Opera omnia medica / Thomas Sydenham.

Contributors

Sydenham, Thomas, 1624-1689

Publication/Creation

Patavii : J. Manfré, 1714.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/q4pfshdp

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

50453/A

30

BIBLIOTECA

356

THOMÆ SYDENHAM OPERA MEDICA.

THOMÆ

SYDENHAM

OPERA MEDICA.

THOMÆ SYDENHAM MEDIC. DOCT.

AC PRACTICI LONDINENSIS CELEBERRIMI

OPERA OMNIA MEDICA.

EDITIO NOVISSIMA
omni alia auctior.

REAL BIBLIOTECA CIVICA

PATAVII, Typis Seminarii. M.DCCXIV.
Apud Joannem Manfrè.
Superiorum Permissu, ac Privilegio.

30416

THOMÆ SYDENHAM MEDIC. DOCT.

OPERA OMNIA MEDICA.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

BIBLIOPOLA LECTORI.

NObiliſſimi Viri Thomæ Sydenham, Medicinæ Doctoris, & Practici quondam Londinenſis longè Celeberrimi, Opuſcula, quotquot hactenus ſeparatim prodiere omnia, unico jam Volumine comprehenſa, tibi, *Lector Humaniſſime*, exhibeo. Hìc itaque non tantùm reperturus es Obſervationes Medicas circa Morborum Acutorum Hiſtoriam, & Curationem; Sed etiam Epiſtolas Reſponſorias duas, primam ad Ampliſſimum, Doctiſſimumque Virum *Robertum Brady*, Med. Doct. Colle-

gii Cajo-Gonevillensis Custodem, nec non Regium in Medicina apud Cantabrigienses Professorem Celeberr. de Morbis Epidemicis ab Anno 1675. ad Annum 1680. in Observationum priùs evulgatarum supplementum, & continuationem: Alteram ad Ornatissimum, Eruditissimumque Virum *Henricum Paman*, M. D. Collegii Divi Joannis Cantabrigiensis Socium, Academiæ Oratorem publicum, & in Collegio Greshamensi apud Londinenses in Medicina Professorem, de Luis Venereæ Historia, & Curatione, in qua ultra morbos acutos divagatus, Chronicorum Historiam aggreditur, quam etiam ulteriùs persequitur in ultima sua Epistolari Dissertatione ad Spectatissimum, Doctissimumque Virum *Guilielmum Cole*, Med. Doct. Nam in ea non tantùm de nuperis suis circa Variolarum Confluentium Curationem observationibus quædam tradit, sed præterea de Affectione Hysterica pluribus, iisque accuratissimis edisserit. Sed Praxim Medicam propè integram absolvit, quod ultimò adjicitur; Tractatus nimirum de Podagra, & Hydrope; Schedula monitoria de novæ febris ingressu, item

de

de febre putrida variolis confluentibus ſuperveniente, & de mictu ſanguineo à calculo renibus impacto; ac tandem Proceſſus integri in morbis ferè omnibus curandis, iis ſanè, qui in Lipſienſi Editione reperiuntur, multò auctiores, addito etiam tractatulo de Phthiſi hactenus minimè vulgato.

Eximias Viri Illuſtriſſimi dotes, atque in edocenda Praxi Medica ſoliditatem, & accurationem impari calamo enarrare hìc non ſuſcipio; ſiquidem præterquam quod laudibus tanto Viro dignis jam tota reſonat Anglia, Germania, Italia, ac univerſa Europa: de ejuſdem Scriptis, & Obitu quædam in præfatione ad Proceſſus integros, &c. habentur: Hoc etiam ſanè minimè meum eſt, qui in eo tantum deſudavi, ut hæc mea Editio & commodior, & correctior evaderet; Commoditati nempe tuæ ſtudens, *Lector Humaniſſime*, quod antehac in duo diſtinctum erat Volumina, in unum, ſub paulo majori forma, nunc coegi. Correctionem quod attinet, de ea judicium penes te eſto, ſi priùs admonitus fueris, me non tantùm allaboraſſe, ut vulgari modo procederet,

sed etiam ejus curam cuidam ex Amicis Medicinæ Doctori, & Practico Genevensi, commisisse, qui hoc negotium lubens, & minimè negligenter in se suscepit, eò præcipuè adductus, quòd Nobilissimum Authorem in Praxi edocenda aliis omnibus non tantùm parem, sed forsan multò superiorem crederet, ita ut vix, ac ne vix quidem ullum Medicinæ Practicæ Scriptorem ipsi æquiparandum arbitraretur. Unde sibi honori vertebat operam suam qualemcunque in hoc labore ponere, à quo itidem fructus non parvi momenti inter legendum decerperet. Hoc Medici illius Elogium hìc infero, quoniam sic idem suasit, Excellentissimi Authoris laudes imo pectore recondere non contentus, & eas ex parte publicas meis verbis facere avens.

Indices varii adiecti sunt, scilicet tum Tractatuum, & Capitum, tum etiam Rerum in hisce contentarum. Unde nihil prorsus credo omissum, quo tuæ, *Lector Benevole*, & utilitati, & commoditati satisfacerem. *Vale, tuique studiosissimo fave.*

SE-

SERIES
TRACTATUUM, & CAPITUM.

I. Observationes Medicæ circa *Morborum Acutorum Historiam*, & *Curationem*. Pag. 33

SECTIO PRIMA.

CAPUT I. *De Morbis acutis in genere*. Pag. 33
II. *De Morbis Epidemicis*. 37
III. *Constitutio Epidemica Annor.* 1661. 62. 63. 64, *Londini*. 47
IV. *Febris continua hujus Constitutionis*. 51
V. *Febres intermittentes*. 62

SECTIO SECUNDA.

CAP. I. *Constitutio Epidemica Annorum* 1665. & 1666. *Londini*. 114
II. *Febris pestilentialis, & pestis*. 115

SE-

SERIES TRACTATUUM,

SECTIO TERTIA.

CAP. I. *Constitutio Epidemica Annorum* 1667. 68. *partim etiam* 69. *Londini.* 143.
II. *Variolæ regulares.* 145
III. *Febris continua hujus Constitutionis.* 181.

SECTIO QUARTA.

CAP. I. *Constitutio Epidemica partis Anni* 1669. *atque integrorum* 70. 71. 72. *Lond.* 191
II. *Cholera Morbus.* 196
III. *Dysenteria.* 199
IV. *Febris continua hujus Constitutionis.* 214.
V. *Morbilli.* 221
VI. *Variolæ anomalæ hujus Constitutionis.* 227.
VII. *Colica biliosa.* 235

SE-

SECTIO QUINTA.

CAP. I. *Conſtitutio Epidemica partis Anni* 1673. *atque integrorum* 1674. & 75. 248.
II. *Febris continua hujus conſtit.* 251
III. *Morbilli.* 265
IV. *Variolæ Anomalæ hujus conſtitut-* 267
V. *Tuſſes Epidemicæ cum pleuritide, & peripneumonia ſupervenientibus.* 277
VI. *Anacephalæoſis.* 288

SECTIO SEXTA.

CAP. I. *Febres intercurrentes.* 294
II. *Febris Scarlatina.* 299
III. *Pleuritis.* 301
IV. *Peripneumonia notha.* 309
V. *Rheumatiſmus.* 313
VI. *Febris Eryſipelatoſa.* 321
VII. *Angina.* 326

II. Epiſtolæ Reſponſoriæ duæ: prima *de Morbis Epidemicis* ab Anno 1685. ad Annum 1680. ad Robertum Brady M. D. ſecunda *de Luis Venereæ*

Hi-

Historia, & *Curatione* ad Henricum Paman M. D. 332

III. Dissertatio Epistolaris ad Guilielmum Cole M. D. *de Observationibus* nuperis *circa curationem Variolarum confluentium*; nec non *de Affectione Hysterica*. 398

IV. Tractatus *de Podagra*, & *Hydrope*. 496.

V. Schedula Monitoria *de Novæ Febris Ingressu*. 589

VI. Processus integri in *Morbis* ferè omnibus *curandis*, unà cum graphica symptomatum delineatione, & Tractatulo de *Phthisi* nunc primùm edito. 648.

ELENCHUS RERUM OBSERVATIONUM

SECTIO PRIMA.

CAPUT I.

De Morbis Acutis in genere.

MOrbus naturæ conamen in ægri ſalutem, *Pag.* 33. Morbi partim ab aere, partim à varia Fermentatione, & Humorum Putrefactione, *p.* 34. Peſtis, & Arthritis Naturæ Medicatricis inſtrumenta, *ibid.* Ratio Morborum Acutorum, *p.* 35. Febres Intermittentes Acutis, licèt minùs propriè, accenſendæ, *ibid.* Chronicorum ratio, *p.* 36. Acuti ab aeris alteratione impreſſi Epidemici dicuntur, *ibid.* Acuti a particulari corporum ἀνομαλίᾳ., quovis cujuslibet anni tempore invadentes, Intercurrentes, ſeu ſporadici dici poſſunt. *ibid.*

CAPUT II.

De Morbis Epidemicis.

EPidemicos tum à propriis quibuſdam ſymptomatis, tum à medendi ratione diſpari, differre ab invicem conſtat, *p.* 37. Febrium Continuarum Epidemicarum diverſæ ſpecies, diverſa omni-

omnino Methodo ſunt curandæ, *ibid.* Febres Stationariæ ab occulta alteratione in terræ viſceribus aerem contaminante pendere videntur, *p.* 38. Stationariæ dicuntur, quæ Generalem anni Conſtitutionem ſequuntur, neque extra illam comparent, *ibid.* Intercurrentes, quæ omnibus annis competunt, *p.* 39. Senſibiles aeris qualitates ad has producendas facere poſſunt, non ad illas, *ibid.* Unde Epidemicorum alii Regulares, *ibid.* Alii Anomali, *p.* 40. Epidemici vel ſunt Vernales, vel Autumnales, *ibid.* Vernalium alii circa Æquinoctium Vernum ad ſtatum perveniunt, circa Solſtitium æſtivum evaneſcunt; alii Æquinoctium Autumnale, Brumaleque Solſtitium præſtolantur, *ibid.* Cholera morbus per unum menſem, Dyſenteria, Febres Quartanæ, & Tertianæ Autumnales, vix ultra duos Epidemicè graſſantur, *p.* 41. Intermittentes Autumnales aliquamdiu ſub Continuarum ſpecie nonnunquam latent, *p.* 42. Epidemici prædominantis genio σωχρονι omnes ſe accommodant, *p.* 43. Quo ab hyemis frigore preſſo, inferioris ordinis Epidemici ſe efferunt, *p.* 44. Diverſarum Febrium rationes a cauſa morbifica in humano corpore aggeſta perperam deducuntur, *p.* 45. In novis Febribus ad magna remedia tardiùs procedendum; Indicationem à Lædentibus, & Juvantibus præſertim eſſe ſumendam, *ibid.*

CAPUT III.

Constitutio Epidemica annorum 1661, 62, 63, 64. *Londini*.

TErtianæ hujus Constitutionis ab Intermittentibus Tertianis aliis differentia, *p.* 48. Febris continua hæc intermittentium quasi compendium, *ibid.* Unica hæc fuit Febris Continuæ species ab An. 61. ad An. 65. *p.* 49. Quo ordine morbi Epidemici hanc Constitutionem pervadebant, & se mutuo excipiebant, *ibid.* Febris Continua hujus Constitutionis aliarum omnium præcipua videtur, *p.* 50. Cæteris etiam frequentior, *ibid.* Symptomata ejus magis peculiaria, *ibid.*

CAPUT III.

Febris Continua hujus Constitutionis.

FErmentationis, atque Ebullitionis vocabula minus propriè in Febrium negotio usurpantur, *p.* 51. In quibus differt sanguinis ebullitio à liquorum vinosorum fermentatione, *ibid.* Febrilis sanguinis commotio vel ad materiæ Heterogeneæ secretionem dirigitur, vel ad immutandam sanguinis Diathesin, *p.* 52. In utroque casu id maximè indicatur, ut sanguis intra modum naturæ proposito congruentem contineatur, *ibid.* Quibus nocet Venæ sectio, *p.* 54. Quibus eadem prodest, *ibid.* Quibus Emeticum est propinandum, quibus ab eo abstinendum, *p.* 55. Id si prætermissum fuerit, ubi indicabatur, Diarrhœa insequitur, *ibid.* At

non

non ſemper in Febribus malignis, *ibid.* In quo conſiſtit hujus Diarrhœæ periculum, *p.* 56. Et ab exhibito Emetico, non verò ab aſtringentibus ſtatim ſiſtitur, *ibid.* Emetica Antimonialia periculoſa, niſi copiosè diluantur, *ibid.* Ubi indicatur utrumque, Venæ ſectio Vomitorium debet præcedere, *p.* 57. Emeticum in morbi initio propinandum, vel quovis morbi tempore, modò vires ferant, *ibid.* Periculum à vomitione cohibita, Emetico prius non propinato, *p.* 58. Poſt Emeticum hauſtus Paregoricus hora ſomni exhibendus, *p.* 59. Nonnunquam etiam Diaſcordii doſis ſatis larga præſcribenda eſt, *ibid.* Vomitoria ex infuſione Croci Metallorum nullis infra adoleſcentiam conſtitutis tutò exhibentur, *ibid.* Sanguinis æſtus in nonnullis Venæ ſectione repetita, in aliis Clyſtere alternis diebus injecto frænandus, *p.* 60. Plura de uſu Enematum, *ibid.* Cardiaca quibus conferunt, & quo morbi tempore exhibenda, *p.* 62. Materiæ Febrilis concoctio nihil eſt aliud, quam peccantis materiæ a ſana ſeparatio, *p.* 63. Deſpumatio circa diem 14. peragitur, *p.* 64. Refrigerantia poſt diem 14. exhibita morbum protrahunt, *ibid.* Cardiaca moderatiora in morbi principio, calidiora in progreſſu adhibenda, *p.* 65. Formulæ Cardiacorum, *ibid.* Si Fermentatio rectè procedat, nullis omnino remediis eſt opus, *p.* 66. Circa diem 15. Potio purgans ſumenda eſt, ne ſcilicet ſedimentum à Fermentatione hic illic depoſitum in ſanguinem remigrans recidivam conciliet, *ibid.* Quare Purgatio non ita neceſſaria eſt poſt Febres, alioſque etiam morbos Vernales, atque poſt Autumnales, *p.* 67. Purgationis omiſſio poſt morbos Autumnales plurium morborum

fons,

fons, *ibid.* Catharsis ad diem decimum septimum quandoque est differenda, *ibid.* Diæta, & regimen Convalescentium, *p.* 68. Vinum Malagnum annosum, vel aliud è generosis, senibus in morbi fine confert ad phlegma viscosum expectorandum, *ibid.* Errores medentium quandoque in morbi malignitatem, & Scorbutum solent transferri, *p.* 69. Non tamen negatur, Febres alias malignas esse, alias cum Scorbuto complicari, *ib.* Refrigerantia, & Enemata serius exhibita materiæ morbificæ despumationem, maximè in grandævis, retardant, *ibid.* Adolescentulorum juxta cubantium calor his præ cæteris omnibus prodest. Cujus ratio redditur, *p.* 70. Symptomata quędam hujus Febris propriam sibi curam postulant, *p.* 71. Phrenitis, & vigiliæ quo pacto tractandæ, *ibid.* Narcotica vigente Febre non prosunt, at in morbi declinatione præclaros effectus edunt, *p.* 72. Ejus ratio redditur, *ibid.* Ante diem duodecimum, vel etiam decimum quartum, non sunt exhibenda, *ibid.* Æger, si id commodè fieri possit, prius est purgandus, *p.* 73. Vigiliæ post Febrem quo modo consopiendæ, *ibid.* Oleum Amygdal. dulcium in Tussi reliquis anteferendum, parcè, at frequenter sumendum est, *p.* 74. Narium Hæmorrhagia huic Febri symptomatica ut curanda sit, *p.* 75. Ea nonnunquam permittenda; utpote qua morbus Criticè aliquando solvitur, *p.* 76. Post Hæmorrhagiam immodicam quamlibet purgandus est æger, ne recidivam patiatur, *ibid.* Singultus, senibus maximè accidens post copiosas evacuationes, sæpè mortis est prænuncius, *ibid.* Diascordii dosis liberalior specificis omnibus in eo sedando præfertur, *p.* 77. Diarrhœa, ob vomitorii in principio exhibendi omissionem oborta, Emetico sistenda est. Si ea exhibito

Emetico nihilominus ſupervenerit, Enema Aſtringens injiciendum, *ibid.* Ad genuinam ſanguinis depurationem duplex ſecretio requiritur, & quæ per Fęces fit, & quę per flores, *p.* 78. Hæc ſenſim, & paulo pleniori Ἀγρυπνοῦ, potius, quam ſudore manifeſto peragitur ut plurimum, *ibid.* Separatione hac per flores jam facta, minùs periculoſa eſt Diarrhœa, *ibid.* Paſſionis Iliacæ cauſa duplex, obſtructio, & irritatio, *p.* 79. Quo pacto ea producitur, *ib.* Argenti vivi, & Globulorum uſus in Ileo parum conducunt, noxam ſæpè inferunt, *p.* 80. Methodus, qua Ileus curandus eſt, *p.* 81. Ventriculus priùs eſt roborandus, quam ingeratur Catharticum, alias Emeticum evadet, *ibid.* Diæta, & regimen hoc morbo laborantis, *p.* 82. Et ab eo jam convaleſcentis, *ibid.*

CAPUT V.

Febres Intermittentes.

IN Febrium Intermittentium Paroxyſmis tria tempora ſpectanda ſunt, Exhorreſcentiæ, Ebullitionis, Deſpumationis, *p.* 83. Ratio harum omniũ redditur, *ibid.* Qui in Febris Paroxyſmo pereunt, Exhorreſcentiæ tempore fato funguntur, *p.* 84. Unde eſt, quod redeunt Paroxyſmi, *ibid.* Paroxyſmorum deſcriptio, *p.* 85. Paroxyſmorum reduplicatio, vel a materię Febrilis exceſſu, atque activitate, vel à proſtratis ęgri viribus producitur: in hoc caſu Paroxyſmus Adventitius Primarium inſequitur, in illo eum antevertit, *p.* 86. Utriuſque ratio indicatur, *ib.* Febres Intermittentes Vernales ſunt, vel Autumnales, *p.* 87. Quæ quidem Eſſentialiter

diſtin-

distinguuntur, *ibid.* Vernales omnes, vel quotidianę sunt, vel tertianę, *p.* 88. Quare paucæ Febres Continuæ Vere occurrant, nisi in Constitutione Epidemica, *p.* 89. Intermittentes Vernales rarissimè diuturnę, semper vero salutares, *ibid.* Tertianæ vernales à Phlebotomia, & Catharsi indebitè celebratis, protrahuntur, *ibid.* Ægrorum ab his Convalescentium nonnulli in Maniam incidunt, *p.* 90. Tertiana Autumnalis Epidemica haud semper vacat periculo, *ibid.* Quartanę Autumnales natu grandiores quandoque jugulant, *ibid.* Juniores non nisi appetente Solstitio Brumali, frequentiùs etiam Æquinoctio Verno, ab iis liberantur, *ibid.* Qui semel Quartana laboravit, haud diu ab ea secunda vice multabitur, *p.* 91. Intermittentes Vernales suo arbitrio possunt permitti, cùm neminem jugulent, *ib.* Curantur nunc Emetico, *ibid.* nunc Diaphoreticis, nunc etiam Enematis, *ibid.* & *p.* 92. Phlebotomia manu liberaliori celebrata diuturnas eas reddit, *p.* 92. Intermittentes Autumnales haud ita facilè submoventur, *ibid.* Earum Paroxysmi plerumque una, eademque diei hora variis ęgris contingunt, *ib.* Harum Typus, pręcipuè Epidemicarum, primis invasionis diebus difficulter distinguitur, p. 93. Quartanę genuina Autumni soboles, *ib.* Quotidianam hac tempestate nullam observavi unquam, *ibid.* Intermittentes Autumnales oriuntur à sanguine in decidentię statu constituto, proinde impressioni morbificę magis obnoxio, *ibid.* In Febribus Autumnalibus, tàm Continuis, quam intermittentibus, Fermentatio, naturę ductu, spatio horarum 336. aut circiter peragitur, *p.* 94. Excipiuntur tamen istę Febres, quę à levi aliqua offensa ex sex rerum non naturalium abusu ortum ducunt, *p.* 96. Adolescen-

tulorum item Febres, & eorum, qui ſanguine ſpirituoſo ſunt præditi, *ibid.* Quę ad Fermentationem requirantur, *ibid.* Febres intermittentes æque, ac continuæ iis ſunt curandæ, quæ ad deſpumationis opus perficiendum adhibentur, *ibid.* Catharſis (niſi modo infra dicendo inſtituta) prę ſertim verò Phlebotomia in Intermittentibus Autumnalibus ubiq; nocent, *p.* 98. Intermittentium Tertianarum Autumnalium Curatio, *p.* 99. Tertianæ Duplicis Curatio, *ibid.* Cortex Peruvianus inducias ſæpius quartanæ impetrat, quam eam debellat, *p.* 100. Magno cum ęgri emolumento exhibetur, qui paululum ab ejus uſu reſpirat à morbo, *p.* 101. Methodus exhibendi corticis, *ibid.* Idem & in Tertianis qua Vernis, qua Autumnalibus cum fructu exhiberi poteſt, *p.* 102. In Infantibus, & florentibus ętate, ſive Tertiana, ſive Quartana laborantibus, tota res naturæ permittenda, *ibid.* In provectioribus Fermentatio Cardiacorum, & Corroborantis Diętę beneficio ſuſtinenda, *ibid.* Aeris mutatio his neceſſaria eſt, jam perfecta ſanguinis deſpumatione, ante hoc tempus minùs convenit, *p.* 103. Saltem oportet, ut medicamento Cardiaco forti hoc temporis articulo utantur, *p.* 104. Calidiora citius exhibita, vel morbum duplicant, vel in Febrim Continuam permutant, *ibid.* Sublato morbo æger ſedulò purgandus eſt, *p.* 105. At non niſi elapſo menſe uno, à quo non Paroxyſmi tantùm, ſed etiam ea alteratio, quæ diebus iis, in quos incidere debuerat Paroxyſmus, perſentiſcitur, prorſus evanuerint, *p.* 106. Purgatio quoties repetenda, & quibus intervallis, *ibid.* Quorſum hauſtus Paregoricus hora ſomni aſſumendus ſingulis vicibus, *ib.* Symptomata Febribus Intermittentibus Vernis pauca ſuperveniunt in declinatione,

Autu-

Autumnalibus plura,& graviora, *ibid.*Hydrops hic ſymptomaticus unde oritur, *p.* 107. Juvenes rarò obſidet, niſi à Catharticis per febris decurſum ſæpè iteratis accerſitus fuerit, *ibid.* Recens Catharticis, & Aperientibus facilè ſanatur, *ibid.* Hydrops ex Febre Intermittente natus non niſi poſt Febris diſceſſum Catharticis expugnandus, at infuſionibus rad. Raphani ruſticani, fol. Abſynthii, Baccarum Juniperi,Cinerum Geniſtæ,& ſimilibus tentari poteſt, *p.* 108. Infantum ventribus inflatis, Tuſſi, & Rachitidi quo pacto ſubveniendum, quoties à Febribus Autumnalibus iſta naſcuntur, *ibid.* Curatio non aggredienda,priuſquam Febris penitus evanuerit. *p.* 109. Abdominis inflatio in pueris, & crurum tumor in adultis, Febres has brevi ſolvendas præ-nunciant, *ibid.* Verę Rachitides rariùs occurrunt, niſi iis annis, quibus Intermittentes Autumnales prædominium habent,*ibid.*Tonſillarum dolor poſt Febres, ſive Continuas, ſive Intermittentes, cum raucedine, oculis cavis, & facie Hippocratica mortem certò imminentem præmonſtrant, *ibid.*Mania peculiaris Intermittentes diuturniores excipiens, modo longè diverſo ab aliis ejus ſpeciebus, Cardiacis ſc.generoſioribus ſananda,*p.* 110. Nec Venæ ſectionem,nec Catharſin, nec Enemata poteſt ferre, *ibid.* Mania communis alio modo tractanda eſt, *p.* 112. Ejuſdem curatio, *ibid.* Febris Continua, atque Intermittentes jam deſcriptę,ſoli ferme erant morbi Epidemici, qui per annos 1661. 62. 63. 64. emicuere. Eædem ab anno 1664. ad hunc uſque Annum, quo hæc edimus, rariſſimæ Londini comparuere, *p.* 113. De Variolis hujus Conſtitutionis nonnulla, *ibid.*

SECTIO SECUNDA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica Annorum 1665. & 1666. *Londini*.

FEbris Continua Epidemica novi generis una cum morbis aliis Inflammatoriis grassari incipit, *p.* 114. Ejus signa Diagnostica, *ibid.* Diarrhœa, quam in priore Febre diximus assumpto Emetico præcaveri potuisse, hìc ab eodem provocabatur, *ibid.* Pestis sœviſſimè debacchatur. Varia ejus tempora, *p.* 115.

CAPUT II.

Febris Pestilentialis, & Pestis.

FEbrium nonnullarum, quæ pro Malignis vulgo habentur, symptomata, non à morbi indole, sed à Therapeja perperam administrata proficiscuntur, *p.* 115. Febris verè maligna cum Peste specie convenit, nec ab ea nisi ob gradum remissiorem discriminatur, *p.* 116. Variolæ, & Pestis ostendunt morbos Epidemicos à diversa Aeris massæ crasi pendere, *ibid.* Qualis ea sit, planè ignoratur, *ibid.* Pestis vix Britanniam nostram frequentius, post annorum circiter 40. revolutionem devastat, *p.* 117. Febres, quæ anno uno, vel altero post graviorem pestem grassantur, pestilentes sunt, & similem medendi rationem sibi vendicant, *ibid.* Præ-

ter

ter aeris λοιμώδεσιν requiritur etiam μιάσματος à pestifero aliquo corpore, vel immediatè, vel mediatè transmissi fomes ad pestem excitandam, *ibid.* Quę ab aere jam infecto latiùs propagatur, *ibid.* Quoties Epidemica est, tempore inter Ver, ac Æstatem ambigente exoritur, *p.* 118. Alio aliquo tempore oppido rarò, *ibid.* Aeris dispositio quantumvis λοιμώδης, Pesti excitandæ per se impar videtur, *p.* 116. Nec pestis Epidemica erit, nisi accedente idonea aeris diathesi, *ibid.* Modus invadendi describitur, *ibid.* Repentina Exanimatio nisi in pestis admodum funestæ exordio vix contingit, *ibid.* Quibus tumores sine Febre, & gravi aliquo symptomate prorumpunt, ii nulla egent Curatione, *ibid.* Morborum Essentię perinde, ac Animalium, stirpiumve nos latent, *p.* 120. Non causarum, sed methodi experientia comprobatę cognitione, affectuum plurimorum curatio absolvitur, *ibid.* Pestis est Febris sui generis, à particularum sanguinis spirituosiorum inflammatione originem ducens, *ibid.* Febres Pestilentes ab inflammatione sunt remissiore, *p.* 121. Ignis sacer Pestis imago quędam, p. 122. Pestem ab inflammatione oriri, pluribus argumentis conficitur; *p.* 123. Alexipharmaca, aliaque calidiora medicamenta per accidens tantum prosunt, sc. quatenus Diaphoretica sunt, *p.* 124. Vinum liberaliùs haustum, & antidota fortiora complures verisimiliter in Pestem precipitarunt, *ibid.* In curanda Peste, aut Naturę succurremus ejusdem ductum sequendo, aut methodum tutiorem ab ejus methodo diversam substituendo, *p.* 125. Alexiteria tàm in hoc, quàm aliis morbis omnibus, evacuationem potiùs sollicitando, quàm virtute aliqua specifica prodesse videntur, *ibid.* Pestis

per Abſceſſus in Emunctoriis, Febris Peſtilens per Diaphoreſin maximè ex Naturę lege ſolvi videtur *p.* 126. Diverſa itaque his morbis medendi ratio adhibenda eſt, *ibid.* Sudores in Peſte excitati nonnunquam funeſti, *p.* 127. Bubonis eruptionem materiam aliovorſum diſtrahendo ſæpe impediunt, *ibid.* In aliis morbis Naturæ ductum ſequi, in peſte ei renunciare Medicus tenetur, *p.* 128. Vel per ſanguinis miſſionem, vel per ſudores Peſtis expugnanda videtur, *ibid.* Phlebotomia larga manu, ac repetitis vicibus celebrata, nullo tumore protuberante, nemini adhuc, quod ſcimus, unquam funeſta, *ibid.* Parca, vel tumore jam conſpicuo, inſtituta quare ſemper damnoſa, *ibid.* Venæ ſectionem in Peſte convenire, plures, iique graviſſimi Scriptores jampridem ſenſerunt, *ibid.* Botalli teſtimonium luculentiſſimum, exemplis probantis innumeris, Venæ ſectionem in omni Peſte ſupra omnia remedia ſalutarem eſſe, *p.* 129. Confirmatur idem Hiſtoria admiranda, & irrefragabili hic apud noſtros, *p.* 130. Peſtilentis Fermenti per Διαφόρησιν diſſipatio Evacuationi per Venæ ſectionem quo nomine anteferenda, *p.* 131. Quibus illa urgetur difficultatibus, *p.* 132. Maculæ purpureæ Peſtilentiales à Fibrarum ſanguinearum diſſolutione oriri videntur, non ſecus ac Vibices à plaga fortiori inflicta, *ibid.* Diaphoreſi juſto præmaturiùs abrupta, Bubones prodire jam incipientes, vel remeant, vel nunquam ad legitimos Abſceſſus perducuntur, *ibid.* Idem Variolarum Abſceſſulis etiam accidit eadem de cauſa, *ibid.* Quibus argumentis Author inductus eſt, ut aliam ab ea, quam hactenus cum ſucceſſu uſurpaverat, methodum novæ huic Febri adaptaret. *p.* 133. Febres Continuæ

nuæ circa veris finem, & initium æſtatis, vel in Intermittentes, vel in Pleuritides, alioſque Generis inflãmatorii morbos promptiſſime faceſſunt, *p.* 134. Febris Peſtilentialis (dubitatur, an non vera Peſtis illa fuerit) tàm Peſte jam incipiẽte graſſari, quàm eadem parciùs ſęviente, ab Auctore Venæ ſectionibus repetitis curata fuit, *p.* 135. Sanguis hic, aut ſufficienti quantitate, aut non omnino detrahendus, *p.* 136. Quam ob cauſam Author ab hac methodo deſiſtere coactus eſt, *ibid.* Ejus rei Hiſtoria, *ibid.* Qualem deinde medendi rationem ſubſtituit, *p.* 147. Venæ ſectio Diaphoreſi præmiſſa, eam & tutiorem reddit, & expeditiorem, *ibid.* Capitis obtectio ad ſudores ciendos multùm confert, *p.* 138. Ubi primùm materiæ morbificæ radii verſus ambitum corporis ſe exporrigunt, alvi profluvium, & Vomitiones ab iiſdem orta ultrò ſedantur, *ibid.* Hiſtoria id confirmatur, *ibid.* Diaphoreſis ad naturalis diei ſpatium ſemper continuanda, *p.* 139. Ab abſterſione ſedulò cavendum, *ibid.* Nec induſium niſi poſt horas 24. à finitis ſudoribus mutandum, *ibid.* Si ſudores citiùs abrumpantur, recrudeſcit illicò ſymptomatum ſævitia, *ibid.* Objectioni Diemerbroechii reſpondetur, contra prolixiorem Diaphoreſin, *ibid.* Oſtenditur, ægros haud inde debiliores reddi, at vires è contra recipere, *ibid.* Æger in ſudoris vigore juſculis, ac ſorbilibus Confortativis refici poteſt, *p.* 140. Catharticum poſtridiè exhibendum, *ibid.* Mirus hujus Methodi ſucceſſus in Febre peſtilentiali, *p.* 141. Tumore jam enato, venam aperire Author non ſuſtinuit, *p.* 141. Qua lege tutò id tentari poſſe videtur, *ibid.* Authoris ſinceritas, *ibid.* Quid per Naturæ nomen intelligi is velit, *p.* 142.

SE-

ELENCHUS RERUM

SECTIO TERTIA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica Annorum 1667. 1668. *partim etiam Anni* 1669. *Londini.*

VAriolæ in Constitutione Pestilẽtiali rariſſimę comparebant, *Pag.* 143. Quo anni tempore invaleſcebant maximè, quo minuebantur, *ibid.* Novum Febris genus cum Variolis exoritur, invaleſcens, quoties illę minuerentur, quoties invaleſcerent, recedens, *p.* 144. Cum Variolis una etiam diſparuit, *ibid.* Diarrhęa ſe his comitem adjungit, *ibid.* Morbus hic nihil aliud eſſe videbatur, quàm Febris, quæ tùm regnabat introverſa, *ibid.* Hæ Variolæ Genuinæ præ cæteris, ac Regulares; à quibus ut in ſuo genere perfectiſſimis, tùm vera morbi Hiſtoria, tùm medendi methodus eſt deſumenda, *ibid.* Non tantùm Febris quædam propria, ſed & peculiare Variolarum genus cuilibet Conſtitutioni peculiari competit, *p.* 145.

CAPUT II.

Variolæ Regulares.

QUo anni tempore ingrediuntur Variolæ Regulares, quo etiam Irregulares, *p.* 145. Variolæ vel diſtinctæ ſunt, vel Confluentes, *p.* 146. Diſcretarum ſymptomata ubi primùm invadunt, *ibid.* Eruptio quo tempore accidit, & quo ſe habet

habet modo, *p.* 147. Discretarum Historia, *ibid.* & *seqq.* Confluentium Historia, *p.* 149. & *seq.* Morbi magnitudo unde æstimanda, *p.* 151. Salivatio in Adultis, in infantibus Diarrhœa, Confluentes ferè semper comitatur, *p.* 152. Febris in insultu primo usque ad Eruptionem, dein circa tempus maturationis Pustularum præcipuè dominatur, *p.* 153. Sub Vesperam exacerbatur morbus, *ibid.* Variolis Discretis laborantes octavo, Confluentibus verò undecimo die maximè intereunt, *ibid.* Illorum Catastrophe describitur, *p.* 154. Regimen calidius quibus minus officiat, *ibid.* Horum item, *ibid.* Alia symptomata utrique generi Variolarum communia recensentur, Phrenitis sc. Affectus Comatosus, maculæ purpureæ, *ibid.* & *p.* 156. Mictus sanguineus, sanguinis sputum, à qua causa hìc nascantur, *ibid.* & *p.* 157. Urinæ suppressio totalis quibus maximè contingit, & quo morbi tempore, *ibid.* Symptomata à frigore suscepto oriunda pauca sunt, & rarò occurrunt, *p.* 158. Inflammatio videtur hic morbus tùm sanguinis, tùm reliquorum etiam Humorum, *ibid.* Duo habet tempora, separationis, & Expulsionis, *ibid.* Indicationes Curativæ duæ. 1. Ut æquabilis tenor Ebullitionis conservetur. 2. Ut abscessuli sustineantur debito modo, *p.* 159. Cavendum, ne nimium assurgat Ebullitio, & quamobrem, *ibid.* Quo diutiùs natura separationem molitur, eo certiùs, & universaliùs eandem absolvit, *p.* 160. Regiminis justo calidioris noxę, *ibid.* Nondum cõstat, vel unum ex eo periisse, quòd Variolæ primò non eruperint, *p.* 161. Ebullitio Venæ sectione, Clysteribus, Emeticis, Catharticis è contrario non est minuenda, *ibid.* A venæ sectionis, atq; aliarum Evacuationum usu promovetur sępissimè Eruptio, nũ

quam

quam impeditur, *ibid.* Argumenta contra remedia Evacuantia, *ibid.* Regimen calidius non tantùm ſecretionis, ſed quovis morbi tempore vitandum; & qua de cauſa, *p.* 162. Cavendum pariter à frigore: à quo etiam puſtularum Eruptio impeditur, *p.* 163. Gradus caloris earum expulſioni promovendæ accommodatiſſimus Naturalis omnino eſt, *ibid.* Cardiacorum uſus quando indicatur, *p.* 164. Repetitis Ebullitionibus in ſanguine excitatis ęgrorum mors potiori jure tribuenda eſt, quàm Venæ ſectioni, *ibi.* Curatio, *ibi.* Variolæ ante diem quartum, qui Eruptioni proprius eſt, haud temerè in cutem propellendæ, *pag.* 165. Nimia hac diligentia ex diſtinctis Confluentes poſſunt fieri, *ibid.* Non opus eſt, ut æger ante diem quartum lecto addicatur, *p.* 166. Sanguinis mictus, & maculæ Purpureæ ætate florentibus ideo nonnunquam ſuperveniunt, quod lectulo præproperè nimis affigantur, *ibid.* Cardiacum blandius die quarto exhiberi poteſt, ſi Eruptio parum pro votis ſuccedat. Laudanum liquidum, & Diaſcordium reliquis præferuntur, *p.* 167. Nec vel urgente Diarrhęa citiùs eſt illud propinandum, *p.* 167. In quo caſu ſanguis mittendus eſt, *ibid.* In Genere Diſcreto, atque æſtivo tempore, æger ſingulis diebus per horas aliquot è lecto poteſt ſurgere, *p.* 168. Ejus commoda, *p.* 168. In lecto quoties jugiter cubandum eſt, non ſunt adjicienda ſtragula præter ea, quibus ſanus conſueverat, *p.* 168. Sudores non ſine ingenti periculo promoventur, *p.* 169. Vinum Canarinum, vel aliud Cardiacum in fine morbi exhibendum, ne halitus putridi in ſanguinis naſſam poſtliminiò revertantur, *pag.* 169. Diæta tiam calidior eandem ob cauſam, *p.* 169. Diſcretm Genus ex ſua natura omni vacat periculo, *ibi.*

Phle-

Phlebotomia regimen calidius minùs periculoſum reddit, *p.* 170. Unde eſt, quòd tenuioribus æquior ſit hic morbus, quàm divitibus, *ibid.* Variolæ confluentes haud minùs à Diſcretis diſcrepant, quàm ab illis ipſa Peſtis, *ibid.* Æger hic in lecto aſſiduè continendus, at modicè tectus, nec uni ejus parti affixus. At perſæpe verſandus, ut evitentur ſudores, *p.* 171. Ptyaliſmus, qui Evacuationi per puſtulas pleniori hic ſubſtituitur, in vigore conſervandus, *ibid.* Cum Eruptione incipit, & die undecimo minuitur, *ibi.* Tumor faciei dicto die evaneſcit; cum quo ſi ſalivatio unà diſpareat, in lubrico ſunt res ægri, *ibid.* Salivatio quo pacto promoveri poſſit, *pag.* 172. Narcotica ad ſuſtentandum Ptyaliſmum præ cæteris quibuſque faciunt, *ibid.* Quare non niſi Adultis ea ſunt indulgenda, *ibid.* Paregorica quæ adferunt Adultis commoda, *ib.* Poſt plenam eruptionem ad morbi uſque finem tutò, & utiliter ſumuntur, *p.* 163. Qua hora potiſſimùm exhibenda ſunt, *ibid.* In Variolis Confluentibus haud minùs certò Infantes Diarrhœa comitatur, quàm adultos Ptyaliſmus, *ibi.* Diarrhœa in hac Variolarum ſpecie ſalutaris, in diſtincta non item. Muliercularum eandem ſiſtentium opera multa infantium millia periere, *p.* 174. Facies ultimis morbi diebus Oleo Amygdalarum dulcium inungenda, *ibi.* Sub hoc regimine à Cicatricibus non valde metuendum, *ibid.* Olea, & Linimenta officiunt hìc magis, quàm proſunt, *ibid.* Curatio ſymptomatum, *ibid.* Ad promovendum faciei intumeſcentiam Paregoricum debet propinari, *p.* 275. Nonnunquam die octavo ſanguis è brachio copioſè extrahendus, *ibid.* Auræ etiam liberiori exponendus, *ibid.* Non quòd puſtulæ recedant, perit æger, ſed quòd facies non turgeſcat, *pag.*

176. In quo Variolarum genere, & quo in casu Phrenitis Venæ sectionem indicat, *ibi.* Phreneticorum exempla suadent, ut aere liberiori isti refocillentur, *ibid.* Historia miranda cujusdam pro mortuo expositi, & eo pacto convalescentis, *p.* 177. In Variolis Confluentibus, si æger die undecimo à saliva jam viscidiore pene suffocetur, Gargarismate, vel etiam Emetico fortiori sublevandus est, *ibi.* Coma etiam sanguinis contemperatione, ac ventilatione curatur, *p.* 178. Ut & maculæ Purpureæ, *ib.* Mictus sanguineus, & sanguinis è pulmonibus eruptio ubique mortem prænunciant, *ib.* Urinæ suppressioni quo pacto occurri potest, *p.* 179. Pustularum depressio, & Diarrhœa in Variolis Discretis medicamenta Cardiaca postulant, *p.* 179. Unde natus videtur rumor de crebra pustularum retrocessione, *p.* 180. Post morbum atrociorem sanguis quare è brachio extrahendus, *ibi.* Æger ad tres, vel quatuor vices purgandus est, *ibid.* Crurum tumor sponte non facessens quo modo tolli debet, *p.* 181.

CAPUT III.

Febris Continua hujus Constitutionis.

DEscribitur hæc Febris *p.* 181. & 182. Ejusdem cum Variolis prosapiæ omnino fuit, *ibi.* Methodo tamen eadem, qua illę, curari non debuit, *p.* 183. Natura hic evacuationem per Ptyalismum designasse videtur, *ibi.* Unde oritur Diarrhœa tàm in hoc morbo, quàm aliis Inflammatoriis, *ibid.* In Febre Constitutionis Intermittentibus Epidemicę materia erat crassior, non nisi prævia Digestione à sanguine separanda, *p.* 184. In hac non item, *p.* 185.

Ejus

Ejus Curatio. *ibid.* In hac Febre, aliisque morbis Inflammatoriis Phlebotomia,& Refrigerantia parùm prodesse solent,si æger in lecto indesinenter se contineat, *p.* 186. Æger in hoc morbo à sudoribus non levabatur, sed inde pejus habuit, *p.* 186. Quibus rationibus ductus Authorum plerorumque Theoriæ hic adversatur, *p.* 187. Febris hæc à nudo potiùs calore,quàm ab humore aliquo è sanguine expellendo, pendere videtur, *ibi. Cocta, non cruda sunt medicanda*, tàm sudores respicit, quàm Dejectiones, *ibi.* Venæ sectio, & sanguinis Contemperatio Diarrhœam huic morbo familiarem præ cæteris sistebant, *p.* 188. Regimen Calidum, & periculosius erat, & pluribus gravabatur symptomatis, *p.* 188. Febris hæc per Salivationem non rarò solvebatur, p. 189. Qua oborta nulla convenit Evacuatio, *ib.* Refrigerantia Salivationem promovent, quam reprimunt Cardiaca Calefacientia, *ib.* Diarrhœa Epidemica sine Febre ejusdem cum hac Febre essentiæ videbatur,eadem planè habens symptomata, & parem medendi Methodum postulat, *ibid. & pag.* 190.

SECTIO QUARTA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica partis Anni 1669. *atque integrorum* 1670. 1671. 1672. Londini.

QUi morbi ineunte Augusto 1669. sunt ingressi, *p.* 191. Cholera morbus mense Augusto ferè finiebatur, *ib.* Quare Tormina

sine

sine Dejectionibus Dysenterias duratione non æquabant, *p.* 192. Febris Dysenterica, Dysenteria se ad tempus subducente, magis grassabatur, *p.* 192. Morbilli Variolis Anomalis Constitutionis Dysentericæ viam sternebant, *p.* 193. Quo ordine varii morbi se ostendebant per annum 1670. *p.* 194. Quo etiam, Anno 71. *ibid.* Quo item, Anno 72. *ibid.* Mensis Julius certissima est Febrium Autumnalium Epocha, uti Vernarum Februarius, *p.* 195. Morborum circulus per omnem hanc Constitutionem, *ibid.* Uti morbi Epidemici in subjectis particularibus, ita etiam Constitutiones Generales suas habent periodos, *ibid.*

CAPUT II.

Cholera Morbus.

CHoleræ morbi descriptio, *p.* 196. Cholera sicca, *pag.* 197. Curatio Cholerę morbi, nec Catharticis, nec Astringentibus est tentanda, & quamobrem, *ibid.* Quo pacto perficitur, *ibid.* Ægro in extremis ferè versante ad Laudanum rectà confugiendum est, *p.* 198. Cholera morbus, qui quovis alio anni tempore invadit, ab hoc Legitimo toto Cęlo distat, *p.* 199.

CAPUT III.

Dysenteria.

TOrmina sine Dejectionibus, nec sua natura, nec Curationis methodo multùm à Dysenteriis diffidebant, *p.* 199. Dysenteria Autumni initio

tio ſolet invadere, appropinquanti Hyemi cedens pro tempore, *p.* 200. Dyſenteriæ deſcriptio, *ibid.* Cardiacorum, & regiminis Calidioris in hoc morbo incommoda, *p.* 201. Inteſtina quandoque Gangræna afficiuntur, *p.* 202. Aphthę mortem imminentem ut plurimum denunciant, *ib.* Hic morbus licèt Adultis, maximè Grandęvis, ſępe exitialis, Infantibus perbenignus eſt, *ibi.* Epidemici ubi primùm oriuntur, principio magis ſpirituoſo videntur inhæreſcere, & ad occaſum vergentes magis craſſi in dies, atque humorales redduntur, *p.* 203. Id contingit ob refractas particularum inimicarum vires, à quibus pendet Conſtitutio Epidemica, *ibid.* Probatur exemplo Peſtis, & Dyſenteriarum, *ibid.* & *p.* 204. Curatio, *p.* 205. Dyſenterica hæc Febris videtur in inteſtina introverſa, *ibi.* Humores acres vena ſecta revellendi, & per Cathartica educendi. Sanguis contemperandus, *ibi.* Paregoricum quare temperatiùs hìc exhibendum, quàm poſt Purgationes ſolet, *ibi.* Aqua Cardiaca temperatior poſt Venę ſectionem, & Catharſin ſemel celebratam concedenda; maximè Grandęvioribus, *p.* 206. Hi etiam lectulo magis addicendi, *p.* 207. In morbo contumaciori Paregoricum ſingulis diebus manè, & ſerò ad ſeptimanas aliquot tutò poteſt, & debet exhiberi, *ibi.* Curatio alvi fluxus ad diarrhœam tantùm aſſurgentis, *p.* 208. Infantes quo pacto in hoc morbo tractandi, *ibid.* Laudani Liquidi ſimplicior præparatio, *p.* 209. Narcoticorum vis non tàm ab artificioſa pręparatione, quàm ipſius Opii excellentia nativa videtur pendere, *ibid.* Opium eſt remedium Cardiacum pręſtantiſſimum, ſi non unicum, hactenus cognitum, *ibid.* Dyſenterię, incipiente illa Conſtitutione, ad modum ferè Cholerę morbi opti-

mè curabantur; non item ſequentibus annis, *p.* 210. Dyſenteria eodem modo in Africa per ea tempora ſanabatur, *p.* 211. Exempla aliquot adducuntur, *p.* 212. Teneſmus ſub finem hujus morbi non eſt ab ulcere Recti, ſed à materia mucoſa, qua inteſtina duplicantur, *ibi.* Topicum qualecunque hìc nocet, *p.* 213. Sola Dięta Analeptica prodeſt, *ib.* Dyſenterię inveteratę Venę ſectione repetita curatę exemplum, *ibid.* Dyſenteria, cùm non ſit Epidemica, Laudani ſolius uſu eſt curanda, *p.* 214.

CAPUT IV.

Febris Continua hujus Conſtitutionis.

FEbris Dyſenterica deſcribitur, *p.* 214. Aphthæ unde, tàm in hac Febre, quàm in Dyſenteriis pervicacioribus, *p.* 215. Aeris qualitates manifeſtę non ſunt cauſę Epidemicorum productivę; eos tamen vel excludunt, vel admittunt pro tempore, *p.* 216. Febris Stationaria, quę ad Epidemicum prędominantem attinet, Julio potiſſimum ſęvit: Autumno verò appropinquãte, magno Epidemico cedit, *ibid.* Nominatę Febres ſymptomata varia à ſua natura aliena, à manifeſtis qualitatibus mutuatur, *ibid.* Unde tot Febres Novę vulgò audiunt, *p.* 217. Febris ſpeciem optimè dignoſcet, qui ad alios morbos eodem ãno ingruentes diligentiùs attenderit; & ad ſymptomata modum Evacuationis ſpectantia, *p.* 218. Ad Methodum inſuper, vel medicamentum, à quibus Febris facillimè vincitur, *ibid.* Febrium Stationariarum ſymptomata vel intenſiora ſunt, vel remiſſiora, prout intenduntur, vel remittuntur ſymptomata Epidemicorum, ad

quos

quos pertinent, *ib.* Febris hæc eadem Methodo, qua Dyſenteriæ, curabatur, *ibid.* Niſi quòd Paregorica Purgationibus interjecta obeſſent, *p.* 219. Tardius convaleſcentibus Laudanum in parva doſi, biduo, triduove à poſtrema Catharſi elapſo ritè concedebatur, *ibid.* Auræ liberior uſus viribus renovandis imprimis conferebat, Febre Fugata, *ibid.* Unde anſa ad hanc Praxin inſtituendam data eſt, *ibid.* Ad comprobandam medendi Methodum in Acutis requiritur, ut morbus quaſi ſuopte genio cedat, *p.* 220. Adoleſcentes ſtupore ad Carum accedẽte perculſi, maximè qui in ſudoribus extorquendis operam collocarant, nulla Arte ſublevari poterant, *ibid.*

CAPUT V.

Morbilli.

MOrbilli quo anni tempore regnant, *p.* 221. Eorum deſcriptio, *ibid.* Et hiſtoria, *ibid.* & 222. Regimen juſto calidius, quę hìc adferat incommoda, *p.* 223. Et quo pacto iiſdem poſſit ſubveniri, *p.* 224. Morbillorum curatio, *ibid.* Morbillis & natura, & Medendi ratione cum Variolis convenit, *ibid.* Infantes Febre, Dyſpnœa, aliiſque Accidentibus poſt Morbillorum diſceſſum laborantes Venę ſectione ſola liberantur, *p.* 225. Phlebotomia haud minùs tuta Infantibus, quàm Adultis, *p.* 226. Convulſionibus Puerorum Dentientium prę Specificis quibuſcunque opem fert, *ibid.* Infantum item Pertuſſi, vel Tuſſi Convulſivæ, *ibid.*

CAPUT VI.

Variolæ Anomalæ hujus Conſtitutionis.

VAriolæ Anomalæ Diſtinctæ quibus diſcriminabantur à Genere Diſtincto Regulari, *p.* 227. Ad Confluentium naturam illæ propiùs accedebant, inflammationis majoris participes, *p.* 229. Confluentes Anomalæ quibus diſcrepabant à Confluentibus Regularibus, *ibid.* & *p.* 230. Curatio Variolarum anomalarum utriuſque generis, *p.* 231. Inflammatio in his, quàm in Regularibus intenſior, regimen temperatum magis adhuc efflagitabat, *ibid.* Fluxus Menſium, tempore non conſueto, liberalem liquorum Refrigerantium uſum ſuadet, & quare, *p.* 232. Remedia Cardiaca, & regimen calidius hìc adhibita plurimas mulieres peſſundederunt, *p.* 223. Hiſtoria cuiuſdam fluxu menſium unà cum Variolis laborantis inſignior, *ibid.* In genere diſcreto ſatis erat, ut æger pro ſitis modo Cereviſiam tenuem potaret, *p.* 234.

CAPUT VII.

Colica Bilioſa.

QUo nomine hìc venit tractanda, *p.* 235. Vel Dyſenteriam diuturniorem excipiebat, vel à Febre ordiebatur, *ibid.* Ejus morbi deſcriptio, *ibid.* In iliacam Paſſionem facilè tranſit, *p.* 236. Cauſa morbi eſt acris aliquis ſive humor, ſive halitus è ſanguine in inteſtina excuſſus, *ibid.* Cura-

tio venæ ſectione, & Cathartico Leniente perficitur, *p.* 237. Si à fructibus Horariis, aut cibo διακέπτῳ oritur morbus, ventriculus eſt eluendus, & Anodynum exhibendum, antequam ſecetur vena, *ibid.* Quando intendendæ ſunt Catharticorum vires, & quam ob cauſam, *ibid.* In magna Ventriculi debilitate, & Vomituritione Narcoticum Cathartico præmittendum, *p.* 238. Anodynum mane, & ſerò exhibendum quotidie, & ſpatio inter Purgationes medio, & poſt ſingulas Purgationes, *ibid.* Tutiſſimè repetuntur Narcotica urgente hujuſmodi dolore, non item ubi ille deſierit, *p.* 239. Enemata Carminantia diuturniorem morbum reddunt, *ibid.* Cùm Evacuationes copioſiores non diu ante Colicę adventum fuerint inſtitutæ, à Paregoricis omnino incipiendum eſt, *ibid.* Ejus rei exemplum proponitur, *ibid.* Equitatio, cęteris non proficientibus, Curationem nonnunquam abſolvit. Cautiones circa eam, *p.* 240. Exemplum memorabile, *p.* 241. Unde eſt, quòd Equitatio tãtum pręſtet in morbis Chronicis quamplurimis, *ibidem*. Qualis Dięta hìc conveniat, *p.* 242. In morbo diuturniore, & magna debilitate Aquę Epidemicæ, Mirabilis, aut alterius ſimilis uſus debet concedi; & quare, *ibid.* Diæta tenuis quare aliquandiu poſt depulſum morbum eſt obſervanda, *ib.* Colica Hyſterica Bilioſæ ſimillima, *p.* 243. Quibus potiſſimùm fęminis contingit, *ibid.* Ejus deſcriptio, *ibid.* Leviſſima animi commotio dolorem revocat, *ibid.* Exercitium item pręmaturè nimis ſuſceptum, *ibid.* Vapores, ſic vulgò dicti, ſymptomata pariunt parti, quam obſederint, accommoda, pleroſque morbos affabrè ſimulantes, *p.* 244. Colica Hiſterica Bilioſam nonnunquam

mentitur, *ibid.* Quandoque etiam vel Renum, vel etiam Veſicæ calculum, Enematis, aliiſque Lithontripticis exaſperatur, *ibid.* Sedatur Anodyno, *ibid.* Nulla corporis pars, ſive externa, ſive interna ab ejus inſultu eximitur, *p.* 245. Nec Venæ ſectio, nec Catharſis hìc celebranda. Nocent & Enemata, *ibid.* Hic morbus à ſpirituum ἀπυξία potiùs, quàm vitio humorum videtur naſci, *ibid.* Emetica etiam fruſtra propinantur, *p.* 246. In fœminis tamen temperamenti magis ſanguinei, & Viraginibus, nonnunquam vel Phlebotomia, vel chatarſi, vel utraque Anodyno via aperiẽda eſt, *ibid.* Hæc methodus doloris ſymptomata tantum reſpicit, non cauſam morbi, *ibid.* Hic morbus in Ictero ſolet deſinere, *ibid.* In cujus ratione nulla purgantia niſi Rhabarbarum, ſimilia ſunt uſurpanda, *p.* 247. Hujus Icteri curatio, *ibid.* Curatio Icteri communis, *ibid.*

SECTIO QUINTA.

CAPUT I.

Conſtitutio Epidemica partis Anni 1673. *atque integrorum* 1674. 1675.

EXoleſcente Conſtitutione Dyſenterica, Nova ſuboritur circa initium Julii 1673. Syllabus morborum ſe per hoc triennium excipientium, quo ordine invaleſcebant, recedebantque, *p.* 248. &c. Dyſenteria, & Diarrhœa pro hujus Febris ſymptomatis potiùs, quàm morbis Eſſentialibus erant habendæ, *p.* 250. Poſt ſubitam tempeſtatis mutatio-

tationem Catarrhi, & Tuſſes ſe huic Febri adjungunt, unde naſcuntur ſymptomata Peripneumonica, & Pleuritica, Febre eadem manente, *p.* 251. Conſtitutio hæc perquam eſt Anomala, & ejus morbi, *ibid.*

CAPUT II.

Febris Continua hujus Conſtitutionis.

NAſcente morbo, majora erant inflammationis ſigna, quàm eo jam provectiore, *p.* 251. Symptomata huic Febri peculiaria recenſentur, *p.* 252. Affectus quidam Comatoſus hanc Febrim comitabatur, nonnunquam in Aphonia deſinens, *ibid.* Qui eo paſſu diſceſſit, quo vires æger reſumpſit, *p.* 253. Remedia Calidiora, & Diaphoretica ſymptoma hoc accerſebant, *ibid.* Ubi primùm erupit hęc Febris, nullum habuit Epidemicum ſibi σύγχρονον, unde ejus ſpecies difficiliùs inveſtigabatur, *p.* 254. Phlebotomia in hac Febre haud plus ſemel celebranda erat; repetitis Enematis, ac Medicamentis refrigerantibus curatio abſolvebatur, *p.* 255. Epiſpaſtica poſteriori cervici applicita hic magis ex uſu, quàm in aliis Febribus, *ibid.* Curatio, *ibidem.* Enemata quo uſque repetenda, *p.* 256. Quare è lecto ſurgendum erat quotidiè, *ibid.* Cavendum tamen, ne diutiùs, quàm par eſt, æger à lecto abfuerit, *p.* 257. In morbi declinatione tutiùs æger in lecto jugiter decumbit, quàm vel initio, vel in ſtatu, & quare, *ibidem.* Diaphoreſis non omni Febri debetur, *pag.* 258. Sudores à prævia Digeſtione fluentes proſunt, nocent alii, *ibid.* Intermittentium Paroxyſmi, &

Febris ejus Conſtitutionis in ἄγχμῃ ſudorem criticum poſtulant, *p.* 259. Febris item Peſtilentialis vel primis morbi diebus, *ibid.* In hac Febris ſpecie, quæ ſine ſudoribus potuit fugari, non ſine diſcrimine ii ſolicitabantur, *ibid.* Stupor comatoſus à nimia Curatricum diligentia ſudores importunè provocantium ut plurimum invitabatur, *p.* 260. Quo pacto ſymptoma hoc vincebatur, *p.* 261. In Morborum curatione nocet quandoque feſtinatio, *ibid.* Etiam incongrua ciborum genera convaleſcentibus nonnunquam indulgenda, *p.* 261. Spiritus Vitrioli ad Phreneſin debellandam egregiè contulit, *p.* 262. Dyſenteria ſymptomatica quo pacto tollebatur, *ibid.* Diarrhœa à Narcotico, ubi opus erat, ſiſtebatur, *ibid.* Narcoticorum uſus hoc ſolo in caſu hic erat probandus, *p.* 263. Convaleſcentium ſudores Nocturni unde orti, & quo modo tollendi, *ibid.*

CAPUT III.

Morbilli.

MOrbilli Anomali hujus Conſtitutionis quibus maximè differebant à Regularibus jam deſcriptis, *p.* 265. &c. Febris Morbilloſa, nec Venæ ſectionem tulit, nec Enemata: Methodo Morbillis dicatæ conceſſit, *p.* 267.

CAPUT IV.

Variolæ Anomalæ hujus Conſtitutionis.

VAriolę hujus Conſtitutionis nigras Anni 1670. ſatis referebant, *p.* 267. Putredinis majoris erant ſoboles, naturęque magis craſſę, ac inconcoctilis, *p.* 268. Quanto mitior morbi ſpecies, tantò citiùs puſtulę ad maturitatem, morbus ad finem perducitur, *ibid.* Per tres haſce Conſtitutiones poſterior Variolarum ſpecies priorem ſemper exuperavit, tum quoad majorem putredinem, tùm quoad morbi materiam minùs coctilem, *p.* 269. Species nova hęc videtur è priore jam inveteraſcente ſuborta, *ibid.* Morbi Epidemici ab aere effluviis à minerali aliqua fermentatione repleto oriri videntur, *ibid.* Eouſque propagantur, donec expiraverit ſubterranea illa halituum minera, *p.* 270. Curatio, *ibid.* Indicationes planè contrarias ſuggerit hic morbus. *ibid.* Quę in Variolis aliis Confluentibus feliciter ceſſit methodus, hìc non profecit, *p.* 271. Spiritus vitrioli omnem numerum abſolvit, *p.* 272. Quo tempore, & modo exhibendus, *ibid.* Quę ab eo liberaliùs ſumpto commoda, *ibidem*. Nihil ab eo incommodi, licèt Salivationem ferè ſiſtat, cujus vicem ſubeunt Dejectiones aliquot, *p.* 273. Nullum Variolarum veſtigium, vel apud Hippocratem, vel Galenum, unde excuſatior Methodus nova, cùm Modernorum tantùm Curationibus adverſetur, *p.* 276. In Curatione Febrium Varioloſarum eadem pariter de cauſa innovandum fuit, *ibid.* Videntur morbi certas habere Periodos pro occultis alterationibus, quę terrę viſceribus accidunt, pro varia ſcilicet

ejuſ-

ejuſdem ætate, ac duratione, *ibid.* Unde Novæ Morborum ſpecies exoriuntur, prioribus etiam extinctis, *ibid.*

CAPUT V.

Tuſſes Epidemicæ cum Pleuritide, & Peripneumonia ſupervenientibus.

EX improviſa ſymptomatum mutatione Febris, quæ eadem manebat, pro Pleuritide Eſſentiali, aut Eſſentiali Peripneumonia ab incautioribus eſt habita, *p.* 278. Medendi Methodus eadem, quæ Febri hujus Conſtitutionis quadrabat; ab illa verò, quę Pleuritidi verę conveniebat, longè diverſa, *ibid.* Non eo anni tempore invadebat Febris hæc, quo ſolet Pleuritis, *ibid.* Curatio, *p.* 279. Tuſſis ex qua παροξύσει naſcitur, ut & Febris eam comitans, *ibidem*. Nova hæc Febris in Febris Stationariæ tum regnantis nomen, & familiam ſtatim tranſit, *ibid.* Tuſſis ſine Febre, abſtinentia à carnibus, moderato exercitio, & Ptiſana Pectorali Refrigerante curabatur, *ibid.* Nec Narcotica, nec Liquores Spirituoſi, nec Diaphoretica hic tutò uſurpabantur ad ſedandam Tuſſim, *p.* 280. Et quare, *ibid.* Enemata (tam in hac, quam aliis Febribus) fractis jam morbi viribus non ſunt repetenda; maximè in Fœminis Hyſtericis, Viriſque Hypochondriacis, *p.* 281. Pleuritis vera ſola repetita Venæ ſectione curatur. In hac Febre ſemel, vel ut plurimum bis, venam ſecaſſe ſatis erat, *p.* 282. De Pleureſi maligna dicta, quę Venæ ſectionem non fert, *ibid.* In Pleureſi

ſym-

ſymptomatica non multo plus ſanguinis ſymptomatis ratione educendum eſt, quàm Febris nomine, à qua pendet, educi debuerat, *p.* 283. In Febrium Curatione Anni Conſtitutio, quatenus huic, alterive Epidemico producendo favet, ob oculos ſemper eſt habenda, *ibid.* Curatio tuſſis ſine Febre, *ibid.* Malignitas in particulis calidiſſimis, ac ſpirituoſiſſimis, humorum in humano corpore contentorum naturæ adverſantibus, conſiſtere videtur, *p.* 285. Particulæ dictæ aſſimilando agunt, *ibid.* Hæ in Peſte ſudoribus eliminari poſſunt: Non verò in iis Febribus, in quibus particulæ aſſimilantes non ita ſunt ſubtiles, *ibid.* Uſu Calefacientium actuatæ, magis aſſimilant particulæ calidæ, & humores extenuati minus reſiſtunt, *p.* 286. Docet experientia, Purpureas Febrium maculas, & Variolarum Puſtulas nigras à calefacientibus augeri: A regimine verò moderatiori minui ſolere, *ibid.* Particulæ νοσηραὶ in Peſte ita quandoque ſubtiles ſunt, ut ne ſanguinem quidem in Ebullitionem attollant, unde æger ſine Febre perit, *ibid.* In malignis aliis Epidemicis ita parca Febris ſigna conſpiciuntur, nonnunquam ob Confuſionem in ſanguine, & humoribus, nonnunquam etiam ob metaſtaſin mineræ malignæ in Genus Nervoſum, vel alias corporis partes, *p.* 287. Nulla alia Methodus Medendi malignitati qualicunque, præter eam, quę Epidemico, cui inhæret, debetur, *ibid.*

CA-

ELENCHUS RERUM

CAPUT VI.

Anacephalæoſis.

QUinque Conſtitutionum Genera ; quinque nimirum aeris Diatheſes , quæ totidem Febrium Epidemicarum ſpecies peculiares producebant, hoc tractatu deſcribuntur, *p.* 288. Harum prima, Depuratoria quę dici poteſt , prę-cipua Naturę Febris videtur , *ibid.* Huic adaptantur Axiomata , quæ tradiderunt Hippocrates, aliique Medici Antiqui : ſequentibus Febrium ſpeciebus vix accommodanda, *p.* 289. hac Conſtitutione Febres continuæ in Intermittentes , utpote ſibi cognatas, facilè tranſibant , in aliis verò rariſſimè, *ibid.* Febris continuæ ſpecies poteſt dignoſci primò ab aliis Epidemicis eo locorum tum graſſantibus, *ibid.* & *p.* 290. Secundò à propriis cujuslibet Febris ſymptomatis, *p.* 291. Ægri ſive ſudatio, ſive ſiccitas in hoc, vel illo morbi tempore, Febris ſpeciem præ cæteris demonſtrat, *ibid.* Cognitio ſpeciei Novæ Febris vertente primum anni Conſtitutione, à perdiligenti, atque accuratiſſima circumſtantiarum omnium obſervatione pendet, *p.* 292. Indicatio à Juvantibus, & Lędentibus ſumenda ad Curationem ſaltem relinquitur , *p.* 293. Ubi nondum conſtat, quid ſit agendum , nihil agendo & Medico, & Ægro optimè conſulitur, *ibid.*

SE-

SECTIO SEXTA.

CAPUT I.

Febres Intercurrentes.

FEbres Stationarię, quæ à particulari anni Conſtitutione pendent, & ſingulæ ſuo ordine graſſantur. Intercurrentes, quę cum Stationariarum quibuslibet, ut etiam & ſecum invicem eodem anno indifferenter commiſcentur, *p.* 294. Intercurrentes ſunt Febris Scarlatina, Pleuritis, Peripneumonia Notha, Rheumatiſmus, Febris Eryſipelatoſa, Angina. In his, Febris morbus Primarius videtur, & reliqui Affectus tantùm ejus ſymptomata, vel κρίσεως modum, vel partem, in qua illa ſit, ſpectantia, *p.* 295. Intercurrentes nonnunquam, licet non ita frequenter, ac Stationarię, Epidemicè graſſantur, *ibid.* Duo hæc Febrium Genera quoad Cauſas externas ſæpenumerò conveniunt, *p.* 296. Plures præmatura Veſtium Abjectione, & ſubita Refrigeratione poſt exercitium, quàm Peſte, Gladio, & Fame ſimul omnibus, pereunt, *ibid.* Veſtes, quibus quis aſſueverit, non niſi menſe uno ante Solſtitium Æſtivum ſunt deponendæ, *ibid.* Quoties hi morbi Eſſentiales non ſunt, ſed Febrium Stationariarum ſymptomata, iſta Methodo tolli debent, qua Febris illa curatur, *p.* 297. In genere ad Anni Febrim ſeriò attendendum eſt, *ib.* Qualia ſunt ſymptomata, quæ invaſionem Febris Stationariæ comitantur, talia omninò erunt ſymptomata, quæ inſultum ſive Pleuritidis, ſive Anginę ſequuntur, quoties ejuſmodi

modi Febris Accidentia ſunt tantum; quo ab Eſſentialibus morbis diſtinguuntur, *p.* 298. Anni tempus, quo Intercurrentes plerique infeſtare ſolent, Eſſentiales ii fuerint, an ſymptomatici, ſubinnuit, *ibid.* In Febrium curatione maximi momenti eſt ſcire, qua porta ſit excludenda materia Febrilis, *pag.* 299.

CAPUT II.

Febris Scarlatina.

EXeunte æſtate ut plurimum invadit infantes præ cæteris, *p.* 299. Deſcriptio morbi, *ibid.* Curatio, *p.* 300. Nec Venæ ſectione, nec Enematis, nec Cardiacis eſt opus. A carnibus tantùm, & ſpirituoſis liquoribus æger abſtineat, nec foras prodeat, nec lecto perpetuò affigatur, *ibid.* Quid agendum, ſi convulſiones, vel coma ſupervenerint, *ibid.*

CAPUT III.

Pleuritis.

QUare tempore inter Ver, & Æſtatem medio potiſſimum invadat, *p.* 301. Temperamento ſanguineo prædítos, Ruſticoſque frequentiſſimè aggreditur, *ibid.* Morbi hiſtoria, *ibid. p.* 302. Febribus quandoq; ſupervenit, ſæpiſſimè ex intempeſtivo, ac præpoſtero Calidorum Medicamentorum uſu, *p.* 303. De Pleuriticorum ſanguine quædam notatu digna, *ibid. p.* 304. Curatio pleuritidis, *p.* 304. In adultis rarò minori, quàm 40. circiter unciarum ſanguinis impenſa ſanatur, *p.* 306. Diarrhœa

rhœa repetita Venę ſectione ſiſtunt, *p.* 307. Æger è lecto quotidie eximendus ad horas aliquot, *ibid.* Hic morbus Expectorationi eliminandus non ſine ingenti periculo committitur, *ibid.* Curatio puncturæ tendinis, *p.* 309.

CAPUT IV.

Peripneumonia Notha.

SUb Hyemis exitum emergit: Paulo habitiores, & craſſos, virilem ætatem aſſequutos, vel prętergreſſos, liquoribus ſpirituoſis addictos prępipuè aggreditur, *p.* 310. Morbi deſcriptio, *ibid.* In habitioribus nulla fere Febris indicia, vel ob interceptam Circulationem, vel Pituitę, qua ſanguis gravatur, copiam, *ibid.* Curatio Venę ſectione, Remediis Pectoralibus, & Dięta Refrigerante perficitur, *p.* 311. In craſſioribus maximè ętatis florem prętergreſſis cum minùs feliciter cedat Venę ſectio repetita, Catharſis crebrior eſt ſubſtituenda, *ibid.* Sanguis è brachio ęgri in lecto jacentis extrahendus, *ibid.* Vera Peripneumonia à Pleuritide in eo tantùm differt, quòd Pulmones univerſaliùs afficiat, *p.* 312. Notha hęc Peripneumonia ab Aſthmate ſicco diſtinguitur Febre, quam illa ſemper habet comitem, *ibid.* Quàm egregia pręſtat ſpiritus vini in ambuſtorum curatione, *p.* 313.

CA-

CAPUT V.

Rheumatiſmus.

ANnis florentes maximè, atq; Autumno præcipuè invadit: à repentino frigore poſt calefactionem admiſſo plerumque oritur, *p.* 313. Morbi hiſtoria, *ibid.* Febris ſæpè recrudeſcit ob materiam morbificam ab intempeſtivo externorum uſu repercuſſam, *p.* 314. Arthritis ſæpe audit hic morbus, quoties à febre ſejungitur: non eſt tamen, *ibid.* Eo deſinente æger nonnunquam membrorum motu ad mortem uſque privatur, *ib.* Lumbago Rheumetica, alia hujus morbi ſpecies, deſcribitur, *p.* 315. morbi curatio, *ibid.* Utraque morbi ſpecies ab inflammatione orta, Venæ ſectione, & refrigerantibus tollenda eſt, *ibid.* Ab Anodynis abſtinendum, quorum uſu morbus figitur, *p.* 316. Quo tempore purgandus æger, p. 317. Dolores à Rheumatiſmo imperitè tractato reliqui pro Scorbuticis ſæpè habentur, *p.* 318. Scorbutus non ita frequens apud nos morbus eſt, atque à vulgo putatur, *ibid.* Multi ex iis Affectibus, qui Scorbutici audiunt, vel effecta ſunt morborum Fientium, vel nondum perfectè devictorum reliquiæ, *ibid.* Probatur illud exemplo Arthritidis, Podagræ, atque Hydropis, *ib.* Methodus Medendi non adulterinis illis ſymptomatis, ſed ipſi morbo, ceu perfectè formato eſt accommodanda, *p.* 319. In Rheumatiſmo inveterato longius ſpatium inter Venæ ſectiones repetitas eſt interponendum, *ibid.* Fontanella in crure, & ſpiritus quivis Volatilis hìc proſunt, *ibid.* Rheumatiſmi ſcorbutici curatio, *p.* 320.

CA-

CAPUT VI.

Febris Erysipelatosa.

DEscribitur morbi species notissima, *p.* 321. & 322. Describitur species alia rarius occurrens, *pag.* 322. Curatio materiam peccantem Evacuantibus partibus jam impactam Discutientibus, & sanguinem contemperantibus, absolvenda, *ibid.* Topicis etiam post Catharsin applicandis, *p.* 323. Quæ Diæta hic conveniat, *ibid.* Pruritus ferini curatio, *p.* 324.

CAPUT VII.

Angina.

TEmpore Ver, atque Æstatem interjacente Juvenes præ cæteris, & temperamento sanguineo præditos, Rufos item, invadit, *p.* 326. Morbi descriptio, *ibi.* Curatio sanguine copiosè detracto primum è brachio, mox ex Ranula utraque; Litu ex melle Rosaceo, & spiritu Vitrioli; Gargarismate; dein Catharsi perficitur, *ibi.* Enema etiam Refrigerans, & Emolliens quotidie injiciendum est. A carnibus omnino, à Lecto per horas aliquot singulis diebus abstinendum, *p.* 327. Angina symptomatica eadem Methodo, qua Febris, cujus symptoma est, debet curari, *ibi.* Nonnullæ Febres intercurrentibus annumerandę, vulgo pro symptomatis tantum habentur. Hujusmodi sunt Hæmorrhagia Narium, Hæmoptoe, *p.* 328. Describitur Narium Hæmorrhagia, *ibid.* Ejusdem Curatio. *ibid.*

Quo nomine Catharsis hìc instituenda, *p.* 329. Hæmoptoe ejusdem ferè indolis cum Hæmorrhagia jam tractata, *ibi. & pag.* 330. Eandem fere, quam Hæmorrhagia, Methodum medendi sibi vendicat, nisi quod Catharsin minus ferat; à qua, præsertim repetita, æger facilè in tabem conjicitur, *ibi.* Conclusio, *ibi. & seq.*

Epist. Resp. Prima.

ANnus 1676. eosdem peperit morbos, quos prægressi 1673. 74. & 75. *Pag.* 337. Exolescente hac crasi, mitiores quam pro suo genio evadebant morbi, & minus Epidemici, *ibid.* Non tam manifesta, quam occulta aeris temperies morbis Epidemicis favet, nisi quod symptomata aliquãdo, *p.* 338. Morbilli licet non admodum Epidemici, longius tamen, quam pro more suo procurrebant, *ibid.* Non tamen diversam medendi methodum ab usitata postulabant, *ibid.* Exeunte æstate cholera morbus Epidemice sæviebat, atrocioribus solito convulsionum symptomatis stipatus, *ibid.* Anodyna fortiora, & frequentiora, quàm alias unquam indicabantur. *ibid.* Historia eo laborantis, & convalescentis, *ibid.* Usque augenda, & repetenda est Laudani liq. dosis, dum symptomata subjugaveris, *p.* 339. Tres sunt affectus, in quibus ex opio parata indicantur, *ibi.* Dosis, & repetendi vices cum symptomatis magnitudine sunt conferendæ, *ibid.* Annum 1677. sicco pede præterit Author, per integrum ejus decursum valetudinarius, *p.* 340. Anno 1678. Febres intermittentes per 13. annos exulan-

tes

tes Epidemicę rursùs audiunt, *ibi.* Hyeme paululùm fatiſcentes Variolis, aliiſque per id temporis Epidemicis locum cedebant, *p.* 341. Olim quartanæ frequentiùs occurrebant, nunc dierũ aut Tertianæ, aut Quotidianæ, & moris planè diverſi, *ibid.* Cardiacis, & regimine calido adeo præter indolem ſuam incruduere, ut tacto cerebro haud pauci extinguerentur, *ibid.* In Tertianis, & quotidianis per ſudorifica curationem moliri periculoſum eſt, *ibid.* Ita enim quæ intermittebat febris, fit continua, *p.* 342. Ætiologia ejuſdem, *ibid.* Venæ ſectio, & Catharſis morbum protrahunt, *ibid.* Nonnunquam è longo Corticis Peruviani uſu ſpecies quædã Rheumatiſmi ſcorbutici inducitur, ſed rariſſimè, & facilè curatur, *ibid.* Cortex inſignium eſt virium non in hoc tantùm morbo, ſed & in uteri, & ventriculi affectibus, *p.* 343. ob quæ prejudicia, & rationes temerè deductas Cortex malè audit, *ibid.* Vel ipſos curavit, quos purgavit, *ibid.* Haud illæ nobis arrogandæ ſunt facultates, quas Natura negavit, *p.* 344. Provocantur philoſophi ad unicam differentiam ſpecificam in natura enodandam, *ibid.* In morborum curatione non oportet alicui hypotheſi indulgere: ſed, rejectis ſpeculationum commentis, experientiam cum recta ratione conjunctam tanquam Indicem, atque Magiſtram ſequi, *ibid.* Cortex Peruv. 25. plus minus abhinc annis primum cœpit inclareſcere, *ibid.* Duæ cauſæ memorantur, ob quas in deſuetudinem abierat, *p.* 345. Herculeum eſt medicamentum, ſi qua par eſt cura propinatur, *ibi.* Quibus rationum momentis ductus eſt Author, ut hanc ſuam methodum excogitaret, *p.* 346. Methodus exhibendi, *ibi.* vel in forma pilul. vel Electuar. vel in Infuſ. *pag.* 347. Si ob idioſyncraſiam (quod

ſæpè accidit) expurgetur æger, cum Laudano eſt exhibendus, *p.* 348. Eadem methodus (ſed in doſi minori) valet in tertianis, & quotidianis, *ibi.* Tertianæ, quotidianæque non ita rarò in continuarum ferè ſpeciem vergunt, præſertim ægro regimine juſto calidiore multato, *ibi.* In quo caſu à remiſſione quantumlibet exigua oportet Corticem ingerere, nec paroxyſmum præſtolari, *ibi.* Maximè continuis apyrexiam conciliat Cortex, modo regimine juſto calidiore non impediatur ejus vis, *p.* 349. nec obſtat vinum, in quo exhibetur, *ibid.* Quo magis proclivis eſt in continuitatem febris, eò majori in doſi detur Cortex, *ibid.* Quibus arridet infuſio paretur, *ibid.* Si vomituritio inceſſerit, laudata hìc methodo eſt compeſcenda, & tum Cortex ingerendus, *p.* 350. Teneræ infantiũ ætati Julapium accommodatur. *ibid.* Quare in tertianis ſæpè, & quotidianis medicam non niſi poſt biduum curationem abſolvit, *ibi.* Si omni adhibita cautela æger recidivam patitur, decoctum amarum exauctorato cortici ſuccenturietur, *pag.* 351. Æger nec à cibo, nec potu, qui ad ſtomachum facit, arcendus eſt, fructibus horariis, & liquoribus frigidis exceptis, *ibid.* Carnibus eupeptis, & euchymis veſcatur, vinoque modicè utatur, *ibid.* Aura frigidior vitetur, ut & omnes evacuationes: blandiſſ. enim Catharſis, vel enema è lacte ſaccharato in recidivę diſcrimen conjicit, *ibid.* Febres intermit. ſymptomatis ſtipatæ, quę Apoplexiam veram mentiebantur, *p.* 352. Quibus indiciis judicandum, *ibid.* Cautio de methodo medendi. *ib.* Senes imperitè tractati in Diabetem aliquando incidunt, *ibi.* In omni Diabete invigorandus eſt ſanguis, *p.* 353. Methodus therapeutica, *ibid.* Medicam. formulæ, & diæta, *ibid.* Eadem methodo (niſi quòd

si quòd præmittẽda est phelebotomia,& Catharsis) sanatur & fluor muliebris, *ibid.* In tertianis vernalibus, temperamento sanguineo, & florente ætate quid agendum, *p.* 356. Methodus in gratiam pauperum, *ibid.* Anno 1679. sub initium Julii eædem febres vires redintegrabant,& mense Augusto immanissimè debacchabantur, *ibid.* Cum Novembri subingrediebantur tusses ὀπιδημικώτατα, quarum mala indoles adumbratur,*ibi.* Ad tussim puerorum convulsivam proximè accedebant, *p.* 357. In earum causam inquiritur, *ibid.* Curatio rectè instituitur venæ sectione, & Catharsi, *ibid.* Pectoralibus gratificamur ægris,sed non diu immorandum, & quare. *ibi.* Sudorifica non ita tutò adhibentur, *p.* 358. Sæpè iis accenditur Pleuritis, *ibid.* Misso sanguine,& epispastico Nuchę applicato Catharticum propinetur;*ibid.* Qua sola methodo tussis puerorum convulsiva expugnatur, *ibid.* Ratio redditur,quare in omnibus morbis epidemicis phlebotomia Catharsi præmittenda est, *p.* 359. Cui multiplex experientia,dux,& magistra opt. suffragatur, *p.* 360. Empirici, & scioli perstringuntur,*ibid.* In accurata Naturæ operationum observatione vera praxis med. fundatur, *p.* 361. Febres duas è tribus in medicina facienda partes occupant,*ibi.* In quem scopum unicè collimant Empirici in earum curatione, *ibid.* Non facilè dijudicant speciem, *ibi.* variæ sunt, *ibi.* Quævis peculiarem postulat medendi methodum, *ibid.* Eadem per diversos gradus diversè tractanda, *p.* 362. Minutiora, quæ observanda sunt,non facilè enumerantur, *ibid.* Semper erit quod posteri adjiciant, *ibid.* Tusses modo dictæ, si imperitè tractarentur,febrem accendebant, *ib.* methodus therapeutica,*ib.* In febre à tussi si ter purge-

tur ęger, ſufficit. *p.* 363. Poſt menſem unum, vel alterum ceſſabat Tuſſis, ſed Febris quoad cętera ejuſdem indolis graſſabatur, *ibid.* Eadem febris uſque ad initium Anni 1680. ſe extendebat, *ibi.* Febres intermitt. cum ſurgente anno apparebant, *ib.* Perſeverabant ad initium anni 1685. ſed non adeò epidemicè, ac in 4. primis annis, *ibid.* Generalis conſtitutio intermitt. producendis favet, *ibid.* Veroſimile eſt, Febrim depuratoriam poſtliminio reverſuram, *p.* 364. In Peſte, & febribus inflammatoriis obeſt cortex, *p.* 365. Epidemici alii alios ordine excipient, *ib.* Æger Rheumatiſmo laborans, ſi phlebotomia liberiori manu celebrata curetur, variis morbis obnoxius redditur, *ibid.* Diæta è ſero lactis phlebotomiæ loco ſubſtituta, *p.* 366. Hiſtoria, *ibi.* Leviora ſunt ingenia, quæ res vilipendunt, quòd ſimplices ſunt, & apertę, *pag.* 367. Dicta methodus aliis etiam morbis accommodaretur, *ibi.* Caſus rarior cujuſdam, qui mercurium ſubl. corroſ. deglutiverat, repetitis aquę tepidę hauſtibus ab Orci faucibus erepti, *ibid.* Cautio de dięta lactea in virilem ętatem prętergreſſis, & vino aſſuetis, *p.* 368. Poſt tertiam venę ſectionem Cath. exhibeantur, repetanturque, *p.* 369. Ita viam ſternes paregoricis, *ibid.* Purgantia ſint è lenitivis, *ibid.* Affectus quidam, qui febres intermittentes excipiebat, nunc Rheumatiſmum, nunc dolorem nephriticum æmulans, commemoratur, *ibid.* Eandem vendicabat medendi methodum, quam morbus, cui adhęrebat, *ibid.*

Epiſt.

Epiſt. Reſp. Secunda.

NIl vetat, at jubet charitas luis venereę curationẽ docere, *p.* 374. Quando primum hic morb. Europam appulit, *ibid.* Cujus regionis Endemius, *ibid.* Magna celeritate graſſabatur primum, nunc languet in dies, *p.* 375. Centum retro annis Gonorrhœa Virulentę ſpecie ſe primum oſtendebat, *p.* 376. Quot modis propagatur, *ibid.* Quibus gradibus procedit, *ibid.* Varia enumerantur ſymptomata, *p.* 377. Conſtrictio virgę erectę dolorificę eſt ſignum παθογνωμονικώτατον, *p.* 378. Ardor urinę, caruncułę in urethra eroſa, unde Iſchuria, ſcroti inflammatio, *ibid.* Quomodo Gonorrhœa adoleſcit in veram luem, *p.* 379. Bubones, dolores vagi nocturni, *ibid.* Cruſtułę, & porrigines leproſę, Exoſtoſes, ulcera Phagedęnica, Tragœdiæ Cataſtrophe, *ibid.* Natura luis eſſentialis nos latet, *p.* 380. Nec Mercurius, nec ligna exſiccantia propriè hìc audiunt ſpecifica, *ibid.* Alia debet eſſe evacuatio in Gonorrhœa, alia in lue formata, *p.* 381. Gonorrhœæ curationis cardo in remediis catharticis vertitur, *ibid.* Quibus præ cęteris purgantibus cedit, *ibid.* Diæta refrigerans à carceribus ad metas, *ibid.* methodus obſervanda circa Catharſin, *ibid.* Quid denuo faciendum, ſi purgationi non ceſſerit Gonorrhœa, *p.* 382. Quid in Idioſyncraſiis, *p.* 383. Quid in iis, qui ægrè purgantur, *ibid.* Diæta inter curandum, *p.* 384. In quo caſu vena tundendâ, *ibid.* Catharſis hic ad inſtar omnium eſt, *p.* 385. Qui mundificat benè, benè ſanat, *ibid.* Incommoda ex aq. mineralibus, & aliis adſtringentibus, *ibid.* item è lignis exſiccan-

tibus, *ibid.* Methodus curandi glandem pręputio contectam, & inflammatam, *p.* 386. atque etiam ſcrotum inflamm. *p.* 387. Lues confirmata non niſi per ſalivationem ab hydargyro excitatam poteſt extirpari, *ibid.* In ejus curatione corporis per evacuantia pręparatio damnatur, *ibid.* Ut & correctiva in unguent. & Cathart. *p.* 388. Æger ter inungendus, *ibid.* Quibus remediis Ptyaliſmus extimuletur, *p.* 389. Gradus ſalivationis ſedulo obſervandus, *ibid.* Quid ſi purgaretur æger, *ibid.* Convaleſcente ęgro potius promoveri debet ptyaliſmus, quàm cohiberi, *p.* 390. Refrenandus tamen in ſtatu, ſi juſtos limites tranſiliret, *pag.* 391. Poſt ſalivationem non neceſſaria eſt Catharſis, *ibid.* Curatione ſalivatio importunius urgetur, φύσεως ἀνατροπάσης, *p.* 393. Qua methodo optata potiaris arena, *ibid.* Mercurius dicatur ſpecificum mediatum, *p.* 394. Quid agendum, ſi Lues, & Gonorrhœa una ſtabulentur, *ibid.* Curatio Exoſtoſis, *ibid.* Oris exulcerati, *ibid.* Dięta, & reliquum ęgri regimen, *p.* 395. Quare hoc morbo mulctati in Galliam commigrare coguntur, *ibid.* Quo tempore carnes teneriores indulgendę ſunt ęgro, *p.* 396. Hæc methodus uſitata expeditior, minus periculoſa, & recidivæ minùs obnoxia, *ibid.*

Diſſertatio Epiſtolaris.

RAtiones, quę Authorem inſtigarunt ad obſervationes haſce edendas, *p.* 402. Febres interm. quę primùm anno 1677. caput extulere, an. vero 1681. regnabant, iis tempeſtatibus graſſabantur maximè, quæ cum earum indole magis faciebant, *p.* 403. Quo ordine morbi ſe invicem excipiebant,

bant, *ibid.* Variolę ὑποδημικώτατα factę ſunt, *ibid.* Qua data occaſione maculę purpureæ extrudebantur, *p.* 404. & Variolæ inſigniter confluebant, *ibid.* Cur magis, minuſve periclitatur ęger pro exanthematum numero, *ib.* Sanguinis mictus, & maculæ purpureę, vel pauciſſimis, vel nullis apparentibus puſtulis ægrum è medio tollunt, *ibid.* Status diverſo tempore pro ratione morbi, *ibid.* Confluentes tantò diſtinctis periculoſiores, quantò confluentibus peſtis, *p.* 405. Juvenes in ętatis flore omnium maximè periclitantur, *ibid.* Puſtulæ, & phlegmonis comparatio, *ibid.* Denſa puſtularum eruptio coercenda, & quare, *ibid.* Unde oritur, & à qua προφάσει, *p.* 406. Die ſexto ab invaſione omne puſtularum examen conſpicitur, *ibid.* Quo morbi tempore æger in ſolidum lecto adjudicãdus, *p.* 407. Eſſentia morbi videtur in inflam. conſiſtere, *ibid.* E qua varia ſymptomata oriuntur, *p.* 408. Peccantem materiam in ſanguine ſola febre amolitur Natura, in maſſa carnea apoſtemate, *ibid.* Pus reſorptum ſanguinem inquinat, *ibid.* Ptyaliſmus ab intenſo febris calore ſiſtitur, *p.* 409. Eventus pendet à jacto fundamento, *ibid.* Quot mala à regimine calido oriuntur, & à modicè frigidiuſculo commoda, *ibid.* In quo caſu æger libero aeri exponendus eſt, *p.* 410. Quomodo accidat, ut ęger in morbi principio tollatur, *p.* 411. Sanguinis miſſionem non tanti eſſe, ac ejuſdem contemperationem probatur inſtantia, *ibid.* Quantum valet reiterata Catharſis ſanguine nondum inquinato, *ib.* Objectiones contra regimen moderatum retorquentur, *p.* 412. Incommoda à puſtulis prępropere elicitis, *p.* 413. Lecti calor quantus, *p.* 414. Nec febris coercenda, nec ſudor provocandus, *ibid.*

Æger

Æger lecto arcendus, ne forte variolæ forent è confluent. genere, *p.* 415. Nihil ſuo judicio tribuit author, niſi quatenus experientiæ conformi, *ibid.* Dogmatici invidiam depellit, *p.* 416. Quocunque modo tractentur variolę, aliquando inſigniter confluent, *p.* 417. Quantum dandum ægrorum appetitionibus, *p.* 418. Naturæ, non Arti mos eſt gerendus, *ibid.* Morbi acuti ſunt, qui DEUM habent Authorem, ſicut Chronici ipſos nos, *p.* 419. Quale bonum eſſet Ars medica, ſi verè Ars eſſet, *p.* 420. Infantes ſpaſmo correpti ut tractandi, *ibid.* Quantum hìc errari ſolet, cùm ſymptomata pro affectibus eſſentialibus habentur, *ibid.* Poſt ſpaſmos in infantibus rarò inſigniter confluunt variolæ, è contra poſt affectus comatoſos, *p.* 421. In utrovis affectu quo modo tractandæ, *ibid.* Quo enormiora ſunt ſymptomata, eò magis confluunt variolæ, *p.* 422. Poſt miſſum ſanguinem Emeticum eradicativum exhibendum, *ibid.* Sp. vitrioli cereviſiæ tenuiori immiſcendus, *ibid.* Liberior aeris appulſus magis confert ad ſanguinem contemperandum, quàm evacuantia quævis, *p.* 423. In quibus hæc methodus obſervanda, *ibid.* Die ab invaſione ſexto æger lecto addicetur, *ibid.* De variolis confluent. tantùm hìc agitur, *ibid.* Medicamenta paregorica ſunt hìc quaſi ſpecifica, *p.* 424. Quo ſedatiores ſunt ſanguis, & ſpir. eò commodiùs & ſeparatio fit mat. varioloſæ, & puſtulæ adoleſcunt, *p.* 425. Quo nomine ſyr. de Meconio laudano liquido eſt præferendus, *ibid.* Doſis ſymptomatum gradui adaptanda, *ibid.* De adultis impræſentiarum agitur, *ibid.* Infantibus tamen aliquando danda ſunt hypnotica, *ibid.* Toties repetenda ſunt, donec metam attigeris, *p.* 426. obſervatio, *ibid.*

Calor

Calor lecti eludit medicamenti vires, *p.* 427. Quod etiam in Febribus intermit. aliquando accedit, *p.* 428. A sexta ab Invasione nocte ad 17. exhibendum Anodynum, *ibid.* Temporiùs in ultimis morbi diebus ob paroxys. vespertinum, *ibid.* æqua Dosi, *p.* 429. si ægro nauseam creaverit syr. de meconio, laudanum liqu. ejus vices suppleat, *ibid.* objectioni respondetur de discrimine Ptyalismum retundendi, *ibid.* Quare non æquè indicatur Diacodium in infantibus, *p.* 431. quo casu propinandum, *ibid.* Duo Cardines, in quibus variolarum curatio vertitur, *ibid.* die decimo epispast. nuchæ applicandum, & quamobrem, *p.* 432. die undecimo vix micat pulsus, *ibid.* Alium incisum pedum plantis admovẽdum à die octavo, donec æger extra aleam positus fuerit, *p.* 433. Diæta per totum morbi decursum, *ibid.* Vino instante maturatione indulgendum, *ibid.* sudores evitentur, *ibid.* Casus rarior, *p.* 434. Variolæ insigniter confluentes licèt utplurimùm, non tamen semper tertio ab invasione die erumpunt, *p.* 437. Omnia hæc theoremata ad confluentes tantùm pertinent, *ib.* Historia insignior de quodam à Petechiis, & mictu sanguineo faciliter liberato, *p.* 438. Par methodus in causarum paritate (quantum fert utriusque morbi Genus) adhibeatur, *p.* 441. Non Phantasiæ, sed phænomenis practicis litat Author, *p.* 442. Probi medici officium, *ibid.* Unde est, quòd quæ Medica appellatur, confabulandi potiùs, quàm medendi Ars evasit, *pag.* 443. Naturæ operationes deprehendimus, sed modus operandi nos semper latebit, *ibidem*. Instantia in Cerebro, *ibid.* Non quæ librorum lectio suggessit, sed quæ propria experientia docuit, hìc tradit Author, *p.* 444. Affectus

fectus hysterici Chronicorum pars media sunt, *p.* 445. Pauciſſimę fœminæ, vel viri ſedentarii ab iis liberantur, *ibid.* Affect. hyſteric. & hypochon. analogia, *ibid.* Omnes ferè affectus æmulatur, *ibid.* Apoplexiam refert, & Hemiplegia ſolvitur, *ibid.* Quas præcipuè adoritur fæminas hæc ſpecies, *p.* 446. Spaſmos gignit horrendos Epilepſiæ perſimiles, *ibid.* ſtrangulatus uteri quibus temperamentis familiaris, *ibid.* Exteriorem capitis partem impetens cum vomitione enormi clavum hyſtericum parit chloroſi laborantibus familiarem, *ibid.* Cordis palpitationem excitat in infirmioribus, & febre alba palleſcentibus, *ibid.* Tuſſim etiam hyſtericam, quæ pituita ſcatentes fatigat, *p.* 447. Iliacam paſſionem mentitur cum frequenti vomendi nixu, & bile porracea rejecta. Ictero ſolvitur paroxyſmus, *ibid.* Deſperatio de ſalute indiviſus ejus comes, *ibid.* Quo corporis habitu locum habet hæc ſpecies, *ibid.* Paroxyſmum Nephriticum mentitur, *p.* 448. Calculum veſicæ, & Iſchuriam parit: ſed rariſſima eſt hæc ſpecies, *ibid.* In iis, qui fractis ſunt viribus à repetitis ejus inſultibus, *ibid.* Nunc vomitiones excitat, nunc Diarrhœam, ſed ſine dolore, *ibid.* Quibus competunt, *ibid.* Partes exteriores, carnemque muſculoſam infeſtans dolores excitat, tumoreſque, *ibid.* Differentia inter hoſce tumores, & hydropicos, *p.* 449. dentibus licet ſartis tectis, ab omnique defluxu liberis atrociſſ. & expugnatu difficillimos dolores affigit, *ibid.* dolorem in Dorſo certo certiùs perſentiſcunt, quoquot hoc affectu tanguntur, *ibid.* partem, cui inſederat, teneram relinquit, *ibid.* Externarum partium re-

fri-

frigeratio quasi vim sternit, *ibid.* de spirit. dejectione, sive subsidentia conqueruntur ęgrę, *p.* 450. In Risus, & lachrymas effunduntur nulla data ansa, *ibid.* Limpida urina copiosè reddita est signum pathognomonicotaton, *ibid.* Flatus nidorosi, & ructus acidi, *ibid.* Atrociſſima animi pathemata in sinu fovent, *p.* 451. Qui hisce affectibus tentantur, ingenio ut plurimum pollent, *p.* 452. difficile est multiformes affectus hysstericos enumerare, *ibid.* Causę eorum procatarticę, *p.* 453. Diagnosis. Causę προηγούμεναι *ibid.* Antecedens, *p.* 454. Cur plures fœminę, quam mares iis fatigantur, *ibid.* Speciei illius, quę Uteri strangulatus dicitur, descriptio, & origo, *ibid.* Illius, quę Colicam bilioſam ęmulatur, *p.* 455. Color viridis in rejectis unde, *ibid.* Clavi hysterici ętiologia, *p.* 457. urinę limpidę, *ibid.* Hiſtoria, *p.* 458. Ptyalismi hysterici unde, *ibid.* Frigus, Fletus, & Cachinni, *p.* 459. Casus cujusdam fletui immodico ex nulla προφάσει obnoxii, *ibid.* Infirma spirituum σύσασις quot animi, & corporis intemperies parit, *p.* 460. Morbi fomitem in materia non deliteſcere instantia elucidatur, *p.* 461. Spirituum ἀταξία humores putridos aliquando gignit, *p.* 462. Hinc etiam ἀνορεξία, chlorosis, & hydrops testium, *ibid.* Diathesis hysterica est causa primaria, *p.* 463. Quemadmodum & μίασμα spirituosum in febre quartana, *p.* 463. Pręcipua indicatio curativa sanguinis corroborationem indigitat, *ibid.* Quare venę sect. & Catharsi prę-mittendę, *ibid.* Ab Anodyno aliquando, & remediis vulgò dictis hysstericis curationis tela ordienda est, *p.* 464. Post Venę sect. & Catharſ.

omnia

omnia ægro videntur in pejus ruere, *ibid.* Remedia chalybeata per 30. dies ſumantur, *ibid.* Nihil magis erigit ſpiritus, *ibid.* Indicio eſt effectus in chloroſi, *p.* 465. In quibus, venæ ſect. & Catharſi omiſſis, cum chalybe rectà incipiendum, *ibid.* Nuda chalybis ſubſtantia quavis ejuſdem præparatione efficacior, *ibid.* Crudæ forſan minerę vis maxima, *ibid.* Ab Officioſa Chymicorum ſedulitate medicamenta ſæpe nativis ſpoliantur viribus, *ibid.* Præcipuę eorum vires à Natura, *ibid.* Quod teſtantur Opium, & cortex Peruv. *p.* 466. Syr. Chalybis à ſubſtantia ejuſdem ſecundus, *ibid.* Et in chalybis, & aquar. mineralium uſu Cathartica melius omittuntur, *ibid.* Repetita Cathartica in imbecillis, & infantibus plurimum officiunt, *p.* 467. Unde tumores in infimo ventre, glandulę prętternaturales in meſenterio, &c. *ibid.* Poſt evacuationes univerſales confortentur ſanguis, & viſcera, *ibid.* Medicam. formulæ, quę huic intentioni inſerviunt, *p.* 468. In ventris tumoribus poſt longas febres intermitt. repetita Catharſis indicatur, *ibid.* At in Rachitide vera ſemel, vel bis ad plurimum, & dein alterantia, *ibid.* Non pauci infantes à Catharticis ſępè repetitis interempti ſunt, *p.* 469. Objectioni fit obviam de chalybis aculeis in inteſtinis hęſuris, niſi expurgentur, *ibid.* Hyſterica dicta remedia in forma ſolida uſurpanda ſunt. *ibid.* Methodus, & remed. formulę, *p.* 470. Si chalybeata perturbent, laudanum ſingulis noctibus ſumendum, *p.* 471. ubi ſymptomata mitiora ſunt, pil. hyſter. ſufficiunt, *ibid.* Idioſyncraſiæ ſunt obſervandæ, *p.* 472. Inſtantia in laudano liq. ſyr. de

me-

meconio vices gerente, *ibid.* Si chalybis malo vincendo par non ſit, adeundę aq. minerales, *p.* 473. obſervanda inter bibendum, *ibid.* ob purgativa iis miſta difficilius operantur, *ibid.* Infuſ. clavorum equinorum, ſi modo debito aſſumantur, eundem cum aq. miner. effectum ſortiuntur, *p.* 474. In quo caſu aq. Bathonienſes adeundæ, *ibid.* Theriacæ Androm. vis, *ibid.* Vinum Hiſpan. vel corroborantibus medicatum, vel ſimplex quantum valet, *p.* 475. Cort. Peruv. ad ſpir. invigorandos eximia eſt vis, *ibid.* præcipuè in fœminis, quę ſpaſmis urgentur, *ibid.* diæta lactea in temperamento bilioſo tenui, & colica hyſterica affectis, *p.* 470 ſed non omnibus ex æquo convenit, *ibid.* Nihil tamen ideo impensè ſanguinem, & ſpiritus firmat, fovetque, ac diu, multumque equo vehi, *p.* 477. Hiſtoria notabili comprobatur, *p.* 478. Nec in hypochondriacis magis, quam in tabidis, phthiſicisque penè deploratis locum habet hoc exercitii genus, *ibid.* Inter chronicos Phthiſis duos ferè Trientes jugulant, *p.* 479. Nec Mercurius in Lue Venerea, nec Cortex in intermit. efficaciores extant, quam in hac curanda (obſervatis obſervandis) exercitium laudatum, *ibid.* In Paroxyſmo hyſterico ad fœtida confugiendum, quæ ſpiritus ab excurſibus in ordines compellunt, *p.* 480. Quęcunque fœtent, huic Intentioni inſerviunt, *ibid.* Si vehemens dolor, vomitio enormior, aut Diarrhœa inceſſerit, ſolo laudano cohibentur, *p.* 481. In quibus evacuationes præmittendæ, & quamobrem, *ibid.* In quo caſu à laudano incipiendum, *p.* 482. Vomitiones enormes doſin max. & ſæpiſſimè repe-

titam

titam indicant, *p.* 483. Paregoricum vel in forma ſolida exhibeatur, vel vehiculo parco, *ibid.* Capitis motus vomitionem provocat, *ibid.* Recidiva ut prȩcavenda, *p.* 484. A dolore, & vomitione Medicis frequentiùs imponitur, quam aliis quibuslibet ſymptomatis, *ibid.* In illa ſpecie, quæ paroxyſmum Nephriticum imitatur, judicanda quàm graviter errari ſolet, *ibid.* Ut & illa, quæ calculum renum, colicam bilioſam, vel Iliacam paſſionem ſimilat, *p.* 485. Quas repetitis ſuis evacuationibus Medici non ſolum non compeſcunt, ſed irritant, *p.* 486. prȩſertim emetico propinato, *ibid.* de Diagnoſi ergo ſedulò cavendum, *ibid.* Plurimȩ puerperȩ pereunt, quòd debito citiùs è lecto exurgunt, unde lochiorum ſuppreſſio, phreneſis, ſpaſmi, febres, *ibid.* Vix decima perit mulier vel ex dolore, vel quòd vires partui ferendo non ſint, *p.* 487. Ad diem ſaltem decimum jacere debent, *ibid.* Indicationes curativȩ duæ, *p.* 488. Si remedia uſurpari ſolita votis non reſpondeant, ab iis temperandum, *ibid.* Emplaſt. hyſter. umbilico admoveatur, & elect. cum Julap. hìc laudato exhibeatur, *ibid.* Si hȩc malum non devincunt, Laudanum una ſaltem vice tentandum, *ibid.* Quod aliquando lochiorum fluxum revocat, *p.* 489. Narcotica cum hyſtericis, & emmenagogis propinentur, *ibid.* Si non ſequantur lochia, rejiciantur narcotica, & hyſtericis, ac Emmenagogis enema addatur, *ibid.* Enema non repetendum, ſed temporis συμμαχία prȩſtolanda, *ibid.* Poſt diem 20. res ferè in vado eſt, *ibid.* Si remedia nihil proficientia obſtinatiùs ingerantur, & morborum, & ſpir. perturbationem augent,

gent, *p.* 490. Hiſtoria, *ibid.* In quo caſu boni Medici eſt rem totam aliquandiu Naturæ committere, *ibid.* ſæpè fluxus menſium immodicus ſive in puerperio, ſive extra idem Affectus hyſterici cauſa fit, *p.* 491. Prima ſpecies poſt partum laborioſiorem primis ſolùm diebus ingruit, & brevi ſe proripere ſolet, *ibid.* victus ſit incraſſans, *ibid.* Medicam. formulæ, *ibidem*. Species altera, licèt omni tempore accidat, circa ætat. Annum 45. vel 50. quo menſes ceſſaturi ſunt, præcipuè invadit, *pag.* 492. Hyſterica fortiora evitentur, *ibid.* Methodus medendi cum medicament. form. *ibid.* Uteri procidentiæ Curatio, *p.* 493. Concluſio, *ibid.*

Tractat. de Podagra.

QUos præcipuè invadit Podagra, *p.* 499. diverſus ejus mos pro ratione ſubjecti, & tempore invadendi, *p.* 500. Quo tempore, & modo Podagra regularis ægrum aggreditur, *p.* 501. Quo ordine, & quibus ſtipata phænomenis partes laceſſit, *p.* 502. Paroxyſmus graphicè depingitur, *ibid.* Nunc hic, nunc illic tragœdias excitat, *p.* 503. Dolor ſemper noctu recrudeſcit, manè verò remittitur, *ibid.* Ex ſerie paroxyſmulorum conſtat paroxyſmus, *ibid.* In diverſis diverſo tempore ſolvitur, *ibid.* Quomodo ſe habet æger quoad urinam, alvum, & appetitum, *ibid.* Pruritus in diſceſſu, & pedum deſquamatio, *p.* 504. Pro majori, vel minori unius paroxyſmi ſævitia, vel ſeriùs, vel citiùs revertit proximus, *ibid.* In Podagra inveterata, vel indebita medicatione turbata phænomena ſunt diverſa, *ibid.* Pedes peccantis materiæ

ſedes genuina ſunt, *ib.* Jam varias corporis partes occupat, *ibid.* In digitis, &c. tophos generat, in cubitis tumorem album excitat, *ibid.* Femur, genuque, &c. ut impetit, *p.* 505. Per annum ferè integrum durat paroxyſmus, *ibid.* Paroxyſmi particulares diutiùs ſęviunt, nec ante diem 14. caſtra movent, *ibid.* In intervallis artus ſunt, *p.* 506. Quantò magis æger ambulando pedes firmare contendit, tantò periculoſiùs morbi fomes viſceribus imminet, *ibid.* Venarum hęmorrh. dolore, ructu nidoroſo, appetitus proſtratione infeſtatur. *ibid.* Urina illam imitatur, quę in Diabete excernitur. Dorſum, alięque partes moleſtè pruriunt, *ibid.* Dolores in metartaſo lancinantes, & ſpaſmi in tendinibus muſculorum tibię, ut ęgrum invadunt, *Pag.* 507. Doloribus recedentibus, ęgritudines, laſſitudo ſpontanea, & in diarrhœam propenſio ſuccedunt, *ibid.* In Podagra diuturniore ęgritudine potiùs, quàm dolore conficitur paroxyſmus, *p.* 508. Quo vehementior eſt dolor, eò citiùs prętерlabitur paroxyſmus, & diutiùs abeſt, & vice verſa, *ibi.* Calculum renum in quamplurimis parit, *ibi.* qui aliquandò meatus urinarios obſtruens ęgrum è medio tollit, *ibi.* Animus corpori compatitur, unde ęger variis paſſionibus obnoxius eſt, *p.* 509. Morbi Cataſtrophe, *ib.* Plures divites, & ſapientes, quàm pauperes & fatuos interemit, *ibi.* Si quas fœminas (quod perrarò eſt) non niſi vetulas, & viragines infeſtat, *p.* 510. Neque pueri, neque juvenibus minores vera, & genuina podagra vexantur, *ibid.* Leviculam tamen vellitationem prę-ſentiunt, quibus ex traduce morbi ſeminium impreſſum eſt, *ibid.* Morbus ἀποψίᾳ ortum debet, *ibid.* Qui vino, veneri, laboribus improbis, ſtudiis in-

intenſis, cæteriſque, quæ ſpiritus exhauriunt, coctiones deſtruunt, & partium tonum laxant, nimiùm indulſere, hunc morbum accerſunt, *ib.* & *pag.* 511. In curatione Venæ ſectio, Catharſis, & ſudores non indicantur, *p.* 512. Venæ ſectio ut pugnat cum indicatione, quam cauſa antecedens ſibi vendicat, præcipuè in iis, qui ætate ſunt provectiores, *p.* 513. Quo modo hydropi aditus aperitur, *p.* 514. Quando in juvenibus locum habet, *ibid.* Ut ab Emeticis, & Catharticis æger de vita periclitatur, *ibi.* Ab humoribus intrò verſus inteſtina ſollicitatis quæ mala ingruunt, *ibid.* Catharſis nec paroxyſmo ad peccantem materiam minuendam, nec in fine ad reliquias amoliendas, nec ad venturi aditum præcavendum omnino prodeſt, *p.* 515. Unde ſpirituum σύσασις infirmatur, & disjicitur, *pag.* 516. Quo pacto fiat, ut æger confeſtim convaleſcat, ſed pœnas impoſterum ab ἀπαξίᾳ pendat diriſſimas. *p.* 517. Quibus nominibus ſudores officiant, *ibid.* & *p.* 518. In omnibus morbis, dempta ſola Peſte, ſudores prolicere non tàm Medici eſt, quàm Naturæ provincia, *p.* 518. Hic affectus ob contra-indicationes curatu perdifficilis eſt, *p.* 519. Cauſæ Antecedenti, & Continenti obviam eundum eſt, *ibid.* Quo ſenſu cauſa continens intelligenda eſt, *ibid.* Præcipua curandi intentio in eo verti debet, ut Coctioni conſulatur, *pag.* 520. Quæ propriè digeſtiva appellantur, *ibid.* Medicamenta quæ hanc intentionem adimplent, *ibid.* Cautio in iis ſumendis, *p.* 521. Quo in caſu, quantò major eſt ſimplicium numerus, tantò potentiùs medicamentum operatur, *ibid.* Forma Electuarii, quo Author uti ſolet, *pag.* 522. Quo nomine theriacæ Androm. præferendum eſt. *p.* 523. Inter ſimplicia cortex

Peruv. primas obtinet in ſanguine corroborando, *ibid.* Quantum hujuſmodi medicamina in aliis Chron. pleriſque juvant, *ibid.* differentia inter morbos acutos, & chronicos, *ibidem*. Ejus cauſa indagatur, *p.* 524. Qui morbi Epidem. audiunt, qui intercurrentes, & ſporadici, *ibid.* Indigeſtio communis eſt Chronic. parens, *p.* 525. Ex eo probatur, quòd ſenes magis hiſce affectibus obnoxii ſunt, quàm juniores; & ad eos gignendos magis facit hyems, quàm æſtas, *ibid.* Equitationis emolumenta in morbis chronicis pleriſque, Phthiſi pręcipuè, ſtupenda ſunt, *p.* 526. Herbæ excalefacientes quę adferunt commoda, *p.* 527. Licèt in Podagra lędant, in aliis tamen chronicis pleriſque venę ſectio, & Catharſis corroborantibus, & digeſtivis pręmittenda ſunt, *ibid.* Sed cùm morbi cujuſque curatio remed. corrobor. innititur, evacuationes qualeſcunq; officiunt prorſus, *ibid.* Digeſtiva haud obiter, ſed aſſiduè, & conſtanter ſunt uſurpanda, *p.* 528. nam cùm erroribus ſive his, ſive illis, tota corporis œconomia ſit quaſi funditùs everſa, eadem de novo extruenda, atque redintegranda eſt, *ibid.* In digeſtivorum uſu, pręcipuè in paroxyſ. intervallis perſeverandum, *p.* 529. In cibo, potuque quę mediocritas ſervanda, *pag.* 530. Cur ęgri palato conſulendum, *ibid.* Unica ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcatur, *ibi.* Acria, ſale condita, & aromata evitentur, *ibid.* Prandere tantùm expedit, *p.* 531. Liberaliorem cereviſię tenuioris hauſtum ob calculum renum generari aptum nocte ſibi indulgeat, *ibid.* Dięta lactea qua ratione magis obeſt, quàm prodeſt, *ibid.* & *pag.* 532. Potus ſit Cerev. tenuis Lond. *ibid.* Vinum de facto officit, & quare, *p.* 533. neque

tu-

tutiùs à vino aſſuetis liquores nimis refrigerantes in uſum revocantur, *pag.* 534. Quis modus in potu ſtatuendus, *ibid.* Copia, & luxus nativę, tum animę, tum corporis rectitudini vim infert, *ibid.* Ab ineunte ętate ſatis commodè potatur aqua, *ibid.* In Podagra inveterata potus dięteticus (cujuſmodi hic forma preſcribitur) plurimis nominibus prodeſt, *p.* 535. Quando primùm commodiſſimè in uſum trahitur, *p.* 536. In quo caſu vinum Hiſpanicum, illudque prę aliis ęgro indulgendum, *p.* 537. Ob quas rationes lectus maturè petendus, pręcipuè hyemis tempore, *p.* 538. Animi pathemata, nimiaque ad ſtudia, & res ſerias applicatio ſpirituum ſyſtaſin ſolvunt, ideoque evitanda ſunt, *p.* 539. Cæteris omnibus, quæ indigeſtionem impediunt, ſanguinem corroborant, & partibus firmitudinem conciliant, exercitium corporis facilè palmam pręripit, *p.* 540. Quotidianum, & moderatum ſit oportet, *ibi.* Quod qui ſpernit, ad calculi generationem erit proclivior, & in diſcrimine, ne à materia tophacea in articulis admodum aucta omni motu privetur, *ibi.* Exercitatio non tantùm tophorum generationi officit, ſed veteres, & induratos plerumque ſolvit, *p.* 541. Equitatio aliis exercitiis pręferenda eſt, *ibi.* Frequenter curru vehi eodem ferè recidit, *ibid.* Idque ruri potius, ubi aer eſt ſalubris, quàm in urbe, *pag.* 542. Quam improvidus ſenex Veneri indulgens, *ibid.* Regimen hoc utut religiosè à quovis obſervetur, ab enormioribus podagræ inſultibus tutetur, eum tamen ab omnibus immunem præſtare non valet, *p.* 543. Totius corporis habitus, quoad fieri poſſit, in paroxyſmorum intervallis eſt immutandus, *ib.* Morbi fomitis expul-

ſio Naturæ (ut in Febribus intermitt.) permittenda eſt, *ibidem*. Qui ſymptomatis coercendis incumbit, morbi curationem remoratur, *pagina* 544. De errore in victu ab ægro ſummoperè cavendum, *pagina* 545. A motu currus minùs dolebit, quàm in Cathedra quieſcens, *ibidem*. A quo etiam ſomnus invitatur, *ibidem*. Et Calculus quadantenus præcavetur, *pagina* 546. Atque etiam totali artuum ad motum impotentiæ occurritur, *ibidem*. Morbi digeſtionem ſine exercitio in ſenibus fruſtrà quis ſperet, *ibidem*. In quo caſu lectus, & Diæta tenuis neceſſaria ſunt, *ibidem*. In quo exercitium, *pagina* 547. Ipſe dolor aliquando, amarum licèt, magnum tamen eſt remedium, *ibidem*. Inter ſymptomata, à quibus æger in paroxyſmo de vita periclitatur, ventriculi debilitas cum torminibus maximè eſt familiare, *ibid.* Qua data anſa ingruit, *pagina* 548. Ei mitigando vinum Canarienſe confert maximè, ſed nec illud, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum, ſi exercitio non utatur, ſervare poſſe exiſtimandum eſt, *ibidem*. In quo caſu ad laudanum ſtatim confugiendum eſt, *ibidem*. In quo ſudores provocandi, *ibidem*. Quibus Author aliquandò ſuæ vitæ conſuluit, *pagina* 549. materiæ peccantis in pulmonum lobos metaſtaſis qua methodo curanda, *ibidem*. Sudores hìc ſedulò evitentur, *ibidem*. In paroxyſmo nephritico ut æger tractandus, *pagina* 550. Plures indebita medicatione, quàm podagra, perimuntur, *ibidem*. Remedia externa nocere quandoque poſſunt, prodeſſe nunquam, *ibidem*. Uſtulatio partis affectæ Hippocratem non latebat,

pagina 551. Nihil intereſt, utrum Moxa, an lino crudo fiat, *pagina* 552. Dolorem aliquatenus mitigat, ſed cauſam Podagræ Antecedentem non attingit, *ibidem*. In doloribus, quorum in partibus internis ſedes eſt, locum non habet, *ibidem*. De ſpecificis quanta hìc, & alibi decantentur, *ibidem*. Venæ ſectio, & Purgatio alternatim celebrata in contuſionibus, continui ſolutione, & quavis organorum læſione quantum valeant, *pagina* 553. Quiſquis alia petit medicamenta, ad Lucianum relegandus eſt, *ibidem*. Therapeja radicalis adhuc in Democriti puteo latet, *pagina* 555. Quam tamen quandoque inventum iri Author nullus dubitat, *ibidem*. Unde eluceſcet, quantum hallucinati ſunt dogmatici in morborum eſſentiis dignoſcendis, *pagina* 556. Et quàm inauſpicatò in febrium cauſis inveſtigandis vel ſolertiſſimi ingenia ſua exercuere, *ibidem*. Cujus rei Cort. Peruv. repertio exemplum eſt ſatis luculentum, *ibidem*.

De Hydrope.

OMnis hominum ætas, ſexus omnis ab Hydrope nonnunquam infeſtatur, *pag.* 557. Fœminæ magis, quàm viri ei obnoxiæ ſunt, *ibid.* Hi ætate ingraveſcente, illæ ubi jam parere deſierint, *ibidem*. Foveæ à digitorum impreſſione in ſurarum parte inferiore primum mali indicium. *ibid.* Quare non perinde certum in fœminis, atque in maribus, *ibid.* In ſenibus verò à multis annis Aſthmate laborantibus, hydropem non certò indicant, *p.* 558. Si generaliter loquamur, ſuræ, & tibiæ intumeſcentes etiam in viris pro ſigno hydropis ſupervenientis habendę ſunt, *ibid.* Pedibus, cruribuſque ad extremum extenſis in abdomen ruentes aquæ, dein & umbilicum exomphalon quandoque conſtituunt, *ibid.* Tria hunc morbum ſtipant ſymptomata, Dyſpnœa, urinę paucitas, & ſitis intenſa, *ibid.* Unde originem trahunt, *ibid.* Pro rata, qua partes, quas obſidet morbus, augentur, alię magis, magiſque gracileſcunt, *p.* 559. Impetu tandem in viſcera nobiliora, & vitalem arcem facto, ęger cataclyſmo quaſi ſubmerſus perit, *ibid.* Cauſa morbi in genere eſt ſanguinis debilitas, *ibid.* Illi debilitando quę operam commodant, *ibid.* Hydrops teſtium in fœminis obiter notatur, *ibidem*. Alię ſunt duę ſpecies in fœminis hydropem mentientes, *pag.* 560. Illa carnium intra abdomen excreſcentię prętternaturali, hęc flatibus ortum debet: qui ingravidationis ſigna pariunt, *ibid.* Neutra harum ad mor-

morbum, de quo agitur, referenda eſt, *ibid.* Quas præcipuè exercent, *ibid.* Indicationes curativæ duæ, aquas contentas evacuare, & ſanguinis robur inſtaurare, *ibid.* Cathartica, quæ vel ſegniùs, vel mitiùs operantur, officiunt magis, quàm proſunt, *p.* 561. Utrum ægri corpus facilè, an ægrè Catharticis cedat, ſollicitè inquirendum, *ibid.* Purgatio per ὑπέρασιν non tantùm non imminuit tumorem, ſed adauget, *p.* 562. Quare expurgatio fortis, vel nimia, juſto debiliori præferenda eſt, *ibid.* Quas ob cauſas maxima celeritate, quàm ægri vires ferre queant, aquæ exantlandæ ſunt, *ibid.* Hydragoga quem uſum obtinent in iis, qui difficiles, quàm in iis, qui faciles purgatu ſunt, *p.* 563. In iſtis, qui Catharſi promptè cedunt, ſyr. de ſpina Cervina aquas ſat copiosè elicit, *ibid.* Id habet incommodi hic ſyrupus, quòd inter purgandum ingentem ſitim provocet, *ibid.* Catharticis lenioribus opus ſuum cum bona euphoria non peragentibus, fortiora ſunt tentanda, quod hiſtoria probatur, *ibid.* Quo caſu hydragoga ſola vix votis reſpondent, ſed lenioribus calcaris vice permiſta, efficaciſſima evadunt, *p.* 564. Potionis forma pro robuſtioribus, *pag.* 565. Alia, *ibidem*. Tertia calefaciens inter purgandum, tùm & corroborans, *ibidem*. In iis, qui ægrè purgantur, aliis δραστικώτερα ſunt Elaterium, & infuſ. Croci metal. *ibidem*. Emeticæ operationis ratio inveſtigatur, *pag.* 566. Cæcos dari meatus ex abdominis cavitate in inteſtina, de facto liquet, *ibidem*. Hippocrates in ſcenam ducitur, *ibidem*. Quàm curioſa corporis humani inſpectio, & fabricæ notitia, tum Medicis, tum Chirurgis neceſſaria eſt, *pag.* 567. In acutis

qui-

quibuslibet, & Chronicis pleriſque ſpecifica quędam ineſt proprietas à nulla corporis contemplatione in lucem eruenda, *p.* 568. Mens divini Senis in loco ſuprà citato explicatur, *ibid.* Majora licèt organa pateant, exiles tamen meatus oculos acutiſſ. vel microſcopio exquiſitiſſimè elaborato adjutos effugiunt prorſus, *ibid.* Cognitio noſtra ad τὸ ὅτι aſſurgat, ſed τὸ διότι nullatenus attingat, *p.* 569. Et quæ innoteſcunt, & ad quę cæcutimus, impellunt, ut divinum Artificem ſuſpiciamus, & adoremus, *ibid.* Chymiæ laus, & emolumenta intra quos limites coercenda, *ibid.* & *p.* 570. Medicinæ faciendæ defectus in eo non vertitur, quòd neſciamus, quo pacto huic, aut illi intentioni ſatisfacere debeamus, ſed quòd non ſatis ſciamus, quænam ſit illa intentio, cui ſatisfaciendum eſt, *p.* 570. Ad judicium in hac re ritè formandum naturalia morborum phœnomena, atque juvantia, & lædentia diligenter obſervata, collata, & trutinata conferunt maximè, *ibid.* Exquiſitiſſimæ ſpeculationum diſſertationes quàm labili fundamento innituntur, *p.* 571. Hypotheſes ſolidas, & genuinas praxi quadantenus originem debere exemplo comprobatur, *ibid.* Vomitio ab Emetico excitata hydropicorum aquas ἄνω καὶ κάτω potenter evacuat, *p.* 572. Hydropicæ cujuſdam curatio Emeticis, & Catharticis abſoluta, *ibid.* Tria hìc notatu digniſſima, *p.* 573. Ἀταξίαι ab evacuationibus excitatę ut occurrendum, *p.* 574. In quo caſu convenit, ut tota res evacuantibus per inferiora committatur. Decoct. ex interiore cortice Sambuci eodem modo, quo Crocus metal. morbum hunc depellit, non autem vi aliqua ſpecifica, *p.* 575.

In

In quibus casibus Emetica, & Cathartica malum augent, totaque curatio in sanguine, & viscеribus corroborandis, firmandisque vertitur, *p.* 576. Huic intentioni aeris mutatio, & exercitium, quale quale demum sit, apprimè respondent, *ib.* In Constitutione infirma, & hystericis, aquæ diureticis educendæ sunt, *ibid.* Efficacissima è salibus lixivialibus fiunt, *ibid.* Medicam. forma, *ibid.* Cineres geniſtæ in vino Rhen. ac quantum hìc valent, *ibid.* Aquis evacuatis, debilitas sanguinis medicam. calefacientibus, & corroborantibus præcaveri debet, præsertim in ætate provectioribus, *p.* 577. Quæ in Podagra laudantur, hìc locum habere possunt, *ibid.* Vinum, à quo in podagra abstinendum, pro potu ordinàrio in hydrope usurpetur, *ibid.* Morbi plerique Chronici Indigestioni ortum debent, *p.* 578. In essentiales, & specificas morborum tàm Chronicorum, quàm acutorum differentias penetrare, non datum est, *ibid.* Curationem in utrisque non ad essentialem eorum naturam, sed ad causam magis generalem dirigere cogimur, *ibid.* Curandique methodum naturæ, vel experientiæ indiciis accommodare, *ibid.* Æger inter curandum, post portas aquis datas, vel vinum, vel Cerevisiam generosiorem potare teneatur, *ibid.* Liquores generosi, modò spir. destillatione eliciti non sint, soli aliquando hydropicos in principio curarunt, *p.* 579. Cerevisia medicata pro pauperibus, pro ditioribus vina, & Electuarium digestivum laudantur, *ibid.* Liquores minùs generosi parcè admodùm bibendi, *ibid.* Sitis ut restinguenda, *ibid.* Chalybs in hydrope incipiente haud infimum sibi vendicat locum; *p.* 580. Allium solum

lum hunc morbum depulit aliquandò, *ibid.* Cujuſmodi hydrops evacuantia non depoſcit, *ibid.* Cùm ſanguinis corroborationi navatur opera, totaque res in eo ſolùm cardine vertitur, æger nullo modo expurgandus eſt, *ibid.* Ita enim tumor, qui minui cœperat, augebitur, *ibid.* Morbus ad ſupremum gradum provectus artis ſubſidia ſpernit, *p.* 581. Quare tamen Medici eſt, non animo cadere, ſed morbum tanquam nuper cœptum aggredi, *ibid.* Topica in forma Cataplaſmatis, vel linimenti minùs nocent, *ibidem.* Unguent. à Cathart. fortioribus confecta, atque abdomini applicata, quas turbas faciunt, *p.* 582. Veſicatoria gangrænam ſæpè invitant, *ibid.* Quare vulnus leviſſ. in hydropicorum carne curatu eſt difficillimum, *ibid.* Concluſio, *ibid.* & *ſeqq.* Poſtſcriptum de Febre hyemali, cujus hiſtoria, & curatio traduntur, *p.* 588. & *ſeq.* Schedula monitoria de novæ Febris ingreſſu, *p.* 589. Proceſſus integri in morbis ferè omnibus curandis, *pag.* 648. & *ſeq.*

NOI REFFORMATORI
Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, & approbatione del P. F. Ambrosio Lisotti Inquisitore di Padova, nel libro intitolato: *Thomæ Sydenham Med. Doct. ac Practici Londin. Opera omnia*, non esservi cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario nostro niente contro Prencipi, e buoni costumi; concedemo licenza, che possi esser stampato, osservando gl' ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Publiche Libraric di Venetia, e di Padova.

Dat. 30. Zugno 1700.

(*Ferigo Marcello Proc. Refform.*
(*Girolamo Venier Kav. Proc. Refform.*

Agostino Gadaldini Segr.

THOMÆ SYDENHAM

MED. DOCT.

OBSERVATIONES MEDICÆ

CIRCA

MORBORUM ACUTORUM

Historiam, & Curationem.

THOMÆ

SYDENHAM

M. D. DOCT.

OBSERVATIONES

MEDICÆ

CIRCA

MORBORUM ACUTORUM

Historiam, & Curationem.

AMICISSIMO VIRO

DOMINO

JOHANNI MAPLETOFT,

M. D.

In Collegio *Greshamensi*

APUD LONDINENSES

PROFESSORI,

Nec non Societatis Regiæ *ibidem* Socio.

DUO omnino *sunt* (*Humanissime Vir*) *de quibus hìc mihi tecum agendum est : Primum, ut causas exponam, quibus impulsus Tractatum hunc meum in publicum edo ; alterum, quamobrem eundem Tuo potissimum nomini dicandum censeo . Primum quod attinet, triceſimus*

jam agitur annus, à quo Londinum *petens, ut inde* Oxonium *denuò proficiscerer (à quo primi belli calamitas me ad annos aliquot distinuerat) in virum Doctissimum, & maxime ingenuum Dominum* D. Thomam Coxe, *(qui per eos etiam annos, atque ad hunc usque diem Medicinam magna cum celebritate factitavit) Fratri meo tunc ægrotanti consulentem, auspicato incideram ; qui quidem Vir pro nota sua humanitate, suavitateque morum me percontatus est, cui me demum Arti, interciſa jam repetens studia, sumptaque toga virili, pararem addicere. Ego verò incertus adhuc animi, & de medica Arte ne vel somnians quidem, tanti viri hortatu, atque authoritate permotus, nescio quo fato meo, me ad eam seriò accinxi. Et sanè si quando hæc nostra conamina vel minimum in publica commoda cesserint, illi grato animo accepta referenda erunt, quo Promotore, atque Auspice, ea studia primùm sum aggressus. Post annos aliquot in Palæstra Academica insumptos* Londinum *reversus, ad Praxin Medicam accessi, quam cùm intento admodum oculo, omnique adhibita diligentia curiosè observarem, mox in eam veni sententiam, quæ mecum ad hodiernum usque diem crevit ; Hanc scilicet Artem haud rectiùs perdiscendam esse, quàm ab ipsius Artis exercitio, atque usu ; veroque admodum esse simile, quòd qui ad naturalia morborum Phænomena oculos, animumque accuratissimè, maximeque diligenter adverterit, in eliciendis Curativis Indicationibus veris, ac genuinis maximè pollere debeat. Huic itaque me Methodo totum tradidi, satis securus, quòd Naturam si sequerer Ducem, etiam* Avia terrarum peragrans loca,

loca, nullius antè Trita solo, *nusquam vel latum unguem à recto tramite discederem. Hoc me filo regens, primò ad pressiorem* Febrium *observationem animum appuli, & post devoratum haud mediocre tædium, & molestissimas mentis agitationes, quibus me ad annos aliquot fatigandum permisi, tandem in methodum incidi, qua istæ possent sanari: quam etiam, amicis flagitantibus, in lucem promendam jamdudum concessi. Cùm verò ab illo tempore* novas *Febrium* species, *mihi hactenus incognitas, sibi invicem jugiter succedentes animadverterim, statui apud me, quæ ad eas pertinebant singula, vel ab eisdem pendebant, summa qua possem diligentia, in unum congerere; quo tandem aliquando prioris cœpti mei tenuitatem, atque angustias paulò accuratiori, ac magis absoluta horum morborum Historia pensare valerem. Sed dum hæc animo versarem, atque indagarem sedulò, & proinde jam in eo totus essem, ut pro multifariis Naturæ mutationibus, & versatili ingenio Medendi Methodum, ceu Gladium Delphicum, procuderem omnibus parem, statim didici me ideo tantum aperuisse oculos, ut pulvere, haudquaquam verò Olympico, iidem complerentur, atque* his *quidem, proprii cerebri phantasmata,* illis, *nullum me prorsus habere ducem planè viderer. Quamvis optassem Lucubrationes hasce meas non nisi annorum porrò aliquot experientia auctas, & confirmatas typis evulgasse, contumeliis tamen, ac sannis procacissimi cujusque Ardelionis tandem plus satis delassatus, amicis eo usque morem gessi (inter quos cum honore mihi semper nominandus est sagacissimus Vir Dominus Doctor* Gual-

terus Needham, *tàm Medicæ Artis, quàm reî Literariæ decus, & laus) ut mihi tandem consulerem, ac justam pararem Defensionem; ea nempe facta prodens scriptis publicis, quæ ingenuos, quod spero, omnes mihi Patronos conciliabunt. Cæteros quod attinet, expectabo scilicet, quemadmodum acutè Romanus Philosophus*, ut quicquam Calumniæ sit sacrum, cui nec Rutilius sacer fuit, nec Cato? *Si qui itaque reperiantur, quos præ immanitate quadam, ac asperitate naturæ convitiandi libido adhuc incesserit, rectene, an secus scripserim, haud æstimantes æqua lance, qui vitio statim vertunt, si quis novi aliquid, ab illis non priùs dictum, vel etiam inauditum, in medium proferat, hujusmodi ego homines æquo me animolaturum spero, certè convitiorum serram neutiquam reciprocabo. Illud tantùm opponam, Viro Christiano sane perdignum, quod olim* Titus Tacitus *obtrectanti* Metello *regessit:* Facile est in me dicere, cùm non sim responsurus: Tu didicisti maledicere: Ego, Conscientia Teste, didici maledicta contemnere. Si tu Linguæ tuæ Dominus es, ut, quicquid lubet, effutias; Ego Aurium mearum sum Dominus, ut, quicquid obvenerit, audiant inoffensæ. *Atque hæc sunt, quorum victus pondere Librum hunc luce donandum esse sentiebam.*

Tibi verò (Charissime Vir) eundem dedicatum volui, tùm ob mutuam, qua nos invicem complectimur, Amicitiam, Benevolentiamque; tum etiam, quia nemo te melius judicare valeat, si quo in loco, aut pretio habendę sint, quas hìc trado Observationes, *cùm per septennium, quod jam ultimò excur-*

currit, plura è præcipuis, atque insignioribus, quæ sequentes exhibent pagellæ, Tute etiam oculis usurpaveris. Uti verò ea tu es morum integritate probitateque notissima, ut religio tibi sit fictis insinuationibus alios in errorem pellicere, (maximè ubi de Corio humano agitur) ita ea etiam polles sapientia, atque eruditione, quæ tibi à me imponi, si id serio agerem, nullatenus paterentur; multo minus tu tibi imposueris istis experimentis, quibus in tuis etiam ægris nonnullorum, quę vel hìc descripsi, vel tibi alias affirmavi, veritatem comprobasti. Nosti præterea, quàm huic meę Methodo suffragantem habeam, qui eam intimius per omnia perspexerat, utrique nostrum conjunctissimum Dominum Johannem Lock; *quo quidem viro, sive ingenio, judicioque acri, & subacto, sive etiam antiquis, hoc est, optimis moribus, vix superiorem quenquam inter eos, qui nunc sunt, homines repertum iri confido; pauciſſimos certè pares. Verum non opus est, ut ulteriùs tuam fidem sollicitem, de qua jamdiu persuasissimus sum. Cęteros quod attinet, jacienda alea est, quæ utcunque ceciderit, sortem haud gravate feram. Cum enim jam senex sim, & summi Numinis favore tantum mihi sit Viatici, quantum restat viæ, de reliquo dabo operam, ut nec ipsi mihi, neque aliis molestus eum assequar felicitatis modum, quem ita eleganter depinxit Vir magnus:*

Felix ille animi, Divisque simillimus ipsis,
Quem non mendaci resplendens Gloria fuco
Sollicitat, non fastosi mala gaudia Luxus:
Sed tacitos finit ire dies, & paupere cultu
Exigit innocuæ tranquilla silentia vitæ.

Quod reſtat, exorandus mihi es, ut hoc propenſi in te animi, &, quo te proſequor, Honoris pignus æqui bonique conſulas; præſertim cùm nullo jure Tibi imputari poſſint quotquot in hoc Opere nævi, ac σφάλματα comparuerint, quorum omnium in me ſolùm cudenda eſt faba; nec tu plectendus, ſi quid ego fortè deliravero. Quamlibet neque ejus, quem exantlavi, laboris omnis mihi fructus perierit, cum vel ex erroribus, & hallucinationibus meis anſam nactus fuero, qua omnibus palam faciam, quanta te colam amicitia, & quòd ex animo ſim

Tibi ſemper addictiſſimus

THOMAS SYDENHAM.

PRÆ-

PRÆFATIO.

QUemadmodum à natura ita comparata eſt humani corporis Fabrica, ut nec præ jugi particularum fluxu ſibi ſemper conſtet, nec præ externarum rerum vi ſui juris ubique permaneat, unde multiplex ægritudinum cohors terris ab omni ævo incubuit; ſic procul omni dubio à multis jam ſæculis ante natum non *Græcum* modò, ſed (qui mille annis hunc anteceſſit) *Ægyptium Æſculapium*, hominum ingenia inveſtigandæ medelæ neceſſitas exercuit. Et profectò, ut quis primus ædificiorum, aut veſtimentorum uſum ad depellendam cœli inclementiam inſtituit, nemo facilè dixerit; ita & *Artis Medicæ* Natales, ut *Nili* fontem indigitare nequimus; cùm iſta, perinde ac cæteræ artes, in uſu nunquam non extiterit, licèt nunc diligentiùs, nunc frigidiùs exculta, pro vario temporum, ac regionum habitu. Quantum *Ve-*

tercs, ac inter primos *Hippocrates*, præſtiterunt, abundè notum eſt; quibus ſcilicet, ac eorum ſcripta compilantibus maximam *Therapeuticę* ſolertiæ partem acceptam ferimus. Quin & ſuccedentibus deinde ſæculis emicuit nonnullorum induſtria, qui aut *Anatomię*, aut *Pharmatię*, aut *Methodo ἰατρικῇ* operam navando, Medicinæ pomœria ampliare pro virili ſategerunt: ut taceam nec in hac noſtra *Britannia*, ipſoque hoc ſæculo defuiſſe, qui in omni ſcientiarum genere, quo res Medica adaugeri poſſit, optimè meruerunt; quorum quidem laudes impari calamo non attingo. Cæterum quantacunque fuerint aliorum conamina, ſemper exiſtimavi mihi vitalis auræ uſum fruſtra datum fore, niſi & ipſe in hoc ſtadio verſatus, ſymbolum aliquod, utcunque exiguum, in commune *Medicinę* ærarium contribuerem. Quocirca poſt diuturnam meditationem, ac diligentem, fidamque annorum aliquam multorum obſervationem tandem aliquando decrevi; Primò ſententiam meam in medium proferre, qua demùm ratione Medendi ſcientia ulteriùs promoveri poſſit; Deinde meorum in hoc negotio conatuum ſpecimen aliquale in lucem dare.

Sentio autem noſtræ Artis incrementum in his conſiſtere, ut habeatur (1.) *Hiſtoria*, ſive *morborum* omnium deſcriptio quoad fieri poteſt graphica, & *naturalis*; (2.) *Praxis*, ſeu Methodus circa eoſdem *ſtabilis*, ac *conſummata*.

Sanè

Sanè morbos craſsè depingere ſatis obvium eſt ; atqui Hiſtoriam eorum ita conſcribere, ut evitetur Cenſura, quam *Clariſſ. Verulamius* in nonnullos ejuſmodi Promiſſores vibravit, longè majoris eſt negotii : *Satis ſcimus* (inquit Vir Nobiliſs.) *haberi Hiſtoriam Naturalem, mole amplam, varietate gratam, diligentia ſæpius curioſam: Attamen ſi quis ex ea fabulas, & authorum citationes, & inanes controverſias, Philologiam denique, & ornamenta eximat (quæ ad convivales ſermones, hominumque doctorum Noctes potiùs, quam ad inſtituendam Philoſophiam ſint accommodata) ad nil magni res recidet. Longè profectò abeſt ab ea Hiſtoria, quam animo metimur.* Similiter etiam & morborum curationes pro more facillimè proponuntur; Atqui hoc ita præſtare, ut verba in facta tranſeant, atque eventus promiſſis reſpondeant, magis ardui moliminis illi judicabunt, qui vident haberi apud Scriptores Practicos morbos complures, quos nec illi ipſi Scriptores, nec quiſpiam hactenus Medicorum ſanare valuerunt.

Quod autem ſpectat ad *Hiſtoriam morborum*, ſi quis rem attentiùs perpendat, facilè videbit ſcribentem ad multo plura animum debere advertere, quàm vulgo exiſtimatur. Quorum pauca hæc impræſentiarum attingere ſufficerit.

Primò, expedit, ut morbi omnes ad definitas, ac certas *ſpecies* revocentur, eadem prorſus diligentia, ac ἀκρίβεια, qua id factum videmus à *Botanicis* ſcriptoribus in ſuis *Phytolo-*

tologiis. Quippè reperiuntur morbi, qui ſub eodem genere, ac nomenclatura redacti, ac quoad nonnulla ſymptomata ſibi invicem conſimiles, tamen & natura inter ſe diſcreti diverſum etiam medicandi modum poſtulant. *Cardui* quidem nomen ad plures herbarum ſpecies extendi nemo neſcit: at verò parum accuratè faciet rei herbariæ ſcriptor, qui generalem hujus plantæ deſcriptionem, qua ſcilicet à cæteris ſtirpibus diſcrepat, proponere contentus, propria interim, & peculiaria cujuſque ſpeciei ſigna, & characteres, quibus ad invicem diſcriminantur, contempſerit. Eodem planè modo nec ſatis eſt ſcriptori communes duntaxat morbi alicujus πολυειδῆς apparentias annotaſſe. Eſto ſanè non omnibus morbis eandem contingere varietatem; tamen complures eſſe, qui, licèt ab authoribus ſub eodem titulo citra ullam ſpeciei diſtinctionem tractentur, diſſimillima ſint indole, in ſequentibus pagellis, uti ſpero, palàm fiet. Imo etiam ubi diſtributio in ſpecies reperitur, id fit plerumque, ut *Hypotheſi* alicui, quæ veris Phænomenis ſubſtruitur, ſuus reſervetur honos; ac proinde ejuſmodi diſcriminatio non tam ad morbi, quàm ad Authoris ingenium, philoſophandique theoriam accommodata eſt. Quantum Medicinæ obfuerit ἀκριβείας hac in parte defectus, oſtendunt multorum morborum exempla; quorum nempe curationes hodie non deſideraremus, ſi ſcriptores, dum Experimen-

menta, & Obſervationes Medicas benevolo ſaltem animo communicarint, unius ſcilicet ſpeciei morbus pro alio ſpeciei diverſæ ſubſtitutus non fefelliſſet. Atque hinc etiam arbitror profectum eſſe, quòd materia Medica in ſylvam tam immenſam, ſed fructu perexiguo, excreverit.

Porrò autem in ſcribenda morborum Hiſtoria ſeponatur tantiſper oportet quæcunque *Hypotheſis Philoſophica*, quæ ſcriptoris judicium præoccupaverit; quo facto tum demum morborum *Phænomena* clara, ac *naturalia*, quantumvis minuta, per ſe accuratiſſimè adnotentur; exquiſitam *Pictorum* induſtriam imitando, qui vel nævos, & leviſſimas maculas in imagine exprimunt. Enimverò dici vix poteſt, quot erroribus anſam præbuerint *Hypotheſes* iſtæ *Phyſiologicæ*, dum ſcriptores, quorum animos falſo colore illæ imbuerint, iſtiuſmodi Phænomena morbis affigant, qualia, niſi in ipſorum cerebro, locum nunquam habuerunt; debebant autem in conſpectum venire, ſi Hypotheſis, quam ipſi pro conceſſa, ac rata habent, conſtaret veritas. Adde, quòd ſi quando ſymptoma aliquod, quod cum dicta Hypotheſi appoſitè quadret, revera morbo competat, cujus typum delineaturi ſunt, tum illud ſupra modum evehunt, ac planè reddunt ὀπὸς ἐλέφαντα, quaſi in hoc ſcilicet totius negotii cardo verteretur: ſin Hypotheſi minùs congruat, aut prorſus ſilentio, aut levi ſaltem pede tranſmittere conſueverunt,

runt, nisi fortè beneficio subtilitatis alicujus Philosophicæ in ordinem cogi, ac quoquo modo accommodari possit.

Expedit autem tertiò, ut in describendo aliquo morbo peculiaria, & *perpetua Phænomena* seorsim ab *accidentalibus*, & adventitiis (qualia sunt, quæ non tantùm ob ægrotantium temperiem, & ætatem, sed etiam ob rationem medendi diversam variè se habent) enarrentur. Nam sæpè accidit, ut facies morbi variet pro vario medicandi processu; ac nonnulla symptomata non tam morbo, quàm Medico debentur; adeò ut eodem morbo laborantes, sed varia methodo tractatos, varia etiam symptomata exerceant. Unde nisi cautela adhibeatur, necesse est, ut admodum vagum, & incertum sit circa morborum symptomata judicium. Prætereo, quòd *Casus oppidò rari* ad morborum Historiam propriè non pertineant; quemadmodum & in descriptione *Salviæ*, v. gr. Erucarum morsus inter signa discriminantia istius plantæ neutiquam recensentur.

Denique, *Anni tempestates*, quæ scilicet cuivis morborum generi potissimum faveant, diligenter observandæ sunt. Non inficior nonnullos esse omnium horarum: alii tamen, nec pauciores, occulto quodam Naturæ instinctu, annorum tempora, non secus quàm quædam aves, aut plantæ, sequuntur. Sæpè quidem subiit mirari hoc morborum quorundam ingenium, satis obvium, à paucis tamen

fuisse

fuiſſe hactenus obſervatum ; cùm quo ſydere ſtirpes , aut pecudes ſolenniter procreentur, plurimi curioſiùs adnotarint . Sed quæcunque ſit hujus oſcitationis cauſa , pro certo ſtatuo, tempeſtatum , in quibus ægritudines ingruere conſueverunt , notitiam multùm Medico prodeſſe , tam ad ſpeciem morbi dignoſcendam, quàm ad ipſum morbum extirpandum , atque horum utrumque minus feliciter evenire, ubi iſtiuſmodi obſervatio negligitur .

Hæc quidem etſi non ſola , ſaltem inſigniora ſunt , quæ in ſcribenda morborum Hiſtoria obſervari convenit . Cujus *Hiſtoriæ* utilitas ad Praxin omnem æſtimationem excedit , ac præqua ſubtiles Diſquiſitiones , ac argutiolæ , quibus Neotericorum libri ad nauſeam ferè inferciuntur , nullo in numero ſunt habendæ . Qua enim aut compendioſiore , aut etiam alia via , vel cauſæ morbificæ , quibus obviam eundum eſt , deprehendi , vel indicationes curativæ elici poſſunt , quàm certa , ac diſtincta peculiarium ſymptomatum perceptione ? Neque enim ulla eſt circumſtantia tam levis , aut exigua , quæ ſuos uſus ad utrumque non habeat . Nam ut demus aliquid varietatis à temperamento individuorum , & tractandi ratione proficiſci , nihilominus adeò æquabilis , ac ſibi ubique ſimilis eſt naturæ ordo in producendis morbis ; ut in diverſis corporibus eadem plerumque reperiantur ejuſdem morbi ſymptomata ; ac illa ipſa , quæ in *Socrate* ægrotante obſervata fuerint , etiam generaliter ad *Hominem* quemcunque

que eodem morbo laborantem transferri poſſint; non ſecus ac univerſales plantarum Notæ ad omnia cujuſque ſpeciei individua ritè ſe diffundunt. Qui v. g. *Violam* accuratè deſcripſerit quoad colorem, ſaporem, odorem, ac figuram, cæteraque id genus, omnibus ubique terrarum *Violis*, quæ ſub ea ſpecie continentur, Hiſtoriam illam in pleriſque ferè omnibus convenire facilè animadvertet.

Et quidem exiſtimo, nos ob eam potiſſimùm cauſam accuratiori morborum Hiſtoria ad hunc uſque diem deſtitui, quia ſcil. plerique eos pro confuſis, inconditiſque Naturæ malè ſe tuentis, & de ſtatu ſuo dejectæ, effectis tantùm habuere, ac proinde laterem lavare crederetur is, qui juſtam eorundem enarrationem moliretur.

Sed ut ad rem revertamur; non minus certò etiam à minutiſſimis morbi circumſtantiis Indicationes curativas poſſit Medicus deſumere, quàm ab iiſdem ſumpſit Diagnoſtica. Atque adeò non ſemel mihi in mentem ſubiit, quòd ſi morbi cujuslibet Hiſtoriam diligenter perſpectam haberem, par malo remedium nunquam non ſcirem adferre, variis ejuſdem Phænomenis viam, qua mihi incedendum foret, haud dubiam præmonſtrantibus; Quæ quidem Phænomena, ſi inter ſe ſedulò conferantur, manu quaſi ducerent ad Indicationes illas maximè obvias, quæ ex intimo naturæ ſenſu, non verò Phantaſiæ erroribus depromuntur.

Atque his ſanè gradibus, &, ut ita dicam, his

his adminiculis ad cœlum aſcendit, ad medicinæ nempe faſtigium, Medicorum ille *Romulus*, nunquam ſatis laudatus *Hippocrates*, qui hanc Arti Medicæ inſuper ſtruendæ ſolidam, ac inconcuſſam ſubſternens baſin, *viz.* νόσων φύσεως ἰητροὶ, i.e. *Naturę morborum medicatrices*, id egit, ut morbi cujuslibet Phænomena aperte traderet: nulla Hypotheſi adſcita, & in partes per vim adacta; ut in ejus libris *de Morbis*, *de Affectionibus*, &c. videre eſt. Regulas etiam quaſdam tradidit ex obſervatione methodi iſtius, qua utitur natura tam in morbo provehendo, quàm in eodem amoliendo, natas; cujuſmodi ſunt *Coacę Prænotiones*, *Aphoriſmi*, & reliqua id genus. Atque in his ferè ſtetit magna illa Divini ſenis θεωρία, non ab irrito laſcivientis Phantaſiæ conamine deſumpta, ceu vana ægrorum inſomnia, ſed legitimam exhibens Hiſtoriam earum Naturæ operationum, quas in hominum morbis edit. Cùm verò dicta θεωρία nihil eſſet aliud, quàm exquiſita naturæ deſcriptio, par erat omninò, ut in praxi eò tantùm collimaret, ut eidem laboranti, quibus poſſet modis, ſubvenire contenderet; unde etiam non aliam Arti demandat provinciam, quàm ut deficienti naturæ ſuccurrat, effrænem coerceat, & in ordinem redigat; utrumque verò hoc, tum paſſu illo, tum etiam methodo, quibus natura morbum expellere ſatagit, atque amovere. Animadverterat nempè ſagaciſſimus Vir, quòd ſola Natura τὰς νόσους κρίνει, καὶ ἐξαρκεῖ τὰ πάν-

τα

τῳ πᾶσι, Atque hæc omnia peragit Natura pauciſſimis, ſimpliciſſimiſque adjuta remediorum formulis, alicubi etiam prorſus nullis.

Altera ab hac Methodus, qua Ars medendi, ſi quid ego judico, poſſit ulterius provehi, in eo potiſſimum cardine vertitur, ut certa aliqua, & *conſummata* undique, ac *fixa Methodus medendi* in publica commoda tradatur; eam intelligo, quæ ſatis magno Experimentorum numero corroborata, ſuffultaque, huic, vel illi morbo devincendo ſuppar invenitur. Neque enim ſatis eſſe arbitror, ut ſucceſſus particulares, ſive Methodi cujuslibet, ſive etiam Remedii, ſcriptis prodantur, ſi neque hoc, neque illa univerſaliter, atque in omnibus ſcopum attingere deprehendatur, (poſitis ſaltem his, vel illis circumſtantiis.) Contendo verò ego nos æquè certò ſcire debere, hunc, illumve morbum expugnatum iri, ſi huic, aut alteri intentioni ſatisfecerimus, ac certò jam ſcimus, nos hoc, aliove remedii genere huic, aut alteri intentioni ſatisfacere poſſe: quod quidem licèt non ſemper, & ubique, frequentiſſimè tamen, κατὰ τὸ πολὺ votis reſpondet exhibentium: ita *ſennæ foliis* v. gr. alvum ſubducimus, *Papavere* invitamus ſomnum. Non is ſum, qui negem, debere Medicum animum diligenter advertere ad particularia tùm Methodi, tùm Remedii eventa, quibus eſt uſus in morborum curatione, & in uſus ſuos reponere, tam ad ſublevandam memoriam, quàm ut anſas inde arripiat, quibus

bus paulatim peritior evadat Medicus, tandemque poſt diutina, & repetita ſæpiùs experimenta, Methodum ſibi figat, firmetque, a qua in hujus, aut illius morbi curatione ne hilum ſibi recedendum putet. Obſervationes autem particulares in lucem dare, non ita magnam, me judice, adfert utilitatem. Nam ſi id tantùm agit *Obſervator*, ut nos doceat hunc morbum ſemel, vel etiam ſæpius, huic remedio ceſſiſſe, quid mihi, obſecro, profuerit, ſi infinitæ ferè medicamentorum decantatiſſimorum copiæ, qua jamdiù obruimur, adhuc aliud mihi hactenus inauditum accreſcat? Quòd ſi, repudiatis cæteris omnibus remediorum formulis, huic me unicè addixero, annon innumeris ferè experimentis probanda mihi venit ejus vis, innumeræ etiam circumſtantiæ trutinandæ, tum ægrum, tum ipſam Methodum ſpectantes, antequam ex obſervatione ſolitaria fructum aliquem queam decerpere? Si Obſervatori nunquam non reſponderit Medicamentum, quare in particularibus verſatur, niſi aut ſibi diffidat ipſe, aut minutatim potiùs, quàm in ſolido impoſuiſſe orbi videri præoptet? Quàm verò in proclivi ſit denſiſſima hujus generis volumina conſcribere, nemo vel mediocriter in praxi verſatus ignorat; uti nec e contra quàm ſit illud difficile, perfectam, & confirmatam undique Medendi Methodum in quovis morbo condere, ac ſtabilire. Si vel unus tantùm per ſingula mundi ſæcula hoc modo unicum tractaverit morbum, Medendi Ars

(quæ Medicorum eſt provincia) à multis retrò annis ad ἀκμὴν perveniſſet, omnibus abſoluta numeris, ſaltem in quantum fert mortalium ſors. Quæ verò fundi noſtri eſt calamitas, jamdiu ab antiquiſſimo, & peritiſſimo duce *Hippocrate*, & priſca Medendi Methodo, cauſarum conjunctarum (utpote quæ certò ſe prodant) cognitioni ſuperſtructa, deſcivimus; unde eſt, ut quæ hodie exercetur, à Logodędalis conficta, confabulandi magis ſit Ars, quàm Medendi. Sed ne hanc ego dicam temerè impegiſſe videar, fas mihi ſit è via parumper deflectere, quo ſcilicet evincam Cauſas illas remotiores, in quibus aſſignandis, & in lucem extrahendis hominum Curioſorum, & περιεργῶν vanæ ſpeculationes unicè deſudant, triumphantque, prorſus eſſe ἀκατάληπτους ac inſcrutabiles; ſolas verò proximas, & conjunctas à nobis poſſe cognoſci, atque ab his ſolis Indicationes curativas eſſe mutuandas.

Obſervandum eſt itaque, quòd ſi Humores vel diutiùs, quàm par eſt, in corpore fuerint retenti, (quia ſc. Natura eoſdem concoquere nequeat, ac deinceps expellere) vel ab hac, aut illa aeris Conſtitutione labem morbificam contraxerint; vel denique contagio aliquo venenato infecti in ejuſdem caſtra tranſierint, his inquam modis, & his ſimilibus, dicti Humores in formam ſubſtantialem, ſeu *ſpeciem* exaltantur, quæ his, aliiſve Affectibus cum propria Eſſentia convenientibus ſe prodit; quæ quidem ſymptomata, licèt minùs cautis videantur

tur oriri vel à natura partis, quam humor obsedit, vel à natura humoris ipsius, antequam hanc induerat speciem, nihilominus revera Affectus sunt ab essentia dictæ speciei, in hunc gradum recens evectæ, pendentes: Adeo ut quilibet *morbus specificus* Affectio sit ab hac, vel illa specifica Exaltatione, vel specificatione succi cujusdam in corpore animato ortum ducens. Sub hoc genere potest comprehendi maxima pars morborum, qui certum aliquem typum, ac formam agnoscunt. Et profectò haud minùs se Natura methodo astringit in his tum producendis, tum maturandis, quàm in *Plantis*, sive etiam *Animalibus*. Quinimò ut cuilibet sive Plantæ, sive Animali proprii quidam, ac peculiares Affectus competunt, ita se res habet in qualibet succi cujuscunque Exaltatione, ubi semel in *speciem* proruperit. Exemplum hujus rei satis luculentum quotidie nobis ingerunt, & ob oculos ponunt variæ istæ Excrescentiarum species, quas Arbores, Fruticesque emittunt, vel ob succi Nutritii perversionem, & depravationem, vel alias ob causas, in forma scilicet *Musci*, *Visci*, *Fungorum*, aliorumque id genus: quę omnia *Essentiæ* sunt, sive *Species*, à parente, seu Arbore, seu Frutice, diversæ planè, atque distinctæ. Et sanè qui seriò, atque adamussim pensitaverit φαινόμενα illa, quæ Febrem v. gr. *Quartanam* comitantur; Quòd viz. ferè semper ab Autumno ingreditur; quòd certum ordinem,

ac typum ubique ſervat, revolutiones periodicas quarto quoque die non minus certò repetens, quàm ſuas repetit Horologium, ſive aliud quoddam ejuſmodi αὐτόματον, (niſi ab accedente aliquo extrinſecùs adveniente hic ordo perturbetur) quòd cum rigore, ac notabili frigoris ſenſu aggreditur, quem excipit caloris perceptio non minus ſenſibilis, quæ tandem in ſudore effuſiſſimo terminatur: quòd denique morbus hic, quemcumque demum invaſerit, vix ante *Vernum Æquinoctium* abigi poterit, & fugari: Qui hæc, inquam, omnia penſiculatiùs trutinaverit, haud minus firmis rationibus inducetur, ut credat, morbum hunc *ſpeciem* eſſe, quàm ſunt illæ, ob quas credit Plantam eſſe ſpeciem, quæ parem ſemper ad normam è terra naſcitur, floret, interitque, atque in reliquis afficitur pro ratione Eſſentiæ ſuæ; neque facilè comprehendi poteſt, qui fiat, ut hic *morbus* oriatur à combinatione ſive principiorum, ſive qualitatum evidentium, cùm *planta* ſubſtantia, ac ſpecies diſtincta in rerum natura ubique agnoſcatur. Illud interim non diffitemur, quòd cùm ſpecies ſive Animalium, ſive Plantarum ſingulę (demptis perpaucis) per ſe ſubſiſtant, iſtæ Morborum Species ab iis dependent humoribus, à quibus generantur.

Tametſi verò ex jam dictis conſtare videatur, morborum plerorumque cauſas inſcrutabiles prorſus eſſe, ac ἀνεκδιηγήτους, non tamen

men insolubilis erit illa quæstio, *Quo pacto sanari possint?* cùm de causis remotioribus hoc asseramus: Nemo autem est, qui non videat, curiosos istos speculatores in causis primo primis ferè ac remotissimis indagandis, ac in lucem (ut ut invita Minerva, ac reclamante naturæ sensu) protrahendis operam perdere; immediatas verò, & conjunctas, ceu ante pedes jacentes, contemnere, quæ tamen necessariò debent cognosci, & possunt etiam, sine ficulneis hujusmodi adminiculis: cùm Intellectui se apertè sistant, vel proprii sensus testimonio, vel Anatomicis Observationibus ab aliis jampridem factis, retectæ. Atque ut impossibile planè est, ut Medicus eas morbi causas ediscat, quæ nullum prorsus cum sensibus habent commercium, ita neque est necesse; abunde enim sufficit, ut sciat, unde immediatè oritur malum, talesque ejus effectus, atque symptomata, ut inter hunc, aliumque morbum hujus non dissimilem valeat accuratè distinguere. In *Pleuritide* v. gr. diu, atque incassum se fatigabit aliquis, nec tamen mente assequetur pravam illam Crasin, & malè coherentem sanguinis texturam, quæ prima est hujusce mali origo; qui verò causam, à qua immediatè producitur, rectè cognoverit, & ab aliis morbis quibuscunque ritè valeat distinguere, non minus certò curandi scopum attinget, etiam neglecta otiosa ista, atque inutili remotissimarum causarum

indagine. Sed hæc ὡς ἐν παρόδῳ.

Jam verò si quęrat aliquis, an ad prædicta in Arte Medica desiderata duo (Veram scilicet, & Genuinam morborum *Historiam*, & certam, confirmatamque medendi *Methodum*) non etiam accedat tertium illud, Remediorum nempe *Specificorum Inventio*? Assentientem me habet, & in vota festinantem. Etsi enim *Methodus* sanandis morbis *Acutis* maximè accommoda mihi videatur, quibus exigendis cùm natura ipsa certum aliquem Evacuationis modum statuerit, quæcunque Methodus eidem fert opem in promovenda dicta evacuatione, ad morbi sanationem necessariò conferet; optandum est tamen, ut beneficio *Specificorum*, si quæ talia inveniri possint, æger rectiori semita ad sanitatem proficeret; & (quod majoris etiam momenti est) extra aleam malorum, quæ sequuntur aberrationes istas, in quas sæpè invita dilabitur Natura in morbi causa expellenda, (ut ut potenter, & doctè ei ab assistente Medico subveniatur) possit collocari.

Verùm quod ad morbos *Chronicos* sanandos attinet, licèt nihil dubitem ulteriores in medendo profectus vel à sola *Methodo* posse sperari, quàm qui in primam statim cogitationem incurrant; attamen plus satis constat deficere illam in curatione *Chronicorum* aliquot, vel maximè spectabilium inter eos, quibus homines urgentur; quod ob hanc præcipuè causam usu venit, quia scilicet Natu-

ra in hujuſcemodi morbis non habet Methodum tàm efficacem, qua materiam morbificam foras ejiciat, (perinde atque in *Acutis*) quò nos cum eadem manus jungentes, & ad debitum dirigentes ſcopum, morbum debellare valeamus. In vincendo itaque morbo Chronico is demum jure, meritoque Medici nomen ſibi vendicat, penes quem eſt ejuſmodi medicamentum, quo morbi *Species* poſſit deſtrui: non qui id tantùm agit, ut è primis, ſecundiſque qualitatibus nova aliqua introducatur, & prioris ſubeat vicem; quod fieri quidem poteſt non extincta ſpecie: v. gr. calefieri poteſt, aut refrigerari, qui *Podagra* laborat, vigente adhuc podagra, necdum devicta. Methodo hac, qua diverſæ tantùm qualitates introducuntur, morbi *Specifici* non magis immediatè perdomantur, quàm ignis gladio extinguitur. Quid enim, obſecro, Calor, Frigus, Humidum, Siccumve, aut è ſecundis qualitatibus, quæ ab his pendent, alia aliqua ad morbi curationem faciet, cujus eſſentia in harum nulla conſiſtit? Si quis hic objecerit, ſatis magnum Remediorum Specificorum numerum jamdiu nobis innoteſcere, hunc ipſum, ſi examen paulò diligentiùs inſtituerit, in oppoſitas partes facilè tranſiturum confido, cùm unicus *Cortex Peruvianus* à ſuis militet. Toto enim cœlo diſtant, quæ huic, aliive *Indicationi Curativæ* ſpecificè reſpondent Medicamenta, cui ſi faciamus ſatis, morbus abigitur; & quæ

hunc, aliumve *Morbum* ſpecificè, atque immediatè perſanant, nullo habito reſpectu ad hanc, aut illam Intentionem, ſive Indicationem Curativam, v. gr. *Mercurius*, & *Sarſæ radices* in *Lue Venerea ſpecifica* vulgò audiunt, quæ tamen pro ſpecificis propriis, atque immediatis non debent haberi, niſi argumentis ſatis validis, atque irrefragabilibus poſſit confici, *Mercurium* nulla excitata *Salivatione*, *Sarſæ* verò radices ſine motis *Sudoribus* tàm egregiam operam præſtitiſſe. Ad hanc pariter normam alii etiam morbi aliis Evacuationibus curantur, cùm tamen quæ adhibentur Remedia, non magis propriè competant immediatę curationi iſtorum morborum, qui eis ſanantur Evacuationibus, quibus faciendis ejuſmodi remedia maximè propriè deſignantur, quàm *Scalpellum Phlebotomum Pleuritidi*; quod tamen nemo opinor *Specificum* hujus morbi facilè appellaverit.

Specifica proinde medicamenta, ſi ad hanc mentem noſtram reſtringantur, non cuivis homini contingunt, neque oſcitantibus temerè ſe ingerunt; nullus tamen dubito, quin in exundanti illa plenitudine, qua turget Natura, diffluitque, ita jubente *Optimo Maximo* rerum omnium *Conditore*, in ſingulorum præſervationem proſpectum pariter ſit de curatione malorum magis inſignium, quæ homines vexant; idque pro foribus, & in patrio cujuslibet ſolo. Et ſanè dolendum eſt, *Plantarum* naturam nondum magis exploratò nobis

inno-

innoteſcere; quæ mihi videntur reliquæ omni, qua patet, Materiæ Medicæ palmam prærripere, & quæ inveniendorum, de quibus jam diximus, Remediorum uberrimam nobis ſpem faciunt: Cùm *Animalium* partes cum humano corpore nimiùm convenire videantur, nimiùm diſſidere *Mineralia*: unde eſt, quòd Mineralia Indicationibus potentiùs reſpondere, quàm vel plantas, vel ex animalibus deſumpta, lubens fateor; at non ſpecificè tamen mederi, eo, quo diximus, ſenſu, ac modo. Me quod ſpectat, non hic aliud mihi ſumo præter laborem, ac tædium hæc, atque hujuſmodi diu, multumque jam per aliquot annos animo verſandi; necdum mihi tam feliciter ceſſit, ut cum prudenti fiducia, quæ de iis cogitaverim, in publicum dare auſim.

Quantumlibet verò mihi præ cæteris arrideant *Plantæ*, non tamen is ſum, qui eximia illa Medicamenta ex alia tribu deſumpta, quæ vel hoc, vel alio aliquo ſæculo hominum induſtria, atque labore Intentionibus aptè reſpondentia reperta fuere, contemnam. Inter quę primum ſibi locum vendicant, quę nomine *Guttarum Doctoris Goddard* inſigniuntur, & à Viro *Doctiſſimo*, & *ſolertiſſimo* tàm Methodi, quàm Remediorum indagatore, *Domino Doctore Goodall* præparantur; quorum vim, ac efficaciam in attingendo, ad quem vulgò diriguntur, ſcopo, cæteris quibuſque *Spiritibus Volatilibus* jure præfero.

Coronidis loco, cum in hac introductione fue-

fuerim pollicitus, me daturum ſpecimen eorum, quæ in hujus Artis augmentum utcunque conatus ſum; fidem liberare jam tentabo in tradendis Hiſtoria, Curationeque *Acutorum Morborum*. Qua in re licèt ſatis advertam, me ſupinis, atque ignorantibus fructum omnem eorum, quos per meliores vitę annos corpore, animoque exantlavi laborum, expoſiturum, malum tamen peſſimi hujus ſęculi genium ſatis habeo perſpectum, ut non aliam ex hac ſemente, quàm convitiorum, atque contumeliarum meſſem expectem, Meque famę meę longè melius conſuluiſſe, ſi inanem aliquam, atque inutilem ſpeculationem commentatus fueram. Hoc verò mihi perinde eſt: Mercedem aliunde præſtolor. Si quis hìc objiciat alios æquè in hac arte verſatos non idem mecum de his rebus ſentire; meum non eſt quid ſentiant alii, diſquirere, ſed meis obſervationibus adſtruere fidem, quod ut faciam, Lectoris patientiam deſidero tantùm, non favorem. Res ipſa etenim brevi loquetur, an fideliter, & ſincero animo hìc egerim, an econtra ad inſtar ſceleratiſſimi hominis, morumque profligatiſſimorum, homicidam me prętiterim vel in terra defoſſus. Illam tantùm mihi veniam peto, quòd minùs accuratè, quàm propoſueram, morborum Hiſtoriam, ac Curationem deſcripſero; cùm non tàm metam figam, quàm animos iis addam, qui feliciore ingenio præditi ad hoc opus poſthac ſe accingent, quod jam ego imperfectè molior.

Unum

Unum adhuc reſtat, de quo monendus eſt Lector, mihi in animo non eſſe, ſequentes paginas infinito particularium obſervationum numero diſtendere, quibus Methodo ibidem traditæ fidem aſtruam: Fruſtra enim, & cum tędio Lectoris repeterentur iſta ſingulatim, quę in ſummas contraxi. Satis autem habui ad calcem Obſervationis cujuslibet Generalis (ſaltem quę ad annos nuperos ſpectat) Particularem hìc illic adnectere, qua Methodi prędecedentis medulla contineretur. Hoc interim ſpondeo, nullam à me Methodum Generalem fuiſſe evulgatam, quę experientia reiterata non eſt ſtabilita, atque confirmata. Sed & ſpe fruſtrabitur, qui ingentem Remediorum, ſeu Formularum ſylvam hìc expectaverit, cùm Medici judicio permittatur, ut pro re nata iis utatur; mihi ſufficit innuiſſe, quibus Indicationibus ſatisfaciendum eſt, quo etiam ordine & tempore; Etenim in eo præcipuè ſtat Medicina Practica, ut genuinas Indicationes expiſcari valeamus, non ut remedia excogitemus, quibus illis ſatisfieri poſſit; quod qui minùs obſervabant, *Empiricos* armis inſtruxere, quibus Medicorum opera imitari queant.

Quòd ſi quis objecerit, me in aliquibus non tantum medicamentorum pompæ renunciaſſe, ſed ea inſuper remedia propoſuiſſe, quæ ad materiam medicam vix poſſint referri, adeò ſunt ſimplicia, atque inartificioſa; vulgaribus tantùm opinor, ac plebejis animis hac

in

in re displicebo. Norunt enim Sapientes, Bona ea esse omnia, quæ sunt utilia, atque *Hippocratem*, dùm Follium usum in *Ileo* sanando proponit, & in *Cancro* nihil prorsus agendum præcipit, atque ejusmodi alia, quæ in singulis ferè pagellis scripta leguntur, non minùs benè de re medica meruisse, quàm si pomposius remediorum formulis omnia implevisset.

In animo erat & *Chronicorum* morborum *Historiam* tradere, eorum saltem quos frequentissimè tractaveram, sed cùm operosius id sit, cùmque harum, quas jam edo, Lucubrationum fortunam experiri primùm libuerit, impręsentiarum supersedendum mihi esse duxi.

AUTHORI IN TRACTATUM EJUS DE FEBRIBUS.

Febriles æstus, victumque ardoribus orbem
Flevit, non tantis par Medicina malis.

Nam post mille artes, Medicæ tentamina curæ,
Ardet adhuc Febris, nec velit arte regi.

Præda sumus flammis; solùm speramus ab igne,
Ut restet paucus, quem capit urna, cinis.

Dum quærit Medicus Febris causamque modumque,
Flammarum & tenebras, & sine luce faces;

Quas tractat, patitur flammas, & Febre calescens
Corruit ipse suis victima rapta focis.

Qui tardos potuit morbos, artusque trementes
Sistere, Febrili se videt igne rapi.

Sic faber exeſos fulſit tibicine muros,
Dum trahit antiquas lenta ruina domos.

Sed ſi flamma vorax miſeras incenderit ædes,
Unica flagrantes tunc ſepelire ſalus.

Fit fuga, tectonicas nemo tunc invocat artes,
Cum perit artificis non minus uſta domus.

Se tandem Sydenham *Febriſque Scholæque furori*
Opponens, Morbi quærit, & Artis opem.

Non temere incuſat tectæ putredinis ignes;
Nec fictus, Febres qui fovet, humor erit.

Non bilem ille movet, nulla hic pituita: Salutis
Quæ ſpes, ſi fallax ardeat intus aqua?

Nec doctas magno rixas oſtentat hiatu,
Queis ipſis major Febribus ardor ineſt.

Innocuas placide corpus jubet urere flammas,
Et juſto rapidos temperat igne focos.

Quid Febrim extinguat, varius quid poſtulat uſus,
Solari ægrotos qua potes arte, docet.

Hactenus ipſa ſuum timuit Natura calorem,
Dum ſæpe incerto, quo calet, igne perit:

Dum reparat tacitos male provida ſanguinis ignes,
Præluſit buſto, ſit calor iſte rogus.

Jam ſecura ſuas foveant præcordia flammas,
Quem natura negat, dat Medicina modum.

Nec ſolum faciles compeſcit ſanguinis æſtus,
Dum dubia eſt inter ſpemque metumque ſalus;

Sed fatale malum domuit, quodque aſtra malignum
Credimus, iratam vel genuiſſe Stygem.

Extorſit Lacheſi *cultros, Peſtique venenum*
Abſtulit, & tantos non ſinit eſſe metus.

Quis tandem arte nova domitam miteſcere Peſtem
Credat, & antiquas ponere poſſe minas?

Poſt tot mille neces, cumulataque funera buſto,
Victa jacet parvo vulnere dira Lues.

Ætheriæ quanquam ſpargant contagia flammæ,
Quicquid ineſt iſtis ignibus, ignis erit.

Delapſæ cœlo flammæ licèt acrius urant,
Has gelida extingui non niſi morte putas?

Tu meliora paras victrix Medicina; tuuſque
Peſtis, quæ ſuperat cuncta, triumphus erit.

Vive liber, victis Febrilibus ignibus; unus
Te ſimul, & mundum qui manet, ignis erit.

J. Lock A. M. Ex Æde
Chriſti Oxon.

THO-

OBSERVATIONUM MEDICARUM CIRCA MORBORUM ACUTORUM

Historiam, & Curationem

SECTIO PRIMA.

CAPUT I.

De Morbis Acutis in Genere.

Dictat ratio, si quid ego hìc judico, Morbum, quantumlibet ejus Causę humano corpori adversentur, nihil esse aliud, quàm Naturæ conamen, materiæ morbificæ exterminationem in ęgri salutem omni ope molientis. Cùm enim hominum genus, ita volente supremo rerum omnium arbitro, ac moderatore Deo, variis impressionibus, forinsecus advenientibus, exci-

cipiendis aptum natum ſit, fieri non poteſt, quin idem variis etiam malis fuerit obnoxium: quæ quidem partim ab iſtis aeris particulis naſcuntur, quæ, cùm corporis humoribus malè convenientes in idē ſe inſinuaverint, nudo ſanguini permiſtæ, corpus omne morbifico afflant contagio; partim à variis fermentationum generibus, vel etiā putrefactionibus humorum, qui in corpore ultra juſtum tempus ideò ſunt cōmorati, quia ſcilicet iiſdē digerēdis primùm, dein excernendis, vel ob nimiam eorundem molem, vel qualitatem incongruam, ſuppar idem non fuit. Hiſce rerū circunſtantiis ita intimè eſſentiæ humanę intertextis, complicatiſque, ut nemo quiſquam ſe ab aliis in ſolidum queat liberare, Natura de ejuſmodi methodo, ac ſymptomatum concatenatione ſibi proſpexit, quibus materiam peccantem, atque alienam, quę totius Fabricę conpagem aliter ſolveret, è ſuis finibus poſſit excludere. Quamlibet autem frequentiùs longè, quàm fieri cernimus, illum, ad quem remediis hiſce ingratis collimat, ſanitatis ſcopum attingeret, niſi ab ignaris à recto, quē tenet, curſu detorqueretur: verūtamen cū ſibi relicta, vel nimio pereſatagendo, vel etiā ſibi deficiendo hominē letho dat, ferreæ illi, atq; inſolubili mortalitatis legi obſequitur, cui debemus nos, noſtraq; Rectè enim *Boetius*, atq; ex rerū ſenſu:

Conſtat æterna, poſitumque lege eſt,
Conſtet ut genitum nihil.

Sed ut inſtantia una, alterave jam dictorum veritatem aſſeramus, ipſa *Peſtis* quid, obſecro, aliud eſt, quàm Symptomatum complicatio, quibus utitur natura ad inſpiratas unà cum aere particulas μιασμώδεις, per emunctoria, Apoſtematum ſpecie, vel aliarum eruptionum opera, excutiendas? Quid *Arthritis*,

thritis, nisi Naturæ providentia ad depurandum se-
num sanguinem, atq; expurgandũ corporis profun-
dum, ut cum *Hippocrate* loquamur? Potest & idem
affirmari de plerisq; aliis morbis perfectè formatis.

Jam verò nunc hoc munere celeriùs fungitur na-
tura, mũc verò tardiùs, pro varia methodo, qua cau-
sam morbificã deturbare nititur. Nam cùm *Febris*
opem deposcit, qua adjutrice particulas inquinatas
à sanguine divellat, divulsasq; progressu adhuc ul-
teriori per Sudores, Diarrhœam, Eruptiones, aut
aliam istiusmodi evacuationem expellat; cumq; in
sanguinis massa corpore pertenui, ac fluido res o-
mnis peragatur, idq; motu partium violentiore, ne-
cesse omnino est, non solùm, ut subitò, vel in salutẽ
ægri, vel in mortem determinetur (prout sc. Natura
vel materiam morbificam Criticè norit solvere, vel
ab eadem oppressa fatiscat) sed etiam, ut pejora, ve-
hementioraque symptomata se ubique comites ad-
jungant. Atque hujusmodi planè sunt morbi isti,
quos *Acutos* appellamus, qui velociter sc. atque
cum impetu, & periculo ad statũ moventur. Quam-
vis, si minùs accuratè, haud tamen minùs verè lo-
quamur, isti etiam morbi pro Acutis sint habendi,
qui, licèt respectu Paroxysmorum, si omnes simul
sumantur, tardiùs moveant, respectu tamen Paro-
xysmi cujuslibet particularis citò, atque etiam Cri-
ticè ad finem perveniunt, quales sunt Febres In-
termittentes omnes.

Ubi verò continens morbi materia ejus est indo-
lis, ut febrẽ in partes suas pertrahere non valeat ad
dictæ materiæ separationem universalem; aut cum
hujusmodi materia parti alicui affigitur, quę eidem
explodendæ prorsus est impar, sive ob propriam
conformationem (uti se res habet in materia Mor-

bifica *Paralyticorum* nervis impacta, in materia item ſuppurata in cavitate Thoracis *Empyricorum*) vel ob defectum caloris naturalis,& ſpirituum, (ut cùm Pituita in pulmones decidit vel Senio, vel Tuſſi diuturniore labefactatos) vel deniq;ob continuum materiæ novæ affluxum, qua ſanguis vitiatus, & ad ejuſdem eliminationem unicè diſpoſitus, partem obruit, gravatque.In his, inquam, caſibus, vel tardè admodum ad coctionem pervenit materia,vel non omnino; adeoque morbi ab hujuſmodi materia inconcoctili provenientes,*Chronici* & nuncupantur,& ſunt:A duobus his itaque principiis ſibi invicem contrariis, de quibus modò egimus, morbi alii *Acuti*, alii verò *Chronici* exurgunt.

Acutos quod ſpectat, quos impræſentiarum tractare mihi eſt animus, eorum alii à ſecreta, atque inexplicabili Aeris alteratione, hominum corpora inficientis,gignuntur, neque à peculiari ſanguinis, & humorum craſi omnino depẽdent, niſi quatenus occulta aeris influentia dictis corporibus eandem impreſſerit. Hi durante arcana illa aeris conſtitutione nec ultra pergunt laceſſere, neque alio ullo tempore invadunt. *Epidemici* hi dicti ſunt.

Acutorum alii ab hac, vel illa particulari corporum particularium ἀνωμαλία oriuntur, qui cùm à cauſa magis generali non producantur, ideò neq; plures ſimul corripiunt. Hi inſuper Acuti, quibuslibet annis, & quolibet anni tempore indifferenter invadunt; exceptis tamen iis, quæ dicemus, ubi de genere hoc peculiariter agetur. Hos ego Acutos *Intercurrẽtes*,ſive *Sporadicos* appello,quia nullo nõ tempore contingunt,quo Epidemici graſſantur.Ab *Epidemicis* primum exordium mihi ſumã, generalem eorundem hiſtoriam ante omnia proponens.

CAP.

CAPUT II.

De morbis Epidemicis.

NIhil quicquam, opinor, animum universæ qua patet Medicinę pomœria perlustrantẽ tanta admiratione percellet, quàm discolor illa, & sui penè dissimilis Morborum Epidemicorum facies, non tàm qua varias ejusdẽ anni tempestates, quàm qua discrepãtes diversorum ab invicem annorum *Constitutiones* referunt, ab iisque dependent. Quæ tàm aperta prędictorum morborum diversitas tùm propriis, ac sibi peculiaribus symptomatis, tùm etiam medendi ratione, quam hi ab illis disparem prorsus sibi vendicant, satis illucescit. Ex quibus constat, Morbos hosce, ut ut externa quadantenus specie, & symptomatis aliquot utrisq; pariter supervenientibus convenire paulò incautioribus videantur, re tamen ipsa, si benè adverteris animum, alienę admodum esse indolis, & distare, ut *Æra Lupinis*. Haud equidem satis scio, an diligentius examen (quali ritè instituendo vix unius hominis brevis ætas par esse videatur) nos edoceret, Epidemicorum alios continua quadam serie, ceu facto circulo, alios semper excipere; an verò omnes indiscriminatim, nulloq; servato ordine, pro occulta Aeris diathesi, & inexplicabili tẽporum ratione, mortales incessere. Hoc saltẽ pro comperto habeo ex multiplici accuratissimarum observationum fide, prædictas morborum species, præsertim Febres continuas, ita toto, quod ajunt, cęlo differre, ut qua Methodo currente anno ægrotos liberaveris, eadem ipsa anno jam vertente forsitan è medio tollas: quodque, ubi semel in ge-

ruinã Medendi rationem, quam hęc, vel illa Febris ſpecies ſibi vendicat, auſpicato inciderim, ad eundem ſcopum collimans (favente, ut fit, optimo Numine) metam quaſi ſemper attingam, reſpectu ad temperamẽtum, ætatem, & reliqua ejuſmodi uſquequaque habito, donec, extincta illa ſpecie, novoque gliſcente malo, anceps rurſum hæreo, qua mihi via inſiſtendum, ut ęgris ſubveniam, ac proinde niſi ingenti adhibita cautela, intẽtiſque omnibus animi nervis, vix ac ne vix quidẽ poſſum efficere, ne unus, aut alter eorum, qui ſe primi meæ curæ commiſerint, vita periclitetur, donec, inveſtigato jugiter, tandemque perſpecto morbi genio, ad eundem perdomandũ recto pede, & intrepidus denuò procedam.

Quamvis autem diverſas diverſorum annorũ habitudines, quoad manifeſtas aeris qualitates, maxima, qua potui diligentia, notaverim, ut vel exinde cauſas tantæ Epidemicorũ viciſſitudinis expiſcarer, me tamen ne hilum quidem hactenus promoveri ſentio; quippe qui animadverto annos quoad manifeſtam aeris temperiem ſibi planè conſentiẽtes, diſpari admodum morborum agmine infeſtari, & vice verſa. Ita enim ſe res habet. Variæ ſunt nempè annorum *Conſtitutiones*, quæ neque calori, neque frigori, non ſicco, humidove ortum ſuum debent, ſed ab occulta potius, & inexplicabili quadã alteratione in ipſis terrę viſceribus pendent, ũde aer ejuſmodi effluviis contaminatur, quę humana corpora huic, aut illi morbo addicunt, determinantq; ſtante ſcilicet præfatæ Conſtitutionis prædominio, quæ exacto demum aliquot annorum curriculo faceſſit, atque alteri locum cedit. Unaquæque harum Conſtitutionũ gęneralium propria, ac peculiari ſibi Febris ſpecie funeſtatur, quæ extra illam nuſquam

compa-

comparet, cujuſmodi Febres idcirco *Stationariæ* nobis audiunt.

Ad hęc ſunt & particulares quędam ejuſdem anni, ut ita dicam, Craſes, in quibus licèt ſecundum manifeſtas aeris qualitates, ejuſmodi Febres, quæ generaliorem anni Conſtitutionẽ ſequuntur, magis, minuſvè Epidemicè graſſentur, vel ſeriùs, ocyuſvè ingruant, præ cæteris tamen ejuſmodi Febres, quæ omnibus in univerſum annis competunt (quas ideò *Intercurrentes* voco) ab hoc, illove manifeſto aeris temperamento ortum ducunt; verbi gratia, *Pleuritis*, *Angina*, & reliquæ ejuſdem farinæ, quæ à ſubito calore, intenſius, ac diuturnum frigus ſtatim excipiente, plerumque invadunt. Poteſt itaque fieri, ut ſenſibiles aeris qualitates ad illas quidem Febres producendas faciant, quæ in qualibet conſtitutione ſe exerunt, non verò ad iſtas alias, quę certæ alicui conſtitutioni quaſi propriæ, ac peculiares exiſtunt: Fatendum tamen eſt, prædictas aeris qualitates corpora noſtra ad hujus, illiuſve morbi Epidemici generationem magis, minuſve diſponere; quod & de quocunque errore circa *ſex res non naturales* dictum volo.

Animadvertendum autem eſt, Epidemicorum alios in hoc, aut illo anno regulariter, & eodem ſemper modo ſe habere, iiſdem planè phœnomenis, & conformi ſymptomatum agmine in pleriſque ferè omnibus, quos adoriuntur, ſtipatos, atque eadem prorſus via ſibi fugam, & exitum parantes. Ex his itaque tanquam in ſuo genere perfectiſſimis, vera, & certa Morborum Epidemicorum Hiſtoria ediſcenda eſt, atque tradenda.

Sunt verò alii aliorum annorum Morbi, qui licèt Epidemicorum inſigniantur nomine, enormes tamen

men sunt, & perquam *anomali*, utpote qui nulli se Typo patiuntur astringi, & revera mali sunt moris, tum quoad incertam symptomatum varietatem, certissimamque dissimilitudinem, tum quoad methodum, qua se ipsi expediunt, & amoliuntur. Hæc tanta illorum disparitas exinde oritur, quòd scilicet quælibet Constitutio morbos parit, à morbis ejusdem generis, qui alio tempore grassabantur, multùm abludentes, quod nõ tantùm in Febribus locum habet, sed in plerisque aliis Epidemicis.

Neque hìc finitur *Orestes*: restat enim & aliud paulò subtilioris θεωρίας, luxuriantis, si fas est dicere, naturæ lusus; quòd nempe idem morbus in ipsissima anni constitutione varia sæpè, & dissimili se facie ostentat, quod ad tempora attinet Principii, Status, & Declinationis; quod quidem tanti potest esse momenti, ut pro ejus arbitrio Curativæ Indicationes ponendæ, sumendæve fuerint.

Porro observandũ est, Epidemicos quoscunque in duos omnino ordines dispesci; *Vernos* dico, & *Autumnales*: & quamvis fieri potest, ut alia qualibet anni tempestate subnascantur, ad illam tamen sunt relegãdi, Ver, Autumnusve fuerit, quam proximè contingunt: Accidit enim nonnunquam, aeris temperiem cum Epidemicorum aliquo in tantum conspirare, ut, eo fautore, ante tempus sibi debitum miseros invadat, & è contra est, ubi tàm parum illis inter se convenit, ut corpus prædispositum nõ nisi aliquandiu post aggrediatur. Cùm itaque *Ver* dico, vel *Autumnum*, non de ipso statim *Æquinoctio*, sive *Verno*, sive *Autumnali* adamussim loquor.

Epidemicorũ, qui *Verno* tempore grassantur, alii maturè admodum se ingerunt, mense scilicet *Januario*, & exinde pedetentim increbrescentes circa

Æquinoctium Vernale ad Statum perveniunt, à quo sensim imminuti circa *Solstitium Æstivum* evanescunt, nisi quòd pauciſſimi postea forsitan hunc, illumve petant. In horum numero sunt *Morbilli*; ut & *Febres Tertianæ Vernales*; quę, licèt seriùs aliquanto emergant, *Februario* nempe, tamen appetente *Æstivo Solstitio* pariter se subducunt. At verò alii *Vere* orti, & de die in diem invalescentes non nisi sub *Æquinoctium Autumnale* statũ indipiscuntur, quo prętерlapso paulatim cedentes tandem adventante brumali frigore vertuntur in fugam; hujusmodi sunt *Pestis* ipsa, & *Variolæ*, istis annis, quibus eorum utervis aliorum morborum prędominio fuerit potitus.

Cholera Morbus ex Epidemicorum Autumnaliũ familia, mens. *Augusto* exorsus, intra angustos unius mensis cancellos concluſus percurrit sua tempora. Sunt tamen alii, qui eadẽ tempestate prognati usque ad hyemem excurrunt, v.gr. *Dysenteria*, *Febres Quartanæ*, & *Tertianæ Autumnales*. Hi omnes utut eorum aliquos, quos semel invaserint, lõgiori, vel breviori tempore affligant, plerumque tamen intra duorum mensium spatium, & nomen, & Epidemicorum naturam prorsus amittunt.

Febres autem speciatim quod attinet, obſervandum est, maximam earum partem, quæ *Continuæ* sunt, nulla hucusque nomina, in quãtum à Constitutionis generalis Influentia pendent, obtinuisse; appellationes autẽ, quibus dignoscuntur, ab insigni aliqua alteratione sãguini impressa, vel evidentiori symptomate mutuari. Hac ratione *Putridæ* dicuntur, *Malignæ*, *Petechiales*, *&c.* Quandoquidem verò singula fermè constitutio præter has, quas parturit Febres, ad alium morbum aliquem magis Epidemicum

cum eodem tempore propagandum proclivis est celebrioris nominis, cujusmodi sunt *Pestis, Variolæ, Dysenteriæ, &c.* non satis video, cur istiusmodi Febres nõ potiùs sortirentur nomina à Cõstitutione, quatenus horũ morborum alterutri producendo favet, eodem illo tempore, quo comparebant, quàm à qualibet sanguinis alteratione, vel symptomate particulari, quæ diversæ speciei febribus pari jure possunt competere. *Intermittentes* verò nomina sibi desumunt ab intervallo Paroxysmi interjecto, atq; hoc quidẽ charactere satis discriminantur, si variarum etiam anni tempestatũ, quibus cõtingunt, Veris sc. & Autumni, habeatur ratio. Licèt nonnunquam earum aliquę de Intermittentiũ natura revera participent, nullo charactere admodum visibili easdem prodente. Ut cùm præmaturę *Julio* mense, v.g. Intermittentes Autumnales ingrediuntur, atq; increbrescunt, non statim genuinum Typum induunt (quod intermittentibus Vernis quidem solenne est) sed continuas Febres ita per omnia imitantur, ut nisi castigatissimo utrasque examine trutinaveris, ab invicem discriminari non possint, at retuso paulatim Cõstitutionis impetu, & frẹnata vi, jam in Typum regularem migrant, atq; exeunte Autumno, larva abjecta, Intermittentes se esse, quales ab initio reapse fuerunt, palàm fatentur, sive Quartanæ illæ fuerint, sive Tertianæ; quod si non diligenter animadverterimus, cum magno ægrorũ nostrorum malo medicantes hallucinabimur, dum hujusmodi Febres, quę ex Intermittentium numero sunt, pro Cõtinuis veris, & genuinis habeantur.

Porrò, quod sedulò advertendum, cùm plures aliquot horum morborũ eũdem fatigent annum, unus eorum aliquis reliquorũ prædominio potitur,

cæteris

cæteris in ejus quasi ditionem redactis, & parciùs id temporis sævientibus, ita ut illo augescente imminuantur hi, eodemque rursus imminuto, mox recrudescant. Atque ita viciſſim mortales laceſſunt, prout anni genius, & sensibilis aeris temperies huic, aut illi magis suffragantur. Qui verò morbus circa Æquinoctium autumnale maximopere furit, & cumulatissimam edit stragem, totius anni Constitutioni nomen impertit suum; quisquis enim fuerit morborum, qui ea tempestate præ cęteris invaluerit, principatum omnium, qui isto anno invadunt, obtinuisse facilè deprehendetur, cujus ingenio Epidemici, quotquot sunt, σύγχρονοι se accommodant, in quantum eorum fert natura: v.gr. cùm *Variolæ* eo tempore latissimè depopulãtur, Febris toto anno sparsim oberrans ejusdem planè inflammationis est particeps, quæ Variolas parit. Uterque nempe Morbus ad eandem ferè normam adoritur, maximaque inter maximè propria utriusq; Symptomata intercedit cognatio, (excepta Variolarum eruptione, & reliquis, quæ ab illa pendent) ut ex ingenti illa tum ad spontaneos sudores, tum ad salivam excernendã propensione, in qua utrique convenit, abundè constat. Pariter, cùm *Dysenteriæ* dicto tempore præcipuè fuerint grassatæ, Febris, quæ eo anno infestat, earundem indolem non leviter ęmulatur, nisi quòd illę causam morbificam per sedes eliminent, & pauca alia exinde nascantur symptomata, quod tum à consimili utriusq; morbi insultu, tum etiam quòd utroque malo correpti Aphthis, similibusque invicem symptomatibus admodum sint obnoxii, satis evincitur. Et sanè Dysenteria, de qua agitur, ipsissima illa Febris est; hoc tantùm discrimine, quòd introvertatur, & in intestina se exonerãs per eadem viam

viam ſibi faciat. Notandum autem eſt, Epidemicorum illum principem, qui ſub Æquinoctio Autumnali, ceu rupto aggere torrens, omnia ſtraverat, ingruente hyemis frigore intra ſuum ſe alveũ condere: cùm ex adverſo Epidemici inferioris ordinis, qui ſub eo merẽtur, tunc temporis preſertim ingraveſcant, & rerum potiãtur, donec dictus anni princeps eorum vires denuò frangat, & deleat nomen.

Poſtremò obſervandum eſt, quoties Conſtitutio aliqua varias Epidemicorum ſpecies parit, ſingulas has ſpecies genere ab illis differre, quę cùm idem planè nomen ſortiantur, alia tamen Conſtitutione generentur. Quotcunque ſint autem Species illæ peculiares, quę in una, eademque Conſtitutione invadunt, in communi una, atque generali cauſa ſingularum productrice omnes conveniunt, hac ſcilicet, aut alia aeris Diatheſi peculiari; & ex conſequenti quantocunque ab invicem, quoad Typum, & Formam ſpecificam, intervallo diſtent, Conſtitutio tamen omnibus communis ſubjectam ſingularum materiam ad ejuſmodi conditionem, atque ſtatum effingit, formatque, ut præcipua ſymptomata, quæ ad particularem evacuationis modum nihil attinent, omnibus paria ſint; ſingulis etiam in hoc conſpirantibus, ut eodem pariter omnes tempore & intendant ſęvitiam, & remittant. Notandum eſt inſuper, quibus annis variæ illarum ſpecies graſſantur uno, eodemque tempore, eas omnes modo, quo primùm aggrediuntur, atque invaſionis ſymptomatis conſentire.

Hinc itaque cernere eſt variam admodum, & accuratam naturæ methodum, quam ad morborum generationem adhibet, quam nemo hominũ, arbitror, hactenus pro rei dignitate ſatis obſervando

do eſt aſſecutus. Atqui ex pauculis hiſce omninò conficitur (cùm ſpecificę Popularium morborum differentiæ, nominatim Febrium, arcanæ annorum conſtitutioni innitantur) incaſſum deſudare illos, quotquot diverſarum Febrium rationes à cauſa morbifica in humano corpore aggeſta deducunt; nam liquidò patet, quemlibet, pancraticè licèt valentem, ſi certa quædam hujus noſtræ regionis loca adeat, Febre ibidem graſſante, intra dies aliquot laboraturum: vix autem credibile ſit, *manifeſtam* aliquam mutationem ab aere præfati viri humoribus tam brevi impreſſum iri. Neque minus difficile eſt, generales regulas Febribus his debellandis accommodare, & certos aliquos limites figere, quos ultra, citraque progredi, aut in iiſdem conſiſtere, non liceat. In hac itaque tam ſpiſsa rerum caligine nihil mihi prius eſt, quàm quando novæ Febres graſsari incipiant, cunctari pauliſper, & ad magna præſertim remedia non niſi ſuſpenſo pede, ac tardiùs procedere: diligenter interim illarum ingenium, atque morem obſervare; quibus itidem præſidiorum generibus ęgri juventur, vel lædantur, ut quamprimum his repudiatis, illis utamur.

Verbo dicam, Epidemicorũ Species omnes juxta Phęnomenon ſuorum varietatem in claſses redigere, ac characteres cujuſque idiopathicos enucleare, necnon propriam medẽdi rationem unicuique ſigillatim accõmodare, ut res eſt multi otii, ac ſummè ardua, ita etiam cùm nullo certo (aut ſaltem nondum explorato) annorum ordine emergãt, ad juſtum de iiſdem obſervationum apparatũ congerendũ fortaſsè unius Medici ętas non ſuffecerit. At verò hic labor, ut ut ſit improbus, priùs eſt exantlandus, quàm nos aliquid memoratu dignum

in

in extricanda tam multifaria horum morborum ſerie præſtitiſſe jure poſſimus gloriari.

At verò quibus demum modis rationem reddemus diſtinctarum ſpecierum *Epidemicorum*, qui non tantùm, quatenus ſaltem nobis liquet, fortuitò incurſant, ſed etiam qui uno anno, aut certa aliqua annorum ſerie ejuſdem ſunt generis, anno alio ſpecie ab aliis alii diſtinguuntur? Nulla hic mihi unquam methodus æquè commoda eſt viſa, atque illa, quæ per ſufficientem annorum numerum protenſa, eodem illos ordine deſcriberet, quo ſe invicem excipiebant, & inſequebantur. Quod ut jam pro meo modulo efficiam, Hiſtoriam, & Curationes Epidemicorum, qui ab anno 1661 ad annum uſq; 1676 (per 15 videlicet annorum ſpatium) depopulabantur, ex accuratiſſimarum, quas mihi facere licuit, obſervationum fide orbi erudito tradam; Cùm mihi impoſſibile planè videatur, effectum id dare, vel cauſas eorundem exortus aſſignando à manifeſtis aeris qualitatibus deſumptas, vel multò etiam minus à particulari aliqua dyſcraſia in ſanguine, atque humoribus, niſi in quantum ſecretæ aeris influentiæ illa deberetur. Quin & magis adhuc, ſi fas eſt dicere, impoſſibile fuerit variorum Epidemicorum ſpecies tradere, qui à ſpecificis aeris alterationibus oriuntur, quantumvis in proclivi illud eſſe videatur, iſtis videlicet, qui Febrium nomina attexere norint notionibus, in ſpeculatione iſtarum alterationum, quæ in ſanguine humano, atque ejus humoribus per hanc, illamve principiorum degenerationem fieri poſſunt, malè fundatis. Quo quidem pacto, cùm non naturam ſequamur, optimam ſemper ducem, ſed conjectandi libidini indulgeamus, tot nobis erunt morborum ſpecies, quot commi-

miniſci placuerit: Eam nobis interim arrogamus licentiam, quam nemo facilè Botanico conceſſerit, à quo in deſcribenda Plantarum Hiſtoria ſenſuum requirimus teſtimonium, ac fidem, non rationis Commentationem, quantumlibet iſta polleat, atque aliis longè antecellat.

Haud equidem tantum mihi ſumo, ut me in his, quæ jam trado, omnem abſolviſſe numerum exiſtimem, fortè ne in recenſenda quidem univerſa Epidemicorum familia; multo minus in me recipio, ut qui morbi elapſis, de quibus nobis ſermo eſt, annis, ordine infrà dicendo ſe mutuò exceperunt, venturis ſæculis eundem perpetuò ſervaverint. Unùm hoc molior, ut, quo pacto hæc ſe res habuit nuper, aſtipulante paucorum aliquot annorum obſervatione, enarrem, quod ad has ſcilicet regiones ſpectat, & hanc, in qua degimus, Urbem, ut meum, quale quale ſit, ſymbolum conferã ad opus inchoãdum, quod, ſi quid ego judicando valeo, in maximũ humani generis emolumentum cedet, ubi tandem à Poſteris, quibus integrum Epidemicorum curriculum venientibus annis ſibi invicem ſuccedentiũ intueri dabitur, ad umbilicum perducetur.

CAPUT III.

Conſtitutio Epidemica annorum 1661, 62, 63, 64, *Londini.*

ANno 1661 Febres Autumnales Intermittẽtes, quæ jam ab aliquot retrò annis obtinuerant, de novo vires redintegrabant (*Tertiana* præſertim *mali moris*) ſub initio Julii, & quotidiè increbreſcentes, menſe Auguſto quàm immaniſſimè debac-

cha-

chabantur, inque multis locis, correptis ferè integris familiis, maximã hominum ſtragem edebant; dein verò ſenſim decreſcẽtes ſuperveniente hyemis frigore extinctę ſunt, perpaucos Octobris menſe aggreſſæ. Quæ dictæ Tertianæ famulabantur Symptomata, illa ab Intermittentiũ Tertianarum aliorum annorum Symptomatis, his præſertim diſcriminabantur. Ægri Paroxyſmus atrocior, lingua magis nigra, ſiccaque, extra paroxyſmum ἀκυρεξία obſcurior, virium, & appetitus proſtratio major, major item ad paroxyſmum ingeminandũ proclivitas, omnia ſummatim Accidentia immaniora, ipſeq; morbus quàm pro more Febrium Intermittentium funeſtior. Si quando ætate provectiores, aùt etiam Cachecticos invaſiſſet, quibus pariter vena ſecta, aut aliæ quævis evacuationes minuiſſent vires, nũc ad duos, nunc ad tres menſes perdurabat. *Quartanæ*, rariores licèt, Febres jam deſcriptas comitabantur, utriſque verò primum brumæ impetum non ſuſtinentibus (neminem enim, antè intactum, feriebant) ſubſecuta eſt *Febris continua*, ab intermittentium Autumnaliũ genio in hoc tantũ abhorrens, quòd hæ ſtatis ſolùm temporibus, illa continenter urgebat. Etenim eodem fermè modo ægrotos adoriebantur; qui utriſque pariter vehementer laborabant, vomituriebant, cum partium externarum ſiccitate, ſiti, linguæ nigredine, & ſudoribus ſub morbi finẽ materia morbifica in utriſque promptiſſimè exterminabatur. Quinimò vel hinc liquebat, Febrem hanc ad Autumnaliũ Intermittentium claſſem attinere, quod rarò admodum ſurgente anno compareret. Dicta itaq; Febris Continua Intermittentium quaſi compendiũ quoddã, & è contra ſinguli earum Paroxyſmi compendium

hu-

hujuſce mihi videbantur; atque adeò diſcrimen in hoc maximè verſari, quod *Continuæ* conceptam ſemel efferveſcentiam συνεχῶς, eodemque ſemper tenore perficerent; *intermittentes* autem partitis vicibus, ac diverſis temporibus eadem defungerentur. Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non ſum, cum mihi hactenus ſatis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere, utpote qui nondum, vel juxta varias annorum craſes, aut ejuſdem anni varia tempora eaſdem diſtingui poſſe animadverteram. Hoc ſaltem ſcio, unicam fuiſſe *Continuæ* Febris ſpeciem uſque ad annum 1665. ac *Intermittentes Autumnales*, quæ ad illum uſque annum frequentes incurſabant, jam deinceps rariſſimas occurriſſe.

Sed ut ad rem redeamus: *Febris* illa *Tertiana*, quę dicto anno omnia longè, lateque fuerat prædata, eodem elapſo intra anguſtiores limites ſe cõtinuit: inſequentibus verò Autumnis *Quartanæ* Epidemicis reliquis prædominabantur, ſtante hac aeris Cõſtitutione. Quartanis ſemper poſt Autumnum vela contrahentibus, *Febris continua* (quæ per hoc omne tempus, parciùs licèt, ſe immiſcuerat) jam inclementiùs debacchabatur ad uſque ver, quo tempore *Febres Intermittentes Vernales* ſuccedebant, quibus ad Calendas Maii pariter fatiſcentibus, *Variolæ* hinc, & inde ſparſim ſe oſtendebant, quæ denuò ad conſpectum *Epidemicorum Autumnalium* (Febrem continuam volo, & Quartanas) terga dabant victoribus. Hoc ordine Morbi Epidemici integram hanc aeris Conſtitutionem pervadebant, & ſe mutuo inſequebantur. De his mihi ſermo erit in ſpecie, & nominatim, tum de Febre hac, tum etiam de Intermittentibus, ſive Ver, ſive Autum-

num attinerent, quibus hęc constitutio præ cęteris infamabatur.

Telam ordiar ab hac *Febre Continua*, quę aliarum, quotquot sunt, omnium pręcipua, & Coryphęa mihi videtur, eo quod Natura in hac prę aliis quibuscunque uniformiter, & ad eandem ferè normam tum Materiam Febricam ad debitam Concoctionem perducat, tum coctam certo, ac prefinito tempore exigat, eliminetque. Ad hęc, quandoquidem illæ annorum cõstitutiones, quę Intermittentes Autumnales promovent, communibus annis multo sæpius recurrunt, quàm illę, quę ad cęteros Epidemicos faciunt, necessariò sequitur, ut quæ illas comitatur Febris Continua frequẽtiùs accurset.

At præter Symptomata, quæ cęteras Febres stipabant, dicta Febris sequẽtibus insuper urgebatur. Æger plerumque animam tantùm non agebat, vomituriebat, lingua sicca, & nigra, ingens, ac subitanea virium consternatio, & partium externarũ siccitas, Urina ubique, vel crassa, vel tenuis, utraque ex æquo cruditatis indicium. in morbi declinatione Diarrhœa, nisi fortè Medicus principio obstitisset, superjungebat, unde Morbus pervicacior redditus diutiùs affligebat. Sed suopte ingenio, ac propria indole vix ultra diem 14. vel 21. perdurabat, quo primum tempore, oborto sudore, vel potius leni madore, morbus solvebatur. Neque priùs Urinæ Coctionis signa prodebant, quod jam ut plurimũ eveniebat. Quin & alia superveniebant Symptomata, quoties hic morbus minùs peritè tractabatur. At verò tum hæc, tum etiam omnis morbi genius clariùs eluceścent ex peculiari Methodo, quam olim huic Febri accommodaveram, quam itaque huc transferam, (saltem quod ad rem nostram apprimè

primè faciat) prout jamdudum typis evulgaveram; Quo quidem tempore nondum mihi innotuerat, aliam aliquam Febris ſpeciem in rerum natura inveniri.

CAPUT IV.

Febris Continua Annorum, 1661. 62. 63. 64.

1. PRimò quidem adverto inordinatam illam maſſæ ſanguineę commotionẽ Febris hujus ſeu cauſam, ſeu comitem, à natura concitari, vel ut heterogenea quędam materia in eadem concluſa, ac ipſi inimica ſecernatur, vel ut ſanguis in novam aliquam diatheſim immutetur.

Atque in hoc negotio magis arridet latius, & generalius *Commotionis* vocabulum, quàm vel *Fermentationis*, vel *Ebullitionis*; quippe quod inanis λογομαχίας occaſionem præſcindat, quam fortaſſis iſtiuſmodi voces (quæ etiamſi explicationem non incommodam admittant, tamen minùs propriæ, ac non nihil duriores nonnullis videntur) haud ſatis caverent. Quamvis enim Cruoris in Febribus *commotio*, liquorum vegetabilium aliàs *fermentationem*, aliàs etiam *ebullitionem* æmuletur, non deſunt nihilominus, qui eandem non uno modo ab utraque plurimum differre arbitrantur. De *Fermentatione* unum, alterumve ab illis ſumatur exemplum. Primò, licèt fermenteſcentia liquida vinoſam quandam indolem ita nanciſci ſoleant, ut ſpiritum ardentem ex iiſdem deſtillatio eliciat, atque in acetum facilè deſciſcant, quod ipſum inſigni acore pollet, & ſpiritum acidum deſtillando exhibet; neutram tamen ejuſmodi mutationem in ſanguine hactenùs obſervatam fuiſſe contendunt.

Deinde adverti volunt, quod cùm in liquoribus vinosis *fermentatio*, & *depuratio* eodem tempore peragantur, & quasi paribus passibus procedant, *depuratio* tamen sanguinis in Febribus ejusdem *æstuationem* non comitetur, sed cõsequatur, id, quod in paroxysmo febrili per sudores soluto, vel oculorum testimonio patere existimant.

Quod autem ad *Ebullitionem* attinet, difficilior illis hæc videtur analogia, quęque experientiam habet summopere refragãtem, in multis nimirùm casibus, quoties non adeò effrænis est cruoris orgasmus, ut *Ebullitionis* appellationem mereri possit. Verùm utut sit, (neq; enim hisce controversiis me ullatenus immisceri patiar;) quandoquidem *Fermentationis, & Ebullitionis* vocabula apud recentiores Medicos plurimùm invaluerunt, ego quoq; eadẽ subinde usurpare non dubitaverim, dummodo ex jã dictis satis constet, voces istas in hoc Tractatu clariori solummodo dicendorũ explicationi inservire.

Porrò febrilem hanc sanguinis commotionẽ ob materię cujusdam heterogeneę, ipsique naturę adversantis secretionem ab eadem concitari, omne genus febrium, quæ eruptionibus stipantur, testatum facit, utpote in quibus, istius ebullitionis sanguinis beneficio, fit excretio ad cutim excrementi in eodem latitantis, & prava qualitate affecti.

Quinimò neque mea quidem sententia minùs liquet, febrilem sanguinis commotionem sæpè (ne dicam sæpiùs) non aliò collineare, quàm ut ipse sese in novum quendam statum, & diathesin immutet, hominemque etiam, cui sanguis purus, & intaminatus perstat, febri corripi posse; sicuti in corporibus sanis evenire, frequenti observatione compertum est, in quibus nullus apparatus morbificus,

vel

vel quoad plethoram, vel quoad cacochymiam fuerit, nulla insalubris aeris anomalia, quæ febri occasionẽ subministraret. Nihilominus etiam hujusmodi homines, præcedente insigni aliqua aeris, victus, cæterarumque rerum non naturalium (ut vocant) mutatione, identidem febre corripiuntur; propterea quòd eorum sanguis novum statum, & conditionem adipisci gestit, qualem ejusmodi aer, aut victus postulaverint; minimè verò quòd particularum vitiosarum in sanguine stabulantiũ irritatio febrim procreet. Etsi nequaquã dubitem, materiã in sanguinis despumatione post febrilẽ commotionem, solenniter excretã, vitiosam esse, quamvis sanguis laudabilem anteà diathesin obtinuerat; id quod vix magis mirandum est, quàm quod esculentorum portiones aliquot corruptæ, & fœtidæ evadant, postquàm insignem in corpore alterationem subierint, ac jam à reliquis segregatæ fuerint.

II. Secundò ita mecum reputo, Indicationes veras, ac genuinas, quæ in hoc morbo consurgunt, in eo versari, ut sanguinis commotio intra modũ naturę proposito congruentem sistatur; ea nimirum ratione, ut nec hinc plùs æquo glisçat, unde periculosa symptomata insequi solent, nec illinc nimiũ torpeat, quo pacto vel materiæ morbificæ protrusio impediretur, vel sanguinis novum statum affectantis labefactarentur conatus: Adeò ut sive materiæ heterogeneæ irritanti, sive cruori res novas molienti febris ortus debeatur; Indicatio utrobiq; eadem existat. Hisce positis fundamentis Therapiæ methodum hoc ritu instituo.

Quoties mihi cum ægris res est, quorum sanguis vel per se imbecillior existit, uti ferè in pueris) vel justa spirituum copia destituitur (ut in decliviore

ętate, atque etiam in juvenibus diuturno aliquo morbo confectis)à venæ ſectione manum tempero. Enimverò ſi Phlebotomiã his imperarem, ſanguis etiamnum citra ejuſmodi imminutionẽ plus ſatis debilis, deſpumationi ſuę obeundæ prorſus impar redderetur; unde totius maſſæ perverſio, ac proinde forſan ipſius ægri interitus ſequeretur(quemadmodùm ſi cereviſiæ, aut alius cujuſvis muſti fermentatio intempeſtivè ſiſtatur, liquores illi vitium plerumque contrahunt.) Quippe particularum, quas ſemel exterminare cœperit, quęque, tametſi dum reliquę cruoris maſſę æquabiliter immiſcerẽtur, purę extiterant, jam verò putredinem deterrimam acquirere, & cęteros humores gravi inquinamento inficere habiles evaſerint, conſortium natura ferre amplius non poteſt. Quanquam haud me latet ægros temeraria ſanguinis miſſione mulctatos, convenientium Cardiacorum uſu aliquandò ſervari, ſanguinemque ad tenorem defæcationi ſuę peragendæ idoneum reſtitui poſſe, Sed præſtiterat plagam non infligi, quàm ſanari.

Attamen ubi in contrariæ indolis ſanguinem incido, qualis in juvenibus athletico habitu, & temperamento ſanguineo præditis reperiri conſuevit, primum in curatione locũ Phlebotomię attribuo; quæ (prętерquam in caſibus inferiùs memorandis) ſine ſalutis periculo hìc omitti nequit. Nam aliàs non ſolùm præ nimia ſanguinis ebullitione, Phrenitidum, Pleuritidum, aliarumq; id genus inflammationum periculum immineret, ſed præ copia etiam impeditio omnimoda Circulationis, & totius maſſę quaſi ſtrangulatus conſequeretur.

Menſuram quod attinet, mihi ſolenne eſt eam duntaxat ſanguinis quantitatem detrahere, quantum

tum conjicere liceat, quæ ęgrum ab incommodis, quibus immodicam ejuſdem commotionem obnoxiam eſſe diximus, incolumem pręſtet. Æſtuationem verò illam deinceps rego, ac moderor, Phlebotomiam vel repetendo, vel omittendo, Cardiacis calidis vel inſiſtendo, vel parcendo, ac denique alvum vel laxando, vel compeſcendo, prout motum illum vel efferari, vel langueſcere animadverto.

Poſt Venæ ſectionem (ſiquidem ipſa juxta caſus pręmemoratos neceſſaria fuerit) ſollicitus, ſeduluſque inquiro, nunquid ęgrum, vel vomitus, vel inanis aliqua vomendi propenſio ſub Febris initium interturbaverit. Id ſi cõtigerit, omninò medicamen *Emeticum* pręſcribo, niſi vel ætas tenella, vel inſignis aliqua debilitas ęgri ab eo temperandum ſuaſerit. Sanè Vomitorium propinare, ubi iſtiuſmodi prægreſſa eſt vomendi proclivitas, adeò eſt neceſſarium, ut niſi humor ille expellatur, in ſentinam complurium malorum difficilium ſit abiturus, quæ crucem figent Medico toto durante medicationis tempore, ęgrumque in haud leve periculum conjicient. Ex horum præcipuis, & maximè ſolitis eſt *Diarrhœa*; quę ut plurimùm in deferveſcentia Febris conſequitur, quotieſcunque Emetica, quando ea ſuadebat indicatio, omiſſa fuere. In febris quippè progreſſu, ubi malignum in ventriculo humorem nonnihil ſubegerit Natura, & ad inteſtina amandaverit, illa ab acri humore ex hoc in ſtomacho fonte perpetim ſcaturiente uſq; adeò corrodũtur, ut non poſſit non inſequi *Diarrhœa*. Obſervavi nihilo minus in Febribus inflammatoriis, quæ malignæ vulgò habentur, omiſſionem Vomitorii, tametſi talis vomendi propenſio præceſſerit, *Diar-*

rhęam, quemadmodum in hac Febre, neceſſariò non inferre; ſed de iſta re plura in ſequentibus.

Jam autem in eo verſatur iſtiuſmodi *Diarrhęæ* periculum, quod æger ſatis jam morbo debilitatus enervatur ulteriùs,& prętereа(id,quod majoris eſt in ipſius noxam momenti) in febris declinatione, quo tempore contrahere ſe ſanguis, ac viam ſuam exercere debebat ad deſpumationis officium peragendum, penitùs prępeditur hac emiſſione.

Jam verò nequid dubites,humorem hunc in ventriculo nidulantem, niſi fortè vomitu eliminetur, hanc Tragędiã (*Diarrhęam* dico) quaſi ex inſidiis aliquãto poſt daturum, inquiſitione inſtituta nunquam ferè non comperies, ſiquando Febrim hanc *Diarrhęa* comitetur, ægrum in morbi principio in vomitum proclivem fuiſſe, nec tamen Emeticum fuiſſe propinatũ. Porrò etiam compertum habebis, etiamſi proclivitas illa ad vomendum jampridem prætierierit,Diarrhœam tamen, quamprimùm Vomitorium exhibueris,plerumque ceſſaturam; dummodo Emetico ferendo pares fuerint ęgri vires. Sępiùs autem obſervavi, Diarrhœa ſemel oborta,medicamenta adſtringentia vel nihil omninò, vel parùm admodum ad eandem ſiſtendam conferre,ſive introſumpta, ſive exteriùs applicata.

Emeticum,quale paſſim à me propinatur,hujuſmodi ferè eſt: ℞ *Infuſ. Croc. Metall.* ʒvi. *Oxymel. Scilit. & Syr. Scabioſ. comp. aa.* ʒſs. *M. F. Emet.* Quod hauriri jubeo tempore pomeridiano,duabus horis poſt leve prandium. Verùm quò tutiùs,ac feliciùs vomitio ſubſecutura ſuccedat, illud etiam in mandatis habetur, ut *Zythogalæ* lib. vi. vel viii.ſint in promptu, quippe quòd periculoſa ſint iſta medicamenta, niſi copiosè diluantur: Ideoque quoties

vo-

vomuerit æger, aut alvum exoneraverit, è vestigio sumendus erit hausstus: quo facto & inania illa tormina præcaventur, & vomendi conatus auspicato procedunt.

Sæpe miratus sum, dum fortè materiam vomitu rejectam aliquando curiosè contemplabar, eamque neque mole valde spectabilem, nec pravis qualitatibus insignem, qui factum fuerit, ut ægri tantum levaminis exinde senserint; Nempe vomitu peracto, sæva illa symptomata (nausea, *v. c.* anxietas, jactationes, suspiria luctuosa, linguæ nigredo, *&c.*) quæ ipsos excruciarant, & adstantes perterrefecerant, mitigari solent, ac solvi, quodque morbi reliquum est, ἀθύμως tolerari.

Illud hic loci non omittendum erit, si ægri conditio utrumque auxilium postulaverit (Venę sectionem intelligo, & vomitorium) tutum omnino esse, ut Venæ sectio Emetici exhibitionem præcedat; aliàs enim, dum vasa sanguine distenta sunt, periculum imminet, ne ex violentis illis vomendi conatibus vel rumpantur vasa pulmonum, vel Cerebrum lædatur, affuso cum impetu sanguine, atque effuso, adeoque ęger Apoplexia correptus pereat. Cujus rei quamvis historias aliquot commemorare possim, illis tamen hic supersedere visum est, monuisse contentus maxima hac in re cautela utendum esse.

Siquis autem quærat, quo tempore Febris Vomitorium exhiberi velim; dico, In ipso planè Febris initio, siquidem optio daretur, Emeticum propinarem: ita enim fiet, ut ab horrendis illis symptomatibus, ex humorum in ventriculo, lociśque vicinis delitescentium illuvie ortum ducentibus, ęgrum præmuniamus; immò verò & fortasse in ipsis quasi incunabulis opprimamus morbum, qui aliàs cum

ægro-

ægroti periculo grandeſcet, ac longęvus evadet; nutritus nimirum dictis illis humoribus, qui vel ſubſtantia ſua in penitiores corporis partes tranſmiſſi cum ſanguinis maſſa commiſcentur, vel ex ipſa mora pejores facti, atq; venenata pravitate inquinati, ex foco ſuo jugiter pertranſeunti ſanguini malignam auram afflabunt. Hujus rei (ne longius abeamus) Cholera morbus exemplum nobis exhibet; fit enim aliquando, ut intempeſtiva opera vomitum in illo morbo cohibere ſatagentes (ſive illud Laudano fiat, ſive adſtringentibus medicamentis) eo cohibito non minus periculoſam malorum catervam invehant. Humores enim acres, corruptique, quorum excluſionem tantiſper permittere oportuerat, ut ſatis evacuarentur, hoc pacto repulſi vires ſuas, ac ſęvitiam in ſanguine exercent, febremque accendunt, quæ ut mali moris, & gravibus ſymptomatis ſtipata eſſe ſolet, ita niſi propinato Emetico, tolli vix poterit, etiam ægro jam nequidem vomituriente.

Quod ſi nobis (ut ſępe fit) ſerò accerſitis non licuerit Emeticum propinando ægrorum ſaluti ſub febris initium conſulere, certè tamen convenire exiſtimaverim, ut quovis morbi tempore illud fiat, modò vires eo uſque morbus non attriverit, ut Emetici vim ferre jam amplius nequeant. Equidem ego die febris duodecimo vomitum imperare non dubitavi, etiam cum æger vomiturire deſiiſſet, neque ſine fructu: Eo namque Diarrhœam ſuſtuli, quæ ſanguinem in peragenda deſpumatione impedivit; quin & ſeriùs idem facere minimè dubitarem, niſi virium attritarum ratio prohiberet.

Veſperi, celebrata jam vomitione, ſemper illud ago, ut tumultum ab Emetico in humoribus excitatum conſopiam, & quietem conciliem; ideoque ſub

no-

noctem, vel hora ſomni Paregoricum quempiam hauſtum exhibere jubeo. Ex. g. ℞ *Aqua. papav. rhęad.* ʒii. *aq. Mirab.* ʒii. *ſyr. de mecon. & ſyr. papav. errat. aa.* ʒſs. *M. F. Hauſtus.*

At ſi vel ob copioſam ſanguinis jacturam, quam curationis decurſu paſſus eſt æger, vel ex movendi frequentia, dejectionibuſque in Emetici hujus uſu factis, vel ex præſenti ejuſdem ἀπυρεξίᾳ, vel ex debilitate ejus, vel ex Febris jam declinantis vetuſtate, nullum jam ſuperſit in poſterum concitandę nimię Ebullitionis periculum; tum metu procul habito, vice hauſtus præſcripti, Diaſcordii ſatis largam doſin vel impermixti, vel aquæ alicui Cardiacę ſociati exhibere jubeo. Præclarum ſanè Medicamentum, modò ea quantitate exhibueris, quæ remedii potius, quàm tituli menſuram impleat.

Hic autem loci, priuſquam de Emeticis dicendi finem faciam, prætereundum non eſt, omnino tutum non eſſe (ſaltem in hac Febre) Vomitoria ex infuſ. Croc. Metall. parata, puerulis, ulliſve infra adoleſcentiam conſtitutis vel minima quantitate exhibere. Optarem equidem, ut illius loco alia nobis tutiora, ſed ſatis interim efficacia ſuppeterent, quæ humorem hunc in febris declinatione ferè ſemper Diarrhęam minitantem radicitùs extirpare poſſent, vel ſaltem ut medicamento aliquo idoneo acrem iſtam materiam, ejuſque vim corroſivam ita mutare liceret, ac retexere, ut commovere Diarrhœam nequiret. Sæpiùs profectò mihi moleſtum illud accidit, quòd ad infantes, pueroſque febre correptos accerſitus, indicationem conſpexi, quæ quidem medicamenti uſum ſuaſit, cujus ope extra periculum collocari potuiſſent, quod tamen exhibere, veritus infelicem exitum, non ſum auſus. Verum in adultis

nul-

nullam inde noxam hactenus obſervavi, modò cum cautionibus prædictis Emeticum propinetur.

Vomendi exantlato negotio, illud mecum ulteriùs diſquirere ſoleo, utrum evacuationibus prægreſſis non obſtantibus, ſanguis etiamnum adeò exeſtuet, ut illius efferveſcentiæ limites adhuc ponendi ſint, ac ſufflamen addendum; an verò eo uſque elanguerit, ut indigeat incitamento; vel denique, an Fermentatio ad gradum idoneum, ac debitum reducta permitti ſibi abſque ægri periculo poſſit. De horum ſingulis nonnulla mihi dicenda ſunt.

1. Itaque ſi ſanguis eo uſque exæſtuet, ut meritò adhuc ſuſpicari liceat, ægrum vel Phrenitidi, vel alii alicui moleſto ſymptomati, ex nimia ſanguinis ebullitione prognato, obnoxium eſſe, poſtridie Emetici exhibiti *Enema* præſcribo. Ut ℞ *decocti communis pro Clyſtere* lib. j. *Syr. Violarũ & Sacchari culinaris aa.* ℥ij. *M. F. Enema*. Idemque repeti pro re nata jubeo, quo ſæpè fit, ut ſanguine nonnihil ventilato, refrigeratoque, illius efferveſcentia ſatis compeſcatur. Interdum tamen uſu venit, ut Venæ ſectionem etiam ſemel adhuc, atque iterum repetere neceſſe ſit, nempe in temperamentis admodum ſanguineis, & ætate florentibus, aut in iis, qui nimio vini uſu inflammatoriam quandam diatheſin ſanguini ſuo impreſſerunt. Verùm plerunque tanto, tamque inſigni remedio (quale quidem eſt repetita Venæ ſectio) non opus eſt; ac proinde, ſi prædictos caſus exceperis, efferveſcentiam illam Enematum adminiculo ſatis reprimemus. Quare ſi ſanguis nimium æſtuet, atque efferveſcat, ſingulis, vel alternis diebus, prout res poſtulaverit, Clyſterem injici jubeo, idque ita fieri ad decimum uſq; morbi diem, vel circiter. Veruntamen ſi magna vis ſanguinis miſſa fuerit, vel

æger

æger sit ætate provecta, tunc temporis Enemata nulla impero, etiamsi sanguis multum efferbuerit. In his etenim casibus, ut metuendum non est, ne, omissis Clysteribus, ebullitio concepta eo usq; procedat, ut insignis alicujus, & infesti symptomatis periculum immineat; ita certissimum est, eorundem usu sanguinis robur, ac vim, atque (ut ita dicam, etsi minus propriè) tonum relaxari, eatenus quidem, ut in senibus præcipuè (neque enim illis Enemata tàm prosperè, ac juvenibus cedere solent) Naturæ opus interturbetur, atque impediatur. Quod si vena secta quidem fuerit, sed non multum sanguinis emissum, tunc, uti dixi, Clysteres aduſq; decimum, plus minus, diem impero: nonnunquam etiam ad usque duodecimum; quod in illis præsertim obtinet, quibus sanguinem demere non audeo. Sunt enim, qui post Intermittentes Autumnales (sive Tertianæ fuerint illæ, sive Quartanæ,) febribus continuis, ex purgationis, in præcedentis morbi fine, defectu, corripiuntur; His si sanguinem miseris, periculum est, ne sedimentum illud, quod prægressa fermentatio deposuerat, in massam sanguineam resorbeatur, novasque turbas excitet: Venæ sectionis itaque loco, rebus ita se habentibus, Clysteribus utor, & quidem ad diem usque duodecimum, modò æger sit juvenis, atque fermentatio nimis exaltata.

2. Verùm è contrario, sive Venæ sectionem adhibueris, sive omiseris, si sanguinis effervescentia nimis elanguescat, adeoque stimulo egeat, ne Naturæ juvandæ impar fuerit, tunc equidem Clysteribus etiam ante diem decimum, multoque magis eo prætерlapso, prorsus abstinendum arbitror. Quorsum enim jacentem jam, & nimis elanguidam fermentationem ulteriùs compescere, atque reprimere

cona-

conaremur? Quòd si verò post tempus illud, in morbi nempe declinatione, Clysteribus utaris, profectò non minus absonum id fuerit, atque ab omni ratione alienum, quam si quis effervescenti Cereviſiæ nimis amplum spiraculum aperuerit: Etenim aperto illo spiraculo præpeditur Natura, quo minus ad morbificæ materię separationem unitis viribus incumbat. Postquam igitur vel mediantibus evacuationibus idoneis, atque opportunis, æger ἐξω βελῶν positus fuerit, quantum ad illa symptomata attinet, quę ex nimia ebullitione nascuntur, vel morbus jam declinaverit, quantò magis adstrictam illi alvum pręstitero, tantò magis eum extra periculi aleam colloco; nempe febrili materia ad sui concoctionem suaviter, ac blandè propendente. Quocirca si pręcedentes evacuationes sanguineę massę quasi laxitatem quandam induxerint, vel inducere minentur, vel ęger ante debitum tempus febre levatus fuerit, vel etiam febris ad ultimam suam periodum pervenerit, non solùm Enemata procul haberi volo, sed & Cardiacorum opem, atque auxilium suggerendum arbitror, atque mox ad alvum adstringendam memet accingo.

Cardiaca verò quod spectat, quoniam usu mihi compertum est, eadem properè nimis exhibita non contemnendam noxam inferre (vena scilicet nondum secta metuendum est, ne materia cruda adhuc existens in Cerebri membranas, *&c.* aut pleuram decumbat) ideò curæ mihi semper est, ne Cardiaca exhibeantur, dummodo vel nihil omnino, vel parũ sanguinis emissum, nullaq; alia insignior evacuatio facta fuerit, aut ęger ætatis vigorem nondum exegerit: neque enim video, quorsum sanguis ejus per se satis locuples ulterius in ipsius perniciem diteſceret:

ret: Locuples autem, atque opulentus satis est, neq; succendiculis eget, quamdiu evacuationes insignes calorem ejus insitũ non prostraverint. Hujusmodi ęgris domi nascuntur Cardiaca, & quę foris adduntur, aut frustranea sunt, aut etiam damnosa: quapropter ego vel nulla omnino, vel saltem leviſſima permiserim. Interim vero si ęger ex profusis evacuationibus lassus, & languidus, vel ætate fuerit provectus, solenne mihi est, Cardiaca vel in ipso febris initio propinare; Morbi autem die duodecimo, negotio tunc temporis ad secretionem vergẽte, medicamentis calidioribus liberalius indulgendum censeo; imo paulo maturius idem fieri potest, modò nõ metuendum sit, ne febrilis materia in partes principes præceps agatur; Namque hoc tempore quo magis calefecerim, eò magis concoctionem accelera-vero. Neque revera cogitando assequi possum, quid sibi velint Medici, cùm sua præcepta toties ingeminant, de remediis ad promovendam febrilis materię concoctionem administrandis, id, quod in morbi initio accersiti sæpè faciunt; nihilominus tamen eodem ipso tempore medicamenta ejusmodi imperare non dubitant, quæ febrim scilicet attemperare possint. Profectò enim est Febris ipsa Naturæ instrumentum, quo partes impuras à puris secernat: hoc illa modo planè imperceptibili præstat ab initio, atque etiam in ἀκμῇ morbi, verùm in ejusdem declinatione apertiùs, atque manifestius idem opus aggreditur, id, quod ex urina cernere licet. Materiæ febrilis *concoctio* nihil aliud revera significat, quàm peccantis materię à sana separationem. Hanc igitur ut acceleres, non satagendum nescio quibus attemperantibus, sed Febris efferveſcentia tamdiu permittenda est, quamdiu salus ægrorum passa fuerit; cùm

autem

autem finem ſpectat, atque declinationem, ſecretione jam conſpicua, tunc quidem calidioribus medicamentis illam à tergo inſequemur, ad rem eo celerius, ac certiùs perficiendam. Atq; hoc reipſa eſt, febrilis materiæ concoctionem promovere; cùm evacuationes, & refrigerantia moras nectãt, & curationem impediant, ipſamque ſanitatem jam appropinquantem abigant, uti ſæpiùs à me fuit obſervatum.

Si fermentatio ſatis progrediatur, deſpumatio circa diem decimum quartum peragetur; Verùm ſi refrigerantia quælibet ſeriùs adhibueris, atque ita eorum ope efferveſcentia ſufflaminetur, mirum non eſt, ſi febris ad diem viceſimum primum, quin & in effetis corporibus malè tractatis multo longiùs excurrat.

Illud porrò obſervatu dignum eſt, quandoque accidere, ut æger Clyſterum, aliorumve cathartico-rum uſu, circa declinationem morbi intempeſtivè præſcriptorum, parùm alleviari videatur, imò nonnunquam Apyrexia omnimoda frui, poſt diem autem unum, alterumve sẽties, non tàm priſtinam febrim vires ſuas redintegraſſe, quàm novam accendi; rigor nimirum, atque horror ſubitò invadet, quem mox excipiet calor, atque febris, idem ſtadium (niſi forſan in intermittentium claſſem ſe reponat) decurſura, quod in præcedentibus mõſtratum fuit. Cùm ita ſe res habeat, non aliter tractandus eſt æger, quàm ſi anteà febre non detentus fuiſſet, verum quoad res agendas calcata jam veſtigia repetenda; deſpumatio enim, quæ cœptæ jam ebullitioni debetur, non niſi prædicti temporis, ſcilicet 14. dierum ſpatio peragetur, utcunque moleſtum fuerit ægro à prægreſſo morbo ſatis jam debilitato, eouſque ſanitatem expectare.

Car-

Cardiaca, quę adhibeo, paſſim ſunt ejuſmodi, quæ ſtatim ſubindicabo, quorum *moderatioribus* utor in morbi principio, æſtuatione maximè ferente; gradatim ad uſum calidiorum, juxta morbi progreſſum, vel ebullitionis gradus pergens; ſemper memor licere, ſi quidem multum ſanguinis miſsum, vel ęger ſenex fuerit, ut Cardiaca fortiora adminiſtrentur, quàm cùm vel nulla præceſserit Venæ ſectio, vel æger ętate floruerit.

Moderata autem illa, quę dixi, Cardiaca fiunt ex aquis ſtillatitiis (*verb. gr.*) Borag. Citr. Scord. compoſ. fragor. Theriacal. cum admixtis Syrup. Meliſſophyl. Fernel. Caryophyl. & de ſucco Citr. &c. *fortiora* verò ex pulv. è Chel. Cancr. Comp. Bezoar. Confect. de Hyacinth. Theria. Androm. aliiſve ejuſdem indolis. Quæ ſequuntur in frequenti uſu ſunt.

℞ *Aq. borag. citri, Scordii compoſ. & ceraſor. nigr. aa.* ℥ij. *aq. cinnamomi hordeati* ℥j. *margarit. præparat.* ℥ij. *ſacchari cryſtallini q. ſ. Miſce, ſumat cochl.* iiij. *ſæpius in die, præcipuè in languoribus.*

℞ *Aq. totius citri, & fragor. aa.* ℥iij. *aq. cord. frig. Saxon.* ℥j. *aq. theriac. ſtyllat. ſyr. meliſſophyl. Fernel. Caryophyl. & de ſucco citri, aa.* ℥ſs. *Miſce f. Julapium, de quo capiat ſæpiùs.*

℞ *Pulv. è chelis cancrorum compoſ. lap. bezoardici Oriental. & Occidental. contrayervæ, aa.* ℈j. *fol. auri n.* j. *Miſce, f. pulvis ſubtiliſſimus: Capiat ad quant. gr.* xij. *quoties opus fuerit, ex ſyr. è ſucco citri, & cariophyll. aa.* ℥ij. *ſuperbibendo cochl. aliquot Julap. præſcript.*

℞ *Aq. theriac. ſtillat.* ℥iiij. *ſemin. citri* ℥ij. *contundantur ſimul, & f. Emulſio. Colaturæ adde ſacchari perlati q. ſ. ad gratum ſaporem, ſumat cochl.* 2. *ter in die.*

Plures verò formulas recenſere ſupervacaneum arbitror, quoniam & innumeræ ſunt, aut eſſe ſaltem poſſunt, & in morbi decurſu juxta varia ejus tempora, ac diverſa ſymptomata variandæ ſunt.

3. At ſi Fermentatio neque nimium æſtuet, neque langueat, eam in iſto gradu relinquo, nec ullis remediis utor, niſi ægrorum, vel amicorum, quibus ſtipantur, importunitas à me aliquid extorqueat, quod ipſis citra inſtituti, & ſcopi mei fraudem placeat.

Atque hoc loco non prætermittam, me ſæpius ad *tenuis conditionis homines*, quorum crumena prolixo apparatui Medico ferendo non erat, accerſitum, nil feciſſe aliud poſt Venæ ſectionem, & vomitionem peractam (ſiquidem eas poſtulaſſet indicatio) niſi quod ipſis præſcriberem, ut toto morbi tempore lecto defixi, nonniſi juſcula avenacea, & hordeacea, vel ſimilia haurirent; tenuem cereviſiam (dempto frigore) moderatè biberent ad ſitim ſedandam; Enema ex lacte Saccharato ſingulis, vel alternis diebus uſq; ad diem decimum, vel undecimum injici curarent; & verſus febris finem, cępta jam ſeparatione, ſi quidem ſegnior eſſet, ad eam juvandam fortiorem ſubinde potum Cardiacorum loco, bibere ipſis permiſi: Atque ita ſine ulteriore aliquo apparatu, niſi quod leve Catharticum in fine morbi addere ſoleam, eos ſalvos, & incolumes dimiſi.

Sed, ut ad inſtitutum meum revertar, ſi prædicta methodus ſolicitè obſervata fuerit, uſitato circa 15 diem tùm ex laudabilis in Urina ſeparationis ſignis, tùm etiam ex manifeſta omnium ſymptomatum remiſſione, percipio tempeſtivum tunc eſſe potionem purgantem exhibere, quæ ſedimentum è prægreſſa fermentatione hic illic depoſitum ſubducat; quod

niſi

nisi tempestivè factum fuerit, periculum est, ne in sanguinis massam remigret, ejusdemque febris recidivam conciliet, vel etiam sua in partibus naturalibus, ad quas amandatum fuit, mora, in mineram tenacium deinceps in corpore malorum feracem abeat. Nimirum separatione jam facta, humores crassi, ac impuri ex arteriis sanguini in venis refluo immissi, regressum ejus facilè impediunt, ex quo varia obstructionum, ac tandem fermentorum genera nascuntur.

Ubi tamen animadvertendum, non adeò planè necessarium esse post febres Vernales, atq; post Autumnales purgationem celebrare; idque propterea, quòd sedimentum à Vernalibus depositum tùm copia, tùm qualitate terrea, malignaque ab autumnali superetur. Quod ipsum etiam in Variolis obtinet, multisq; morbis aliis Verno tempore grassantibus, in quibus purgantium omissio non tàm grave periculum (quod ego quidem observaverim) quàm in casibus priùs memoratis, inferre solet.

Et sanè non multùm is à veritatis scopo aberraverit, qui affirmaret ab hoc capite (purgandi scil. post morbos Autumnales omissione) plurium morborum colluviem, quàm ab ullo alio, quo demum cunque causarum fonte, dependere.

Si valde debilis sit æger, vel alioquin perfecta adeò depuratio facta non fuerit, ut audacter possim purgas exhibere die decimo quinto, rem differo ad decimam septimam; quo tempore sequentem, vel similem pro ratione ægri virium, potionem propino. ℞. *Tarmarind.* ℥ss. *fol. sennæ* ℥ij. *rhabarb.* ℥jss. *Coq. s. q. aq.* ℥iij. *Colaturæ* ℥iij. *dissolve mannæ, & syr. rosac. aa.* ℥j. *Misce, f. poti. cap. mane.*

Purgatione peracta, ægrum, hactenus lecto, ex

præscripto meo defixum, surgere, & paulatim ad pristinam victus rationem reverti jubeo. Ea quippe, quam ad hoc usque tempus præscripsi, eadem propemodum est cum illa, quam modò commemorabam; Uti jusçula avenacea, & hordeacea; panatellę ex pane, & vitello ovi, in aqua cum saccharo confectæ: jusçula tenuia ex decocto pulli: Cerevisia tenuis lupulata, cui quandoque æstuante ardore Febrili immiscerì potest succus Aurantiorum recens expressus,& super ignem ad cruditatis tantummodò sublationem coctus, & his similia, quamvis jusçula avenacea sint instar omnium. Negare verò cerevisiam tenuem, quæ subinde in mediocri quantitate sumatur, severitas est minimè necessaria, imò sæpenumero etiam detrimentosa.

Accidit interdum (maximè in senibus) ægrum, Febri jam curata, & corpore satis jam superque purgato, nihilominus valdè debilem esse; & quandoque tussi, interdum etiam screatu, magnam glutinosi, viscosique phlegmatis copiam expectorare: quod symptoma non tantùm ægro terrorem injecit, sed & ipsi Medico, prçsertim minùs cauto, imposuit, eumque in opinionem induxit, quasi affectus iste Phthisi viam sterneret: licèt observaverim ego, rem adeò periculosam non esse. Hoc in casu çgrum jubeo Vinum Malaganum,annosum,vel Falernum, sive Muscatum, cum pane tosto ei immisso bibere; quod crasin sanguinis multùm prægressa æstuatione debilitati(proindeque nuper ingestorum succis assimilandis imparis) corroborans, symptoma illud paucorum admodum dierum spatio abigit, ut crebra experientia mihi constat.

Hac ipsa, quam proposuimus, ratione, ægrum à multis affectibus, symptomatibusque, quæ malignitati

tati tribui ſolent, tutum præſtabimus; cùm nihil magis ſolitum ſit Medicis in arte ſua minùs exercitatis, quàm quando medicamentis nimis refrigerantibus, vel uſu Enematum intempeſtivo, craſin ſanguinis ita relaxarint, Naturamque in perficienda ſanguinis depuratione adeò debilitarint, ut animi deliquia, aliaque ſymptomata (quę genuina ſunt ejuſmodi impedimentorum arte poſitorum effecta) contingant, *malignitati* culpam tranſcribere: at ſi diuturnitas, in quam abierit morbus, eum ab hoc vitio vindicet, tùm quicquid eos in medela deinceps fatigat, id *Scorbuto* acceptum referunt: quamvis reipſa neque ſymptomata, quæ accidebant, quamdiu vigebat morbus, *malignitatis* erant effecta, neque ea, quæ contigerunt in declinatione ejus, *Scorbuti*, ſed utrumque rei malè geſtæ debetur, quemadmodum crebrò id à me obſervatum eſt.

Non quòd ego, aut quiſquam alius, qui Morborum hiſtoriam vel delibaverit, neſcius eſſe poſſit, Febres eſſe, quæ non intemperie ſola, aut putrido tantùm calore, ſed etiam maligna qualitate (cujus ſigna evidentiſſima in ægris non poſsunt non apparere) conſtent: vel etiam quòd inficias eam, complicari aliquando cum Febre *Scorbutum*, & complures alios morbos poſſe; hoc tantùm dico, has affectiones immeritò ſæpè in litem vocari.

Si fermentatio ſanguinis ritè proceſſerit, fiet omninò materię morbificę deſpumatio intra tempus modò dictum. At ſi remedia refrigerantia, vel Enemata ſeriùs exhibita fuerint, multò longiùs excuret Febris, pręcipuè in hominibus grandęvis, malè à medico curatis; ad quos quandoque accerſitus, poſtquam Febri per quadraginta dies, & ampliùs laboraverant, nihil non expertus fui, quò deſpuma-

tionem ſanguini inducerem : ſed nempe uſque adeò debilitatus erat ſanguis, partim ſenio, partim Enematibus, & medicamentis refrigerantibus, ut neque Cardiacis, neque ullis aliis corroborantibus remediis ſcopum meum aſſequi poſſem ; ſed vel illorum Febris virium ſuarum tenax permanebat, vel alioqui, ſi adeſſe videretur ἀπυρεξία, vires ægrorum admodum proſtratę erant, & tantùm non emortuæ.

Aliorum autem remediorum ſucceſsu fruſtratus, aliò conſilium vertere ſæpè coactus fui, cum ſucceſsu non vulgari ; nempe adoleſcentulorum vivum, vegetumq; calorem ægris applicando. Neç eſt, quod quis multùm miretur, hac methodo, licèt inuſitata, ægrum tantoperè corroborari, naturamque debilitatam juvari, ut ſemet à materiæ ſecernendæ, eliminandæque reliquiis exoneret ; cùm proclive ſit intelligere, inſignem effluviorum vegetorum copiam à ſano, & athletico corpore in corpus ęgri exhauſtum transfundi. Neque unquam comperi iteratam calentium linteorum applicationem ullatenus id præſtare valuiſſe, quod modò præſcripta methodus prędſtitit ; ubi calor applicatus tùm magis eſt humano corpori congener, tùm ſimul blandus, humidus, æqualis, perenniſque. Atque hęc ratio, ſpiritus, & halitus, forſitan Balſamicos, in ęgri corpus immittendi, ex eo, quo ipſe illam adhibui tempore, licèt aliena primum videretur, ab aliis cum ſucceſsu felici fuit adhibita : neque profectò me pudet hujus remedii meminiſſe, tametſi petulci quidam homines, atque arrogantes, omniaque vulgaria ingenti ſupercilio contemnentes, me forſitan hoc ipſo nomine aſpernabuntur. Ego enim proximi mei commodum, ac ſalutem vanis illorum opinionibus longè anteferendam cenſeo.

Me-

Methodus hactenus enarrata, si quis illam prudenter, & cum destinato animi consilio observaverit, ęgros, si non ab omnibus, saltem à pleriſque molestis illis symptomatibus immunes prestabit, quæ hanc Febrem vel comitari, vel eidem supervenire solent, quęque Medicum animi ancipitem, atque sępe in curationis decursu consilii penè expertem reddunt, imò & illius curę commissos non rarò è medio auferunt, etiamsi morbi natura mortem non interminari visa sit. Sed quandoquidem vel ęgrorum culpa, Medicum non satis opportunè accersentium, vel ipsius Medici minori sive peritia, sive cautela, ejusmodi accidentia sępissimè oborta cernuntur, non gravabimur peculiarem eorundem curam summatim hìc attingere; verùm ad ea tantum symptomata me restringam, quę, tametsi sępenumero pręverti potuerint, modò via, atque ordine prædicto quis usus fuisset, cùm tamen semel acciderint, diversam quandam, sibique propriam curam postulant.

Atque (ut hinc ordiar) si ęger, vel calidiora medicamenta minùs properè atque intempestivè sumẽdo, vel calido nimis temperamento sua natura fretus, in * *Phrenitidem* prolapsus fuerit; vel (quod proximè illuc accedit) si non omninò dormiat, sępè exclamet, aut inconditis vocibus utatur, si vultu, ac loquela ferociat, si medicamenta, potumve communem avidè, & quasi raptim bibat, vel denique urinam habeat suppressam; in hoc, inquam, casu liberaliori manu, quàm suprà indulsi, ad venę sectionem, clysteres, ac medicamenta refrigerantia me accingo, verno tempore pręsertim, (quo etiam alias symptomate hoc non apparente, juvenes, atque

* *Phrenitis*.

vegeto calore prediti, ejuſmodi auxilia ſine multo diſcrimine admittunt) atque talibus remediis utens ęgrum eouſque ſuſtinere conor, donec in diuturnitatem aliquam affectus excurrat, quo tempore non admodum difficile erit eum & à morbo, & à ſymptomate una, eademq; opera liberare: id, quod fiet, *Narcoticum* aliquod medicamentum in largiori paulò doſi exhibendo. Quamvis enim febre vigente, quæ ναρκώσεως vi prædita ſunt, non omnino proſint, neque deſtinatum à Medico ſcopum feriant, tamen opportunè, & in declinatione morbi adhibita, prę-claros effectus edunt: anteà verò prodeſſe non poſſunt, partim quia fermentationem vi, atque impetu procurrentem ſiſtere nequeunt, etiam in maxima doſi exhibita, partim verò (quod quidem majoris adhuc momenti eſt) materiæ peccanti tunc temporis maſſę ſanguineæ æquabiliter admiſtæ, neque verſus ſeparationem adhuc vergenti ab exhibito hujuſmodi medicamento manus injicitur, adeoque depuratio illa tantopere expetenda impeditur. Verùm ſive hęc ratio ſit hujuſce phænomeni, ſive alia aliqua magis abſtruſa, judicent illi, quibus animus, atque otium eſt talia ſpeculari. Interim ex fideli, atq; idoneo obſervationum plurimarum complexu rem ipſam certiſſimam eſſe pronuncio, *Laudanum*, vel alia quęvis Narcotica in principio, augmento, vel ſtatu hujus febris ad ſymptoma hoc levandum, vel non prodeſſe omninò, vel, quod ſæpè accidit, etiam obeſſe; verùm in ejuſdem morbi declinatione eadem mediocri doſi adhibita non ſine ſucceſſu uſurpari. Semel equidem Narcotico die morbi duodecimo uſus ſum, nec fruſtrà; citiùs autem nunquam proſperè exhibitum novi. Quod ſi autem illius uſum ad decimum quartum uſque diem diſtuleris, tantò ma-

gis

gis proficuum evadet, ſeparatione nempe perfectiori tum facta. Neque verò hæc mora, tametſi forte aſtantes magnopere perterrefaciet horrendum hoc ſymptoma, mortem ſtatim ſubinfert; cùm ſæpe obſervaverim, hanc rem plerunque inducias ferre poſſe, ac ſolere, donec ad Narcotica deſcendere fuerit opportunum; ſaltem ſi caveatur, ne *Cardiacis*, calidiſque medicamentis adhibitis, intemperies cepta accendatur uberiùs, quo caſu ægri ſubitò pereunt. Narcotica, quibus ego uti ſoleo, ſunt vel *Laudanum Lond.* ad gr. iſs. vel ſequens. *Rec. flor. Paralyſ.* M. 1. *Coq. ſ. q. aq. ceraſor. nigr.* Colaturæ ℥iii. *Diſſolve ſyr. de meconio* ℥ſs. *ſucci limonum* Cochl. ſs. *Miſce.* vel *Rec. aqu. ceraſor. nigr.* ℥iſs. *aq. Epidemicæ* ℥ii. *laudani liquidi gutt.* xvi. *Syr. Caryophyll.* ℥i. *miſce.*

Illud unicum hic addere placet, quod ad hanc rem obſervaſſe non inconſultum arbitror; nempe ſi ſymptoma hoc eouſque inducias ferat, & Febris adeò in diuturnitatem abeat, ut æger ante aſſumptum Narcoticum commodè purgari poſſit, medicamentum illud tanto feliciùs effectum ſuum editurum. Quocirca ego imperare ſoleo Pil. coch. ma. ℈ii. in aq. Betonicæ diſſolut. atque hoc 10 vel 12 horis ante Narcotici exhibitionem. Neque metuendum eſt à tumultu illo, quem calidior illa maſſa pil. aliàs excitare ſolet; ſubſequentis enim Narcotici vis penſabit illas turbas, & quietem ſuaviſſimam, blandiſſimamque inducet.

Quod ſi vigiliæ ultra febrem excurrant, ceſſantibus aliis ſymptomatibus, obſervavi, linteum in aqua roſar. immerſum, & frigidè ſyncipiti, ac temporibus applicatum, plus quam Narcotica quævis prodeſſe.

Sæ-

Sæpe accidit ægrum per totum morbi decurſum * *tuſſi* moleſta divexari; nimirum commota vehementer, ac tumultuante ſanguinea mole, omnibus jam ad ſeditionem & partium ſtudia ſpectantibus, fit, ut humores quidam ſoluti, diffluenteſq; è maſſa sãguinis per vaſcula pulmonaria, vel etiam per diapedeſin in tracheæ membranam interiorem, teneriorem ſcilicet, atq; exquiſito ſenſu prẽditam, transferantur: hinc *tuſſis* oboritur; quæ primò ſicca eſt, quoniã tenuis adhuc materia vim expultricem eludit; mox craſſeſcit, atque expectoratu difficilis evadit, eò quòd ſenſim febrili calore torreatur, atque aſſetur: hinc fit, ut ſuffocationis metu percellatur æger, utpote cui vires deſunt ad lentam hanc, viſcidamque materiam tuſſi eliminandam. Ego in hoc effectu rarò alio aliquo medicamento utor præter *oleum amygdalarum dulcium* recenter expreſſum, niſi forſan acciderit, (accidit autem aliquoties) ut ægrotus oleum prorſus averſetur, tunc enim vulgaribus illis pectoralibus, ut licet, opem ferre conamur. Interim oleum illud amygdalarum, ſi quidem illo per ęgrum uti licuerit, Bechicis aliis anteponendum cenſeo, ob eam cauſam præcipuè, quòd cùm neceſſe ſit hæc liberaliùs, & majori quantitate exhibere, modò prodeſſe velimus, hoc pacto ventriculum jam ſatis ſuperque debilem, & ad nauſeam proclivem oneramus, nonnũquam etiam eadem opera prępedimur, ne reliqua, eodem ipſo tempore tranſigenda, procuremus. Neque verò ſatis aut intellectu aſſequor, aut experientia edoctus ſum, cur ab hujus olei, quod jam diximus, uſu in febribus abhorreamus, eò quòd ſcilicet inflammabile ſit, adeoque metuendum, ne febrim adaugeat. Fac enim, illud

* *Tuſſis.*

illud ſua natura calidum eſſe, certè tamen calor ille tantus nõ eſt, ut aliunde non abundè penſetur: præ cęteris enim manifeſta vi pectori conducit, aperitque vias, ac lenit, adeoque expectorationem promovet, qua (præſertim ſi copioſior acciderit) tùm exoneratur ſanguis à moleſto humore, commodè jam excreto, tùm eadem opera nonnihil refrigeratur; adeoque me non admodum malè habet, ſiquando viderim ſymptoma hoc intercurrere, cujus beneficio non parum etiam ægro beneficii accedit. Illud unicum nunc moneo, una, eademque vice tutum non eſſe, totis cochlearibus hoc oleum exhibere; periculum enim eſt, ne & ventriculo nauſeam, & alvo fluxum inducamus: parcè itaque, ſed frequenter interdiu, noctuque propinandum erit, quo non ſolùm expectoratione facta tuſſim leniemus, verùm etiam, quod alicujus momenti eſt, attritas ęgri vires blando nutrimento nonnihil ſolabimur.

Fit nonnunquam, ut * *hæmorrhagia narium* ſuperveniat; ſive quòd medicamenta nimis calida in morbi initio fuerint exhibita, ſive quòd ebullitio non ſatis coercita fuerit, ægro nempe vel in florenti ætate conſtituto, vel anni tempeſtate coadjuvante. Hoc ſi fiat, non admodum juvabunt ea, quæ ad ſiſtendum ſanguinis motum vulgò fieri conſueverũt, qualia ſunt venæ ſectiones, ligaturæ, medicamenta adſtringentia, atque agglutinantia, vel etiam ſanguinis acrimoniam contemperantia, &c. quamvis enim pro Medicorum conſilio, ac prudentia, his, atque hujuſmodi aliis uti liceat; in eo tamen cardo rei vertitur, ut idoneo aliquo medicamento ſanguinis ebullitioni fręnum imponatur, quod ſiſtat, figatque illius impetum in prȩcipitia quęque ruentem.

Ve-

* *Narium hæmorrhagia.*

Verum quidem eſt, ſi ſymptoma ſeorſim ſpectetur, ea, quæ ſuprà enumeravimus (ac venæ ſectionem potiſſimùm) accommoda ſatis eſſe, nec ego ipſe dubitarem iiſdem uti; ſed nempe ſymptomatis hujus cauſam (ſaltem ſi phlebotomiam exceperis) non ſatis attingunt, quam profectò non majori ratione per prædicta tollere, quam ſi gladio ignem extinguere, ſatageres. Ego itaque in hoc caſu, fruſtra aliis tentatis, tale quidpiam adhibere ſoleo, quale nunc ſubnectam. *Rec. aq. portulacæ, & papaveris erratici aa.* ℥jſs. *ſyr. de meconio* ℥vj. *ſyr. paralyſeos* ℥ſs. *M. f. hauſtus*. Nolim autem hæc ita intelligi, quaſi hæmorrhagiam quamlibet ita ſtatim curari velim, quin potiùs illa ſæpe permittenda eſt, atque ægro plurimum prodeſſe poteſt, partim nimiam ebullitionem reprimendo, partim etiam criticè aliquando morbum ſolvendo. Atque revera parum proderit huic ſymptomati frænum prædictum aptare, priuſquam illud aliquantiſper excurrerit, vel etiam priuſquam vena in brachio ſecta fuerit. Illud diligenter advertendum eſt, hanc ipſam, atque alias omnes immodicas hæmorrhagias peculiare illud obtinere, quòd quamprimum illę quomodocunque ſedatę fuerint, niſi leniens aliqua purgatio celebretur, metus eſt, ne recidivam ęger patiatur; proindeque purgandum erit, quamvis (ſi Febris tempora ſpectentur) ſerius aliquanto id fieri ſoleat, atque debeat, niſi ſymptoma hoc acceſſerit.

Hoc ſymptoma plerumque ſenibus accidit poſt copioſas evacuationes, vel per ſeceſſum ex diarrhœa, vel maximè per vomitiones, atque ſępenumero mortem prę foribus adeſſe denunciat. Ingenuè fateor, me mihimet ipſi de * *Singultus* cauſa diſquirenti

* *Singultus*.

renti ſatisfacere non poſſe; nihilominus obſervavi ſępe illum ex turbis, ac tumultu ab aſperioribus medicamentis in ventriculo, lociſque vicinis excitato, ortum ducere, quibus ſedandis, atque in priſtinam pacem reducendis cùm naturę vires non ſufficerint, fit, ut ingens periculum immineat: proindeque conſentaneum exiſtimavi curam eò dirigere, ut quod natura per ſe nequibat, artis adminiculo ſuffulta perficeret. *Diaſcordium* igitur larga doſi exhibitum, nempe ad ʒij. à ſcopo meo non aberravit; cùm *ſemine anethi*, aliiſque, quę tanquam ſpecifica decantantur, uſus nihil profeciſſem.

Si in morbi hujus decurſu * *Diarrhœam* obortam conſpexeris, quę (uti jam alicubi ſuprà notavimus) accidere tùm ſolet, cùm in morbi initio vomitorii propinandi indicatio ſe obtulit, neque tamen illud propinatum fuit; dico in hoc caſu convenire, ut quovis morbi tempore (niſi vires contra indicaverint) *emeticum* exhibeatur, etiamſi jampridem illa ad vomendum propenſio prętierierit. Quoniam autem hac de re ſatis, opinor, in ſuperioribus pagellis à nobis dictum eſt, illud hoc in loco duntaxat annectam, quid facto ſit opus, ſi exhibito licèt emetico, nihilominus *Diarrhęa* ſupervenerit. Quod tamen oppidò rarum eſt, niſi in Febre inflammatoria, ubi vomitorium hoc ſymptoma non ſolùm non impedit, ſed quandoque creat, quod notatu dignum eſt. Itaque cùm ſic ſe res habuerit, prę quibuſvis aſtringentibus hujuſmodi clyſterem profuiſſe comperi. *Rec. Cort. granator.* ʒſs. *roſ. rubr. p.* ij. *Coq. in lactis vaccin. ſ. q. Colaturæ* lib. ſs. *diſſolve Diaſcordii* ʒſs. *M. F. Enema.* Non ſuaſerim, ut majori quantitate Clyſterem injicias. quamvis enim propria vi adſtri-

* *Diarrhęa.*

adſtrictionem polliceatur, metuendum tamen eſt, ne ſua mole laceſſat inteſtina, adeoque fluxum alvi, quem conſopire animus erat, uberius provocet.

Sed forſitan objiciet his aliquis, magis è re videri, ut, præſertim declinante morbo, diarrhœam, ſi quidem acciderit, permittas potius, quàm ſiſtas, quandoquidem fluxus ille alvi nonnunquam criticus eſt, morbũque ſolvit. Reſpondeo, me non inficias iturum, fieri aliquando, ut Febris per hanc portam ſibi viam faciat, atque effugiat; verùm illud rariùs accidit, quàm ut illius ſpe quicquam moliamur: quin & ratio illa, qua de medela Febrium univerſim loquuti, fluxus hujuſce ſiſtendi neceſſitatem oſtẽdere conati ſumus, etiam hìc omnino locum obtinet. Nunc autem illud addendum eſt, mea quidem ſententia animadverſione non indignum, nempe ad genuinam ſanguinis depurationem nõ tantùm neceſſariam eſſe illam quarundam partium ſecretionem, quæ per *fæces* fit; ſed requiritur etiam, ut ſecernãtur aliæ, tanquam *flores*, id, quod in aliis etiam liquoribus opulentis, atq; heterogeneis quotidiè cernimus. Itaque ſi Diarrhœæ nimium indulſeris, mediam ſolummodò depurationem, tantoperè expetitam, procurabis, atque etiam forſan, quod poſtremo in loco rejiciendum erat, primò excernetur. Fateor equidem ſeparatione illa per flores jam facta (quæ, ut obiter id attingam, ſenſim, & ſine ſenſu peragi ſolet, atque plerunq; paulò pleniori διαπνοῇ potiùs, quàm ſudore manifeſto) Diarrhœam, ſi fortè acciderit, periculi non multum interminari: Sciendum tamen eſt, illam tum non aliunde accidere, quàm quòd purgatio ſubducendis fęcibus dicata, non opportunè exhibita fuerit, quæ quidem fæces mora ſua fermẽti alicujus maligni indolem adeptæ, inteſtina jam ad excre-

excretionem irritant, ſtimulantque; ut omittam dicere, liquidiſſimam illam excrementorum conſiſtentiam (tali enim forma plerunque viſuntur) ſatis indicare, ea pro critica morbi ſolutione habenda non eſſe.

Forſan etiam inter ſymptomata Febribus ſupervenientia recenſeri poteſt* *Iliaca paſſio*, eo quòd vomitus enormes, qui initio Febrium accidere ſolent, huic occaſionem quandoque ſubminiſtrent.

Horrenda hæc affectio eſt, & huc uſque omnium fere judicio funeſta, ex inteſtinorum motu inverſo, ac præpoſtero originem ducens. Nimirum inteſtinorum fibræ, quæ à ſuperioribus verſus inferiora contrahi debent, contrahuntur ad ſuperiora, & quæcunque in inteſtinis continentur, non verſus alvum, ſed ventriculum protruduntur, & impetu facto ad os regurgitant; adeò ut Enemata, quantumcunque acria, Emetica evadant, ubi etiam Cathartica per os aſſumpta per vomitum ſubitò excernuntur. Et, mea quidem ſententia, exquiſitus ille, ac intolerandus dolor huic morbo ſuperveniens, non aliundè oritur, quàm ex præpoſtero inteſtinorum motu modò dicto. Cùm enim ſinus illi, quos multiplices inteſtinorum circumvolutiones conſtituunt, ita à natura formati ſint, ut ad deſcenſum fęcum quàm aptiſſimè conducerent, cùm ii, inquam, motui ſuis fibris contrario cedere cogantur, exoritur inde prędictus dolor; qui quidem uni parti inſtar terebelli infigitur, cùm aut valvula, quæ ad initium coli appoſita excrementorum ad ileon regreſſum impedit, aut alia quævis membrana ad ſinum pertinens, vim hujus præpoſteri impulſus ſola ſuſtinet.

Hujus verò inverſionis, unde dolor ille exoritur, duplicem

* *Ileus*.

duplicem cauſam aſſignare licet : Obſtructionem nempe, vel irritationem.

Primò igitur quæcunque inteſtina vehementer obſtruunt, ut nihil per inferiora deſcendere valeat, hunc contrarium in inteſtinis motum ut producant neceſſe eſt,& nemini non notum. In horum cenſum ab Authoribus referri ſolent fæces induratæ, flatus craſſi magna copia collecti, ac inteſtina velut in nodum convolventes, conſtrictio inteſtinorum in hernia, inflammatio denique, aliique tumores magni, qui cavitatem internam inteſtini occludunt. Interim verò haud negandum, quòd motus contrarius hiſce cauſis originem debens, potius ingeſtorum, quàm inteſtinorum motus habendus, neque hęc totius inteſtinorum ductus inverſio eſt, ſed illorum tantùm, quę ſupra ſedem iſtius obſtructionis ſita ſunt. Quam ob cauſam *affectio iliaca* hinc profecta à me *notha* appellatur.

Secundò verò opinor, quòd in affectu iliaco cauſa inverſionis periſtaltici inteſtinorũ motus ut plurimum ita ſe habet. Nimirum ex tumultuante ſanguine in Febre nuper concepta, in ventriculum, & proxima inteſtina deponuntur humores acres, & maligni, ex quibus ventriculus primò motum ſuum invertere, ac violento impetu materiam moleſtam in eo contentam per os rejicere cogitur. Ventriculi tandem motui validiori inteſtina *tenuja* ipſi continua jam debilitata cedunt, & cum his demum *majora* in conſenſum trahuntur, vomituriente ventriculo quaſi choream ducente. Hunc affectum *verum ileum* voco,& ille hujus loci eſt. Methodus eum curandi hactenus ferè incognita fuit, quicquid nonnulli jactent de uſu *argenti vivi*, & *globulorum*, quę prętерquam quòd parum conducunt, noxam ſępè

haud

haud contemnendam inferunt. Ego cum felici ſucceſſu hac methodo utor.

Quando liquet ex Clyſteribus per os rejectis, & aliis ſignis verum eſſe ileum, tunc in hæc tria enitor: 1. Ut contrarius iſte ventriculi motus, qui ſimilem motum in inteſtinis efficit, impediatur. 2. Ut inteſtina acri humore debilitata corroborentur. 3. Ut ventriculus, ac inteſtina ab iſtis humoribus liberentur. Quibus indicationibus ut ſatisfaciam, curationem hoc ritu inſtituto: Primo *ſalis abſinthii* ℈i. ex cochleari uno *ſucci limonum* mane, & ſerò ſumendum præſcribo, intermediis vero temporibus *aquæ mentæ ſtillatitiæ* ſine ſaccharo, aliove quovis additamento cochlearia aliquot bis quaque hora propino, cujus vel ſolius repetito uſu & vomitus, & dolor ex eo natus ſubito evaneſcent. Dum hæc fiunt, *catulum viventem* nudo ventri indeſinenter accumbere jubeo. Poſtquam verò dolor cum vomitu per ſpatium bidui, triduive omninò ceſſaverit, tum *pil. coch. maj.* ℥i. *in aquæ menthæ* diſſolutam exhibeo, quam etiam aquam (quò certius vomitus recurſum prævertam) toto catharſeos tempore ſæpius ſumendam injungo. Neque catulus removendus, antequam uſum pilularum æger aggrediatur.

Obſervavi fruſtra pilulas iſtas, vel quodvis aliud catharticum, utcunque forte propinari, donec ventriculo corroborato, atque adeò ad motum naturalem reducto, inteſtina etiam ad proprium motum æquè reducta fuerint. Aliàs enim cathartica omnia intus aſſumpta emetica evadent, & plus damni, quàm commodi inferent. Inde eſt, quòd remediis purgantibus viam facere non aggrediar, donec per ſpatium quoddam medicamentis iſtis ventriculum reſpicientibus uſus fuerim.

Victum valde tenuem ęgro pręscribo, ita ut nonnisi cochlearia aliquot jusculi ex pullo Gallinaceo parati sorbenda bis, vel ter in die permittam. Interim vero, ut per totam ęgrotationem in lecto decumbat, jubeo, donec perfectæ sanationis signa appareant, ac etiam post sanationem per longum tempus in prædictę aquæ usu persistere, & laneis duplicatis ventrem à frigore benè defendere impero, quo minus recidiva fiat, cui hic affectus prę omnibus aliis est obnoxius.

Pauca hæc universam meam in curando hoc affectu methodum exhauriunt, quam à nemine consulto ob simplicitatem suam, & splendidioris sive verborum, sive pharmacorum apparatus defectum, aspernatum iri confido.

Atque hęc sunt illa symptomata, quę in febre hac occurrere solent. Sunt autem & alia quædam, quibus memorandis nunc supersedebimus, partim quidem, quoniam ea minoris momenti sunt; partim verò, quod peculiarem nullam curationem postulent: febre enim ritè tractata, sponte sua cessant.

De *Febre continua* hujus Constitutionis, ac de symptomatibus ejus hactenus.

CAPUT V.

Febres Intermittentes Annorum 1661. 62. 63. 64.

QUandoquidem, ut jam sumus præfati, quę prędictos annos omnes Constitutio pervasit, producendis omnium generum *Intermittentibus* tam egregiè favit, quas tum de illis feci observationes haud indiligentes, hìc impertiam: Addam insuper & quæ de paucis illis intermittentibus observavi,

quæ

quę ab illo deinceps tempore ſporadicè contigerunt, quò minus orationis filum inſequentium deinceps annorum hiſtoriam complectentis cogar intercidere.

Primo loco, quò naturam illarum, atque genium conjectura ſaltem aſſequamur, advertendum eſt, quod in paroxyſmis Febrium intermittentium hæc tria tempora ſpectanda ſunt. 1. Tempus *Exhorreſcentiæ*. 2. Tempus *Ebullitionis*. 3. Tempus *Deſpumationis*. Et quidem ad *exhorreſcentiam* quod attinet (ut de his rebus ſummatim loquar) ego illam exinde oriundam arbitror, quòd materia Febrilis, quæ nondum turgeſcens à maſſa ſanguinea utcunq; aſſimilata fuerat, jam tandem non ſolùm inutilis, verùm & inimica naturę facta, illam exagitat quodammodo, atque laceſſit: ex quo fit, ut naturali quodam ſenſu irritata, & quaſi fugam molita, *rigorem* in corpore excitet, atque *horrorem*, averſationis ſuę teſtem, & indicem. Eodem planè modo, quo potiones purgantes à delicatulis aſſumptę, aut etiam toxica incautè deglutita, horrores ſtatim inferre ſolent, aliaq; id genus ſymptomata. Natura itaque hoc pacto irritata (ut ad tempus *ebullitionis* jam tranſeamus) quò facilius hunc hoſtem à ſuis cervicibus depellat, *fermentationem* aggreditur, ſolennem nempe machinam, qua in Febribus, & quibuſdam aliis acutis morbis uti conſuevit, cùm ſanguinis molem ab inteſtinis inimicis liberare conetur: hujus enim efferveſcentię beneficio disjunctę peccantis illius materię partes, quæ ſanguini ęquabiliter admixtę fuerant, aggregari quodammodo incipiunt, atque adeò leviori opera ſubigi poſſunt, ut ad deſpumationem opportunę evadant. Equidem, ut hoc fiat, vel ex eo plurimum referre conſtat, quod qui

ex Febribus Intermittentibus moriuntur, ſiquidem in paroxyſmo pereant, in primo illo tempore *exhorreſcentiæ* ſcilicet, fato fungantur: nam ſi ad tempus efferveſcentiæ pertigerint, ſaltem pro illa vice non moriuntur. Atque per hæc duo tempora res ægrorum in anguſto verſantur; quibus elapſis, tertium tempus, quod *deſpumationi* dicatum eſt, inſequitur, quo ſuccedente, ſymptomata omnia primò leviora fiunt, atque tandem planè evaneſcunt. *Deſpumationis* autem nomine nihil aliud ſignificatum volo, quàm materiæ Febrilis jam ſubactæ, & quaſi devictæ, expulſionem, ſeu ſeparationem; atque illud, quod ſeparatur, partim (ut in aliis liquoribus cernere licet) *florum*, partim *fęcum* rationem, & ſortem obtinet.

His ita poſitis, videamus, quomodo fiat, ut redeat Paroxyſmus, quandoquidem ęgrorum ſors in vado jam conſtituta videtur. Nimirum Febrilis materia nondum tota emigravit, ſed quemadmodum apum Embrya ſtatis temporibus ſenſim ſuccreſcũt, ita latens hęc materia pro typorum ratione denuò caput effert, ac novum negotium naturæ faceſſit, idem ſtadium decurrens, quod in præcedentibus modò oſtendimus. Nunc autem ſi quis à me cauſam quæſiverit, cur fomes ille deliteſcens efferveſcentia præcedenti non ſatis ſubactus, ac proinde cum reliqua materia peccante non expulſus, proindeque novas tragœdias daturus, non eodem modo in omni Febre intermittenti progrediatur (nam nunc unùm, nunc duos, nunc tres dies exigit, priuſquam ad maturitatem perveniat, novumque Paroxyſmum excitet) de hac re, inquam, ſi quis mihi negotium exhibeat, ego plane me neſcire fateor. Neque verò quiſquam alius, quod ſciam, in hac cauſa tàm prę-

clarè

clarè se gessit, ut arcanum hoc opus naturę satis enarrasse videatur. Ego Philosophi nomen non ambio, & qui titulum illum se mereri existimant, atq; me fortassis hoc nomine culpandum putabunt, quòd in hæc penetralia non irrumpere conatus sim, moneo illos, ut in aliis naturæ operibus, quæ ubique nobis observantur, vires suas experiri velint, antequam aliis dicam scribant. Libenter enim quæsierim, cur *equus* ad ἀκμὴν suam pertingat septem annorum spatio, *homo* 21. cur in *plantarum* regno, hæc mense *Majo*, illa *Junio*, ista alio florere soleat, ut innumera alia nunc sileam. Quod si doctissimos quosque viros non pudeat suam ignorantiam in his rebus palam fateri, non video, cur mihi vitio verti debeat, si in re non minus difficili, atque forsitan prorsus inexplicabili, manus ab αἰτιολογίᾳ abstineam: quippe cum persuasissimus sim, naturam non minus hic loci, quam in aliis quibuscunque, methodo quadam certa, atque ordine progredi: *quartanosa* enim (ut sic dicam) ac *tertianosa* materia non minus naturæ legibus subjacet, iisque regitur, quàm alia corpora qualiacunque.

Cum rigore, atque horrore in universum *Intermittentes* omnes incipiunt, cui mox calor succedit, atque huic deinceps sudor; Per utrumque paroxysmum, tum illum, quo riget ęger, tum quo plus satis incalescit, vomiturit, ut plurimum, vehementer ęgrotat, cum siti, & lingua arida, *&c.* Quæ quidem Symptomata iisdē omnino gradibus recedunt, quibus provehitur sudor, quo uberiùs prorumpente Paroxysmus solvi videtur. Satis rectè valet, qui modò ęgrotabat, donec Paroxysmus periodo sibi consueta denuò recrudescat; in *Quotidiana* scilicet quolibet νυχθημέρῳ, in *Tertiana* alternis diebus, in

Quartana tertio quoque die, calculatione videlicet facta ab uniùs Paroxyſmi initio ad initium ſubſequentis. Licèt haud rarò ingeminentur poſteriores duo, ita ut Tertiana quolibet die invadat, Quartana per duos dies continuos, tertio quidem ab inſultu libero manente; quandoque etiam ter tribus diebus continuis infeſtet, cùm *Triplex Quartana* eſt; morbo ab iſto, quem primùm aſſumpſit, Typo nomen ſortiente.

Quæ ſanè Paroxyſmorum reduplicatio nonnunquam à materiæ Febrilis exceſſu, activitateque nimia producitur, quo in caſu Paroxyſmus *adventitius primarium* antevertit; nonnunquam etiam à virium proſtratione, cùm in Ægro nempe nimium illæ fuerint dejectæ, & Paroxyſmi vigor retuſus, ſive refrigeratione intenſiore, ſive etiam evacuationibus præter modum effuſis: in hoc verò caſu cùm Paroxyſmus adventitius primarium inſequitur, mitius inſuper, neque ita prorſus diu atque alter ægrum affligit. In priore inſtantia, materiæ turgeſcentia, ſive ὀργασμὸς tardiùs revertentem, & ſibi debitam periodum nequaquam præſtolatur, ac proinde aliquanto prematurius deſpumatione ſua defungitur: in poſteriore autem cùm ſanguis non jam ea vi polleat, quæ materiæ Febrili uno impetu excutiendæ ſufficiat, mox alium de novo Paroxyſmum ſubſtituit, quo ejus reliquias è ſinu ſuo exturbet. Quinimo è duabus hiſce cauſis ſibi invicem adverſantibus fortè etiam pendet, tam Paroxyſmorum Anticipatio in Febre Intermittente ordinaria, atque regulari, quàm eorundem tardior acceſſio; quarum utraque in his Febribus frequenter occurrit, quę νυχθήμερον omne percurrunt, vel ſolitum Paroxyſmi tempus anticipantes, vel eò ſeriùs accedentes.

Fe-

Febrium autem Intermittentium quædam *Veris* sunt, quædam *Autumni:* quamvis enim in tempestatibus intermediis nonnullæ oboriantur, quoniam tamen illæ & minus frequentes sunt, & ad prædictas reduci possunt (illas nempè, quibus magis appropinquant) idcircò omnes sub duobus hisce generibus, *Vernalibus* nempè, atque *Autumnalibus*, complectar. Tempora, ad quæ particulariter ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ referuntur, menses sunt *Februarii*, atque *Augusti*; licèt quandoque maturiùs invadant, tardiùs etiam nonnunquam; prout scilicet uberior, parciorve in aere apparatus, vel ad easdem producendas facit, vel officit, & ex consequenti magis etiam, minusve Epidemice deprędantur. Cujus rei exemplum habemus satis obvium in Febribus Intermittentibus Autumnalibus Anni 1661. quo anno memini fœminam quandam ædibus meis vicinam primo Quartanæ suæ Paroxysmo, ipso scilicet *Joannis festo* correptam fuisse. Et complures alii circa idem tempus præmaturum Febribus illis correpti fuere, quę postmodum adeo Epidemicę evaserunt; quod argumento est magnum tum fuisse in ista, quę tunc obtinebat, aeris temperie, ad istos morbos apparatum, qui deinceps procedente anno stipatiores grassabantur.

Et quidem usque adeò necessaria est hęc Febrium distinctio, ut nisi eandem in praxi sedulò contemplemur, neque de earum duratione prognostico aliquo rite facto quicquam pronunciare, neque commodo regimine ęgrorum corpora curare poterimus, habita tum tempestatum, tum naturę Febrium diversa ratione. Verum quidem est, Febres utriusque tempestatis ingenium non planè dissimile nanciscì, sive modum spectes primi insultus, qui cum horrore primùm incipit, mox in calorem erumpit, ac tan-

dem per ſudorem ſolvitur; ſive typorum diſcrimina, quorum reſpectu quædam *Tertianæ* ſunt, tum *Vere*, tum etiam *Autumno*. Interim tamen non dubito, quin Febres iſtę tota ſua natura, ſive eſſentialiter diſtinguantur.

Atque ut de * *Vernalibus* primò dicam, illæ ferè omnes vel *Quotidianæ* ſunt, vel *Tertianæ*, & vel ſeriùs, vel ocyùs ingruunt pro vario tempeſtatis apparatu. Nam per brumale frigus ſpiritus concentrati vires in ſuo receſſu ſibi acquirunt, quos appropinquantis poſtea ſolis calor jam vegetos evocat, qui cum viſcidis humoribus (minùs tamen viſcidi ſunt hi, quàm quos in Autumno prægreſſi fervores excoxerunt, ac torrefecerunt) commiſſi, quos durante hyeme natura in ſanguinis maſſa congeſſerat, dum avolare nituntur, implexi detinentur, & quaſi irretiti, adeoque vernam hancce ebullitionem concitant. Eodem plane modo, quo vaſa cereviſia repleta, atque in arena, vel cella frigida diutius repoſita, ſi igni admoveantur, tumultum ſtatim concipiunt, & liquor ad volatum pronus eſt. Sanguis hoc modo affectus purgationem ſui molitur, atque ſpirituum volatilium ope negotium hoc ſat cito peragit, niſi forte nimia viſcidorum ſuccorum vi inſtructus fuerit, qui fermentationem cęptam remorentur: & licèt hoc ipſum accidat, efferveſcentia tamen verna raro continua, ſuique ſimilis manet, verum diſſilire, atque in diverſos Paroxyſmos quaſi findi ſolet. Sanguine enim opulentis hiſce ſpiritibus jam turgido, natura negotium ſuum quaſi prœceps aggreditur, & quarundam partium ſecretionẽ ad modum perfectę ſolutionis per Paroxyſmos particulares peragit, priuſquam univerſali ſeparatione defungatur: Atque hæc

* *Intermittentes Vernales.*

hæc mihi quidem ratio non inidonea videtur, quod verna tempestate, presertim illa, quę æstatem propiùs attingit, paucę Febres continuæ occurrant, nisi forte constitutio fuerit Epidemica. Fermentationes enim tunc temporis obortæ vel subitò consopiuntur, vel ad intermissionem properant; vel denique partes humorum ad separationem proniores, præmaturè, & cum vi quadam aliò transferuntur; ex quo mox *Anginæ*, *Peripneumoniæ*, *Pleuritides*, aliæque id genus pestes succrescunt, quæ desinente potissimum Vere caput suum exerunt.

Animadverti *Febres Intermittentes Vernales* rarissime fuisse diuturnas, semper verò salutares; ita ut vel maxime senex, vel debilis quispiam, officiosissima, damnosissimaque imperitissimi cujuslibet περιεργία modo probus is fuerit, è medio vix queat tolli. Contigit mihi tamen videre *Tertianas Vernales*, quæ ob Phlebotomiam, & Catharsin indebite celebratas, & regimen insuper cum morbo malè quadrans, moras traxere etiam usq; ad tempus illud, quo Autumnales solent invadere; quæ tempestas cùm hujus morbi genio sit admodum contraria, eundem continenter extinguit; Ægro interim frequenti Paroxysmorum reduplicatione, & duratione longiore ita penè confecto, ut in extremis versari videatur; quæ nihilominus (quatenus mihi hactenus observare licuit) semper est eluctatus. Neque in convalescentibus ab hoc morbo mihi adhuc subiit videre gravissima illa symptomata, quæ, ut infrà dicetur, intermittentes Autumnales diuturniores sequuntur, *Lethalem* intelligo *tonsillarum inflammationem*, *ventrem induratum*, *tumores Hydropicos*, *&c.* Plus semel tamen adverti ęgros à morbi diuturnitate, & Paroxysmorum ingeminatione (accedentibus

tibus ad malorum cumulum evacuationibus repetitis) ad ſummam debilitatem redactos, ubi primum cœperint convaleſcere, in *Maniam* incidiſſe, quæ pari cum illo paſſu receſſit, quo eorundem vires de novo redintegrabantur.

Intermittentes verò *Autumnales* longè aliter ſe habent. Primò enim *Tertiana*, licèt quibus annis Epidemica non eſt, & ſanos invadit, citò nonnunquam ſe proripit, neque pluribus ſtipatur Symptomatis, quàm quæ Verno tempore contingere ſolent Tertianę; ubi tamen Epidemice graſſatur, & ætate provectiores, aut pravo corporis habitu præditos ferit, haud vacat periculo; quin etiam ad menſes duos, vel tres, fortè etiam in ſequuturum uſque Ver tyrannidem exercet. Deinde *Quartanæ* & periculoſiores ſunt, & obſtinatiores longe, quàm ſunt illæ, de quibus ultimo diximus: Ubi enim natu grandiores impetunt, eoſdem paucis adhuc Paroxyſmis multatos quandoque jugulant; quo in caſu æger tempore *exhorreſcentiæ*, ineunteque adeo Paroxyſmo ut plurimum moritur, quod jam dictum. Quod ſi æger in ſenectutis tantùm fuerit confinio, nec dum ejus limen prætergreſſus, licèt non in eodem verſetur diſcrimine, ne inter Paroxyſmos primo laceſſentes luce privetur, haud tamen facile à Febre hac elabetur, niſi vertente anno, appetenteque illo tempore, quo primo corripiebatur. Nonnunquam etiam *hæret lateri lethalis arūdo*, nec niſi à morte, langueſcenti deciditur. Quartana interim Typum ſubinde variat, plurima etiam parit Symptomata, *Scorbutum* v. g. *Ventrem induratum*, *Hydropem*, *&c.* Juniores verò ferendo huic morbo pares ſunt, a quo nonnunquam circa *Solſtitium Brumale* liberantur, frequentius tamen non niſi adveniente *Verno Æquinoctio*, vel

etiam

etiam Autumno insequenti, ubi sc. venæ sectionem, aut Catharsin admiserint. Sæpe non sine stupore sum intuitus, infantes tenellos cum hoc morbo per totos menses sex commissos, nec oppressos tamen, sed de eodem, *Herculis* instar pueri, in cunis triumphantes.

Hic notandum, quòd cujuscunque demum ætatis, aut temperamenti fuerit is, qui Quartana corripitur, si quolibet alio vitæ tempore (vel etiam ab hoc remotissimo) eadem semel laboraverit, non diu admodum eum secunda hac vice fatigabit morbus, sed post paucos aliquot Paroxysmos sponte sua solvetur, quod scitu dignum erat.

* *Intermittentium* autem *Vernalium* curationem quod spectat, licèt illas suo semper arbitrio permittendas existimaverim, & nihil prorsus movendum, cùm nemo quisquam, quod sciam, earum unquam opera fatis concesserit; atque ex adverso, qui illas abigere sategerunt, remediis præsertim evacuantibus, id tantùm egerint, ut morbus inde confirmatior pertinacius obsisteret; si tamen importuna ægri impatientia medici opem obnixe efflagitet, Intermittentes Vernales variis modis, & quidem cum optato exitu aggredi licet, uti mihi non infrequenti observatione abundè constitit.

Nonnunquam *Emeticum* tempestivè propinatum, ut nempe ante Paroxysmum negotio suo defungi possit, feliciſſimè succesſit; præsertim si quantitatem mediocrem *Syr. de Meconio*, vel cujusvis Narcotici post finitam Emetici operationem exhibueris immediatè ante Paroxysmi insultum.

Est ubi sanitatem videas restitutam per *diaphoretica*, quę sudorem in Paroxysmi solutione obortum pro-

* *Intermittentium Vernalium Curatio.*

promoveant, ægro interim optimè ſtragulis cooperto, id, quod tantopere, ac tamdiu faciendum eſt, quamdiu vires ægri patiantur. Atque hoc in Veris Intermittentibus, præcipuè Quotidianis, ſæpe obtinuit: humoribus enim in hac tempeſtate non admodum craſſis exiſtentibus, ſolutio aliàs imperfecta futura, in perfectam adoleſcit, quod quidem in Autumno nunquam accidit.

Quid quod Clyſteris in diebus intermittentibus per triduum, vel quatriduum adhibiti beneficio, Tertianas aliquando curaverim?

Interim ſi ob Phlebotomiam liberiori manu celebratam (quo tempeſtas ipſa parum cautos facilè inclinat,) vel ob ægri debilitatem antecedaneam ſpiritus illi, qui ſubitò ad deſpumationem ſe accingerent, pauperiores facti minus valeant, accidere poteſt, ut hujuſmodi Febres Vernales, auxiliis quibuſcunque fruſtra tentatis, Autumnalium diuturnitatem æmulentur. Sed ſane non ſolent illæ eouſque durare, quippe quæ vel ſponte ſua deſinant, vel leviori remediorum ope facilè in fugam vertantur.

* *Intermittentes* autem *Autumnales* non tam levi opera ſe amoveri patiuntur. De illis igitur nonnulla mihi dicenda ſunt. Si autumnalis Conſtitutio fuerit Epidemica, circa *Junium* adultum ſolent invadere. Sin minus, *Auguſtum* præſtolantur, & *Septembris initium*; in ſubſequentibus verò menſibus rariùs occurrunt.

Cùm earum ingens aliquod agmen ſimul invaſerit, obſervare licebit earum Paroxyſmos plerunque una, eademque diei hora contingere, acceſſionibus nunc prævertentibus, nunc poſtponentibus, ſimili planè modo, atque eodem tenore, niſi quod acci-

de-

* *Intermittentes Autumnales.*

dere queat, ut ordo ille, medicamentis adhibitis, quę retardandi, vel prȩcipitandi vi pollent, in quibuſdam corporibus immutetur, vel pervertatur.

Obſervandum eſt etiam, quòd in principio Febrium Intermittentium (Epidemicarum præcipuè, quæ Autumno contingunt) haud ita in proclivi eſt Typum ſub primis Invaſionis diebus ritè diſtinguere: quandoquidem Febre continua adſcita primum adoriuntur, neque facile eſt aliquandiu, niſi diligenter adverteris animum, quicquam aliud præter aliqualem morbi remiſſionem deprehendere, quæ tamen paulatim in perfectam deſinit Intermiſſionem, & Typum anni tempeſtati aptè reſpondentem.

Typorum ratione vel *Tertianæ* ſunt, vel *Quartanæ*. Atque de Quartanis quidem illud meritò affirmari poteſt, eas genuinam eſſe Autumni ſobolem. Utræque profectò ea affinitate inter ſe connexę ſunt, ut ſæpenumero vices permutare, ſaltem ad tempus, deprehendantur, mox fortaſſis ad priſtinum genium redituræ. Sed Tertianæ Vernales Quartanarum typos nunquam induunt, cùm toto (ut ita dicam) cœlo à ſe invicem diſtinguantur. Neque porro obſervavi unquam hac tempeſtate Quotidianam contigiſſe, niſi quis Tertianam duplicem, vel triplicem Quartanam hoc nomine cenſuerit ἀκυρολόγως appellandam.

Has autem Febres intermittentes eo fere modo ſuam originem nanciſci arbitror, quem nunc ſummatim attingemus; Nempe anno ſurgente, atque progreſſo, ſanguis etiam pro rata proportione exaltatur (haud ſecus ac vegetabilia quævis augmentis, atque declinationibus ſuis anni curſum referunt) donec ad ἀκμὴν ſuam, ultimumque vigorem pervenerit; hinc parallelis motibus cum tempeſtatibus

an-

anni pergens, eo declinante relaxari tandem & ipſe incipit; ac tum prȩcipuè, cùm ab accidentali aliqua cauſa promotus fuerit, puta ſanguinis immodica jactura, frigore admiſſo, cibis crudis, atque excrementitiis, balneorum uſu intempeſtivo, aliiſque non paucis. Jam verò ſanguis in hoc decidentię ſtatu conſtitutus impreſſioni morbificæ cuicunque obnoxius eſt, quam in illum faciet quælibet aeris conſtitutio, quæ hoc tempore dictis Intermittentibus eſt Epidemica. Atque huc ſpectat ebullitio mox inducta, qua liquorem ſanguineum quandoque valde degenerem corripiente, Febris inde oriunda mali moris eſſe ſolet, & malignis, atque horrendis ſymptomatibus pleniſſima. Illud utcunque accidit, ut ſanguis ſpiritibus ſuis magnam partem exutus, & ab æſtate præcedenti plurimum aduſtus, ebullitione ſua non niſi tardiſſimis motibus defungatur, ſuæque deſpumationi longiſſimam periodum poſtulet.

Jam verò ut manifeſtum evadat, quàm difficulter hæ Febres (Autumnales puta) curationem admittant, hoc loco perpendendum eſt, Continuarum hujus tempeſtatis, atque intermittentium diſcrimen in eo maximè verſari; quòd *Continuæ* conceptam ſemel effervescentiam σωεχῶς, unoque tenore perficiant, *Intermittentes* autem partitis vicibus, ac diverſis temporibus eadem defungantur: Interim in utriſque fermentatio naturæ ductu peragitur ſpatio horarum 336. aut circiter. neque enim citiùs, aut tardiùs maſſa ſanguinea in humano corpore ordinario repurgatur, ſi negotium naturæ permiſeris; haud ſecus ac pomatium ſuam, vinum, atque cereviſia ſuam, ac peculiarem habet periodum, qua depurentur. Quamvis autem in Febribus intermittentibus ſanguis nonnunquam (ut in Quartana contingit) ſex men-

menſium ſpatio deſpumationem ſuam moliatur, ac tandem perficiat; non tamen (ſi ritè calculum ponas) plus temporis in eadem abſolvenda impenditur, quàm quod in continuis impendi naturaliter ſolet; quatuordecim enim νυχθημέρα, ſive dies naturales efficiunt horas 336; tribuendo nempe horas quinque cum dimidia cuilibet Paroxyſmo Quartanarum, habebis in Quartana valorem 14. dierum, h. e. horas 336. Jam ſi quis dixerit quartanam, verbi cauſa, (eadem enim reliquarum intermittentium ratio ſubintelligenda eſt) ultra ſex menſium ſpatium aliquando excurrere, antequam periodum ſuam abſolvat: reſpondeo, idem etiam non rarò in continuis Febribus hujus conſtitutionis ſpectari, quæ ſæpe ultras dies quatuordecim protrahuntur: in utroq; nimirum caſu, ſi efferveſcentiam (præſertim circa Febrium finem) ritè, atque ordine decurrere, ac ſuſtineri vegetam curaveris, deſpumatio intra prædicti temporis ſpatium, hoc eſt, quatuordecim dierum, vel 336. horarum peragetur: quod ſi vero efferveſcentiam illam, ſeu fermentationem refrigerantium medicamentorum, aut Clyſterum uſu tunc temporis (ſcilicet verſus Febrium declinationem) importunè inhibueris, & quaſi frænum illi injeceris, mirum non eſt, ſi in longum evagentur, ordine quippe naturæ perturbato. Namque hoc modo relaxatur quodammodo ſanguinis humani tonus; unde ſe ad deſpumationem accingere cum effectu nequit. Imo verò in corporibus debilibus, & effœtis idem aliquando vel ſponte accidit, niſi cardiacorum ope naturam in illis languentem adjuveris, quo ſanguini deſpumando par ſit.

Verùm illud hìc jam porrò notandum arbitror, ea quę de fermentationis ſpatio, atque continuatione

ſuprà

ſuprà tradidimus, de illis ſolummodo Febribus intelligenda eſſe, quę ſtatam quandam naturam, atque habitum nactæ ſunt. Sciendum enim eſt, neque me prȩterit, Febres quaſdam eſſe, tum continuas, tum intermittentes, quæ tranſeuntis, & incerti genii ſunt, neq; in ſuis efferveſcentiis ad deſtinatam periodum pertingunt. Hujus generis ſunt, quę à levi aliqua offenſa ex ſex rerum non naturalium, quas appellant, ut cibi, potus, aeris, & his ſimilium, abuſu, nonnunquam ortum ducunt; his enim morbis correpti ſubitò ſæpe convaleſcunt. Idem etiam in adoleſcentulis, ſanguine puro, ac multis ſpiritibus referto prȩditis, aliquando accidit: nimirum Febres illorum ſpirituoſa quadam, ac nimis tenui, volucrique materia nixæ, fermentationes ſuas citiùs perficiunt, ac celeri gradu ſpatia ſua emenſæ evaneſcunt. Ad fermentationem enim illud primò requiritur, ut materia fermenteſcibilis, ſive illa ſanguis ſit, ſive vinum, aut alius aliquis liquor quilibet, ea tenacitate, & viſcoſitate polleat, ut ſpiritus implexos, atque irretitos eatenus detinere valeat, ut in liquoris maſſa moveri, atque agitari poſſint, eodem ferè modo, quo aves viſco captæ, aut muſcę, atque apiculę melle detentę, motitare quidem, & murmura ſua peragere poſſunt, avolare interim non valentes. Neque tamen, (ut obiter illud dicam) eam tenacitatem obtinere debent liquores memorati, ut ſpiritus prorſus obruant, opprimantque, adeò ut non omninò moveantur.

His jactis fundamentis (quę quidem neſcio an aliis, mihi certè ratione non contemnenda niti videntur) mirum non erit, ſi illis non aliam medendi methodum ſuperſtruam, quàm quę in Febribus continuis ad deſpumationis debitum opus ritè perficien-

ficiendum, adhibenda videatur: cùm nimirum illæ à continuis nullo discrimine sejungantur, si ordinem spectes; quo natura earundem materiam expellere solet, scilicet per effervescentiam certa periodo comprehensam. Etsi quod ad earum speciem, atque naturæ proprietatem attinet, illas & à continuis, & à se invicem plurimùm differre non diffitear. Itaque vel methodum, qua se natura liberare ab hoc morbo solet, cautè, soliciteque observando indicium sumere oportet, quo fermentationem obortam acceleremus, atque ita ad sanitatem ægros perducamus; vel in ipsam causam specificam penetrando, danda erit opera, ut remediis efficacibus, ac specificis morbo obviam eatur. Ab horum alterutro indicationes sumendæ sunt. Ego utramque viã ingressus aliquando fui, atque illæsa, (uti opinor) verecundia profiteri possum, non sine summa cura, atque attentione animi indefessa, sed nondum eam felicitatem adeptus sum, ut Autumni Febres intermittentes certa aliqua praxi, atq; medicandi ratione tollere possim, antequam statas illas Fermẽtationes (de quibus suprà locuti sumus) peregerint, utcunque molestum hoc febricitantibus videatur, qui eo usque sanitatẽ suam expectare inviti coguntur. Revera autem siquis inter mortales reperiatur, qui sive methodo aliqua certa, sive remedio specifico adhibito, Febrium harum intermittentium cursum non solùm inhibere, sed etiam omninò abrũpere novit, existimo eum omni jure teneri, ut humano generi rem illam summopere expetendam patefaciat; quod si non fecerit, ego illum nec boni civis, nec prudentis viri nomẽ mereri pronunciare ausim; neque enim civis boni est, illud in rem suam vertere, quod toti generi humano tàm ingens beneficiũ apportet,

nec viri prudentis, divina benedictione ſemetipſum privare, quam à ſumma bonitate liceret expectare, ſi ad publicum bonum promovendum ſe accingeret. Honoris autẽ, ac divitiarum longè minor apud probos ratio habetur, quàm virtutis, & ſapientiæ.

Quantumlibet autem fuerit difficile, Intermittentes has Autumnales certò fugare, tradam tamen quicquid ad earundem curationem prę reliquis facere mihi viſum eſt.

* Intermittentium Autumnalium curationem non ſine ingenti diſcrimine per Catharſin tentari, (niſi eo, quem mox dicemus, modo inſtituatur) pręſertim verò per Phlebotomiam, frequenti nimis obſervatione jam olim didici. Etenim in Tertianis (maximè ſi ea Conſtitutio admodum fuerit Epidemica) hac methodo ſanandis, niſi Chirurgi gladiolus eodem ictu, quo venam pertundit, ipſam etiam Febrem confodiat, dictæ Febres, etiam in vegetioribus, & Athleticè cætera valentibus, non niſi longo temporis tractu expugnari ſe patiuntur: In provectioribus autem diutinum Febris cruciatum tandẽ etiam mors excepit, quam præ foribus jam eſſe haud rarò denunciat lethalis illa Tonſillarum inflammatio, cujus fecimus mentionem. Adde, quòd Venę ſectio alia etiam ſymptomata illa maturiùs accerſivit, quę Febres Autumnales Intermittentes in ſtatu declinationis vel comitari diximus, vel à tergo ſequi. Quartanis vero in tantum obeſt Phlebotomia, ut Juvenes, qui à morbo aliàs intra ſex menſes fuiſſent liberati, per ſex adhuc alios ab eodem detineantur: Ætateque provectiores, qui, niſi ſanguinem detraxiſſent, intra annum poterant ſanari, morbum etiã ultra ſtatum illud tempus alere periclitentur, ac de-

* *Intermittentium Autumnalium Curatio.*

denique ab eodem victi succumbere. Quæ de Venę sectione jam dixi, levi opera ad Catharsin possunt transferri, nisi quòd hęc non usque adeò pernicioſa sit, nisi crebrò repetita.

Intermittentes Tertianas Autumnales hoc pacto aggredior. Ægro in lectulo composito, & stragulis undequaque cooperto, sudores provoco sero lactis Cerevisiato, cui Salvię folia incocta fuere, quatuor circiter horis ante Paroxysmi adventum; quibus jã obortis mox præcipio, ut devoret ℈ii. *Pilularum Cochiarum majorum* solutarum in ʒi. sequentis misturæ. ℞ *Aq. vitæ* lib.i. *Theriac. Andromach.* ʒiii. *Croci Angl.* ʒi. *M.* stent simul pro usu. Hæc ubi assumpserit, in sudoribus continuo eliciendis persistat, donec elapsæ fuerint aliquot horæ ab illo tempore, quo Paroxysmus ingruere debuerat, magna cum cautela se muniẽs contra illas sudationis interruptiones, quas illi forte creabunt dejectiones aliquot à medicamento Cathartico profectæ. Sępiùs mihi ex animi voto cessit medicamentum hoc in fugandis Tertianarum Paroxysmis, quàm usu receptum illud ad eundem scopum tendens, Decoctum sc. *Rad. Gentian. Summit. Centaur. &c.* cum pauca *Sennæ*, atque *Agarici* quantitate. Cùm enim duos illos contrarios sudandi, ac dejiciendi motus eodem tempore excitet, eundem cum vulgari isto effectum obtinet, ordinatum scil. Paroxysmi processum confundendo, atque interturbando; idque efficacius, nec tamen tuto minus. Atque hac sanè methodo Intermittentes Autumnales Tertianas benè multas pepuli; necdum præstantiorem aliam experiri his annis mihi licuit.

In *Tertiana duplici*, quæ Typum variavit, ob Ægrum vel evacuationibus, vel alio quovis modo

debilitatum, ſudor pari etiam modo provocandus, & pari tẽporis intervallo à futura Paroxyſmi invaſione, vel medicamento jam laudato (omittantur verò *Pilulę Cochiæ*, cùm nec tutum ſit, nec ad rem faciat, Cathartico jam ab eodem fractas ægri vires amplius dejicere, & Paroxyſmis ejuſdem ope ingeminatis ſuppetias ferre) vel diaphoretico alio aliquo δραστικοτέρῳ, atque efficaci, quod etiam repeti poteſt Paroxyſmo genuino proximè ſubſequente: In sũma ægri debilitate à dicta Paroxyſmi ingeminatione Electuarium, quod jam ſequitur, præſcribo: ℞ *Conſerv. fl. Borag. Bugloſ. an.* ℥i. *Conſerv. Anthoſ.* ℥ſs. *cortic. citri condit. Nucis Moſch. cond. Theriac. Andromachi a.* ℥iii. *Confec. Alkermes* ℥ii. *M. F. Opiata*, de qua capiat ad magnitudinem avellanæ mane, & veſperi, ſuperbibendo cochl.6. ſequentis Julepi ℞ *Aquæ Ulmariæ*, & *Theriacalis ſtillat. an.* ℥iii. *Syr. Caryophyl.* ℥i. *M.* vel hujus loco Aquam aliquam Epidemicam ſimpliciorem ſaccharo dulcoratam exhibeo, interdicto Enematum uſu; ægro Juſcula è pullorum carnibus, Avenacea, *&c.* concedo.

Quartanarum quod attinet Curationem, nemo eſt, opinor, in hac arte vel mediocriter verſatus, qui neſciat, quàm parum votis reſpondeant methodi iſtæ omnes, quę huic medicorum opprobrio eluendo hactenus deſtinantur, ſi *Corticem Peruvianum* excipiamus, qui tamen inducias ſæpius impetrat morbo, quam eundem debellat, cùm poſtquam ad ſeptimanas duas, vel tres delituerit, magno cum ęgri emolumento, qui ab illo male multatus paululum interim reſpirat, mox de novo recrudeſcens haud ſegnius, quam prius, laceſſit; atque ut plurimum, quotieſcunque demum repetatur illud medicamentum, non niſi longo temporis tractu expugnatur.

Re-

Referam tamen quicquid de methodo ejuſdem exhibendi habeo compertum.

Curandũ eſt ante omnia, ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante ſc. quã morbus ſuo ſe marte aliquantiſper protriverit (niſi collabeſcentes, & jam fractę ęgri vires eundem temporiùs ſumendum eſſe dictaverint) Neque enim illud ſolum eſt metuẽdum, ne à præpropero ejus uſu inefficax iſte reddatur, & ſpem ægri fallat, ſed etiam, ne de ægri vita agatur, ſi ſanguini omni fermentationis niſu ſe deſpumanti eã de repente injiciamus remoram. Proximo loco, neque Catharſi, multò minus Venæ ſectione, ſubducenda eſt materiæ Febrilis pars aliqua, quo liberiùs cortex ſuo fungatur munere: cùm enim ab utraque labefactetur quadantenus œconomia corporis, eò promptiùs, certiùſque recrudeſcent Paroxyſmi, evaneſcente ſemel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur, ut ſanguinem dicto medicamine ſenſim, longioreque à Paroxyſmis intervallo leviter inficiamus, quam ut uno omninò ictu Paroxyſmum jam inſtantem tentemus confodere: hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur, quò ſuum opus pleniùs abſolvat, & evitatur quicquid id eſt periculi, quod ægro poterit oriri ex ſubito iſto, atque intempeſtivo nimis ſufflamine, quo Paroxyſmum jam invaleſcentem, atque omni ſe ope exerentem conamur opprimere. Poſtremò brevibus iſtis temporis intervallis repetendus eſt pulvis, ut non protinus evaneſcat prioris doſis virtus, antequam altera exhibeatur: crebra enim repetitione iſta Ἕξία tandem recuperabitur, profligato in ſolidum morbo. His adductus rationibus hanc ego methodum cęteris antepono; *Peruviani corticis* ʒi. *cum Syrup. Roſar. rubr.* ʒii. miſceatur; ęger verò quantitatem

Nucis moſchatæ majoris manè, & ſerò quotidie devoret diebus à genuino Paroxyſmo vacuis, donec confectionem omnem abſumpſerit. Repetatur porrò ad tres alias vices, interjectis ſemper diebus quatuordecim.

Neque fortè cum minori fructu uſurpari poterit cortex hic in Tertianis, qua Vernis, qua Autumnalibus, quàm in Quartanis adhibetur. Sed ut vera loquamur, nec Artem χπροσδιονύσως oſtentemus; Si harum Febrium alterutra correptus æger vel infans ſit, vel ætate floreat, convenit omninò (quantum ego hactenus edoctus ſum) nihil medicamentorum quorumvis ope, aut aeris, ac diætæ mutatione moliri: Nihil enim hinc mali natum hucuſque intellexi, ſi modò totam rem naturæ permiſerim: Id, quod ego non ſine admiratione, præcipuè in infantulis, ſæpè obſervavi; ſanguine namque depuratione ſua defuncto, Febres illæ ſponte ſua evanuerunt. Quod ſi autem è contrario vel ſtrictiori aliquo regimine utaris, vel medicamenta purgantia ſubinde adhibeas, (adhiberi ſcilicet ſolent eo prætextu, ut obſtructiones expediantur, atque humores in primis viis ſtabulantes exturbentur) vel ſi, quod præcipuum eſt, in conſtitutione Epidemica Venæ ſectio celebretur, fiet, ut morbus in longiſſimum tempus procurrat, atque interim ut ægri mille ſymptomatis, iiſque periculoſiſſimis exponantur.

Si verò febricitantes provectioris ætatis ſint, ex utroque morbo (Tertianas dico Autumnales, ac Quartanas) non ſolùm diuturnitatis, verùm etiam ipſius mortis grave periculum imminet. Hic itaque Medicum illud agere oportet, ſi neque cortice *Peruviano*, nec alia quavis methodo morbum ſubmovere valuerit, ut naturæ ſaltem ſuppetias ferat,

eam-

eamque illis adminiculis ſublevet, quibus ad negotium ſuum peragendum opus habuerit. Certè enim in effętis corporibus, niſi fermentatio cardiacorum, & corroborantis diætæ, ut vini *abſinthitis*, ac id genus ſimilium, beneficio ſuſtineatur, illud accidet, ut ægri incertis, atque fruſtraneis Paroxyſmis divexati debilitentur, atque morbus eouſque duret, donec languida priùs natura Paroxyſmo aliquo graviore correpta, ad ebullitionis tempus pertingere non poſſit, adeoque in ipſo exhorreſcentiæ tempore diem ſuum obeant ęgroti. Atque hoc in ſenibus non rarò uſu venit, qui longa Catharticorum ſerie debilitati fuerunt, imò, ut aliquando viſum eſt, in ipſo vel primorum Paroxyſmorum rigore penitus defecerunt, cùm exhibito cardiaco ſatis forti ſaltem ad tempus aliquod ſuſtineri potuiſſent.

Cùm ſanguis tempus illud exegerit, quod ad deſpumationem ſuam perficiendam requiritur, neceſſarium eſt, ut provectioris ætatis ægri eodem ipſo tempore, vel paulò ante inſignem aliquam aeris mutationem ſubeant, ſive (quod potius optandum eſſet) in calidiorem aliquam regionem commigrando, ſive mutando ſaltem locum, in quo primùm hoc morbo correpti ſunt. Mirum ſanè eſt, quantum valeat hæc aeris mutatio ad morbum hunc prorſus abigendum. Interim ut ante hunc temporis articulum aer mutetur, non tantùm non neceſſarium eſt ad ſanitatem ex hoc morbo reſtituendam, ſed & minùs convenit. Etiamſi enim quis in regionem quantumcunque Auſtralem, & calidam migraverit, ſanguis tamen ejus in morbido hoc motu ſemel conſtitutus depurationem ſuam ut peragat neceſſe eſt; quod quidem beneficii fruſtra expectabitur ab inuſitato, novoque aere, priuſquam, procedente, atque

adulto jam ſanguinis motu, ſanitatis recuperandæ capax fuerit. Inſignis ergo illa aeris mutatio tum demum adeunda eſt, cùm primùm æger à Paroxyſmo liberari poteſt. Exempli cauſa: In Quartana, quæ primùm in Autumno invaſit, non citiùs aer mutandus eſt, quàm circa Februarii initium. Interim ſi æger mutare locum vel nolit, vel commodè nequeat, oportebit, ut hoc ipſius temporis articulo forti aliquo medicamento utatur, cujus eę ſint vires, ut uno quaſi ictu langueſcentem illam depurationem potenter promoveat, &, ſi fieri poterit, perficiat. Ad hanc rem conſulerem ego, ut *Electuarii de Ovo*, vel *Theriacæ Andromachi ſeſqui drachma in aquæ Cęleſtis*, vel *aquæ Vitæ communis unciis duabus diſſoluta exhibeatur*, duabus ſcil. horis ante paroxyſmum. Id, quod à me, cum ſucceſſu non infelici, in morborum hujuſmodi declinatione factum eſt. Licèt agnoſcam calidiora hæc citius exhibita vel morbum duplicare, vel in Febrim continuam permutare, quod à *Galeno* jamdudum obſervatum eſt. Idem in juvenibus hoc morbo detentis fieri poteſt, cautela adhibita. Ut autem in puerili ętate idem fiat, non tantùm non convenit, verùm etiam periculo non vacare dudum obſervavi.

Priuſquam huic argumento clauſulam addamus, illud monendum venit: Ea, quæ de Febrium Autumnalium intermittentium duratione, atque de tempore ad ſanguinis deſpumationem requiſito jam dicta ſunt, ita intelligenda eſſe, ut nos ſolum illud nũc ſpectemus, quod Natura vulgaribus, atque uſitatis tantùm medicamentis ſuffulta præſtare ſoleat. Nequaquam enim eo conſilio de his rebus ita locuti ſumus, ac ſi doctos, ac ſolertes Medicos deſpondere animum velimus, atque vel de melioribus medendi

ratio-

rationibus excogitandis, vel nobilioribus remediis inveniendis ſpem totam abjicere, quorum ope hujuſmodi morborum ſanationem accelerent; tantum enim ego profectò ab hoc propoſito abſum, ut non deſperem, vel à me ipſo tale quidpiam ſive methodi, ſive remedii aliquandò repertum iri.

Sublato morbo æger ſedulò purgandus eſt; incredibile enim dictu, quanta morborum vis ex purgationis defectu poſt Febres Autumnales ſubnaſcatur. Miror autem hoc à Medicis minus caveri, minus etiam admoneri. Quandocunque enim horum morborum alterutrum paulò provectioris ætatis hominibus accidiſſe vidi, atque purgationem etiam omiſſam, certo prædicere potui periculoſum aliquem morbum eoſdem poſtea adoriturum, de quo tamen illi nondum ſomniaverant, quaſi perfectè jam ſanati.

Omninò interim cavendũ eſt, ne purgetur æger, niſi morbo penitùs depulſo. Quamvis enim partes Naturales illuvie iſta, quam in illas congeſſit Febris, hoc pacto quadantenùs ſublevari videantur, nova tamen materia de repente ſuccreſcet, Febre ſcil. à Cathartici impetu, atque humorum agitatione jam revocata, eandem ſuppeditante, ac proinde id tantùm à Purgatione lucri fecerimus, ut morbus contumacior evadat. Quotidiana id nos docent eorum exempla, qui in morbi ἀγχμῇ, ut *Theoriæ* iſti morem gerant, quæ in tollendis obſtructionibus, & evacuando humore melancholico, qui mali fons, & origo vulgò habetur, Curationis ſpem omnem ponit, repetitis purgationibus miſerè plectuntur; quibus ſanè, quicquid id demum eſt humorum, quod à corpore divellitur, atque eliminatur, compertiſſimum eſt nobis Febrẽ altiores exinde radices agere, & pertinaciùs ſtationem ſuam tueri, quàm ſi non

fue-

fuerit proritata. Quapropter religio mihi est Catharticum propinare ante tempus illud, quo non tantùm Paroxysmi perceptibiles, sed etiam alteratio ista, qualis qualis ea fuerit, quæ diebus illis, in quos Paroxysmus incidere debuerat, persentiscitur, omninò evanuerit, atque unus insuper mensis fuerit elapsus, quo quidem effluxo Potionem aliquam ex Lenitivis vulgaribus præscribo, atque eandem semel in septimana ad menses duos, treve subsequentes repetendam impero; addito etiam singulis vicibus haustu aliquo Paregorico hora somni assumendo, finita jam medicamenti operatione; ut nempe Paroxysmo se de novo ingerendi ansam præscindamus, quam aliter fortè arriperet ex occasione tumultus, atque orgasmi, quos vel mitissima excitant Cathartica.

Purgationibus instituendis idcircò spatia ista ampla interpono, ut sc. æger à recidivæ metu liberetur, quæ quidem à nimis crebra, & confertim repetita sanguinis, atque humorum exagitatione de facili poterat induci. At cùm jam ista res vacet periculo, Apozema sequens frequenter usurpari poterit. ℞. *Rad. Rhabarb. Monachor.* ℥ii. *Rad. Asparag. Brusci, Petrosel. & Polypod. quer. an.* ℥.i. *Cortic. Median. fraxini, & Tamarisci an.* ℥.ss. *fol. Agrimon. Ceterach, & capill. Ven. an. M.* i. *Sennæ mund.* ℥. iss. (*irrorat.* ℥. iii. *vini albi*) *Epithimi* ℥. ss. *agarici troch.* ℥. ii. *sem. fœnicul.* ℈. iiii. *Coq. in aqua fontana ad lib.* iss. *sub finem adde succi aurantiorum* ℥ iii. *In colatura dissolve Syr. Cichor. cum Rheo, & Magistral. ad melancholiam an.* ℥. iss. *F. Apozema*, de quo capiat lib. ss. singulis matutinis per triduum, & repetatur quoties opus fuerit.

Ut tandem *Symptomata* illa memoremus, quæ

Febres

Febres intermittentes in declinationis ſtatu comitantur, obſervandum eſt, Vernarum pauciſſima eſſe, ſi ad illa comparentur, quæ Autumnalibus accidunt, tum quia non ita diù hærent iſtæ, tum etiam quia in humoribus non uſque adeò terrenis, & minùs etiam malignis fundantur.

Primum hic ſibi locum vendicat, ſubinde occurrens * *Hydrops*; unde primò quidem Crura intumeſcunt, deinde etiam venter; qui exinde naſcitur, quòd ſcil. ſanguis crebris illis fermentationibus, quas peperit morbi diuturnitas, (præcipuè in natu grandioribus) plures Spirituum manipulos prodegit, unde ſumma eorundem inopia jam laborans, ſuccos cum alimentis ingeſtos non amplius valet aſſimilare, quorum cruda adhuc, indigeſtaque moles in crura tandem deponitur, atque his jam diſtentis, neque ulterius quicquam admittentibus, in ventrem etiam, unde verus Hydrops formatur. Rarò autem juvenes obſidet hæc malorum Ilias, niſi Catharticis per Febris decurſum ſæpenumerò iteratis eandem inconſultò nimis accerſiverint.

Verùm Hydrops ex cauſa memorata ſuperveniens aperientium, & catharticorum uſu facilè ſanatur, ſi modò recens fuerit. Neque mihi moleſtum eſt, quoties hunc natum morbum audio, atque intelligo, nempe de rei exitu omnia bona tunc temporis animo concipiens: Nonnullos enim uſu Apozematis jam appropriatorum perſanavi.

Veruntamen obſervavi, fruſtra eſſe, ſi quis Hydropem ex Febre intermittenti natum medicamentis purgantibus tollere conetur, Febre illa adhuc durante: Febris enim hoc pacto radices profundiùs agere deprehendetur, non autem amovebitur Hydrops:

* *Hydrops*.

drops: expectandum itaque, donec Febris exulet, ac tum demum negotium prosperè susciendum.

Verùmenimverò si tàm importunè, atq; acriter instet symptoma hoc, ut ejus curatio non eo usque videatur differenda, donec Febris recessus Catharticorum usum permittat, aggredienda omninò illa est Infusionibus *rad. Raphani rusticani, summitat. Absintii, & centuarii min. baccarum Juniperi, Cinerum Genistæ*, &c. in vino factis; quæ non solùm huic symptomati obsistunt, effœtas sanguinis vires de novo instaurando, sed naturæ etiam de morbo jam triumphaturæ tempori subveniunt.

* Infantes autem post Febres Autumnales tum Continuas, tum Intermittentes, Hectici aliquando fiunt. Ventres eorum inflati, tumentes, ac duri evadunt; sæpè etiam tussis, aliaque tabidorum symptomata subnascuntur, quæ *Rachitidem* planè mentiantur. Hos ego sequenti modo tractandos consulo. Paretur potio Cathartica, quam in Febrium continuarum fine assumendam præscripsi. Hujus capiat infantulus Cochl.i.vel ii.plùs minùs pro ætate, mane per 9. dies, uno, atque altero die, si opus fuerit, intermisso. Interim verò purgatio ita moderari debet, ac regi, dosin vel augendo, vel minuẽdo, ut ultra 5.vel 6.sedes singulis diebus non procedat. Post finitã catharsin totus venter inungatur linimento aliquo apertivo per aliquot dies. Sequenti uti soleo. *℞ Ol. lilior. & tamarisci an.* ℥.ii. *Succi rad. brioniæ, & apii an.* ℥i. *bulliant ad succorum consumptionem, addendo unguenti de althæa, & butyri insulsi an.* ℥i. *gummi ammoniaci in aceto soluti* ℥ss. *ceræ flavæ q. s. f. linimentum.* Sanè quam plurimi infantes, etiam vera Rachitide laborantes, hac methodo à me liberati fuerunt.

Verun-

Veruntamen (ut ante monuimus) cavendum ſedulò, ne purgationem aggrediamur, niſi Febre jam perfectè fugata; licèt enim hoc pacto humoris in partes naturales amandati portio quædam evacuari non ſine cauſa videri poſſit, nihilominus ab ipſa Febre nova ſubinde pravæ materiæ copia ſuggeretur, quæ non ſolùm purgationem reddet fruſtraneam, verùm & ipſum morbum diuturniorem præſtabit, ob rationes antea memoratas.

Obſervatu non indignum eſt, quòd cùm Febres Autumnales teneram ætatem diu cruciarint, nulla ſpes ſit eaſdem abigendi, donec abdominis regio, circa lineam præcipue, indurari, atque tumefieri occœperit; iiſdem enim gradibus, quibus hoc ſymptoma ſupervenerit, Febris etiam fugam meditatur. Neque forte ex meliori aliquo prognoſtico morbũ hunc brevi abiturum dixeris, quàm ſi ſedula animadverſione ſuboriri hoc ſymptoma proſpexeris. Idem porrò in crurum tumoribus obtinet, qui in adultis aliquandò ſpectantur.

Ventris tumor, qui Infantibus accidit poſt has Febres, quibus annis aeris conſtitutio Intermittentibus Autumnalibus progignẽdis Epidemice determinatur, tangentis digitum haud aliter ferit, ac ſi materiam aliquam continerent viſcera in Scirrhum induratam; cùm qui aliis annis, ſimili licèt προφάσει, contingit, tactum ita afficit, ceu Tenſio tantum foret Hypochondriorum à ſubjectis flatibus. Hinc niſi annis, quibus intermittentes Autumnales prædominium habent, verè Rachitides rarius occurrunt, quod obſervatu dignum.

Tonſillarum dolor, & inflammatio poſt Febres, ſive Continuas, ſive Intermittentes, cum deglutiendi primum difficultate, & moleſtia, ſupervenientibus

deinceps

deinceps raucedine, oculis cavis, & Hippocratica facie, mortem certo imminentem præmonſtrant, interciſa plane omni redintegrãdæ ſanitatis ſpe. Funeſto huic ſymptomati producendo evacuationes juſto copioſiores in ægris vi morbi jam ferè attritis, ut & longiorem Febris moram ſociam operam ut plurimum commodaſſe obſervavi.

* Multa alia ſunt accidentia, quæ morbos hoſce conſequi ſolent ob purgationem vel non omninò, vel non ritè celebratam, quibus impræſentiarum enumerãdis ſuperſedebimus, cùm curationis eadem fere ratio ſit utrobique, nempe ſedimenti ab efferveſcentia præcedanea depoſiti repurgatio, quippe quod ſua mora malis hujuſmodi materiam præbuerit. Quanquam licet hìc loci non contemnendum ſymptomatis genus referre, quod non tantùm purgationibus, & evacuationibus aliis quibuſcunque, Venæ ſectioni præſertim, cedere dedignatur, verùm & ab illis vires ſibi acquirit. Illud autem peculiaris quędam eſt, ac ſui generis *Mania*, Intermittẽtes diuturniores (Quartanas præcipuè) nonnunquam excipiens, quę communem medicandi rationem aſpernatur, & poſt evacuationes fortiores adhibitas in miſeram quandam ſtultitiam degenerans, non niſi cum ipſa ægrorum vita terminatur. Miratuſque ſæpenumero ſum nullam hujus rei mentionem ab Authoribus factam fuiſſe, cùm non raro accidiſſe viderim. Cum reliquæ Amentiæ ſpecies copioſis evacuationibus, & Venæ ſectione, & Catharſi ut plurimum perſanentur, hæc neutram poteſt ferre. Sed cùm jam æger in ſanitatis limine eſt, ſi *vel* Enema ex lacte ſaccharato ſemel injeceris, ſtatim de novo recrudeſcet malum. Et ſi reiteratis Purgationibus, venæ

* *Maniæ ſpecies quædam*

venæ ſectioneque contranitamur, ejuſmodi evacuationes morbi quidem ferociam poſſunt domare, ægrum verò certiſſimè non tantùm Fatuum, ſed & incurabilem omninò reddent. Quod quidem nemo mirabitur, qui ſecum reputaverit, alteram Amentiæ ſpeciem à nimis exaltata, & vivida ſanguinis craſi produci, hanc verò ab ejuſdem debilitate, & ut ita dicam, vapiditate à diutina Fermentatione, quam invexit Febris, qua mediante Spiritus functionibus Animalibus obeundis impares planè ſunt.

Huic malo ad hunc modum mederi ſoleo. Ægro ter in die Cardiacum aliquod è Generoſioribus exhibeo doſi paulò liberaliori, e. g. *Theriacam Andromachi. Elect. de ovo. pulverem Comitiſſæ pul. Gualteri Raleig*, vel ſimilem in *Aq. Epidemica*, *Theriacali*, vel alia. Poſſunt etiam in alia quavis forma exhiberi Cardiaca medicamenta. Æger interim victu quidem moderato, Analeptico tamen, & Potu generoſiore reficiendus eſt; foras ne exeat, in lecto ſe diù, multumque contineat. Alvus ſub hoc regimine juſto erit aſtrictior, unde etiam à calidiorum medicamentorum uſu à Febre quis ſibi metuat, ſed vano prorsùs timore; cùm ſpiritus antecedente morbo penè exhauſti novum deinceps non valeant accendere. Poſt aliquot ſeptimanas paulatim in meliùs proficiet, quo tempore omitti poſſunt Cardiaca ad dies pauculos: Diæta verò Analeptica jugiter inſtituenda, & poſt brevem intermiſſionem repetendus eſt denuò Cardiacorum uſus, atque in eo perſiſtendum, donec integra ſanitate fruatur.

Dicta methodus *Maniam*, etiam quę has Febres minimè excepit, quandoque ſanavit, frigidiori ſcil. atque infirmiori temperamento præditis. Anno nuper elapſo *Sarisburiam* accerſebar, ut cum Medico

eru-

erudito, & ſagaci, mihique conjunctiſſimo, Domino Doctore *Thoma* fœminæ nobili conſulerem, cui imaginatio haud parum fuit læſa. Verùm adhibitis, etiam cùm jam prægnans eſſet, remediis modò dictis, ad ſanam omnino mentem rediit.

Attamen *Mania communis*, quę vegetis hominibus, atque etiam nulla Febre prægreſſa, accidere ſolet, alius ſane proſapiæ eſt, ac proinde longè diverſa, quoad evacuationes, methodo tractanda, tametſi vel in hac ſpecie, ea, quę cerebrum, atque ſpiritus animales corroborant, haud omitti debent. Curationem autem ejus, etſi non ſit hujus loci, obiter tamen prædictæ ſpeciei ſubnectere non gravabor, ne quis fortè præ ſimilitudine morborum in errorem illabatur.

In Junioribus, ac ſanguineo habitu præditis, mittatur ſanguis ex brachio ad uncias octo, vel novem bis, vel ter, diebus tribus inter ſingulas venę ſectiones interpoſitis: Deinde ſemel extrahatur sãguis ex venis jugularibus. Ultra hunc modum repetitę venę ſectiones ægrum potius in *ſtultitiam* ducunt, quàm curationem abſolvunt. Poſtea aggrediatur uſum *Pil. ex duobus*, quarum drachmã ſenis, vel ſcrupulos duos (pro ratione operationis) capiat ſemel ſingulis ſeptimanis ſtato die, ita ut ſi, ver. gr. die lunæ primo Pilulas aſſumpſerit, præcisè eodem ipſo die, nec frequentius, ſequentibus ſeptimanis eædem repetantur per longum tempus, uſque dum perfectè convaluerit. Hac methodo humores, qui in hoc morbo mentis arcem impetere ſolerent, ſenſim in inferiores ſedes dilabentur, alia quaſi ῥοπῇ eis inducta.

Diebus à purgatione liberis per totum decurſum Electuario ſequenti, vel alio medicamento eadem virtute prędito, utatur.

℔ *Conſ. Abſinth. Rom. Anthos, & Theriac. Androm. aa.* ℥i. *conſ. flaved. Aurant. Angelic. condit.nuc. moſch. condit. aa.* ℥ſs. *cum ſ. q. ſyrup. Caryophyl. f. Electuarium*, capiat ad magnitudinem nucis moſchatæ bis in die, ſuperbibendo hauſtulum vini Canarini, cui fuerint frigide infuſi Flores *Paralyſeos*.

Febris continua, atque *Intermittentes*, quas ſuprâ deſcripſimus, ſoli ferme erant morbi Epidemici, qui durante illa Conſtitutione, quę per annos 61,62,63, 64. regnabat, emicuere: quot retro annis eum obtinuerant principatum, non habeo dicere, id certo ſcio, quòd ab anno 64. ad Annum uſque 77. rariſſimę omnino Londini comparuere.

Dicendum mihi etiam erat de *Variolis*, qualeſnam ſcilicet erant iſtę, quę tum contingebant, reſpectu habito ad Conſtitutionem illam; quandoquidem (ut jam ſubindicavi) vario admodum ſe habent modo pro varia Conſtitutione, qua inceſſunt: ſed cùm non ſatis attente per id temporis animum ad eas adjecerim, miſſas jam facio: id tantùm tradam illis peculiare, quod ſc. iis annis labentibus, ſub initio Maii confertiſſimæ invadebant, ſupervenienti verò Epidemicorum Autumnalium cohorti (Febrem volo Continuam, atque Intermittentes) locum dare ſolebant. In puſtularum ſummitate foveolæ quædam ad inſtar capitum acicularum minorum plerumque ſubſidebant; atque in *diſcreto* genere æger octavo maxime die periclitabatur, quo tempore, abrupto derepente, qui hucuſque dimanaverat, ſive ſudore, ſive madore, externa exareſcebant, nec revocari poterat ſudor Cardiacis quibuſcunque; æger phrenitide, atque anxietate inſigni corripiebatur, cum magno dolore

& ægritudine, urinam frequenter, at in parva quantitate, reddebat, ac intra paucas horas de magna spe decidens ad plures migrabat.

SECTIO SECUNDA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica Annorum 1665. & 1666. *Londini.*

PRægressa Hyeme frigidissima, & sicco gelu in veris usque tempora indesinenter perdurante, cùm ex improviso solveretur, fine sc. *Martii*, ineunteque, ex Anglorum Computo, Anno 1665. *Peripneumonia*, *Pleuritides*, *Anginæ*, aliique id genus morbi Inflammatorii magnam derepente stragem edebant: quo ipso tempore caput etiam extulit *Febris* quędam *Continua Epidemica*, à Febrium Continuarum genio, quæ præcedenti Constitutione vigebant, longe diversa; quarum vix ullę ea anni tempestate solebant invadere. Dolor Capitis quàm in priore illa intensior, & vomituritiones adhuc magis immanes ad hanc Febrem accedebant; in plerisque *Diarrhęa*, quam priùs diximus assumpto emetico præcaveri potuisse, jam ab eodem provocabatur, nec tamen cessabat Vomituritio. Externa hìc pariter, ac in Febribus Constitutionis prędcedentis, sicca reperiebantur, attamen, premissa maxime Venę sectione, æger in sudorem solvi poterat, quo provocato leviora mox Symptomata; atque hoc nullo non morbi tempore fieri potuit, cùm in Febre

prægreſſa nec tuto ante diem 13 vel 14 id tentaveris, nec facilè voti fueris compos. Sanguis ſepe Pleuriticorum, & Rheumatiſmo laborantium ſanguinem colore referebat, non verò uſque adeo Gelatina illa albeſcente, qua illorum ſanguis prætexitur. Hæc primo erant Phęnomena hujus morbi Διαγνωσικά. Anno verò ſurgente ipſa *Peſtis* irrupit magno ſymptomatum Pathognomicorum numero ſtipata, *Carbunculis, vitz. Bubonibus, &c.* Hęc in dies magis, ac magis invaleſcens, circiter Æquinoctium Autumnale ἀκμὴν attigit, quo jam inſtante unius ſeptimanæ decurſu octo plus minus hominum millia delevit; tametſi duo ad minimum Civium trientes obmetum contagii ſe in rus ſubduxerant; à quo tempore receptui canere cæpit, & urgente Brumali Frigore tantum non evanuit, niſi quod ſparſim unum, atq; alterum hinc inde feriret per omnem hyemem, & inſequentis veris exordium; quo appetente, & ipſa omnino eſt deleta; manſit tamen *Febris*, quamvis non ita Epidemica, excurrente integro anno ſequente, imò ad Ver uſque ortum Anni 1667. De his nonnulla hìc ſubnectam.

CAPUT II.

Febris Peſtilentialis, & Peſtis Annorum 1665, 66.

IN ſuperioribus obiter admonui è febribus nonnullas in malignarum claſſe vulgo reponi, cùm indomita ſymptomatum ſævitia, quæ huic opinioni patrocinari videtur, non à venoſa morbi indole, ſed à therapeja perperã adminiſtrata proficiſcatur. Nam cùm ad morbi ſolutionem à natura deſtinatã

haud ſatis attenditur, ſed alia medendi ratio temerè inſtituitur, hinc perturbata totius corporis œconomia, ac omnibus ſuſque deque converſis, non modò triſtiſſima rerum facies ultra conſuetum morbi morem inducitur, verùm morbus jam à ſeipſo alius, etiam anomalis accidentibus velut alienigenarum ſatellitio ſtipatur. Atqui *Febris verè maligna* non eſt omnium dierum morbus, utpote quæ ab aliis Febrium ſpeciebus ob ſymptomatum anomaliam ea nomenclatura utcunque inſignitis, tota ſua idea, ac ingenio diſſideat. Revera enim cum ipſiſſima Peſte ſpecie convenit, nec ab ea, niſi ob gradum remiſſiorem, diſcriminatur. Quocirca utriuſque affectus ortum, ac curationem in eodem capite complectar.

Aeris maſſæ occultam ejuſmodi ſive craſin, ſive texturam obtingere, quæ diverſarum diverſis temporibus ægritudinum anſa, atque pararia exiſtat, nemini obſcurum eſt, qui modò animadvertit unum, eundemque morbum certa aliqua tempeſtate infinitam mortalium vim corripere; ac Epidemicum fieri, aliàs tamen unum, alterumve hominem afflixiſſe contentum ulteriùs non graſſari. De Variolis, ac imprimis de Peſte, hujuſce capitis argumento, res eſt ſat ſuperque manifeſta.

At verò quæ, qualiſque ſit illa aeris diſpoſitio, à qua morbificus hic apparatus promanat, nos pariter, ac complura alia, circa quæ vecors, ac arrogans Philoſophantium turba nugatur, planè ignoramus: quicquid ſit, hoc ſaltem nomine Dei Opt. Max. clementiam, ac bonitatem meritiſſimo jure veneramur, quod aeris conſtitutiones λοιμώδεις, id eſt, Peſtem malorum omnium immaniſſimum, ac humano generi maximè internecinum inferentes, rarius evenire voluerit, quàm quæ cæteris affectibus

minùs

minùs exitialibus ſuſcitandis inſerviant. Unde fit, quòd hunc orbem noſtrum *Britannicum* Peſtis vix frequentiùs, quàm poſt annorum circiter triginta, vel quadraginta intervalla (ſummo ſc. perniciei vigore, ac tota furiarum acie) adoriatur. Quę per annos aliquot Peſtem inſigniorem ſubſequentes, ſparſim occurrunt peſtiferorum funera, paulatim imminui, ac evaneſcere ſolita, Peſtilenti aeris diatheſi etiamnum ex parte perſeveranti, nec dum in aliam ſalubriorem penitus immutatę attribuenda ſunt, quippe quæ antegreſſæ meſſis duntaxat ſpicilegia reputari debeant. A quibus etiam nuperæ luis reliquiis fit, ut Febres, quæ anno poſt graviorem Peſtem uno, aut altero paſſim graſſantur, Peſtilentes eſſe ſoleant; & licèt aliquibus veræ Peſtis notis deſtitutæ, tamen ejuſdem naturam, ac indolem quamplurimum referant, nec non conſimilem medendi rationem ſibi vendicent, quemadmodum inferiùs oſtendemus.

Verùm præter iſtam aeris conſtitutionem, ceu cauſam communiorem, accedat oportet & alia procatarctica, nimirum μιάσματα, ſive ſeminii à peſtifero aliquo corpore, vel immediatè, ac propiore conſortio, vel mediatè, ac per fomitem aliunde tranſmiſſi, ſuſceptio. Hoc enim ſi inſtante, qualem diximus, aeris diatheſi fieri contingat, ab exigua primum ſcintilla mox horribile erumpit incendium, ac denſatis undique funeribus, univerſo aeri per iſtum terræ tractum à Peſte, tum laborantium halitibus, tum mortuorum cadaveribus, labes, & contagium inducitur; adeò ut ad triſtiſſimę ęgritudinis propagationem jam non ampliùs vel fomite, vel perſonali conſortio opus ſit, verùm quemcunque hominem, vel ſumma cura à Peſte correptis ſemotum, ipſe aer cũ ſpiritu intro ſubjens per ſe, ac ſuo Marte inficere

valeat, modo ille corpus habeat humoribus ad afflatum excipiendum paratis refertum.

Quanquam autem hic morbus, cùm duntaxat ſporadicus exiſtit, nullo tempeſtatis diſcrimine paucos aliquot, tradito quaſi per manus contagio, affligat, tamen, ubi adeſt etiam Epidemica aeris conſtitutio, exoritur circa eam anni partem, quæ inter Ver, ac Æſtatem ambigit, utpote quæ ad producendam ægritudinem, cujus eſſentia in humorum φλογώσει ſive inflammatione, ut poſtea oſtendemus, imprimis conſiſtit, maximè idonea, atque accommodata ſit. Porrò & ſua habet Incrementi, ac Declinationis tempora, non ſecus ac cęterę rerum naturalium ſpecies. Naſcitur eo, quo diximus, tempore, creſcente anno adoleſcit, eodemque vergente collabaſcit, donec tandem aerem in diatheſin huic morbo adverſantem glacialis bruma tranſmutet.

Quod ſi tempeſtatum anni viciſſitudines in hunc affectum nihil imperii exercerent, verùm ſeminium Peſtilentiale, nulla aeris mutatione domabile, de alio in alium perpetua propagationis ſerie tranſmitteretur, fieri non poſſet, quin, ubi in frequentiorem aliquam Urbem ſemel pedem intuliſſet, continuata ſtrage funera uſque & uſque denſaret, donec tandẽ nemo ſupereſſet, in quem Peſtilentis miaſmatis labes impingat. Atqui contrarium ſępè eveniſſe animadverſum eſt numero extinctorum, quos unica menſis *Sextilis* ſeptimana ad aliquot millia extulerat, ſub *Novembris* exitum valdè imminuto, ac propemodum nullo. Nec tamen diffiteor fieri poſſe, quod & nonnulli authores factum prodiderunt, ut Peſtis aliis etiam anni tempeſtatibus caput primùm exerat; hoc autem rariùs accidit, nec ejuſmodi lues in populum admodum debacchatur. Interea, aeris diſpoſitionem

quan-

quantumvis λοιμώδη, pesti suscitandę per se impa-rem esse vehementer suspicor, quin Pestilentię morbum alicubi semper superstitem aut per fomitem, aut per pestiferi alicujus appulsum, e locis infectis in alios deferri, ibidemque non nisi accedente simul idonea aeris diathesi popularem fieri. Aliàs enim non assequor, quì fiat, ut in eodem cęli tractu dum unum aliquod oppidum Peste gravissimè affligitur, aliud non longè dissitum, omnem commercii necessitudinem cum loco contagioso cautè inhibendo, prorsus immune se pręstiterit, quemadmodum non ante multos annos Pesti per universam ferè *Italiam* immaniter grassanti *Magni Ducis* cura, atque prudentia aditum in *Hetruriæ* fines penitùs intercluſit.

Primus insultus rigorem, ac horrorem, quemadmodum & Febrium intermittentium accessiones, ferè perpetuum habet comitem. Mox vomitus enormes, dolor circa cordis regionem, ac si torculari premerentur, Febris ardens usitata symptomatum συμφορμῆ stipata, indesinenter ęgros divexant, donec aut mors ipsa, aut benigna *Bubonis*, vel *Parotidis* eruptio, quę materiam morbificam foras ablegat, eos ab luctuosissimo discrimine liberet. Rariùs quidem accidit, ut circa ullam Febris prędensionem ingruat, ac homines de improviso è medio tollat, *maculis purpureis*, prędentanei interitus nuntiis, etiam dum in foro versantur, erumpentibus. Quę repentina exanimatio (quod animadversione dignum) nisi in Pestis admodum funestę exordio vix contingit, remittente, ac refracta jam lue, aut in annis, in quibus non existit popularis, nunquam observata est. Fit etiam nonnunquam, ut tumores prorumpant, nec Febre, nec graviore aliquo symptomate prędegresso; quanquam suspicor rigorem, & horrorem leviusculum,

lum, ac minus perceptibilem ſemper præceſſiſſe. Quibus autem hoc obtingit, iis integrum eſt per publicas plateas pro lubitu obambulare, ac communia vitę munia, ſanorum more, ſpreta omni regiminis cura, obire.

Cæterùm quod ad morbi eſſentiam ſpectat, eam enucleatè definire in me non ſuſcipio. Nec fortaſſe hominibus cordatioribus rem minùs importunam ille facere videbitur, qui à me poſtularit, quid hanc, aut illam ægritudinis ſpeciem conſtituat, quam ego etiam facerem, ſi ab illo idem de *Equo* v. c. inter animalia, vel de *Betonica* inter ſtirpes viciſſim ſciſcitarer. Nimirum certiſſimis ubique legibus, ac artificio ſibi ſoli intellecto rerum omnium generationes natura parens exæquitur, quæque uſpiam è cauſarum gremio in actum, ac quaſi in lucem educit, eorum eſſentias, quidditates, ac differentias conſtitutivas altiſſimis tenebris obvelat. Hinc unaquæque morborum non minus, quàm animalium, aut vegetabilium ſpecies, affectiones ſibi proprias perpetuas, ac pariter univocas ab eſſentia ſua promanantes, ſortita eſt. Neque interim magnopere urgebit iſta Quæſtio, Quì demum morborum medela adminiſtrabitur, dum cauſę ipſorum nos latent? Quandoquidem non cauſarum, ſed methodi convenientis, atque experientia comprobatę cognitione, affectuum plurimorum curatio abſolvitur. Sed ut ad rem redeamus: Quoniam ſimilarium omnium morborum ortus à qualitatum vel primarum, vel ſecundarum vitio (quod ſolum in hac rerum caligine nobis licet) deducere ſolemus, propè eſt, ut credam Peſtem peculiarem ac ſui generis Febrim eſſe, quę à particularum ſanguinis ſpirituoſiorum *inflammatione* originem ducit, utpote cujus naturę ſubtiliſſimę,

mæ, præ tenuitate ſua, maxime proportionatæ, ac adæquatæ videntur. Quod ſi ſubtilitate qua poteſt maxima pollet(ut in principio, & ſtatu conſtitutionis Epidemicæ videre eſt) ſubito, ac quaſi ex improviſo calorem nativum diſſipat,& ęgrum è medio tollit: Cadaveribus interim hujus morbi ferocia tam ſubito extinctorum maculis purpureis undequaque conſperſis, atque fœdatis; nempe Fibris cruoris præ inteſtini conflictus violentia diſſilientibus, & compage ipſius prorſus diſſoluta. Atque hæc tragœdia præ hujus quaſi flammæ ſubtilitate eximia, etiam ſine aliqua ſanguinis Febrili ebullitione,vel alterius ęgritudinis præſenſione, cietur: Secus quàm ut plurimùm accidit, ubi cauſa morbifica minùs ſubtilis exiſtit,& quaſi obtuſiori telo vitam impetit. Diſcriminis modus pinguiori exemplo ſic adumbretur. Si acus,vel quid aliud cuſpide graciliori præditum pulvinari ſupponatur, ac vi adigatur, illud, æque ac ab obtuſiore inſtrumento ſimiliter adacto, in ſublime non attollitur, ſed perforatur. Verùm ejuſmodi ſubitanea extinctio rariùs occurrit, nec niſi (ut ſuprà innuimus) circa initium Peſtis, vel incrementum. Etenim,ut in aliis Febribus,plerumque rigor, atque horror primùm invadit, quem calor mox excipit, & tantiſper excurrit, donec particulę cruoris inflammatæ provido naturæ ductu ad Emunctoria amandentur,ac ibidem ad inſtar phlegmonum communium in pus vertantur. Jam ſi inflammatio adhuc remiſſior exiſtat, Febres,quas peſtilentes vulgò appellant, producere ſolet; ut in fine peſtilentis conſtitutionis ſæpenumerò accidit, ac forſitan etiam uno, alterove poſt anno, donec iſta Febrium ſpecies prorſus diſpereat.

Certè, me judice, in inflammatione iſta, quam La-

Latini *Ignem Sacrum* appellant, quandam Pestis imaginem non obscuram intueri licet. Est enim morbus hic apud saniores Medicos Febris Continua à sanguinis parte tenuiori corrupta, ac inflammata originem ducēs, qua ut natura se liberet, eam in corporis aliquam partem externam expellit, in qua tumor, aut potiùs (cùm tumor adeò notabilis sępè non appareat) Macula rubra, lata, dispersa, quam *Rosam* appellant, oritur. Solvitur autem ista Febris, postquàm uno, atque altero die ægrum afflixit, criticè per hunc tumorem, & proinde aliquandò in glandulis sub alis, vel in inguinibus dolor, ut etiam in Peste fieri consuevit. * Et ferè invadit hoc malum, ut Pestilentia, cum horrore, & insequenti calore Febrili, ita ut qui ipsum ante non sunt passi, existiment lue pestifera se corripi, donec tandem in crure, aut alio lòco sese affectus prodat. Quibus accedit, quòd & maligni aliquid huic morbo inesse nonnulli Authores suspicantur; ac proinde curationem in sudoriferorum, atq; alexipharmacorum usu constituunt. Hæc quidem flamma, ubi Ebullitionem commoverit, cujus ope particulę sanguinis leviusculè ustulatę, ac quasi syderatę brevi spatio foras ablegātur, sponte sua, nec ulteriorem noxam molita, extinguitur.

Veruntamen Ignis noster isto *Sacro* longè *divinior* est, ut qui summa, qua pollet, substantię tenuitate intimiores corporis recessus ad instar fulgetri permeare aptus natus sit, spiritibus cruoris derepente profligatis, ipsiusque compage nonnunquam citiùs dissoluta, quàm Natura præcipiti malo oppressa, Ebullitionem Febrilem (solennem nempè machinam, qua quicquid sanguini infestum est, suis è finibus amovere satagit) concitare valeat.

Quòd

* *Vid. Sennertum lib. 2. cap. 16. de febr. Sympt. contin.*

Quod ſi quis mihi hìc litem paret de eo, quod hunc morbum ab Inflammatione oriri exiſtimem, is attendat non modò Febris præſentiam, ſed & complura alia huic ſententiæ ſuffragari, nempè ſanguinis detracti calorem, qui Pleuriticorum, ac Rheumatiſmo laborantium ſanguinem planè æmulatur; aduſtam *Anthracum* faciem, Pyrotici actualis impreſſioni non abſimilem; necnon *Bubones* ipſos, qui inflammationem æquè ſolenniter excipiunt, ac eandem alii cujuſcunque generis tumores conſequi ſolent, uti & inflammationes pleræque omnes in abſceſſum terminantur. Quin & anni tempeſtas, qua Epidemica Peſtis ut plurimum exoritur, ad hanc rem ſymbolum ſuum conferre videtur. Eodẽ enim tempore, nimirum quod inter vernum, æſtivumque medium eſt, *Pleuritides*, *Anginæ*, aliæque inflammati ſanguinis affectiones populariter ingruere conſueverunt: quemadmodum etiam nunquam frequẽtiores mihi viſæ ſunt, quàm per aliquot ſeptimanas, quæ nuperæ *Peſtis Londinenſis* exortum anteceſſerunt. Nec verò nullius eſt momenti, illum ipſum annum tot millium ſtrage funeſtum, alioquin mitiſſimum, ac ſaluberrimum extitiſſe; omneſque, qui à Peſte immunes perſtiterunt, numquam meliori valetudine uſos fuiſſe; quin & eos, qui ab eadem convaluiſſent, cachexiæ, aliiſq; affectibus à reſidua priorum morborum labe provenire ſolitis, non magis obnoxios deinceps vixiſſe. Quibus accedit, quòd & quantæcunque latitudinis *Apoſtemata*, *& carbunculi*, poſtquàm inflammatæ particulæ una cum ſanie deceſſiſſent, Chirurgicis auxiliis, iiſque non admodum conquiſitis, facilè ſanata fuerint.

Verum perquirat hic fortaſſe aliquis, ſi Peſtis in inflammatione quadam cõſiſtat, quî fiat, ut medica-

men-

menta calidioris cenſus, qualia ſunt *Alexipharmaca* propè omnia, tam ad hujuſce affectus Therapejam, quam Prophylaxin tanto cum fructu uſurpentur. Cui reſpondeo, illa duntaxat per accidens auxilium præſtare, nempe Diaphoreſeos, quam ſuſcitant, beneficio, quo particulæ ſanguinis inflammatę difflantur, atque exterminãtur. Quod ſi fortè exhibita ſudores commovere non valeant (ut perſæpè accidit) mox ſanguinis incendium ab addititio calore magis efferatum eorum noxam palàm proclamat. Prophylaxin ut verbo attingam, non ſum neſcius etiam ad illam *Antidotalium* calidorum uſum paſſim deprædicari, at quo emolumento, adhuc probandum reſtat. Imò vinum liberius ingurgitatum, aliaque fortiora præſervativa ſtatis horis diętim aſſumpta, complures, qui aliàs ſalvi, intactique veriſimiliter permanſiſſent, in hunc affectum conjecerunt.

Quod ad harum Febrium *Therapejam* attinet, erunt fortaſsè, qui me temeritatis, atque arrogantię eo nomine inſimulabunt, quòd ab Urbe, dum nupera Peſtis graſſaretur, maximam partem compluriũ milliarium intervallo ſemotus, adeoque obſervationum copia minus inſtructus, de hac re tamen diſſerere ſuſtineam. Verùm cùm Medicis illis longè peritioribus, quibus per totum calamitoſæ luis decurſum inter media pericula, & mille mortis imagines commorandi animus, ac fiducia non defuiſſet, tamen ea, quę crebriori uſu de hujuſce morbi ingenio annotaſſent, in lucem edendi voluntas hactenus defuerit, mitiorem, uti ſpero, de conſilio meo ſententiam laturi ſunt omnes boni, quòd meam de truculentiſſimo affectu ſententiam, paucis quidem, ſed propriis obſervationibus ſuperſtructam, in medium expromam.

Ac

Ac primus quidem locus *Indicationibus curativis* debetur, quæ eò in universum dirigendæ sunt, aut ut naturę ductum in exterminando morbo accuratè sequentes, eidem subsidiariam porrigamus manum; aut ut methodo, qua natura in intestino hoc hoste debellando uti solet, minimè fidentes, diversam, ac tutiorem ex nostro penu, atque artificio vice illius substituamus. Nisi fortè hic aliquis regerat rem etiam satis feliciter per pestifuga alexiteria geri posse, quorum ingentem apud Practicos copiam reperire est. Verumenimverò annon auxilium, quod prestant hujusmodi medicamenta, potiùs manifestæ ipsorum facultati, qua sudores affatim proliciendo simul materiæ morbificæ exitum aperiant, quàm occultæ cuidam indoli, qua à Natura ad Pestilentis malignitatis labem delendam donata fuerint, referri debeat, magnam, atq; ancipitem habet disceptationem. Nec de hisce tantummodo, sed & de aliorum morborum Alexiteriis dubitare fas est, utrum evacuationem aliquam sollicitando potius, quàm virtute quadã specifica ægrotantibus non succurrant. Qui enim, v.g. in *lue Venerea*, vel *Mercurium*, vel *salsaparillam*, veneni in isto morbo reperti alexipharmaca abjiciat, adducenda sunt ei curationum exempla, in quibus ille sine sputo, aut secessu, hæc verò sine sudoris suscitatione sanitatem aliquando restituerit; quod ego quidem credo ei admodum difficile futurum. Mihi autem verisimile est, peculiare Pestis remedium, propriumque ipsius perniciei alexiterium adhuc in naturæ sinu abditum delitescere, nec eandem nisi ratione quadam mechanica tolli posse.

Quocirca ut intentionem illam priorem paulò pleniùs expendamus, quæ eò spectat, ut Naturę in materię morbificę exterminatione suo more, & modo

do auxilium ſuppeditetur, advertendum venit, quòd in vera Peſte Natura, dum neq; ſponte ſua aberrat, neq; vi aliqua tranſverſim agitur, per *abſceſſum* aliquem in Emunctoriis erumpentem, unde materiæ exitus pateſcit, negotium ſuum exequitur. Atque in Febre, quam Peſtilentem nuncupamus, mediante diaphoreſi per univerſam corporis ſuperficiem idem efficitur. Unde colligere eſt, pro diverſa, quam natura in utroque morbo præmonſtrat, via, ac ordine, etiam diverſam medendi rationem inſtitui debere. Nimirum ſiquis materiam veræ Peſtis ope ſudoris amoliri ſatagat, is diverſa à natura via inſiſtit, utpote quę id per apoſtemata molitur. Contra verò qui aliàs, quàm per ſudores Febris Peſtilentis materiam eliminare tentat, is curſum inſtituit cum naturæ ductu, ac ῥοπῇ nequaquam convenientem. Cęterum in Peſte vera, quonam idoneo, ac certo remediorũ genere naturalis morbificę materiæ ejectio, id eſt, apoſtematum eruptio promoveri poſſit, nondum conſtat, niſi quis fortè victum corroborantem atque Cardiaca ad illud conferre poſſe exiſtimet; quæ tamen multum dubitarem, ne ęgrum, jamjam plùs æquo caleſcentem, in majorem æſtum conjiciant. Certè ſudores in hoc caſu fruſtra eſſe compertiſſimum habeo; quamquam haud inficior poſt magnos ſudores ad trium quatuorve horarum ſpatium productos, ac deinde abruptos, tumorem ſe in conſpectum dare, quem ego à ſudore proficiſci minimè arbitror, utpote quo vigente nullum appareat eruptionis indicium, finito quidem veluti per accidens conſequatur, nimirum cùm jam aliquam ſarcinæ partem, quæ naturam plùs ſatis gravabat, ſudores abſtulerint, ac corpus à Cardiacis ad Diaphoreſin ſuſcitandam propinatis vehementiùs incaleſcat. Verùm

rùm, quàm fallax, & infida ſit hęc peccantis materię per apoſtemata à ſudoribus foras evocatæ exterminatio, teſtor funeſtos eorum exitus, qui hoc modo tractati fuerunt, è quibus vix tertius quiſq; (ut modeſtiſſimè dicam) medicationis, ac morbi periculum evaſit. E contra verò multi, quibus laudabili ritu tumores eruperunt, etiam dum negotiis ſuis intenti verſarentur, nec illius, ſive naturalis, ſive vitalis, ſive denique animalis facultatis læſione percepta, ſanitatem brevi recuperarunt; niſi qui malo ſuo fato in medicaſtrum aliquem incidentes, ejuſque monitu, quantũvis corpore pariter, ac animo optimè valentes, ad ſudandum in cubilibus compoſiti, ab eo ipſo tempore deterius ſe habere incœperint, ac demum ingraveſcente ægritudine, inauſpicati conſilii noxã ſuo interitu comprobarunt. Verùm lubricam, atq; aleæ plenam in ſe eſſe hujuſce morbi per tumores indicationem, ex eo manifeſtum eſt, quòd interdum *Bubo*, qui primum laudabiliter, ac cum ſymptomatum remiſſione protuberavit, poſtea ex improviſo diſpareat, ejuſque loco *Maculæ purpureæ*, certiſſimi mortis indices, ſuccedant; cujus retroceſſionis cauſa magnis illis ſudoribus ad eruptionem promovendã deſtinatis, jure tribuenda videtur, ut qui bonam materiæ partem, quę tumoris molem infercire, ac ſuſtentare debuerat, aliovorſum per ambitum corporis diſtrahendo, ac diſſipando leves in auras diffla-verint. Ut ut ſit, hoc ſaltem planiſſimè conſtat, cæteris affectibus, à Dei Opt. Max. benignitate, certam amoliendæ cauſæ morbificæ rationem, huic autem, enormium delictorum flagello, non niſi lubricam admodum, & verſatilem adjunctam eſſe. Atque hinc fortaſſe non minùs commodè, quàm à *Malignitate*, ut loqui amant, eximię perniciei cauſa,

at-

atque origo peti poſſit. Nam & in *Arthritide*, aliiſque morbis, qui exiguam habent malignitatis ſuſpicionem, materiæ morbificæ recurſus non minori certitudine fatum accerſit. Ex quibus omnibus manifeſtò conſequitur, Medicum, qui in aliorum morborum medicatione naturæ ductum, ac propenſionem preſſim, ac paſſibus æquis ſequi tenetur, hìc ejuſdem auſpiciis renunciare debere. Cujus effati veritatem quia pauciſſimi hactenus perſpexerunt, hinc numerus eorum, quos tumulo Peſtis intulit, haud paulo auctior evaſit.

Quare cùm minime ſecurum ſit in exterminando hoc morbo naturæ veſtigiis inſiſtere, proximo loco diſpiciendum venit, qua demum arte ſecundę, quam diximus, Intentioni, ſatisfiat, nempe aliam, atque à Naturali diverſam, hujuſce morbi ſolutionem aggrediendi. Hoc autem dupliciter omnino fieri poſſe exiſtimo; ſcilicet vel per ſanguinis miſſionem, vel per ſudores. Priorem quod attinet, non ſum neſcius ſacram apud pleroſque audire in hoc morbo venæ ſectionem. Verùm vulgi prejudicia parùm moratus, rationum in hac quęſtione momenta, qua par eſt ęquitate, atque candore, pauliſper expendam. Ac primum quidem Medicorum, qui graſſante nupera lue in Urbe perſtiterunt, fidem appello, Numquis eorum, Phlebotomiam larga manu, ac repetitis vicibus, nec non tumore nullo adhuc protuberante celebratam, Peſte laborantibus funeſtam eſſe animadvertit? Parcam quidem, vel tumore jam conſpicuo, ſanguinis detractionem ſemper damnoſam eſſe, neutiquam mirandum eſt; Siquidem cùm mediocris tantùm quantitas cruoris adimitur, hinc Naturę, quę tumori protrudendo totas intendit vires, rei adminiſtratio è manibus eripitur, nec

in-

interea alia ſatis efficax materiam morbificam evacuandi ratio ſubſtituitur. Apparente autem jam tumore, celebrata venę ſectio, cùm à peripheria ad centrum trahat, motui naturę, quę fit à centro ad circumferentiam, inducit motum planè adverſantem. Nihilominus vix quicquam frequentius factitatum videas, quàm Phlebotomię, perverſo hoc ritu adminiſtratę, noxam, à contrariæ ſententiæ patronis univerſim, ac in genere adverſus ſanguinis in hoc morbo detractionẽ validiſſimi argumẽti loco torqueri, uti in *Diemerbroeckio*, aliiſque Obſervationum ſcriptoribus paſſim videre eſt. Quod ad me attinet, equidem eorum ratiocinationi aſſentiri non poſsum, donec intellexero, quid Queſtioni ſuperiùs propoſitę reſpõdeant. Sanè venę ſectionem in Peſte convenire, complures, iique graviſſimi Scriptores jampridem ſenſerunt, quorum pręcipui ſunt *Ludovicus Mercatus*, *Joannes Coſtæus*, *Nicolaus Maſſa*, *Ludovicus Septalius*, *Trincavellius*, *Foreſtus*, *Mercurialis*, *Altomarus*, *Paſchalius*, *Andernachus*, *Pereda*, *Zacutus Luſitanus*, *Fonſeca*, aliique. Verùm qui totum curationis negotium in copioſa, qualem nos poſtulamus, ſanguinis detractione collocaverit, unus, quod ſciam, repertus eſt *Leonardus Botallus*, medicus ſuperioris ſęculi celeberrimus, quem, ne ſolus in hac palęſtra verſari videar, Lector accipiet ſuis ipſius verbis de hac re diſserentem. * *Ego* (inquit) *ut uno verbo dicam, nullam Peſtem eſſe puto, cui hæc non poſſit eſſe ſalutaris ſupra omnia remedia; modò opportunè, & quantitate convenienti uſurpata ſit; ratus eam aliquando inutilem inventam fuiſſe, propterea quod aut tardius, aut parcius, quam opus eſſet, aut quod utroque modo circa eam uſurpandam*

* *Cap. 7. de curatione per venæ ſectionem.*

peccatum sit. Et paulò post hęc subjungit: *At in tanta timiditate, & parca detractione qui fieri potest, ut quis recte possit judicare, quantum ea in Pestilenti morbo prodesse valeat, aut obesse? Non enim morbus, pro cujus curatione requirebatur detractio librarum quatuor sanguinis, in quo una tantùm detrahitur; si hominem interficiat, ideo interficit, quia sanguis est missus, sed quia non justo modo missus est, nec fortè etiam opportune. Verum nebulones nequissimi, & ignavissimi in id semper culpam convertere satagunt, non quod nocuit, sed quod per fas, & nefas à cunctis vituperari exoptant. Aut si id nequitia non faciant, ignorantia tamen pravæ dispositionis efficiunt; utraque certe perniciosa, sed illa magis*. Quę omnia experientia confirmaturus, paulò inferius sic pergit: *His observatis nemo rationis capax jure in his morbis vituperare missionem sanguinis potest, sed mirificè, & tanquam divinum auxilium commendare, extollere, & confidenter usurpare: quod ipse profectò ab annis quindecim facio. Ideo in morbis Pestilentibus, in obsidione Rupellarum, & Montibus Hannoniæ abhinc quadriennium, & Parisiis toto hoc biennio, & Cameraci anno proximè acto, in omnibus meis ægrotis (qui innumeri fuerunt) nullum præsentius, ac salutarius reperi ipsa larga, & tempestiva sanguinis missione*.

Deinde ad curationum exempla descendit, quæ brevitati studens huc transferre supersedeo. Libet tamen rei in hac nostra *Britannia* ante aliquot annos gestæ historiam oppido raram, ac à proposito nostro non alienam, hìc loci apponere.

Cùm inter cæteras belli civilis calamitates, quæ hanc patriam nostram miserrimè afflixerunt, pestis etiam multis in locis grassaretur, ac fortè in Castrũ *Dunstar*, quod in provincia *Sommertonensi* situm est,

aliun-

aliunde invecta, aliquot præsidiariis cum maculārum efflorescētia derepente exanimatis, complures etiam alios corripuisset; Chirurgus quidam, qui à longa in regionibus exteris peregrinatione redux tunc temporis stipendia inter alios faciebat, à præsidii Præfecto enixè rogat, ut sibi liceret commilitonibus suis truculento morbo correptis pro virili succurrere: quo annuente, singulis ægris, statim à primo morbi insultu, atque nullo adhuc tumore conspicuo, sanguinem ingenti copia detraxit, donec pedibus deficere inciperent: nam stantibus, ac sub dio vena pertusa est, nec aderant vascula, quæ cruoris in terram effluentis mensuram definirent. Hoc facto eos in tuguriola sua ad decumbendum dimisit. Et quanquam à Phlebotomia nullum omnino remedium adhibuit, tamen ex complurimis iis, quos hoc modo tractasset, mirum dictu, ne unus quidem desideratus est. Vir nobilissimus juxta ac morum probitate, atq; fide spectabilis *D. Franciscus VVindham*, militum Tribunus, ac prædicti castri tunc temporis Præfectus, mihi hæc retulit, & etiamnum in vivis est, pro ea, qua est humanitate, rei gestæ veritatem cuilibet dubitanti confirmaturus.

Quid mihimet ipsi circa hanc rem singulare, ac memoratu dignum aliquando observare contigit, Lector inferiùs accipiet, ubi pauca ea, quæ desæviente nupera Peste *Londinensi* à me usu, atque experientia annotata fuerunt, inferiùs ostendam.

Hujusce autem praxeos utilitatem etsi non mēte tantum, ac judicio assequor, verum etiam reipsa, atq; editis experimentis dudum exploravi, tamen Pestilentis fermenti per diaphoresin dissipatio, præ ejusdem per Venæ sectionem evacuatione mihi multis nominibus arridet; utpote quæ nec ægrorum vires

ęquè proſternat, nec medicum infamię periculo objiciat. Atqui & hæc difficultatibus ſuis non vacat; primò enim, multis, ac pręſertim calidioris temperamenti juvenibus, ſudores ægriùs proliciuntur; cujuſmodi ægrotos, quò hydroticis fortioribus, ac cumulatiori tegumentorum pondere diaphoreſin conciere ſatagas, eò in manifeſtius Phrenitidis periculum adduces; aut, quod triſtioris adhuc ominis eſt, vana ſpe aliquantiſper lactatus, tandem pro ſudoribus *Exanthemata Peſtilentialia* elicies. Cùm enim pręcipua hujuſce mali labes in ſpirituoſiori maſſæ ſanguineæ parte reſideat, unde craſſiorum particularum exagitatio nonnihil languidior, quàm in aliis inflammationibus plerumq; exiſtat, tenuior illa portio novi caloris acceſſione in majorem rabiẽ acta, impetu demum facto omnes cruoris fibras ultra texturæ modum diſtenſas prorſus frangit, ac comminuit. A qua fibrarum ſanguinearum diſſolutione macularum Peſtilentialium cauſam petendam eſſe cenſeo, quippe non ſecus ac *vibices* à plaga fortiore in partem aliquam corporis muſculoſam inflicta, primò intenſiùs rubicundæ in cute efflorecunt, ac brevi poſt tempore livorem quendam, aut nigredinem induunt.

Deinde verò in corporibus, quæ ſatis promptè in ſudorem ſolvuntur, ſi diaphoreſis juſto præmaturiùs (nempe tota materia morboſa nondum penitus diſſipata) abrumpatur, bubonum, qui laudabiliter quidem ſub finem ſudoris prodire incœperãt, poſtea deterior evadit conditio. Nam ſubducta, quæ eos in molem attollere deberet, materiæ parte, aut de facili intrò remeant, aut ſaltem ad legitimos abſceſſus nunquam perducuntur, (quemadmodum etiam in Variolis accidere ſolet, quoties æger per primos

dies

dies impensiùs sudavit) Recepto autem denuò intra muros hoste ferali, in sanguine commotio excitatur, cujus opera eo, quo superiùs innuimus, modo sæpè ecthymata imminentis lethi indicia foras propelluntur.

Verùm quibusnam modis his, aliisque difficultatibus obviam iri possit, ut luculentiùs pateſcat, quid in hoc morbo à me pro modulo meo factum, observatumque fuerit, initio à nuperæ luis primordiis ducto, summa fide edisserere lubet.

Nobilem fœminã ineunte *Majo* anno 1665. ætatis circiter 21 annorum, ac temperamento sanguineo præditam invisi. Præter Febrem ardentem, quæ paulo ante invaserat, vomitiones importunæ, aliaque symptomata febrilia ægram excruciabant. Curationem à Venę sectione auspicatus, postero die ad præcavendam Diarrhœam, (quæ, ut in hujusce Tractatus initio monuimus, ob omissam, quod postulabat in principio morbi vomendi propensio, Emetici exhibitionem, deferveſcente Febre supervenire consuevit) Vomitorium imperavi, quod satis commodè ventriculi saburram elicuit. Postero mane, cùm ægram iterum adirem, ei alvum profluere intelligo, quę res ab aliquot annorum usu insolentior visa, mihi non levem sollicitudinem injecit. Exinde autem Febrem non vulgaris generis esse judicavi, (quemadmodum etiam eventus docuit) proindeque aliam ab ea, quæ superiùs tradita est, quęque cõstanti successus serie hactenus à me usurpata fuisset, medendi rationem sibi vindicare. Quocirca adscito in negotii societatem medico alio seniore, venæ sectio, quam ægrotantis ætas, temperamentũ, ac inordinata sanguinis ebullitio flagitare videbantur, ex cõmuni nostro consilio iterùm celebrata

eſt; etiam cardiaca moderatè refrigerantia propinata, ac denique clyſmata alternis diebus injecta ſunt. Sub finem ægritudinis, quoniam ſymptomata valdè anomala, ac inconſueta (malignitatis egregię indicia vulgò habita) ingruebant, ex Alexipharmacorum claſſe fortiora aliquot præſcripſimus. Quibus tamen omnibus nequicquam proficientibus; ægra circa diem decimum quartum è vivis exceſſit. Inſolitum hujuſce Febris ingenium per aliquot poſt dies animum meum variè exagitabat; ac tandem in memoriam revocans, ſummum ardorem etiam poſt reiteratam venæ ſectionem in prędicta ægra perſeveraſſe; ruborem genarum adfuiſſe; cruoris aliquot guttulas paulò ante mortem è naribus fluxiſſe; nec non ſanguinem ipſius in acetabulis refrigeratum, ei, qui à Pleuriticis detrahitur, non abſimilem fuiſſe; quin & tuſſim aliquam, & obſcuros quoſdam in partibus vitalibus dolores emicuiſſe; porrò & eam anni tempeſtatem incubuiſſe, quæ finem veris, ac initium æſtatis complectitur, quæque Febribus continuis producendis minus eſſet idonea, (illæ enim hoc tempore ſua ſponte quaſi diſſiliunt, & in intermittentium claſsem ſe reponunt, vel in Pleuritides, atq; id genus alias inflammationes præcipites ruunt) denique Pleuritides eo ipſo tempore admodum populares fuiſſe: His inquam omnibus ritè perpenſis, in eam deveni ſententiam, ut Febrim hanc, etſi pathognomicis Pleuritidis, aut etiam Peripneumoniæ ſignis deſtitutam, tamen ſymptomatis rationem habuiſſe judicarem, inflammationis cujuſdam reſpectu circa partes ſpiritales deliteſcentis, etiamſi nullus aderat lateris dolor, nulla inſignis ſpirãdi difficultas. Ut rem contraham, eò tandem deveni, ut eadem omninò mihi methodo procedendum fuiſſe in præ-

di-

dicto casu arbitrarer, qua in Pleuritide sępius cum successu singulari usus fueram. Quæ sententia deinceps feliciter, atque ex voto cessit. Vocatus enim non multò post ad hominem consimili prorsus modo ægrotantem, reiteratis venę sectionibus, quales ad Pleuritidem suprà laudantur, curationem commisi, & absolvi. Circa mensis modò memorati exitum, atque initium *Junii*, complures operam meam implorantes ab eadem Febre (quæ jam valdè populariter grassabatur) prædictæ praxeos beneficio convaluerunt. Ab hoc tempore immaniter debacchari cœpit calamitosa illa Pestis, quæ eò tandem trucułentiæ devenit, ut septem dierum spatio totidem animarum millia in hac una urbe extinxerit.

Febri autem illi, de qua modò loquebar, an pestis appellatio attribui mereatur, nõ ausim definitò pronuntiare. Hoc tamen exploratè cognitũ habeo, omnibus, quos illo, & aliquanto post tempore ipsissima Pestis cum universo symptomatum sibi peculiarium apparatu in mea vicinia afflixit, eandem tàm in primo morbi insultu, quàm in decursu, accidentium συνδρομὴν adfuisse. Cæterùm cùm proximo pariete ardente propiùs ędibus meis immineret periculum, ego tandem amicorum suasu numerosissimis fugientium turbis me adjunxi, familia etiam mea ad aliquot ab Urbe lapides subducta. Eò tamen vicinis meis maturiùs redii, ac dum calamitosę illius luis in tantum perseveraret sęvitia, fieri non potuit, quin meliorum medicorum penuria ad Pestiferorum auxilium advocarer. Nec multo post complures Febricitantes invisi, quorum Febrem, illius, quę ante decessum meum tàm prosperis ęgrorum rebus à me tractata fuisset, morem, atque genium ęmulari non sine magna admiratione deprehendi.

Ideoque propria experientia fretus ceu duce, quibuſcunque prçceptis umbratilibus anteponendo, Phlebotomiam ſimiliter adminiſtrare non dubitavi.

Hunc autem ritum imminuẽdi liberalius ſanguinem (cui etiam Ptiſanæ, ac diętæ id genus refrigerãtis uſus acceſſit) in multis ęgris miro profectu continuavi, donec tandem in nonnullorum tractatione ſolito ſucceſſu deſtitutus prę adſtantium protervia, qui præjudiciis inanibus occupati debitam ſanguinis quantitatem auferri non patiebantur (magno ægrotantium malo, quibus ſaltem dum in hoc cardine curandi ſcopus verſaretur, ſanguis aut ſufficienti quantitate, aut non omninò detrahendus fuerat) inſignem obicem conatibus meis oppoſitum ſenſi, ac proinde alium à venę ſectione huic morbo occurrendi modum reperiri, magnopere ex uſu futurum judicavi. Nocumenti, quod aliquando inſons dedi, nõ ex eo, quòd ſanguinem ademerim, ſed quòd ex voto eundem adimere impeditus fuerim, exemplum hìc adducam. Vocatus ad juvenem quendam, temperamento ſanguineo, ac habitu athletico prędituṁ, quem Febris vehemẽtior cum doloribus capitis vertiginoſis, vomitu enormi, aliiſque id genus ſymptomatibus à biduo corripuerat, cùm nullum adeſſe tumoris ſignum interrogatus reſponderet, ſtatim liberali manu ſanguinem emitti imperavi, cujus refrigerati ſuperficies puriformem Pleuriticorum ſanguinem referebat; præſcripta etiam ptiſana cum juſculis, ac Julapiis refrigerantibus. A meridie pro ſecunda vice parem ſanguinis jacturam ſubiit, qua etiam ſequente aurora ſimiliter mulctatus eſt. Sub hujus autem diei exitũ ægrum meum inviſens, eum quidem multò melius ſe habere, & nihilominus amicos ejus adverſus ulteriorem venę ſectionem animis ve-

he-

hementer obſtinaſſe deprehendo ; quam tamen ego denuò celebrandam eſſe enixè contendi , ſupereſſe alteram duntaxat venæ ſectionẽ dictitans,quę ęgrum in ſicco collocaret , ſin contra niti pergerent , ſatius fuiſſe , ut nullo omninò ſanguine detracto , curatio per ſudores inſtituta fuiſſet ; uno verbo,ægrum certò certius interiturum . Præſagium eventus confirmavit; nam dum hęc altercatio rei agendæ occaſionẽ corripuiſſet, maculæ purpureæ poſtridie eruperunt; nimirum materiæ peccantis reliquiis , quas radicitùs evacuari oportuit , cùm jam omnem abſceſsus ſpem Phlebotomia toties repetita abſtuliſſet, mora ſua univerſam cruoris maſsam pervertentibus , ejuſdemque compagem ſubtilitate eximia diſrumpentibus, Æger autem poſt aliquot horas fatis conceſſit. Cùm ergo frequentior hujuſmodi obſtaculorum occurſus mihi moleſtiam faceſseret , magna cogitandi ſollicitudine mecum agitavi , ecquis demum reperiri poſſit medendi modus , qui morbum non minus efficaciter abigeret , nec hominum offenſionem æquè incurreret . Re diu , multumque apud animum meum deliberata , tandem in hanc methodum incidi, quam nunquam non proficuam, ac omnibus numeris abſolutam deinceps expertus ſum.

* Primò, ſiquidem tumor nondum protuberaret, ſanguinem pro ægrotantis viribus, ac temperamẽto, moderatè detraxi , quo facto , Diaphoreſis , cujus aliàs ſollicitatio in nonnullis corporibus non modò ſummam habebat difficultatem , verùm etiam majoris incendii , proindeque ecthymatum purpureorum periculum minitabatur,facilis erat, atque expedita . Atque hanc ſanguinis jacturam , quæ utut exigua aliàs graviſſimum incommodum attuliſſet , dia-

pho-

* *Curatio.*

phoreſeos immediatè inſequentis beneficium abunde compenſavit. Poſt Venæ ſectionem (quam in lecto celebrandam curavi, cùm jam omnia ad ſudores proliciendos in promptu eſſent) ne vel minima interpoſita mora ſtragulis ægrum obrui, ac laciniam laneam ſyncipiti alligari juſſi; quæ quidem capitis obtectio ad ſudorem ciendum plus proficit, quàm quis facilè crediderit. Deinde, ſi vomitus non adeſſent, hæc, & ſimilia hydrotica exhibui. ℞ *Theriac. Androm.* ℥ſs. *Elect. de ovo* ℈i. *pulv. è chel. cancr. comp. gr.* xii. *cochinell. gr.* viii. *croci gr.* iiii. *cum ſ. q. ſucci. hermes. f. bolus, quem ſumat* 6. *quaque hora, ſuperbibendo cochl.* vi. *ſeq. Julapii.*

℞ *Aq. Card. benedicti, & ſcord. comp. an.* ℥iii. *aq. theriac. ſtill.* ℥ii. *ſyr. caryophyl.* ℥i. *miſc. f. Jul.*

Quod ſi vomitio interpellaret, ut in Peſte, ac Febribus peſtilentialibus ſæpiſſimè accidit, medicamentum ſudoriferum tantiſper propinare diſtuli, donec ſolo tegumentorum pondere (niſi quod linteaminis pars ſubinde ad colligendos halitus vultui ſuperinduceretur) ſudor promanare inciperet. Nam (quod quidem obſervatu ſummè dignum eſt) cùm materiæ morbificæ radii verſus ambitum corporis ſeſe exporrigant, illico alvi profluvium, & vomitiones, ab eiſdem introrſum reflexis, ac in ventriculum, & inteſtina decumbentibus provenientes, ultro ſedantur: Adeo ut quantacunque ſtomachi ſubverſio præceſſerit, aſſumpta deinceps medicamenta probè retineantur, ac ad ſudores ex voto proliciendos conducant.

Memini, cùm me aliquando Pharmacopola quidam ad fratrem ſuum ex Febre peſtilentiali graviter ægrotantem vocaſſet, atque ego de medicamento ad ſudorem ſuſcitandum exhibendo ſermonem injice-

rem,

rem, retulit se jam jam varia, eaque fortiora sudorifera incassum propinasse, siquidem æger omnia vomitu rejecerat. Cui ego, adduceret, inquam, ex omnibus iis, quæ antea exhibuisset, vel ingratissimũ, ac summè fastidiosum, me facilè effecturum, ne illud deinceps evomeretur. Promissi fidem eventus liberavit; quippè æger, ubi à sola stragulorum mole paululum maduisset, largiorem *Theriacæ Venetæ* bolum deglutivit, ac retinuit, cujus beneficio in copiosiorem sudorem conjectus incolumitatem recuperavit.

Sed ut ad institutum redeam, inceptam jam diaphoresin hausti bus *Zythogalæ salvia alteratæ*, vel *cerevisiæ, cui macis aliquantulum incoxerit*, subinde repetitis, ad naturalis diei spatium continuari præcepi, absterſione interim omni religiosè interdicta; imò nec infra quatuor, ac viginti horas à sudoribus finitis indusium utcunque madidum, ac immũdum mutari permitto; Id, quod summa cautela observari velim. Quod si sudatio anguſtiori temporis limite circumscribatur, recrudescit illicò symptomatum sævitia, atque ægroti salus, quam prolixior diaphoresis extra aleam constituisset, in acie novaculæ relinquitur.

Et profecto *Diemerbroeckium*, alioſque nequeo satis mirari, quoties adverto eos tam levi prætextu ad diaphoresin interpolandam adduci, ut scilicet ægrotantium viribus consulatur. Primò enim ægrũ sudore diffluentem viribus melius, quàm antea, constare, nemini in hujus morbi medicatione vel tantillum versato non potest esse animadversum. Quid me in hac re usus, atque experientia docuit, palàm eloqui, ac etiam propugnare non verebor. Multi me authore in 24 horarum diaphoresin conjecti, tantũ

abest,

abest, ut se exinde debiliores factos quererentur, quin potius quantum supervacanei humoris sudãdo decessisset, tantundem novi roboris sibi accrevisse profiterentur. Circa horas autem aliquot posteriores sępe non sine stupore observavi erumpere sudorem quendam, priore illo, quem vis medicaminum expressĕrat, magis naturalem, genuinum, copiosum, quique multo plus levaminis afferret, plane ac si verè criticus foret, ac totius morbi eradicativus. Porrò in summo sudoris vigore jusculis, ac sorbilibus confortativis ęgrum reficere, quid secum trahat incommodi, non video, ideoque ad nihilum recidit illa objectio de virium ad longos sudores perferẽdos impotentia. Si qua igitur defectio sub finem imminere videatur, jusculi ex pullo tantillum, vitellum ovi, vel his similia sorberi permitto; quę cum cardiacis, & haustibus ad sudorem continuandum ex more destinatis, virium labefactationi abundè succurrunt. Cęterum in re adeò manifesta non opus est, ut plura argumenta adducam: Etenim, quod hujus praxeos utilitatem palàm proclamat, videre est, quòd quamdiu ęger sudore diffluit, benè se habere existimet, neque minus ex astantium judicio res tota in vado constituta videatur; Atqui quamprimùm corpus arescere incipit, ac sudor abrumpitur, omnia in pejus ruant, morbo quasi postliminio redeunte.

Per horas à finito sudore viginti quatuor, moneo, ut frigus cautè vitetur, indusium sponte sua in corpore arescere permittatur, potulenta omnia calidiusculè hauriãtur, & Zythogalę salvia alteratę usus etiamnum continuetur. In sequenti luce commune Catharticum exhibeo, *ex infusione sc. thamarind. fol. sennæ, rhabarb. cum manna, & syr. rosar. sol.*

At-

Atque hac medendi ratione, anno à Peſte proximo, complurimis Febre peſtilentiali correptis ſanitatem reſtitui, adeo ut ne unus quidem ex eo morbo mihi deſideratus ſit, poſtquam eandem exercere incœperam.

Verum ubi tumor jam enatus fuerit, venam aperire, etiam in corpore ad ſudandum quantumvis inhabili, hactenus non ſuſtinui, veritus, ne materia morbifica in depleta vaſa confertim remeante, ſubitaneus ęgri interitus deſtinatam diaphoreſin anteverteret. Nihilominus fortaſſe ſatis tutò adminiſtrari poterit Phlebotomia, modò confeſtim ab ea peracta, ac nulla mora interjecta eliciantur ſudores, qui ad ſpatium ſuperius requiſitum producti, omnem tumoris molem paulatim abſumere, ac diſſipare valeant; idque longè minore ſalutis periculo, quàm ſi legitima apoſtematis maturatio, quæ in prȩcipiti affectu admodum incerta, ac fallax exiſtit, ſeriùs expectaretur.

Denique, ut ad calcem tandem perveniam, ſicubi circa Theoriam me hallucinatum fuiſſe Lector deprehendat, errori veniam peto; verum quod ad Praxim attinet, profiteor me omnia ex vero tradidiſſe, nihilque uſpiam propoſuiſſe, niſi quod probè exploratum habeam. Sane cùm ſupremus vitæ meæ inſtabit dies, confido mihi adfuturum alacrem in præcordiis teſtem, me non ſolum ægrorum omnium, cujuſcunque demum ſortis, qui ſeſe curæ meę concrediderant, ſumma fide, ac diligentia ſalutem procuraſſe (quorum interim nemo à me aliàs tractatus eſt, quàm ego memet tractari cuperem, ſi mihi ex iiſdem morbis ægrotare contingeret) verùm etiam pro ingenii modulo omnes animi nervos in hoc intendiſſe, ut ſi quo modo fieri poſſit, morborum me-

medela poſt cineres meos majori cum certitudine adminiſtraretur ; ratus quantulamcunque in hoc ſcientiæ genere acceſſionem, etſi nihil magnificentius, quam *odonthalgiæ*, aut *clavorum pedibus* innaſcentium curationem edoceat, longè maximi faciendam eſſe, præ inani ſubtilium ſpeculationum pompa, ac levicularum rerum notitia, quæ fortaſſe Medico ad abigendos morbos non magis ex uſu futura eſt, quàm *Architecto* ad conſtruendas ædes *Muſicæ* artis peritia.

Unicam hanc annotatiunculam, ne quis fortè ſiniſtra interpretatione mentem meam detorqueat, aut eam ſaltem non ſatis aſſequatur, poſtremo loco ſubjungam. In præcedenti nempe Diatriba, *Naturæ* nomine ſæpius utor, illique varios effectus attribuo, perinde quaſi rem aliquam ſingularem, & ſeorſim ſubſiſtentem, ſed per totam hanc mundi machinam ubique diffuſam ſub hoc titulo mihi repreſentarem, quæ ratione aliqua, & conſilio freta corpora quævis regeret, ac moderaretur, quale quidpiam de *Mundi Anima* nonnulli Philoſophorum cogitaſſe videntur. Verum ad me quod attinet, uti nec rerum, ita nec verborum novitatem affecto; adeoque antiquam quidem vocem, ſed ſenſu (ni fallor) & ſobrio, & à ſanis omnibus non intellecto ſolùm, verum etiam uſitato, in hiſce pagellis uſurpavi. Ego enim, quoties *Naturam* nomino, toties *cauſarum naturalium complexum* quendam ſignificari volo; quæ quidem cauſæ, brutæ licèt, atque omni conſilio deſtitutæ, non tamen ſine ſummo conſilio reguntur, dum ſuas quæque operationes edunt, ſuoſque effectus exequuntur. Nimirum ſupremum illud Numen, cujus vi producta ſunt omnia, & à cujus nutu dependent, infinita ſua ſapientia ſic diſponit omnia, ut ad opera

deſti-

deſtinata ſe certo quodam ordine, atque methodo accingant, neque fruſtra quicquam molita, neque niſi quod optimum eſt, ac toti rerum Fabricę, ſuiſque privatis naturis maximè accommodum, exequentia, perinde atque *automata* non pro ſuo, ſed artificis conſilio moventur.

SECTIO TERTIA.

CAPUT I.

Conſtitutio Epidemica Annorum 1667. 1668. *partim etiam Anni* 1669. *Londini.*

ANno 1667. appetente Æquinoctio Verno, *Variolæ*, quæ durante illa, quæ proximè eſt prægreſſa, conſtitutione Peſtilentiali, vel prorſus delituerant, vel rariſſimè comparuerant, caput cęperunt attollere, jamque in dies latiùs graſſantes, ſub Autumno Ἐπιδημικώτατοι factæ ſunt; à quo tempore paulatim imminuta vi, ſuperveniente brumali frigore parciùs laceſsebant; at proximo Vere adoleſcente, poſtliminio invaluit hic morbus, viguitque, donec ab inſequentis hyemis gelu, uti prius, retuſo impetu coerceretur. Poſt hæc tertio demum cum Vere ſurgente increbuit, at jam languidior, & ſucciſo quaſi poplite, minus late dominabatur, quam duabus, quæ pręceſſerant, ęſtatibus: Menſe verò Auguſto 1669 penitus intercidit, Dyſenteriæ Epidemicæ locum cedens. Labente primo illo biennio, quo hęc conſtitutio regnabat, Variolæ plures in urbe aggrediebantur, quàm unquam aliàs, quantum ego me-

memini, seu prorsum spectes, seu retro: Quo non obstante, cùm genuinæ per id temporis fuerint, neque mali moris, paucos jugulabant, si ingentem laborantium numerum reputemus.

Quo primum tempore Variolæ incessebant, & novum quoddam Febris genus exortum est, à Variolis, quales se tum gerebant, non multum abhorrens, si pustularum eruptionem demas, & quæ ab illa pendent, de qua in sequentibus speciatim agemus. *Febris* hæc, licèt multo pauciores invaderet, quàm Variolę, easdem tamen duratione æquabat. Hyeme verò cùm jam illę minuerentur, invaluit, atque, illis Vere novo invalescentibus, recessit, prędominium Epidemicorum hujus constitutionis hoc pacto illis relinquens; nihilominus per hęc tempora non planè desiit unquam, donec tandem cum Variolis mense Augusto 1669. omninò disparuit.

Binos hosce morbos Epidemicos & tertius comitabatur, ultima prędertim æstate, quam dicta Constitutio defamabat, *Diarrhęa* scilicet, aeris Constitutione jam tum ad subsequentem *Dysenteriam* vergente: Utut verò hęc se res habuerit, id saltem constabat, morbum hunc Febrem, quę tunc regnabat, ita proximè attingere, ut nihil aliud esse videretur, quàm ipsa Febris introversa, & viscеribus incumbens.

De tribus hisce morbis, qui soli in hac *Constitutione* Epidemicorum nomen sibi jure vendicabant, sigillatim jam agam, à *Variolis* initium faciens, quas idcirco paulò fusiùs tractabo, quoniam quę per hos annos regnabant, mihi genuinę prę cęteris, & *regulares* maximè videbantur, utpote eadem prorsus exhibentes φαινόμενα, & parili symptomatum agmine omnes, quotquot adoriebantur, ubique impe-

ten-

tentes, & à quibus proinde, tanquam in suo genere perfectissimis, tum vera morbi Historia, tum etiam medendi methodus est desumenda. Notandum enim est, non tantùm Febrim quandam propriam, & peculiarem cuilibet peculiari constitutioni competere, sed peculiare etiam Variolarum genus, quæ hanc quidem speciem referunt durante hac annorum serie, aliam verò annis sequentibus, quantumlibet inter se convenire videantur, quoad certa φαινόμενα omnibus communia. Ita ludit natura in morborum Epidemicorum generatione. Sed ut ad rem redeam; Variolarum hujus generis Historiam ante omnia perscribam; quas ideò *Regulares* mihi licebit indigitare, ut ab *Anomalis* subsequentium annorum valeam dispescere: Tum etiam methodum adjiciam, quæ mihi in earundem θεραπείας ex animo, votoque maxime cessit.

CAPUT II.

Variolæ Regulares An. 1667. 68. *& partim* 69.

VAriolæ, quibus annis Epidemicè grassantur, si *Regulares* etiam sint, atque mitiores, circa *Æquinoctium Vernum* (uti hæ, de quibus sermo nobis est) ingrediuntur; quibus verò annis non tantùm grassantur Epidemicè, sed & *irregulares*, atq; periculosioris sunt generis, maturiùs nonnunquã mense puta *Januario*, invadunt. Integras familias contagio suo afflantes, nemini parcunt, cujuscunque demum ætatis is fuerit, nisi priùs hoc morbo laboraverit; Neq; tamen eximuntur illi, quos adulterinum Variolarum genus aliquod, ad hunc morbum nihil attinentium, priùs obsederit. Duplex est harum

ſpecies, (ut & Variolarum, quæ quibuslibet annis infeſtant) vel ſunt enim *Diſtinctæ*, vel *Confluentes*; quæ licèt eſſentialiter, ut ajunt, non differant, per illuſtriora tamen quædam ſymptomata, quæ *hanc* comitantur ſpeciem, *illam* verò non item, haud difficulter ab invicem diſcriminantur.

1. *Interſtinctæ*, vel Diſcretæ cum rigore, atq; horrore invadunt, quos mox excipiunt calor intenſus admodum, Capitis, & dorſi vehemens dolor, vomituritio, ingens in ſudores propenſio (quod de Adultis dictum volo, neq; enim in infantibus hujuſmodi Ἀφόδευσιν mihi unquam obſervare contigit, vel ante puſtularum eruptionem, vel etiam poſt) doloris ſenſus in partibus, quæ ſcrobiculo cordis ſubjacent, ſi manu premantur, ſtupor etiam, & ſomnolentia, in infantibus præſertim, nonnunquam & Paroxyſmi Epileptici: Qui ſi infantes Dentitione jam perfunctos corripuerint, ſuſpicor ego ubique Variolas in procinctu ſtare, quę intra pauculas horas ſe exerente Prognoſtico utplurimum fidem conciliant, & authoritatem; ita ut ſi fortè infans inſultum Epilepticum ſub veſperam, quod fieri ſolet, patiatur, Variolæ ſequente aurora in conſpectum ſe dederint; & (quod ſæpè ſæpiùs obſervavi) quæ Variolę infãtes ſtatim ab hujuſmodi paroxyſmis aggrediuntur, puſtulas emittunt magnitudinis conſpicuę, mites etiam ſunt, atque boni moris, & rariſſimè confluunt. Atq; hæc ferè ſunt illa ſymptomata, quibus hic morbus ſub initio ſtipatur, quæque eruptionem puſtularum utplurimum antecedunt. Quamvis interim hic loci conſentaneum fuerit ſubindicaſſe, in ſanguine laxiori, atque Διμεταβλήτῳ nonnunquam accidere, ut ſeparationis periodus ſenſim, atque gradatim ſine inſigni aliqua ęgritudine tranſi-

transigatur, priusquam expulsio materię pustularum eruptione se prodat.

Variolæ discretæ quarto, ut plurimum, die, (si primum etiam incluseris) ab invasione erumpunt, nonnunquam seriùs aliquanto, ante illum verò rarissimè; quo quidem tempore, vel minuũtur admodum symptomata, quod plerumque fit, vel etiam penitùs evanescunt; ac proinde iis affectus satis pulchrè sibi videtur valere, nisi quòd adulti in sudores propensi vix ab illis possint cohiberi, utut leviter tegantur; quę quidem διάθεσις non nisi pustulis jam maturationem attingentibus ęgrum deserit, idque sua demum sponte. Eruptionem quod spectat, hoc se ferè habet modo: Primò pustulę subrubrę, tenuissimarum acicularum puncta ęquantes magnitudine, sparsim se produnt, faciem inprimis occupantes, vel etiam collum, & pectus, dein corpus universum. Per id temporis & fauces dolor infestat, qui una cum pustulis surgentibus augetur, quę in dies grandescentes, & in majus fastigium elevatę, cutem, carnesq; vicinas rubore afficiunt, atque inflammatione.

Circiter enim *octavum* à primo insultu diem (quam in hoc morbo Epocham ubique servo) intervalla, quę priùs subalbebant, pro pustularum, quibus obsidentur, numero, rubere jam incipiunt, atque in molem attolli, non sine partium dictarum dolore tensivo, & lancinante, qui in horas auctus inflammationi, & tumori prędictis viam sternit; ita ut progrediente morbo palpebrę usque adeò impleantur, extendanturque, ut ęger luce quandoque privetur; qui quidem palpebrarum tumor vesicam inflatam, ac resplendescentem per easdem extensam non malè refert. Est etiam ubi temporiùs oculis capiuntur ęgri, si nempe major pustularum vis à prima

eruptione ſe in illos effuderit. Proximæ à facie intumeſcunt manus, digitiq; pro puſtularum numero diſtenduntur. Uſque ad hunc diem puſtulæ, quę faciem obſederant, lęves ad tactum fuere, atque rubræ, jam verò aſperiores evadunt (quod quidem primum eſt incipientis maturationis indicium) & ſubalbidæ; paulatim inſuper ſuccum quendam luteum, colorẽ à flavo non abludentem, evomunt. Faciei interim, & manuum inflammatio ad ſummum evecta apicem, colorem exhibet in puſtularum interſtitiis ſatis floridũ, & Roſarum Damaſcenarum ęmulum. Et ſanè quo mitiores ſunt Variolę, & genuinæ magis, eò etiam magis tum ipſę puſtulæ, tum & cutis in earundem interſtitiis dictum calorem ad vivum exprimunt, qualem jam deſcripſi. Uti vero quæ faciem occuparunt puſtulæ, aſperiores quotidiè, ac magis flavæ pro maturationis ratione; ita è contra, quæ manus, & reliquum corpus, minùs aſperæ, albæque magis conſpiciuntur in dies.

Die *undecimo*, faciei tumor, atque inflammatio ſatis apertè recedunt, & puſtulæ tàm faciei, quàm reliqui corporis jam maturitatem, & juſtam magnitudinem adeptæ, (quæ his annis ad piſum grandiuſculum aſcendebat) exareſcunt, deciduntque; atque, in hac variolarum ſpecie, die *decimo quarto*, vel *decimo quinto* utplurimum funditùs pereunt. Veruntamen manuum puſtulæ, cæterarum partium puſtulis pertinaciores plerumque, recentes adhuc, albæque, diei unius, aut alterius mora illas vincunt. Faciei, & reliqui corporis puſtulæ deſquamatione, at verò manuum quæ ſunt, diruptione abitum ſibi parant. Puſtulis faciei ſuccedunt ſquamulæ furfuraceæ, quas aliquando excipiunt foveæ cutis. Etenim ubi primùm decidunt puſtulę, nulla adhuc in

cute

cute cernitur inæqualitas; at verò hujuſmodi ſquamulis exurgentibus, recedentibuſque viciſſim, tandem excavantur foveæ iſtæ, quę ſæpenumero in convaleſcentibus ab hoc morbo diu viſuntur, quamvis rarò admodum *Variole interſtinctæ* ulla ſui linquant veſtigia; atque illę fermè ſolæ, quę ſex poſtremis anni menſibus invaſere, cùm quæ hos pręverterint, nullas cuti notas imprimant, niſi fortè confluxerint, ut poſtea dicetur. Decurrente morbo omni, ęger, vel conſtipatam prorſus habet alvum, vel ſaltem rariſſimè dejicit. Atque hęc de Variolis *Diſcretis* dicta ſunto.

2. Symptomata cum Diſcretis communia habet & illa Variolarum ſpecies, quas *Confluentes* appellavimus, niſi quòd hìc atrociora ſint omnia: Febris ſcilicet, anxietas, atque ęgritudo, vomituritio, *&c.* immaniùs affligunt, quibus ſignis Medico ſagaci, etiam ante eruptionem, *Confluentes* ſe produnt. Nihilominus non ita promptè hìc in ſudores diſſolvitur ęger, ac in alio genere jam ſuprà deſcripto, ubi magna, ut fit, in eoſdem propenſio utplurimum prænunciat variolas, quæ mox erumpent, minimè confluxuras: Diarrhœa inſuper nonnunquam eruptionem pręcedit, & ad diem unum, alterumve poſt illam protrahitur; quod quidem in *Diſcreto* Variolarum genere nondum mihi contigit obſervare.

Tertio utplurimum die erumpit ſpecies hæc, *ante* illum aliquando, vix unquam *poſt* illum; cùm *Diſcretæ* vel ipſo die *quarto* incluſivè à primo inſultu morbi, vel poſtea, ante illum rarò admodum ſe monſtrent. Quantoque magis quartum illum diem præverterint Variolæ, tanto etiam confluent magis. Quamvis autem, ut generaliter loquamur, *Confluentes* diem quartum vix præſtolentur unquam, ſit

tamen, licèt oppido raro, ut ob atrocius aliquod ſymptoma, ad quartum, vel quintum uſque diem differatur eruptio: Verbi gratia, acutiſſimus dolor nunc in regione lumborum, Paroxyſmi Nephritici æmulus, nunc in latere, qualis Pleuriticos vexat, nunc in artubus, ut in Rheumatiſmo, nunc denique in ventriculo cum ingenti ægritudine, & vomitu enormi ante eruptionem ægrum fatigat, angitq; Hiſce in caſibus, licèt infrequentes ſint, Variolas ſolito ſeriùs erumpere animadverti, utpote ab immani ſymptomatum dictorum violentia conſtrictas, atque impeditas: Quæ quidem ſymptomata ſolitis vehementiora, cùm agmen ducant, mihi ſatis apertè indicant ſecuturas Variolas, & è *Confluentium* genere eſſe, & periculo minimè vacare.

At verò (quod jam proximè dicendum) licèt in *Diſcretis*, mox ab eruptione (ut dictum eſt) quæ morbi inſultum comitabantur ſymptomata, nullum jam amplius faceſſant negotium, in *Confluentibus* longè aliter ſe res habet; cùm tàm Febris, quàm alia ſymptomata etiam ad multos dies à puſtularum eruptione ægrum diſcrucient.

Variolæ dictæ nunc Eryſipelatis ritu, nunc Morbillorum, erumpunt, à quibus non niſi à Medico in his morbis verſatiſſimo diſtinguuntur, ſaltē quoad faciem externam: Nam qui ad diſpar in utroque morbo eruptionis tempus, aliaſque circumſtantias, quas utriuſque hiſtoria longè ab invicem diſcrepantes exhibet, ſedulò animum advertit, haud difficulter hunc ab illo diſcriminaverit. Creſcente morbo, non in molem aliquam ſpectabilem, uti *Diſcretæ*, attolluntur, quæ faciem præſertim occupavere; at ſibi invicem implicitæ primò ſe habent inſtar veſiculæ rubræ vultum omnem contegentis, quem

ma-

maturiùs etiam in tumorem elevant, quàm ſolent *Diſcretę*: dein ad inſtar pelliculæ albæ vultui agglutinatæ ſolitam cutis ſuperficiem non multùm ſuperantes. Præterlapſo die *octavo*, pellicula alba quotidiè paulatim magis exaſperatur judice digito, & ad colorem fuſcum, non verò flavum, ut in *Diſcretis*, accedit; intenduntur in dies tum aſperitas, tum etiam cutis color, donec tandem pellicula dicta latioribus laminis deſquamatur, quod in quibuſdam faciei partibus, ſi morbus truculentior fuerit, non niſi poſt viceſimum diem ſolet contingere. Quantò atrociores fuerint Variolæ, tantò magis puſtulæ maturescentes ad colorem ſubfuſcum vergunt; tantò etiam lentiùs, ſi ſuo utantur genio, abſcedunt; ut è contra quantò minùs confluxerint, tantò magis & flaveſcunt, & ſe ocyùs proripiunt. Pellicula hæc, ſeu ſcabies omnia pervadens, ubi primùm deciderit, nulla quidem ſcabricie vultum afficit, at verò mox illam excipiunt ſquamulæ furfuraceæ indolis perquã corroſivę, quę non modò patentiores excavant foveas, quàm ſolent Variolę diſtinctę, ſed etiam faciem cicatricibus fœdè deturpant. In *Confluentium* genere, ſi admodum ſęvierit morbus, humerorum etiam, & dorſi cuticula nonnunquam deperditur, nudatis partibus ſubjectis, expoſitiſque.

Animadvertendum eſt autem, Morbum hunc magnum ęſtimari, non pro Variolarum frequentia, quę reliquum corpus, ſed pro earum numero tantùm, quę faciem obſedere, quę ſi his tanquam injecta arena ubique contegatur, utut paucę, atq; Diſcretæ ſint eæ, quæ in reliquo corpore cernuntur, haud minùs periclitatur æger, quàm ſi membra omnia denſo agmine pervaſerint: Atque ex adverſo quantumlibet ſpiſsè truncum, & artus occupaverint, ſi in facie

rariores comparuerint, magis in vado res eſt. Quod de numero diximus, & de Variolarum more poteſt affirmari, maluſne ſcilicet is fuerit, an ſecùs, vultus apertè indicat.

In *Confluentium* genere ubique obſervavi Puſtulas manuum, atque pedum majores fuiſſe, quàm reliqui corporis, & quò altiùs ab artuum extremitate truncum verſus aſcenditur, eò ſenſim minores, & contractiores ſemper extitiſſe. Atque hęc de *Puſtulis* cenſui dicenda,

Sunt verò & alia ſymptomata duo, quę Variolis *Confluentibus* accidunt, haud minoris momenti, quàm vel Puſtulę ipſę, vel tumor, vel aliud quodlibet è prędictis, *Salivatio* nempe in adultis, atque in infantibus *Diarrhęa*. Horum prius ita perpetuum ſe comitem adjungit, ut unicum tantùm viderim Variolis *Confluentibus* laborantem, nulla ſuperveniente Salivatione: Poſterius autem, nempe Diarrhœa, Infantes hac ſpecie laborantes non ita certò diſcruciat. Utrum providens natura has evacuationes idcirco ſubſtituerit, quòd in puſillo hoc, ac humili genere materia morbifica ita penitùs nequeat exterminari, ac in puſtulis iſtis majoribus, ac magis faſtigiatis generis *Diſcreti*, nullus definio, cùm Hiſtoriam tantùm ſcribam, non ſolvam Problemata. Hoc certò ſcio, quod non ſolùm Variolas *Confluentes* plerumque comitantur, ſed etiam quòd, quę per illas fit evacuatio, tàm eſt neceſſaria, quàm ſunt vel Puſtulæ, vel faciei, & manuum intumeſcentia.

Dicta *Salivatio* nonnunquam ſub primum eruptionis tempus ſe prodit, nonnunquam non niſi poſtridie, biduove prętерlapſo. Materia primò tenuis excernitur, ac facile ad tempus aliquod rejicitur, ęgro interim multa lintea eadem nocte conſpurcante.

cante. Neque ſanè multum cedit Ptyaliſmus hic alteri illi, qui ope *Mercurii* excitatur, niſi quòd non ita malè oleat. Die autem ferè *undecimo* ſaliva viſcidior jam facta ægerrimè excreatur; ſiticuloſus eſt æger, tuſſit ſubinde inter bibendum,& potus pernares revertitur, atque ab hoc die ceſſat ut plurimum Salivatio;licèt aliquando,(rarius tamen id accidit) ubi per diem unum,alterumve omnino ceſſaverit, tandem poſtliminio recrudeſcat. Dicto autem die, undecimo ſcilicet, tumor faciei unà cum Salivatione imminui incipit, ac tunc primum ejus loco manus intumeſcere ſolent, aut debent.

Diarrhœa non ita maturè infantes ſolet invadere, atque adultos *Ptyaliſmus;* quocunque vero tempore ingruerit, niſi ante ſiſtatur, ſingula morbi ſtadia decurrit.

In utraque Variolarum ſpecie Febris à primo ſtatim inſultu ad eruptionem uſque præcipuè dominatur;qua peracta inducias ferè dat uſque ad puſtularum maturationem & tempus, in quo pus conficitur, quo demum elapſo, prorſus deſinit.

Obſervavi ſemper in morbo vehementiori,ægrum ſub veſperam quaſi Paroxyſmo laboraſſe, & funeſtiora ſymptomata veſpertinis præſertim horis ſe oſtendere, atque exacerbari.

En juſtam Variolarum hujus generis Hiſtoriam, vera, ac genuina hujuſce morbi Phænomena, prout ſcilicet naturaliter ſe habet, complectentem: De *Accidentibus Anomalis*, quæ eidem,ubi minus rectè tractetur, ſuperveniunt, jam proximè diſſeremus.

Animadvertendum eſt itaque,iſta,quæ die *octavo* in genere *Diſtincto* occurrũt Symptomata Anomala, & quæ *undecimo* die in *Confluente*, (facto ſemper à primo morbi inſultu computandi initio) maxi-

mum

mum ad ægri ſive vitam, ſive interitum pondus habere, magiſque adamuſſim expendi debere, cùm liquidò conſtet, maximam eorum partem, qui utrolibet morbi (ſc. *jam deſcripti*) genere intereunt, præfatis ſingulatim diebus defungi. Primò enim qui *Diſcretis* Variolis laborat æger, cùm ſatis promptè ſudoribus diffluat, (quod hìc in adultis fieri ſolere jam diximus,) ac ſibi omnia bona promittat, ſi morbi, ut ſperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideo huic methodo inſiſtit, tum remediis Cardiacis intro aſſumptis, tum regimine calidiore, ut par eſt, adhibito; (atque hæc eò facit lubentiùs, quòd tum ab hac Methodo in principio ſibi meliùs videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Aſtantium opinionem propiùs accedat,) Tandem verò eliminatis per Διαφόρησιν particulis iſtis, quę ad puſtularem elevationem, atque intumeſcentiam faciei debuerant facere, die *octavo*, quæ turgeſcere, & per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albeſcunt interſtitia, licèt interim rubeſcant puſtulæ, atque eleventur, etiam poſt ægri mortem. Qui ad hunc uſque diem nullo negotio manaverat ſudor, jam ſubito, ſuaque ſponte evaneſcit, neq; remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidiſſimis, revocari poteſt. Æger interim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem pauciſſimarum horarum ſpatio amicorum ſpem fallit, & ad plures migrat. Veruntamen hìc eſt notandum, quòd, ſi paucæ compareant Variolæ, hyems ſi fuerit, æger ætate provectior, aut venæ ſectio fuerit celebrata, regimen illud calidius, in quod jam animadvertimus, non ita certo faciei turgeſcentiam

im-

impedit, & proinde mortem accerſit, atque ubi confertæ Variolæ, Ver, æſtaſve fuerit, æger ætate florens, neque ſanguis detractus.

At vero in *Confluentibus* maxime periclitantur ægri, & plerique etiam moriuntur die *undecimo*; nam cum hoc fere tempore *Salivatio*, quæ ægrum hactenus in tuto poſuit, ſoleat deſinere ſponte ſua, niſi faciei intumeſcentia adhuc aliquantulum perſiſtens, ac manuum, inſigniter jam incipiens ejus vicem ſubeat, neceſſe eſt ut pereat æger: Id enim eſt perpendendum, quod in hoc Variolarum genere, ubi puſtulæ tam ſunt exiguæ, non Salivatio tantùm, ſed faciei inſuper, & manuum intumeſcentia ad materiam morbificam rite eliminandam omnino requiruntur; quarum utralibet, ſi vel non adſit, vel ante juſtum tempus recedat, ægro protinus moriendum eſt. Jam verò nimio ſæpiùs evenit in hoc morbo calidiori, ut ſanguinis craſi à regimine præfervido disjecta, fractaque, atque eo uſque accenſa, ut particularum inflammatarum exterminationi ſenſim faciendæ non ampliùs competat, (ut quæ ſudoribus importunè extortis debentur mala, jam taceamus,) hinc vel non omnino intumuerint facies manuſque, vel tumor ille una cum ſalivatione evanuerit; quamvis enim faciei tumor ipſo hoc die aliquantiſper debeat remitti, non debet tamen niſi poſt diem unum, alterumve omnino recedere, manuum interim tumore perſiſtente, vigenteque; quo quidem vix aliud eſt minus fallax Convaleſcentiæ προγνωſικὸν, uti neque contrario certum magis imminentis periculi indicium.

Sed utut id ſit, materia Ptyaliſmi, quæ ad hunc uſque diem cruda fuit, tenuis, & facilè excreabilis, viſcida jam facta, & tenax, ægro ſuffocationem in-

ten-

tentat; Potus, quem assumit, in pulmones ferè dilabitur, unde cum Tussi violenta per nares rejicitur, voce est rauca, somnolentia, & stupore corripitur ingentibus, oppressus undique vi morbi, atque in hujusmodi agone ut plurimum extinguitur, eo, quem jam diximus, die.

Sunt & alia adhuc symptomata, quæ in quolibet morbi statu occurrunt, tàm *Discreto* Variolarum generi, quàm *Confluenti* pariter communia.

Phrenitis, v. g. à nimia sanguinis ebullitione nonnunquam ægrum corripit, & caloris tam parum est patiens, ut magnis viribus, ac furibundo nisu injectas prehendentium, & lecto incarcerantium manus eludere conetur.

Aliquando eadem causa effectum longè diversum, seu contrarium, ut videtur, producit, Affectum sc. *Comatosum*; ita ut æger nunquam fermè evigilet, nisi continuo pulsu excitatus.

Est etiam ubi in hoc morbo, perinde atque in Peste, laxata inflammationis vi, sanguinis compage, *maculæ purpureæ* se ostentant Pustulis interspersæ, mortis ferè semper Prænunciæ. Frequentius hoc evenit, ubi aeris Constitutio morbo isti Epidemicè grassanti prę cęteris favet. Aliquando in pustularum summitate maculæ nigræ exiguæ, acicularum capita vix æquantes, in medio verò subsidentes, se produnt variis in locis; quæ cùm nimio fervori ortum debeant suum, tandem beneficio regiminis magis temperati fuscum colorem acquirũt, posteaque pedetentim subflavum illum, qui variolis genuinis, ad suum morem obtinentibus, naturaliter competit, quod satis liquido cernitur in illa, quę circa morbum hunc versatur, praxi, in quo omnia Symptomata eò sunt mitiora, quò magis pustulæ

ma-

maturitatem adeptæ ad dictum colorem accedunt, atque è contra.

Adoleſcentum porrò, & ætatis flore vigentium, (præcipuè ſi vino, aut alio quovis liquore ſpirituoſo ſe nimium impleverint) uſque adeo in hoc morbo nonnunquam ſanguis accenditur, furitque, ut per Arterias, & veſicam viam ſibi faciat, & qua data porta ruat; quo quidem *mictu ſanguineo* vix aliud ſymptoma pejoris notæ, atque ominis invenire licet, per omnem hujus morbi tragœdiam.

Ab eadem inſuper cauſa nonnunquam, licèt rariùs, ſanguis è pulmonibus ejicitur. Utraque verò Hęmorrhagia hęc ſub morbi initio plerumque contingit; puſtulis nondum erumpentibus, vel ſi in quibuſdam locis ſe oſtendant, in pleriſque tamen aliis adhuc ſub cute denſæ latent, atq; ejus ſunt generis, quæ in maximè *Confluentes* adoleſcerent, niſi jam dictum ſymptoma ægri morte morbum finierit.

Aliquando etiam *Urinæ ſuppreſſio* totalis ad malorum cumulum accedit, in juvenibus præſertim, idq; in ſtatu, vel etiam declinatione *Diſcreti* generis.

Sunt & alia ſymptomata, quæ a προφάσει aliqua jam dictis contraria interdum oriuntur, ſi nempe ęger à frigore nimis intenſo fuerit lęſus, vel ſi pręter jus, faſque vena fuerit pertuſa ad ingentem ſanguinis amiſſionem, aut alvus nimia Catharſi ſubducta, unde puſtulę nonnunquam faſtigiis cedunt, & derepente conſidunt, ſuperveniente inſuper *Diarrhęa*, à qua ęgro (adultus ſi fuerit, ut ſuprà innuimus) ingens eſt diſcrimen, & anceps morbi exitus, materia ſc. Varioloſa introverſa, ita ut natura eidem per cutis poros debitè exterminando impar prorſus inveniatur. Huc accedit, quòd faciei, manuumque tumor ab his retunditur, qui non minus

in

in bonis ægri rebus est censendus, quam ipsa Pustularum eruptio, nisi eæ fuerint *perpaucæ*.

Quę vero à susceptо frigore pendent symptomata, raro admodum occurrunt, si cum illis conferantur, quæ à contrario, calidiori nempe regimine, nascuntur; Cùm enim morbus hicce inter calidissimos jure optimo habeatur, longe minus ab hac parte peccatur, quàm ab altera.

Qualis verò sit hujus morbi essentia, ob naturalem, & communem mihi cum reliquis hominibus Intellectus defectum, nescire planè me fateor; veruntamen prędicta symptomata pensiculatim trutinata mihi videntur subindicare, *Inflammationem* eum esse (à cęteris tamen Inflammationibus specie diversam) tum sanguinis, tum reliquorum humorum, in qua amolienda, per dies priores duos, tresve id agit natura, ut particulas inflammatas digerat, coquatq; quas postea in corporis habitum ablegatas maturat adhuc, & sub Abscessulorum forma suis demum finibus expellit. Quapropter, ut fundamento alicui medendi methodus superstruatur, notandum est, duo esse hujus morbi tempora, quorum primum *separationis* est, secundum *expulsionis*. Atq; primum quidem illud tempus plerumque cum Febrili ebullitione transigitur, quod tribus, vel quatuor primis diebus peragi solet, quorum decursu natura id satagit, ut partes ejusmodi inflammatas seligat, congregetque, quę sanguinem lacessunt, atque etiam ut illas in carnosas corporis partes relegatas ibidem deponat, quo facto pristina quiete fruitur, sedato jam tumultu, qui, dum hoc ageretur, in sanguine ciebatur. *Separatione* sic ope ebullitionis in sanguine peracta, *Expulsio* jam locum obtinet, quæ per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis illis

absces-

abſceſſibus, in carne perficitur. Sicut enim à natura abſceſſuum ſua ſpecie non abludunt, ita parem cum aliis, cruditatis, maturationis, atque exareſcentię ſtatum percurrere ſolent; quę omnia ſi ritè, atque laudabili modo abſolvant, & exequantur, in tuto res eſt, cùm exinde curationis ſumma dependeat; ſin minus, omnia peſſum ruitura ſunt. Et quidem poſtremum hoc negotium, priori illo *ſeparationis* opere, tanto plus temporis ſibi vendicat, quod prius illud in tenui, fluidoque corpore tranſigatur, atque in ipſo (ut ſic dicam) naturę foco; poſterius autem denſo, ſpiſſoque theatro, atque à vitę fonte paulo remotiori, partes ſuas exequi cogatur.

His ita pręmiſſis, Indicationes exurgunt: 1. Ut æqualis ille tenor ebullitionis in ſanguine conſervetur, qui neque nimis properè ſeparationem nimia ſua vi perficiat, neque tamen torpido nimis motu eandem remoretur, vel non ſatis idoneam pręſtet. 2. Ut abſceſſuli, puſtulæve ſumma cura ſuſtineantur, quo debita tempora percurrentes, tandem contentam in ſe materiam omnino avehant, ipſæque etiam evaneſcant.

Ut itaque paucis de *primo* agamus, ſolicitè imprimis cavendum eſt, hoc tempore pręſertim, ne nimium aſſurgat ebullitio, ſive id fiat ex congeſtis tragulis, ſive ex aere loci, in quo decumbit ęger, igne nimium excalfacto, ſive ex calidorum medicamentorum, & cardiacorum uſu; præcipuè vero abſtinere oportet, ſi æger in ætatis flore conſtitutus fuerit, vel ſanguinem habeat generoſiori potu nimis exaltatum, vel anni tempeſtas aut Verna ſit, aut ſalem ultra ęſtatis initium non proceſſerit. Hinc enim fiet, ut ſeparatio, quę ſenſim, lentiſque gradibus pergi debebat, ut ad univerſalem quandam deſpumatio-

tionem opportuniùs pergat, præcipiti curſu feratur; atque ita vel non ſatis idoneus partium numerus congregetur, vel (quod fortè contingat) nonnullę partes ad ſecretionem damnentur, quas alias Natura illam ſubire noluiſſet, niſi quod ultra debitos limites excurrere coacta, noxam hanc ſibi creet: ſecretis enim illis, quę ad ſeparationem minus opportunę ſunt, aliorum illuc propendentium motus eorum commixtione impeditur, adeoque redduntur expulſioni minus accommodæ. Mihi quidem rationi conſentaneum videtur, ut quo diutius natura *ſeparationem* molitur, ac perficit, dummodo ebullitio nõ omnino torpeat, eo certiùs, atq; univerſaliùs eadem *ſeparatio* abſolvatur · Atque ex illa ſic abſoluta, curationis inſequentis ſucceſſus potiſſimum ut dependeat, neceſſe eſt, uti ex methodo contraria contrarius plane rei exitus: ex calido enim iſto regimine nihil boni naſcitur; ſicut ex pręcoci fructu nihil frugi, cùm frequenter uſu veniat, ut vel in Phrenitidem æger prono lapſu ruat; vel (quod pejoris notę eſt) ſudores ingentes oboriantur, ex quibus partes non ſecerni aptæ, neque *puris* naturæ reſpondentes (quod ipſum tamen pus genuina ſoboles eſt hujuſce excretionis) eliminentur, vel ex cardiacis illis adminiſtratis, calidaque cuſtodia, Variolæ nimis protruſæ in unum confluant, fœdo certè ſpectaculo, triſtemque eventum interminanti.

Atque hæc, & hujuſmodi ſymptomata ex his erroribus progigni ſolent, cùm ex altera illa methodo nihil unquam mali obſervaverim. Natura enim ſibi permiſſa negotium ſuum ſuo tempore exequitur, materiamq; debito ordine, ac via tum ſecernit, tum etiam expellit, ut (in Junioribus pręſertim, vegetiſque temperamentis) noſtra ope, noſtris artificiis,

atque

atque auxiliis non indigeat, ſuis viribus optimè inſtructa, ſuis opibus locuples, ſuo denique ingenio ſatis edocta. Neque ſanè vel ipſe vidi, vel fando accepi, quenquam ex eo periiſſe, quòd Variolæ primò non eruperint, etſi nimis multi perierint, quorum Variolæ primùm laudabiliter, & cum ſumma ſpe erumpentes, poſtea recedentibus puſtulis præmaturè detumuerunt.

Quemadmodum autẽ inconſultum eſt, atque periculoſum, calidioris regiminis, vel Cardiacorum ope cœptam ebullitionem nimis evehere; ita è contrario non minùs vacat periculo, mediantibus venæ ſectione, clyſteribus, emeticis, catharticis, aut id genus aliis eandem minuere, cùm hoc pacto partium ſeparabilium commoda ſecretio plurimùm impediatur. Licèt enim vulgare illud, atque tralatitium argumentum, quo adverſus Phlebotomiam, aliaſque evacuationes utuntur (nempe quòd non liceat à circumferentia ad centrum movere humores, cùm natura in hoc morbo contrariũ affectare videatur) nullarum planè virium ſit; eo quòd ex earundem uſu contrarius omninò effectus, ſubitanea ſcilicet variolarum eruptio, ſæpiſſimè conſequi deprehendatur; aliæ nihilominus rationes in promptu ſunt, quæ vehementer ſuadent, ut, ſi quidem ullo modo vitari poſſit, ab hac praxi manus abſtineamus. Namque (ut earum præcipuas paucis attingamus) per haſce evacuationes, non tantùm ebullitio nimis imminuitur, cujus interim ope partes deſpumandę accuratè ſecerni debuerant, verum etiam illud ipſum ſubducitur, quod cœptæ ſecretioni quaſi pabulum continenter ſuppeditaret; unde ſępenumero contingit, ut variolæ primùm laudabili impetu erumpentes (eoque fortaſſe melius, quòd evacuationes jam

dictæ præceſſerant) paulò poſt ex improviſo quaſi repercuſsæ detumeſcant, idque ob eam potiſſimum cauſam, quòd materia deſit, quæ quaſi à tergo præeuntem inſequeretur, atque agmen clauderet. His verò non obſtantibus, ſi vel minimum ſuſpicari liceat variolas mox erumpentes è Confluentium genere futuras eſse, utile prorſus erit, ut non ſolùm ſanguis quàm primùm mittatur, ſed & Emeticum propinetur, ob rationes alio in loco fusè dicendas.

Tandem ut ad ſecundam illam Indicationem pedem promoveamus ad tempus *expulſionis* accommodatam; quo tempore materia ſeparata parvorum abſceſsuum, ſive puſtularum ope, amandatur, atque expellitur; nempe illud hìc agendum eſt, ut puſtulæ debito modo ſuſtineantur, quo ritè, atque ordine deſtinatam periodum aſsequantur.

Sicut itaque ſuprà ſatis, ut opinor, oſtenſum eſt, imprimis periculoſum eſse, ſi æger præſenti Febre, at puſtulis vix dum apparentibus, in ipſo *ſecretionis* tempore nimium caleſiat; ita etiam non minori periculo plena res eſt, ſi idem quovis morbi tempore fiat, atque illo præſertim, quod ad expulſionis initium vergit, crudis adhuc exiſtentibus puſtulis: Quamvis enim ſanguis, peracta jam *ſeparatione*, atque relegata ad carnoſas partes materia, ab inteſtino tumultu magnam partem immunis ſit, interim tamen tener adhuc, recenſque, ac vix novo ſtatu, & quaſi textura indutus, ἀπαθὴς eſt, facileque vi caloris immodici undecunque appellentis afficitur, atque adeo leviſſimo momento irritatus flammam concipit, & in novam ebullitionem proclivis eſt; quæ quidem nova ebullitio, non uti prior illa, *ſeparationem* jam molitur (illam quippe peractam ſupponimus) verum illius loco non tantum ſympto-

mata

mata ſuperius memorata excitat, ſed & cœptam per puſtulas *expulſionem* interturbat, & contentam materiam exagitando noxam parit. Vel itaque partes jam ſecretæ, atque in corpotis ἕξιν depoſitæ, vehementi illo, rapidoque ſanguinis ebullientis curſu abreptæ in ejuſdem maſsam reſorbentur; vel partes carnoſæ ultra gradum ſuppurationi debitum excalfactæ, minus commodè illam exequuntur; vel denique fortaſſis oborta hac nova ægritudine, ſanguinis œconomia, ipſarumque carnium tonus pervertitur, uſque adeo ut materiam illam expulſam vincere, eamque ſolenni more abſceſsuum coquere nequeat.

Interim non uſque adeo nos illuc intentos eſſe oportet, quo ebullitionem nimiam in ſanguine prævertamus, ut ægrum frigoris injuriis exponendo puſtularum eruptio impediatur. Gradus ille caloris ad harum expulſionem promovendam accommodatiſſimus, naturalis ſit oportet, atque ejuſmodi, qui carnoſarum partium temperiei conveniat, quique hunc excedit, aut ab eodem deficit, utrinque periculoſus eſt.

Ex dictis itaque ſatis manifeſtum videtur, in quam incerto, lubricoque ſit loco, tum morbus ille, de quo loquimur, tum praxis medica, quæ eidem accommodanda eſt. Atque etiam exinde pronunciare auſim, illius famam, qui in medicando hoc morbo frequenter ſeſe exerceret, in angusto verſari; quandoquidem non vulgus ſolummodo mortis cauſam ſatagenti nimis Medico tranſcribere paratum ſit, verum etiam ejuſdem artis profeſsores calumniandi anſam inde cupidè arripiant, atque coram iniquis judicibus cauſam dicentes, ſeveriſſimam ſententiam facilè eliciant;

eo ſcilicet conſilio, ut ipſi pluris æſtimentur, & ſuper aliorum ruinis viam ſibi ſternant ad famam: id, quod viris literatis indignum prorſus eſt, imo & vilioribus Artificibus, modò probitatem colant. Hinc porro cernere eſt, quod minus mirum ſit, ſi Nutricibus, per ſe nimium plerumque officioſis, & ſatagentibus, res malè ſæpenumero ſuccedat; Nempe res ardua eſt, & quæ muliercularum ingenium, atque judicium ſuperat, gradum caloris huc requiſiti definire, præſertim cùm anni tempeſtas, ægrorum ætas, & vitæ ratio, aliaque huc ſpectantia ſimul penſanda veniant, id, quod prudentem profectò, atque ſagacem Medicum omnino poſtulat.

Si contigerit, ut vel Phlebotomia minus opportunè celebrata, vel admiſſo frigore puſtulę recederint, vel facies, ac manus detumuerint, Cardiacis utendum eſt: Sed cavendum tamen, ne in his exhibendis nimii ſimus: Quamvis enim ſanguinem ademeris, fieri tamen poteſt, ut virium inde jacturam metuens, adeoque Cardiacis aut fortioribus, aut ſæpe repetitis utens, novam ebullitionem ex improviſo ſuſcites. Nimirum ſanguis adhuc tenuior eſt, & vim calidioris ſtimuli facilè ſentit; unde fit, ut ſæpe repetitæ ebullitiones in eodem excitentur, quibus ægrorum mors majori jure tribuenda eſt, quàm prægreſſæ venę ſectioni. Atque hæc generatim de iis, quę primariis Intentionibus ſatisfacere poſſint, dicta ſunto.

* Jam ut calcata veſtigia repetam, ac ad Praxin propiùs accedam: Quam primùm manifeſta hujus morbi indicia ſe produnt, ęgro aura liberiore, vino, ac carnium eſu interdico, cereviſiam verò tenuiorę pane

pane toſto leviter tepefactam pro potu ordinario, ac ſubinde pro arbitrio hauriendam concedo; pro victu etiam juſcula avenacea, hordeacea, poma cocta, aliaque, quæ neque frigoris, neque caloris vim aliquam egregiam obtinent, aut ventriculo concocturo moleſtiam exhibent, injungo. Nec vulgarem illam, ruſticamque diætam admodum improbo, nempe ut lacte cum pomo cocto, & contuſo veſcatur, modò cautum ſit, ut eo per vices utatur, & modicè, dempto etiam lactis frigore. A regimine calidiore protinus inhibeo, ut & ab uſu medicamentorum Cardiacorum quorumcunque, quibus variolas in cutem ante diem *quartum*, qui eruptioni proprius eſt, ac naturalis, temerè propellere nonnulli ſatagunt; Cùm pro certo habeam, eò magis univerſalem fore materię varioloſę ſeparationem, quò tardiùs iſtę prorumpunt: proinde & ſecuriores poſſumus eſſe, ne ſe denuò intro condant, & rectiùs matureſcant: cum, ſi ante tempus extrudantur, prȩcipitatur materia cruda adhuc, atque inconcocta, quæ ad inſtar fructuum prȩcociorum inani ſpe lactat. Adde, quòd ab hac nimium feſtinata diligentia periculum eſt in calidioribus prȩſertim temperamentis, ac vegetioribus, quorum principia Activa plus ſatis Cardiacorum ſupplent vicem, ne natura nimis incitata, coactaque, univerſam pene corporis ſubſtantiam in variolas effundat; ita ut jam *confluant* illæ, quæ, niſi plus ȩquo properaſſes, in *diſtinctarum* ordine lætiori omine ſubſtitiſſent. Porrò non ideò ſtatim foras propellendæ ſunt Variolæ, ubi primum aliqua morbi hujus ſuſpicio oritur, quia ſc. æger ante eruptionem vehementer ut plurimum laborat, angiturque; cùm ne vel una quidem inſtantia poſſit oſtendi, quempiam ideo interiiſſe, utut graviter ȩgrotaverit,

quod non mox prodirent Variolæ, vel naturam iisdem ſerius ocyus extrudendis defuiſſe, niſi ſicubi regimine calidiore, & remediis Cardiacis, præmature ingeſtis, fuerit impedita. Etenim non ſemel obſervavi in junioribus, & temperamento ſanguineo præditis, regimen calidius, & Cardiaca eo animo exhibita, ut Variolas ante juſtum tempus exturbent, ita parum eruptionem acceleraſſe, ut eidem è contra obicem ponerent: Sanguine enim his modis excalefacto, & in motum violentiorem, quàm qui materiæ Varioloſæ ſeparationi ritè peragendæ par eſſet, concitato, certa tantùm quædam morbi indicia ſe prodidere, latentibus intra cutim puſtulis, neque ſe ultra efferẽntibus, quibuſcunque demum Cardiacis ſolicitarentur, donec tandem ſanguine ad moderatam, debitamque temperiem redacto, conceſſa ſcil. Cereviſia tenuiori, demptoque partim ſtragulorum, quibus torrebatur, onere, puſtulis exiturientibus commodam viam ſtravi, atque ægrum in tuto, favente Numine, collocavi. Neque magis, ſi quid ego judicando valeo, ab illis ſtat Ratio, qui ægrum ita pertinaciter ante diem *quartum* lecto addicunt, modò cubiculi ambitu ſe contineat, quàm ab his, qui adeo præmaturè, atque intempeſtivè Cardiaca ingerunt. Etenim *Sanguinis mictus*, *maculæ purpureæ*, & reliqua ſymptomata lethalia, (de quibus ſuprà) eo tantùm nomine, præſertim ætate florentibus, ſuperveniunt, quòd nempe lectulo præproperè nimis affigantur. *Quarto* verò die lectulo ægrum adjudico, ac tum temporis, ſi eruptio parum pro votis ſuccedat, rectè exhiberi poteſt Cardiacum aliquod blandius, unica ſaltem vice, quo exigantur puſtulæ. Inter iſta, quæ huc faciunt medicamenta, *Paregorica* dicta, qualia ſunt *Laudanum Liquidum*, *Diaſcordium*,

dium, &c. si in pauca quantitate Aquis Cardiacis appropriatis admisceantur, cæteris prælucent: Hæc enim cùm sanguini æstuanti frenum injiciant, Natura materiam morbificam opportunius, atque liberius ejicit, atque amolitur. Neque etiam consulerem, Cardiacum ante hunc diem propinare vel urgente *Diarrhœa*, atque illud, ut videtur, indicante. Licèt enim, quod antea innuimus, nonnunquam Variolarum *Confluentium* eruptionem præcedat *Diarrhœa*, (quæ oritur ab halitibus inflammatoriis, vel humoribus à massa sanguinis per primos dies exagitati, atque æstuantis, in intestina exoneratis) non tamen hic magis deerit natura dictis materiæ varioloſæ halitibus in corporis habitum propellendis, (quo facto, sua jam sponte sistetur Diarrhœa) quam solet in halitibus istis controvertendis, eliminandisque, qui in ventriculum inversi sub initio morbi vomitum provocant.

Animadvertendum verò est, quod si ad adolescentem vegetiorem accersor, & qui insuper liberaliore, sive vini, sive liquoris cujuscunque spirituosi compotatione morbo ansam dedit, non satis habeo ad frænandam sanguinis ebullitionem, ut tam Lectulo, quam Cardiacis abstineat, nisi ad hæc sanguis è brachio mittatur: Quod si non concedatur, obtinente vulgi præjudicio, missionem mihi saltem esse petendam existimo. Superinducta enim Inflammatione ista, quam sanguini impressit liquorum spirituosorum fervor, intenso illi calori, quem hic morbus naturaliter comitem habet, ita furit sanguis, ut non raro in vesicam vasorum ductu irruat; vel maculas pariat purpureas, aliaque ejusmodi symptomata, quæ per omnem morbi decursum crucem figunt Medico, atq; ægrum è medio tollunt. Atque

hæc de illis, quæ ante puſtularum eruptionem ſunt peragenda.

Ubi primum eruperint Puſtulę, jam proximò diligenter mecum perpendo, an *Diſcreti* fuerint generis, an verò *Confluentium*; cùm longo hæc intervallo ab invicem diſtent, quantumlibet conveniant quoad ſymptomata quędam utriſque communia. Si itaque ex puſtularum magnitudine, & paucitate, tardioreque eruptione, tum etiam Ægritudinis, aliorumque ſymptomatum graviſſimorum, quę in *Confluentibus* etiam poſt eruptionem fatigant, evaneſcentia, de genere *Diſcreto* mihi conſtet; Ægrum Cereviſia tenujori, juſculis avenaceis, hordeaceis, &c. reficiendum curo, modo, quem ſuprà deſcripſimus. Atque ſi tempore Æſtivo, eoque calidiſſimo Variolę non ita multę obtingant, quorſum attineat ęgrum in lecto jugiter ſtratum, obrutumque detinere, ego quidem non video. Quin potius ſingulis diebus per aliquot horas de toro ſurgat, ea lege, ut tàm loco, quàm veſtitu, frigoris pariter, ac caloris nimii incommoda præcaveantur. Quid quod ęgroto à cubili quandoque abſtinente, morbus minori cum moleſtia, ac etiam breviori ſpatio tempora ſua peragat, quàm ſi eidem continenter affigatur? quod non modò ęgritudinis tędium adauget, verùm etiam Febrilem ęſtuationem fovet, & prodeuntibus veſiculis dolorificam inflammationem conciliat. Quòd ſi aut frigidior anni tempeſtas, aut copioſior Exanthematum eruptio perpetuò decũbendi neceſſitatem ægrotanti imponat, proſpicio, ut non intenſiore caloris gradu, vel adjectis pluribus ſtragulis in lecto decumbat, quàm quibus in proſpera valetudine uti ſolebat, accenſo interim non niſi hyeme incũbente, manè, & ſerò foco mediocri. Neque etiam

exigo,

exigo, ut in eodem loco ſemper jaceat, nempe ne ſudores erumpant, quos ego tum rationibus ſuprà allatis, tum ipſa experientia fretus, fidenter affirmo non abſque ingenti periculo promoveri poſſe.

Determinante morbo, cùm halituum à materia jam in pus converſa prodeuntium eruptio liberior à puſtulis tandem cruſtoſis, ac duriuſculis impediatur, abs re non erit *Vini Canarini ſemicocti cochl.* 5, *vel* 6, vel aliud medicamentum Cardiacum temperatum exhibere, ne ſcilicet halitus illi putridi in ſanguinis maſſam poſtliminio revertantur. Et ſanè jam nunc, neque prius, Cardiacis locus eſt. Eodem pariter tempore Dięta paulò calidior, & Cardiaca magis poteſt concedi; juſcula v. g. ex pane, & cereviſia ſaccharata, è farina avenacea cum cereviſia, & ſaccharo, &c. Neque aliis omnino erit opus, in genere ſcil. *Diſcreto*, ac leniori, ſi æger hac Methodo, ac Dięta, utriſque moderatis, ſe tractari patiatur; niſi forte inquietudo, vigiliæ, aut ſymptomata Phrenitidem minitantia; Paregorici uſum ſubinde ſuadeant.

Hęc ſanè, reclamante licèt immani iſto, ac malè fundato hominum præjudicio, quod ex adverſo militat, vera eſt, ac genuina Methodus huic Variolarũ generi medendi, & obtinebit demum, me vita functo. Et licèt non negem, multos regimine admodum oppoſito tractatos nihilominus convaleſcere, fatendum eſt tamen (& ſanè dolendum etiam, ſi nobiſcum reputemus, quàm omni prorſus periculo vacat ex ſua natura hoc *Diſcretum* genus) plurimos etiam interire: quin & alii complures fatis pariter concederent, niſi vel à frigidiore tempeſtate, in quam incidit morbus, vel à Phlebotomia (aliter ſupervacanea, atque inutili) nuper celebrata ſervaren-

rentur. Quo nomine, ſi vel obſtinatio amicorum, vel ęgri diffidentia prædicto regimini interceſſerit, tutius mihi videbatur ſanguinem detrahere; quod quidem, licèt in hac ſpecie per ſe officiat (quatenus ſc. & ſeparationem perturbat, confunditque, & pabulum inſuper tum puſtulis, tũ tumoribus elevãdis deſtinatum ſubducit) aliquantiſper tamen ſecuturum regimen calidius penſat, ac proinde hanc, quam non niſi coacti uſurpamus, Methodum, non uſque adeò periculoſam, atque ancipitem reddit.

Ex dictis (ut obiter attingam) facile erit vulgare illud Problema ſolvere; qui fiat ſcil. ut perpauci adeò è plebe hoc morbo pereant, ſi ad eos comparentur, qui inter divites eodem trucidantur; quod quidem vix ad aliam cauſam poteſt referri, quàm quòd ob rem domi anguſtiorem, & agreſte vivendi genus vix illis fiat copia ſibi nocendi regimine magis accurato, ac delicatiori. Quinimo & plures inter vulgus jugulavit hic morbus, ex quo *Mithridatii*, *Diaſcordii*, *Decocti* C. C. *&c.* uſum didicere, quàm in ſęculis *indoctioribus* quidem, at magis *ſapientibus*; cùm in ſingulis fermè ędibus reperiatur ſtolida aliqua, ac ſciola muliercula, quę in hominum perniciem, quam non didicit, Artem exerceat. Atque hæc de Variolarum, quas *Interſtinctas* appellavimus, curatione.

At ſi *confluant* Variolæ, periculoſę plena res aleæ eſt; arbitror enim ego genus hoc non minus ab altero illo diſcrepare, quàm ab hoc ipſa peſtis, licèt apud hominum vulgus, quibus nomina, & verba pro rebus ſunt, utriuslibet Curatio ex ęquo prędicetur. In hac morbi ſpecie, cùm intenſioris ſanguinis inflammationis proles ſit, major pariter adhibenda eſt cura, ne calefiat æger, ut in prioris Curatione jam

di-

dictum est. Quamvis autem species hæc ex sua natura majorem sibi vendicet refrigerationem, quàm altera ista, ad promovendam tamen faciei, ac manuum intumescentiam, (sine qua de ęgro actum est) & pustularum elevationem, atq; augmentum, tum etiam, quia æger ob exulcerationes dolorificas lecto abstinere nequeat, expedit, ut in eodem contineat & se, & manus etiam suas, modò stragulis modicè contectus sit, & concessa fuerit venia ab hac in illam lecti partem corpus pro arbitrio suo transferendi, ut in genere *Discreto* innuimus. Præsertim verò morbo exeunte, cùm jam appetat *Febris Maturatio*, non tantùm hac libertate privandus est æger, sed monẽdus etiam, ut ea utatur, quin & versandus persæpè nocte atq; interdiu, ut ingens calor contemperetur, & evitentur sudores, quibus amandatur lenis iste humor, quo diluendæ sunt Variolæ, ut mitescant.

Quandoquidem verò, ut diximus, *Ptyalismus* hanc speciem jugiter comitatur, qui cùm è præcipuis sit Naturæ evacuationibus, atque hìc in ejus locum, quę per pustulas fieri debuit, substituatur, (quæ quidem per pustulas evacuatio in hac specie humili, ac depressiore non ęquè atque in altera procedit) summoperè annitendum est, ut dicta Salivatio in vigore perstet, & conservetur, nec ante diẽ suum sistatur, vel remediorum calidorum usu, vel à cerevisia tenui, aut simili alio liquore liberaliter hauriendo ęgrum arcendo. Jam cùm Ptyalismi mos sic naturaliter se habentis, ut cum prima eruptione incipiat, & die *undecimo* minuatur, neque tamen nisi post diem adhuc unum, aut alterum omninò desinat, si ante diem illum penitus cesset, in lubrico sunt ęgri res. Nam cùm faciei tumor (per quem nonnihil materiæ morbificæ evacuatur) nunquam

quam non eo ipso die dispareat, si Salivatio eodem pariter tempore se subducat, æger materia Variolosa jam putrescente, ceu veneno, inficitur; cùmque nulla amplius detur porta, per quam evacuari possit, in busti limine constituitur; nisi fortè (quod fit nonnumquam) manuum intumescentia, quæ ut seriùs quàm illa faciei se ostendit, ita tardiùs recedit, ejus sit molis, ac momenti, ut ab Orci faucibus illum eripiat. *Salivatio*, quæ tanti hìc est, tamque necessaria, admodum promovetur, si ægro affatim propinetur Cerevisia tenuis, vel liquor alius quilibet, qui nec illum calefaciat, nec ad sudores provocet.

Præter hæc verò, ut consopiatur vehemens illa sanguinis ebullitio, qua hęc Variolarum species alteram illã longè superat, & sustentetur *Ptyalismus*, (necessaria nempe hujusce morbi evacuatio) conveniunt medicamenta *Narcotica* prę aliis quibuscunque: quæ, licèt ob vim, qua donantur, incrassantem, educendæ Salivæ videantur officere, jamdiu tamen ego me isto liberavi præjudicio, atque eadem in hoc morbo adhibui, astipulante ubique rerum eventu, modò æger pubertatem excesserit. Sanguis enim Infantium, Puerorumque (qui per integrum morbi stadium plerumq; satis benè dormiunt) cùm mitiùs ferveat, minus hujusmodi eget sufflamine; atque insuper horum usu *Diarrhęa*, quam in hoc morbi genere infantibus evacuationẽ natura instituit, cum ægri damno sistitur. Adultis verò *Paregorica* Medicamenta, si frequenter usurpentur, hęc adferunt commoda: Primò, somnum moderatè cõciliando, efferam minus sanguinis ebullitionem, ac proinde Phrenesim cohibent, pręcaventque. Dein, ab eorum usu Faciei, & Manuum intumescentia, quam insignem in hoc morbo natura habet evacuatio-

tionem, rectiùs procedit. Quinetiam, quod non parum facit ad ægri ſecuritatem, cùm nõ rarò juſto citius detumeſcat facies cum malis ægri rebus, tumor Narcoticorum ope ad debitum uſque naturæ terminum ſuffulcitur,& protrahitur;mitigato enim ſanguinis fervore, radii inflammati opportunè ad manus, faciem, atque omnem corporis ſuperficiem pro morbi ingenio feruntur. *Ptyaliſmus* denique hiſce propagatur, qui licèt vi medicamenti ita fortiter incraſſantis ad horas aliquot ſiſtatur in quibuſdam, mox tamen aucto novis hiſce ſuppetiis robore, inſurgit denuò natura, & cœptum opus feliciter peragit. Quin etiam animadverti, *Salivationem*, quę circa diem *undecimum*, aliquando etiam citiùs, cum ingenti ægri periculo minui ſolet, exhibitis plus ſemel *Paregoricis*, de novo fuiſſe redintegratam, nec ante diem *decimum quartum*, alicubi etiam & poſt illum, deſiiſſe. Propino ego utplurimum, vel *Laudani liquidi* guttas 14. aut circiter, vel *Syr. de Meconio* ℥i. in *Aq. flor. Paralyſ.* vel ſimili ſtillatitia ſolutam: Quæ ſi Adultis poſt plenam eruptionem ad morbi uſque finem ſingulis noctibus propinentur, non modò incommodi nihil, ſed & magnum inde emolumentum capient, quod frequenti experientia didici. Expedit verò, ut cenſeo, paulò temporiùs, quàm aliter fieri ſolet, *Paregoricum* exhibere; facile enim obſervatu eſt in Variolis peſſimi moris, *caloris*, ut ita dicam, *Paroxyſmum* veſperi plerumque ægrum inquietudine, anxietate, aliiſque ſymptomatis laceſſere, quę, ſi *Paregoricum* hora ſexta, ſeptimave veſpertina ſumatur, aliquatenus pręcaveri poſſint.

Proximo loco, cùm in Variolis *Confluentibus* haud minus certò *Infantes Diarrhęa* comitetur, quàm

quàm *Adultos Ptyalismus*, natura, ut suprà ostendimus, alterutram harum evacuationem materiæ morbificæ eliminandæ ubique constituente, ut nec hìc *Ptyalismo*, ita neque istic *Diarrhœæ* frœnum injicio, cùm utrumque ex œquo sit absurdum: Malè locata interim imprudentium aliquot mulierculârum opera in sistenda hujusmodi Diarrhœa, multa infantium millia letho dedit, dum falsò secum reputant, Diarrhœam par in *hac* Variolarum specie, atque in *Distincta* discrimen apportare; nescias scilicet, *illic* tantùm officere Diarrhœam, ubi per pustulas fit evacuatio, *hìc* verò naturæ opus illam esse, morbo effugium quærentis. Missa itaque Diarrhœa, καὶ τῇ φύσει ex præcepto Divini senis συμπράττων, quo cœpi pede pergo; in cunis, ut nunc jaceant infantes, ut nunc istinc auferantur, consulo; & si fuerint ablactati, eandem, quam superiùs Adultis, Diætam istis concedo.

Ultimis morbi diebus, cùm facies ob pustulas crustosas, duras, aridasque fermè riget, eandem *oleo Amygdal. dulc.* inungo persæpè, tùm ad mitigandum dolorem à rigiditate ortum, tùm ut effluvia calidiora liberiùs exhalent.

Facies ne cicatricibus deturpetur, nihil quicquam molior; cùm *Olea, Linimenta, &c.* id tantùm agunt, quò tardiùs evanescant albi isti furfures, quibus se invicem pellentibus, excipientibusque, postquam æger jam lecto surrexit, ac mediocriter valet, paulatim succedunt fœdæ illæ cicatrices. Sed ab his non valdè metuendum est ægro, ubi ob regimen moderatius pustulæ minus exacerbatæ nullam qualitatem Causticam contraxere.

* Jam verò, licèt Methodus hæc (si cautè scil. ac

ac prudenter circumstantiis particularibus accommodetur) prędicta illa à natura abhorrentia, atque periculosa symptomata pręoccupet, & securum, atque perbenignum morbum reddat; à quacunque tamẽ causa exorta sint hęc, me nondum accersito, necesse habeo in aliquibus, quæ hìc subnectam, alia via insistere, eadem ut submoveam, atque debellem.

Imprimis igitur, si in *Discreto* genere ob regimen justo calidius, & continuos sudores, ægri facies die *octavo* non intumescat, (pustulis interim satis densè se exerentibus) sed flaccida sit, & palleant pustularum interstitia, in casu posito, ultra quod ad temperatum magis regimen, & compescendum sanguinis ὀργασμὸν velis remisque contendo, *Paregoricum* aliquod medicamentum è vestigio hauriendum præcipio; quod quidem somnum blandè conciliando (nisi plus nimio cerebrum incaluerit) & mitigando proinde effrænem sanguinis ferociam, sanguinem una cum calore ad faciem, prout morbi ratio postulat, tempestivè determinat. Quod si eo usque processit malum hac παροφάσει ortum, ut sudor, qui huc usque copiosè manavit, sponte sua defecerit, ęger Phrenitide corripiatur, de vehementi queratur ęgritudine, urinam paucam, at frequenter reddat; jam non aliis auxiliis (cùm in propinquo mors sit) ęgro subveniri posse autumo, quàm vel Narcotica affatim exhibendo, vel sanguinem liberaliter extrahendo, corpusque aurę exponendo. Et profectò haud ita temerarium, atque ἄπορον videbitur, quod jam proposui, si ad illos animum advertamus, qui ob copiosas narium Hæmorrhagias subitò ingruentes, ferreas imminẽtis lethi manus salvi evasere. Illud insuper est perpendendum, quòd in extremo hoc agone non idcirco instat mors, quòd pu-

puſtulæ intrò recedant, (extant enim hæ, eminentque cum inſigni rubore, etiam animam agẽte ægro) ſed quòd facies non turgeſcat: ad promovendam verò hanc faciei intumeſcentiam, quicquid id demum eſt, quod ad ſanguinem contemperandum facit (Venæ ſectionem autem, & modicam refrigerationem eam vim obtinere nemo, opinor, negaverit) neceſſariò æquè, ac Paregoricorum uſus, atque ob eaſdem planè rationes, debet conferre.

Non hæc ita velim intelligi, ac ſi in qualibet *Phrenitide* Variolis ſuperveniente, (cùm nullum hìc ſymptoma frequentiùs occurrat) Venę ſectionem ſtatim ſuaderem, ſed in illa tantùm, quæ ideo accidit, quia facies non turgeſcit, in *diſtincto* ſc. genere, & puſtulis copia ſatis magna comparentibus; vel ubi ob regimen admodum calidum, & Cardiacorum uſum, ſanguis adeò efferus eſt, atque ultra omnem modum evectus, ut inducias ferre nequeat, donec medicamentis *Paregoricis*, & reliquis eodem facientibus, ad debitam temperiem reduci poſſit. Cùm enim ita ſe res habent, Medicus ad conſcientiam ſuam potius, quàm ad incertam famam ſe componens, vel ſanguinem, ut antè dictum, detrahere debet, vel ut æger aere liberiori refocilletur, præcipere: Quod ut ſatis efficeretur, ſæpè mihi viſum eſt in tali agone phrenetico, ut æger lecto aliquantiſper exſurgeret; quo facto plures à morte liberavi. Pręter iſta verò, quæ oculis ipſis uſurpavi, innumera ſunt illorum exempla, qui his modis quaſi Orci faucibus erepti ſunt. *Phreneticorum* enim nõnulli Nutricum curam fallentes (miris ſc. artibus utuntur homines ita affecti) atque è lecto dilapſi aeris frigori ſemetipſos etiam noctu expoſuerunt: Alii frigidam vel furtim, vel raptim nacti, vel etiam

pre-

precibus à nutrice emendicatam hauſerunt, adeoque felici errore ſalutem jam planè deſperatam conſequuti ſunt.

Unicam hìc loci hiſtoriam adſcribere non gravabor, quam ab eo ipſo accepi, cujus res agebatur. Is nempe *Briſtolium* profectus, juvenis adhuc, inque ipſo ætatis flore, circa mediam æſtatem Variolis correptus eſt, iiſque paulo poſt Phrenitis acceſſit: Nutrix in urbem ingreſſa, interim ægrum ſuum aliorum curæ commiſit, mox nempe reditura. Verùm dum paulo diutiùs moratur, ægrotus (ut aſtantibus viſum eſt) interea moritur. Aſtantes, & anni tempeſtatis, & habitus ægri, craſſi ſcil. atque corpulenti, rationem habentes, ne oleret cadaver, è lecto ſublatum, ac nudum menſæ imponunt, linteo ſuperſtrato. Nutrix tandem rediens, accepto nuncio, cameram intrat triſtiſſimo ſpectaculo interfutura; mox amoto linteo, vultuque conſpecto, ſubobſcura quædam vitæ indicia conſpicari ſibi viſa eſt, ac proindè ſtatim projectum corpus in lectum repoſuit; adeoque ſub manu conſilium capiens, ac neſcio quid fatagens, ægrum ſuum in vitam revocavit, atque diebus aliquot interpoſitis ſanum conſpexit.

Sed ut ad propoſitum revertar; Proximo loco, ſi in Variolis *Confluentibus* Saliva eouſq; excocta ſit, & viſcida ob calorem præcedentem, ut tantùm non ſuffocetur æger, (quod *undecimo*, ut ſuprà diximus, die non inſolens eſt) *Gargariſma* neceſſariò in uſum trahatur, &, ut ſæpè die, nocteque ſyringa in fauces ſedulò injiciatur, ſeriò imperandum. Componatur verò illud è Cereviſia tenui, vel aqua Hordei, cum melle Roſarum. Vel ſequens uſurpari poterit: ℞: *Cort. Ulmi* ℥vi: *Rad. glycyrrhiz.* ℥ſs. *Paſſular. enucleat. n.* xx. *roſ. rubr. p.* ii. *coq. ſ. q. aq. ad* lib. iſs. *co-*

latura diſſolv. Oxymel. ſimp. & mel. roſar. aa. ℥ii. *M. ſ. f. Gargariſma*. Quòd ſi æger ritè fuerit tractatus, *Ptyaliſmus*, etiam cùm jam cœperit imminui, ita pulchrè ſuo fungetur munere, ut hoc remedio opus non fuerit. Et profectò ubi eò res rediit, ut æger ſingulis momentis à ſuffocatione periclitetur, ſtupore obrutus, & ſpiritu ferè undequaque pręcluſo, non ſatis tutò huic remedio fiditur: Ægro ita ad incitas redacto *Emeticum* peropportunè, ac feliciter nonnunquam exhibui ex *Infuſione Croci Metallorum*, ſed doſi paulò majori, ſc. *ad* ℥iſs; quando ob eximiam, qua laborat ęger, ſtupiditatem, minor doſis haudquaquam operabitur, atque interim eos exagitando humores, quos nequeat educere, ęgrum in magnum vitæ diſcrimen conjiciet. Sed neque huic remedio ſatis fidere poſſumus, atqui (quod verè dolendum) aliud adhuc certius deſideratur ad truculentiſſimum hoc ſymptoma debellandum, quod ſolum, ac ſuo marte eos ferè omnes jugulat, quoquot in hac Variolarum ſpecie *die undecimo* intereunt.

Cætera, quę in hoc morbo accidunt ſymptomata, ut *præcaventur* ope regiminis moderati, ita ab eodem pleraque etiam *tolluntur*: e. gr. ut *Phreneſis* antedicta, à nimia cerebri excalefactione prognata, ſanguine quovis modo paululum ventilando curatur, eadem Methodo & *Comati* (quod alteri contrarium prorſus videtur ſymptoma, & ab obſtructione corticis cerebri fit, dum halitus calidiores à ſanguine regiminis, ac medicamentorum calidorum uſu attenuato, magna copia, ac vi illic impelluntur) facilè occurritur.

Eadem hac ſanguinis contemperatione & *Maculas Purpureas* vidi ſublatas: Sed neque hac, neque alia Methodo quacunque, vel *mictum ſanguinis*, vel

violen-

violentam ejuſdem è pulmonibus eruptionem adhuc ſufflaminare potui; utraque verò Hæmorrhagia hęc, quatenus mihi hactenus obſervare licuit, indubiè mortem prænunciat.

In *Urinæ ſuppreſſione*, quæ juniores, ac vegetos nonnumquam inceſſit (à confuſione ſc. magna, & ſpirituum ἀταξία, ejuſdem excretioni ſubſervientium, ob ſanguinem, & humores nimio fervore agitatos) omnes *Diureticorum* tribus in auxilium accerſivi, ſed nihil ęquè feliciter hìc mihi ceſſit, atque è lecto eximere ęgrum, qui poſtquam adſtantium manibus ſuffultus cubiculum bis, terve circumambulaverit, mox urinam ſatis copiosè reddet, haud parvo cum levamine. Teſtes hic poſſim compellare Medicos quoſdam è familiaribus meis, qui in hoc caſu ex meo conſilio idem fieri præceperunt, neque eos fefellit eventus.

At verò, quæ à materiæ Varioloſæ repercuſſione ob frigus extremum, vel evacuationes indebitè factas, proveniunt ſymptomata, uſu Cardiacorum, & conformi regimine ſunt tollenda, qui tamen non ultra ſpatium, quo iſta perſtant, continuandus. Horum prȩcipua ſunt Puſtularum depreſſio, ſeu procidentia, & *Diarrhœa* in Variolis *Diſcretis*. Neque enim in *Confluentibus*, vel Puſtularum depreſſio mali quidquam ominatur, cùm ea ſit morbi natura; neque *Diarrhȩa* infătium iiſdem laborantium, cùm ſalutem iſta adferat, non periculum. In utroque hoc caſu potio Cardiaca ex *Aquis ſtillatitiis* appropriatis, cum *Diaſcordio*, *Laudano liquido*, *&c.* jure optimo concedetur, idque non tantum ad dicta ſymptomata ſubmovenda, ſed quolibet morbi tempore, ſi ęger de cordis dolore, atque ęgritudine conqueratur. Sed ut verum loquamur, ſymptomata

hujus generis oppidò rara ſunt, ſi cum illis conferantur, quæ extremorum alteri, exitiabili magis, licèt minus culpato, debentur. Et quidem opinor, rumorem illum, qui de crebra puſtularum retroceſſione invaluit, ex eo natum eſſe, quòd qui earundem depreſſionem in genere *Confluentium* obſervaverint, illam pro materiæ Varioloſæ ob ſuſceptum frigus receſſu habuerint, cùm nihil ſit hic prẹter morbi morem: Atque in genere *Diſtincto* idem ſuſpicantur, quia ſc. puſtularum eruptionem, atq; augmentum ante diem expectant, cùm non ſatis attenderint ad tempus illud, quo natura fructum hunc ad maturitatem ſolet perducere.

Ægro jam convaleſcẽte, puſtuliſque deciduis, ubi per dies aliquot carnes idem deguſtaverit, circa diẽ nempe *primum*, *& viceſimum*, ſanguinem è brachio extrahendum cenſeo, ſi morbus fuit vehementior, cùm inflammatio, quam ſanguini impreſſerunt Variolæ, ſive adultus fuerit æger, ſive infans, non minus Venæ ſectionem indicet, quàm colluvies, quæ eidem accrevit, Catharſin: quod ſatis liquet, *tum* à ſanguinis colore, qui poſt atrociorem morbum educitur, Pleuriticorum ſanguini omnino ſimilis, *tum* etiam à magnis iſtis inflammationibus, quæ poſt morbum hunc in oculos decumbunt, aliiſque diris ſanguinis excalefacti, & à morbo depravati effectibus; unde etiam, qui anteà pancraticè valebant, poſteà cum humoribus calidis, acribuſq; in pulmones, aut aliam aliquam partem depluentibus, per reliquam vitam omnem confligunt. At ſi pauciores extiterint puſtulę, Phlebotomia non opus erit. Poſt venę ſectionem Catharticum exhibeo ad tres, vel quatuor vices.

Ad hæc, ęgro à *Confluentibus* Variolis jam diu liberato, & è lecto quotidiè ſurgenti nonnunquam acci-

accidit *Crurum tumor* ferus, ac moleſtus; qui tamen vel ſponte faceſſit poſt Venæ ſectionem, & Catharſin, vel uſu Herbarum Emollientium, ac Diſcutientium, (quales ſunt *Malvæ*, *fol. Verbaſci*, *Sambuci*, *Lauri*, cum *flor. Chamomillæ*, *& Meliloti*) in lacte coctarum, facilè fugatur. Atque hæc de Hiſtoria Variolarum, quæ hoſce annos graſſatæ ſunt, quas, ut ab aliis ſpeciebus, quæ inſecutæ ſunt, dirimam, *Legitimas* appellare libuit.

CAPUT III.

Febris Continua Annorum 1667, 68. *& partim* 1669.

JAm ut de *Febre* illa dicam, quæ durante *Variolosa* hac *Conſtitutione* dominabatur, & cum Variolis ingreſſa, ſtetit cum iiſdem, ceciditque: Ita ſe hìc res habuit; Doluit æger in regione, quæ cordis ſcrobiculo ſubjicitur, nec ſuſtinuit, ut manu illa premeretur; quod quidem ſymptoma non memini me obſervaſſe in alio morbo præter hanc Febrem, & hanc ſpeciem Variolarum. Capitis dolor, & calor totius corporis, ut etiam Petechiæ, ſatis manifeſto indicio ſe prodebant. Sitis interim non urgebat. Lingua ſanorum ſimilis non rarò comparuit, niſi quòd quandoque albida, ſicca rariſſimè, nunquam verò nigra. Æger in ſpontaneos, eoſq; effuſiſſimos ſudores ab initio morbi ſolvebatur, ſed cum nullo levamine; quinimo ubi calidioribus medicamentis, & regimine provocabantur iſti, periculum erat, ne mox Phrenitide corriperetur. Petechiarum inſuper numerus augebatur, atq; alia ſymptomata adhuc efferebantur omnia. Urinę ſeparatio, quę ſatis

videbatur laudabilis, *vel* ab initio, ſpem faciebat ſalutis; neq; tamen ęger magis exinde in melius proficiebat, quàm poſt Διαφόρησιν, de qua priùs diximus. Si minus rectè tractaretur hic morbus, diutiſſimè protrahebatur plerumque, neque Criſi aliqua facta, nec ſpontè more aliarum Febrium deſinens, ſed vehementibus ſymptomatis miſerum excrucians ad ſeptimanas ſex, vel octo, niſi mors intercederet. *Ptyaliſmus* quandoque ſatis copioſus ſub finem accedebat, ſi nempè nulla inſignior pręceſſerat evacuatio, atque ęgro Julapia refrigerantia imperata fuerant, quo quidem, ſi neque evacuationibus, neque uſu Medicamentorum calidorum fuerit interceptus, morbus ultra ſpem omnem fugam ſibi quęrebat.

Ut verò Febris hęc ab iſta aeris Conſtitutione Epidemica pendebat, quę eodem tempore Variolas producebat, ita profectò dicta Febris, ſi non eadem plane eſſet, ejuſdem ferè cum illis naturę, atque indolis per omnia videbatur, demptis ſolummodo ſymptomatis iſtis, quę eruptionis vel conſequentię, vel effecta erant neceſſaria: Nam eodem modo uterque morbus aggrediebatur, dolor idem in partibus, quę cordis ſcrobiculo ſubjacent, ſi manus admoveretur, linguę item color, urinę conſiſtentia, &c. Sudores ſpontanei copioſi ab initio oborti ubique reſpondebant. Propenſio itidem, quam habebat hic morbus, quoties in Hammam vehementiorem aſſurgeret, ſe per *Ptyaliſmum* exonerandi, eadem prorſus erat, atque in Variolis hiſce, quoties ſcilicet *confluebant*. Cùm inſuper hęc Febris eo pręcipuè tempore ſæviret, quo latiùs, quàm unquam aliàs, quantum ego obſervavi, hìc locorum graſſabantur Variolæ, nemini dubium eſſe poteſt, quin ejuſdem omninò ſint proſapiæ. Id certò ſcio, Phænomena practica omnia,

omnia, quæ Curationem reſpiciebant, eadem planè fuiſſe in utroque morbo, exceptis iſtis, quę Variolarum eruptio, ejuſque effecta in iſto morbo indicabant, quæ, cùm nulla eſſent in hac Febre, indicari proinde non potuere; quod quidem mihi abundè conſtabat ex accuratiſſimis illis obſervationibus, quas feci, dum utroq; morbo laborantes tractarem. Quapropter danda mihi eſt venia (non quòd nova rerum nomina affectem, quæ perinde mihi ſunt inviſa, atque illi cui maximè, ſed ut hanc Febrim à cæteris diſtinguam) ut iſtam à ſimilitudine, quam cum hac Variolarum ſpecie habet, *Febrem Variolo-ſam* inſigniam.

Utut verò Febris dicta Variolas referebat, nemo tamen ſanus eadem illam methodo debere curari facilè ſibi perſuaſerit, cùm in his mediantibus Abſceſſulis particulæ inflammatæ in habitum corporis amandentur, eliminenturque; in hac Febre autem nonnisi per Salivationem ejiciantur: Qui enim in morbi principio manabant *Sudores* profuſi, *Symptomatici* erant, non *Critici;* cùm natura non aliam hic evacuationem videretur deſignaſſe, quàm *Salivationem*, quam tamen ipſa eadem natura pervertit ut plurimum, vel *Diarrhęa*, quæ ſępiſſimè à radiis inflammatoriis per arterias meſentericas in inteſtina delatis, atq; eadem ad excretionem ſolicitantibus, exoritur (quod etiam in *Pleuritide* uſu venit, aliiſque Febribus Inflammatoriis, ob ſanguinis, particularumque fervidarum orgaſmum, ut eventilentur, ſatagentium) vel immenſis etiam *ſudoribus*, qui morbum hunc pariter cum Variolis ex naturę præſcripto ubique comitabantur: quibus cùm ſymptomatici eſſent ipſi, *Salivatio*, quæ Critica aliàs erat futura, aliò derivabatur; ita ut niſi evacuationem

aliam ſuggereret Ars, ad ſeptimanas aliquot perſeveraret morbus, nec aliarum Febrium more Concoctionem ſubiret.

Sed ut paulò ulteriùs progrediamur, quo & Febris hujus naturam rectiùs capiamus, & ea pariter ſubſternamus, quibus *Indicationes Curativæ*, tanquam immobili fundamento, ſuperſtrui poſſint; omnino animadvertendum eſt, quòd in *Febre* illa, quæ in *Conſtitutione Intermittentibus Epidemica* vigebat, materia, quæ à ſanguine erat ſejungenda, tantæ erat craſſitudinis, ut ſeparari nequiret ſine prævia Digeſtione, qua ad debitam evacuationem diſponeretur, (determinato ſcil. ad hoc tempore) idque vel Λιμνοῦ paulò pleniori, vel Dejectionibus Criticis; ita ut id tantum negotii Medico daretur, ſic ſe ad morbi genium accommodare, ne ex una parte in ſymptomata periculoſa aſſurgeret, atq; ebulliret, neq; ex altera ita parum efferveſceret, ut materię inimicę exterminandę impar prorſus eſſet, cùm Febris Naturæ inſtrumentum fuerit ad hujus ſecretionis opus dedita opera fabricatum. Quin & in *Peſte* materia aliqua reperiebatur à ſanguine ſegreganda; ſed cùm ſubtiliſſimarum fuerit partium, & maximè inflammabilium, (ita ut quandoque ubi ſummè exacuerentur, ſanguinem, fulguris inſtar, pervaderent, nec ebullitionem quidem in eodem ciere valerent) ictu oculi per eum trajiciebat, nec niſi in glandula, aut parte aliqua externa ſiſtebatur; ubi irrétita carnes circumjacentes primò in inflammationem, poſtea in Apoſtema, pertraxit. Eſt autem *Apoſtema* Naturę machina, quę iſta, quę carnibus infeſta ſunt, amolitur, ſicut *Febris* ejuſdem eſt machina, ad diffiandа ea, quę ſanguinem malè habent. Quo in caſu Medicorum eſt, evacuationem

mate-

materiæ Peſtilentialis, quam per hos abſceſſus natura molitur, prout decet, regere; niſi fortè quis magis conſultum eſſe putaverit, aliam aliquam evacuationem ſubſtituere, quæ magis penes illum fuerit, ejuſque arbitrio certius obtemperaverit, quàm illa Naturæ. Eodem etiam modo procedit Natura in expellenda *Variolarum* materia, licèt ea ſpecies ſit inflammationis pinguioris, ac magis craſſæ, quæ per puſtulas ubique ſparſas ejicitur, *Carbunculorum* loco, ac *Bubonum*, &c. Atque in hoc etiam caſu Indicationes Curativæ eò ſunt dirigendæ, ut naturalis per puſtulas evacuatio ritè adminiſtretur. Jam verò cùm in hoc *Febris inflammatoriæ* genere, de quo nunc agimus, non inveniatur craſſior illa materia, nonniſi prævia Digeſtione egerenda, ſicut in Febre ſuperiùs deſcripta, incaſſum Ebullitioni obſecundamus ad obtinendam hujuſcemodi Digeſtionẽ; quinimò è contra, haud leve eſt periculum, ne huic viæ inſiſtentes ſtimulos addamus morbo, cujus *eſſe* in inflammatione plus ſatis violenta conſiſtit: atque porrò, cùm natura nullam huic Febri evacuationem per modum eruptionis conſtituerit, quod in Febre Peſtilentiali & Variolis fieri cernimus (utut rebus aliis poſteriori huic morbo reſpondeat) neceſſariò in hoc ſtabit rei ſumma, ut ſedetur *inflammatio* evacuationibus, & medicamentis contemperantibus. Hunc mihi proponens ſcopum, hujuſce Febris Curationem aggreſſus ſum, quæ methodo hac haud difficulter expugnata fuit.

* Ad ægrum accerſitus, mox ſanguinem è brachio educendum curavi, modò nimia debilitas, præſertim verò provectior ætas, non contra indicaret; & Venæ ſectionem inſuper alternis diebus ad duas adhuc

* *Curatio.*

adhuc vices repetendam juſſi, niſi redeuntis ſanitatis ſigna aliter ſuaderent. Diebus interjectis *Enema* è lacte, & ſaccharo, vel ſimile injiciendum præcepi; præſcripſi & Julapium ſequens, vel aliud ejuſmodi, frequenter per omnem morbi decurſum aſſumendum; ℞ *Aq. Portul. Lactuc. fl. Paralyſ. an.* ℥iiii. *Syr. de Limon.* ℥iſs. *Syr. Violacei* ℥i. *Cap.* ℥iii. quater, vel quinquies in die, & ad libitum; ſerum lactis, Aquam hordei, & ſimilia ejus farinę pro Potu ordinario conceſſi; pro victu juſcula etiam Hordeacea, Avenacea, Panatellam, Poma cocta, *&c.* juſculis verò è carne pullorum, vel alia quacumque interdixi.

Præ reliquis omnibus edixi, ne ſe in lecto aſſiduè contineret, ſed illo abſtineret bonam diei partem, idque quotidiè; quando obſervaverim in hac Febre, (uti etiam in *Pleuritide*, *Reumatiſmo*, aliiſque omnibus morbis Inflammatoriis, in quibus abigendis Venæ ſectio, & Refrigeratio primas obtinent) medicamenta ſummè Refrigerantia, & repetitam ſæpiſſimè Phlebotomiam ne hilum prodeſſe, dum interim æger lecto indeſinenter affixus ejus calore torreatur, æſtate præſertim. Quocirca nec ſudores, quibus ſubinde diffluebat æger, ab hac methodo refrigerandi, tum Medicamentis exhibitis, tum jugem lecti uſum vetando, me deterrebant: Etſi enim, ſumpta à plerumque juvantibus *Indicatione*, magnum ſibi quis inde emolumentum haud injuria pollicitaretur, rèfragabatur tamen ubique experientia, qua magiſtra didici, ægrum non modò nihil exinde commodi capere, ſed è contra vehementiùs incaleſcere; ita ut non rarò *Phreneſis*, *Petechiæ*, cæteraque peſſimi ominis ſymptomata mox hujuſcemodi ſudores exciperent, quæ non tam à morbi *malignitate*, quàm *ſiniſtro regimine* oriri videbantur.

Si è

Si è contra dicatur, jam laudatam Febrium curandarum Methodum Authorum Theoriæ omnimodè adversari, qui omnes uno ore pronunciant, Febrim per Ἀφαίρεσιν rectissimè, ac maximè naturaliter expediri; hęc habeo, quę pro me militant, pręter certissimę, ac constantis Experientiæ testimoniũ mihi in hujus particularis Febris curatione nunquam non suffragantis. Suppono ante omnia viros doctos, qui sudorum provocationem ad tollendam Febrem efflagitant, eos velle sudores, qui à prævia Digestione humoris alicujus in sanguine stabulantis excernuntur, in quo humore elaborando, præparandoq; ut per Ἀφαίρεσιν eliminentur, natura certo aliquo, ac determinato tempore fuerit occupata. Verum enimverò longè aliter hìc se res habet; æger enim à primo statim morbi impetu in sudores uberrimos solvitur, qui soli morbi hujus pars magna sunt, & si Phænomenis omninò omnibus sit habenda fides, morbus hicce à nudo potiùs calore, & sanguinis æstu, quàm ab humore aliquo delitescente, & post debitam Concoctionem è sanguine per sudores expellendo, pendere videtur. Quod si demus, hujusmodi humorem Digestione maturandum in hac Febre pariter, atque in multis aliis reperiri, quorsum attinet, Naturæ (cujus enormiora molimina in ordinem redigere opis est nostræ) plus nimio satagenti morem gerere, hujusmodi sudores vel Cardiacis provehendo, vel regimine calidiore, cum non minùs sudores respiciat, quàm Dejectiones, tritum illud Axioma, *Cocta, non cruda, sunt medicanda.*

Stante hac Constitutione, accersebar ad virum doctissimum D. D. *Morrice* (qui tum temporis *Londini*, jam *Petvvorthiæ* Medicinam cum laude fa-

facit) hac Febre cum effuſiſſimis ſudoribus, & frequentibus Petechiis laborantem; Conſentientibus aliis aliquot medicis, utrique noſtrum familiaribus, Vena ſecta fuit, ſurrexit è lecto, abſterſo primùm ſudore, Medicamentis, & Diæta Refrigerantibus uſus eſt, præſentiſſimo cum levamine, multis malis, atque periculoſis ſymptomatis mox diffiatis, &, cùm eidem methodo inſiſteret, intra paucos dies ſanitati reſtitutus eſt.

Sed ad rem: Neque etiam *Diarrhœa*, quæ Febrim hanc ſæpiſſimè comitabatur, me à dicta Methodo vel latum unguem dimovit; quinimò expertus ſum (cùm ſc. ab halitibus inflammatoriis è ſanguinis maſſa per Arterias Meſentericas in inteſtina excretis, atque eadem vellicantibus, illa naſceretur) nihil huic profluvio ſiſtendo æquè conducere, atq; Venæ ſectionem, & ſanguinis contemperationem, *aqua Hordei*, *ſero lactis*, atque aliis ſuprà nominatis procurandam.

Hæc ſanè Methodus optimè mihi ceſſit in hujus morbi curatione, ad quam quidem apta nata præ cęteris mihi videtur. Non quòd ego nunquam via longè contraria incedentibus ſpectator interfuerim, adhibitis ſc. Cardiacis, & calido regimine, ęgro nihilominùs à morbo ſæpè liberato, ita tamen, ut mihi ſemper videretur is nõ mediocre diſcrimen adiiſſe, nulla id ſuadente neceſſitate. Etenim *Petechiæ*, quę aliter perpaucæ erant, his modis numeroſiſſimæ ſcatebant; ſitis, quæ ut plurimum vix moleſtabat, jam intenſius urgebat; Lingua, quæ aliàs humida ſolebat eſſe, neque à ſanorum lingua, niſi quòd, ut diximus, ſubalberet aliquantiſper, multùm abhorrens, ſicca in hoc regimine, arefactaque, quin & nigra ſæpè comparebat. Poſtremò illi ipſi ſudores,

quos

quos Cardiacorum usu extorquere satagebant, tandem eorundem ope penitus intercidere: Exacta enim per corporis habitum nimis larga seri copia, sanguis humori istiusmodi ulteriùs suppeditando par non erat, cùmque ista, qua dilui debuerat, humiditate in solidum jam spoliaretur, exaresceba protinus æger; atque in externis partibus constringebatur, omninò præter naturæ morem, quem in hac Febre observare solet, donec tandem sanguis humiditate ab absumptis mutuata denuò repletus, partim Medicamentorum, partim etiam Febris vi, serum hoc recens ingestum, ac cum illo Febrem, à finibus suis pelleret. Quæ quidem Crisis erat coacta nimis, & nimis periculosa, & (quod adhuc pejus) rariùs etiam contingebat.

Jam verò, ut suprà monuimus, Febris hujus solutio, ut etiam Variolarum, (quæ soror ejus germana meritò audiunt,) per *Salivationem* non rarò fiebat; quæ quidem nunquam non salutaris fuit, ita ut eadem liberaliùs prodente tàm maculas revera purpureas, quàm Febrim ipsam evanescere oculis viderim meis. Oborta itaq; *Salivatione*, nulla omnino Evacuatio convenit, nec quæ vena pertusa, nec injecto quæ fit Enemate; cùm ab utraq; periculum sit, ne humor aliò divertatur. At serum lactis, atque alia refrigerandi vi pollentia necessariam in *Salivatione* elicienda operam navabant, ut è contra Cardiaca, & quæcunque alia calefaciebant, materiam inspissando ejusdem eductioni officiebant.

Superstite adhuc Febre hac, necdùm extincta penitùs, anno maximè 1668. * *Diarrhæa*, sine manifesto aliquo Febris indicio, Epidemicè grassabatur: Jam enim *Constitutio* ad *Dysentericam* illam accedebat, quæ insequenti anno invaluit, ut jam proximè

* *Diarrhæa*.

mè dicemus. Hanc nihilominus eandem ego cenſui Febrem eſſe cum *Varioloſa* adhuc regnante, forma tantùm diverſa, atq; alio ſe ſymptomate efferentem. Cùm enim mihi conſtaret, rigorem, atq; horrorem hanc etiam *Diarrhęam* præcedere ſolere, atque illam inſuper ut plurimum ex eadem προφάτει invadere, ex qua ſolebat iſta, quæ tùm depopulabatur, Febris, veriſimile mihi eſt viſum, Febrem hanc ortum ſuum debere radiis inflammatoriis in inteſtina inverſis, atque eadem ad expulſionem hanc ſolicitantibus; cùm interim ſanguinis maſſa, ope hujus diverticuli à malis, quos aliter radii iſti attuliſſent, effectibus integra maneat, atque illęſa, nullo Febris viſibiliter ſigno exteriùs ſe prodẽte. Ad hęc ęger partes cordis ſcrobiculo accumbentes manu premi non tulit (quod quidem ſymptoma, & *Variolis*, *& Febri* hujus *Conſtitutionis* accidiſſe jam pridem oſtendimus) Idem etiam dolor, atque eadem carnium teneritudo ſępenumero externè in Epigaſtrium protendebatur; nonnunquam etiam inflammatio, quæ in Apoſtemate, atque ægri morte demum terminabatur. Quæ omnia luce clarius indicabant, *Diarrhęam* hanc ejuſdem omninò naturæ fuiſſe, atq; eſſentiæ cum illa, quæ tum dominabatur, Febri. Sententiam hanc meam magis adhuc ratam faciebat felix eventus, quem Venæ ſectio, & Medicamentorum, Dięte atque Regiminis refrigerantium uſus, quę in *Febris Varioloſæ* curatione uſurpaſſe nos ſępè diximus, in ſananda etiam hac *Diarrhęa* perpetim habuere, utpote quæ huic Methodo prompte ceſſit: Cùm verò alia longè diverſa tractaretur, ſive exhibitis *Rhabarbaro*, aliiſque *Catharticis lenitivis* (ad deturbandos ſc. mordaces iſtos ſuccos, qui inteſtina ad hujuſmodi Excretiones putabantur irritaſſe) ſive

etiam

etiam Astringentibus; ex levi, sua natura, morbo in exitialem sæpissimè evasit; ut, qui eo anno concinnabantur *Diem obeuntium Indices*, plus satis testantur. Atque hæc dicta sunto de *Morbis Epidemicis*, qui ab hac *Constitutione* pendebant.

SECTIO QUARTA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica partis Anni 1669. *atque integrorum* 1670. 1671. 1672. *Londini*.

INeunte *Augusto* * An. 1669. *Cholera Morbus*, immania *Ventris tormina sine Dejectionibus*, uti etiam *Dysenteria*, quæ per decennium jam parciùs comparuerat, grassari cœperunt; *Cholera morbus*, quem nunquam antehac ita fuisse Epidemicum animadverterã, hoc non obstante, eo etiam anno, uti semper, intra *Augusti* cancellos stetit, vix in priores *Septembris* Hebdomadas evagatus. Ventris autem *Tormina absque dejectionibus* ad *Autumni* exitum usque perseverabant, & *Dysenterias* comitabantur, quibus etiam latiùs spargebantur *illa*; Superveniente verò hyeme tormina ista sine dejectionibus penitùs disparebant, nec deinceps infestabant per sequentes Annos, quibus vigebat hæc *Constitutio*, qua nihilominus Dysenteriæ ὀπιδημικώτατως sæviebant. Cujus rei hanc ego causam fuisse arbitror, quòd scilicet *Constitutio* ista nondum ita perfectè in *Dysentericam* transierat, ut symptomata illa omnia, quę Dysenteri-

cos

* 1669.

ricos affligunt, in ſingulis valeret producere. Etenim inſequente Autumno cùm jam redirent tormina, nullo non ſymptomate Pathognomonico ſtipatus inceſſit morbus. Inter *Tormina* hæc dejectionibus caſſa, & *Dyſenterias* jam memoratas, quæ ubique populabantur, exoriebatur & novum *Febris* genus, utique morbo comes, quæ non eos tantùm invadebat, qui priorum alterutro laborabant, ſed etiam illos, qui ab utroque adhuc immunes perſtabant; niſi quòd nonnunquam (at rariùs id quidem) ventris tormina admodum levia accederent, nunc ſoluta alvo, nunc verò aſtricta; quæ cùm illam Febrem quadantenus referret, quæ morbis præfatis non infrequenter adhærebat, *Febris Dyſentericæ* nomine ab aliis diſtinguenda eſt; maximè cùm, ut mox docebimus, à *Dyſenteriæ* genio, atque indole in eo tantùm recederet, quòd *Dejectionibus* iſtis caruerit, quæ in *Dyſenteria* indeſinenter moleſtabant, cæteriſque iis effectibus, quæ huic evacuationi neceſſariò debebantur. Appetente jam Brumali frigore *Dyſenteria* ad tempus ſe ſubduxit; *Febris* autem *Dyſenterica* magis graſſabatur; *Variolæ* etiam, at mitiores, & fractis admodum viribus, quibuſdam in locis impetebant.

* Anno verò ſubſequente vix dum ingreſſo, ipſo nempè *Januario*, ſucceſſere *Morbilli*, qui in dies auctiores facti, nullam ferè familiam, nullos ſaltem infantes intactos ſinebant, atque ad *Vernum* uſque *Æquinoctium* ſenſim invaleſcentes, ab illo tempore iiſdem fermè, quibus inſurrexerant gradibus, paulatim referebant pedem, & *Julio* menſe evanuere, non ampliùs viſi per eos annos omnes, quibus dominabatur *Conſtitutio* hęc; niſi quòd proximo anno ea ipſa

ipsa tempestate, qua in præcedente eruperant, rari hac illac dissiparentur.

Morbilli isti *Variolarum* generi, mihi hactenus non cognito, viam sternebant, quas ut à cæteris distinguam, ob Phænomena irregularia, inusitataque à me observata (quę postea in earundem Historia tradentur) à pręcedentis *Constitutionis* Variolis longè distantia, *Variolas Anomalas Constitutionis Dysentericæ* compellare lubet. *Variolæ* hæ, licèt morbillis longè infrequentiores, non paucos tamen aggrediebantur, donec inchoante mense *Julio Febres Dysentericæ* prævalerent, Epidemicè incursantes; approximante verò Autumno, *Augusto* scilicet, *Dysenteriæ* postliminio revertebantur, atque omnia pervastabant, etiam inclementiùs, quàm prægresso anno desævientes. Hyberno tamen frigori terga dederunt, ut prius. Verum enim verò his fugatis, *Dysenterica Febris*, & *Variolæ* hyemem omnem funestabant.

At circa initium *Februarii* * Anni insequentis, substitutis *Tertianis Intermittentibus*, uterque morbus rarior prodibat. Dictæ *Intermittentes*, licèt non admodum Epidemicæ, frequentiores tamen erant, quam quovis alio tempore observasse me memini, à quo scil. expiravit *Constitutio* ista, quam sibi adeo faventem illas habuisse supra notavimus. Atque hæ pro more *Intermittentium Vernarum*, Solstitio æstivo vix præterlapso, omnino evanuere. Incipiente mense *Julio*, *Dysentericæ Febres*, quam præcedentibus annis obtinuerant stationẽ, de novo repetebant; Autumno verò aliquantum provectiore, *Dysenteria* jam tertiò regressa est, sed contractior, quàm anno ultimo elapso, quo ad ἀκμὴν perveniisse videbatur; superveniente autem Hyemi tertiùm etiam cessit,

* 1671.

Febre Dysenterica, & Variolis reliquam eam tempestatem iterum contristantibus.

* Cùm verò, ut jam monuimus, sub ingressu utriusque anni præcedentis morbus aliquis valdè Epidemicus invalesceret, *Morbilli* scilic. exoriente Anno 1670, *Intermittentes* autem *Tertianæ* Anno 1671 inchoato, quorum prædominio ita intercidebantur *Variolarum* copiæ, ut fines suos, prædictis annis ineuntibus, longè, lateque propagare nequirent: Hac inquam de causa remoto jam obice, (nempe initio Anni 1672) cùm solæ dominarentur Variolæ, *Epidemicè* admodum ex consequenti grassabantur, donec subintrãte rursus *Julio*, *Febres Dysentericæ* denuò invaderent, quæ redeuntibus jam quartò *Augusto Dysenteriis* mox faceſſebant: *Dysenteriæ* verò non pauciores tantum, quam prioribus annis fuerant, sed mitiora insuper apportabant symptomata. Porrò *Variolis* hinc, indeque simul sparsis, haud facile erat dictu, quis morbus propelleret. Existimo quidem ego, *Constitutionem* aeris ad *Dysenterias* progignendas minus facientem, Variolis eam subministrasse facultatem, qua pari passu procedere valerent, secus, atque iis annis, quibus *Dysenteriæ Augusto* menſe confertim magis trucidabant. *Hyems*, ut solebat, *Dysenterias* ablegavit, sed neque *Febrem*, nec *Variolas*: Variolæ hìc etiam pro more suo, exulantibus *Dysenteriis*, rerum denuo potiebantur, & per omnem reliquam brumam regnabant. Quinimò subsequente *Vere*, ut etiam *Æstatis* initio, huc, atque illuc deferebantur, longè tamen mitiores, quam pro hoc genere.

Verum enimvero quando assero, *Epidemicorum* alterum ab altero, ut clavum à clavo, pelli, non

sta-

* 1672.

latim dico, eum, qui pellitur, ac cedit, morbum n ſolidum evaneſcere, at verò rarius invadere. Durante enim hac *Conſtitutione* uterque morbus reperiebatur, etiam illa tempeſtate, quacum minus ei conveniebat; ex. gr. *Dyſenteriæ*, etſi morbus *Autumno* maximè proprius, unum fortaſſe, aut alium, icèt raro admodum, *Vere* inceſſebat.

Satis itaque evicimus, quod per integram hanc *Conſtitutionem*, ſubintrante *Julio* (qui menſis certiſſima eſt *Febrium Autumnalium Epocha*, uti *Vernarum Februarius*) *Febres Dyſentericæ* graſſabantur, Autumno vero ſe jam propius admovente, *Dyſenteriæ* (morbus, ſi accuratius loqui velimus, verè Autumnalis) iiſdem ſuccedebant, quas ab hyeme diſſlatas excipiebant *Febris Dyſenterica, & Variolæ*; quæ quidem Variolæ non eam tantum Hyemem, ſed & ſubſequens etiam Ver, necnon Æſtatem illi conjunctam peragrabant, donec reverſo *Julio*, *à Febribus Dyſentericis* Epidemicè prædantibus ejicerentur: Atque hæ rerum erant vices, dum vigeret prædicta *Conſtitutio*.

Obſervare inſuper eſt, quòd ſicuti Epidemicorum quilibet in ſubjecto particulari ſuas habet periodos, *Augmenti* ſc. *ſtatus*, *& Declinationis*; ita etiam *Conſtitutio Generalis* quæcunque, quæ huic, alterive morbo Epidemicè producendo favet, pro ratione temporis, quo dominatur, ſuas etiam periodos habet, quatenus ſc. in dies magis, ac magis Epidemicè graſſatur, donec ἀκμὴν attigerit ſuam, atque exinde iiſdem fere gradibus decreſcat, donec tãdem penitus exoluerit, alteri *Conſtitutioni* locum cedens. Symptomatum enim quod attinet vehementiam, atrociora ſunt omnia, ubi primum ſe oſtendit; quę quidem paulatim miteſcunt, & in Conſtitutionis

Cataſtrophe tam ſunt benigna, atque ἀφόρητα, quàm patitur morbi natura, in quo fundantur; quod ſatis demonſtrant *Dyſenteriæ*, & *Variolæ* hujus *Conſtitutionis*, ut mox fuſius declarabimus. Hujus *Conſtitutionis* morbos particulariter tractandos aggredior, eo, quem ipſi ſervarunt, ordine.

CAPUT II.

Cholera Morbus An. 1669.

MOrbus hic, qui, ut antea diximus, Anno 1669. ſe latius diffuderat, quam alio quovis anno, quantum ego obſervaveram, eam anni partem, quę Æſtatem fugientem, atque Autumnum imminentem complectitur, unicè, ac eadem prorſus fide, qua Veris primordia Hirundines, aut inſequentis tempeſtatis fervorem Cuculus, amare conſuevit: Qui ab ingluvie, ac crapula nullo temporis diſcrimine paſſim excitatur affectus, ratione ſymptomatum non abſimilis, nec eandem curationis methodum reſpuens, tamen alterius eſt ſubſellii. Malum ipſum facile cognoſcitur: adſunt enim vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate, & anguſtia per alvum dejectio, Ventris, ac inteſtinorum dolor vehemens, inflatio, & diſtentio; Cardialgia, ſitis, Pulſus celer, ac frequens, cum æſtu, & anxietate, non rarò etiam parvus, & inæqualis; inſuper & nauſea moleſtiſſima, ſudor interdum diaphoreticus, crurum, & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, cum aliis conſimilis notæ ſymptomatis, quæ aſtantes magnoperè perterrefaciant, atque etiam anguſto viginti quatuor horarum ſpatio ægrum interimant.

Eſt

Est etiam & *Cholera sicca* à spiritu flatuoso supra, & infra erumpente, idque sine vomitu, vel fecessu; cujus unicum dumtaxat exemplum me vidisse memini, ineunte hujus anni Autumno, quo tempore prior illa species mihi creberrimè, & facto quasi agmine sese obtulit.

* Sedula mentis applicatione, & multiplici etiam experientia edoctus, quòd si hinc acres istos humores, fomitem morbi Catharticis expellere conarer, idem agerem, atque is, qui ignem oleo extinguere satagit, cùm Cathartici vel lenissimi operatio omnia magis perturbaret, & novos insuper excitaret tumultus: & si ex adverso medicamentis Narcoticis, aliisque astringentibus in ipso statim limine primum humoris impetum compescerem, dum naturali evacuationi obsisterem, & invitum humorem detinerem, æger, inimico visceribus incluso, bello intestino indubiè conficeretur: Has, inquam, ob causas, media mihi via insistendum esse duxi, ut partim scilicet humorem evacuarem, partim etiam diluerem: morbum itaque hac arte mihi à multis retro annis comperta, ac comprobata, toties quoties in ordinem coegi.

Pullus tenerior in tribus circiter aquę fontanæ congiis elixatur, adeo ut carnis saporem vix perceptibilem liquor referat; hujus decocti (vel defectu ejus, liquoris posseticî) capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhaurire jubetur; eodemque tempore bona ejusdem quantitas pluribus *Enematis* successivè injiciendis inservit, donec quà per superiora, quà per inferiora, tandem omne jusculum absumptum, ac denuò rejectum fuerit. Hisce haustibus pariter, ac Clysteribus, Syruporum *Lactucæ, Violarum*

* *Curatio.*

rum, portulacæ Nymphææ, eorumve alicujus, Uncia ſubinde admiſceri poterit; quanquam & citra ejuſmodi additamenta juſculum ipſum per ſe rem ſatis commodè exequatur. Ita Ventriculo inſigni liquoris quantitate ſæpiùs onerato, atque, ut ſic dicam, ſubverſo, ac reiterata Enematum injectione, humores acres vel foras eliminantur, vel retuſa acrimonia ad debitam temperiem revocantur. Exantlato hoc eluvionis penſo, quod tres, vel quatuor horas ſibi vendicat, medicamentum aliquod *Paregoricum* curationi coronidem imponit. Mihi hoc crebro in uſu eſt, ℞ *Aq. Paralyſ.* ʒi. *Mirab.* ʒii. *Laudani liquidi gutt.* xvi. cujus loco Narcoticum quodvis officinale ſuccenturiari poterit. Atque hęc, quam propoſui diluendi humores, via multo tutius, ac expeditius, quam quæ vel per evacuantia, vel per aſtringentia vulgo inſtituitur, periculoſiſſimo affectui occurrit, quippe cum ab *illis* tumultus concitatior, & ferocior evadat, ac omnia ſuſque deque vertantur; hæc contrà hoſtem in mediis viſceribus detineant, ac ex advena reddant plane inquilinum; ut taceam, protracto in longitudinem morbo præter periculum ex ejuſmodi mora, qua in maſſam ſanguinis tandem humores vitioſi irrepunt, atque mali moris febrim facilè accendunt, etiam ægris graviſſimi mali tædium procreari.

At verò diligenter eſt animadvertendum, quòd ſi non acceſſerit Medicus, niſi poſtquam ęger vomitu, ac dejectionibus ad horas quàm multas continuatis, puta 10, vel 12 fuerit exhauſtus, & jam frigeſcant extrema membrorum; hoc, inquam, caſu, omiſſis aliis quibuſcunque auxiliis, recto curſu ad ſacram hujus morbi anchoram, *Laudanum* intelligo, confugiendum eſt; quod non tantùm exhiben-

bendum eſt urgentibus ſymptomatis, ſed etiam ceſſantibus Vomitu, ac Diarrhœa, mane, & ſerò quotidie repetendum, donec priſtinas vires æger, ac ſanitatem tandem receperit.

Hic morbus, quantumlibet Epidemicus, rariſſimè tamen (quod ſupra dictum eſt) *Auguſti*, quo primum cœpit menſe, terminos exceſſit, ex quo mihi ſubeſt contemplari elegantiſſimum illud, ſubtiliſſimumque artificium, quo utitur natura in Epidemicorum natalibus, atque ortu: Licèt enim eædem prorſus maneant cauſæ, unde plures ſub finem *Septembris* æquè ac menſe præcedente, hoc morbo poſſunt corripi, nimia ſcil. Fructuum Horariorum ingeſtio; eundem tamen non ſequi videmus effectum: Quiſquis autem *Choleræ morbi legitimi*, quocum ſolo nobis impræſentiarum res eſt, Phęnomena ſtudiosè collegerit, fatebitur morbum iſtum, qui quovis alio anni tempore invadit, quamvis ex eadem occaſione prognatum, atque eorundem ſymptomatum nonnullis ſtipatum, ab hoc noſtro toto cœlo diſtare, haud aliter ac ſi in aere peculiaris menſis hujus lateat reconditum, ac peculiare quiddam, quod ſpecificam hujuſmodi alterationem ſoli huic morbo adaptam, vel cruori, vel ventriculi fermento valeat imprimere.

CAPUT III.

Dyſenteria partis Anni 1669, *atque integrorum* 1670, 71, 72.

VEntris *tormina ſine dejectionibus* initio *Auguſti* 1669, ut ſupra innuimus, invadere cœperunt; & excurrente eo Autumno, *Dyſenterias*, quæ cum

iiſdem ingrediebantur, æquabant numero, ne dicam, exuperabant. Febris nunc iis acceſſit, nunc aberat. Dyſenteriarum per id tempus graſſantium torminibus dicta Ventris tormina omnino reſpondebant; atrociſſima nempe hæc erant, & per intervalla cruciabant, nullæ verò ſequebantur Dejectiones vel *Stercoroſæ*, vel *Mucoſæ*. Pari paſſu cum *Dyſenteriis* per *Autumnum* hunc omnem procedebant, ſed, ut jam docuimus, non cum iiſdem per Annos ſequentes hujus *Conſtitutionis* Epidemicè amplius invadebant. Cùm verò tormina hæc ſine dejectionibus neque natura ſua, neque illa, qua promptiſſimè ſopiebantur, methodo, à *Dyſenteriis* multum diſſideant, ad has me confero.

Animadverti, morbum hunc uti nunc, ita ferè ſemper, *Autumni* initio invadere ſolere, & appropinquanti hyemi pro tempore cedere; cùm verò annorum ſeries eidem Epidemicè producendo nimium faveat, unum, alterumve, etiam quovis alio tempore poteſt ferire; quin & circa *Veris* ingreſſum, fortè etiam maturius, (ſi nempe aura calidior intemperantiori gelu derepente ſoluto mox ſupervenerit) plures aliquot inceſſere. Unde, perpauci licèt fuerint, qui hoc corripiantur morbo, cùm tamen id tempore ita alieno contingat, ſatis ſcio illam *Conſtitutionem* haud mediocriter huic morbo ſuffragari. Atque ita ſe res habuit per eos annos, quibus *Dyſenteriæ* ita latè depopulabantur; quandoque enim circa finem Hyemis, aut Veris initium, uti dictum, hic morbus hunc, illumve vexabat.

Nunc cum rigore, horroreque aggreditur hic morbus, quos ſequitur totius corporis calor (ut in Febribus ſolenne eſt) atque hunc brevi poſt ventris tormina; iſta verò dejectiones: Sæpè verò nulla

ante-

antecedit Febris præſenſio, agmen autem ducunt tormina, dejectiones ſubſequuntur: Semper tamen adeſt ingens cruciatus, & inteſtinorum depreſſio cum dolore, quoties exoneratur alvus; cum crebris itidem dejectionibus, & moleſtiſſimo viſcerum omnium quaſi deſcenſu. Dejectiones *mucoſæ* ſunt omnes, non *ſtercoroſæ*, niſi quod nonnunquam ſtercoroſa interponitur, idque ſine dolore inſigni. Mucoſis hiſce dejectionibus intertexuntur ſanguinis quędam lineamenta; quandoq; tamen ne minimum quidem ſanguinis per omnem morbi decurſum iiſdē admiſcetur; quo non obſtante (modò frequentes ſint Dejectiones, cum ventris torminibus, & colluvie mucoſa) morbus haud minus rectè *Dyſenteria* vocabitur, quàm ſi unà maneret ſanguis. Intereà temporis ęger, ſi vel ætate floreat, vel Cardiacorum ope incaleſcat, febricitat, lingua ſubalbida quadam mucilagine dēsè obſita, &, ſi vehementius fuerit excalefactus, nigra etiam, atque ſicca: Proſternuntur admodum vires, diſſipantur ſpiritus, nullum non adeſt Febris malè moratæ indicium. Non dolores tantùm ſummos, atque ægritudinem adfert hoc malum, ſed, niſi peritè tractetur, ingens etiam in vitę diſcrimen ægrum perducit; cùm enim jam imminutæ caloris vitalis, & ſpirituum copiæ à crebris hiſce dejectionibus ante exhauriātur, quam peccans materia poſſit è ſanguine exturbari, manuum, ac pedum frigore ſuperveniente, à morte periclitabitur, etiam intra morborum acutorum periodos oppetēda; quod ſi intentatas *Parcarum* manus hac vice eluſerit, plura tamen diverſi generis ſymptomata miſerum expectant: v. gr. nonnunquam progreſſo morbo, loco filamentorum ſanguineorum, quæ eodem incipiente dejectionibus permiſta conſpici ſolebant,

ſanguis

ſanguis ſincerus, ne muco quidem intermixto, largiori quantitate ſingulis conatibus egeritur, quod, cùm corroſionis majorum aliquot vaſorum, quæ inteſtina perreptant, argumentum ſit, ægro interitum minatur. Nonnunquam etiam inteſtina à magno illo incendio, quod excitavit materię calidæ, atque acris ad partes læſas affluxus copioſior, *Gangrena* inſanabili afficiuntur. *Aphthæ* inſuper exeunte morbo oris interna, fauceſque ſæpenumerò obſident, imprimis ubi corpus diu fuerit excalefactum, & materię peccantis evacuatio medicamẽtis aſtringentibus impedita, non exacto priùs per Cathartica morbi fomite. Atque hæ quidem mortem imminentem ut plurimum denuntiant. Quòd ſi prędicta ſymptomata ſuperaverit ęger, & morbus in longum trahatur, tandem inteſtina ordine quęque ſuo deorſum verſus affici videntur, donec in *rectum inteſtinum* malum omne detrudatur, & in *Teneſmũ* deſinat; quo facto, longè ſecus atque in Dyſenteriis Dejectiones *ſtercoroſæ* vehementiſſimum inteſtinis dolorem inferunt, alvi ſcil. fęcibus teneriora adhuc inteſtina inter deſcendendum radentibus; cùm Dejectiones *Mucoſæ* eo tãtùm tempore inferiori inteſtino, *Recto* nempe, moleſtias creent, quo materia in eo ſolo conficitur, atque inde excernitur. Hic autem morbus licèt *adultis*, maximè *grandævis*, haud rarò exitialis, *Infantibus* nihilominùs perbenignus reperitur, qui ad menſes aliquot ab eodem quandoque afficiuntur ſine quovis incommodo, modò res naturæ permittatur.

Quantam cum hac, quam deſcripſimus, affinitatem habeat *Endemia* iſta *Hibernorum Dyſenteria*, non ſatis ſcio, cùm nondum ea mihi innotuerit; quin & in his, quas incolimus, regionibus quomodo ſe ha-

habeat *Dyſenteria*, quam jam depinximus, ſi ad illas referatur, quæ aliis annis infeſtabant, mihi pariter incompertum eſt, cùm fieri quidem poſſit, ut variè enaſcantur *Dyſenteriarum* ſpecies, ut ſunt *Variolarũ*, & Epidemicorum aliorum, diverſis *Conſtitutionibus* propriæ, & quæ proinde medendi methodum in aliquibus diverſam ſibi ſuo jure vendicent. Neque eſt, cur hos Naturæ luſus hac in re tantoperè demiremur, cùm in confeſſo apud omnes ſit, quòd quò profundiùs in quęcũque Naturæ opera penetramus, eò luculentiùs nobis affulgeat ingens illa varietas, & divinum pene artificium operationum ejus, quæ captum noſtrum longiſſimè ſuperant: Adeò ut quiſquis ille fuerit, qui in ſe receperit hæc omnia mente aſſequi, & multifarias Naturæ operationes κατὰ πόδας indagare, partim magnis auſis excidat, neque voti per omnia compos reddatur: Convitia interim, (ſi quid judicando valet) pro repertorum vel utiliſſimorum quam fecit ſemente, certò certius ſibi metenda proponet, idque eam tantùm ob cauſam, quòd primus invenit.

Porrò obſervandum eſt, quòd *Epidemici* omnes, ubi primùm è Naturę ſinu emergunt, exiliuntque, quantum ex eorum Phęnomenis licet conjicere, principio magis ſpirituoſo, ac ſubtili videntur inhęreſcere, quàm ubi jam magis adoleverint, quoque magis ad occaſum vergunt, eò magis in dies craſſi, atque humorales fiunt: Etenim quales quales demum fuerint inimicę iſtę particulę, quas aeri intimè permixtas *Conſtitutionem Epidemicam* formare opinabimur, omninò par eſt, ut eaſdem majori agendi potentia per ea tẽpora pollere exiſtimemus, quibus primùm eruperint, quam poſtquam earum vires fuerint refractę. Ita primis menſibus, quibus graſ-

graſſabatur *Peſtis*, nullo ferè non die ejus contagio afflati, dum in triviis verſarentur, inopinanter extincti ſunt, nihil prorſus mali præſentientes, cùm, ubi morbus magis adoleverat, neminem, niſi Febre, atque aliis ſymptomatis præcedentibus, unquam proſtraverit: Ex quo abundè conficitur, morbum hũc in ipſis incunabulis magis efferatum, atque acutum fuiſſe, quàm poſt principia, licèt pauciores prima acie jugulaverit, aucto jam ſc. quem habebat, in humana corpora influxu. In *Dyſenteriis* pariter, de quibus jam agimus, omnia universim ſymptomata atrociora ſub primo morbi ingreſſu comparebant, & licèt, ſi ad ęgrorum numerum reſpexeris, latiùs in dies malum ſerperet, donec tandem ad ſtatum perveniſſet, in quo ex conſequenti plures interibant, quàm ineunte morbo; ſymptomata tamẽ ſub initio ſæviebant magis, quàm in *ſtatu*, ac multò adhuc magis, quàm in *Declinatione*, & cæteris paribus plures pro ęgrorum numero Ἔλαβε πορφύρεον θάνατον, ἢ μοῖρα κραταιή. Adde, quòd quò diutiùs perſeverabat morbus, eò magis Humoralis etiam videbatur, v.g. primo, quo invaſit, Autumno, quamplurimi nullis omnino Dejectionibus moleſtabantur; Torminum verò quod ſpectat atrocitatem, Febris intenſionem, ſubitam virium proſtrationem, aliaque ſymptomata, inſequentium annorum Dyſenterias longo intervallo poſt ſe reliquit. Quinimò Dyſenteriæ cum Dejectionibus, quę primæ inceſſebant, principio magis ſpirituoſo, ac ſubtili videbantur inhærere, quàm quę illas ſequebantur. Etenim in primis Dyſenteriis & conatus, & ad deſidendum irritatio majores erant, tum etiam frequentiores; ipſæ verò Dejectiones, ſtercoroſę præſertim, & minores, & magis inſolentes: Quibus autem

gra-

gradibus morbus in genere ſe promovit, iiſdem etiam imminuebantur Tormina; Dejectiones verò magis ſtercoroſe erant, donec tandem fatiſcente *Epidemica* hac *Conſtitutione*, Tormina vix percipe-rentur, Dejectioneſque *ſtercoroſæ* magis eſſent, quàm *mucoſæ*.

* Ut ad Curativas Indicationes tandem procedamus; cùm varia, quę huic morbo accidunt ſymptomata, diligenter, ac maturè mecum penſitaſſem, *Febrem* eum eſſe (ſui ſc. generis) in inteſtina introverſam deprehendi, cujus ope humores calidi, atque acres in maſſa ſanguinea contenti, atque eandē exagitantes, per Arterias Meſaraicas in dictas partes deponuntur; unde à vehementiori ſanguinis, atque humorum eò contendentium impetu, patefactis vaſorum orificiis, ſanguis per ſedem effunditur. Intereà temporis importuno inteſtinorum niſu, quę omnem adhibent operam, ut humores acres continuò infeſtantes expellant, mucus iſte, quo naturaliter obducuntur, ſingulis ſedibus, nunc parciùs, nunc copioſiùs, unà egeritur. Proinde ultrò ſe *Indicationes* offerre videbantur, neque mihi aliud quippiam incumbere exiſtimavi, quàm ut primùm acres iſtos humores ſecta vena immediatè revellerem, quo facto inſuper reliquam maſſam contemperarem, tum etiam dictos humores per Cathartica ſubducerem.

Hac itaque Methodo ſum uſus; Quo primùm accerſebar die, venam cubiti tundendam ſuaſi, eadem nocte & *Paregoricum* propinavi, & ſequenti aurora Potionem hanc Catharticam Lenitivam, mihi familiarem, ℞ *Tamarind.* ℥ſs. *fol Sennæ* ℥ii. *Rhei* ℥iſs. *Coq. ſ. q. Aquæ, Colaturæ* ℥iii. *diſſolve Mann. & Syr. Roſ. ſolut. an.* ℥i. *m. f.* Potio ſumenda

* *Curatio.*

da ſummo mane. Hanc ego Potionem Electuario cuilibet cum Rhei pauca quantitate parato ſoleo præponere; licèt enim *Rhabarbarum* Choleræ, atque acrioribus quibuſque humoribus evacuandis ſit dicatum, attamen niſi *Mannæ* aliquid, aut *Syrupi Roſacei*, vel aliud ejuſmodi, ea quantitate admiſceatur, ut ad pleniorem Catharſin aſſurgat, in Dyſenteriis *curandis* non admodum conducit. Quandoquidem verò ſatis eſt obvium Medicamẽta Cathartica etiam leniſſima, & tantùm Ἐγκοιλιωτικὰ, ventris tormina intendere, ſpirituum etiam dejectionem, atque ἀπαξίδω univerſalem ægro inferre, adventitio nempe illo tumultu, quo ſanguinem, ac humores cõmovent inter operandum; eapropter ſolenne mihi eſt *Paregoricum* temporiùs aliquanto ſubjicere, quã poſt Cathartica conſuevimus, hora ſc. pomeridiana quacunque, modò Catharticum ſuo defunctum munere videatur; quo ſc. quem concitavi motum, denuò ſufflaminare valeam. Deinceps ad duas adhuc vices dictum Catharticum preſcribo, alternis ſcil. diebus hauriendum; Paregoricum etiam poſt ſingulas Purgationes, quo ſuprà monuimus tempore. Hoc inſuper diebus à Purgatione vacuis tàm mane, quàm ſerò exhibendum curo, quo ſc. ſymptomatum ferociam debellem, atque inducias impetrem, dum cum humore peccante exterminando mihi res eſt. *Anodyno* autem utebar maximè *Laudano liquido*, guttis nempe 16, vel 18 in Aqua qualibet Cardiaca, pro doſi una.

Poſt Venæ ſectionẽ, & Catharſin ſemel celebratam per totum morbi decurſum Cardiacum quodvis è temperatioribus, ut *aq. epidem. aq. ſcord. comp.* & his ſimilibus, ſubinde deguſtandum conceſſi. *Ex. gr.* ℞ *aq. ceraſor. nigr. & fragor. an.* ℥iii. *aq. epide. ſcor-*

ſcordii comp. & cinnamomi hordeat. an. ʒi. margarit. præparat. ʒiſs. Sacchari Cryſtallini q. ſ. adde aq. roſarum Damaſc. ʒſs. (ad guſtum ſc. gratiorem) miſ. f. Jul. de quo cap. coch. iiii. vel v. in languoribus, vel ad libitum. Hæc autem imprimis in ſenioribus, ac Phlegmaticis uſurpavi, quo nempe ſpiritus magna Dejectionum vi, quod in hoc morbo uſuvenit, proſtratos erigerem quadantenus, & reſarcirem: Potus erat Lac coctum cum Aquæ triplo; aut *Decoctum album* (quod appellant) *ex C. C. C. & mica panis albiſſ. an.* ʒii. *coctis in aq. font.* lib. iii. *ad* lib. ii. *& poſtea ſ. q. ſacchari albiſſ. edulcoratum*: aliquando etiam lac Cereviſiatum; vel, ubi dejectio virium id poſtulaverit, *Aq. font.* lib. ii. *cum Vini Canarini* lib. ſs. *ſimul coctæ* pro potu ordinario frigidè aſſumebantur. Panatella item nonnunquam veſcebatur, nonnunquam juſculo è carnibus ovinis macilentioribus. Grandæviores lectulo magis addixi; Aquam item Cardiacam illis familiarem liberaliùs indulſi, quàm infantibus, aut junioribus par erat. Laudata Methodus omnibus, qui mihi hactenus innotuere, in hoc morbo vincendo facilè palmam prȩripuit, qui perraro ultra tertiam Purgationem duravit.

Quod ſi morbus præfractior his non cederet, dictum *Paregoricum* ȩgro exhibui ſingulis diebus mane, & hora ſomni, donec omnino convaleſceret; imò quo certiùs adhuc hic affectus debellari potuerat, Laudanum prȩdictum octava quaque hora, *i.e.* ter ſpatio diei naturalis, propinare non dubitavi, idque in majore doſi, quàm ſuprà recenſui, nempe ad gutt. xxv. ſi prior doſis fluxui cohibẽdo haud par fuerat. Inſuper *Enema ex lactis vacc. libra dimidia, & Theriac. Andromac. ſeſquiuncia* ſing. diebus injiciẽdum curavi, quod quidem in quibuſcunque alvi de-

je-

jectionibus mirè confert. Nec vel minimum quidem incommodi à tam frequenti Medicamenti Narcotici repetitione mihi adhuc videre contigit (quantamlibet noxam inde ſequuturam comminiſcantur inexperti,) licèt plures noverim, qui in morbo contumaciori idem ad ſeptimanas aliquot continuas quotidie uſurpaverint. Hìc autem admonendum, quòd cùm alvi fluxus ad *Diarrhęam* tantùm aſſurgat, ſatis erit, ut (Phlebotomia, ac Catharſi fortiori omiſſa) *Rhabarbarum* ſolum ſingulis matutinis exhibeatur, nempe ejuſdem *pulv.* ʒſs. (plus minus pro ægri virium ratione) *in Bolum ſ. q. Diaſcordii concinnata, addendo ol. Chym. cinnamomi gutt.* ii; noctibus autem inſequentibus *Paregoricum ex aq. Cinnamomi hordeat.* ʒi. *& laudan. liquid. gutt.* xiiii. Diætam interim obſervando, qualem in curatione Dyſenteriæ ſuprà deſcripſi, atque etiam ſingulis diebus, ſi opus fuerit, clyſterem injiciendo ibidem laudatum. Sed hoc obiter.

Ut unica inſtantia (neque enim pluribus Convaleſcentium exemplis, nulla cogente neceſſitate, Lectori tædium creabo) Methodum jam à me propoſitam commendatam faciam; Vir pietate, atque Eruditione inſignis *Th. Belke* S. T. P. & *Comiti Sancti Albani* à Sacris Domeſticis, durante hac Conſtitutione *Dyſenteria* Acutiſſima laborans, me in ſubſidium accito, ipſiſſima hac methodo reſtitutus eſt.

Infantes hoc morbo correpti eodem planè modo erant tractandi; ſanguinis tamen extrahendi quantitate, tum etiam Medicamentorum, tàm Cathartici, quàm Anodyni viribus pro annorum ratione imminutis; ita ut v. gr. Narcotici guttę duæ infanti unius anni ſuffecerint.

Laudanum Liquidum, quod in quotidiano, ut di-

dictum, usu mihi erat, hanc ad normam simpliciorem præparavi. ℞. *Vini hispanici* lib. i. *Opii* ʒii. *Croci* ʒi. *pulv. Cinnamomi, & Caryophyllorum an.* ʒi. *infundantur simul in B. M. per duos, vel tres dies, donec liquor debitam consistentiam acquirat; Colatura servetur pro usu.* Hanc nostram præparationem *Laudano* Officinarum *solido* anteferendam virtutibus quidem non censeo, sed ob formam saltem commodiorem, & majorem Dosis certitudinem, eidem antepono; cum sc. Vino, Aquæ Distillatæ, aut liquori alii cuicunque instillari possit. Et profectò non hìc mihi tempero, quin gratulabundus animadvertam, Deum Omnipotentem πάντων σωτῆρα ἐάων non aliud remedium, quod vel pluribus malis debellandis par sit, vel eadem efficaciùs extirpet, humano generi, in miseriarum solamen concessisse, quàm sunt *Opiata*, Medicamenta sc. ab aliqua *Papaverum* specie desumpta. Et quamlibet sunt nonnulli, qui credulis persuadere velint, omnem ferè Narcoticorum, *Opii* præsertim ipsius, virtutem ab artificiosa, ac debita, quam soli adhibent, præparatione pendere; qui tamen experientia judice certaverit, & tàm simplicem succum à natura oblatum, quàm ejus præparata cum diligenti observatione in usum frequenter revocaverit, nullum ferè discrimen intercedere comperiet, & mirandos illos effectus, quos edit, nativæ ipsius plantæ bonitati, atque excellentiæ, non verò artificis polydædali solertiæ deberi certò sciet. Quinimo ita necessarium est in hominis periti manu organum, jam laudatum Medicamentum, ut sine illo manca sit, ac claudicet Medicina; qui verò eodem instructus fuerit, majora præstabit, quàm quis ab uno Remedio facilè speraverit: Rudis enim sit oportet, & parum compertam habeat hujus

medicamenti vim, qui idem ſopori conciliando, demulcendis doloribus,& Diarrhœę ſiſtendę applicare tantùm novit,cùm ad alia plurima,gladii inſtar *Delphici*,accommodari poſſit,& pręſtantiſſimum ſit Remedium Cardiacum,unicum penè dixerim,quod in rerum natura hactenus eſt repertum.

Hac Methodo erant tractandę *Dyſenteriæ* in genere. Obſervandum eſt autem, quòd cùm primo, quæ ingrediebantur, anno, indolis magis ſubtilis, uti dictum, ac ſpirituoſæ eſſent, quàm quę ſequentibus annis infeſtabant, idcircò non ita promptè Catharticis parebant Medicamentis, atque illis,quę tàm ſanguinem diluebant,contemperabantq; quàm acres iſtos humores, qui ex eodem in fiſtulam inteſtinalem excernebantur. Quamobrem primo autumno, quo *Tormina ſicca*, & *Dyſenteriæ* invadebant, Methodum ſequentem conſtanter ad utrumq;morbum abigendum adhibui, eventu ubique aſtipulante;donec appetente frigore eandem etiam anno eodem minus efficacem eſſe ſentirem, atque annis ſequentibus, cùm jam magis à ſubtilitate recederet morbus, prorſus inutilem.

Ita verò proceſſi: ſi æger ætate florens febricitaret, cubiti venam tundendam præcepi, atque elapſa hora una,aut altera,eundem ingeſto affatim liquore diluendum, ut in *Cholera morbo* factitaram; non verò,ut illic,juſculo è carnibus pullorum, aut Lacte Cereviſiato, at Lactis ipſius ſero, quod eadem, qua illic,copia frigidè propinandum,tepidè verò inferiùs injiciendum curavi, nec Saccharo adjecto; nec alia re quacunque. Tormina, & Dejectiones ſanguine permiſtas,rejecto jam quarto Enemate, ſemper evaneſcere animadvertebam: Hoc labore exantlato, & tranſmiſſo ſero lactis omni (quod duarum, triumve hora-

horarum ſpatio fiet, ſi diligenter operam navaverit æger) lectulo protinùs eum commiſi, ubi brevi ſponte ſua in madorem ſolvebatur (à ſero lactis ſanguini immixto) quem ad horas 24 continuari, minimè provocari jubebam; nihil interim concedens præter Lac crudum paulò tepefactum, quo etiam utebatur ſolo ad dies tres, vel quatuor, poſtquam è lecto ſurrexerat. Si vel ob lectuli, vel lactis uſum nimis præmaturè intermiſſum, recidivam pateretur æger, eadem veſtigia denuò repetenda erant. Hæc Methodus, ſi certa, atque expedita fuerit, non ideò à viro quolibet prudente repudiabitur, quòd faſtoſo Remediorum apparatu non ſe venditet.

Hujuſmodi *Febrem* ſymptomatis, qualia ſuprà deſcripſimus, ſtipatam iis in locis, & temporibus reperiri, quibus *Dyſenteria* Epidemicè regnat, & Methodum hanc, quam delineavimus, eidem omnino deberi, teſtimonio viri probi, atque eruditi Doctoris *Butler* ampliùs confirmabitur, qui Nobiliſſimum D. D. *Henricum Howard* à S. Maj. Regia *Britannica* ad *Moroccenſem* in *Africa* Legatum comitabatur; quibus in regionibus, ut mihi ipſe retulit, obſervavit *Dyſenteriam* per ea tempora, uti ſemper, Epidemicè graſſari, & *Febrem*, quæ cum illa jungebatur, omnino illi ſimilem, quam depinximus; quibus ille medebatur tàm in urbe *Tigintana*, quàm aliis in locis, ſive *Noſtrates* eſſent ægri, ſive *Mauri*, dicta Methodo, felici ſemper exitu. Quam quidem neuter alteri debemus, ſed pari fortuna in eandem diffitiſſimi incidimus. Profitebatur autem, optimè iſtic ſibi ceſſiſſe in illius morbi Curatione Methodum illam, qua liquoris diluvio ſubmerguntur *Dyſenteriæ*. Atque exiſtimo ego, omnino par eſſe, ut in calidiori iſto Climate longè rarius

ſucceſſu careat hęc Methodus, quàm in noſtra *Britannia*.

Primo illo Autumno, quo vigebat hæc *Conſtitutio*, *Daniel Coxe* M. D. vir ingenio, & eruditione ornatiſſimus, *Dyſenteria* acutiſſima laborans, me quem conſulit, ſuadente, ope Methodi jam laudatæ, Citò, Tutò, & Jucundè ſanatus eſt; poſt tertium ſc. quartumve Enema, dum lecto aſſiderem, & Tormina, & Dejectiones ſanguineę evanuere; nec qualibet re alia, præter lecti ad dictum ſpatium patientiam, & Lacteam Diætam, ad ſanitatem redintegrandam opus habuit. Eodem planè modo & idem poſtea alios quam plurimos hoc malo affectos reſtituit exeunte eo Autumno. Anno autem proximo, illum etiam idem molientem ſpe fefellit.

Jam olim diximus, quòd ſępenumero hic morbus, ſi diutiùs excurrat, inteſtina ſeriatim omnia deorſum verſus afficiat, donec tandem omni ejus vis in *Rectum* decumbat cum aſſidua deſidendi cupiditate, qua nihil præter Mucoſum quiddam, & ſubcruentum excernitur. Hoc ſi fiat, fruſtra erit, me judice, qui medicari ſataget, vel quavis Methodo prędicta, vel Clyſteribus Abſtergentibus, Glutinantibus, atque Aſtringentibus, quæ pro variis ulceris, quod ſupponitur, temporibus injici ſolent; vel etiam Fotu, Inſeſſu, Suffumigiis, ac Suppoſitoriis dictos ſcopos reſpicientibus. Liquet enim, hoc ab ulcere *Recti* non procedere, ſed ex illo potiùs, quòd *Inteſtina* quibus gradibus vires reſumpſerint, iiſdem etiam materiæ morbificę reliquias in *Rectum* deturbaverint; quod quidem indeſinenter proritatum ſingulis ſedibus mucoſam illam materiam, qua ex naturę providentia inteſtina duplicantur, elidit. Corroboranda eſt itaque pars affecta,

quo

quo poſſit, aliorum inteſtinorum exemplo, jam fatiſcentes mali reliquias funditùs eliminare. Hoc autem ea ſola pręſtabunt, quæ corpori in genere vires adjicere apta nata ſunt. *Topicum* enim, qualecunque id demum fuerit, parti dolenti applicatum, cùm Alienum quid ſit, contactu moleſto debilitatem magis adferet, quàm robur ſubminiſtrabit. Tolerandum itaque eſt ægro, donec Dięta Analeptica, & liquore aliquo Cardiaco, qui palato arridet maximè, pro libitu ingeſto, revocari poſſint vires; quibus redeuntibus, pari paſſu, ſuaque ſponte proripiet ſe hoc *Teneſmi* ſymptoma.

Accidit etiam nonnunquam, licèt rarò admodum, ut *Dyſenteria* ſub initio non ritè curata particulare ſubjectum ad annos aliquot diſcruciet, integra ſanguinis maſſa Crafin quaſi Dyſentericam jam indepta, unde acres, calidique humores inteſtinis continuò ſuppeditantur, ęgro interim ſingula vitę munia mediocriter benè obeunte. Hujus ſpeciem ſe mihi obtulit non ita pridem in muliere quadam meis ędibus vicina, quę per tres annos hujus *Conſtitutionis* poſtremos hoc malo continenter exercebatur. Cùm remedia quàm plurima eſſet experta, antequam ad me accederet, Venę ſectionem tantùm, miſſis cęteris pręſidiis quibuſque, celebrandam cenſui, quam ut ſępiùs repeterem, longioribus tamen intervallis, tum ſanguinis color, Pleuriticorum ſanguinis ęmulus, tum inſigne illud, quod poſt ſingulas vices magis, ac magis actum ſentiebat levamen, mihi addebant animos; cujus ope tandem priſtinam ſanitatem conſequuta eſt.

Antequam finiam, hoc eſt notandum, quòd tametſi in his annis, quibus Dyſenterię adeò Epidemicè graſſarętur, evacuationes priùs memoratę prorſus

necessariæ erant, antequam ad usum Laudani deventum fuisset; attamen in *Constitutione* quavis huic morbo minùs faventi, istæ tutò omitti possint, ac curatio compendiosiori via, solo nempe usu Laudani, absolvi, eo, quem descripsimus, modo. Atque hęc de *Dysenteriis* dicta sunto.

CAPUT IV.

Febris Continuæ partis Anni 1669, *atque integrorum* 1670, 71, 72.

EO ipso tempore, quo sæviebat *Dysenteria*, & *Febris* quædam illi simillima, quæ Dysentericis accidere sæpè solebat, unà exorta est; quæ quidem non eos tantùm, quos jam sauciaverit Dysenteria, sed ab illa prorsus immunes (nisi quòd subinde, at rarò, tormina haud quidem atrocia, nunc *cum* Dejectionibus, nunc *sine* illis, paterentur ægri) parit er incessit; Easdem enim ubique φαινόμενα, seu causas manifestas, & apparentes habuit, quas *Dysenteria*, eadem etiam per omnia symptomata, quæ Dysentericorum Febrem comitabantur. Ita ut, si evacuationes per alvum Dysenteria laborantium excipias, & quæ ab istis necessariò pendebant symptomata, dicta Febris ejusdem prorsus naturæ cum ipsis Dysentericis videretur; & deinceps, per hujus *Constitutionis* decursum omnem, parem cum illis subiit symptomatum quorumlibet alterationem, eisdem scilicet differentiis, quoad Augmentum, Statum, & Declinationem, affecta, quibus afficiebantur in genere *Dysenteriæ*. Hæc itaque *Febris Dysenterica* mihi audiebat.

Memorata *Febris* nonnunquam, uti dictum, cum alvi

alvi Torminibus, ſed mitioribus, ingrediebatur (prioribus annis maximè, quibus invaſit,) vel iſta ad eam poſt accedebant, ſæpius verò nulla erant. Sudores, qui in Febre *Conſtitutionis* prægreſſę copioſiſſimi erant, ut ſuprà notavimus, in hac rari, ac parci, ſed Capitis dolor in hac, quàm in illa ſpecie immanior; Linguæ ægrorum, licet humidæ, atque albæ, ut in altera ſpecie, craſſa inſuper pellicula oblinebantur. Rarius hęc per *Ptyaliſmum* ſibi fugam quærebat, quod in alia non erat infrequens. Ad *Aphthas*, cùm jam diſceſſum meditaretur, erat propenſior, quàm vel prior iſta, vel alia quęvis Febris ſpecies, quam mihi hactenus contigit videre; huic etenim perquam familiare fuit (uti & Febri etiam illi, quę Dyſenteriis ſupervenit) cùm jam ferè deſineret, materiam fœdam, atque acrem è ſanguine in os, atque gulam deponere, unde naſcebatur dictum ſymptoma, in iis præſertim, quos contumacior morbus diutius maceraverat, & regimen juſto calidius amplius infirmarat.

Eodem etiam morbo generabantur *Aphthæ* iſtę, quæ *Dyſenteriis* pervicacioribus cum Febre conjunctis nullo non die accidebant; præſertim ſi pręter regimen calidius evacuationes etiam per alvum medicamentis aſtringentibus priùs fuerint coercitæ, quàm morbi fomes è venis Phlebotomia, & Catharſi exigeretur.

Hæc erant certiſſima hujuſce Febris κρίσιμα; reliqua ſymptomata variabant quotannis, & pro manifeſtis aeris qualitatibus certis quibuſdam temporibus, & pro Dyſenteriæ in genere progreſſu, tum etiam vario ejuſdem ſtatu. Sed ut hęc clarius intelligantur, cùm hoc præſertim artificio in *Epidemicorum* productione triumphet natura, rem paulò

altiùs repetam. Notandum est itaque, quod, licèt aeris *qualitates manifestæ* non eam vim cuilibet *Constitutioni* imprimant, ut causę sint Epidemicorum, qui ad illam propriè referuntur, Productivę, (cum à recondita, atque inexplicabili ejusdem conditione fluant isti) pro tempore tamen in eos habent potestatem, & proinde intromittuntur *Epidemici*, aut etiam excluduntur, prout illis favent qualitates manifestę, vel adversantur; *Universalis* autem *Constitutio* eadem prorsus manet, sive eam promoverint istę, sive quadantenus retardarint. Unde etiam est, quòd, cùm varii *Epidemici* in eandem incidant *Constitutionem*, hic, aut ille morbus particularis ea potissimùm tempestate se exerat, ad quam sensibiles aeris qualitates eundem destinaverint, atque alteri demum *Epidemico* locum cedat, quem sc. diversę subsequentis temporis qualitates advocaverint. Ex quo fit, ut Febris *Stationaria*, quęcunque demum illa sit, quæ ad *Epidemicum* eo anno regnantem attinet, *Julio* mense potissimùm sęviat; cujus initio plures hominum catervas simul aggreditur; *Autumno* verò appropinquante, magno illi Epidemico, à quo annus insignitur, rursus invalescenti decedit, & parciùs infestat, ut quilibet semper annus satis docet. Excalefacta enim à prægressa ęstate hominum corpora Febres, *Constitutioni Generali* proprię quę sunt, promptissimè eo tempore invadunt; appetente verò *Autumno*, quo qui prędominatur *Epidemicus*, fasces resumit, istis omninò recedendum est.

Sicuti verò nominatę *Febres* sensibili aeris Qualitati acceptum referre debent, quòd jam hoc mense exoriantur; ita etiam symptomata varia, à sua natura, quatenus ab ejusmodi *Constitutione* Generali pen-

pendent, prorsùs aliena, à manifeſtarum qualitatum, quę in illum incidunt *menſem*, peculio ſumunt mutuo. Hinc eſt, quòd quibus annis dictę Febres hoc menſe turmatim ingrediuntur, variis ſymptomatis novis ſtipantur, pręter illa, quę eis ſunt propria, quatenus ab ejuſmodi *Conſtitutione* Generali procreantur, eędem tamen ipſæ maneant, licèt apud vulgus ob φαινομένων diverſitatem *Novæ* quotannis *Febres* audiant. Ad paucas verò tantùm ſeptimanas perſeverant ſymptomata hæc magis peculiaria, quibus elapſis propria ſolummodò ſymptomata, quę eis accidunt, quatenus Febres ſunt *Stationariæ* talis *Conſtitutionis*, reperiuntur per reliquum annum.

Hoc tùm in aliis liquebat Febribus, tùm magis peculiariter in *Dyſentericis* menſis *Julii* 71. & 72. in quarum *priore* vehemens ægritudo, & Bilis ęruginoſa, cum magna in Diarrhœam propenſitate ſub morbi finem, continuò obſervabantur: In *poſteriore*,, doloris ſenſus in partibus corporis muſculoſis, Artubus maximè, ad Rheumaticorum ferè dolores accedens: Faucium inſuper inflammatio, mitior tamen, quàm in Angina laborantibus. Utraque tamen hæc in eadem *Febre ſpecifica* coibant; & eadem planè medendi ratione utraque profligabantur, differebant autem reſpectu tantùm qualitatum ſenſibilium, quibus donabantur tempora illa, in quæ incidebant. Improviſa verò, ſubitaneaque harum Febrium circa dicti menſi, initium eruptio, & nova ad tempus aliquod peculiarium ſymptomatum facies (licèt neque ſpecie diſtarent, neque methodo medendi, quam poſtulabant, à Febre illa, quæ integrum percurrebat annum) Hæc, inquam, plus ſatis evincunt, quàm ſit difficile certam Febris

ſpe-

ſpeciem omni tempore è Phænomenis elicere; licèt eam ſatis rectè poſſit dignoſcere, qui ad alios morbos eodem anno ingruentes diligenter attenderit,& propria inſuper Febris ſymptomata, quæ ad hunc, vel illum *Evacuationis* modum ſpectant, ritè obſervaverit. Nec parùm facit ad inveſtigandam Febris ſpeciem conſideratio ſive Methodi, ſive Medicamenti, à quibus eadem minimo cum negotio expugnatur.

Quod ad reliquas ſymptomatum, Febres *Stationarias* comitantium, differentias ſpectat, *varia* Conſtitutionis *tempora* eæ tantùm reſpiciunt, atque eo nomine vel ſunt intenſiora, vel remiſſiora, illa prout intenduntur, vel etiam remittuntur ſymptomata aliorum Epidemicorum, ad quos ipſa pertinent.

Sed,ut ad rem revertamur, *Febris* hæc, quæ cum *Dyſenteriis*, ut ſuprà dictum, eſt ingreſsa, parem cum iis paſſum tenuit, niſi, quòd ſe paululùm ſubduceret, dum alii horum annorum Epidemici prævalerent; perſiſtebat tamen illa, nunc plures, nunc pauciores petens, durante hac *Conſtitutione*.

*Pro hujuſce *Febris Curatione*, cùm obſervaſſem, uti priùs dictum, Phænomena *Febris Dyſentericorum* quamplurium eadem planè eſſe cum illis, quę hujus anni *Febres ſolitarias* comitabantur,conſentaneum mihi videbatur ſanatos iri ægros meos,ſi evacuationem illam quadantenùs imitarer, qua natura materiam illam corroſivam, atque acrem, quæ & ipſius Dyſenteriæ, & ſupervenientis Febris cauſa *Continens* eſt, ſolet ablegare. Ac proinde eadem ipſa Methodo, tùm quoad Venæ ſectionem, tùm repetitas Purgationes,Febrem hanc aggreſſus ſum,quam in

* *Curatio*

in Dyſenteriæ curatione ſuprà fuſiùs deduximus; Niſi,quòd *Paregorica* Purgationibus interjecta non tantùm nõ hic juvare,ſed & obeſſe deprehenderim, (ſecùs atque in *Dyſenteria*) cùm ab his detineretur materia illa, quæ Catharſi eliminari debuerat. Pulticula Avenacea, Hordeacea, Panatella, & ſimilibus ſub primis morbi diebus victitabat æger; potus erat Cereviſia tenuis parum tepefacta: Poſt celebratam verò ſemel, iterumve Catharſim nulla ſuadebat neceſſitas pullorum carnibus, aut ſimilibus Eupeptis ægro interdicere; cùm hæc per Purgationem Medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, ſi alii vię inſiſteretur. Tertia utplurimum Purgatio, interpoſito ſemper die, morbum abſolvit; neque tamen perpetuum id fuit,ſed alię inſuper nonnũquam inſtituendæ erant. Si Febre jam pulſa, fractiores adhuc eſſent,ac magis effœtæ ægri vires, atque is tardiùs convaleſceret (quod *Hyſtericis* frequentiſſimè accidebat,) *Laudano* in parva doſi exhibito eaſdem reſtaurare,& ſpiritus transfugas, ac diſſipatos in deſertas ſtationes revocare conabar; rarò autem remedium illud repetebam, neque unquam præſcripſi, niſi biduo, triduove à poſtrema Catharſi. Nihil verò æquè ad renovandas vires, refocillandoſque ſpiritus faciebat, atque auræ liberior uſus, mox ut Febris receſſerit.

Anſam autem ad praxin hanc inſtituendam hinc primùm arripui, quòd nempè, naſcente fermè *Conſtitutione* hac, dum irrequieto, ſolicitoque animo novæ hujus Febris naturam volutarem, ad juvenculam mihi vicinam advocabar, Febricitantem quidem illam, atque acerbiſſimo ſyncipitis dolore ferè enectam, aliiſque ſymptomatis, quibus *Febrem Dyſentericam* onerari jam diximus: Hæc cùm à me in-

interrogaretur, & de modo, quo Febris primùm invadebat, & de ejuſdem duratione, faſſa eſt ſe à *Dyſenteria*, quæ tum ubique ferè graſſabatur, à quatuordecim retrò diebus fuiſſe liberatam; cui ſive ſua ſponte diſcedenti, ſive medicamenti ope depulſæ protinùs ſucceſſit dicta Febris cum dolore capitis; Quibus ego me rectiſſimè occurrere poſſe conjectabam, ſi *Dyſenteriæ* loco aliam evacuationem ſubſtituerem, ejus ſimillimam, quia præcluſa Febris obortа eſt; ac proinde methodo ſuprà laudata eandem reſtitui; Atque huic quidem ſe promptiſſimè debebant hujus *Conſtitutionis* Febres. Semper enim rebar, non ſufficere ad comprobandã in *Acutis* Medẽdi rationem, ut feliciter ea cederet, (cùm ab imperitiſſimarũ muliercularum temeritate ſanentur nonnulli) ſed requiri adhuc, ut morbus nullo negotio victus quaſi ſuopte genio cedat, atque abitum affectet, quantum ejus fert natura. Sed hæc obiter.

Ineunte *Junio* 1672. Vir Nobiliſſimus, ac Prudentiſſimus Dominus Comes *Salisburienſis* hac Febre laborans cum torminibus, alvo tamen non ſoluta, accerſiri me juſſit; & Methodo propoſita ſanitati redditus eſt. Neque alia mihi ulla fuit opus, dum hæc ſtaret Febris.

In Adoleſcentibus, aliquando & in paulo provectioribus, Febris hæc caput nonnunquam petebat, unde delirabant, non quidem ut in aliis Febribus Phreneticorum more, ſed quaſi ſtupore, ad *Carum* proximè accedente, perculſi. Hoc illis præ cæteris accidebat, qui ſub morbi principio in ſudoribus quoquo modo extorquendis operam inauſpicatò collocarant. Non id mihi contingebat Felicitatis, ut his ſublevandis par tunc temporis eſſem, licet nullum non moverem lapidem, nullumque non

è re-

è remediis hactenus notis in ſuppetias advocarem. Atque hæc de Febre hujus *Conſtitutionis* poſſint ſufficere.

CAPUT V.

Morbilli Anni 1670.

SUb initio *Januarii* 1670. (ita ut ſolent præmaturè) *Morbilli* ſunt ingreſſi, atque in dies magis invaleſcebant, donec inſtante *Verno Æquinoctio* ἀκμὴν adepti, exinde iiſdem gradibus imminuti tandem *Julio* ſequenti penitùs extinguerentur. Horum jam ego Hiſtoriam (cùm omnium, quos hactenùs vidi, in ſuo genere perfectiſſimi illi mihi videantur) certam, atque exquiſitam, quatenus mihi tum obſervare licuit, literis conſignabo.

Ortum habet hic morbus, atque Occaſum temporibus ſuprà notatis. *Infantes* plerumque aggreditur, omneſque adeò ex illis, iiſdem mœniis concluſos. A rigore, atque horrore, caloriſque, & frigoris, quæ ſe mutuo *primo* die expellunt, inęqualitate tragœdiam orditur; tandem affulgente *ſecundo* die in Febrem conſummatam deſinit, vehementi ęgritudine, ſiti, inappetentia, lingua alba, (non verò ſicca) tuſſicula, capitis, atque oculorum gravedine, & ſomnolentia perpetua ſtipatam. Plerumque etiam è naribus, atque oculis ſtillat humor; atque hujuſmodi lacrymarum in oculos effuſio certiſſimum eſt ſignum morbillorum ingruentium. Cui & hoc addendum haud minùs certum; quòd etſi in facie, exanthematum ſpecie, hic affectus ut plurimùm ſe prodit, in pectore tamen non tam exanthemata, quàm maculæ latæ, & rubræ ſuperficiem cutis non

ſupe-

ſuperantes, conſpiciuntur, ſternutat æger tanquam à ſuſcepto frigore, intumeſcunt palpebræ (paulò ſc. ante eruptionem) vomit, ſæpiùs tamen laborat *Diarrhœa*, cum Dejectionibus coloris ſubviridis, Dentientibus autem maximè id convenit. Infantes etiam per hunc morbum ſolito ſunt moroſiores. Ingraveſcunt ut plurimùm ſymptomata ad *quartum* uſque diem, quo tempore plerumque (licèt ad diem *quintum* aliquandò differantur) circa frontem, & reliquam faciem maculæ parvæ rubræ, pulicum morſibus perſimiles, prodire incipiunt, quæ tàm numero, quàm magnitudine auctę, racematim coaleſcunt, & faciem maculis rubris majuſculis variæ figuræ interſtinguunt. Quæ quidem maculæ rubræ è parvulis quibuſdam papulis rubris haud longè ab invicem diſſitis, ſupra cutis ſuperficiem paululum elevatis, conflantur, quarum protuberantia, digito leviter admoto, tactu poteſt deprehendi, licèt oculorum longiùs remotorum aciem ferè effugiat. A facie, quam primò ſolam occupant, ſenſim ad pectus, ventremque, crura deinde, ac tibias ſe diffundunt hæ maculę, licèt truncum, atque artus rubore inficiant tantùm, nulla eminentia ſenſibili cutis æquabilitatem tranſgreſſę. Eruptione *Morbillorum* non perinde deliniuntur ſymptomata, atque *Variolarum*; Vomitum tamen poſt eruptionem nunquam obſervavi. Tuſſicula nihilominùs, Febriſque intenduntur, cum ſpirandi difficultate, oculorum debilitate, defluxioneque in eoſdem decumbente, ſomnolentia perpetua, atque inappetentia, uti priùs adhuc perſeverantibus. Die *ſexto*, aut circiter, frons, & facies aſpereſcunt, emorientibus puſtulis, ruptaq; cuticula, & per id temporis maculę per reliquum corpus & latiſſimæ ſunt, & maximè rubeſcunt.

Octavo,

Octavo circiter die maculæ in facie evaneſcunt, & vix in reliquo corpore cernuntur; *nono* verò nullæ ſunt prorsùs, facie, atque artubus, quandoque & toto corpore quaſi farina conſperſis, particulis ſcilicet diſruptæ cuticulæ paulum elevatis, & vix cohærentibus, quæ morbo jam abituriente in fruſta diſtrahitur, & poſtea à toto corpore ſquamularum forma decidit. Evaneſcunt itaque *Morbilli* die fere *octavo*, quo tempore vulgus (à ſpatio, quo perdurare ſolent Variolæ, deceptum) eoſdem introverti affirmat, licèt revera illi curſum à natura deſtinatum abſolverint, & ſymptomata, quę iiſdem recedentibus ſuperveniunt, ex eo nata autumat, quòd juſto citiùs ſe intro *Morbilli* receperint. Obſervare enim eſt, Febrem, atque ſpirandi difficultatem tunc temporis augeri, importuniùs urgere Tuſſiculam, ita, ut nec interdiu, nec etiam noctu ferè ſomnus poſſit obrepere. Infantes præſertim ſub regimine calidiori, aut qui calidioribus uſi ſunt medicamentis ad promovendam Morbillorum eruptionem, huic malo ſunt obnoxii, quod Morbillis jam faceſſentibus ſe oſtendit, unde in *Peripneumoniam* conjiciuntur, quæ plures jugulat, quàm aut Variolæ ipſæ, aut ſymptoma quodcunque ad eum ſpectans morbum; licèt omni prorsùs periculo vacent *Morbilli*, ſi modò peritè tractẽtur. His etiam non rarò accidit *Diarrhęa*, quæ vel morbum ſtatim excipit, vel etiam ad plures ſeptimanas excurrit poſt morbi, omniumq; ejus ſymptomatum fugam; haud ſine magno ægri diſcrimine, in quo abhinc orta ſpirituum profuſione continua verſatur. Aliquandò etiam poſt regimen intensè calidum Exanthemata liveſcũt primo, mox nigreſcunt; id verò *Adultis* tantùm contingit, de quibus conclamatum eſt, ubi primùm nigredo iſta con-

conſpicitur, niſi Phlebotomia, & temperatioris regiminis refrigerio iis actutum ſubveniatur.

* *Morbillis* ut natura, ita & medendi, quam ſibi poſcit hic morbus, ratione, cum *Variolis* ſatis convenit: Medicamenta, & regimen calidiora periculi pleniſſima ſunt, utut frequẽter in uſum revocentur ab ignaris ęgrorum Curatricibus, eo animo, ut morbus à corde procul ſubmoveatur. Feliciter præ aliis mihi ceſſit methodus illa, qua æger ad dies binos ſolùm, ternoſve ab eruptione lecto adſtringebatur, quo ſanguis leniter pro morbi genio particulas inflammatas facile ſeparabiles, a quibus offendebatur, per cutis ſpiracula difflaret, nec lodicibus, nec igne, præter modum, quem ſanus tenebat, adjectis: A carnibus quibuſcunque arcebam, juſcula avenacea, hordeacea, & ſimilia, nonnumquam & pomum coctum concedebam; Potus vel erat Cereviſia tenuis, vel Lac, cum Aquæ triplo coctum. Tuſſim, quæ huic morbo ferè aſſidua eſt, decocto aliquo Pectorali ſubinde hauſto delinitam volui; uti etiam eclegmate aliquo eundem ſcopum attingente. At præ reliquis *Diacodium* omni nocte ab ipſo morbi inſultu per totum ejus decurſum exhibendum curavi. Ex gr. ℞. *Decoct. pectoral. lib.* iſs. *ſyr. violac. & capill. Veneris an.* ℥iſs. *miſ. f. Apozema. Cap.* ℥iii. *vel* iiii. *ter, vel quater in die.* ℞. *ol. amygdal. dulc.* ℥ii. *ſyr. violac. & capill. Ven. an.* ℥i. *ſacchari cand. albi q. ſ. miſ. f. eclegma, de quo ſæpius lambat, præcipuè quando tuſſis urget.* ℞. *aq. ceraſor. nigr.* ℥iii. *ſyr. de meconio* ℥i. *miſ. f. hauſtus ſumendus ſing. noctibus.* Si verò infans fuerat ęger, minuenda erat tàm Pectoralium, quàm Narcotici doſis, pro ratione ſc. ætatis.

Rariſſimè perit, qui hoc utitur regimine; nec, prę-

* *Curatio.*

præter neceſſaria, atque inevitabilia morbi ſymptomata, novis inſuper malis atteritur: Tuſſis præ reliquis fatigat; à qua tamen nihil eſt periculi, niſi morbo jam prætergreſſo, cumque adhuc per ſeptimanam unam, aut alteram perſiſtat, auræ liberioris uſu, ac remediis Pectori dicatis, haud difficulter fugatur; quinimo ſponte ſua, & paulatim decreſcit, & tandem fatiſcit.

Si autem æger à Cardiacorum, vel Regiminis juſto calidiorum uſu, poſt eorum diſceſſum (quod valde eſt familiare) Febre vehementi, atq; *Dyſpnæa*, aliiſque accidentibus, qualia *Peripneumonicos* ſolent affligere, in vitæ diſcrimen adducatur, feliciſſimo ſemper eventu *vel* tenerrimorum infantum venas in brachio ſecui, educta ea ſanguinis quantitate, quam ætas, vireſque indicarent. Quandoque etiam urgente morbo, Phlebotomiam iterare haud ſum veritus. Profecto haud paucos Infantes hoc ſtatim ſymptomate enecandos, benedicente ſummo Numine, miſſo ſanguine eripui. Infantibus autem accidit illud poſt *Morbillorum* receſſum, quibus ita eſt exitiale, ut inter præcipuos *Parcarum* miniſtros jure habeatur, plures jugulans, quam vel ipſæ Variolæ; nec dum mihi viſus eſt, qui certa alia methodo eidem potuit occurrere. Quin & *Diarrhœa*, quam *Morbillos* excipere diximus, Venæ ſectione pariter ſanatur; cum enim halitibus inflammati ſanguinis in inteſtina ruentibus ortum ſuum debeat (quod etiam in *Pleuritide*, *Peripneumonia*, aliiſque, qui ab *inflammatione* creantur, morbis uſuvenit) à quibus illa ad excretionem ſtimulantur, ſola Venæ ſectio levamen adferet, à qua tum revelluntur acres iſti humores, tum etiam ſanguis ad debitam redigitur temperiem.

Neque eſt, cur quis miretur me in teneris infantibus venæ ſectionem inſtituendam ſuadere, cùm ſanguis, quantum ego hactenus potuerim obſervare, haud minus tuto ex eorum venis, quam ex adultorum extrahatur. Et profecto ita eſt illa neceſſaria, ut nec ſymptomati memorato, nec aliis quibuſdam, quæ infantibus accidere ſolent, omiſſa Phlebotomia, certò mederi valeamus. Ex. gr. quo pacto Puerorum *Dentientium Convulſionibus*, quæ *nono*, *decimoque* menſe ſuperveniunt (cum gingivarum intumeſcentia, doloreque, à quibus comprimuntur nervi, atque irritantur, unde etiam Paroxyſmi iſti naſcuntur) ſine Venæ ſectione opem feremus? Quæ ſola in dicto Affectu *ſpecificis* quibuſcunque, *vel* decantatiſſimis, quæ hactenus innotuere, longe eſt anteferenda: quorum nonnulla adventitio calore nocent etiam, & dum occulta aliqua proprietate morbo adverſari creduntur, manifeſto calore eidem militant, atque ægrum ad plures deducunt. Præterea impræſentiarum ingens illud ſolatium, quod adfert Venę ſectio Infantum *Pertuſſi* (quam Noſtrates vocant *Hooping Couę*) in qua Remedia quęlibet Pectori dicata poſt ſe linquit intervallo.

Quod de horum ſymptomatum *Morbillis* decedentibus ſupervenientium curatione jam diximus, nonnunquam etiam eiſdem florentibus poteſt competere, ſi nimirum artificiali, ſi fas eſt dicere, atque adſcititio calori ea debeantur. Hoc anno 1670. famulam Dominæ *Annę Barington* hoc morbo laborantem, una cum *Febre*, *Diſpnęa*, *Maculiſque purpureis* corpus omne deturpantibus, aliiſque ſymptomatis quamplurimis periculoſiſſimis, Medicus inviſebam; cùm regimini, & medicamentis, quæ ſatis multa uſurpaverat, calidioribus iſta omnia tribue-

rem,

rem, ſanguinem è brachio extrahendum curavi; & Ptiſanam Pectoralem, atque Refrigerantem ſæpe aſſumendam præſcripſi, quorum ope, & regiminis ſimul temperatioris, & maculæ, atque alia omnia ſymptomata pedetentim evaneſcebant.

Hicce Morbus, menſe *Januario*, ut dictum eſt, natus, ad *Æquinoctium* uſque *Vernum* creſcebat in dies; à quo tempore imminuta paulatim vi, ſequenti *Julio* planè deſiit; nec eſt reverſus per omnes annos, quibus hæc *Conſtitutio* dominabatur, niſi quòd inſequenti Vere, nonnullibi, licèt rarius, ſe oſtenderet. De *Morbillis* hęc dicta ſunto.

CAPUT VI.

Variolæ Anomalæ Annorum 1670, 71, 72.

Morbilli prędicti, (quod jam ſupra innuimus) *Variolarum* ſpeciem, ab illa, quam propagaverat *Conſtitutio* præcedens, diverſam introducebant, eodem fere cum illis tempore ingredientem, initio ſcil. *Januarii* 1669. quæ licèt non uſque adeo Epidemica, atque ipſi Morbilli, eoſdem tamen comitabatur per omne illud tempus, quo dominabantur, atque iis etiam fatiſcentibus, per reſiduos hujus Conſtitutionis annos perſeverabat. *Dyſenteriis* nihilominus primas concedebat, ſub auſpiciis *Autumni* iiſdem faventis, atque amiciſſimi, graſſantibus; *Hyeme* verò, *Dyſenteriis* aliena tempeſtate preſſis, denuo recrudeſcebat hæc, de qua agimus, ſpecies. Atque hunc ſervabant ordinem per ſingulos hujus *Conſtitutionis* annos, niſi quod poſtremo, quo illa vigebat, *Autumno*, Anno ſc. 72. (langueſcente jam iſta *Conſtitutione*, & Dyſenterias jam exoleſcen-

tes ſegnius promovente) *Variolæ* præter ſolitũ hoc quoque tempore graſſabantur, atque ita pares *Dyſenteriis* concurrebant, ut haud facile eſſet dictu, quis morbus plures occuparet; licèt, quantum ego conjectando valui, prævalere *Dyſenteria* adhuc videretur. Quin & hę etiam *Variolæ*, ad exemplum Epidemicorum aliorum quorumlibet, primo ſtatim inſultu atrociores erant, atque in dies increbreſcebant, donec ad ſtatum perveniſſent, quem ſemel tranſgreſſæ, tum quoad ſymptomatum vehementiam, tum ægrorum numerum, ſenſim imminuebantur.

Sed ut particularia earum Phænomena referamus; haud parum præter opinionem mihi primum comparebat hoc *Variolarum* genus, cùm animadverterem iſtud quam plurimis phęnomenis inſignioribus ab eo differre, quod produxerat *Conſtitutio* pręcedens, & in quibus obſervandis me operam ſatis ſedulam olim collocaſſe rebar. Hęc tantum *earum* Phænomena ab alterius generis Phænomenis diſſidentia impræſentiarum tractabo, prætermiſſis iis, quę cum Variolis ita prolixè ſuprà deſcriptis habebant communia.

Diſcretum Variolarum genus *his* tantum à genere *Diſcreto communi* alterius *Conſtitutionis* diſterminabatur: Primò, quod cum in iis, quoties erat *interſtinctæ*, Eruptio diem *quartum* prævertere non ſoleret, hìc in *tertium* plerunque incidebat; quod *Confluentibus* ſolenne quidem eſt. Deinde non ad eam magnitudinem, procedente morbo, hìc aſsurgebant puſtulæ, atque in alio genere; magis autem exaſperabantur in minori mole, & ſub diebus ultimis, ubi jam maturuerant, *nigræ* frequentius viſebantur. Illud etiam addam, quod nonnunquam, licèt rarius, ægrum etiam pauciſſimis notatum puſtulis,

ſtulis, *Ptyaliſmus*, haud ſecus, atque in *Confluentibus*, exerceret. Ex quibus conficitur, *Diſtinctas* hujus *Conſtitutionis* Variolas ad *Confluentium* naturam propius accedere, atque *Inflammationis* magis intenſæ eſſe participes, quam quæ in *Diſtincto* genere uſuvenire ſolet.

Confluentes vero ab aliis, quas per alios annos ego obſervaveram, *Confluentibus*, in multis, quæ jam recenſebo, diſcrepabant. Nunc *ſecundo*, nunc *tertio* die ſe primùm monſtrabant, ſpecie tumoris ſubrubri, atque uniformis, vultum omnem contegentis, *Eryſipelate* quidem denſioris, nullo fere viſibili puſtularum diſcrimine; reliquum corpus congeries quędam (ceu panni latiores) ex infinitis propemodum puſtulis rubris efferatis in unam conflatæ variegabant, inter quas ſparſę, in femoribus pręcipuè, veſiculę quędam ſatis conſpicuæ, ambuſtorum ad inſtar, ſero limpidiore diſtentæ eminebant, quod quidem diſrupta ſubinde pellicula copiosè effluebat, ſubjecta carne nigredine, & Sphacelo quaſi affecta. Rarius autem occurrebat hoc tam dirum ſymptoma, idque primo tantum menſe, quo hæc ſpecies regnabat: Quo tępore inter alios ita male multatos, ineunte *Januario* 1669. 70. accerſiri me curavit vir probus, nomine *Collins*, Zythepſa in Parochia *S. Ægidii*, cujus filius adhuc infans veſiculas habuit in femoribus juglandem nucem exęquantes, ſero limpidiore repletas; quibus diſruptis ſubſtrata caro quaſi mortificata omnino comparebat, atque non ita diu poſt æger ſatis conceſſit; quæ & eorum omnium ſors fuit, quos hoc tam funeſto ſymptomate correptos vidi unquam. Die *undecimo* circiter, pellicula alba reſplendens tumori ſubrubro, variis faciei partibus, & paulatim vultui omni obducta eſt. Pel-

licula hęc alba brevi poſt materiam quandam cruſtoſam ſplendeſcentem eructabat, colore quidem neque flavo, neque fuſco, (qui duo in aliis Variolarum ſpeciebus reperiuntur) ſed rubro ſaturato, concretum ſanguinem imitante, qui matureſcente puſtula ad nigrorem in dies magis accedebat, donec tandem facies integra nigredine, fuliginis omnino æmula, tingeretur: Cùmque in alia Variolarum *Confluentium* ſpecie dies *undecimus* in maximum vitæ diſcrimen ægros adduceret, & pleriſque emorientium ſupremus eſſet, in hac ſpecie æger, niſi regimine immoderatè calido oppreſſus mortis refrigerium maturiùs præoccupaſſet, *decimum quartum* ut plurimum diem, aliquando etiam *decimum ſeptimum* expectabat, quo demum elapſo, ſalva res erat. Notandum eſt tamen, quod qui lethalibus iſtis veſiculis, ac mortificatione, quę nonnullis primo menſe, quo hæc ſpecies invadebat, accidiſſe memoravimus, Libitinæ deſtinabantur, intra paucos dies ab eruptione interibant.

Et Febris, & ſymptomata alia omnia, quæ vel præcedebant, vel comitabantur hoc Variolarum genus, graviora erant, quam in præcedente, & Inflammationis adhuc majoris manifeſta dabant indicia. Ægri ad Salivationem erant procliviores: Puſtulæ & efferatiores, & mole longe minores; ita ut non facilè, ubi primum apparebant, ab *Eryſipelate* quis eas diſcreverit, vel etiam à *Morbillis*, niſi quòd hi ex die Eruptionis, & aliis ſignis in hiſtoria morbillorum ſupra recenſitis, certò innoteſcant. Puſtulis decidentibus furfures diutius hęrebant, fędioraque ſtigmata inurebant cuti.

Operæ pretium eſt & illud adjungere, quòd durante hac anni *Conſtitutione*, qua tam Epidemicè

ſævie-

sæviebant Dysenteriæ, *Variolæ* regimine justo calidiore provocatæ per Dysenteriam nonnunquam viam sibi facerent, quod ne semel accidisse hactenus quidem animadverteram.

Observare autem convenit, *Variolas* hasce non ita diris symptomatis per omnia sua tempora fuisse stipata; postquam enim binos exegerant annos, tertio, scil. 1672. mitescere cœperunt, & exuto nigro colore, paulatim ad flavum illum, & *favorum* similem, accedebant, qui *Variolis Legitimis* matureſcentibus est proprius, ita ut postremo hujus *Constitutionis* anno benignę plane essent, & boni moris, habita generis ratione. Quo non obstante, satis liquebat illas ad aliam prorsus Classem relegandas esse, ex pustularum nimirum exiguitate tam eximia, ad salivationem dispositione, atque aliis.

* Quamlibet ob causarum Differentię cujuslibet specificæ, qua immergimur, ignorantiam, impossibile fuerit *rationem* harum Variolarum *formalem* comprehendere, quatenus ab illis, quas alia promit *Constitutio*, contradistinguuntur; mihi tamen liquido constabat ex singulis Phęnomenis *inflammationem* in his, quam in illis longè immaniorem fuisse, ac proinde omnem medendi rationem in eo stare, ut pluribus adhuc repagulis sisteretur effrænata sanguinis ebullitio. Id autem maximè efficiebatur (post *Hypnotica* dicto modo exhibita) regimine temperato, indulgendo scil. ęgro usum liberaliorem liquoris alicujus, qui non eum excalefaceret, sed potius fervidissimum illum ęstum (quo hic morbus, pustulis maximè ad maturitatem jam pervenientibus, miseros præ cęteris quibusque morbis fatigat, atque exurit) illicò commitigaret. *Decoctum Album* dictum.

* *Curatio.*

ctum, ex *pane ſc. & C. C. C.* exigua quantitate in multa aqua factum, & Saccharo dulcoratum hìc juvabat; at Hydrogale è tribus Aquæ partibus, & Lactis una ſimul coctis, & ęgri palato, & votis magis, ut plurimum, refrigerando reſpondit; nec eo tantum profecit ingeſti liquoris copia, quo inſignem calorem, cum *Maturationis* Febre præcipuè vigentem, reſtingueret, ſed quatenus Ptyaliſmum etiam promoveret, atque eundem diutiùs protraheret, quàm poterat fieri, ſi ęger nimio æſtuaret calore. Præter hæc omnia, ſępenumero ita bene ceſſiſſe liquores hoſce affatim hauſtos obſervavi, ut eorum uſu *Variolæ*, quæ cum peſſimis *Confluentiæ* ſignis exibant, progrediente morbo *Diſtinctæ* ſint factæ; puſtulę, quæ matureſcentes rubram primò, mox nigram materiam aliter evomuiſſent, flaviſſimæ comparerent; pro efferatis inſuper, atque minutulis, *benignæ*, atque optimi moris haberentur.

Neque etiam *Fluxus Menſium*, qui fœminis hoc morbo laborantibus haud infrequens accidit, liberalem horum liquorum uſum quicquam prohibet; imo vero & ſuadet, ſi nempe tempore non ſoluto iſti fluant. Etenim non jam alia de cauſa periclitantur fœminæ, niſi quòd ſanguis ab immodico morbi calore plus juſto attenuatus, qua data porta ruat, naturę ductus ſequens; præſertim ubi noxia Curatricum temeritas, regimine calidiori, & *Decocto C. C. cum floribus Calendulæ, &c.* adhibitis, oleum igni affuderit. Quicquid autem ſanguinem potenter diluit, contemperatque, licèt non immediatè, in quantum tamen ejuſdem fluxum cohibet, tũ puſtulis, tum faciei, manuumque tumori in ſtatu conſervandis neceſſariò conferet; cùm ex adverſo Remedia calidiora, licèt ad hunc ſcopum rectiùs videantur

col-

collimare, cùm tamen jugem hunc sanguinis fluxum promoveant, longissimè aberrent. Quinimo nec dubium mihi est quamplurimas mulieres hoc errore periisse, dum sc. Assistentes, ne pustulæ ob sanguinis fluxum concciderent, veriti, malo huic Cardiacis medicamentis, & regimine adhuc calidiori adhibitis occurrere niterentur, quo facto miselias certiùs pessundederunt; quantumlibet *adstringentia* varia Cardiacis admiscentes, Hæmorrhagiã sistere, atque pustularum unà, tumorisque debitam elevationem tueri sategerint.

Haud ita pridem *Dominam* tam virtutibus, quam stirpe prænobilem, *Variolis nigris*, & mali moris laborantem, tractavi. Quamvis autem ab initio iis omnibus illi interdixeram, à quibus sanguis exagitari poterat, cùm tamen temperamento esset admodum sanguineo, viridi juventa, vegetaque, fervida etiam anni tempestas accederet, derepente, tertio scilicet die ab eruptione, ita largo *Mensium profluvio*, tempore illis non debito, correpta est, ut astantes mulieres eam jam abortivisse suspicarentur. Licèt hoc symptoma ad dies multos importunè urgeret, non tamen idcirco existimavi Lactis, & Aquę usum à me præscriptorum intermitti debere: quid quod magis jam necessarium illum esse, & liberaliùs adhuc indulgendum censuerim; quod etiam per omnem morbi decursum factitavimus, præsertim cùm appeteret *Febris Maturatio*. Quo quidem tempore Medicus Doctissimus, Candidissimusque, Dominus *Do. Millington*, ejusdem mecum olim *Collegii Socius*, jam amicissimus, ad sociam operam invitabatur; qui cùm omnia satis benè respondere, pro hujus morbi genio animadverteret, mihi lubens assensit, ut pergeret ægra dictos liquores affatim hau-

haurire, quos ipsa sibi gratissimos, & tàm ad salivam facere, quàm ad refrigerium, & refectionem sæpè affirmabat. Cùm vero jam indurari facies cęperit, & crustra obduci, ab halitibus putridis à materia purulenta, quę in hoc pessimo *Variolarum* genere malè olebat, intromittendis ęgrę nostræ metuentes, vini Canarini semicocti cochlearia paucula, semel in die assumenda, vel quoties in ventriculo ægritudinem aliquam persentisceret, concessimus. Pauculis hisce, nisi quod haustulum etiam *Paregoricum* hora somni quotidie imperavimus, convaluit; neque delirio, neque alio quovis symptomate, pręter dictam Hęmorrhagiam, grave aliquod periculum minitante. Facies, manusque satis intumescebant; pustulę, quãtum tulit morbi species, satis magnę erant; Salivatio copiosa, & facilis ad metas usque; postremò, quantumlibet pustulę, quę faciem obsidebant, cùm matureścerent, nigredinem affectare viderentur, in pleriśque tamen ejus partibus flaveścebant.

Quibuscunque verò caloris, atque inflammationis gradibus *Variolarum* species, huic *Constitutioni* peculiaris, alias aliarum *Constitutionum* species superaverit, cùm tamen *Discretæ* essent Pustulę, vel saltem *paucæ*, docuit experientia, non opus esse tanta prędictorum liquorum quantitate ingerenda; satis autem fuit, ut ęger pro sitis modo, atque imperio cerevisiam tenuem potaret, jusculis Avenaceis, Panatella, & pomo cocto subinde vescerętur, & si ex Ephebis excesserat, *Paregoricum ex Syrupo de meconio*, cùm vel ægrotaret, vel ob nimias vigilias delirare inciperet, assumeret. Neque aliud quicquam tentabam (nisi quòd ęgros lecto addicerem) ubi pustulę *rarę* comparebant. Atque hac sola Methodo Chariśimus mihi filius, *Gulielmus Sydenham*, di-

distincto hujuscemodi Variolarum genere laborans mense *Decembri* 1670, favente Numine, restitutus est.

De Variolis hujus *Constitutionis* nihil superaddam, cùm jam aliam speciem fusiùs tractaverim, à quibus hę in eo tantùm discrepant, quòd naturę sc. calidioris fuerint, & magis *inflammatorię*; unde sequitur, diligentiorem adhuc operam fuisse navandam, ut restingueretur intensior iste calor, qui tam iis naturalis erat, & ęgro ita certum minitabatur incendium.

CAPUT VII.

Colicę Biliosę An. 1670,71,72.

PEr omnes hujus *Constitutionis* annos, cùm sanguis ad humores cholericos, fervidosque in viscera deponendos propensior esset, *Colica Biliosa* pręter solitum plures invasit; qui morbus licèt *Chronicis* annumerari debeat, ac proinde extra oleas mihi sit, cùm tamen ab eadem sanguinis indispositione penderet hoc tempore, à qua & *Epidemici* plerique, qui tum grassabantur, vel eo nomine hic mihi veniet tractandus, pręcipuè verò quia animadverti, morbum huncce eadem planè pręcessisse symptomata Febrilia, quæ *Dysenteriam* per illa tempora regnantem præcedere solebant; atque eundem etiam aliquando (quod suprà notavi) *Dysenteriam*, quæ post diuturnos cruciatus ægro tandem valedixisse videretur, fuisse insecutum. Ubi verò *Dysenteriam* diutinam non excipiebat, plerumque à Febre ordiebatur, quæ per horas aliquot tantùm affligens, in hunc morbum solebat desinere. Juvenes ut plurimum

tem-

temperamento calido, ac bilioso præditos, estate præsertim adoritur. Intestinorum dolor atrociſſimus est, & præ cæteris omnibus, quibuscum mortalium calamitosiſſimi committuntur, maximè intolerabilis. Intestina nonnunquam quasi injecta fascia constringit, nunc in punctum contractus quasi terebello perforat: subinde remittitur dolor, mox recrudescit Paroxysmus, quem æger præsentiens, vultu miserabili, atque ejulatu ceu præsentem exhorret, & aversatur. Sub initio hujus morbi non ita certò ad unum aliquod punctum determinatur dolor atque in ejusdem progressu, neque tam crebra est vomituritio, neque alvus ita pertinaciter *Catharticorum* vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eò obstinatiùs in puncto figitur, vomituritio succedit frequentior, & major alvi adstrictio; donec tandem ab ineluctabili horum symptomatum vi *totalis Peristaltici intestinorum motus inversio* (nisi maturiùs quis tulerit suppetias) atque *Iliaca Passio* procurantur; in quo morbo *Cathartica* Medicamẽta omnia in *Emetica* statim trãseunt: Enemata etiam injecta, unà cum alvi fecibus, per omnem intestinorum ductum sursum lata, vomitu ejiciuntur. Quæ hoc modo excernitur materia, sincera si fuerit, atque ἀμυγὴς, viridis aliquando, aliquando etiam flava, aut insoliti cujusdam coloris spectatur.

Cùm singula hujus Affectus Phænomena eum ab acri aliquo sive humore, sive halitu, è massa sanguinea in intestina excusso, nasci apertè doceãt, Indicatio Curativa primaria mihi hæc est, ut sc. evacuetur dictus humor, tam *Antecedens* in venis, quàm *Continens* in visceribus concluſus; altera verò ab hac, ut Anodynorum usu & compescatur humorum eò tẽdentium impetus, & mitigetur immitiſſimus dolor.

* San-

* Sanguinem itaque è brachii venis paulo liberalius educi (si nempe id fuerit hactenus intentatum) & post horas 3, vel 4 Anodynum exhiberi curo. Postero die Catharticum aliquod Lenitivum præscribo, interposito die uno repetendum, ad tertiam etiam nonnunquam vicem, prout humoris reliquiæ plures mihi videntur, aut pauciores. Observandum est autem, quod si malum hoc sive Fructibus Horariis nimis avidè ingestis, sive alii cibo cuicunque δυσπέπτῳ originem suam debeat, unde scil. succi pravi, corruptique primùm in sanguinem transmittebantur, atque ex eodem postliminio in viscera; rebus, inquam, sic stantibus, ventriculus ante omnia eluendus est, Lacte Cerevisiato affatim hausto, & per vomitum rejecto, quo exantlato, Anodynum propinandum est; sequenti autem die primùm vena secanda, & in cæteris eo, quem jam docuimus, ordine procedendum.

At vero cum & doloris vehementia, & vomituritio, ob quam intestina ad inversionem quasi feruntur, Catharticorum operationi obsistant, intendendæ sunt eorundem vires, neque Leo subere excipiendus: frustra enim mitius Catharticum exhibueris, nisi fortè æger alvo sit facile solubili, quod diligenter inquirendum est: Cùm enim hujusmodi medicamen viam sibi facere per intestinorum canales non valeat, æger ab eo læditur magis, dum scilicet ab ejusdem inefficaci agitatione & vomitus, & dolor augentur. Potio Cathartica Lenitiva ex infusionè *Tamarin. fol. Senn. & Rhei*, in qua dissolvi possunt *Manna, & Syr. Rosac.* Catharticis aliis anteferenda, cùm humores minus exagitet, & commoveat: Cùm tamen sive ob ægri aversationem medicamenti for-

* *Curatio.*

formę liquidioris, ſive vomiturition em, in ventriculo retineri vix queat, Pilulæ neceſſariò in ſubſidiũ vocandæ; inter quas *Cochiæ* mihi prę cæteris ſemper placuere, utpote certiſſimo pede quam cœperunt viam inſiſtentes, tum in hoc caſu, tum in aliis pleriſque. Ubi verò tanta eſt ſive Ventriculi debilitas, ſive etiam Vomiturio, ut nec Pilulę poſſint detineri, ibi remedium primò *Anodynum* impero, & paucis horis elapſis *Catharticum*, eo temporis ſpatio interjecto, ut *Catharticum* à *Narcotico* tanto diſtet intervallo, ut ab eo non vincatur, & pereat, eas autem in ventriculo moras trahat, quæ ad virtutem Purgativam eidem communicandam ſufficiant, ut ſuam demum exerat operationem, ceſſante altero. Licèt *Catharticum*, modò id poſſit fieri, diu poſt *Anodynum* rectiſſimè propinetur, cùm etiam ad horas duodecim ab hoc aſſumpto alvus iſti ægriùs reſpondeat, atque non niſi operoſiùs ſolvatur.

Cùm autem hic, uti in aliis pleriſque morbis, in quibus indicantur *Narcotica*, *Catharticum* ſemper dolorem intendat (ſaltem finita jam operatione, qua quidem vigente mitiùs nonnunquam cum ęgro agitur) idcirco ſolenne mihi eſt *Anodynum* ingerere, ubi primùm expiravit *Cathartici* ἐνέργεια. Quale quidem mane etiam, & ſerò quotidie hauriendum impero, ſpatio ſc. omni inter Purgationes medio, quo certiùs dolorem conſopiam, donec Catharſis debitè fuerit celebrata.

Peracta *Catharſi*, humorum ὀργασμὸν compeſcere (quod jam ſolum reſtat agendum) *Anodyno* mane, & veſperi jugiter exhibito, contendo; quod etiam ſępius aliquando eſt repetendum: nec unquam mihi contigit, dolores vehementiores ſedare poſſe, niſi Doſi largiori, & reiterata; quæ enim alteri malo

de-

debellando par esset, ab hoc vincitur, violentia doloris remedii vires frangente. Tutissimè autẽ repetuntur *Narcotica* urgente hujusmodi dolore, non item ubi ille desierit. Quamobrem doloris indicium secutus, *Narcoticum* repeto, donec vel cessaverit ille, vel admodum fuerit mitigatus; eo nihilominus interjecto temporis spatio, ut compertum mihi sit, quid à dosi præcedente sperari debeat, antequam alteram superaddam. Plerumque verò, nisi ubi sũmè viget dolor, *Paregoricum* mane, & serò exhibitum sufficiet. *Anodynum* mihi familiare *Laudanum* istud *Liquidum* est suprà descriptum, cujus *guttę* xvi in Aqua Cardiaca stillatitia solvuntur, vel augetur dosis pro doloris magnitudine.

Simpliciſſima hęc methodus, qua primùm Humor peccans Venæ sectione, & Purgatione evacuatur, deinde *Narcoticorum* ope conciliatur quies, semper mihi felicissimè cessit præ aliis, quę mihi hactenus innotuere omnibus. Cùm *Enemata* Carminantia, eo fine injecta, ut humores acres exterminent, crabrones irritent tantùm, & concitato humorum tumultu diuturniorem reddant morbũ. Hic autem imprimis animadverti volo, quòd licèt tàm Phlebotomiam, quàm Catharsin huic sedandi Methodo necessariò esse prę̃mittendam affirmavero, nonnunquam tamen, re ita postulante, ea utraque dimissa, à *Paregoricis* ordiẽda tela est: Exempli gratia, ubi ob prægressam ægritudinem aliquam Evacuationes copiosiores non ita diu ante *Colicæ* advẽtum institutæ fuerint (non rarò enim ob viscerum debilitatem, maximè si accedat major caloris gradus à vino, vel spirituoso liquore alio immodicè hausto, qui nuper ab alio convaluere morbo, in hunc prę̃cipitantur) hoc, inquam, in casu non modò non ne-

cessarium, sed & noxium esse censeo, alia insuper adjiciendo Cathartica novos excitare tumultus; atque omnia denuò perturbare. Illud jam taceo, quod in hoc Affectu æger ut plurimum, priùs quàm consulatur Medicus, repetito *Enematum* usu intestina satis proluit; ita ut partim hac de causa, partim ob diuturniorem morbi moram *Narcotica* ferè sola in usum videantur revocanda.

Mense *Augusto* 1671, Nobilissimus Dominus Baro *Annesly Colica Biliosa* laborans cum cruciatu intolerabili, & frequenti vomituritione, jam ab aliquot diebus ad Castellum de *Belvoir* accersiri me jussit: nullum non Enematum genus, atque alia insuper remedia à Medicis Doctissimis, Expertissimisque eo locorum degentibus præscripta jam tentaverat. Ego nullis usus ambagibus, repetitum Narcoticorum usum ad normam jam traditam suasi, quorum ope propediem convaluit, & mecum ad urbem sanus rediit.

Quandoquidem autem dolor hic præ cæteris quibusque ex sua natura reciduus sit, omnis ei revertendi ansa *Anodyno* bis quotidiè ad aliquot dies exhibito præscindenda est. Quòd si, quoties intermittitur Narcoticum, dolor subinde recrudescat, (ut nonnunquam fit) nihil à me hactenus excogitari potuit, quod ad persanandum ægrum ita certò faceret atque *Equitatio*, vel in curru vectio, quo longiora itinera confici debuere; Anodyno interim mane, & serò indesinenter propinato. Hujusmodi enim exercitiis materia morbum committens in corporis habitum deducitur, & sanguis perpetua agitatione comminutus de novo quasi depuratur; ipsaque demum intestina caloris nativi excitatione haud parum corroborantur, ac refocillantur. Nec pudet fa-

teri,

teri, me dicto exercitio in partes adscito morbum hunc, cui alio quovis modo devincendo par non fui, plus semel penitus expulisse. Neque verò illud tentandum est, nisi post evacuationes debitas sufficienter celebratas, neque ab eo nisi post dies aliquam multos desistendum.

Pauper quidam mihi vicinus, qui & adhuc est superstes, *Colica Biliosa* vehementissima per hos annos laboravit; quam *Catharticis*, *Clysteribus*, *Globulisque plumbeis* devoratis expugnare diu, sed frustra erat conatus: Hic *Ego* ad frequentem Narcoticorum usum confugi; neque pœnitenda opera; quamdiu enim ista repeterentur, satis rectè habuit; sed cùm his palliaretur tantum malum, non extirparetur, (revertebatur enim ut primùm erat exhausta Narcoticorum vis,) ego hominis misertus, & gravi morbo, & re angusta afflictissimi, Equum ex meis commodabam, quo iter dicto jam modo peragendum aggrederetur; eoque ad dies pauculos continuato, viscera eas vires recepere, ut morbi reliquiis excutiendis paria jam essent, & sine Anodynorum præsidio omnino convalesceret.

Et ut quod res est loquar, non in hoc tantùm casu, sed in morbis aliis *Chronicis* quàm pluribus hoc exercitii genus nunquam non cum uberrimo fructu usurpatum memini, modò quis in illo improbiùs perseveraret. Si enim nobiscum reputemus ventrem inferiorem; in quo disponuntur organa secretoria, hoc maximè exercitio vibrari, eaque succussationibus aliquot mille uno in die exagitari solere, facile credemus, eadem succum quemlibet recrementitium ibi impactum ope dicti exercitii posse excutere; & (quod majoris adhuc est momenti) validiori ista caloris nativi excitatione ita corrobo-

rari, ut munere, quod iis mandavit natura, in sanguine depurando rectè defungantur.

Diætam, si junior fuerit æger, & calidioris temperamenti, refrigerantem, atque incrassantem impero, puta Hordei cremorem, Panatellam, *&c.* & tertio quoque die, si latret adhuc stomachus, pullum teneriorem, merulamve piscem coctum; Potum non alium concedo, quàm cerevisiam tenuem, mitemq; vel lac cum Aqua coctum, neque ulteriùs quidquam indulgeo, nisi Equitatio ad redintegrandam sanitatem necessaria pleniorem victum, & generosiorem postulet liquorem, quibus rependantur spirituum exercitio exhauriendorum damna.

Quinimò observatione constat, quòd ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutissimè fatigaverit, ita ut viscera elanguescerent, atque æger extrema jam macie, atque debilitate tantùm non esset confectus; in hoc, inquam, casu liberalior sive *Aquæ Epidemicæ*, sive *Mirabilis*, sive alius demum cujuscunque, qua sanus maximè delectabatur, usus, hoc tempore eundem ultra spem omnem juverit; hujus enim ope pauciſſimæ istę caloris nativi, spirituumque reliquiæ excitabantur, & fermentum prętematurale visceribus adhærens, & novis paroxysmis fomitem subinde ministrans, à liquoribus magis spirituosis extinguebatur.

Porrò ut in morbi curatione, ita etiam & eodem jam depulso, Diæta illa tenuis, de qua diximus, adhuc aliquandiu est observanda. Cùm enim morbus hic recidivam præ aliis omnibus affectet; atque insuper sedem sibi delegerit pręcipua Coctionis instrumenta (*viscera* intelligo jam ab eodem infirmata) vel leviſſimus hujus generis error malum haud leve confestim apportabit. Quocirca tam in hoc, quàm in

cęteris omnibus viscerum Affectibus cibi δύσπεπτοι, cane pejus, & angue sunt vitandi; & qui conceduntur εὔπεπτοι, ea tantùm quantitate sumendi, quæ ad vitam sustinendam possit sufficere.

* Fęminarum nonnullas vexat *Affectus Hysperici* species quædam, *Colicam Biliosam* ita ad unguem referens, tàm doloris acerbitate, quàm situ, tum etiam humoribus coloris flavi, viridisque vomitu rejectis, ut mihi obiter tractanda veniat, ne à quopiam pro jam dicto morbo hæc habeatur.

Quæ habitu corporis laxo, crudoq; sunt mulieres, cum hoc malo præ cęteris conflictantur, quæque alio aliquo Affectu Hysterico jam pridem laborarere, aut (quod sæpenumero fieri solet) quæ à partu difficili, ac laborioso ob natum infantem grandiusculum, qui vires, & naturam maternas nimis exhausit, vix evasere. Regionem ventriculi, nonnunquam & paulo inferiorem, dolor haud mitior, quàm in Passione Colica, Iliacave primùm obsidet, quem vomitiones sequntur enormes, nunc viridis materiæ, nunc verò flavæ. His accedit (quod sæpe observavi) major animi dejectio, desperatioque, quàm in morbo alio quocunque. Post diem unum, alterumve facessit dolor, qui post paucas septimanas revertitur, nihilo leniùs sæviens, quàm antequam solveretur Paroxysmus, *Icterum* quandoque satis spectabilem, comitem sibi adsciscit, intra dies pauculos sponte evanescentem. Cessantibus jam symptomatis omnibus, ubi ægra sibi satis valere videatur, levissima animi commotio, sive ab ira, sive à dolore ea fuerit excitata (quibus hoc in casu promptissimè afficiuntur fœminæ) dolorem ferè revocat; quod etiam & de Ambulatione, & de alio exercitio quolibet præmaturè

* *Colica Hysterica.*

nimis ſuſcepto dicendum eſt; cùm ab hujuſmodi cauſis eleventur vapores in habitu corporis laxo, atque imbecilliori. *Vapores* cum vulgo dico, cùm ſive iſtiuſmodi ſint, ſive *Convulſiones* particularum partium, utrovis pariter modo ſolventur φαινόμενα. Hi vapores, ſive Convulſiones hæ, ubi hanc, illamve corporis regionem invaſerint, pariunt ſymptomata, ei, quam invaſere, parti accommoda; ac proinde licèt unum, atque eundem ubique morbum faciant, pleroſque, tamen, quibus miſeri cruciantur, affabrè ſimulant; quod vel ex hoc liquet Affectu, qui cùm partes *Colo* adjacentes inſederit, *Colicam Bilioſam* adamuſſim imitatur. Neque minùs id patet in multis aliis corporis partibus eodem morbo tactis; e. g. nonnunquam *Renum* alterum vehemẽtiſſimo dolore afficit, unde vomitus immanis; atque etiam per uretheris ductum perſepe delatus, *calculum* ſimulat, & cùm ab Enematis, aliiſque medicamentis Lithontripticis, & calculo exturbando dicatis exaſperatur, uno, eodemque tenore diutiſſimè affligit, ſubinde etiam (prẹter morem ſuum, cùm per ſe omni vacet periculo) ægrum ad plures deducit. Vidi inſuper & ſymptomata ab eodem prognata, quæ *veſicæ calculum* omnino referebant: Non ita diu eſt, à quo noctu excitabar, ut Comitiſſæ mihi vicinæ, dolore in veſicæ regione admodum violento, & urinæ ſuppreſſione derepente correptæ, conſulerem: Cùm ego illam Affectibus Hyſtericis variis obnoxiam certò ſcirem, atque ex eo augurarer, non iſto eam, quem putabat, laborare morbo, Enemata, quæ parabat ancilla, injici non patiebar, ne ab iis creſceret morbus, at horum loco, atque Emollientium, v. gr. *Syr. de Althæa, &c.* quæ adferebat Pharmacopola, *Narcoticum* exhibui, quod ſymptoma illud ſubitò com-

compescuit. Neque sanè *vel* una aliqua pars corporis ab hujus mali insultibus penitus eximitur, sive interna ea fuerit, sive externa, ut sunt Fauces, Coxæ, Crura, in quibus omnibus dolorem excitat intolerabilem, atque, ubi discesserit, teneritudinem quandam, quę tangi recuset, relinquit, perinde ac si carnes multo verbere fuerint emollitę.

Quemadmodum autem quędam ad *Colicę Hysthericæ* historiam pertinentia obiter tradidi, ne sc. illa pro *Biliosa* falsò haberetur; ita & quędam etiam alia ἐν παρόδῳ attingam, ad *symptomatis* doloris, qui eam comitatur, curationem facientia: *Curatio* enim *radicalis*, quæ *morbum* sublata causa tollit, alterius omnino est & speculationis, & loci.

Venæ sectio, & repetitæ purgationes, quæ in *Colica Biliosa* incipiente apertissimè indicantur, hìc locum non habent, nisi in casu infrà dicendo. Docet enim experientia, & exasperari dolorem, & invalescere symptomata alia omnia, à tumultu, quem ista cient, adjuta; atque adeò plus semel animadverti, *Enematum*, vel lenissimorum, repetitionem, continuam symptomatum seriem invexisse. Experientiæ ratio etiam astipulabitur, quę morbum hunc à spirituum potius ἀταξίᾳ, atque inordinato motu, quàm humorum vitio aliquo produci dictabit, si expendamus nempe circumstantias illas, quibus ut plurimum originem suam debet: Hujusmodi sunt magnæ, atque indebitæ sanguinis profusiones, motus animi, uti etiam & corporis violentiores, & alia id genus. Quæ omnia remedia illa suadent proscribenda, à quibus major spirituum perturbatio possit excitari, atque eorum loco *Anodyna* esse usurpanda, licèt *viridis*, ac pravus materiæ vomitu rejectæ color contrarium indicare videatur: Subtilior

enim eſt, atque minutior colorum ſpeculatio, quàm ut evacuationibus, quas ipſo facto nocentes deprehendimus, authoritatem conciliare valeat. Nulluſque dubito, morbum hunc (qui licet acerbiſſimum dolorem, nullum tamen vitæ diſcrimen apportat) ob errores hoc nomine commiſſos, lethalem ſæpenumerò evadere. Adde, quòd ſi quis *Emeticum* vel fortiſſimum hodie propinaverit, ut ſc. eam, quam putat, morbi mineram exhauriat, ægra poſtero die materiam æquè viridem, aut pravi alterius coloris, atque erat prior illa, evomet.

Obſervandum eſt tamen, eam quandoque ſanguinis, atque humorum copiam reperiri, quæ *Narcotici* operationi eò uſque obſiſtat, ut, quamlibet ſæpiſſimè repetatur, orgaſmum tamen cohibere nequeat, niſi ſecta priùs ægræ vena, aut alvo ſubducta; quod in fœminis temperamenti magis ſanguinei, atque viraginibus mihi ſubiit notare. Si ita ſe res habeat, vel Phlebotomia, vel Catharſi, fortè etiam utraque, *Anodyno* via aperienda eſt. Celebrata enim harum utravis, *Narcoticum*, quod priùs ſumma licèt doſi exhibitum nihil quicquam profecit, jam etiam in mediocri doſi, effectum obtinebit, cui deſtinabatur. Rarò autem hoc contingit, neque tum reiteranda ſunt hæc remedia. Quibus præmiſſis, ubi opus iis fuerit, in *Anodynis* ea methodo, quam in *Colica Bilioſa* propoſuimus, exhibendis progrediendum eſt, quę crebriùs, parciùſve ſunt ingerenda pro doloris recedentis ratione. Quę quidem Methodus præſens, atque inſtans vehementiſſimi doloris *ſymptoma* tantùm reſpicit; cùm non hic loci illam, qua morbi *cauſæ* occurritur, tractandam in me receperim.

Cùm verò hic morbus tam in Hypochondriacis, quàm Hyſtericis (nam utrobique, ut alio loco dicetur,

cetur, par est ratio) sæpissimè in *Ictero* desinere soleat, atq; iisdem passibus, quibus hic ingreditur, iste se propripiat; observãdum occurrit, quòd in hac Icteri specie curanda Cathartica omnia vel omnino omittẽda, vel si adhibẽda fuerint, *Rhabarbaro* solùm, vel leni quovis Medicamento utendum. Etenim metuendum, ne à Catharsi novi tumultus cieantur, ac proinde Symptomata omnia postliminio recurrant. In hoc itaque casu nihil omnino agendum, cùm Icterus huic occasioni originem debens sensim sponte sua facessat, ac tandem brevi temporis spatio penitus evanescat: Sin autem Icterus longas moras nectat, atque non nisi ęgre discedere videatur, ad Remedia confugiendum. Hoc uti soleo, ℞. *Rad. Rub. Tinctor. & Curcumæ an.* ʒi. *Chelidon. maj. cum toto, & summitat. Centaur. min. an. M.* i. *coq. in æqualibus partibus vini Rhenani, & aquę font. ad* lib. ii. *Colatura dissolve syrup. de quinque Radicibus* ʒii. *M. s. f. Apozema, capiat* lib. ſl. calidè mane, & serò usq; dum convaluerit. At ubi Icterus per se invadit, Colica neutiquam prægressa, omnino oportet, ut prętер alterantia jam dicta, etiam *Cholagoga, i. e.* quæ per alvum bilem subducunt, ægro exhibeantur, nempe semel, vel bis antequam aggrediatur usum pręscripti Apozematis, & postea semel singulis septimanis durante ejusdem usu. Ut ℞. *Electuar. è succo rosar.* ʒii. *Rhabarb. subtiliss. pulv.* ʒss. *Cremor. tartari* ℈i. *cum seq. syr. Cichor. cum Rheof. Bolus. Sumat summo mane, superbibendo vini Rhenani haustulum.* At si vel his diu continuatis morbus adhuc obstiterit, ad *Aquas ferreas*, quales sunt istę *Tunbrigenses*, adeundum, quę ex ipso fonte bibendę sunt singulis matutinis, dum convaluerit. Atque hęc de morbis hujus *Constitutionis*.

SECTIO QUINTA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica partis Anni 1673. *atque integrorum* 1674. 1675.

CIrca initium mensis * *Julii* 1673. alia quędam *Febris* species est ingressa, *Constitutione* verò, nec dum ita ad eam unicè disposita, ut penitus excluderentur *Constitutionis præcedentis* morbi, non admodum fuit Epidemica. Nondum enim desierat ista *Variolarum* species, quę Anno 1670. primum cœpit invadere, licèt jam & rariùs occurreret, & mitiora essent symptomata; ita ut bini hi morbi pari ferè passu procederent, neuter verò multùm grassaretur: *Priori* Constitutione nondum ita prorsus evanescente, ut nullos proferet morbos veteris prosapiæ, (*Dysenteriæ* enim perpaucæ adhuc reperiebantur,) neque *Nova* ita adhuc confirmata, ut eos produceret, qui alios exterminarent omnes.

Et per Autumnum hunc, & Hyemem omnem *Variolæ* pari cum hac *Febre* incedebant passu, neutro tamen morbo admodum grassante, atque interim tantùm non extinguebantur *Dysenteriæ*. *Novembri* autem tum currente, post acerrimum Gelu ad dies aliquot perdurans, succedente insperatò tempestate calidiori, quàm ego me per istud anni tempus unquam observasse memini, pauculæ Dysenterię, & paulò ante, & circiter Festum *Nativi-*

tatis

* 1673.

tatis Domini hic illic ſpargebantur: Hęc autem extremum morientis Lucernę conatum referebant, mox enim morbus hicce (iſta ſaltem ejus ſpecies) omnino intercidit.

* Pręmaturè admodum ſequente Anno, menſe ſc. *Januario*, invadebant *Morbilli*, haud minùs Epidemici, atque erant iſti, qui eodem fermè tempore Anni 1670. fuerant ingreſſi. Etenim in nullam non ferè familiam ſe inſinuabant, infantes præ cæteris omnes adorti. Non autem perinde Regulares erant, neque Typum ita adamuſſim ſervabant, atq; iſti, qui prædicto anno infeſtabant. De hac autem illorum ab invicem diſcrepantia plura dicam, ubi de illis agam particulariùs. Hi magis in dies magiſq; graſſabantur ad *Æquinoctium* uſq; *Vernale*, à quo tempore iiſdem gradibus decreſcebant, donec paulò poſt elapſum *Solſtitium Æſtivum* tandem evaneſcerent.

Sicut autem *Morbilli Epidemici*, qui invadebant initio anni 1670, *Variolas nigras* ibidem deſcriptas introducebant, hi pariter haud minùs Epidemici, qui initio hujus anni comparebant, *Variolarum* ſpeciem introduxere iſti perſimilem. Cùm enim (quod priùs eſt notatum) *Variolæ* præcedentis *Conſtitutionis* poſt priores annos duos puſtulas emitterent minùs, ac minùs nigricantes, majores inſuper ſenſim, & majores, donec ſub finem anni 1673, pro ſpeciei ratione, mites eſſent, & benignæ, jam recepta priſtina feritate, & peſſimis ſymptomatis ſtipatæ revertebantur. Invaluit hæc Variolarũ ſpecies Autumno proximo, longiùs etiam in Hyemem excurrens, quæ cùm ſolitis calidior multò eſſet, morbo favebat; appetente verò tempeſtate frigidiore imminuta eſt, Febri jam graſſanti mox locum credens.

* 1674.

* *Fe-*

* *Febris* hæc, quæ per annum perseverarat omnem, initio *Julii* 75. longè, latèq; depopulata est; sed *Autumno* jam appropinquante in viscera cœpit converti, nunc *Dysenteriæ* symptomatis, nunc *Diarrhęæ* se prodens, licèt quandoque neque hanc haberet comitem, neque illam, sed caput magis tentabat, stupidiores reddens ægros. *Variolæ* interea, quæ jam pauculos hinc inde affecerant, sub *Æquinoctium Autumnale* penitùs disparebant, vix unum, alterumve jugulantes. Jam enim *Febris* alios vincens Epidemicos anni prędominio potiebatur. Observandum est nihilominus, quòd cùm proclivior esset Febris hęc materiam morbificam in viscera deponere, quæ Dysenteriam quandoque, sępius autem Diarrhęam excitabat, ex hac occasione Ventris Tormina eam edidisse stragem vulgò putabantur, quæ Febri huic revera fuerat imputanda, licèt nemo, qui ægrotos hoc Autumno tractaverit, nesciùs sit quantum invaluerit hæc Febris; ut nec etiam *Dysenteriam* dictam, & *Diarrhęam* pro *symptomatis* magis, quàm *morbis* Essentialibus, ac *Primariis* haberi debuisse.

Hunc Febris ista cursum tenuit per omnem Autumnum, nunc caput petens, nunc viscera, ubique sæviens sub persona symptomatum iis partibus accidentium, ad finem usque *Octobris*: Quo tempore quę eo usque tepida, atque ad instar ęstatis placida fuerat tempestas, derepente in frigidam, humidamque est mutata; unde etiam *Catarrhi*, & *Tussis* increbuere magis, quàm alio ullo, quod memini, tempore. Quod autem maximi erat momenti, Tussibus hisce supervenire solebat *Febris* hujus Constitutionis *Stationaria*, quæ ansa hinc arrepta, & magis grassaba-

* 1673.

sabatur, & quędam etiam symptomata variabat. Cùm enim paulò ante insultus, ut jam dictum, in prędictas partes plerumq; fieret, nunc in pulmones, & Pleuram prę cęteris detorquebatur, unde symptomata nascebantur *Peripneumonica*, & *Pleuritica*: licèt eadem omnino Febris esset, quę *Julio* 1673. ingressa sine quavis symptomatum alteratione progrediebatur, donec *Catarrhi* isti accederent.

Hi *Catarrhi*, & *Tusses* usque ad exitum *Novembris* perseverabant, quo elapso derepente minuebãtur. Febris autem eadem planè mansit, atque erat, antequam Catarrhi se ostenderent; licèt nec ita prorsus Epidemica, neque iisdem symptomatis stipata, cùm horum utrumque per Accidens à Catarrhis penderet. Quinetiam recedentibus Catarrhis *Variolæ* hinc inde spargi cœperunt, ejusdem planè generis cum *Variolis* anni prędcedentis; sed cùm jam secundum fermè annum explevissent, non ita atrocia erant symptomata, ac ubi primùm invaderent. Quamdiu adhuc stabit hęc *Constitutio*, dicere non habeo; id certo scio illam perquam *Anomalam*, atque irregularem hactenus fuisse, atq; morbos omnes per eam natos ejusdem omninò indolis.

De hujus *Constitutionis* Epidemicis, eo, quo se invicem ordine excipiebant, jam agam.

CAPUT II.

Febris Continua Annorum 1673, 74, 75.

HÆc perinde atque alii Epidemici, mox ab ingressu socia habebat symptomata, quæ indicia haud obscura dabant majorẽ, & spirituosam magis tunc esse inflammationem, quàm ubi morbus magis ado-

adoleverat. Etenim primo, quo invadebat, anno, uti & *Vere* insequente, symptomata Pleuritida Febri superveniebant, & sanguis è venis extractus (saltem pro prima, & secunda vice) *Pleuriticorum* referebat sanguinem; at morbo jam provectiori cessabant ea signa Inflammationis intensioris.

Præter symptomata Febribus *universis* communia, *hanc* Febrem ista sequebantur: Ut plurimum afficiebatur æger dolore Capitis, & Dorsi satis atroci, stupore item, & dolore Articulorum, Artuumque tensivo, & imò & totius corporis, at mitiori aliquãto quàm Rheumatismo laborantes. Primis diebus calor, & frigus sibi invicem succedebant, quandoque etiam ineunte morbo æger in sudatiunculas erat propensior. Lingua, ubi Febris suo genio erat permissa, nec sicca, nec à colore naturali multum recedens, nisi quòd magis alberet, neque sitis multùm urgebat: Quòd si excalefieret æger ultra ordinariam Febris sortem, lingua aridissima erat cum flavedine subfusca, sitis etiam intendebatur; Urinaque, quæ aliter colorem ferè naturalem servare solebat, intensè rubebat.

Febris his tantùm gravata symptomatis, si peritè tractaretur, die *decimo quarto* ægro valedicebat; pertinacissima, *primo post vicesimum*.

Inter hujusce Febris symptomata eminebat affectus quidam *Comati* haud dissimilis, quo correptus æger obstupebat, delirabatque, imò ad septimanas aliquot dormitabat nonnunquam, nec nisi valido clamore expergiscebatur, à quo ægrè excitatus oculos aperiebat tantùm, & post ingestum sive medicamentum, sive potum, cui assueverat, mox in stuporem dilabebatur, ita quandoque profundum, ut in Aphonia desineret absolutissima.

Qui

Qui sic tuerat affectus æger, ubi ad se rediit, die *vicesimo octavo*, vel *trigesimo* cœpit convalescere; cujus primum signum erat, quòd cibi, aut potus genus aliquod insuetum, aut absurdum deperiret. Convalescentis caput ad dies aliquot debile, atque infirmum, nunc versus hanc partem, nunc illam nutabat; aliaque aderant signa, quæ caput plurima fuisse passum ostenderent. At quo passu vires restituebantur, eo ipse discessit dictum symptoma.

Quandoque non tàm dormitabat æger, quàm tranquillè delirabat, incongrua tamen subinde effutiens, ceu iratus, ac mente motus; at non eò excandescentiæ, & furoris ascendebat, quò solent ii, qui à Variolis, atq; aliis Febribus Phrenetici fiunt; à quibus hic in eo etiam discriminabatur, quòd per intervalla abruptè dormiebat, stertebat etiam profundiùs. Adhæc non ita erat acutum hoc symptoma atque illud, sed erat diuturnius. *Pueris* etiam hoc plerumque accidebat, aut iis, qui nondum adoleverunt, illud *Adultis* maximè. In utrisque verò, si ingererentur Calidiora remedia, & solicitarentur sudores, malum in caput facilè transferebatur, & dictis symptomatis ansam præbebat.

Ubi verò symptoma hoc nec sponte sua accessit, nec medicamentorum vi coactum; morbum intra diem *decimum quartum* terminabatur ut plurimum, nonnunquam etiam intra tertium, quartumve, quod factum vidi.

Autumno 1675, ut suprà innuimus, Febris hęc per Dysenteriam sibi fugam quærere, nonnunquam & per Diarrhœam affectabat: Harum posterior præcipuè sæpe excurrebat, stupore adhuc manente. Utraque verò quantum diligẽti observatione assequi poteram, nihil erat aliud, quàm Febris symptoma.

*Cu-

* Curationem hujus Febris quod attinet; ſub primum introitum, nempe *Julio* 1673, tum ex variis Phænomenis ab iſtis longè diverſis, quæ præcedentem comitabantur, tum ex eo, quòd Catharticis minus pareret, quibus feliciſſimè Febres omnes Conſtitutionis prægreſſę deviceram, ſtatim didici, Febrem hanc eſſe alterius planè familiæ, & diutiùs, quàm ſolebam aliàs, in ejus ſpecie inveſtiganda hærebam, & ex conſequenti anxius dubitabam, quem mihi Curationis ſcopum proponerem. Quo enim tempore primùm erupit hæc Febris, nullum habuit alium Epidemicum ſibi σύγχρονον, cujus perſpecto genio de hujus natura veriſimile aliquid conjectare poſſem, cùm Variolæ, uti dixi, quæ illam comitabantur, nigrarum iſtarum, quæ anno 1670. invaſerant, reliquias omnino referrent, jamque & mitiſſimę eſſent, & tantum non exolerent. Nihil mihi itaque aliud jam reſtabat, niſi ut in hunc morbum nudum, & ab aliis ſepoſitum accuratiſſimo examine inquirerem, atque oculo ad *Juvantia*, & *Lædentia* quàm diligenter maximè potui ſemper intento, viã pro virili, Exploratoris inſtar, prætentarem. Atrox capitis dolor, propenſioq; quam habebat hic morbus ad dolores lateribus infigendos, tum etiam ſanguis Pleuriticorum ſimilis, me ſtatim edocebant, Inflammationem haud mediocrem huic Febri ſubeſſe, nec tamen eam poſſe ferre largiorem iſtã evacuationem, quæ Pleuritidi convenit: Sanguis enim poſt primam, aut ſecundam ſaltem vicem detractus Glutinis colorem, quo tegebatur ſuperficies, protinus amiſit, nec repetita adhuc venæ ſectione levabatur æger, niſi fortè morbus in Pleuritidem veram tranſiret, quod nonnunquam accidebat poſt regimẽ juſto

* *Curatio.*

juſto calidius, præſertim primo *Vere*, quo invadebat, ſc. Anno 1664. quo tempore à ſolis acceſſu occaſionem nactus (cùm etiam nondùm adoleſceret morbus, & principio magis ſpirituoſo inniteretur, quàm poſteà) ad genus Peripneumonicum videbatur accedere. Cùm verò & experientia, & exemplo à repetita Phlebotomia deterrerer, licèt luce clarius eſſet, Febrem hanc, præcipuè ſub primum ingreſſum, haud parum inflammatoriam fuiſſe, nihil jam reſtabat, quo ejus calor reſtingui poſſet, præter *Enemata* ſæpiùs repetenda, & medicamenta Refrigerantia. At præter hos Affectus Inflammationem apertè prodētes, illud *ſtuporis* Phænomenon, Febri huic, quàm alii cuilibet familiarius, omnino indicabat, continuò repetenda eſſe Enemata, quibus materia Febrilis, quæ ita promptè caput petebat, ab eo divertēretur; quin & Venæ ſectioni repetitæ, quam ægrè tulit propria hujus morbi natura, ſubſtituebantur illa, atque ejus penſabant defectum, ſanguinis fervorem placidè, ac ſenſim contemperantia, & cauſam eliminantia morbificam. Porrò judicabam Emplaſtra *Epiſpaſtica* ſatis ampla cervici poſteriori applicita in hac Febre potiùs ex uſu fore quàm in aliis, quibus materia Febrilis haud ex æquo caput tentabat. Etenim à cruciatu, & fervore vehementibus, quos dicta Epiſpaſtica parti, cui imponuntur, ſolent imprimere, materia, quæ ſecus in caput aſcenderet, in locum affectum corrivatur. His, & regimini ad eundem refrigerandi ſanguinis ſcopum facienti, tandem morbus quaſi naturaliter, ſponteque ſua cedebat, quantumlibet ſæviret, ſi methodo ab hac diverſa eum quis aggrederetur; quod mihi ab experimentis plus ſatis frequentibus abundè liquebat.

Hunc itaq; curſum inſtitui: Sanguinem è brachii venis

venis mittendum, ea quantitate, quæ ęgri viribus, ętati, aliisque circumstantiis convenire mihi visa est, ante omnia curabam, atque eodem ferè tempore Emplastrum Epispasticum benè largum Nuchæ applicandum. Die proximo Clysterem Lenitivum ita tempori injiciendum pręcepi, ut ante noctem sedari posset tumultus, qui ab eo inter operandum excitaretur, hora scilicet secunda, tertiave post meridiẽ. Repetebatur Enema illud singulis diebus, donec imminueretur morbi vis. Quo quidem tempore ab eo cessandum esse duxi, imò & maturiùs, si nempe Febris diem quartum & decimum excessisset, jamque inveteraſceret; quo in casu licèt ab Enematis præcedentibus debellata non fuerit, eadem tamen post elapsos hos dies supervacanea esse comperi: Morbi enim acie per Ebullitionem prægressam jam retusa, atque ægro ἕξω βέλους constituto, & à symptomatis violentioribus, quæ ab eo pendebant, securo, nihil prius erat, quàm ut morbum suo uti Genio, & quasi sensim deflagrare, ac suis viribus ruere sineremus. Quod mihi semper cessit meliùs, quàm evacuationem qualemcumq; violentiorem hoc tempore moliri. Ægro interim carnibus interdixi, cerevisiam verò tenuem ad arbitrium concessi.

Restat & aliud, quod, quia multiplici experientia astipulante ęgris optimè solebat vertere, in describendo hujusce morbi regimine mihi minimè prętereundum fuit, nempe ut æger quotidiè lecto abstineret, saltem ad horas aliquot; vel, si id vetaret major ejus debilitas, vestes saltem indueret, & supra lectum cubaret, capite paulò elatiori: Etenim cùm magnum illum impetum, quo Febris in caput ferebatur, & inflamatoriam simul sanguinis Diathesin contemplarer, subiit mihi in mentem ægrum à

cor-

corporis positura nonnihil emolumẽti capere posse, si nempè ea talis fuerit, ut à circumambiente nullatenus augesceret calor (quod omninò fieri necesse est, si in lecto se jugiter contineat) neque sanguinis in capitis arcem tendentis impetus promoveretur, cùm illinc cerebri fervor intendatur, proindeque spiritus animales calefiant, atque exagitentur, à quibus & vehementior cordis vibratio, & Febris augmentum.

Quamtumlibet autem ægris cõducat in Febribus omnibus, quæ inflammationis intensioris sunt participes, ut non semper lecto incarcerentur; animadvertendum est tamen, eosdem, si diutiùs, quàm par erat, pro una vice à lecto abfuerint, declinante præsertim morbo, in dolores vagos, qui in *Reumatismo* desinere possint, nonnunquã de facili incidere; nonnunquam etiam superficiem corporis *Ictero* deturpari; quæ si cui contingant, lecto addicendus est, quo apertis cutis spiraculis commodè difflari possint istiusmodi particulæ, quæ malorum alterutri fomitem præbent; hoc verò ad diem unum, aut alterum tantùm, sudore non provocato: Hujusmodi autem Accidentia oppidò rara sunt, nec nisi in Febris declinatione comparent unquam; quo tempore, cùm jam morbus mitior est, longè tutius ęgro permittes, ut in lecto assiduè decumbat, quam vel initio, vel in statu; quinimò per hoc tempus id magis confert ad materiam Febrilem digerendam, quę, si æger maturiùs lecto affigatur, efferatur magis, atque incenditur.

Hìc si quis objecerit, dictam Methodum, licèt ad sanguinis impetum à capite amoliendum, reficiendumque ægrum satis commodam, minus tamen expedire, eò quòd evacuationi per sudores, qua

materia Febrilis jam concocta eliminanda omninò erat, officiat: Reſpondeo, nihil agere contra ſentientem, niſi priùs argumentis confecerit, hujuſmodi evacuationem omni Febri deberi, quod haud ita in proclivi, atque facile eſt. Docet enim Experientia, non autem Ratio, quęnam Febrium ſpecies per Diaphoreſin, & quæ per Catharſin ſit exterminanda, &c. Quinimò eſt cur arbitremur, dari quaſdam Febrium ſpecies, quas Natura methodo ſibi peculiari, ſine viſibili aliqua Evacuatione, ablegat, reducendo ſcil. in ſanguinis maſſam, eique aſſimilando materiam illam morbificam, quæ cum eodem minùs quadrabat. Qua ego nixus ratione, ſæpènumero tàm in hac Febrium ſpecie, quàm aliis, modò Intermittentes non eſſent, mox à primo inſultu, totoque ſanguine nondum inquinato, eaſdem in ordinem redegi, imperato tantum Cereviſiæ tenuiſſimæ, quoties, ac quantum deſiderarent, potu, eſuque tam juſculorum, quàm aliorum, cujuſcunque generis ſint, ægris interdicto; Permiſſis interim & exercitii conſueti uſu, & aura liberiore, nullaque prorſus evacuatione vel ſemel inſtituta. Sanè omnimoda ſolùm hujuſmodi per biduum, triduumve abſtinentia liberos meos, ac amicitia mihi conjunctiſſimos curavi: Verùm hoc remedio non niſi in junioribus, ac temperamento ſanguineo prædítis eſt utendum.

Quòd ſi demus, Naturam non alia methodo, quàm per Diaphoreſin morbum vincere poſſe, an non eos volumus ſudores, qui morbo jam fatiſcente prorumpunt, & à prędvia Digeſtione fluunt, non verò iſtos, qui primis morbi diebus protruſi, ab interrupta furentis naturæ œconomia naſcuntur? Hujuſmodi, opinor, ſudores non erunt promovendi, at compeſcendus potiùs tumultus ille, cui ortum ſuum de-

debent. Istiusmodi autem sudores multas Febrium species, licèt non omnes, solent comitari. Neque enim sum nescius, quasdam Febrium species ejus esse indolis, ut in ἀγκμῇ sudorem hunc Criticum sibi postulent: Tales sunt particulares Intermittentium Paroxysmi; magna item, & frequentissima Naturę Febris ab illa pendens Cõstitutione, quę ad Intermittentes Epidemicè producendas unicè facit. In his enim, si cui methodo insistatur, quę non eo tẽdit, ut materia morbifica digeratur primùm, dein per sudores eliminetur, augebitur morbus: Quocirca nullę hìc evacuationes locum habere debent; nisi quatenus morbi impetum primis diebus, quibus aggreditur, sufflaminare valent, ne inter medentium operas ęger fato succumbat. Quin & Febris Pestilentialis causa, cùm tenuissima sit, & perquam subtilis, vel primis morbi diebus, sudoribus diffiari potest, suffragante ubique experientia.

Istis autem in Febribus, in quibus ordinario symptomatum ductu, & si suo genio uti permittantur, nusquam videmus naturam materiam morbificam jam præparatam tempore præfinito evacuare solere; nescio, an non plùs satis temerarius is fuerit, qui sudore provocando vim morbo inferre cogitet, atque ægrum ea sola methodo restituere, cùm, ut docet divinus senex, τ φύσεως ἀντιπραττόσης κενεὰ πάντα: Atque illud quidem usuvenire autumno in Febre hac particulari, de qua hìc agimus, quam, multiplici experientia edoctus, satis scio sine sudoribus fugari posse; ęgrum etiam, dum eosdem importuniùs solicitamus, sępenumerò nulla cogente necessitate in manifestum vitę discrimen conjici, à materia morbifica in caput sursum lata: Attamen neque in hac Febre, neque in alia qualibet, vel ex eis, quæ sudore

Critico ſolvi non ſolent, ſi fortè hujuſcemodi ſudor morbo jam imminuto ſpontè ſupervenerit, quem ex ſymptomatum omnium remiſſione debitę concoctionis ſobolem eſſe arbitremur, medicorum prudentiſſimus quiſque eum contemnet; ubi verò non ita ſponte exit, qui certò ſcire poſſumus, an non hominem è medio tollamus, dum humores regimine, & cardiacis calidioribus ad ejuſmodi ſudores diſponere nitimur? Si quis fortè in Theſaurum inciderit, niſi deſipiat, humo tollet; ſtultus autem ſit oportet, qui hac fretus fortuna omnem adhibet operam, ut alium ejuſmodi cum vitæ periculo adipiſcatur. Quo verò cunque modo hęc ſe res habeat, mihi abundè conſtat, ſolam Febrem calorem eum ſecum adferre, qui materię Febrili ad Coctionem pręparandę poſſit ſufficere, neque eo intenſiorem à regimine fervido forinſecùs accerſendum.

Præfatam Methodum per Venæ ſectionem, atque Enemata in hujuſce Febris curatione, quàm feliciſſimè ſuccedere comperiebam; eam verò, quoties à Diaphoreticis laceſſeretur, nõ ſolùm Anomala, malique moris ſymptomata, ſed etiam dubium ſemper exitum habuiſſe; Inter ſymptomata eminebat tacitum illud delirium, quod non tàm inſana loquacitate ſe prodebat, quàm *ſtupore*, Coma æmulante, quod, uti diximus, huic Febri frequens ſolebat accidere. Hoc ſymptoma (licet nonnunquam ſpontè ſua ortum illud viderim) à nimia tamen Curatricum diligentia in provocãdis ſudoribus malè poſita, ut plurimum invitabatur: Hoc enim pacto materia morbifica, quæ in hac Febris ſpecie ſudoribus morem gerere recuſabat, vehementer exagitata in caput tandem elevabatur cum ingenti ægrorum diſcrimine.

Jam-

Jampridem animadverti in Curatione Febris Cõstitutionis alterius, quod per ultimos annos hujusmodi *Stupor* Pueros maximè, atque eos, qui ex ephebis vix excesserant, subinde invadebat, sed nec ita profundus, nec perinde Epidemicus, atque erat is, qui hanc Febrem comitabatur. Neque tamen illum licet huic inferiorem, multò minus hunc, ubi primùm ingrederetur morbus, edomare potui; licèt nullum non lapidem moverem, repetitis Venæ sectionibus, non in brachiis tantùm, sed cervice etiam, & pedibus, Emplastris Vesicatoriis, Cucurbitulis, Enematis, Diaphoreticis omnis generis, &c. in partes adscitis. Tandem statui, post sanguinem è brachio eductum, Epispasticum Cervici applicatum, atque Enemata duo, vel tria è Lacte, & Saccharo injecta primis morbi diebus, nihil qnicquam ampliùs moliri, nisi quod ægrum & à carnibus, & à liquoribus spirituosis quibuscumque arcerem: Ad naturæ methodum interim attendebam, cujus ego vestigiis inhærens symptoma hoc superare tandem discerem. Morbus interim, cui invigilabam, tutò, licet tardè recedens, tandem evanuit. Huic itaque methodo insistendum mihi esse duxi in Febribus, quas deinceps tractavi, universis; quod quidem, si & symptomatis magnitudinem, & eventum ubique votis respondentem spectamus, haud parvi momenti mihi videtur.

Et sanè mihi nonnunquam subiit cogitare, nos in morbis depellendis haud satis lentè festinare, tardiùs verò nobis esse procedendum, & plus Naturæ sæpenumero committendum, quàm mos hodie obtinuit. Errat enim, sed neque errore erudito, qui Naturam Artis adminiculo ubique indigere existimat. Namque id si fieret, parcius humano Generi ea pro-

ſpex iſſet, quàm poſtulat ſpeciei Conſervatio: cùm ne minima ſit proportio inter morborum ingruentium frequentiam, & facultates, quibus pollent homines ad eoſdem fugandos, *vel* iis ſæculis, quibus Medendi Ars maximè caput extulit, & à quampluribus exculta eſt. Aliis in morbis quid hoc profecerit, neſcio. Illud ſatis ſcio ex diligenti obſervatione mihi aſtipulante, quòd in Febre, de qua jam agimus, dictum ſymptoma poſt uſurpatas evacuationes generales, Venæ ſectionem dico, & Enemata, ſolo tempore feliciter ſolebat vinci.

Anteà diximus, Convaleſcentiæ prænuncia Signa ut plurimum ad diem uſque *Triceſimum* differri ſolere (in *ſtupore* ſcilicet paulò confirmatiori) ægro nonnunquam etiam *Aphonia* correpto: quibus elapſis, incongruum aliquod, atque abſurdum ſive cibi, ſive potus genus importunè flagitabat, Ventriculi fermẽto à morbo diuturniore impensè vitiato. Hoc in caſu quandoquidem jam exhauſtæ corporis vires refectione omnino indigerent, lubens ea etiam conceſſi, quæ minùs ęgro convenire viderentur, modò palato magis arriderent.

Menſe Septembri 1674. filiũ novennem Librarii cujuſdam ædibus meis vicini, nomine *Not*, hac Febre una cum ſymptomate jam ſępe memorato laborantem tractabam. Extracto è brachio ſanguine, & Clyſteribus per primos aliquot morbi dies continuos injectis, importuniſſimæ Matri obſtabam, quæ rem ocyùs expedire acriter urgebat, quàm ego cum ſalute filii ſtare poſſe arbitrabar. Datis itaque induciis, nulloque medicamento alio propinato præter Julapium aliquod è vulgaribus, quod pacandæ quidem matri potius deſtinabatur, quam filio reſtituendo; trigeſimum circiter diem melius habere cœpit; edu-

edulia varia etiam abſurda miſere diſcupiens, quorum pars aliqua concedebatur, licèt nullo alio nomine concedi debuiſset; atque ita tandem prorſus convaluit.

Quamvis autem *Stupor* hic ad *Comatis* accedens naturam huic Febri aliis ſymptomatis frequentius ſuperveniebat, quandoque tamen, at rarius, *Phreneſis* abſque ſtupore nonnullos invadebat, in qua æger inſomnes dies, nocteſque agebat, nulla ratione poterat regi, aliaque patiebatur ſymptomata iis ſimilia, quæ vel ab aliis Febribus, vel à Variolis in Phreneſin actos infeſtabant. Inducias non tulit ſymptoma hoc, ut ſolebat affectus Comatoſus jam memoratus, donec fieret digeſtio, ægrum vero intra paucos tollebat, niſi inflammatio cohiberetur. Atque hic mihi ſuppetias præ cæteris tulit *Vitrioli ſpiritus*, quem poſt Venæ ſectionem, atque Enematis unius, alteriuſve injectionem cereviſiæ tenui inſtillatum pro potu ordinario conceſſi: Qui intra dies paucos & ſomnum conciliabat, & ſanitatem, ſuperatis ſymptomatis, ægro reddebat: quod quidem nulla alia methodo efficere valebam. Atque hoc reiterata ſæpe Experientia mihi abundè conſtabat.

Febri huic, Autumno 1675. & *Dejectiones Dyſentericæ* ſuperveniebant, quandoque & *Diarrhœa*. Iſtas ego ſtatim perſpexi *Symptomaticas* fuiſſe huic Febri, non verò, ut in Conſtitutione præcedenti, *originales*, & primò ortas. Quo non obſtante, cum morbi cauſa in ſanguinis maſſa clauderetur, Venæ ſectionem ea indicabat, quæ quidem, propinato etiam poſt Narcotico ad duas vices, ſymptomati huic debellando par erat.

Septembri 1675. Domina *Conysby* juxta Equilia Regia habitans me accerſivit; laboraverat ea hac

Febre, ventris torminibus derepente jam correpta, quę deinceps excipiebant Dejectiones ſanguineę, ac mucoſæ: Licèt protritę jam ab aliquot diebus ob morbum diutinum vires eſsent, maximè verò à Dejectionum frequentia, quę, nocte prægreſſa, multum fatigaverant, ſanguinem tamen è brachio ſtatim educendum curavi, & paulò poſt Narcoticum exhibendum, quibus peractis, ea ipſa nocte Dejectiones ſtercoroſæ conſpiciebantur. Manè, & veſperi ſequentibus Narcoticum repetebam prædictum, imperato etiam Medicamento Cardiaco moderatiori, quo ſpiritus refocillarentur: atque ab his ſtatim convaluit.

Diarrhœam quod attinet, quæ eodem ferè anni tempore huic Febri haud rarò accidebat, minus adhuc iſta faceſſebat negotii, cumque ea neque ęgro prodeſſet, neque etiam officeret, quantum mihi obſervare licuit (ſive adeſſet ſtupor, ſive etiam abeſſet) nullam ab illa indicationem Curativam elicere valebam, modò intra eos ſtaret limites, ut ęger ab ea de vita non periclitaretur: quo in caſu Narcoticum ſine dubio indicabatur, atque in eo ſolo probandus Anodynorum uſus per omnem morbi hujus decurſum: ingens enim illa propenſio, qua hac Febre laborantes in ſtuporem ferebantur, ab his intendebatur, ac proinde niſi urgente neceſſitate in uſum nunquam erant revocanda.

Notandum eſt haud rarò accidere tam ab hac Febre, quam Febribus aliis convaleſcentibus, iis maximè, quos illę diutius maceraverant, nec niſi poſt longas, magnaſque evacuationes tãdem dimiſerant, (præſertim ſi invalidiori eſſent corporis habitu) ut noctu in lecto cubantes incaleſcerent primùm, mox ſudore diffluerent, à quibus vehementer infirma-

mabantur, & vires tardius recipiebant, nonnulli etiam præcipitabantur in tabem. Cùm ſymptoma hoc non aliunde naſci exiſtimarem, quam à ſanguine ob morbum contumaciorem eouſque depauperato, debilitatoque, ut ſuccos, quos recenter advectos nequiret aſſimilare, per ſudores ejicere moliretur, ita affectis author ſemper fui, ut ſingulis auroris, noctibuſque cochlearia quinque, vel ſex Vini Malacenſis annoſioris haurirent, cujus uſu ægri vires creſcebant jugiter, & evaneſcebant ſudores. Atque hæc de Febre hujus Conſtitutionis continua, quam ob inſignem ſtuporem eam ferè ſemper comitantem, lubet *Comatoſam* appellare.

CAPUT III.

Morbilli Ann. 1674.

ORiente anno, menſe ſc. *Januario* 167$\frac{3}{4}$ ingreſſa eſt *Morbillorum* ſpecies quędam ab ea diverſa, quę eodẽ menſe Anno 16$\frac{6}{7}\frac{9}{0}$ invaſerat; neque tamen minus Epidemicè ſæviebant hi, atque iſti, ſed non perinde erant regulares, neque ita cõſtanter Typum obſervabant: Nunc enim citius, nunc ſerius erumpebant; cùm in alia ſpecie eruptio in diem ab invaſione *quartum* ſemper incideret. Ad hæc humeros, & cæteras trunci partes primùm occupabant; cùm iſti alteri faciem primùm peterent, & in reliquum corpus paulatim ſpargerentur. Nec hac in ſpecie obſervare licuit, niſi rariſſimè, eas cuticulæ deſquamationes ad inſtar farinæ inſperſæ, quoties recederent Morbilli, quæ in alia ſpecie haud minus certò conſpiciebantur, quam poſt Febris Scarlatinæ deceſſum conſpici ſolent. Plures inſuper è medio tolle-

tollebant, quoties imperitè tractarentur, quam priores illi. *Febris* enim, & *Dyſpnœa*, quę Morbillis abiturientibus ſolebant accidere, vehementiores erant, & *Peripneumoniam* hìc propiùs referebant, quam in altero genere. Quantumlibet autem fuerint *Anomali*, atque irregulares hi *Morbilli* quoad jam memorata ſymptomata, in præcipuis tamen ſatis iis competebat Hiſtoria, quam de Morbillis tradidi, cum morbos An. 1670. Epidemicos deſcriberem, quæ idcirco impræſentiarum repetenda non erit. Hi, uti etiam priores iſti, ad Vernum uſque Æquinoctium invaleſcebant, à quo tempore decreſcentes, appetente Solſtitio Æſtivo, aut non diu poſt, evanuere.

* Curatio, cùm nulla ferme in re ab illa differat, quam in Morbillorum hiſtoria jam fusè tradidi, exinde petenda eſt. Unicam tantum hìc, pro meo more, inſtantiam adferam Methodi, qua illas aggrediebar.

Februario 1674. Domina virtutibus ornatiſſima, atque in exemplum nata, Comitiſsa *Satisburienſis* me accerſivit: Infantium unus tantùm tum temporis ægrotabat, mox reliqui (5 autem, vel 6 erant) quos omnes eadem methodo tractavi. Lectulo eos addixi ad dies binos, ternoſve ante eruptionem, ut ſanguis, pro ſuo genio, particulas facile ſeparabiles morbum committentes per cutis poros eliminaret. Neque autem vel ſtragulis, vel igni, quibus ſani aſſueverant, quidquam adjici patiebar, ab eſu carnium arcebam, juſcula avenacea, hordeacea, ac ſubinde pomum coctum concedens, cereviſiam tenuem inſuper, vel lac cum aquæ triplo coctum pro potu: Urgenteque pro more Tuſſi, Ptiſanam Pectoralem ſæpe aſsumendam præſcripſi. His peractis omninò con-

* *Curatio.*

convaluere, brevi illo ſpatio, quod hic morbus ſolet percurrere; neque vel per ejus decurſum, vel eodem fatiſcente, ſymptomate quovis morbo huic non familiari tentabantur.

Duobus primis menſibus, quibus hæc morbillorum ſpecies ſe prodebat, intercurrebat & *Febris* quædam *Morbilloſa* hìc illic ſparſa, in qua ἐκθύματα nonnulla per truncum corporis, colli præſertim poſteriora, atque humeros erumpebant, Ecthymata Morbillorum imitantia; à quibus in illo ſaltem diſterminabantur, quòd non univerſum corpus pariter occuparent, quas diximus, partibus contenta: Febris etiam (licèt ejuſdem plane generis) immanior erat, & ad dies 14, nonnunquam etiam plures, protrahebatur. Nec Venę ſectionem tulit hęc Febris, nec Enemata, ab utriſque irritata; at Methodo, quæ Morbillis ſuperius dicata eſt, lubens conceſſit. Atque hæc de Morbillis fuerunt dicenda.

CAPUT IV.

Variolæ Anomalæ Annorum 1674, 75.

QUemadmodum Morbilli Epidemici initio anni 1670 incurſantes *Variolas nigras* ibidem delineatas introduxere, ita etiam hi, qui haud minus Epidemicè graſſabantur initio Anni 1674, Variolarum ſpeciem introducebant tam earum ſimilem, ut eædem iſtæ revixiſſe omnino viderentur, non aliæ ſubnaſci: cùm enim (uti jam diximus) in priore illa variolarum ſpecie poſt elapſos priores annos duos, puſtulæ minus in dies nigræ comparerent, & grandiores etiam pedetentim conſpicerentur, donec exeunte anno 1663, morbus jam mitis,

habita

habita generis ratione, ac benignus eſſet, jam priſtina ferocia, & infauſto malorum ſymptomatum agmine ſtipatus denuò revertebatur. Etenim puſtulæ fuliginem nigredine æquabant, ubi nempe confluxerint, & æger non prius extingueretur, quam ad maturitatem iſtæ pervenerint; immaturæ enim fuſcæ tantùm erant colore. Puſtulæ quinetiam perpuſillæ erant, ſi numeroſæ, (paucæ enim ubi fuerant tantum, haud erant minores, quam in aliis Variolarum generibus, nigræ verò rariſſimè) Verbo dicam, iſtas, quas anno 1670. deſcripſimus, ſatis referebant; licèt non in omnibus cum iis quadrarent, diſtarent autem pauculis quibuſdam, quæ quidem majorem ſub his, quam illis aliis putredinem latere, naturæque eas eſſe magis craſſæ, & incoctilis oſtendebant. Maturæ enim pejus olebant, ita ut eiſdem graviter laborantes, præ fœtore vix quirem accedere. Tardiùs etiam periodum abſolvebant, hærebantque diutius, quam ulla ſpecies alia, quam mihi adhuc videre contigit.

Notatu interim eſt perdignum, quod quanto mitior eſt morbi ſpecies, tanto citius puſtulæ ad maturitatem, atque morbus ad finem perducitur. Ita in ſpecie iſta regulari Variolarum Confluentium, quæ anno 1667 ingreſſa eſt, Dies *Undecimus* maximum adferebat vitæ diſcrimen, quo ſemel elapſo, non amplius ut plurimum ægro metuendum erat. In proximè ſequenti ſpecie anomala Confluentium, quæ initio anni 1670 cœperunt invadere, æger die *Decimoquarto*, vel ad extremum *Decimoſeptimo* maximè periclitabatur, quos ſi æger ſuperaverit, ſalvus omnino erat, nec quenquam poſt hunc diem ab hoc morbo interemptum hactenus obſervavi. At verò in hac ſpecie Confluentium, æger etiam poſt diem *Viceſimum* contrucidabatur; nonnunquam etſi convale-

valeſceret, quæ paucorum ſors erat, non tantùm tibiæ intumeſcebant (quod quidem in Variolis Confluentibus quibuſque familiare eſt) ſed brachia inſuper, humeri, crura, parteſque aliæ; qui quidem tumores ab intolerabili dolore *Rheumaticorum* per omnia æmulo, tragœdiam ordiebantur; poſtea haud rarò ſuppurabantur, & in ſinus ingentes, & partium muſculoſarum apoſtemata deſinebant, ægro in vitæ periculo etiam ad multos dies à diſceſſu Variolarum adhuc verſante: Adeò ut mihi luculenter conſtaret de gradibus, quibus hic ſe Epidemicus promoveret per tres haſce Conſtitutiones, quarum poſterior priorem ſemper exuperavit, tum quoad majorem putredinem, tum quoad morbi materiam minus coctilem.

Videntur autẽ mihi hę, quas jam tracto *Variolæ*, nova quędam Variolarum ſpecies, è priore jam inveteraſcente ſuborta. Quamvis pro aeris diatheſi eum producente Epidemicum, Variolæ nigræ, quæ initio anni 1670 primùm ſe oſtendebant, ad παραχμὴν ſuam uſq; progrederentur, tamen ad inſtar recidivæ alicujus morbi à materia priſtina denuo fermenteſcente, aer rurſus ad Variolarum productionem faciens, ex veteri penu eaſdem deprompſit; qui quidem morbus redintegratus, ſumptiſque de novo viribus, reviviſcere planè, & quaſi rejuveneſcere videbatur. Tanto autem magis anomalæ hæ erant, tantoque magis intenſam redolebant putrefactionem, quanto materia, è qua generabantur, iſta craſſior erat, atque fęculentior, ad quam præcedentes primum ortum referebant. Quod ut magis eluceſcat, exiſtimandum omnino eſt, nullam ejuſmodi diatheſin in ipſo aere ſupponi debere, quæ hunc hoc in loco Epidemicum propaget, alium vero longe diver-

versum in alio non ita multum distante; hoc enim si fieret (fit autem subinde) quilibet ventorum motus Constitutionem difflare valeret; vero autem similius mihi videtur, hunc, vel illum particularem aeris tractum effluviis repleri à minerali aliqua fermentatione, quæ aerem, per quem feruntur, particulis nunc huic animalium generi, nunc alteri exitialibus, contaminantia, morbos variis terræ Affectibus appropriatos eò usque propagant, donec expiraverit subterranea illa halituum minera, quæ pariter in novam denuo fermentationem agi possit, ex reliquiis nempe materiæ exolescentis, ut in casu jam memorato. Mihi vero, qui non ultra, quam res ipsa loquitur, sapere audeo, perinde est, an hæc, an alia aliqua Hypothesis Phænomena rectius solvat. Id saltem pro comperto habeo, quas jam tractavi Variolas, præcedentis Constitutionis Variolis fuisse simillimas, nisi quòd & crassiorem naturam, & putredinem longè intensiorem redolere viderentur. Quibus etiam de causis duabus, ubi admodum *confluerent*, plures orco dabant, quam species alia quælibet, quam mihi hactenus videre contigit; &, si quid meo judicio tribuendum sit, Pestem ipsam, pro numero sc. ægrorum, pernicie æquabant; licèt, ubi *Discretæ* invaderent, haud certius intentarent periculum, quam alia quævis species, & tam pustularum magnitudine, quam colore, aliisque circunstantiis boni se moris esse faterentur.

* Curationem quod attinet; jam à multis annis miratus sum Indicationes planè contrarias, quas hic mihi morbus subinnuere videbatur. *Hinc* enim luce clarius fuit, à calidiori regimine symptomata, quæ à nimia inflammatione pendent, statim produci,

Fe-

* *Curatio.*

Febrim ſcil. Phreneſin, maculas purpureas, & ſimilia, quibus hic morbus præ cęteris quibuſque eſt obnoxius; *inde* verò regimen juſto frigidius faciei, manuumque intumeſcentię, quę hic apprimè eſt neceſſaria, officere, & puſtulas flaccidiores reddere. Poſtquam hæc diu, multumque apud me ſatis anxiè revolveram, intellexi tandem, utrique huic incommodo eodem ſimul tempore poſſe occurri. Uſum enim Aquę cum Lacte coctæ, Cereviſię tenuis, aut liquoris alterius ſimilis liberaliorem concedendo, penes me erat internum ſanguinis ὀργασμὸν fręnare; Atque ex adverſo ęgrum in lectulo jugiter detinendo, ne brachio quidem exerto, blando ejus calore puſtularũ elevationem, & faciei, manuumque intumeſcentiam valebam promovere. Neque hęc ſecum methodus pugnare videtur; ſanguis enim, eruptione jam finita, particulas inflammatas in corporis habitum eructaſſe putandus eſt, neque jam ſtimulis ad ulteriorem materię ſecretionem indigere: Ita ut, cùm jam in habitu corporis, maturandiſque Abſceſſulis rei cardo verſetur, id tantùm ſit agendum *ſanguinis* nomine, ut ſc. ſanguis ab halitibus calidis, à carne puſtulis obſeſſa retro agendis, ſartus tectus conſervetur, *Puſtularum* verò, ut blando partium externarum calore ad maturitatẽ illæ perducantur. Jam verò, utut feliciter mihi ceſſerit hæc Methodus, uti prius docui, in Variolis aliis *Confluentibus*, in iſtis tamen hujuſce Conſtitutionis illa me fefellit; ita ut eorum plerique, qui vehementius laborabant, interirent, ſive methodo jam à me laudata, ſive regimine, & Cardiacis calidioribus uterentur. Omnino itaque intellexi, deſiderari adhuc aliquid pręter iſta, quæ vel ad compeſcendam ſanguinis ebullitionem, vel ad puſtularum elevationem, manuumque, atque faciei

faciei intumeſcentiam facerent, deſiderari ſcil. aliquid, quod putrefactioni magis intenſę, quam in his Variolis præ cæteris quibuſque obſervaram, vincendæ par eſſet. In mentem mihi tandem venit *Vitrioli ſpiritus*, quem exiſtimabam utrique intentioni, tum putredinis oppugnandę, tum perdomandæ caloris ferocię, ſatisfacere poſſe. Quamobrem ęgro ſibi relicto, donec & dolor, & vomituritio, quę eruptionem præcedere ſolent, jam deſinerent, & Variolę confertо agmine prodirent omnes, tandem die *quinto, ſextove* dictum *ſpiritum*, cereviſiæ tenui ad levem aciditatem inſtillatum, pro potu ordinario conceſſi ad libitum ſumendum; liberalius verò, cum appareret Febris maturationis; quem potum, donec perfectè convaleſceret, imperavi uſurpandum quotidie.

Hic ſpiritus, ceu morbo revera ſpecificus, ſymptomata omnia ad miraculum ferè compeſcebat: Facies & maturius, & longè altius intumeſcebat: Variolarum interſtitia ad calorem magis rubrum, & Roſæ Damaſcenę æmulum magis accedebant: Puſtulæ quoque minutiſſimę glandeſcebant, ſaltem quantū ea ſpecies pateretur: Puſtulę etiam, quę aliter nigræ cōparuiſſent, hìc materiam quandam flavam, & colore favum referentem eructabant. Facies deinceps, pro nigra, colore flavo ſaturato ubiq; tincta conſpiciebatur; celerius matureſcebant, atque tempore alia omnia diei unius, aut alterius ſpatio, citius percurrebant. Hęc autem accidebant omnia, ſi liquorem nempe laudatum liberalius haurirent: Quapropter, quoties ęgrum copiam ſubjugādis ſymptomatis debitam reſpuere animadverterem, ſpiritum iſtum, vel Syrupo aliquo in cochleari permiſtum, vel Aquæ Deſtillatę cum Syrupo junctæ additum, ſubinde ingeſſi, quo penſaretur ſc. liquoris parcior uſus.

Varia

Varia hujus Medicamenti commoda recensui, incommodi ne minimum quidem ex eo natum hactenus potui deprehendere: Licèt enim Salivatio die undecimo, decimove ferè ab eo sistatur, cujus vicem per id temporis Dejectiones aliquot subire solent; tamen ab his minus ægro erit periculi, quàm ab ista fuit; Quandoquidem, quod plus semel diximus, qui Variolis *Confluentibus* laborant, eo præcipuè urgentur discrimine, quod saliva his diebus viscidior reddita fauces præcludat, cui quidem symptomati hoc in casu Diarrhœa succurrit, quæ vel sponte sua desinet, vel saltem, ubi nullum amplius à variolis periculum est, Lacte, & Aqua mistis, & Narcotico assumptis facilè compescetur.

Ægro interim in lecto jacenti, inclusis quoque brachiis, stragula præter solita adjici non patiebar; concessi etiam, ut ab hac in illam lecti partem se pro arbitrio transferret, ad sudores arcendos, in quos procliviſſimus erat, hoc non obstante remedio. Jusculis interim avenaceis, atque hordeaceis victitabat, nonnunquam & pomo cocto. Ultimis diebus, si vel langueret æger, vel ægrotaret stomaco, Vini Canarini cochlearia tria, quatuorve indulsi. Haustũ verò Paregoricum jam à quinto, sextove die singulis vesperis temporiùs propinandum Adulto (Infantibus enim eo non erat opus) præscripsi; *Laudani Liquidi* sc. *guttas* 14. *in Aq. fl. Paralyſ.*

Die decimo quarto ægrum è lecto surgere permisi; vicesimo primo sanguinem è brachio educendum curavi, Catharticum deinde ad duas, vel tres vices exhibui; quibus peractis ægri facies coloratior, ac magis vivida conspiciebatur, quàm solebat eorum, quos hic morbus ita malè mulctaverat: Adde, quòd Methodus laudata vix patitur faciem cica-

tricibus deturpari, quę ab humoribus calidis, efferatisque proveniunt cuticulam rodentibus.

Die *Julii* 26. 1675. Vir Nobilis, mihique Amicus Dominus *Elliot* Regi à cubiculo, Domesticum è suis meę curę commisit, fera hac Variolarum *Confluentium Nigrarum* specie propediem laboraturum: Habebat is annos octodecim circiter, temperamento erat admodum sanguineo, & in hunc morbum à nimia Compotatione recens inciderat: Confluebant pustulę densiore agmine, quàm alias vidi unquam, ita ut nulla ferè inter eas intercapedo linqueretur, qua distingui possent. Remedii hujus δραστικωτάτε confisus viribus, venam nullus secui, licèt tempus, quo accersebar, id mihi liberum faceret, atque etiam secare debuissem, cùm à nimia Vini ingurgitatione invitaretur morbus. Post Eruptionem finitam, die viz. quinto, vel sexto, *Spiritum Vitrioli* in lagenas aliquot cerevisia tenui repletas jussi instillari, atque hunc Potum ordinarium concessi pro arbitrio sumẽdum. Die octavo ea sanguinis quantitas è naribus fluxit, ut Nosocoma hoc symptomate territa, me ocyùs accersendum putaret; Adveniens ego, cùm ab immodico sanguinis calore, & impetu inusitato illud oriri animadverterem, Cerevisiam tenuem dicto spiritu impręgnatam uberiùs adhuc hauriendam imperavi, quo facto Hęmorrhagia dicto citius est coercita, Salivatione satis copiosa, faciei, & manuum intumescentia, pustularumque augmento ritè procedentibus, morbus se satis feliciter expedivit; nisi quòd ultimis diebus Dejectiones aliquot mucosę, sanguineęque interpellarent, quę fortè nullum facessissent negotium, si venam, eo, quo diximus, nomine, mox accersitus aperuissem. Nihilominus nullo alio prędidio Dysenteriam adoriebar, quàm

Nar-

Narcotico illo, quod aliàs etiam, si hoc symptoma non ursisset, singulis noctibus fuisset assumendum, quo vis ejus retusa erat, donec evanescerent pustulę; posteaque extracta è brachio sanguinis quantitate satis larga, Lacteque, atque Aqua Affatim haustis, subito convaluit.

Eodem ferè tempore quidam è meis vicinis Dominus *Clench* duos mihi liberos sanandos tradidit; quatuor annos habebat alter, alter adhuc lactebat, nec dum sextum mensem attigerat. Pustulę utrisque perpusillę erant, *Confluxiles* admodum, & ad Erysipelatis modum prodibant, generisque nigri dicti. *Vitrioli spiritum* utrisque in potu omni instillandum curavi, quem, non obstante ętate, Junioris præsertim, tenellula, ne hilum aversabantur; quin & nullo symptomate graviori affecti convaluere illico. Amicissimus mihi vir, Dominus Doctor *Mapletoft*, utrosque mecum invisens, ętate majorem jam convalescentem reperit, minorem verò in cunis adhuc laborantem.

Animadvertendum est autem, quòd, sicuti Variolę hujus Constitutionis, quę non confluebant, satis erant benignę, ita neque remedio jam præscripto opus habebant; satis verò erat ista eas Methodo tractare, quam generi *Distincto* jam suprà deberi docuimus.

Habes jam, Lector, quę de *Variolis* mihi erant dicenda omnia; quę licèt non nemo fortasse parvi penderit pro sęculi genio, scio tamen ego haud parvo mihi labore, cura, atque industria, per multos annos continuos ea stetisse; neque jam à me fuisse evulganda, nisi vicisset charitas in proximum, & studium aliis benefaciendi, vel pretio existimationis propriæ, quam satis intelligo à subjecti novitate

gravandam fore. Neque tamen video, cur aliquem male habeat nova Methodus ei morbo medendi, cujus nec apud *Hippocratem* vestigium ullum, nec apud *Galenum* invenitur (nisi quis fortè locus difficillima ratiocinatione torqueatur) cum quæ à Modernis adaptantur Curationes, à magnis illis rei Medicæ luminibus non institutæ, æquo jure ab his negliguntur, atque ab illis magni fiunt.

Quin & pari ratione nemini mirum debet videri, si quid immutavero in ea Methodo, qua expugnandæ sunt istæ Febres, quæ ab iis pendent Constitutionibus, quę Variolis Epidemicæ sunt. Etenim si in prioribus illis mundi sæculis Variolæ nusquam gentium comparuerint, sequitur neque istiusmodi Febres uspiam locorum extitisse unquam. Vero autem simillimum est, ne quid dicam audacius, Variolas nondum tunc temporis in rerum natura fuisse repertas: si enim per antiquiora tempora perinde atque nunc dierum hic morbus invaluisset, sagaciſſimum *Hippocratem*, opinor, is nunquam latuisset; qui cùm morborum Historias & clariùs intellexerit, & descripserit accuratiùs, quàm Post natorum quispiã, & hujus etiam descriptionem genuinam, atque simplicem pro suo more nobis reliquisset. Quocirca opinari mihi fas sit, morbos certas habere periodos pro occultis illis atque adhuc incompertis Alterationibus, quæ ipsius terræ accidunt viscеribus; pro varia sc. ejusdem ętate, ac duratione: quodque, sicuti alii morbi jam olim extitere, qui vel jam cecidерunt penitus, vel ętate saltem penè confecti exolevere, & rariſſimè comparent (cujusmodi sunt *Lepra*, atque alii fortasse nonnulli) ita qui nunc regnant morbi, aliquando demùm intercident, novis cedentes speciębus, de quibus nos ne minimum qui-

quidem hariolari valemus. Hæc ſe ita res habere poteſt, quicquid de ea videatur nobis βραχυβίοις, qui heri tantum nati ſumus, cras forte interituri, neque quas de morbis Authores, vel antiquiſſimi, congeſſerunt rationes, ævi multò productioris, ſi cum Antiquiſſima mundi Epocha eæ conferantur.

CAPUT V.

Tuſſes Epidemicæ Anni 1675. *cum Pleuritide & Peripneumonia ſupervenientibus.*

CUm tempeſtas placida, ac tepens, imò verò æſtatis ſimillima, præter ſolitum ad poſtremos uſque *Octobris* dies perſeveraret, Anno 1675, eam verò mox exciperet alia multum diverſa, frigida ſcilicet, atque humida ſubitò ingruens, *Tuſſes* ubique numeroſiores graſſabantur, quam alio quovis quod memini, tempore, nemini ferè parcentes, cujuſcunque is fuerit ſive ętatis, ſive temperamenti, integras verò ſimul familias pervadentes. Neque numero tantùm erant ſpectabiles (cùm quælibet hyems haud paucas nobis generet) ſed etiam ob anceps illud periculum, in quod eos, quos affecerant, per accidens conjiciebant. Cùm enim *Conſtitutio*, & jam, & per Autumnum omnem modo elapſum, in producenda Febre Epidemica ſuprà deſcripta omnes nervos intenderet, cumque jam nullus exiſteret morbus alius Epidemicus, cujus contraniſu hujus vires alquantiſper poſſint refringi, Tuſſes iſtæ Febri ſternebant viam, atque in eam quàm libentiſſimè commigrabant. Interea, quemadmodum Tuſſis Conſtitutioni opitulabatur in Febre producenda, ita etiam Febris occaſionem ex Tuſſi natam

arripiens, jam Pleuram, ac Pulmones haud aliter invadebat, ac caput invaserat vel septimana illa, quę harum Tussium exortum fuerat prægressa; Quæ tàm improvisa symptomatum mutatio nonnullis, qui minus diligenter adverterant animum, ansam prębuit, Febrem hanc pro *Pleuritide Essentiali*, aut *Essentiali Peripneumonia* habendi, licèt eadem omninò illa maneret, atque fuerat per integram hanc Constitutionem. Nunc enim, uti priùs semper, cum dolore Capitis, Dorsi, atque Artuum quoslibet aggrediebatur; quæ symptomata omni ubique hujusce Constitutionis Febri conveniebant. Materia tantùm Febrilis, cum stimulante Tussi in Pleuram, ac Pulmones uberiùs deponeretur, symptomata dictas partes attinentia excitabat; attamen Febris, quantum mihi licuit observare, eadem prorsus cum illa fuit, quæ ad eum usque diem fuerat depopulata, quo hæ Tusses primùm comparebant; quin & remedia, quibus promptissimè parebat, idem planè demonstrabant. Et quantumlibet lateris dolor punctorius, spirandi difficultas, color detracti sanguinis, & reliqua signa Pleuritidi familiaria, *Essentialem Pleuresin* subesse innuerent, non aliam tamen medendi methodum postulavit hic morbus, quàm quæ Febri hujus *Constitutionis* quadrabat: ab illa verò, quę *Veræ* Pleuritidi conveniebat, abhorrebat admodum, ut ex infrà dicendis liquebit. Addo, quòd cùm Pleuritis, quoties est morbus primarius, eo plerumque anni tempore soleat invadere, quod inter Ver, atque Æstatem ambigens, utriusque quasi fibula est; hic morbus alieno prorsus sydere natus, pro symptomate tantùm Febris, quæ isti anno propria fuit, ducendus est, atque accidentalis Tussis sobole.

*Ut ad eam methodum ritè procedam, quam hujus Anni Tuſſibus, tùm etiam iſtis, quę aliis annis contingunt (modò ab iiſdem cauſis naſcantur) deberi monuit experientia; animadvertendum eſt, efluvia iſta, quæ à ſanguinis maſſa per inſenſibilem tranſpirationem ablegari ſolent, à frigore cutis ſpiracula ſubitò contrahente intrò verti, & in Pulmones deponi, quos irritando, Tuſſim mox excitant. Cùmque hoc pacto detineantur calidæ iſtę, & recrementitię ſanguinis exhalationes, quo minùs per cutis poros exeant, Febris in ſanguinis maſsa facilè accenditur, ubi ſcilicet vel tanta eſt halituum copia, ut pulmones iis eliminandis haud ſufficiant, vel calore adventitio ſive Remediorum, ſive Regiminis juſto calidiorum quaſi adjecto oleo ignis augetur, & qui in Febrim jam plus ſatis erat proclivis, in eandē præceps agitur. Verumenimverò, qualiſcunq; fuerit Febris *Stationaria*, quæ illum annum funeſtat, atque per id temporis dominatur, Nova hæc Febris ſtatim in ejus nomen, ac familiam adoptatur, ejuſdem ubique genio obſequens, licèt ſymptomata quædam adhuc retineat, à Tuſſi, quam habuit parentem, pendentia; Ac proinde ſatis conſtat in Tuſſi qualibet ex hac προφάσει nata, non tantùm ipſi morbo, ſed & Febri, quæ Tuſſi huic paratiſſima accedit, occurrendum eſſe.

Hac innixus baſi, iis, qui meā implorabant opem, hoc modo ſuccurrere conabar. Si Tuſſis nondum Febrim, atque alia ſymptomata, quæ ut plurimum ſe adjungere ſolere diximus, accerſiverat, ſatis eſſe arbitrabar, ægrum à carnibus, & liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque arcere: hortabar itē, ut exercitiis uteretur moderatis, & frueretur aura liberiore,

Ptisanam Pectoralem refrigerantem subinde hauriens. Sufficiebãt nimirum paucula hæc & ad Tussim perdomandam, & Febrim, aliaque symptomata, quę illam comitari solebant, prævenienda. Sicut enim abstinentia à carnibus, & liquoribus spirituosis, tùm etiam refrigerantium usu ita contemperabatur sanguis, ut impressioni Febrili ineptior esset; ita etiam exercitii ope fervida illa sanguinis effluvia, quę, quoties corporis Pori à repẽtino frigore occluderentur, intro acta Tussim excitabant, via sibi naturali, ac genuina exhalabant opportuniùs, & cum bonis ægri rebus difflabantur.

Tussim quod spectabat sedandam; haud vacabat Periculo Narcoticis, atque Anodynis illam aggredi; nec minus periclitabatur, si quis liquoribus spirituosis, calidisque medicamentis idem moliretur, cum utroque modo inviscata, atque indurata Tussis materia, halitus isti qui à sanguine placidè, ac sensim discedentes tussiendo in auras evanescerẽt, jam exitu negato, in cruoris massa præcluśi Febrim ibidem ciebant. Atque hoc sępenumero non paucis è vulgo incõsultioribus pessimè cessit, qui cum spiritu vini ustulato, aliisque calidis liquoribus Tussi obicem ponere niterentur, Affectus Pleuriticos, & Peripneumonicos invitabant, atque insana hac sapientia morbum sua natura leviśimum & facilè sanabilem, in periculosum, ac sępè lethalem transformabant: Nec minus haullucinabantur (licèt magis cum ratione insanire viderentur) qui provocatis sudoribus morbi causam exterminare volebant: Quamvis enim non diffiteamur, sudores spontè prorumpentes haud rarò præ cęteris quibuscunque prędidiis causam morbificam expellere, liquet tamen, nos dum in iis extorquendis sumus, sanguinem incendere,

dere, & quem ſervare volumus ægrum, letho dare poſſe.

Quandoque verò, non tantùm ubi minùs ritè tractaretur morbus, quo ſcil. ſuprà deſcripſimus modo, ſed etiam nonnunquam ſua ſponte (maximè in delicatioribus, ac tenellulis) nunc ſtatim ab initio, nunc poſt diem unum, aut alterum, Tuſſi ſuperveniebat caloris, ac frigoris viciſſitudo quędam, capitis, dorſi, atque artuum dolor, ad ſudores nonnunquam propenſio, noctu maximè (quę omnia pariter Symptomata Febrim hujus *Conſtitutionis* plerumque ſequebantur) quibus ſæpè adjungebatur lateris dolor, nonnunquam etiam Pulmonum quaſi conſtrictio, coarctatioque, unde difficulter ſpirabat æger, inhibebatur Tuſſis, excitabatur Febris vehementer.

Febri, & peſſimis ejus ſymptomatis rectiſſime, (quantum accuratè facta obſervatione mihi conſtitit) occurrebatur venæ ſectione in brachio, & Epiſpaſtico Nuchę applicato; Clyſtere item quotidiè injiciendo. Ægrum interim monebam, ut ſingulis diebus ad horas aliquot lecto abſiſteret, abſtineret à carnibus, nunc Cereviſiam tenuem, nunc Lac Aquę permiſtum, nunc Ptiſanam aliquam Refrigerantẽ, ac Lenientem ſorberet. Elapſo jam biduo, triduove, ſi nondum minueretur dolor lateris, ſed adhuc vehementer urgeret, ſanguinem ſecundò detraxi, & ut in uſu Enematum perſiſteret adhuc, ſuaſi. Enemata autem quod attinet, diligenter advertẽdum eſt (tàm in hac, quàm in aliis Febribus) ea, jam fractis morbi viribus, & retuſa acie, non diu, & continuò repetenda eſſe, maximè in Fœminis Paſſioni Hyſtericæ obnoxiis, aut Viris Hypochondriacis; cùm taliũ ſanguis, atque humores δ'μετάβλητοι ſint, ac nullo

ferè

ferè negotio exagitentur, atq; æſtuent, unde perturbatur corporis œconomia, & ſymptomata Febrilia etiam ultra ſolidam periodum ægros diſcruciant.

Sed ut ad rem revertamur, dum hoc pacto ſpatium morbo concederemus, quo ſanguis calidas illas particulas, quæ in Pleuram, ac Pulmones impegerant, ſenſim excuteret, ſymptomata univerſa placidè ſolebant evaneſcere; cùm qui morbum ferociùs, atque hoſtili manu aggrediebantur, ingenti remediorum molimine bellū inferentes, vel ſuos Ægros amitterent, vel ſaltem Phlebotomia ſæpiùs repetita, quàm vel poſtulabat morbi genius, vel etiam tutò ferebat, eorundem vitam redimere cogerentur. Cùm enim in vera Pleuritide Venæ ſectio repetita omnē numerum abſolvat, ſolaq; ad Curationem ſufficiat (modò non obſtiterint medicamenta', & regimen calidiora, quæ contrà militant) ex adverſo in hoc ſymptomate ſatis erat ſemel, vel ut plurimum bis venam ſecaſſe, modò ægro concederetur, ut è lecto exſurgeret, & potu refrigeranti uteretur. Nulla autem cogebat neceſſitas, ſi bene obſervaverim, ſanguinem ſæpius educere, niſi ubi à calore foris accedente admodum intenderetur dictum ſymptoma: neque etiam in hoc caſu periculo id omnino vacabat.

Hanc jam nactus anſam, paucula de eo dicam, quod omnium ore tritiſſimum eſt, *Pleureſin* ſcilicet quandoque ita *Malignam* reperiri, ut per eos annos Phlebotomiam ferre neſciat, ſaltem toties repetitā, quoties hic morbus communiter depoſcit. Cenſeo quidem *Pleureſin* Veram, atque *Eſſentialem*, quæ, ut poſthac dicetur, omnibus annorum omnium Conſtitutionibus indifferenter infeſtat, omnibus indifferenter annis Venæſectionem pariter repetitam indicare: aliquandò tamen accidere, ut Febris ejus anni

pro-

propriè Epidemica, à repentina aliqua manifeſtarũ aeris qualitatum alteratione, materiam morbificam in Pleuram, aut Pulmones libenter deponat, ipſaq; Febris nihilominùs eadem prorſus maneat. In hoc caſu, etſi Venæ ſectio poſſit concedi, ut huic ſymptomati, ſi multum ſęviat, occurratur; generaliter tamen ſi loquamur, non multò plus ſanguinis ſymptomatis ratione educẽdum eſt, quàm Febris nomine debuerat educi, à qua pendet iſtud ſymptoma: Namque ſi hæc ejus ſit indolis, ut à repetita Venæ ſectione non abhorreat, poteſt ea repeti in Pleuritide, quæ ejuſdem ſymptoma eſt; at verò ſi Febris repetitam Venæ ſectionem reſpuat, neq; juvabit iſta, imò & nocebit in Pleuritide, quę cum Febre ſtabit, cadetve. Hoc autem modo ſe res habuit, me ſaltem judice, in *Pleuritide ſymptomatica*, quæ Febrem comitabatur hoc in loco graſſantẽ, quo tempore ſubingrediebantur *Tuſſes*, hac nimirum hyeme 1675. Atque hoc quidem mihi ideò reticendum non erat, quod exiſtimem dubio illum tramite errare, atque incerto duci filo, qui in Febrium Curatione non cõtinenter ob oculos habet anni *Conſtitutionem*, quatenus huic, aut alteri morbo Epidemicè producendo favet, cęteriſque morbis omnibus unà concurrentibus in ejus ſimilitudinem, ac formam detorquendis.

Novembri anni prędati, Dominum *Thomam VVindham*, Domini *Franciſci VVindham* Equitis filium natu maximum, hac Febre laborantem tractabam. Querebatur is de lateris dolore, aliiſque ſymptomatis, de quibus cæteri hoc morbo affecti. Venam haud plus ſemel tundendam curavi, Epiſpaſticum Nuchæ apponi, Enemata quotidie injici; nunc Ptiſanas, atq; Emulſiones refrigerantes, nunc Lac Aquæ immiſtum, nunc Cereviſiam tenuem

pro-

propinavi; suasi, ut lecto absisteret quotidiè ad horas pauculas, qua methodo intra paucos dies restitutus est, & celebrata Catharsi omnino convaluit.

Notandum autem est, quòd tametsi symptomata hæc, quæ tussi supervenire solerent, ea propè essent, quæ hanc hyemem funestabant; attamen tussis ipsa sine illis sola invadens, ea tempestate magis dominabatur. Hujus autem medela neque venæ-sectionem, neque Clysteres sibi vendicabat, modò febris à regimine, vel medicamentis calidioribus non excitaretur. Cùm satis erat ad eam compescendam ægro liberioris aeris foras usum concedere, & carnis esum, ut & vinum, ac id genus liquores spirituosos, qui Febri ansam præbeant, omnino interdicere. Porrò *Tabellas* sequentes sępiusculè devorandas imperavi; quæ quidem ad tusses à frigore susceptas coercendas omnibus aliis, quę mihi adhuc innotescunt, longè præcellunt. ℞. *Sacchar. Cand.* lib. iiss. *Coq. s. q. aq. communis usque dum adhæreścat extremis digitorum; tùm adde pulv. Liquirit. Enul. Campan. sem. anisi, & sem. Angelic. an.* ℥ss. *pulv. Irid. & flor. Sulphur. an.* ʒii. *ol. chym. sem. anisi* ♃i. *f. s. a. tabellæ, quas secum continuò portet, ac earum unam frequenter assumat.*

At priusquam his, quæ de morbis Epidemicis disserui, ultimam imponam manum, Objectioni, quam contra eorum nonnulla adferendam prævideo, occurrendum mihi est; quòd nempe non satis cum *malignitate* ista pugnare videantur, quę pluribus horum morborum adhęret. Non is sum, qui receptam à Viris doctissimis, sive hujus seculi, sive antiquioribus, de malignitate opinionem convellere aut possim, aut etiam velim, cùm ista indiciis plus satis se prodat manifestis, in Epidemicis plerisque.

Li-

Liceat mihi tantùm, quę de ejus natura ſentio, in medium proferre, quo hæc noſtra Praxis minùs à ratione abhorrere videatur. Ipſe enim cùm eruditiſſimo *Scaligero*,

Non mihi, ſed Rationi, aut quæ Ratio eſſe videtur Milito; ſecurus quid mordicus hic tenet, aut hic.

Cenſeo itaque ego *malignitatem* eam omnem, quę Epidemicis competit (qualiſcunque tandem fuerit ſpecifica ejus natura) particulis calidiſſimis, ac ſpirituoſiſſimis, humorum in humano corpore contentorum naturæ plus, minuſve adverſantibus, conſiſtere, ac terminari; quia ſolæ iſtiuſmodi particulæ humores ita ſubitò alterare valent, atque in morbis malignis fieri videmus. Cenſeo item calidas illas, & ſpirituoſas particulas aſſimilando maximè agere; Cùm ex naturæ lege quodlibet Principium Activũ ſui ſimile procreare ſatagat, & quæ ei cunque obſiſtunt, ad propriã indolem inflectere, atq; accommodare: Ita ignis ignem generat, & maligno infectus morbo ſocium inficit, ſpirituum ſc. emiſſione, qui humores mox inficiendos ſibi aſſimilant, & in naturam ſuam perducunt, trahuntve.

His præmiſſis, omnino ſequitur nihil eſſe prius quàm ut dictæ particulæ ſudore eliminentur; hoc enim modo morbus cõfeſtim funditus extirparetur: At hic reclamat experientia, docetque hoc in omni *malignitatis* ſpecie fieri non poſſe. Quamvis enim in ipſa *Peſte* particulæ peſtilentiales, tùm quòd admodum fuerint ſubtiles, tùm etiam quòd ſanguinis partibus maximè ſpirituoſis inſideant, diſſipabiles ſint, atque excitato ſudore non interrumpendo ejici queant; in aliis tamen Febribus, ubi particulæ aſſimilantes non in eam ſubtilitatem ſunt evectæ, atque

etiam

etiam humoribus magis crassis incorporantur, minera illa maligna non tantùm sudoribus difflari nõ potest, sed sæpenumero etiam augetur, quibus isti sollicitantur, Diaphoreticis. Quantò enim magis usu calefaciẽtium actuantur particulæ hæ calidæ, ac spirituosæ, tantò magis intenditur ea, quam habent, assimilandi facultas, quantoque etiam magis excalefiunt humores isti, in quos agunt, tantò libentiùs in assimilantium castra migrant, earundem impressionibus cedentes: Cùm ex adverso ratio dictare videatur, medicamenta illa, quæ contrariæ sunt naturæ, non tantùm particularum calidarum, atque acrium vim inhibere, sed etiam humores condensare, obfirmareque, quo spirituum morbificorum fortiùs sustineant impetum, vel etiam frangant. Atque appellanda hìc mihi venit Experientia, qua magistra edoctus sum, & Purpureas Febrium maculas, & Variolarum pustulas nigras, eò promptiùs sumpsisse incrementum, quò magis calefieret æger, easdem verò pro ratione moderatioris regiminis, quod iis omnino debetur, decrescere solere, ac minui.

Jam si quis me roget, qui fiat, ut cùm *malignitas* in ejusmodi particulis calidis, ac spirituosis cõsistat, haud rarò ita parca Febris signa conspiciãtur, etiam in morbis summè malignis; responderem percontanti: Primò in præcipua illa, & maximè insigni malignitatis instantia, ipsa *Peste*, abunde constat particulas νοσηρὰς ita supra modum subtiles esse, atq; aculeatas (præsertim ubi primùm incipit grassari) ut auræ ad instar sanguinem pervadant, ac syderatis quasi ejus spiritibus, ne in Ebullitionem quidem illum attollant, unde æger sine Febre perit.

At verò in minori isto malignitatis gradu, qui in aliis Epidemicis reperitur, symptomata Febrilia ita

pa-

parum conſpicua redduntur, nonnunquam à confuſione in ſanguine, atque humoribus excitata à particulis inimicis eorum in gremio concluſis; unde natura quaſi oppreſſa non potis eſt ſymptomata illa magis regularia exercere, quę morbo competunt, at anomala ſunt φαινόμενα fere omnia ob οἰκονομίαν penitus everſam, dirutamque, quo in caſu deprimitur ſæpè Febris, quæ, obtinente genuino naturæ ductu, omnino vigeret. Quandoque etiam pauciora ſe oſtendunt Febris indicia, quàm pro morbi genio, ob metaſtaſin minerę malignæ, vel in Genus Nervoſum factam, vel in alias partes corporis, vel etiam humores extra ſanguinis pomœria, dum turgeret adhuc materia morbum committens.

Quicquid verò id fuerit, ne hariolari quidem poſſum, quęnam alia Medendi Methodus *malignitati* qualicunque adhibenda ſit, præter eam, quæ Epidemico, cui inhæret, debetur: Ita ut ſive Epidemicus de eorum numero ſit, qui primò Concoctionem materiæ Febrilis, mox ejuſdem ritè diſpoſitæ eliminationem per ſudores ſibi vendicant; vel eorum, qui per eruptionem aliquam fugam ſibi quæruntur; vel etiam eorum, qui ab artis præſidio viam ſibi aperiendam præſtolantur; in ſingulis his, inquam, generibus, *Malignitas* morbi comes, cum ipſo morbo ſtabit, cadetque, pari uſa fortuna, & pari etiam paſſu recedens; atque ex conſequenti, quęcunque evacuatio Febri in genere competit, eadem & malignitati debetur: quantumlibet evacuationes iſtæ ſibi invicem fuerint contrarię. *Malignitati* itaque iſti, quæ *Febres Autumnales Intermittentes* comitatur, uti & *Febrem Continuam*, quæ ejuſdem eſt indolis, medebitur Diaphoreſis, quæ concoctionem ſubſequitur, ceu ejus effectum. *Variolarum*

larum malignitati subveniet tempestiva Abscessulorum maturatio, atque ita de reliquis: in quibus omnibus, peculiaris *malignitatis* species istis præsertim modis, ac methodo illa optimè superatur, quibus libentissimè cedunt peculiares isti morbi, ad quos illa spectat, sive hac methodo procedendum fuerit, sive altera. Hoc mihi dictat ratio, nisi pro Junone nubes, atque huic etiam Experientia jugiter suffragatur.

CAPUT VI.

Anacephalæosis.

ATque ita demùm animadvertimus, spatium illud annorum, quo finiuntur prægressæ observationes, genera *Constitutionum* omnino *Quinque* peperisse; Quinque nimirum peculiares aeris Diatheses, totidem *Epidemicorum* species peculiares, Febrium nominatim, producentes: Febrium autem harum prima, quæ iis annis infestabat, quibus *Intermittentes Autumnales* maximè grassabantur, unica mihi videtur (quantum observatione diligenti, fidaque hactenus assequi potuero) in qua Natura ita omnia symptomata moderabatur, ut materiam Febrilem debita Coctione præparatam certo suo tempore ad exitum disponeret, vel per justam διαφόρησιν, vel διαπνοὴν paulo liberaliorem (quæ idcirco *Febris Depuratoria* mihi audit) Et profectò facilè adducor, ut credam, pręcipuam hanc esse, atque *Primariam* Naturę *Febrem*, tùm ob regularem illam methodum, qua utitur in promovenda materia morbifica, eademque, pręfinito tempore, digerenda; tùm etiam, quia hęc Febribus aliis quibus-

li-

libet frequentior occurrit, cùm credibile sit *Febres Intermittentes* Epidemicè sępius grassari, quàm alios morbos quoscunque, si illis nempe habenda sit fides, qui de earum frequentia in sęculis jam elapsis tot, & tanta scripserunt; quicquid demum in causa fuerit, quòd ita raræ cõparuerint, à quo *Pestis* hanc urbem est depopulata: enimverò *Febris* hęc *Pestilentialis Inflammatoriis* iis omnibus, quæ post invasere, se ducem præbebat, ac πρόδρομον. *Febri* autem isti *Primariæ*, de qua suprà, adaptantur, ni fallor, illustria illa, atque necessaria Axiomata, quę tradiderunt *Hippocrates*, aliique medici antiqui; quorum ope ita est regenda, ut pręparetur materia Febrilis ad Crisin per sudores ritè faciendam: Neque enim satis video, qui possint accommodari dicti Aphorismi subsequentibus istis Febrium speciebus, quę diversam longè habent indolem; & rarò ejusmodi Methodo aliqua solvi solent, qua nos adjuti, si ad eam accedamus scilicet, eamque perficiamus, morbos hosce subjugare possumus. Utut verò hæc se res habeat, notatu dignum esse autumo, quòd cùm Febris hæc, quę ab illa *Constitutione* pendebat, qua Intermittentes cęteris prędominabantur (si vel diutius persisteret, vel ęger nimis evacuationibus fuerit exhaustus) subinde in Intermittentium castra de facili transiret; istę Febres, quę sequentes funestabant annos, etiamsi diutissimè cruciarent, rarissimè tamen Intermittentes fierent; indicio satis manifesto eam *Febrem Continuam*, atque *Intermittentes* istas, vel natura quadantenus convenire, vel non multùm ab invicem abhorrere.

Jam si quis à me percontetur, quo demum pacto *Febris Continuæ* speciem ex notis in Febrium descriptionibus à me traditis queat expiscari, cùm plerum-

rumque ſingulę iis implicentur ſymptomatis, quę omnibus in genere competunt Febribus (cujuſmodi ſunt calor, ſitis, inquietudo, *&c.*) Huic ego reſponderem, difficile id quidem eſſe, at non planè impoſſibile, modò quis ſeriò, atque ad amuſſim exegerit circunſtantias eas omnes, quas in Hiſtoria prę-cedenti indigitavimus; maximè ſi in urbe aliqua, aut loco alio hominibus referto, examen inſtituat. Ponamus enim Medicum ad Febre Continua laborantem accerſiri, id primò habet adminiculi ad judicium ritè formandum, quòd vel ex obſervatione propria, vel aliis indicantibus facilè reſciſcat, quinam alii morbi præter hanc Febrẽ, & cujus demum generis, eo locorum Epidemicè graſſantur; quo cognito, non ampliùs dubitabit cujus generis eſſe debeat Febris iſta, quę huic alteri Epidemico regnanti famulatur. Quamvis enim fieri poſſit, ut Febris iis tantùm ſe prodat ſymptomatis, quæ omnibus omnino Febribus ſunt communia (prę-ſertim ſi in ἀτα-ξίᾳ, & confuſionem agatur è Methodo, quę ab ejus curatione prorſus aliena eſt) alii tamen Epidemici characteres naturæ, atque indoli ſuæ proprios, ac peculiares apertiſſimè agnoſcent. Verbi gratia, qui *Variolas* inſpexerit, facilè conjectabit (modò ejus morbi Hiſtoriam probè calleat) vel à die, quo primùm erumpunt Puſtulę, vel ab earum magnitudine, atque colore, *&c.* ad quodnam Variolarum genus ſpecies illa particularis fuerit referenda: atq; ubi ſemel cognoverit, quęnam ſit illa Variolarum ſpecies, que eo anno, atque per loca iſta increbreſcit, ſatis illi conſtabit de ſpecie Febris cujuſvis per id temporis, atque eo locorum graſſantis. Et ſanè ſi morborum Hiſtorias ad unguem perdidiciſſem (quam ego mihi laudem minimè ſumo) ſicuti Epi-

de-

demico quovis conſpecto non dubitarem de Febris tùm regnantis genere pronunciare, licèt ne unam viderim quidem, ita *Febris* quęlibet conſpecta, quiſnam ei jungeretur Morbus Epidemicus, me ſatis doceret, an *Variolæ* ſcilicet, vel *Morbilli*, vel *Dyſenteria*, *&c.* Cùm tàm peculiare aliquot horum genus, quàm Febris peculiaris, particularem quamlibet Conſtitutionem jugiter comitetur.

Secundò autem, præter indicia illa, quę Epidemicorum una invadentium conſideratio nobis ſuggeret, & ipſa cujuslibet Febris ſymptomata ad ejuſdem ſpeciem dignoſcendam, haud obſcuram lucem fœnerantur. Quamlibet enim, ut ſuprà innuimus, Febres in univerſum omnes quędam habent ſymptomata omnibus communia, ſunt tamen & certę aliquæ Diſtinctionis notæ, quas ſingulis ſpeciebus ſigillatim impreſſit Natura; quę cùm ſubtiliores ſint, ac magis reconditæ non niſi à cautiſſimis, & minutiſſima quæque penſiculatim trutinantibus erui ſolent, aut inveſtigari. Inter hæc ſigna diſtinguẽtia ſemper exiſtimavi ego, ęgri ſive ſudationem, ſive ſiccitatem in hoc, vel illo morbi tempore, Febris ſpeciem prę-cipuè præ cæteris demonſtrare, modò illa à ſtatu naturali, ac ſuo, methodo minùs congrua non fuerit dejecta. Atque hoc ipſum liquidò mihi conſtabat in Febribus omnibus Epidemicis, quotquot obſervationes hæ noſtræ hactenus complectuntur. Exempli gratia, iis in Febribus, quæ vigebant exoleſcente *Intermittentium Autumnalium* prędominio, ægri externa areſcebant, nec vel minima ſudoris præſignatio ante materiæ Febrilis concoctionem, quæ die decimo quarto plerumque perficiebatur, in conſpectum ſe dabat. Neque etiam cieri hìc poterat ſudor ſine ingenti ęgrorum diſcrimine, qui in Phre-

nesin, aliaque symptomata periculosissima mox à coacto sudore præcipitabantur. In *Febri Pestilentiali*, quæ hanc quidem subsecuta est (*Inflammatoriarum* autem omnium, quæ ab illo tempore invasere, chorum duxit) nulli sudores sponte sua prorumpebant, at à sudorificis excitari poterant, vel primis morbi diebus, atque iis semel obortis æger nullo non symptomate levabatur. Febre proximè succedente, quæ *Variolas* iis annis comitabatur, quibus illæ *Regulares* erant, æger sua sponte effusissimis sudoribus totus dimanavit, vel à morbi initio; at qui istis indulgebat æger, intendebat illico symptomata omnia, haud mitigabat. In binis Febribus, quæ duabus *Variolarum Anomalarum* speciebus, atque *Dysenteriis* se comites adjungebant, & sudores Anomali etiam fuere; at plerunque solis primis diebus exeuntes, licèt qui primam febrem comitabatur sudor, quàm qui posteriorem, aliquantisper esset copiosior, sed in neutra emolumento fuit ægro, cùm non à prævia Concoctione, sed à confuso particularum noxiarum motu is eliceretur.

Arduum vero id mihi imprimis videtur, novę Febris speciem, vertente primùm anni *Constitutione*, indagare, cùm necdum specimen ejus aliquod quis oculis usurpaverit, nec dum resciverit, qualesnam demum sint futuri morbi Epidemici, quos ut plurimùm Febris prævertit. Molestum esset singula enumerare, quę iis annis, de quibus egi, occurrebant, quò liqueret ansas haud obscuras à natura nobis suggeri, quibus adjuti hoc præstare valeamus; ac proinde Cognitio hæc à perdiligenti, atque accuratissima circunstantiarum omnium observatione necessariò pendebit. Quantumlibet autem difficile id fuerit, imo si & impossibile plane supponamus, no-

væ Febris, ubi primum ingreditur, ſpeciem certò diſtinguere; tamen ad Curationem quod attinet, Indicatio à *Juvantibus*, & *Lædentibus* ſumenda, nobis ſaltem relinquitur; cujus ope viam paulatim prætentantes ægrum in tuto poſſimus collocare, modò ne plus ſatis properemus; qua quidem *feſtinatione* nihil ego quicquam exitialius eſſe autumo, nec re ulla alia Febricitantium plures vita ſpoliari. Neque pudet fateri, me non ſemel in curandis Febribus, ubi nondum conſtaret, quid mihi agendum eſſet, nihil prorſus agendo, & mihi, & ægro conſuluiſſe optimè; dum enim morbo invigilarem, quo eum opportunius confodere valerem, Febris vel ſponte ſua ſenſim evanuit, vel in eum ſe typum redegit, ut jam mihi innoteſceret, quibus armis eſſet debellanda. Sed, quod dolendum omnino eſt, ægrorum quamplurimi, haud ſatis gnari, quod perinde ſit Medici periti quandoque nihil agere, atque alio tempore efficaciſſima adhibere remedia, probitatis, atque fidei fructum hunc capere nolunt, ſed vel negligentiæ, vel ignorantiæ id imputant; cùm Empiricorum inſulſiſſimus quilibet medicamenta medicamentis adjicere æquè novit, ac ſolet magis, quàm Medicorum prudentiſſimus.

Hæc ſunt ferè, quæ hactenus obſervavi, ſaltem quæ ad normam aliquam reduci potuerint, de *Morborum Epidemicorum* ſpeciebus, atque ordine illo, quo invaſere ab anno 1661 ad finem uſque anni 1675. Quo quidem tempore *Variolæ*, & *Febres Continuæ* earum comites, quæ fermè à biennio dominatæ ſunt, mitiores jam factæ videntur exoleſcere. Qui poſt ſequentur morbi, ſolus novit, qui novit omnia.

SECTIO SEXTA.

CAPUT I.

Febres Intercurrentes.

OBſervationes annorum, quos jam deſcripſi, ſatis arguunt Febrium alias *Stationarias* meritò audire; ejuſmodi Febres intelligo, quæ, cùm à particulari quadam, ac nondum ſatis cognita hujus, aut alterius anni *Conſtitutione* pendeant, ſingulæ ſuo ordine invaleſcunt, graſſantur admodum, & quaſi cæteris dominantur per continuam illam annorum ſeriem. An dentur etiam aliæ ſpecies præter jam dictas: An etiam exacto quodam annorum curriculo, aliæ alias certo, ac conſtanti ordine excipiant, an ſecus ſe res habeat, nondum mihi licuit deprehendere. Sunt verò & aliæ *Febres Continuæ*, quæ licèt jam parciùs, jam inclementiùs ſæviant, & depopulentur, tamen cum Stationariarum quibuſlibet, ut etiam & ſecum invicem eodem anno indifferenter commiſcentur, quas idcirco *Intercurrentes* appellandas cenſeo. Quid tam de illarum ingenio, quam de Methodo Medendi eiſdem adhibenda, hactenus obſervando didici, in ſequentibus tradam. Sunt verò, *Febris Scarlatina*. *Pleuritis*. *Peripneumonia Notha*. *Rheumatiſmus*. *Febris Eryſipelatoſa*. *Angina*. Et fortè alię quædam.

Jam vero cum univerſos hoſce morbos vel adhuc comitetur Febris, vel ſaltem fuerit comitata, donec exonerata in partes, ſive has, ſive illas, pro morbi ratione, materia Febrili, ſibi exitum invene-

rit;

rit; nullus dubito Febrem ipſam pro morbo primario habendam; reliquoſque affectus, à quibus ut plurimum morbi iſti nomen mutuantur, ſymptomata eſſe, quę vel peculiarem κρίσεως modum, vel partem, in qua ruit vis morbi, pręcipuè ſpectant. Verùm modò de re conveniat, nullam de nominibus movebo litem; mihi integrum fuerit morbum hoc, vel illo nomine deſignare, pro arbitrio meo.

Animadvertendum eſt, quòd ſicuti *Febres Stationariæ*, de quibus ſupra egimus, magis, minuſve Epidemicè infeſtant, quod jam diximus, prout annorum Conſtitutio in ſecreta, atque inexplicabili aeris temperie fundata, eiſdem favet; ita etiam *Intercurrentes* hę nonnunquam, licèt non ita frequenter, atque iſtæ, Epidemicè graſſantur. Quamvis enim plerunque oriantur ab hac, vel illa particulari corporum particularium ἀνωμαλίᾳ, qua ſanguis, atque humores quoquo modo vitiantur, aliquando tamen originem debent ſuam mediatè quidem cauſę alicui generali in aere, manifeſtis qualitatibus hominum corpora ita diſponente, ut exinde tales, taleſve ſanguinis, atque humorum dyſcraſię generentur, quę *Intercurrentium* ejuſmodi *Epidemicarum* cauſæ fuerint immediatę: Uti cùm Gelu acrius diu perſeveraverit, ſe in Veris uſque pomeria longius extendens, derepente autem calidior tempeſtas ſuccedat, *Pleuritides*, *Anginæ*, ſimileſque morbi alii ſolent invadere, qualiſcunque demum fuerit *Conſtitutio* annorum *Generalis*. Et quoniam hi nonnunquam Epidemicè graſſantur perinde, atque alii iſti, idcirco ut hos ab illis Febribus diſpeſcam, quę ad certam annorum ſeriem determinantur, omnibus indifferenter annis communes *Intercurrentes* appellare libet.

Quanto autem à ſe invicem intervallo diſſideant duo hæc Febrium Genera, quantum ad cauſas ab aere ſubminiſtratas, quoad alias tamen cauſas externas, ac Procataſticas ſpectat, ſæpenumero conveniunt. Ut enim jam mittamus Contagium, quod quidem nonnunquam Febrium Stationariarum aliquibus anſam exporrigit, & crapulam taceamus, qua matre proſeminantur tùm iſtę Febres, tùm hę etiam de quibus jam ago; cauſa evidens externa Febrium quamplurimarum inde petenda eſt, quòd quis ſcilicet vel pręmaturiùs veſtes abjecerit, vel ab exercitio incaleſcens ſe frigori incautiùs expoſuerit, unde Poris ſubito occluſis, retentiſque iis halitibus, quibus aliàs per cutis ſpiracula patebat exitus, hęc, vel illa Febris ſpecies in ſanguine ſuccenditur, prout vel Generalis Conſtitutio, quę tùm temporis obtinet, vel particulares humorum dyſcraſię in hanc, vel illam Febris ſpeciem potentiùs determinaverint. Et ſanè exiſtimo plures modo jam deſignato, quàm *Peſte*, *Gladio*, atque *Fame* ſimul omnibus perire: Etenim ſi quis ęgrum Medicus de prima morbi occaſione paulò minutiùs interrogaverit (modò ex Acutorum iſtorum numero ſit, quos ſuprà tractavimus) audiet quaſi ſemper, vel eum veſtem aliquam temerè depoſuiſſe, cui pridem aſſueverat, vel corpus motu excalefactum ſubitò frigori permiſiſſe, atque ex alterutra harum προφάσει incidiſſe in morbum. Quam ob cauſam familiares meos ſemper moneo, ut nullo alio anni tempore quicquam veſtium, quibus aſſuevere, ſibi detrahant, niſi menſe uno ante *Solſtitium Æſtivum*: Nec minori cum ſtudio eoſdem hortor, ut ab exercitio caleſcentes frigus ſedulò evitent.

At verò diligenter hìc loci notandum eſt, quòd licèt

licèt morbi isti, qui sub Intercurrentium titulo jam mihi tractandi veniunt, plerique, si non omnes, *Essentiales* fuerint morbi, sępenumero tamen Affectus quidam, tum eos quoad Phęnomena referentes, tum eodem etiam insigniti nomine, istis Febribus superveniunt, quas *Stationarias* appello, & sunt nuda earum *symptomata*: Quo in casu non jam illa Methodus adhibenda est, quę iis debetur, quoties morbi sunt Essentiales, at ista potius quam sibi postulat Febris, cujus nunc sunt symptomata, ad quorum quidem curationem ea leviter tantùm inflectenda est: In genere autem ad Anni Febrim seriò attendendum est, investigandumque, quo illa pacto facillimè expugnari possit, Venæ sectione, an sudoribus, vel alia methodo qualibet. Hoc si susque, deque habeatur, cum ingenti ægrorum discrimine persæpe errabimus. Si quis objecerit hos ipsos Affectus, quos ego Essentiales voco, & de quibus jam ago, revera symptomata tantum esse; respondeo, symptomata ea fortè esse respectu Febris, ad quam proprie spectant, at symptomata sunt saltem Febrium, quæ illa semper, ac necessario producunt. V. g. in *Pleuritide* Essentiali Febris ejus est indolis, ut semper materiam morbificam in Pleuram deponat; in *Angina* Essentiali ejus indolis est, ut eandem ad fauces semper amandet, atque ita se res habet in cæteris: Cùm ubi Affectuum memoratorum utervis Febri superveniat, quæ ad hanc, illamve annorum Constitutionem spectat, atque ab ea pendet, idem per accidens tantum, neutiquam verò necessariò producitur. Quo nomine haud parum à se invicem disterminantur.

Jam autem, ut Affectus *Essentiales* mihi dictos ab iis, qui *Symptomatici* tantùm sunt, ritè distinguamus,

mus, multum confert nobiſcum perpendiſſe, quòd qualia ſint ſymptomata, quæ invaſionem Febris hujus, alteriuſve *Stationariæ* comitantur, talia omnino erunt ſymptomata, quę inſultum ſive *Pleuritidis*, ſive *Anginæ* ſequuntur, quoties ejuſmodi Febris accidentia ſunt tantùm. Quod quidem cernere erat in *Pleuritide ſymptomatica* prædicta, quę Febri per hyemem graſſanti anno 1675 ſuperveniebat. Quotquot enim hac laborabant Pleuritide, ubi primùm corripiebantur, Capitis, Dorſi, & Artuum patiebantur dolorem, quæ certiſſima erant, & maximè vulgaria Febrium earum omnium ſymptomata, quæ & antequam ingrederentur Pleuritides, invadebant, atque illis expirantibus adhuc durabant: Cùm quoties uterlibet horum Intercurrentium morbus *Eſſentialis* eſt, omnibus indifferẽter annis pari modo aggrediatur, nihil prorſus habens commune cum Febre Stationaria per id tempus regnante. Ad hęc ſymptomata omnia, quæ poſt emergunt, magis perſpicua ſunt, cùm non obſcurentur, ac confundantur ab aliorum φαινομένων, quæ naturæ ſunt diverſę, & ad aliam ſpectant Febrem, admixtione. Præter hæc, Anni tempus, quo eſſentiales Intercurrentes plerique, non tamen omnes, ſolent infeſtare, haud rarò ſubinnuit, ad quam claſſem hujuſmodi Affectus referendi ſint. At vero ad morborum tum horum, tum aliorum etiam omnium Diagnoſin is demum inſtructiſſimus accedet, qui obſervatione aſſidua, ac diligenti ita intimè eorum Phęnomena rimando perſcrutatus fuerit, ut ubi eos inſpexerit, genus ſtatim norit diſtinguere; licèt Differentiarum characteriſticarum aliæ ita ſint fortaſſe ſubtiles, & delicatæ, ut eaſdem alteri verbis nequeat exprimere.

Quandoquidem autem varię hę Febrium ſpecies

(quan-

(quantum quidem assequi possum ex Phænomenis, quæ tum morbos ipsos, tum medendi rationes attinent, sedulo pensitatis) peculiari, ac cuilibet morbo proprię sanguinis inflammationi ortum debent suum; in eodem refrigerando, contemperandoque omnis mihi ferè Curationis vertitur cardo: Methodo interim pro morbi genio variata,& cui,experientia jugiter suffragante, ea species libentissimè concedit, materiæ morbificæ eliminandę ubique satago. Et profectò in Febrium quarumlibet curatione omne punctum tulerit, qua porta excludenda veniat materia Febrilis, qui certò norit; Venę sectione v. gr. Sudoribus, Catharsi, aut si qua est alia magis appositа.

CAPUT II.

Febris Scarlatina.

SCarlatina *Febris*, licèt nullo non tempore possit incidere, ut plurimum tamen exeunte Æstivo se prodit, quo quidem integras Familias, Infantes vero prę cęteris infestat. Rigent, horrentque sub initio, ut in aliis Febribus, qui hac afficiuntur, neque vehementer admodum ęgrotant: postea cutis universa maculis parvis rubris interstinguitur, crebrioribus certè, & multò latioribus, magisque rubentibus, at non perinde uniformibus, ac sunt illę, quæ *Morbillos* constituunt. Ad duos,tresve dies persistunt hæ maculæ, quibus demum evanescentibus, decedenteque subjecta cuticula, restant furfuraceæ quædam squamulæ ad instar farinę corpori insperſæ,quæ ad secundam,aut tertiam vicem se promunt, conduntque vicissim.

Cùm

* Cum hic morbus nihil aliud mihi videatur, quam mediocris ſanguinis efferveſcentia à prægreſſę Æſtatis calore, aut alio aliquo modo excitata, nihil quicquam molior, quo minus ſanguis ſibi deſpumando vacet, & materię peccanti, quę ſatis promptè adjungitur, per cutis poros ablegandæ. Quamobrem tum hinc & à Venæ ſectione, & ab Enematum uſu mihi temperans (quibus remediorum formis facta revulſione particulas ſanguini infeſtas cũ eodem intimius permiſceri, & motum Naturę magis congruum ſufflaminari autumo) tum ex altera parte ab exhibendis Cardiacis, quorum æſtu impetuoſius fortè exagitabitur ſanguis, quàm pro pacata, & leni illa ſeparatione, in qua jam totus eſt; (quid quòd & vehèmentior Febris hoc fomite poſſit accendi?) ſatis habeo, ut æger à carnibus in ſolidum abſtineat, & à liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque, tum ut neque uſquam foras prodeat, neque ſe perpetim lecto affigat. Cute jam penitus deſquammata, & ceſſantibus ſymptomatis, è re fore exiſtimo, ut purgetur ęger leni aliquo medicamento, ætati, atque viribus accommodo. Simplici hac, & naturali plane methodo, hoc morbi *nomen* (vix enim altius aſſurgit) ſine moleſtia, aut periculo quovis facillimè abigitur: Cum econtra ſi plus negotii ægris faceſſamus, vel lectulis continenter incarcerando, vel Cardiacis, aliiſque remediis ſupervacaneis nimis doctè, & (ut vulgo videtur) ſecundum artem ſupra modum ingeſtis, morbus ſtatim intenditur, & æger non raro nulla alia de cauſa, quam nimia Medici diligentia ad plures migrat.

Veruntamen hoc animadvertendum volo. Si *Convulſiones Epilepticæ*, vel etiam *Coma*, huic morbo ſub

* *Curatio.*

ſub initium eruptionis ſupervenerint (quod quandoque accidit in pueris, ac junioribus hoc morbo laborantibus) omnino oportet, ut *Epiſpaſticum* amplum, ac forte poſteriori cervici applicetur, atque porro, ut *Paregoricum* è Syrupo de Meconio ſtatim exhibeatur, repetendum ſingulis noctibus uſque dum convaluerint, imperando interim, ut æger bibat pro potu ordinario lac cum triplo aquæ coctum, & à carnis eſu abſtineat.

CAPUT III.

Pleuritis.

HIc morbus, quo nec alius frequentior, nullo non tempore infeſtat, potiſſimum vero anno inter Ver,& Æſtatem ambigente. Nam per id temporis ſanguis à nova ſolis vicinia excalefactus in efferveſcentias, & inordinatos motus effrenatius ruit. Temperamento ſanguineo prĕditos præ reliquis aggreditur, ſæpe etiam ruſticos, & *duro jam fractos membra labore*. A rigore plerunque, atque horrore orditur, quos excipiunt calor, ſitis, inquietudo, & cætera Febrium ſymptomata plus ſatis nota. Elapſis pauculis horis (licèt aliquando multo ſerius ingruat ſymptoma hoc) æger vehementi dolore, eoque punctorio, in laterum alterutro circa coſtas corripitur, qui nunc verſus Omoplatas, nunc Spinam, nunc ex adverſo verſus anteriora pectoris ſe propagat. Tuſſi etiam crebra affligitur, quæ magnum adfert cruciatum, à partium inflammatarum contentione ortum, unde ſpiritū ſubinde reprimit, ut prima tuſſiendi molimina coerceat. Quæ ſingulis vicibus *Anacatharſi* rejicitur materia, ſub initio mor-

morbi pauca,& tenuis conſpicitur,& ſæpè ſanguinis particulis intermiſta ; ſed procedente morbo copioſior eſt , & magis concocta ſanguine etiamnum permixto . Febris interea pari paſſu incedit , quin & vires ſumit à ſymptomatis illis,quæ ab ipſa naſcuntur. Atque dicta Febris cum funeſto comitatu omni (*Tuſſi* ſcilicet , *ſputo ſanguinis* , *dolore* , &c.) pro ratione liberioris materiæ morbificæ expectorationis , ſenſim minuitur . At verò materia hunc morbum committens, non ſemper , eodem procedente, concoctionem expectorationi debitam attingit : fit enim non rarò, ut materia paucula adhuc,& tenuis, ſicut in principio morbi , tuſſiendo educatur , & conſequenter Febris cum reliquis ſymptomatis nehilum remittat , donec ægrum jugulaverit . Æger interea nunc alvo eſt nimis adſtricta , nunc ſoluta nimis , dejectionibus crebris , & liquidiſſimis . Eſt ubi morbo admodum invaleſcente , & Venę ſectione non celebrata,æger ne tuſſire quidem valeat, ſed immani dyſpnœa laborans , tantùm non ſuffocetur inflammationis vi ; quæ tanta aliquando reperitur, ut pectus ne ad ſpatium quidem reſpirationi debitum ſine exquiſitiſſimo dolore queat expandi . Eſt etiam ubi poſt ingentem inflammationem , & omiſſam Phlebotomiam, quę naſcente morbo fuerat imperanda, mox ad Apoſtema res redit , *pure* in thoracis cavitatem ſubinde depleto ; quo in caſu , quamvis Primaria Febris vel omnino ceſſat , vel minùs ſaltem urget , attamen in vado non eſt æger , ſed *Empyemate* , atque *Febre Hectica* ſuccedentibus , miſer *Tabe* extinguitur .

Jam verò licèt *Pleuritis* propriæ illi , atque ſpecificæ ſanguinis inflammationi , quæ eam , quandò affectus primarius exiſtit , producere ſolet , originem

nem ſuam debeat;per accidens tamen aliis Febribus quandoque ſupervenit,cujuſcunque demum generis eæ ſint, ex præcipitatione ſcilicet materiæ Febrilis in pleuram,vel muſculos intercoſtales. Atque illud quidem in ipſo ferè Febris initio accidit, cruda adhuc exiſtente materia Febrili, nondumque per idoneam ebullitionem ſubacta, adeoque nec ad ſeparationem debitam per loca magis conferentia præparata. Hoc autem incommodi ſæpiſſimè ex intempeſtivo, ac præpoſtero calidorum medicamentorum uſu infertur, qualia à nobilibus quibuſdam fœminis exhiberi ſolent; quarum interim benevolentia,charitaſque multò melius in paſcendis pauperibus,quàm in iiſdem medicandis collocaretur. Atque illæ quidem eo conſilio (ſi tamen ullo utantur) id faciunt, ut in primo ſtatim Febris inſultu provocetur ſudor; parum cogitantes, quàm inconſultò, atque infeliciter idem tentent. Natura enim hoc pacto turbata, humores adhuc crudos exiſtentes expellere,qua data porta,cogitur;atque adeò nunc in cerebri Meninges impetu fertur materia Febrilis, indeque *Phrenitis* naſcitur; nunc ad membranam coſtas ſuccingentem idem malum appellit, ex quo *Pleuritis* oboriri ſolet; præſertim ubi ægrorum ætas,ac temperamentum, annique tempeſtas inter Ver, atque Æſtatem ambigens, ſua etiam ſymbola ad hanc rem contulerint: Certè enim tempeſtate illa Febres in Pleuritidem tranſire proclives ſunt.

Pleuritidem autem ejuſmodi quam diximus præcipitationi ortum ſuum debere, evacuati per Venæ ſectionem cruoris color ſubindicare videtur. Nimirum ſanguis (ſaltem ille, qui poſt primam vicem extrahitur) ubi refrixerit, ſevi liquati præ ſe fert ſpeciem ad craſſitiem ſatis conſpicuam, ac ſuperfi-

ciem

ciem habet veri *puris* æmulam, & tamen ab eo longè diversam, utpote quæ fibris, instar reliqui sanguinis, arctè contexitur, nec ad modum puris defluit, quin à reliquo divulsa discolor illa pars, formam cuticulæ tenacis, & fibris refertæ exhibet; & fortassè nihil aliud est quàm Fibræ sanguineæ, quæ rubicundo, ac naturali suo integumento per prçcipitationem exutæ, ambientis aeris frigore in membranam hujusmodi subalbidam concrevere. At verò (ut id obiter attingam) animadvertendum est, quòd si sanguis è secta vena non recto flumine versus Horizontem prosiliat, sed per cutim repens perpendiculariter dimanet, utut celeri se propipiat gradu, sæpe tamen ad dictum colorem non accedit, cujus ego me causam nescire fateor: Neque æger ab istiusmodi sanguinis missione perinde levatur, ac si modo primùm descripto fluat: Quinimo cùm hoc ipso modo extrahitur, sive orificium angustius, sive quid aliud obstiterit, quo minùs pleniori exeat gurgite, neque hic sanguis Pleuriticorum sanguinem colore æmulatur, neque æger par exinde commodum capit. Observavi etiam, quòd si sanguis recens extractus, quocunque demum modo fluxerit, immisso digito agitetur, superficie rubenti, ac florida, ut in aliis morbis quibuslibet, spectabitur.

Utut verò sanguis se habet, Morbus hic tametsi infamis, & plerisque aliis suapte natura periculosior, tamen si peritè tractetur, facilè vincitur; & quidem non minùs certò, & constanter, quàm alii Medicorum conatus ad homines ab orci faucibus liberandos, morbosque averruncandos, perduci ad exitum felicem solent.

Variis hujusce morbi Phçnomenis diligenter perpensis, nihil aliud illum esse arbitror, quàm Febrem

brem à propria, & peculiari ſanguinis inflammatione ortam, qua natura materiam peccantem in Pleuram deponit, nonnunquam & in Pulmones, unde *Peripneumonia* ſuboritur; quam à priore, gradu tantùm, & pro majore ejuſdem cauſæ intentione, extentuque latiori differre autumo.

* Hunc itaque in dicto morbo pellendo mihi ſcopum propono, ut ſcilicet ſanguinis inflammationem reprimam, & particulas ejuſdem accenſas, quæ in membranam coſtas ſuccingentem vim fecerunt, & incendio collabefactarunt omnia, per evacuationes debitas revellam.

Quamobrem in Venæ ſectione ſpem ponens maximam, ut primùm accerſor, ſanguinem è brachio lateris affecti ad *uncias decem* aut circiter mittendum curo. Potionem deinde ſequentem ſtatim a Venæ ſectione primùm celebrata ſumendam præſcribo.

℞. *Aq. Papav. Rhead.* ℥iiii. *Sal. Prunell.* ℈i. *Syr. Violar.* ℥i. M. F. Hauſtus. Eodem tempore ſequentem Emulſionem præſcribo.

℞. *Amygd. dulc. N.* vii. *Sem. Melon. & Pepon. an.* ℥ſs. *Sem. Papav. alb.* ℥ii. *contundantur ſimul in mortario marmoreo, ſenſim affundendo Aq. Hord.* lib. iſſ. *Aq. Roſor.* ℥ii. *Sacchar. cand.* ℥ſs. *M. F. Emulſio. Cap.* ℥iiii. *quarta quaque hora.* Pectoralia etiam impero frequenter uſurpanda, e. gr.

℞. *decoct. Pectoral.* lib. ii. *Syr. Violar. & Capillor. Ven. an.* ℥iſs. *M. F. Apozema; Cap.* lib. ſs. *ter in die.*

℞. *Olei Amygdal. dulc.* ℥ii. *Syr. Violar. & Capill. Ven. an.* ℥i. *Sacch. cand.* ℥ſs. *M. F. ſ. a. Eclegma, de quo lambat ſæpius in die. Oleum* etiam *Amygd. dulc.* per ſe, vel *Oleum Sem. Lini* recenter extractum magno ſæpe cum fructu aſſumuntur.

* *Curatio.*

Diætam quod ſpectat, carnibus omnino interdico, atque inſuper earundem decocto quamlibet limpidiſſimo. Conſulo, ut juſculis veſcatur Hordeaceis, Avenaceis, & Panatella, & pro Potu utatur Ptiſana ex decocto Hordei cum rad. Acetoſæ, Liquirit. &c. ac nonnunquam Cereviſia lupulata tenui.

Porrò, ſequens Unguentum præſcribo. ℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ii. *Ung. Pomati, & Dialthęæ an.* ℥i. *M. F.* Linimentum, quo inungatur latus affectum manè, & ſerò, ſuperimponendo folium braſſicæ. Jubeo item, ut in dictorum remediorum uſu perſiſtat per omnem morbi decurſum.

Eodem ipſo die, quo primùm accerſor, ſi dolor vehementer urget, ſanguinis eandem quantitatem rurſus detrahi præcipio, vel nihilominus die ſequenti, ut etiam tertio die; atque hoc modo ad quartam uſque vicem, continuis quatuor diebus (niſi prius ęger convaluerit) Venę ſectionem repetò, ubi ſcilicet dolor, atque alia ſymptomata admodum ſęviunt: At verò, ſi vel morbus remiſſior, & minoris periculi, patiatur, ut lentiori pede progrediar, vel etiam dejectæ ęgri vires non facilè ferant Venę ſectionem poſt tàm brevia intervalla repetitam; Phlebotomiam jam bis celebratam non deinceps repeto, niſi interjecto die uno, aut altero inter ſingulas vices. Qua quidem in re normam mihi ſtatuo Cõtra indicantia; hinc nempe morbi violentiam, inde verò imminutas, fractaſque ęgri vires ad invicem trutinatas. Et quanquam in curandis morbis integrum mihi eſſe volo, ut plus, minuſve sãguinis pro rei ratione demendum pręcipiam, rarò tamen obſervavi *Pleuręſin* confirmatam in Adultis minori, quàm 40. circiter *unciarum* ſanguinis impenſa ſanatam: licet in Pueris ſemel tantùm, aut bis ſecuiſſe venam, ut plurimum

ſuf-

ſuffecerit. Neque, quę nonnunquam ſupervenit, *Diarrhœa*, repetendis jam dictis Venę ſectionibus obicem ponit, quę quidem ipſa hac Methodo brevi ſiſtetur, etiam non adhibitis medicamentis reſtringentibus.

Enemata vel in ſolidum omitto, vel maxima, quæ fieri poteſt, inter repetitas Venę ſectiones intercapedine curo injicienda, eaque non niſi ſimpliciſſima illa è Saccharo in lacte ſoluto.

Durante morbo id ago, ne æger nimis exęſtuet, ac proinde liberum illi facio, ut lecto quotidiè eximatur, idque ad horas aliquot, prout vires ſuaſerint; quod quidem tanti eſt in hoc morbi genere, ut ſi æger lecto jugiter affigatur, neq; hæc tàm larga ſanguinis evacuatio, neque remedia alia utcunque refrigerantia ad dicta ſymptomata perdomanda vel minimum aliquandò proficiant.

Mox ab ultima Venæ ſectione, niſi fortè prius id contingat, ſymptomata omnia miteſcent, & æger (qui per aliquot adhuc dies, & à liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque, & à craſſioribus cibis arcendus eſt) priſtinas vires non ita diu poſt reſumet: quo quidem tempore non abs re erit, ut alvus tenuiori aliquo Cathartico ſollicitetur.

Jam verò ſi quem moveat, quòd huic viæ inſiſtentes *Expectorationem* vix quidem attingamus, nedum, quibus illa rationibus per varia morbi tempora ſit promovenda, operoſius diſſeramus; ſciat ille hæc non per incuriam nobis excidiſſe, ſed dedita opera, diuque ſatis cogitata, neglecta tandem fuiſſe, & pręterita: Cùm ſemper exiſtimaverim in ſummo diſcrimine verſari illos, qui morbum hunc expectorationi eliminandum committerent. Nam ut tædium hujus methodi, qua Natura materiæ

morbificæ ejiciendæ ſatagit, omittamus', nimiùm periculoſæ inſuper res eſt aleæ, cùm non rarò eveniat, parte aliqua materiæ jam concocta, fortè etiam per ἀναπάθαρσιν rejecta, reliquam adhuc crudam manere, idque ſucceſſivè, præſtantiſſimis quibuſque remediis maturantibus, expectorantibuſque incaſſum uſurpatis, cùm expectoratio nunc quidem ſatis auſpicatò procedat, nunc penitus ſupprimatur; ægro interim uſquequaque periclitante, atque pro meo in expectorationem imperio (quod ſanè nullum prorsùs eſt) ſive vivis, ſive etiam mortuis adjudicando: Cùm è diverſo, mediante Venæſectione, morbifica materia penes meum ſit arbitrium, & orificium à Phlebotomo inciſum tracheę vices ſubire cogatur. Quinimò conſtanter aſſero, huncce morbum, qui, ſi juxta præcepta à nobis damnata tractetur, inter patentiſſimas orci januas meritò recenſetur, æquè certo, ac tutò Methodo jam à me præſcripta (ut de breviſſimo, quo jam profligatur tempore, nihil jam dicam) ac alium quemlibet morbum debellari. Nec dum mihi innotuit vel minimum damni à tàm larga ſanguinis (ut imperitis videri poteſt) detractione cuiquam fuiſſe illatum.

Sæpè quidem aggreſſus ſum in tractando hoc affectu, θεραπείας rationem aliquam ſtabilire, quæ citra ingentem hanc ſanguinis jacturam ſubſiſteret: nempè vel humorem reſolvendo, vel expectorationis promotione illum evacuando: Sed nondum ea ſors mihi contigit, ut huic ipſi, ſuprà memoratæ praxi, partem aliquam reperire potuerim, cujus beneficio (non obſtante triſti illa apud Hippocratem de *Pleuritide ſicca*, prognoſi) ægrum etiam non moratus expectorationem ab inſultu morbi vindico; per ipſum ſectæ venæ orificium, & Pleuritidi fugam parans, & ſanitati reditum. Quan-

Quandoquidem verò hujus morbi curatio in repetita venæ ſectione ferè tota ſtat, quæ tamen ab imperitis Chirurgis, & neſcio quibus Medicaſtris in locis ab oppidis populoſioribus longè diſſitis celebrata, miſeros à *Punctura Tendinum* in artus amittendi, atque adeò in vitæ magnum diſcrimen ſæpiſſimè conjicit; non è re fore duxi, rationem huic malo ſuccurrendi, ſi fortè fortuna impingatur, hic ſubnectere. Qui verò punctura hujuſmodi plectuntur, dolorem non ſtatim ſentiunt, ſed duodecim horis poſt Phlebotomiam ſe eodem affici conqueruntur, non tam in orificio nuper facto, quàm in partibus ad axillam tendentibus, ubi tandem dolor ſe figit, & tunc maximè percipitur, cùm brachium extenditur; attamen læſa pars tumore admodum inſigni non afficitur, eodem avellanę magnitudinem vix ſuperanti, ſed ex orificio humor aqueus, vel ichor quidam jugiter deſtillat, quod quidem præcipuum puncturæ tendinis diagnoſticum eſt habendum. Ita curatur, ut & propriis oculis ipſius obſervavi.

℞. *Rad. lilior. albor.* ℥iiii. *Coq. ad teneritudinem in lactis vaccini* lib. ii. *Deinde* ℞. *farin. lini, & avenac. an.* ℥iii. *Coquantur farinæ ad Cataplaſmatis conſiſtentiam in ſeq. lactis a radicibus prædictis colati, & radicibus contuſis miſceantur f. Cataplaſma, parti affectæ calidæ applicandum mane, & veſperi.*

CAPUT VI.

Perineumonia Notha.

HYeme ingruente, at ſæpiùs ſub ejuſdem exitum, Vereque adhuc naſcente, quotannis emergit Febris *Symptomatis Peripneumonicis* haud

paucis conſpicua. Paulò habitiores, ac craſſos ea præ cæteris aggreditur; virilem ętatem vel aſſequutos, vel etiam (quod ſæpius accidit) prętergreſſos, liquoribus ſpirituoſis (vini maximè ſpiritui) plus ęquo addictos. Cùm enim in hujuſmodi hominibus ſanguis humoribus pituitoſis, brumę tempore congeſtis, fuerit oneratus, atque idem ab ineunte Vere in novum motum cieatur; Tuſſis hanc nacta occaſionem, mox ſubingreditur, qua miniſtra dicti humores pituitoſi in pulmones irruunt: quo tempore ſi fortè æger nullo vivens conſilio, liquores ejuſmodi ſpirituoſos adhuc liberaliùs hauriat, craſſeſcente jam ferè, quę tuſſim excitabat, materia, & ab ea præcluduntur Pulmonum aditus, & Febris omnem ſanguinis maſſam depaſcitur. Primo Febris inſultu nunc incaleſcit æger, nunc friget: Vertiginoſus eſt, de capitis dolore queritur lancinante, quoties Tuſſis importuniùs fatigat. Potulenta omnia vomitu rejicit, nunc ſine Tuſſi, nunc illa vexatus. Urina turbida cernitur, & rubens intensè. Sanguis detractus Pleuriticorum ſanguinem refert, Anhelus ſæpenumerò ſpiritum crebro, ac celeriter ducit. Si moneatur, ut Tuſſim provocet, haud aliter dolet caput, ac ſi in partes mox diſſiliret (qua loquendi formula ægri ut plurimum utuntur) Dolet & Thorax omnis, vel ſaltem pulmonum coarctatio adſtantium auribus percipitur, quoties tuſſit æger, pulmone non ſe ſatis dilatante, præcluſis adeò ab intumeſcentia, ut videtur, meatibus Vitalibus, unde intercepta circulatione, ſanguineque quaſi præfocato, nulla ferè, præſertim in habitioribus, Febris indicia ſunt; licèt hoc accidere etiam poſſit ob materię Pituitoſę copiam, qua horum ſanguis gravatus in plenam ebullitionem nequit aſſurgere.

* In curanda hac Febre id mihi negotii dari sentio, ut sanguinem istum, qui ad Pulmonum & suffocationem, & incendium facit, Phlebotomia revellam; ipsos pulmones remediis Pectoralibus deobstruam, atque eventilem; & dietæ refrigerantis ope totius corporis calorem compescam. Cùm verò *hinc* materiæ Pituitosæ saburra in venis contenta Pulmonum inflammationi fomitẽ quotidie subministrans, Venæ sectionem sæpè repetitam videretur indicare; *illinc* verò observatio, quam facere potui diligentissima, me doceret Phlebotomiam sæpè repetitam Febricitantium iis, qui crassiore essent corporis habitu (præsertim ætatis florem prætergressis) pessimè cessisse, atque adeò ab ejusmodi repetitione haud minùs absterreret; *Catharsin* ego crebriorem Venæ sectioni succenturiabam, quæ ei satis rectè substituitur in illis, qui à largiori, & iterata sæpiùs Phlebotomia abhorrent.

Ad hunc itaque modum processi; sanguinem è brachio in lecto jacentis extrahendum præcepi, nec passus sum, ut ex eo surgeret ad duas, tresve horas; cùm omnis sanguinis eductio, quæ universam corporis compagem labefactat quadantenus, concutitque, hoc pacto faciliùs toleretur; ita ut mitiùs cum ægro agatur, cùm in lecto cubanti unciæ decem fuerint detractæ, quam si sex, septemve tantùm amiserit, postquam è cubili surrexerit. Die sequenti Potionem sequentem manè sumendam propino.

℞. *Cassiæ extract.* ʒi. *Glycyrrhizæ* ʒii. *Ficus pingues N.* iii. *fol. Senn.* ʒiiss. *Agarici trochisc at.* ʒi. *Coq. s. q. aq. Colat.* ʒiiii. *dissolve Mannæ* ʒi. *Syr. Ros. solut.* ʒss. *Ms. f. potio.*

Postridie sanguinem secunda vice mittere soleo,

atque interjecto die uno Potionem Catharticam modo præscriptam iterum exhibeo, diebus alternis jugiter repetendam, donec omnino convaluerit æger. Diebus à purgatione vacuis, *Decocto Pectorali*, *Olco Amygdal. dulc.* ac id genus aliis ut utatur, consulo.

A Carnibus, & earum jusculo, maximè verò à liquoribus spirituosis quibuscunque, ægrum interim inhibeo; quorum loco Ptisanam ex hordeo,& liquiritia (Cerevisiam item tenuem, si eam efflagitet) pro potu ordinario concedo.

Atque ista quidem methodo vincenda est *Peripneumonia* hæc *Notha*, orta ab exundanti colluvie Pituitosa in sanguine aggesta ob Hyemis analogiã, & in pulmones explosa, in qua non tantùm iterata Venæ sectio, sed & Catharsis etiam indicabatur, secus atque in *Vera Peripneumonia*: quam ego ejusdem plane indolis cum *Pleuritide* esse arbitror, atque ab illa in eo tantùm differre, quod *Peripneumonia* Pulmones universalius afficiat. Quin & utriq; morbo pari omnino methodo medemur, Venæ sectione sc. prę cęteris, & medicamentis Refrigerantibus.

Notha hæc *Peripneumonia*, licèt ad *Asthma siccum* aliquantulùm accedat, tùm quoad spirandi difficultatem, tùm etiam alia quædam symptomata, ab illo tamen satis dignoscitur, cùm in ista manifesta Febris, atque inflammationis signa se prodant, quæ in hoc nusquam comparent; quàmlibet in hac specie minora sint longè, ac obscuriora illis, quibus insignitur *Vera Peripneumonia*.

Diligenter autem animadvertendum, quòd ubi Vini spiritui, aut aliis id genus liquoribus, cum hoc morbo conflictantes se olim addixerint, minimè tutum erit eos statim, ac derepente ab iis depellere;

sed

sed sensim id agendum, quo minus *Hydropi* tàm repentina mutatio, ac abrupta viam sternat. Quod etiam in morbis quibuscunque ab hac προφάσι oriundis observari debet. Cùm vero de *Spiritu Vini* mentio fuerit facta, hic obiter dicam. Optandum sane esset, quod aut idem omnino exulet, aut saltem spiritibus reficiendis, non verò iisdem extinguendis usurpetur; nisi quis internum ejus usum prorsus abdicandum maluerit, proindeque à Chirurgis solùm ad *Ulcera digerenda* fotubus immiscendum, aut *Ambustis* extus admovendum: quo postremo casu omnibus remediis, quotquot adhuc inventa fuere, hic liquor facile palmam præripit, cum cutem subjacentem ab omni putrefactione tueatur, ac vendicet, atque eo nomine curationem quàm citò absolvat, *digestionem*, quæ non nisi admodum tardè sua tempora percurrit, etiam non moratus: nempe si lintea spiritu vini imbuta partibus ab aqua ferventi, pulvere pyrio, vel simili lęsis quam primum hoc infligitur malum, applicentur, eademque spiritu dicto madefacta subinde repetantur, donec dolor ab igne penitus evanuerit, postea solùm bis in die.

CAPUT V.

Rheumatismus.

NUllo non tempore incessit hic morbus, maximè *Autumno*, & prę cæteris annis florentes, & οἷς γόνυ χλωρόν. Hac ut plurimum occasione nascitur; æger sc. sive exercitio aliquo vehementiori, sive alio modo excalefactus, mox repentinum frigus admisit. A rigore, atque horrore orditur tragœdiam, quos statim excipiunt calor, inquietudo, sitis, & reliqua illa

illa infelix ſymptomatum caterva, quibus ſtipantur Febres. Elapſo die uno, alterove (eſt & ubi citiùs) æger atroci dolore, nunc in hoc, nunc in illo artu infeſtatur, in carpis, humeris, genubus præſertim, qui locum ſubinde mutans, viciſſim illos occupat, rubore quodã,& tumore in parte,quam poſtremum affecit,adhuc reſiduis.Primis aliquot diebus, Febris, & ſymptomata jam memorata quandoque coincidunt;Febris autem ſenſim evaneſcit,manente dolore,quin & nonnunquam immaniùs ſæviente, materia ſc.febrili in artus translata; quod ſatis arguit Febris ipſa ſæpiùs recrudeſcens ob materiam morbificam ab intempeſtivo Externorũ uſu repercuſſam. Morbus hic quoties à Febre ſejungitur, *Arthritis* ſæpe audit:quamvis eſſentialiter ab illa diſtinguatur, prout cuivis facilè conſtabit, cui uterque morbus intimiùs fuerit perſpectus: unde forſan petenda eſt ratio,cur tàm ſicco illum pede trãſiverint ſcriptores Medici:Niſi forte arbitremur, hanc morbi ſpeciem ad reliquam malorũ Iliada de novo acceſſiſſe. Utut ſe res habeat, jam plus ſatis graſſatur hic morbus; & licèt rariſſimè hominem è medio tollat, Febre ſemel depulſa, tamen & vehementia doloris,& diuturnitas eum prorſus contemni non ſinunt.Etenim ſi minus peritè tractetur,non ad menſes tantùm,ſed ad annos etiam aliquot,imò per omnem adeò vitam miſerum haud infrequenter diſcruciat; quamvis in hoc caſu, non eodem ſemper vigore, ſed Paroxyſmis quibuſdam periodicè repetitis, ad inſtar Arthritidis, ſubinde laceſſit: imò verò poteſt fieri, ut ubi diu, multumque vexaverint dicti dolores, tandem ſponte deſiſtant,atque interim æger omni membrorum motu ad mortem uſque privetur, digitorum articulis quaſi inverſis, & protuberantiis, ut in Arthri-

thritide, nodoſis in interna magis, quàm externa digitorum parte ſe prodentibus: ſtomacho nihilominus valeat, & cætera ſanus vitam toleret.

Eſt & alia hujus morbi ſpecies, licet non hujus eſſe proſapiæ vulgò credatur, quæ *Lumbago Rheumatica* aptiſſimè dicetur: immanis dolor ſc. idemque fixus circa lumborum regionem, ipſumque aliquando ad os ſacrum ſe demittens, *Paroxyſmum Nephriticum* mentitur; niſi quòd æger non vomiturìat: nam præter dolorem atrociſſimum, & vix ferendum circa ipſos renes, aliquandò & ureteres per omnem eorum ductum ad veſicam uſque, eodem licet mitiori, tentatur. Qui & mihi olim impoſuit, tanquam à materia aliqua ſabuloſa in iis partibus hærente penderet; cùm revera materię *Rheumatiſmi* peccanti, & inflammatę ortum ſuum debeat, quę quidem partes illas jam ſolas urit, intacto reliquo corpore. Immanis hic dolor, niſi abligatur eodem modo, quo prior ſpecies, pariter etiam perdurat, pari ſęvitia excrucians; adeo ut miſer nequeat procumbere, ſed vel è lecto exiliat, vel ſuper eodem erectus ſedeat, corpore interim perpetua agitatione nunc verſus anteriora, nunc poſteriora inclinato, reductoque.

* Cùm utraque hæc morbi ſpecies ab inflammatione videatur oriri, quod tùm jam dicta arguunt Phęnomena, tùm pręſertim ſanguinis Venę ſectione educti color, utpote qui Pleuriticorum ſanguini tàm eſt ſimilis, quàm ovum ovo, neque quiſquam reperiatur, qui hos inflammatione laborare vel quidem dubitaverit; his, inquam, ita ſe habentibus, cenſeo ego, Curationem non aliunde, quàm à Phlebotomia debere ſumi, ſanguine interim contemperato,

* *Curatio*.

rato, ejuſque nimio fervore repreſſo, tùm medicamentis refrigerantibus, atque incraſſantibus, tùm etiam conveniente regimine.

Ac proinde ut primùm accerſor, ſtatim ſanguinis ℥ x è brachio lateris affecti mitti jubeo, & Julapium refrigerans, incraſſanſque ad hanc ferè normam præſcribo. ℞. *Aq. Nymph. Portulac. & Lactuc. an.* ℥iiii. *Syr. è limonibus* ℥iſs. *Syr. Viol.* ℥i. *M. f. Julap. de quo bibat ad lubitum*: vel etiam Emulſionem in curatione morbi lateralis jam deſcriptam. Ad dolorem ſedandum, *Cataplaſma è mica Panis ſiliginei, & lacte crocotincto*, vel *fol. braſſicæ* parti affectæ applicandum, & ſæpè renovãdum curo. *Diætam* quod ſpectat, carnibus prorſus interdico, quin & eorum juſculo, quantumlibet tenui, limpidoque; quibus ſubſtituo juſcula Hordeacea, Avenacea, Panatellam, & ejuſmodi. Cereviſiam tenuem, mitemque pro potu tantùm concedo, vel etiam (quæ magis ad rem facit) Ptiſanam ex hordeo, rad. Liquirit. Acetoſæ, &c. in aqua fontana incoctis. Volo interim, ut per aliquot horas ſingulis diebus lecto ſe abſtineat, cùm calor, qui à jugi decubitu naſcitur, morbum promoveat, intendatque.

Die ſequenti ſanguinis tantundem detrahi præcipio; atque intercalato die uno, alterove, pro ægri viribus, tertiò; dein interjecto trium, quatuorve dierum intervallo (prout ægri vires, ætas, conſtitutio, aliæque circumſtantiæ ſuadent, monentque) quartò, atque ultimò ut plurimum, Venæ-ſectionem repeto, rarò enim uſuvenit, ut ultra quartam vicem venam incidamus, niſi vel regimen juſto calidius præceſſerit, vel medicamina calidiora ægro præter neceſſitatem fuerint ingeſta. Quin & Anodyna, ſive Paregorica dicta Remedia effuſiorẽ ſangui-

nis

nis miſſionem poſtulant: Quamobrem, utut ſeviat dolor, per omnem hujus morbi decurſum, religiosè mihi ab his temperandum exiſtimo, modò mihi animo ſit curationem à ſanguinis miſſione ſolùm petere, cum illorum uſu figatur morbus, neque tàm facilè Venæ ſectioni cedat; quæ ideò ob hęc ipſa medicamenta officiosè nimis exhibita, ſępius quàm erat opus, celebranda eſt. Quid quod & in morbi ſtatu, neque eam, quam titulo pollicentur, ἀναλγησίᾳ valeant præſtare?

Interim dum prædicta remedia, diætaque ſedulò uſurpantur, *Enema* è Lacte ſaccharato ſubinde injici curo, diebus ſcilicet à Phlebotomia vacuis. Porrò ut hæc omnia ad dies minimùm octo ab ultima Venæ ſectione diligenter obſerventur, ſeriò hortor, moneoque; quibus elapſis, *Potionem Catharticam* è Lenitivis præſcribo manè hauriendã, & inſequenti veſperi doſin paulò liberaliorem *Syr. de Meconio in Aqua fl. Paralyſ.* quo ſc. ſanguinis orgaſmus, unde & recidivæ periculum aliter intentari poterit, penitus reprimatur. Quibus ritè peractis, ut in priſtinum vitæ genus (quoad victum, exercitia, atque aerem) pedetentim ſe recipiat, lubens patior; ita tamen, ut neque vinum, neque liquorem ſpirituoſum quemlibet, neque etiam cibos, ſive ſale, ſive aromatis conditos, ſive etiam ὀψοφαγία quęcunque, niſi diù poſteà deguſtare liceat.

Poſt venam, quoties ſuprà innuimus, pertuſam, ægri dolores admodum imminuentur, neque tamen adhuc prorſus evaneſcent, at verò reſarcita, quam fecerat ſanguinis detractio, virium jactura (ſuperveniente maximè proximo illo anni tempore, quod magis faciet ad redintegrandum corporis robur, quàm id, quo primum decubuit æger) ſymptomata

ad unum omnia ceſſabunt, atque æger pancraticè impoſterum valebit.

Jam verò, tametſi prædicta Methodo, aut alia huic ſimili, tempeſtivè, atque ſub ipſo morbi ingreſſu adhibita, eum, quem jam dixi, finem ut plurimum ſortiatur; non raro tamen accidit, ut ubi æger per errorem contrario planè modo fuerit tractatus, doloribus vagis, nunc quidem mitioribus, nunc verò atrocioribus, per omnem vitam miſerè diſcrucietur: qui quidem minus cautis nullo negotio imponunt, & pro *Scorbuti* ſymptomatis vulgò habentur. Hic enim obiter, ſed & liberè tamen dicam, quod licèt nullus dubitem, quin *Scorbutus* in his Plagis Borealibus reverà inveniatur, tamen eum morbum non tàm frequentem, quàm fert vulgi opinio, occurrere perſuaſum mihi habeo; multos autem ex iis Affectibus (ne pluribus dicam) quorum nomine *Scorbutum* incuſamus, vel morborum *Fientium*, nondum verò *Factorum*, quique nullum adhuc certum induerunt Typum, effecta eſſe; vel etiam infelices *reliquias* morbi alicujus nondum penitus devicti; à quibus ſanguis, cæterique humores contaminantur: Verbi gratia, quibus in corporibus materia aliqua *Arthritidi* producendæ apta recens generatur, nondum tamen in artus depluit, varia ſe oſtendent ſymptomata, quæ *Scorbuti* ſuſpicionem facient, donec *Arthritis* jam formata, atque actu ſe exercens, nullum amplius dubitandi locum relinquat. Neque ignoramus, non pauciora ſymptomata *Scorbutum* mentientia, *Podagricos* jam à Paroxyſmo liberatos infeſtare; dum ſcilicet vel intempeſtivus evacuantium uſus, vel ægri effœta ætas, vel alia aliqua cauſa naturam interpellaverit, quò minus materiam omnem Arthriticam in artus exonerare va-

valuerit; quæ adhuc retentam, cùm τὸ ἀνεπιτήδειον exiſtat, totam ſanguinis maſſam inquinat, & confertiſſimo peſſimorum ſymptomatum agmine hominem laceſſit: Quod quidem non de *Arthritide* tantùm, ſed & de *Hydrope* adhuc incipiente dictum volo, de quo morbo licèt vulgò jactetur, *Ubi deſinit Scorbutus, ibi incipit Hydrops*, hęc tamen regula ſępe ſępius non aliter eſt accipienda, quàm quòd, ubi primùm ſe *Hydrops* manifeſtis prodit indiciis, pręconcepta de *Scorbuto* opinio ſtatim collabaſcit. Poteſt & idem hoc affirmari de quamplurimis aliis morbis Chronicis, vel adhuc in corpore humano naſcentibus, quique proinde nondum certum aliquem ſibi cuderunt Typum; vel etiam de illis, qui, licet partim fugati ſint, nondum tamen penitus debellati, exterminatique videntur. Et ſanè niſi hoc concedamus, *Scorbuti* nomen, uti hodiè fit, in immenſum creſcet, & omnem ferè morborum numerum abſolvet: Cùm, ſi id ſedulò agamus, ut abdita cujuſque morbi penetralia perſcrutemur, eumque poſt irregularium ſymptomatum vela latentẽ eruamus, ſua ſe mox ſpecie ſit proditurus, & ad illam, ad quam attinet familiam haud difficulter relegandus. Quin & Methodus, qua hujuſcemodi morbi ſunt abigendi, non adulterinis illis ſymptomatis, ſed ipſi morbo, qualiſnam is demum fuerit, ceu perfectè formato, jamq; actu exiſtenti accommodanda.

Sed hìc notandum, non adeò conſultum eſſe, quandò *Rheumatiſmus* aliquot annorum Diuturnitate altas radices egit, ſanguinem tàm brevibus, ac ſub ejuſdem primordiis fiebat, intervallis mittere; quin pręſtare, ſeptimanarum aliquot intercapedine repetitas illas Venæ ſectiones diſterminare; quę tandem vel penitus materiam morbificam averruncabunt,

bunt, vel ſaltem eò conducent, ut Fontanella in crurum alterutro excitata, & Spiritu quovis Volatili in vino Canarino manè, & ſerò exhibito, reliquiæ ejus extirpentur.

Jam verò quantumcunque diſcriminis inter verum Rheumatiſmum, ut ſuprà innui, & Scorbutum intercedat, aliam tamen ſpeciem eſſe Rheumatiſmi, quæ ad Scorbutum quàm proximè accedit, omnino confitendum eſt, utpote quę inſigniora hujus morbi ſymptomata æmulatur, & pariter eadem fermè remedia ſibi vendicat, ideoque mihi *Rheumatiſmus Scorbuticus* audit. Dolor nunc hanc, nunc illam partem obſidet, ſed eadem in tumorem, ac in alia ſpecie rarò attollit, neque febrim ſibi comitem adjungit. Inſuper non adeò fixus manet, ſed indolem magis vagam, ac incertam refert, cum anomalis, inconditiſque ſymptomatis ſtipatus. Nunc hunc, vel illum artum diſcruciat, mox internas ſolùm partes afficit, proindeque ægritudinem parit, quę redeunte externarum partium dolore iterum ſe proripit; ita ægrum alternatim divexans, ac in diuturnitatem longam ſe protrahens, ad inſtar morborum, qui vel maximè Chronici habentur. Fœminas præ reliquis adoritur, ut & viros qui imbecilliori natura ſunt; adeoque ad effectuum hyſtericorum claſſem referri debere planè ſuſpicarer, niſi quòd iterata experiẽtia comprobaſſem, eum remediis hyſtericis minimè ceſſiſſe. Illi etiam, qui longum, & repetitum *Corticis Peruviani* uſum experti ſunt, huic malo ſunt obnoxii; quod quidem (ut obiter attingam) unicum eſt incommodum, quod ex hoc remedio illatum novi unquam. Sed utut id ſit, hic affectus ſive ex hac occaſione, ſive ex alia quacunque cauſa originem ducit, quàm facillimè debellatur, vinciturque uſu ſequen-

quen-

quentium, quę, niſi privato commodo publicum prętuliſſem, prorſus mihi reticenda eſſent. Etenim his ſolis quam multos, eo quo deſcripſimus, modo laborantes ſanavi, quibus Venę ſectiones, quantumlibet repetitę, Cathartica, Dięta lactea, Pulveres teſtacei, &c. ne hilum profecerunt. Atque hęc ſunt.

℞ *Conſerv. Cochlear. hortenſ. rec.* ℥ii. *lujul.* ℥i. *pulv. Ari Comp.* ℥vi. *cum ſ. q. ſyr. Aurant. f. Electuar. Capiat.* ℥ii. *ter in die per menſem integrum, ſuperbibenda aquæ ferventis* ℥iii.

℞ *Cochlear. hortenſ. M.* viii. *Beccabung. Naſturt. aquat. Salviæ, Menthæ, an. M.* iv. *Cort. Aurant. n.* vi. *Nuc. Moſchat. contuſ.* ℈ſs. *Infundantur in Cereviſiæ Brunſvicenſis* lib. xii. *ac diſtillentur organis communibus, & eliciantur tantummodo Aquæ* lib. vi. *pro uſu.* Atque præciſa doſis *pulv. Ari comp.* obſervetur, aut ſaltem eadem non minuatur.

CAPUT VI.

Febris Eryſipelatoſa.

NUllam non corporis partem, idque nullo non tempore inceſſit hic morbus, at præ reliquis faciem, exeunte præſertim Æſtate; quo tempore ſæpe dum ſub dio verſatur, corripitur æger. Facies ſiquidem ex improviſo in tumorem attollitur, qui ſubito exorſus cum dolore, ruboreque ſummis, denſo minimarum puſtularum ordine diſtinguitur, quę aucta magis inflammatione in veſiculas ſubinde faceſſunt: hinc per frontem, ipſumque caput latius ſerpit, oculis interim tumoris magnitudine plane obrutis (ruſticis *Syderatio* audit) neque multum

profectò abludit, niſi quòd adſunt puſtulæ, ab iis ſymptomatis, quæ inflicta ab apum, veſparumque aculeis comitantur vulnera. Hoc ſe habet modo *Eryſipelatis* notiſſima ſpecies, ac vulgaris.

At verò quamcunque corporis partem hoc vitium obſederit, ut etiam quocunque anni tempore rigor, atque horror, niſi præceſſerint (quod nonnunquam pridie, aut nudius tertius ſolet contingere) huic ſe inflammationi utplurimum adjungunt, ſitis inſuper, inquietudo, ac reliqua Febrium indicia, procedente morbo, uti primùm Febris dolorem, tumorem, atque alia peperit ſymptomata (quæ in dies ingraveſcentia nonnunquam in *Gangræna* terminãtur) ita hæc invicem haud mediocrem ad Febris augmentum conferunt operam, donec remediis idoneis utraque reſtinguantur.

Eſt & alia hujuſce morbi ſpecies, licèt rariùs occurrens: Hæc quolibet anni tempore invadit, idque hac ut plurimum προφάσει, quod ſcilicet æger vinorum ſubtilium magis, magiſque attenuantium potationi paulò liberalius indulſerit, aut liquoris ſimilis ſpirituoſi. Febriculam, quæ agmen ducit, mox excipit puſtularum per univerſum ferè corpus eruptio, quæ urticarum puncturas referunt, & nonnunquam in veſiculas attolluntur, mox recedentes tuberculorum more ſub cute ſe condunt cum pruritu mordaciſſimo, & vix tolerando, at quoties leviſſimam ſcalpturam ſubeunt, rurſum apparent.

*Hic ego materiam peccantem ſanguini permixtam ritè evacuandam, ejuſdemque ſanguinis ebullitionem remediis illam contemperantibus ſufflaminandam cenſeo; eam denique quę jam partibus impacta eſt, materiam evocandam, diſcutiendamque.

Hæc

* *Curatio.*

Hęc ut fiant, ubi primùm accedo, satis largam sanguinis quantitatem è brachio extrahi præcipio, qui quidem Pleuriticorum sanguinem ferè semper ęmulatur. Die sequente blandam illam Potionem Catharticam mihi in Praxi familiarem exhibeo, & hora somni (si paulò frequentiùs dejecerit ęger) hauſtum aliquem Paregoricum: e. gr. *Syr. de Meconio in Aq. fl. Paralyſ.* vel alium ejuſmodi. Peracta Catharſi, partem affectam ſequenti decocto foveri jubeo. ℞ *Rad. Alth. & Lil. an.* ℥ii. *fol. Malv. Sambuc. Verbaſc. an. M.* ii. *flor. Melilot. ſummit. Hyper. & Centaur. min. an. M.* i. *Sem. Lini, & Fęnugr. an.* ℥ſs. *Coq. in ſ. q. aq. ad* lib. iii. Coletur liquor, & tempore uſus adde ſingulis libris Decocti, *Spir. Vin.* ℥ii. Stupæ è panno laneo levis texturæ hoc decocto immerſę, ac expreſſę, calidè admoveantur parti bis in die, quæ poſt fotum quotidie illinatur ſeq. mixtura. ℞ *Spir. Vin.* lib. ſs. *Theriac. Androm.* ℥ii. *pulv. Piperis longi, Caryophil. an.* ℥ii. *M.* Charta emporetica hac mixtura madefacta parti circumvolvatur.

Æger inſuper, ut juſculis tantũ hordeaceis, atq; avenaceis, cùm pomis aſſatis veſcatur, volo; tum etiam cereviſia utatur tenuiſſima, & per horas aliquot ſingulis diebus à lecto ſibi temperet. Hac methodo tum Febris, tum alia ſymptomata citiſſimè utplurimùm fugantur. Sin aliter, rurſus venam ſeco; quod & tertium nonnunquam fieri debet, interpoſito ſemper die uno, ſi prava nempe adſit ſanguinis diatheſis, & Febris intenſior. Diebus à Venæ ſectione liberis *Enema* è Lacte cum Syr. Violaceo, & julap. refrigerantia ex Aq. Nymph. &c. in *Rheumatiſmi* curatione jam dicta, qualibet hora diei uſurpanda præſcribo. Ut plurimum verò unica

Venæ sectio,& subsequens Catharsis, si tempori adhibeantur, rem expediunt.

Quæ urticarum puncturas, cum pruritu, refert, species pari modo est amolienda, nisi quod hæc remediis ab extra applicandis minus egeat.

Hìc obiter dicam, quod licet non solum hic affectus, de quo jam loquimur, sed & plerique eorum, qui cutim impetùnt, & eruptionem aliqualem comitem sibi adjungunt(modò Chronici ii sint) facilè huic methodo cedant, ac proinde sanguinis missione, & Catharsi iteratis brevi se proripiant, eorum tamen aliqui via plane diversa tractandi sunt, nec evacuationes modò dictæ quantumlibet repetitæ, nec *pulveres testacei* sanguini edulcorando destinati quicquam proficiunt; cùm recrementa quędam pravam diathesin adepta intimiùs cuti impingantur, non nisi remediis, quæ sanguini robur, ac vim conciliant, proindeque cutis spiraculis deobstruendis apta nata sunt, ullatenus amovenda, debellandaque. Cum successu itaque non vulgari sequentem methodum aggressus sum in *Pruritu ferino*, atque inveteratis id genus cutis eruptionibus. Ut

℞ *Theriac. Androm.* ʒss. *Electuar. de ovo* ℈i. *rad. serpentar. Virgin. subtilis. pulverat. gr.* xv. *lapid. Bezoard. Oriental. gr.* v. *cum s. q. syr. è Conditura Citri f. Bolus, sumendus mane, & hora somni per dies* 21. *superbibendo cochl.* vi. *seq. Julapii.*

℞ *Aq. Card. Bened.* ʒvi. *Aq. epidem. & Theriacal. stillat. an.* ʒii. *syr. Caryophyl.* ʒi. *m. s. f. Julapium.*

Singulis matutinis post assumptum medicamentum sudet horæ unius, vel alterius spatio, vel potius pluribus stragulis, quam soleret, coopertus in lectulo levi madori indulgeat per dictum tempus. His finitis, si pustulæ adhuc non evanuerint, sequenti linimen-

mento partes affectæ inungantur. ℞ *Unguent. ex oxylapatho* ʒii. *unguenti pomati* ʒi. *flor. ſulphuris* ʒiii. *ol. Rhodii* ℈ s. *f. liniment.* Veruntamen medicamenta prę̃ſcripta haud uſurpentur, niſi Venæ ſectione, atque catharſi ritè præmiſſis, quæ tametſi ſolum adhibitæ curationem non abſolvunt, ęgrum tamen contra febrim præmuniant, ob uſum medicaminum calidorum aliàs occurſuram.

Eſt & alia *Eruptionis* ſpecies, etſi minus frequens, ad cujus medelam nullæ prorſus evacuationes conferunt. Hæc tamętſi in aliis quandoque partibus, ut plurimum tamen in pectore apparet, ac loco aliquo determinato ſe figit, vix cutim ſupereminens, atque latiorem maculam præ ſe ferens, niſi quod aliquando porriginoſa, ac quaſi furfuracea, cum ſquamulis colore ad flavum vergente tinctis, cernitur. Hac ſive *macula*, ſive *impetigine* vigente, æger bene ſe habet, eadem vero evaneſcente, ut ſæpe fit, leviculam ægritudinem patitur, atque urina ejus turbidior, & rubicundior, ſed ad flavedinem accedens, redditur. In hujus etiam affectus curatione eadem via, atque iiſdem poſt evacuationes univerſales, plane remediis inſiſtendum, ac in Pruritu ferino modo dicto; ac proinde, quod non omittendum, vini, ut & carnium ἐυπέπτων uſus omnino concedendus, cùm refrigerantia omnia magis officiant, quam proſint. Atque ita hęc poſtrema Eruptionis ſpecies curatur, quę tamen aliquando non niſi *Aquis Ferreis* diu epotis cedet.

CAPUT VII.

Angina.

QUolibet anni tempore aggreditur, maximè tamen illo, quod Ver, atque Æſtatem interjacet, juvenes prę cęteris,& temperamento ſanguineo prędítos; Rufos etiam, quod non ſemel obſervavi, prę reliquis omnibus. Rigent, horrentque mox à primo morbi inſultu, ſequitur Febris, & paulo poſt dolor,& Faucium inflammatio; cui niſi maturè ſuccurratur, ęger ſtatim nec deglutire valet amplius, nec ſpiritum per nares ducere, ſed cum ſenſu quodam ſtrangulationis prægluduntur Fauces ab inflammatione, & tumore Uvulæ, tonſillarum, laryngis, ita ut tantum non ſuffocetur. Ingens ab hoc morbo periculum, utpote qui paucis nonnunquam horis homines jugulat; quoties ſcilicet magna vis materiæ Febrilis in prædictas partes conjicitur, neque ſatis tempeſtivè convenientium remediorum uſu ingruenti occurritur procellę.

* Opem laturus, ſanguinem cùm primis è brachio copiosè detraho, mox ex ranula utraque; dein, ut partes inflammatæ *melle Roſaceo ſpiritu ſulphuris* ad ſummum acorem permixto, tangantur, authorſum: mox *Gargariſma* ſequens præſcribo, non vulgari modo uſurpandum, ſed ita, ut in ore ſine ulla agitatione contineatur, donec incaleſcat, dein expuatur, & repetatur ſubinde. ℞ *Aq. Plantag. Roſ. rubr. & Sperm. Ranar. an.* ℥iiii. *Album. ovorum in aquam agitando redact. N.* iii. *Sacch. cand. alb.* ℥iii. F. Gargariſma. Jubeo etiam, ut de Emulſione in cura

* *Curatio.*

ra *Morbi lateralis* prescripta, vel simili, in dies sumat.

Sequenti mane, nisi Febris, & dolor inter deglutiendum perceptus aliquantulum remiserint, venam in brachio rursum ferio, Catharsi in diem posterum rejecta. At si utraque hæc minuatur, *Cathartico* Lenitivum statim exhibeo; quod quidem post sanguinis missionem præ omnibus aliis perutile, ac apprimè necessarium esse, multiplici experientia comperi. Si forte, quod quidem oppidò rarum est, Febris, aliaque symptomata, etiam post Catharsin, bellum minentur, iterata ut prius Venæ sectione, perdomanda sunt, ut & *Epispastico* amplo, ac forti, posteriori cervici applicando. Per integrum hujusce morbi decursum, Enema refrigerans, emollienſque omni mane, dempto illo, quo Catharsi vacat, injiciendum, atque ægrum hoc pacto reficiendum quotidie præcipio. Carnes, cujuscunque demum generis, ut & jusculæ ex iis parata, sacra sunto; jusculis vero hordeaceis, avenaceis, pomis coctis, acid genus aliis vescitor; ptisana ex hordeo, vel cerevisia tenuissima utitor. Lectulo interim per horas aliquot quotidie absistat; cum hujus tepor tum Febri, tum reliquis symptomatis, quę hac methodo expugnare satago, vires addat. Animadvertendum est autem, quod istiusmodi *Angina*, quæ Febris mihi *Stationariæ* dictæ symptoma tantùm est, illa ipsa methodo curari amat, quam Febris ea sibi vendicat, ac proinde vel per διαφόρησιν, & cutis spiracula exterminanda est, vel per aliam qualemcunque medendi methodum, quę Febri Primariæ, cui inhęret, debetur, quod sedula observatione dignum.

Sunt & aliæ Febres *Intercurrentibus* jure merito annumerandæ, quæ, quoniam alio aliquo modo

immediatè abitum ſibi parant, & in hoc, vel illo ſymptomate deſinunt, vulgò Febres non habentur; licèt tales ab origine verè fuerint, atque Affectus ille, à quo morbus nomen mutuatur, Febris tantùm ſit *ſymptoma*, quæ in illo demum terminatur. Impręſentiarum duas tantùm, *Hæmorrhagiam* ſcilicet *Narium*, ac *Hæmoptoen*, leviter perſtringam.

* *Hæmorrhagia Narium* quavis anni tempeſtate infeſtat, præcipuè ſanguine præfervido, temperamento verò debiliore prędito; idque magis ætate ingraveſcente, quàm adoleſcente. Primo utplurimum appulſu Febris prę ſe fert indicia, qua derepente ſibi per nares, qua data porta, faciente viam, dolor, & calor ſinciput adhuc torquent. Sanguis ad horas aliquot profluit, dein aliquandiu ſiſtitur, mox denuò erumpit, atque hęc viciſſim: donec tandem vel remediorum uſu, vel ſponte ſua ob imminutam copiam, deperditamque cohibitus, omnino ceſſat; ita tamen, ut ægro ſingulis annis à recidiva metuendum ſit, ſi vel à liquoribus ſpirituoſis, vel alia occaſione qualibet ęſtuare contingat.

Eum hìc mihi ſcopum propono, ut ſanguinis fervor nimius, atque Ebullitio, unde oritur dicta præter naturæ modum extravaſatio, frænis omnibus compeſcatur, ejuſque impetus aliò vertatur. Ea propter frequenter brachii venas tundo, & ſanguinem liberaliter extraho, *Pleuriticorum* ſanguini colore ſemper reſpondentem. Victus rationem refrigerantem, atque incraſſantem injungo: Ut Aq. fontan. partes tres, Lactis unam ſimul coctas, & frigidè hauriendas; poma cocta, juſcula hordeacea, & ſimilia à carnibus abhorrentia: Julapia inſuper refrigerantia, atque incraſſantia, unà cum Emulſionibus,

in

* *Hæmorrhagia Narium*.

in morbis Inflammatoriis ſuprà deſcriptis. Lectulo item ut abſiſtat per aliquod ſpatium quotidiè, moneo, tùm ut nullo non die injiciatur Enema leniens, refrigeranſque, nec vel ſemel quidem omittatur: Hauſtu quin etiam hora ſomni Paregorico è Diacodio, ceu catena, conſtrictus ſanguinis furor coerceatur. At verò, quando hujuſmodi Hæmorrhagias non rarò comitetur lympha acrior, quę ſanguini permiſta ejus motum adjuvat, venarum orificia reſerando, præter revulſionem, & refrigerationem, ſolenne mihi eſt Catharticum blandius, vel in ipſius morbi ἀκμῇ propinare, cujus operatione finita, Anodynum exhibeo præter ſolitum viribus auctum; & ubi ſymptomata penitus evanuerint, aliud demum Catharticum.

Quoad externas applicationes. Lintea quadruplicata immerſa aquę frigidæ, in qua *Sal prunellę* diſſolvatur, & poſtea leviter expreſſa admoveantur Nuchæ, ac utrique Cervici ſępius in die. Item poſt univerſas evacuationes peractas liquor ſequens applicetur. ℞ *Vitriol. Hungar. & Alumin. an:* ʒ. i. *Phlegmatis Vitriol. lib. ſs. Coq. tamdiu, donec omnia fuerint diſſoluta. Liquorem frigefactum filtra, & à Cryſtallis ſubinde natis ſepara. Liquori reſiduo adde Ol. Vitriol. duodecimam partem. Turunda ex linteo raſo liquore hoc probè humectata, nari, ex qua ſanguis ſtillat, indatur, per dies duòs iſthìc relinquenda.* Quo etiam liquore linteamina imbuta, & applicata ſanguinem ſiſtunt, ex quacunque demum parte externa idem defluat.

* *Hæmoptoe* etiam, quæ in Æſtatis, ac Veris confinio homines calidioris temperamenti, at minùs robuſti adoritur, & quorum pulmones minùs rectè va-

* *Hæmoptoe*.

valent, præ ſenibus item juniores, ejuſdem ferè indolis cum Hæmorrhagia jam mihi tractata eſt, cùm & hæc quoque febris ſit, quæ tàm nomen, quàm eſſentiam exuit ſuam illa, qua ſoluta eſt Criſi; hoc ferè tantùm diſcrimine, quòd in morbo *priori* ſanguis nimiùm agitatus in narium venulas, in *hoc* verò in pulmones impetum facit; utque in illo, durante fluxu dolor, & calor ſinciput jugiter lancinant, ita in hoc pectus uterque obſidet cum debilitate quadam. Quin & hoc vitium eandem ferè, quam Hæmorrhagia, methodum medendi ſibi vendicat, niſi quòd Catharſin minùs ferat, aqua, præſertim repetita, æger facilè in tabem conjicitur. At Phlebotomia crebrò celebrata, Enema quotidiè injectum, Diacodium hora ſomni propinatum, Dieta inſuper, & medicamenta, tàm incraſſantia, quàm refrigerantia opus pro voto abſolvent.

Atque hæc ſunt, quæ hactenus obſervavi de numeroſa iſta morborum Tribu in varias familias diſpertita, qui *Febrium* ſub nomine cenſentur, atque de iis ſymptomatis, quæ ab illa pendent; in quibus id ſeriò egi, ut nullas Putationes meas, nulla imaginaria Cerebri commenta orbi venderem; animo verò ſincero, candidoque, nulliq; adeò Hypotheſi adſtricto, eorum Hiſtoriam, & naturalia Phænomena aliis traderem; Curationes etiam pari fide, & cautela pari ſubnecterem. Quod ſi vehemens deſiderium Methodum certiorem minuſque lubricam in utiliſſimo tuendæ mortalium vitæ negotio expiſcandi, conſtabiliendique, me in ſemitas nullo antea pede calcatas pertraxerit; nemo eruditorum, uti ſpero, mihi imputabit, quòd vel ſpretis aliorum judiciis meo nimiùm fidam, vel rebus ſtudeam novis; cùm & non ſpernendus rerum eventus mihi hæc inveſtiganti ingen-

gentes hucuſque animos addiderit, & poſterorum experimenta ſine dubio meam fidem ſint liberatura. Et profecto haud oſcitanter impugnandum eſt hoc morborum tàm peſtiferum agmen, quod nullo non die cum genere humano bellũ gerit internecinum, atque ἄσπονδον; & cujus telis duo ad minimum hominum trientes, ſi eos demas, qui violenta morte perimuntur, confoſſi quotannis occumbunt. Indeſinentes horum morborum impetus, & quotidianæ, quas etiam de viris robuſtiſſimis, & ætate maximè florentibus reportabant, Victorię (non obſtantibus ſuppetiis iis omnibus, quas nobis hactenus attulere ſpecioſæ iſtæ Methodi in ſpeculativorum libris ſatis fidenter deſcriptę) animo meo hæc primùm agitanti minùs ſatisfaciebant; cùm reapſe cernerem, ludicra iſta Cerebroſorum commenta ita parùm ad redintegrandam ægrorum ſanitatem conferre, ut qui ad Aſyla hæc confugerant, quicquid pollicitarentur Thraſones Dogmatici, haud meliori in loco eſſent, quàm qui neglecta Arte ſe totos naturæ permiſerant. Si quid ego hìc egero, quo vel periculi, vel etiam difficultatis, quę in his morbis perſanandis plerumque occurrunt, pars aliqua levetur (quod ſalva verecundia, me mihi polliceri poſſe ſaltem ſpero) ſcopum quadantenus aſſequutus ſum, & dulciſſimum improbi laboris in bono Proximi quærendo rectè collocati fructum fero. Hæc præcipua ferè ſunt, quę jam habeo comperta (vel ſaltem ad methodum aliquam novi reducere) circa *Febres*, *& ſymptomata*, quæ ab eiſdem pendent, ad hunc uſque 30. Decembris diem, An. 1675. quo hæc conſcribo.

EPI.

Epistolæ Responsoriæ Duæ

A THOMA SYDENHAM M. D.

PRIMA

DE MORBIS EPIDEMICIS
ab Anno 1675. ad Annum 1680.

AD ROBERTUM BRADY M. D.

SECUNDA

DE LUIS VENEREÆ
Historia, & Curatione

AD HENRICUM PAMAN M. D.

CLARISSIMO VIRO
THOMÆ SYDENHAM M. D.

NEmo uspiam Medicorum, *Vir eruditissime, adhuc vim aeris, & influentiam in humana corpora attentè perpendit, nec in vita nostra perennanda, quas agit partes, eorum quispiam consideravit satis, viresque, quas exerit in fermentando, & circumducendo sanguinem, aut in motibus animalibus quibuscunque peragendis, cujus sit energiæ, & efficaciæ, horum non aliquis notavit; neque ejusdem temperiem naturalem, alterationes multiplices, & mutationes, quas* Constitutiones *haud perperam in-*

di-

digitas, ne leviter quidem vel Medici, vel Historiæ Naturalis Scriptores attigerunt, multo minus perscrutari sategerunt. Fieri sanè nequit, cum in omnes corporis partes, etiam reconditissimas, aer sese insinuet, quin quas subit alterationes, & mutationes à rebus, quibus impregnatur, easdem sanguini, & succis communicet, & imprimat; unde ut plurimum ab hac, vel illa prava aeris constitutione oritur hujus, vel illius indolis prava sanguinis Diathesis. Optimo itaque consilio Observationes Medicas circa morborum acutorum Historiam, & Curationem juxta varias annorum, & eorundem partium constitutiones instituisti, cum in iisdem, aeris actiones in sanguinem, succos, & spiritus præsertim (si ipse non sit spirituum materia) conspiciantur. Et nullus dubito, quin Febrium indoles ab annorum temperie, in quibus grassabantur, observata utilissimam, si non unicam, methodum constituit ad praxin stabiliendam. Perge itaque, & si quæ adhuc restant Observationes Febrium annorum nuperrime elapsorum, fac, ut palam fiant: qua in re quam maxime humani generis saluti prospicies.

In Sect. I. Cap. V. *Libri tui, paucis egisti de usu* Corticis Indici, *& ejusdem exhibendi methodo. Equidem scio quosdam haud infimi subsellii Medicos, qui in magna quantitate, & dosi sæpius repetita eum exhibent; alios item, qui ex eodem extracta, infusiones, & ex infusionibus julapia, & emulsiones conficiunt; quibus modis se non tantum Intermittentes, sed & continuas quasdam certo curare affirmant: Magnum procul omni dubio in curandis Intermittentibus est remedium. Ego quidem per viginti plus minus annos dictum Corticem varia forma, & multiplici præparatione maximo cum successu exhiben-*

bendum curavi. Si vero peculiare quippiam de usu hujusce Corticis nosti, vel quid melius progrediente experientia fueris edoctus, id, ne graveris precor, in lucem proferre.

In curatione Rheumatismi *frequentem Phlebotomiam, & larga manu celebratam tanquam necessariam proposuisti. Quærerem Ego, an non rejecta tam severa, & crudeli methodo, alia non humani sanguinis adeo prodiga, nec minus certa inveniri possit. Dum hæc agis, Dignissime Vir, malevolorum jurgia, & invidorum stigmata, atque calumnias sat superque persenties; neque nunc minus quam olim nomini tuo, aut famæ parcent, licèt ingenuis fere omnibus displiceant, & candidioribus, apud quos solenne est istiusmodi detractores despicere Isti vero, si Febrium historiam longo usu comprobatam, vel earundem essentias, causas, & differentias, vel veram tandem Medendi Methodum expiscari volunt, Te Ducem, & viam præmonstrantem sequi necesse habent; cùm vix, aut ne vix quidem, alia vel earum naturam investigandi, vel curandi ratio possit assignari. Macte itaque esto, & sperne sciolorum dicteria; sincerorum hominum ingenia excita; tu methodum monstrasti, & si tua non placet, qui carpunt, dent politiorem, & magis firmam. Vale, Vir Integerrime, qui hisce peragendis totam Medicorum turbam meritò devincies, inter reliquos verò,*

Tibi jure, meritoque
amicissimum,

Cantabrigę 30. Decem. 1679.

R. BRADY.

Amplis-

Ampliſſimo, Doctiſſimoque Viro

ROBERTO BRADY M. D.

Collegii Cajo-Gonevillenſis Cuſtodi, necnon Regio in Medicina apud Cantabrigenſes Profeſſori longè celeberrimo.

ME certè, Vir Humaniſſime, ſi quid in morborum curatione profecero, ad omne id cuivis efflagitanti impertiendum præ cæteris, qui nunc ſunt homines, facillimum eſſe omnino par eſt: ſi enim ea tantùm mihi innoteſcant, quæ & reliquis mortalibus (quod mihi plus ſatis conſtat) nullo pacto mihi obfuerit levidenſia iſta, & è triviis deſumpta evulgare; ſin autem aſſecutus ſim aliquid, quod è re Medica ſit, & ad certiorem morborum Therapeian faciat, non tam mihi laudi dabitur, quam aliis daretur quibuslibet, ea in lucem expromere; Qui & à Podagra jam ab annis plus minus triginta, & calculo diu male multatus, facile mecum reputo, quam ſerio gauderem, ſi quod meis malis levamen aliorum indicio poſſit afferri: Cùm autem pauciſſimis ingens illud privilegium à Deo Opt. Max. concedatur, ut publico commodo hac in re inſervire queant, iiſque tantùm, quibus *è meliore luto*, quàm mihi, *finxit præcordia Titan*, votis agendum eſt, quod reapſe effectum dare non ſatis eſt virium: Semper enim exiſtimavi, neque id ſine ratione, majoris eſſe felicitatis certam vel leviſſimi alicujus morbi debellandi methodum ægris mortalibus prodidiſſe,

quàm

quàm vel *Tantali*, quod ajunt, vel *Crœſi* theſauros accumulaſſe. Feliciorem hoc illum dixi; dicam & meliorem, ſapientioremque: quod enim uberius & ſapientię,& bonitatis ſuæ ſpecimen quis poteſt edere, quàm, cum ſe è communi generis humani natura deciſum animadvertat,ea quæ molitur omnia ad publicam magis omnium utilitatem, quàm ad ſuam ipſius, qui tam exilis totius particula, & contempta reſeſt, jugiter referre? *Ut enim* (loquor cum maximo illo dicendi, ſentiendique magiſtro *Cicerone* meo, ſui ſæculi, ne dicam univerſæ hominum naturæ Genio) *leges omnium ſalutem ſingulorum ſaluti anteponunt, ſic Vir bonus, & ſapiens, & legibus parens, & civilis officii non ignarus utilitati hominum, pluſquam unius alicujus, aut ſuæ conſulit. Cicero de fin. bon. & mal.* Quinimò ſatis liquet, quòd cùm facinoroſi ſit hominem jugulare, boni viri erit eundē vel conſervare, vel alios iis inſtruere præſidiis, quibus adjuti eum ab interitu vindicent,etiam authore vita jam functo. Et vox illa planè inhumana, & ſcelerata audit eorum, qui negant ſe recuſare, quò minùs ipſis mortuis terrarum omnium deflagratio conſequatur.

His autem impręſentiarum miſſis factis, fatendum eſt,debere me ea, quæ de his morbis, de quibus percontari libuit, animo volutavi, utut exilia, tibi planè aperire, Tibi,inquam Eximio Viro, & *Sparta* quam ornas digniſſimo; cujus ego & eruditioni, & probitati, animique candori ea tribuo encomia, quę reliqua Togatorum Gens, inter quos nites. Præterea etiam, quantum tibi debeo gratiarum, quòd te tàm malè habeant immerita illa, quibus à nonnullis proſcindor convitia;de quibus hoc habeo dicendum, quòd ſi vita innocua hominis, qui neminem neque

fa-

facto, neque dicto læserat, me ab illis sartum tectum reddere valuisset, nunquam in me detonuerant. Cùm autem nullo id meo crimine evenerit, neque, ut spero, eveniet unquam, stat sententia non me ideò plectere, quòd alii deliquerint, id tantùm ratus ad me attinere, ut viri probi scilicet officio defungar, & boni Medici, quantum patitur tenuitas nostra.

Morem itaque geram in tradendis observationibus, quæ mihi in morbis, de quibus sciscitabaris, occurrebant. Primùm autem agam de *Febribus Intermittentibus* nunc apud nostros Epidemicis. Quo nomine non abs re fore arbitror annos istos ordine, sed breviter percurrere, qui illum excipiebant, quo claudebatur *Historia Acutorum Morborum* (qualis qualis illa demum fuerit) qui per præterlapsos annos 15 grassabantur, & quædam obiter perstringere in eorundem curatione à me pridem notata. Quo facto melius innotescet, quo tempore, & quibus gradibus, quæ jam obtinet Febrium *constitutio*, nobis obrepserit.

* Annus 1676. eosdem peperit morbos, quos genuerat Constitutio postremo loco commemorata in dictis Observationibus, *viz.* Annor. 1673, (in cujus Autumno ea se primùm exeruit) 1674, & 1675. At verò exolescente fermè hac crasi, mitiores erant, quàm pro suo genio, qui subpullulabant morbi, & minus insuper Epidemici; non obstante peculiari ejus anni indole, quantum ad manifestas aeris qualitates, quibus ab annis præcedentibus perquam abludebat, cùm & æstatis fervor, & frigus hyemis omnes fermè annos, quorum memoriam habemus, longo intervallo superaverint. Et cùm tàm ingens tempestatum discrepantia similes tamen morbos

* *Annus* 1676.

produceret, satis hinc liquet, non tàm manifestam, quàm occultam aeris temperiem Epidemicis morbis favere. At verò fatendum est, morbos eosdem quoad symptomata quædam aliquandò à manifesta aeris diathesi pendere, quod & *Morbilli*, & *Cholera Morbus* hoc anno invadentes testatum faciunt, de quibus breviter agam.

Morbilli enim nascenti anno coorti, licet non admodum Epidemici, id tamen eximii habebant, quòd solito longiùs procurrerent: nam cùm pro more suo mense primùm Januario comparentes, ad *Æ*quinoctium usque vernum ingravescerent, dein paulatim imminuti cum Solstitio æstivo ferè expirarent, hoc anno ad Æquinoctium fermè Autumnale pertingebant, ab æstatis calore, nisi fallor, aucti viribus, quò diutiùs obsisterent. Neque tamen Methodum Medendi ab usitata illa diversam postulabant.

Exeunte æstate *Cholera Morbus* epidemicè jam sæviebat, & insueto tempestatis calore evectus, atrociora Convulsionum symptomata, eaque diuturniora secum trahebat, quàm mihi priùs unquam videre contigerat. Neque enim solùm abdomen, uti aliàs in hoc malo, sed universi jam corporis musculi, brachiorum, crurumque præ reliquis, spasmis tentabantur dirissimis, ita ut æger è lecto subinde exiliret, si fortè extenso quaquaversum corpore eorum vim posset eludere.

Quamlibet autem hic morbus non aliam à jam recepta medendi rationem sibi vendicabat, *Anodyna* tamen fortiora, eaque sæpiùs ingerenda, quàm aliàs solebam, omninò indicabantur. Ex. gr. Ad quendam vocatus per id temporis truculentissimo illo, quod modo descripsi, symptomate tantùm non enectum (me autem comitabatur *Carolus Goodall* M. D. cu-

D. cujus animi Candor, Probitas illibata, summus in me amor, labor improbus in morbis dignoscendis, curandisque unà cum nomine mihi semper occurrunt) & enormi vomitione, spasmorumque violentia animum agentem, cum sudore frigido, & pulsu vix micante, guttas 25. *Laudani liquidi*, à me jam olim publicati, in cochl. 1. *Aq. Cinnamomi fortis* exhibendas curavi, veritus sc. ne vehiculum paulò copiosius medicamento rejiciendo (quod in vomendi tàm impenso conamine persepe fit) ansam daret: dein lecto assidens quasi ad semihoram, & expertus Remedii vires nec Vomiturition compescendę, nec sedandis Convulsionibus adhuc pares esse, toties illud ipsum repetere, & dosin in tantum augere cogebar (interposito tamen spatio, ut quid à jam ingesto mihi foret sperandum, priùs ediscerem, quàm novas adferrem suppetias) donec tandem pervicaciissima illa symptomata sub jugum victoris mitterentur, quod tamen vel minimo corporis motu excitata denuò excutere satagebant. Seriò itaque imperavi, ut & corporis quieti modis omnibus indulgeret ad paucos dies, & Medicamentum jam dictum, sed in minori dosi, subinde assumeret, etiam postquam convaluerit, ad ἕξιν sc. confirmandam; quod nobis ex animo cessit.

Neq; est, cur me quispiam justo audaciorem pronunciet, eo sc. nomine, quòd tantam Laudani Liquidi vim ęgro infundere non dubitaverim; cùm judice experientia certò constabit, quòd in quibus affectibus ex *Opio* parata indicantur (sunt autem tres, *vehemens dolor*, *vomitus*, *vel dejectio enormior*, & *insigniores spirituum animalium* ἀταξίαι) in iis & Remedii Dosis, & repetendi vices cum symptomatis magnitudine omnino sunt conferendę. Quę enim

dosis remissiori symptomati coercendo par est, ea ab alio fortiore superabitur; & quæ aliàs ægrum in manifestum vitæ discrimen conjiciet, eundem impræsentiarum ab orci faucibus liberabit.

* Atque hi sunt morbi isti, qui hoc anno populabantur, iidem sc. ut jam innui, cum morbis trium annorum præcedentium. Quales autem fuerint, qui annum sequentem *viz.* 1677. funestaverint, non habeo dicere. Cùm enim molestissimo tanguinis mictu, à motu vel levissimo, sub anni initio malè multarer, neque ita diù posteà Podagra etiam, quæ non jam tàm artus, quàm viscera sęvissimo dolore excruciabat, accedentibus insuper virium, & appetitus prostratione', crurum tumore, aliisque symptomatis non minus periculosis (quem si tùm fuerim extinctus, mors certè non tàm à bonis, quàm à malis abstraxisset, haud equidem repugnantem) me domi meæ ad menses tres continere, deinde redintegrandæ sanitatis causa per idem ferè spatium rusticari cogebar: *Autumno* reversus ad meos, Febres Intermittentes hinc inde sparsas esse (quarum tamen pars maxima ægros non in urbe primùm invaserat) ab amicis didici; cùm autem mihi per valetudinem non liceret ęgros invisere, de hoc anno nihil melius silentio possum adferre.

* Proximi anni (*viz.* 1678.) *Constitutio* prorsus immutata *Febribus Intermittentibus* (quæ jam ab anno 1664. ad tredecim sc. annos, urbe ferè exulaverant, nisi quòd nonnullos sporadicè occuparent, vel ex agris fortè comitarentur) usque adeò favebat, ut Epidemicæ rursus audirent; neque eum tamen gradum hodiè tuętur, quin & fines latiùs proferent, donec hæc, à qua pendent, aeris Ἀλήθεσις suam ἀκμὴν at-

* *Annus* 1677. * *Annus* 1678.

attigerit. Quantumlibet autem dictæ intermittentes pauciores aliquot etiam tempore Verno fuerint adortę, eo uſque tamen exeunte Æſtate, & Autumno ſubeunte præ cæteris ſæviebant, ut nulli amplius morbo Epidemici nomen relinquerent. Hyeme verò paululùm fatiſcentes *Variolis* locum cedebant, atque aliis inſuper Epidemicis, qui per omnia dominabantur, donec Intermittentibus apta tempeſtas in orbem rediret.

Sed ut jam ediſſeram, quæ de harum Febrium & natura, & cauſis ſedula obſervatione aſſecutus ſum: inprimis notandum eſt, quòd licèt olim *Quartanæ* frequentiùs occurrerent, nunc dierum aut *Tertianæ* erant, aut *Quotidianæ* (niſi quis poſtremas has *Duplices Tertianas* malit appellare) & pariter quòd licèt Tertianæ, Quotidianæque aliquandò cum rigore, atque horrore invadentes, ſubſequente primùm calore, mox etiam ſudore, tandem in omnimoda ἀπυρεξίᾳ deſinerent, atque poſt ſtatam periodum ægros de novo laceſſerent; ne hunc quidem jam morem ſervabãt ultra tertium, quartumve Paroxyſmum, maximè ſi æger lecto addiceretur, & aſſumptis Cardiacis calidioribus oleum camino, quod ajũt, addiderit. Poſtea verò Febris hæc eo uſque etiam præter indolem ſuam incrudeſcebat, ut *Intermiſſionis* loco *Remiſſionem* tantùm ægro concederet; & magis in dies ad *Continuarum* ſpeciem accedens, tacto Cerebro tandem haud paucos extingueret.

Curationem quod ſpectat, jam à multis annis mihi innotuit, quàm ſit periculoſum eam in Tertianis, & Quotidianis (quæ cùm recentes ſint, nullumque typum indutæ, in continuitatis vicinia adhuc hærent) per ſudorifica moliri: quamvis enim notiſſimum ſit ſimul cum ſudore prorumpente inquie-

tudinem, atque alia symptomata statim evanescere, & ἀπυρεξίαν succedere, & ex consequenti huic paululùm esse indulgendum, saltem non esse obsistendum Paroxysmo fatiscente, tamen est compertissimum, quòd si justo copiosiùs eliciatur sudor, quę intermittebat, Febris jam sit Continua, ægerque tanquam incerto aleæ casu in vitæ discrimine versatur, hic servatur, perit ille. Ratio est hęc, nisi mea me fallit conjectura, quòd sc. istiusmodi profusus sudor, cùm materiæ febrilis, paroxysmi calore eo usque evectæ, ut jam per despumationem ejici possit, modum exuperet, exterminata ea parte, quæ unico paroxysmo respondet, de reliquo sanguini incendendo impenditur. Hujus itaque methodi inefficaciam, & aliarum evacuationem, Venæ sectionis v. gr. & Catharseos incommoda (quarum utræq; relaxando tonum sanguinis morbum protrahunt) dũ mecum perpenderem, *Peruvianus Cortex* certissimam mihi spem fecit; de quo verè affirmare possim, non obstante tàm vulgi, quàm perpaucorum è doctis præjudicio, me nihil mali ægris accidisse ab ejus usu vidisse unquam, vel cum ratione suspicari potuisse, nisi quòd illi, qui longum, & repetitum corticis Peruviani usum experti sunt (ut in *capite de Rheumatismo* præmonstraverim) in speciem quandam *Rheumatismi Scorbutici* nonnũquam incidunt. Hoc autem malum perquam rarò ex hac occasione nascitur, & quandò accidit, facillimè Remediis ibidem descriptis cedit.

Et profectò si tàm effectorum durationem, quàm Corticis hujus innocentiam exploratam haberem, principem illi locum inter omnia, quotquot sunt, remedia deferre nullus dubitarem; cùm non tantùm in hoc morbo insignium esse virium deprehendatur;

sed

sed & in Uteri, & Ventriculi etiam affectibus: Tantum abest, ut de ejus insalubritate meritò quis conqueratur.

His autem potissimùm de causis, nisi fallor, dictus Cortex malè audit. Primò, quia plurima illa, horrendaque symptomata, quę Febres Intermittentes jam diutiùs ęgrum cruciantes comitantur, etiam ubi, ne minimum quidem Corticis degustaverit, Cortici, vel semel assumpto, imputantur. Secundò, quia cùm occulta vi, & non per sensibilem aliquam evacuationem morbum averruncet, statuunt plerique materiam morbum committentem, quę propelli debuerat, tanquam hostem intra mœnia vi Corticis astringente inclusam latere, novos daturam tumultus, atque ægrum non penitùs evasisse, cùm adhuc catenam trahat. Ast hi non satis attendunt, Sudores paroxysmum finientes id omne, quod in lucido sanitatis intervallo accumulabatur, prorsùs eliminasse, manere tãtum morbi seminium tempore maturandum, quodque Cortex fugientem paroxysmum à tergo urgens, & intercepto, qui debuerat subministrari, morbi commeatu, sive fomite, non potest in sanguine retinere, quod jam in illo nonnisi tanquam in embryo reperitur; ac proinde neque strangulationum, neque obstructionum, quæ vulgò objiciuntur, reus est peragendus.

Quo autem pacto deprehendemus Corticem vi sua astrictoria Febres fugare? Qui id probare velit, necesse erit, ut priùs alia astringẽtia pari virtute prędita in medium afferat; mihi certè vel eorum fortissima adhibenti in experimentum nondum è voto cessit. Quid quod illos etiam sanat, qui ab ejus usu tanquam à Cathartico assumpto (quod nonnullis accidit) frequenter alvum deponunt? Id verò demum

mum est rectè sapere, suo se quemque pede, ac modulo metiri. At si quis fucum sibi faciens, aliis se præditum esse facultatibus existimaverit, quàm quę inserviunt percipiendæ vel *Naturali Theologiæ* (ut Deo sc. rerum omnium Architecto, & Moderatori debita veneratio cum profundissima animi prostratione jure merito exhibeatur,) vel *Philosophiæ Morali* (ut virtutem exerceat, & mores tàm ad privatum, quàm publicum Societatis Humanæ bonum accommodet) vel denique *Arti Medicæ*, *Mathematicæ*, *& Mechanicæ* (quibus vita communis adjuvatur) Hic primùm Hypothesin aliquam è schola *Naturalis Philosophiæ* depromat, qua vel unicam differentiam specificam rerum in natura possit enodare; ex. gr. rationem reddat, quare *Gramen* omne viridi ubicunq; colore, nusquam alio cernitur infectum, *&c.* Hoc si effecerit, in ejus castra haud invitus transeam; sin aliter, non verebor dicere, quòd Medici cura omnis, atque industria in expiscanda Morborum Historia, iisque remediis adhibendis, quæ experientia Indice, ac Magistra eosdem valent depellere, debent collocari; observata tamen ista medendi Methodo, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito, & naturali Cogitandi modo innixa) ei dictaverit. Dicam itaque paucis, quod usu didici de Methodo, qua Cortex nobis usurpandus venit.

Cortex Peruvianus, cujus *Pulvis Patrum* vulgò nomine insignitur, annis abhinc quinque, & viginti (si benè memini) apud Londinenses nostros in exterminandis Febribus Intermittentibus, maximè Quartanis, primùm cępit inclarescere. Idque optimo sanè jure, cùm hujuscemodi morbi rarissimè ab ullo alio sive Remedio, sive Methodo Medẽdi antea

ex-

expugnarentur, unde etiam opprobria Medicorum & erant, & audiebant. At verò non ita multo tempore elapſo, duabus de cauſis, non quidem levibus, damnatus in deſuetudinẽ prorſus abiit. Primò, quia paucis horis ante adventum Paroxyſmi, pro recepto id temporis more exhibitus ægrum nonnunquam è medio tolleret; quod & civi cuidam Londinenſi, eidemque Senatori Urbano, *Undervvood* nomine, & Capitaneo nomine *Potter* in vico vulgo dicto *Black Fryars* Pharmacopolę memini accidiſſe. Funeſtior hic pulveris exitus, quamvis oppido rarus, Medicos tamẽ paulò cordatiores ab ejus uſu meritò retraxit. Secundò, quia æger ope pulveris à Paroxyſmo aliàs invaſuro liberatus, quod plerumque eveniebat, tamen intra dies 14. recidivam ut plurimũ pateretur, in morbo ſcilicet recenti, necdum temporis curſu, ſuoque Marte commitigato. Maxima pars hominum his permota rationibus ſpem de hoc pulvere jam pridem conceptam protinus abjiciebat: Neque enim tanti æſtimabant Paroxyſmum ad paucos dies protelare, ut ſe eo nomine in vitę diſcrimen à pulvere intentatum induci paterentur. Ego verò jam ab aliquot retro annis haud vulgarem hujus Corticis vim ſeriò perpendens, animoque revolvens, non alio magis, quàm hoc Herculeo medicamento Febres intermittentes debellatas iri confidebam, ſi qua par erat cura, accederet & diligentia. Diu itaque, multumque apud me agebam, ut & *Periculo* à pulveris uſu impendenti, & *Recidivæ* intra paucos dies ſubſecuturæ (quæ duo erant amolienda incommoda) poſſem occurrere, atque ęgrum hujus ope ad perfectæ ſanitatis gradum promovere.

Primò *Periculum*, quod minitabatur, non tàm ex ipſo Cortice natum arbitrabar, quàm ex eo quòd mi-

minus opportuuè ægro ingereretur: cùm enim vis ingens materię febrilis diebus à Paroxysmo vacuis in corpore fuerit aggesta, pulvis prędictus, si immèdiatè ante Paroxysmum deglutiatur, facit, quo minùs materia morbifica ipsa naturę methodo, Paroxysmi scilicet impetu, possit eliminari, quę proinde pręter fas incluśa ęgrum in vitę discrimen solet conjicere. Hoc ego me malum propulsare posse existimabam, materiæq; pariter febrili de novo generandę obicem ponere, si ubi primùm Paroxysmorum unus affligere desierit, confestim pulverem exhiberem, quo insecuturus sufflaminaretur, & diebus intermissionis statis subinde vicibus eundem repeterem, usq; dum novus invaderet Paroxysmus, atque ita paulatim, tutoque proinde sanguinis massam salutifera Corticis virtute penitus inficerem.

Secundò cùm *Recidiva* (quę intra dies 14. plerumque accidebat) ex eo mihi videbatur nasci, quòd sanguis nõ satis exaturaretur virtute febrifugi, quod utut efficax, una tamen vice morbo penitus exterminando par non fuit, idcirco autumabam nihil ad eam pręcavendam æquè posse conducere, atque methodum repetendi pulveris, etiam devicto ad pręsens morbo, justis semper intervallis, antequam scilicet vires præcedentis dosis prorsus elangueścerent.

His itaque rationum momentis innixa mens eam, qua jam utor, mihi methodum dictabat. Ad ægrum *Quartana* Febre laborantem accersitus (*die Lunæ* v. gr.) si Paroxysmus eodem die sit invasurus, nihil prorsus moveo, sed id tantùm ago, ut spem faciam eum à proximè venturo liberatum iri. Ac proinde binis diebus Intermissionis (sc. *Martis & Mercurii*) Corticem exhibeo hunc in modum. ℞. *Cortic. Peruv. subtiliss. pulverat.* ℥i. *cum s. q. syr. Caryophyl.*

vel

vel de Roſis ſiccis, ſ. Electuar. dividendum in 12. *partes, quarum unam capiat quarta quaque hora, incipiendo immediatè poſt paroxyſmum, ſuperbibendoque hauſtū vini cujuslibet*, Vel ſi *Pilulæ* magis arrideant, ℞. *Cortic. Peruv. ſubtiliſs. pulver.* ℥i. *cum ſ.q. ſyr. Caryophyl. f. Pil. mediocris magnitudinis, quarum capiat* vi. *quarta quaque hora*. Sed minori cum moleſtia, eodem tamen fructu, hujus *Pulveris uncia una* admiſceri poterit *libris duabus Vini Clareti*, atq; ejus *cochl.* viii. *vel* ix. exhiberi iiſdem, quæ dicta ſunt, temporis intervallis. *Die Jovis*, quo metuitur Paroxyſmus, nihil impero, cùm ut plurimum nullus accedat, reliquiis materię febrilis per ſolitos ſudores, qui prȩcedentem paroxyſmum abſolvunt, deſpumatis, ejectiſque è ſanguine, atque interciſa novæ minerę, vel fomitis accumulatione repetito pulveris uſu, diebus Paroxyſmos diſterminantibus adhibiti.

Verum enimverò ne morbus denuò recrudeſcat (quod è prædictis incommodis erat alterum) *die octavo* præcisè, à quo poſtremam doſin æger aſſumpſit, eandem præfati pulveris quantitatem (*Unciam ſc. in partes* 12. *diviſam*) eadem, qua priùs, methodo, certo certius exhibeo. Quamvis autem repetita hoc modo ſemel Medicatio perſæpè morbum conficit, non tamen prorſus in tuto collocatur ęger, niſi Medico tertio, quartove eandem methodum eodem temporis intervallo iteranti parere non gravetur; maximè ubi ſanguis à prægreſſa aliqua evacuatione fuerit debilitatus, aut ſe æger incautiùs auræ frigidiori feriendum expoſuerit.

Verùm etſi hoc remedium nulla purgandi vi polleat, tamen ob peculiarem quorundam corporum temperiem, atque idioſyncraſiam perſæpe accidit, ut ab ejus uſu tanquam à Cathartico fortiori aſſumpto

æger

æger violenter expurgetur: In hoc caſu omninò oportet, ut *Laudanum* cum eo exhibeatur, quo minus hanc operationem, tàm ſuæ naturæ, quàm morbo planè contrariam, ciere valeat, neque pulvis juſto citiùs per alvum expulſus diſperdatur, antequam ſuo fungeretur munere. In hoc itaque caſu *Laudani* ejuſdem *gut.* x. Vino inſtillari jubeo, & poſt alternam pulveris doſin aſſumi, modò Diarrhœa perſtiterit.

Dicta Methodus uſu mihi venit in cęteris Intermittentibus ſive *Tertianis*, ſive *Quotidianis*; utraſque enim ſtatim à finito Paroxyſmo aggredior, & repetito per jam commemorata Paroxyſmorum interſtitia medicamine (quantum ſcilicet earum fert indoles) urgeo, atque à tergo premo; hoc tamen diſcrimine, quòd cum Quartana rariſſimè niſi *Uncia una* in doſe diſpertita, reliquę *ſex Drachmis* poſſint ita expugnari, ut inducias ſaltem concedant.

At verò Tertianæ, Quotidianæque, etſi poſt unum alterumve Paroxyſmum omnino videantur intermittere, tamen non ita rarò (quod & à me ante eſt notatum) poſtea ad Continuarum ferè ſpeciem vergunt, & ad *Remiſſionem* tantùm, etiam diebus, quę *Intermiſſionem* pollicebantur, accedunt; præſertim ubi æger lecto defixus regimine juſto calidiore, aut medicamentis Febri per ſudores ejiciendæ dicatis fuerit multatus. Hoc in caſu à remiſſione quantumlibet exigua (id enim mihi unum ſupereſt) anſam arripiens, pulverem quàm proximè à Paroxyſmo (quantum conjectura valeo) ingerendum propino, nempe quarta quaque hora, ut modò dixi, ne quidem ipſum morans Paroxyſmum, cùm aliter in ſpatio interjecto plus ſatis brevi alexeteria Corticis vis ſanguini impertiri nequeat.

Cùm

Cùm autem Febres quę jam apud nos graſſantur, etſi poſt ſecundũ, tertiumve paroxyſmum reponere ſe in claſſem Continuarum nitantur, tamen ad Intermittentes debeant referri; nulla mihi eſt religio *Corticem* vel in maximè *Continuis* hujus ſpeciei ſumendum proponere, qui dicto more iteratus ad apyrexiam certò ęgrum perducet, modò aſſiduus Lectuli calor, & intempeſtivus Cardiacorum uſus continuitatem Febri non conciliaverint; quo in caſu Peruvianum corticem nihil quicquam profeciſſe plus ſemel obſervavi. Neque mihi unquam contigit, ut viderem Vinum, in quo propinatur Cortex (quod jure quis poſſit ſuſpicari) febricitanti obfuiſſe; è contrà verò calor, ſitis, cæteraque Febris Symptomata, ut plurimum poſt aſſumptam hujus remedii quantitatem ſufficientem, mox evaneſcent, vino haud obſtanti. Hic autem obſervandum, quòd quo magis Febris ſive ſponte ſua, ſive regimine calidiori ad Continuitatem accedat, eo major Corticis quantitas exhibenda; itaut nonnunquam viderim morbum hunc non niſi ſeſqui-uncię, vel unciis ejuſdem duabus ceſſiſſe.

Cùm verò ſint aliqui, qui Corticem hunc nec in Pulveris forma, nec Electuarii, nec tandem Pilularum ferre queant, his ejuſdem infuſum in frigido factum propino; ℥ii. *ſc. Corticis groſſe pulverati in Vini Rhenani* lib. ii. aliquandiu macero. Liquor hic per manicam Hippocratis ſæpiuſculè trajectus, colore limpidus adeo non officit, ut vel delicatulorum palato arrideat; ac dictę Infuſionis Uncię quatuor ad dies aliquot factę, virtutem Drachmæ unius Corticis in pulvere exhibiti videntur continere. Quæ cùm nec ingrata ſit, nec ventriculum premat, duplo frequentiùs uſurpari poterit, quàm reliquæ ejuſ-

dem

dem remedii formulæ, nempe donec Paroxysmi terga dederint.

Quandoque accidit, ut in hoc morbo malè formato, necdum in typum regularem evecto, æger ob vomituritionem ferè continuam Corticem deglutitum, quacunque demum forma exhibeatur, retinere nequeat: In hoc casu vomitio priùs est compescenda, quàm Cortex propinetur. Ad quem scopum collimans jubeo, ut sexties, vel octies spatio duarum horarum *succi limonum recens expressi coch. i. cum salis Absint. ℈i. assumat*: Deindè *Laudan. liquid. gutt.* xvi. *cum aq. Cinamom. fort. Coch.* i. Ac brevi post, si vomitus cessaverit, usum Pulv. Peruv. aggrediatur.

Pro Infantibus, quorum ætas tenella vix feret, ut alia forma hoc remedium assumatur (saltem ea quantitate, qua devincatur morbus) sequens Julapium præscribere soleo. *℞. aq. Cerasor. nigr. & Vini Rhenani an.* ℥ii. *Cort. Peruv. sublimissimè pul.* ℥iii. *syr. Caryophil.* ℥i. *mſ. f. Julap. Cap. Cochlearе unum, alterumve pro ratione ætatis, quarta quaque hora, donec paroxysmi non ampliùs discrucient; instillando alternis dosibus, si Diarrhœa adfuerit, Laudani liquidi gutt.* i. *vel* ii.

Observandum est insuper, quòd cùm breviora Paroxysmorum interstitia in Tertianis, & Quotidianis Intermittentibus non satis temporis concedant ad sanguinem febrifuga Corticis virtute planè exaturandum, fieri non potest, ut æger proximum à prima medicatione Paroxysmum, uti in Quartana solet evenire, certò effugere valeat, sed in his medicamentum sæpè non nisi post biduum promissam curationem absolvet.

Animadvertendum autem, quòd si æger, non obstan-

stante abundanti cautela superiùs tradita, nihilominùs recidivam patiatur (quę in Quartana ipsa rariùs accidit, quàm in Tertianis, vel Quotidianis) tamen prudentis Medici erit non nimium pertinaciter insistere methodo Corticis per dicta intervalla exhibendi, sed pro suo judicio aliis modis curationem aggredi; cui prę cęteris *Decoctum amarum*, quod appellant, magnopere conducere vulgò creditur.

Diætam quod spectat, cęterumque regimen, nec à cibo, nec à potu arcendus est ęger, qualis qualis is demum fuerit, qui ad stomachum facit; Fructibus tamen horariis, & liquoribus frigidis (utpote & infirmandæ sanguinis massę, & Febri postliminio reducendę admodum conferentibus) semper exceptis. Vescatur itaque carnibus eupeptis, & euchymis, & vino modicè utatur pro potu ordinario; qua re sola ægros nonnumquam restitui, etiam eos, quorum corpora ob frequentem febris recursum contra Corticem quasi communita, salutiferam ejus vim perpetim eludebant.

Neque verò se temerè aurę frigidiori committere debet æger, donec sanguis pristinum vigorem de novo obtinuerit.

Hìc autem advertendum, quòd cùm de Febribus Intermittentibus olim agens ægrum sublato morbo sedulò purgatum iri admonuerim, hoc intelligi velim de iis solùm febribus, quę vel sponte sua, vel alio sive medicamento, sive methodo præter Corticem Peruvianum erant debellatæ. Etenim Curatio, cùm huic Remedio, de quo jam loquor, innitatur, purgatione nec eget, nec eandem planè fert. Ita potenter dictus Cortex sine ope Catharticorum nõ solùm *Paroxysmis*, sed & *Dyscrasiæ*, quam corpori iidem inflixerunt, subvenit. Vitandæ itaque ante omnia

Eva-

Evacuationes qualeſcunque, cùm vel blandiſſima Catharſis, quinimò Enema è lacte Saccharato in morbi diſcrimen certiſſimè, fortè in morbum ipſum denuò ægrum conjiciet.

Hìc autem commemorare libet, quod ſub primos hujus Conſtitutionis annos ſymptoma quoddam inſigne Febribus Intermittentibus quandoque ſupervenerit. Nempe earum Paroxyſmi non cum rigore, & horrore, quas poſtea Febris excipit, invadebant, ſed æger iiſdem planè ſymptomatis tentabatur, ac ſi *Apoplexia* vera laboraſſet, quæ tamen nihil aliud eſſet, utcunque hunc affectum æmularetur, quàm ipſa Febris caput impetens; ut ex aliis ſignis, ita ex colore urinæ ſatis liquebat: quæ in Intermittentibus ut plurimùm rubore ſaturato extat, qualis cernitur in urina eorum, qui Ictero laborant, etſi non adeò intensè rubet, & pariter ſedimentum deponit pulverem laterum ferè referens. Hoc autem in caſu quantumlibet evacuationes omnes, cujuſcunq; demum generis ſint, indicari videntur, ad revellendos ſcilicet ex cerebro humores, ut in Apoplexia primaria fieri ſolet; eædem tamen omnino omittendæ ſunt, utpote quæ originariæ hujus ſymptomatis cauſæ, Febri nempe Intermittenti prorſus adverſentur, ac proinde mortem accerſant: quod & ipſe novi. At è contrà expectandum, donec paroxyſmus ſponte ſua evanuerit, quo tempore Cortex, modò citiùs idem ingeri non poterit, quàm primum eſt exhibendus, & in Intervallis ab hujuſmodi acceſſionibus liberis idem ſedulo repetendus, uſque dum perfectè convaluerit æger.

Nonnunquam accidit, etſi perquam rarò, ut Senes, qui diu hoc morbo antea laborarunt, ac interea Venæ ſectionibus, & Catharticis imperitè fuerint mul-

mulctati, in *Diabeten* incidant, etiam Febre jam perfecte fugata. Etenim cum sanguis eorum abhinc debilitatus assimilandis succis ei illatis prorsus impar reddatur, iidem per vias urinarias crudi adhuc, & inconcocti exitum sibi quærunt, proindeque præ ingenti urinæ copia, quoties eam reddunt, excreta, sensim vires labefactantur, & quasi substantia corporis per hanc cloacam exinanitur. In hoc affectu, uti & in omni *Diabete*, ex quacunque προφάσει originem ducat, Curativę Indicationes ad sanguinem invigorandum, corroborandumque, ac pariter ad fluxum urinę prętернaturalem restringendum, omnino dirigendę sunt. Ut ℞ *Theriac. Androm.* ʒiſs. *Conserv. flaved. Aurant.* ʒi. *Diascordii* ʒſs. *Zinzib. condit. & Nuc. moschat. condit. an.* ʒiii. *pulv. è chelis Cancr. compos.* ʒiſs *cort. exterioris Granator. rad. Angelic. Hispan. Coral. rubr. præpar. & trochisc. de terra Lemnia an.* ʒi. *boli Arm.* ℈ii. *Gum. Arab.* ʒſs. *cum s. q. Syr. de ros. siccis f. Electuar. de quo sumat ad magnitudinem nuc. mosch. maj. manè, hora quinta pomerid. & nocte per mensem integrum, superbibendo sequen. infusionis cochl.* vi. ℞ *rad. Enul. Campan. Imperator. Angelic. & Gentian. an.* ʒſs. *fol. Absinth. Rom. Marrub. alb. Centaur. min. & Calaminth. an. M.* i. *Baccar. Junip.* ʒi. *Incidantur minutim, & infundantur Vini Canarini* lib. v. *stent simul in infusione frigida. Coletur tantummodo tempore usus.* Vescatur cibis ἀπέπτοις, *viz.* Carne vitulina, vervecina, *&c.* Abstineat ab esu olerum, & fructuum qualiumcunque, & singulis pastubus bibat vinum Hispanicum.

Eadem fere methodo, atque iisdem remediis contumax ille, & diuturnus affectus, *Fluor* sc. *muliebris*, sanatur, ac *Diabetes* modò dictus: nam utro-

bique Indicationes curativæ eędem sunt, quantumcunque inter se hi duo morbi dissidere videantur. At in *fluoris muliebris* curatione Venę sectio semel celebrata, ac postea Catharsis ex *Pil. Coch. maj.* ℈ii. tribus vicibus repetita *Corroborantium* usui præmitti debent, deinde verò per totum processum omnino omittendæ; cùm quælibet evacuatio evertit quicquid corroborans substruxerit. Sed hæc obiter.

Hæc habui de Peruviani Corticis usu summatim dicenda: Neque enim Remediorum pompæ libuit indulgere: Cum sanè, qui aliquid Cortici adjiciunt præter vehiculum eidem in ventriculum transmittendo necessarium, aut ex ignorantia peccant, ut mihi videtur, aut dolo malo, à quo Vir probus ex animo abhorrebit; qui, cum pars sit ejusdem communis naturæ, ut ὁμοφύλοις fraudem faciat, nullo unquam privato suo commodo poterit adduci. Quod superest, si ętati placuisset ad ea animum advertere, quæ annis abhinc quatuor in Historia Acutorum Morborum tradideram (quę & ante illud tempus mihi innotuisse omnino est credibile) quo pacto sal. Cortex in interjectis Paroxysmorum spatiis debuerit ministrari, tum postea repeti ægro jam convalescente; viverent fortassis haud pauci eorum, quos jam terra tegit, utut homines vilipendant tenues sanè illos conatus nostros communi omnium bono dicatos, & monita spreverint ibidem dictata verbis insequentibus, quibus ea breviter continentur, quæ hìc fusius explicare visum est, *viz.*

Curandum est ante omnia, ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante sc. quàm morbus suo se Marte aliquantisper protriverit (nisi collabescentes & jam fractæ ægri vires eundem temporius sumendum esse dictaverint) neque enim illud solum est metuendum, ne

à præ-

à præpropero ejus usu inefficax iste reddatur, & spem ægri fallat, sed etiam ne de ægri vita agatur, si sanguinei omni fermentationis nisu se despumanti derepente injiciamus remoram. Proximo loco neque Catharsi, multo minus Venæsectione subducenda est materiæ Febrilis pars aliqua, quo liberius cortex suo fungatur munere: cum enim ab utraque labefactetur quadantenus ęconomia corporis, eo promptius, certiusque recrudescent Paroxysmi, evanescente semel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur, ut sanguinem dicto medicamine sensim, longioreque à Paroxysmis intervallo leviter inficiamus, quam ut uno omnino ictu Paroxysmum jam instantem tentemus confodere; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur, quo suum opus plenius absolvat, & evitatur quicquid id est periculi, quod ægro poterit oriri ex subito isto, atque intempestivo nimis sufflamine, quo Paroxysmum jam invalescentem, atque omni se ope exerentem conamur opprimere. Postremò brevibus istis temporis intervallis repetendus est Pulvis, ut non protinus evanescat prioris dosis virtus, antequam altera exhibeatur: crebra enim repetitione ista ἀεξία tandem recuperabitur, profligato in solidum morbo. His adductus rationibus hanc ego methodum cæteris antepono. Peruviani corticis ℥i. cum Syrup. Rosar. rub. ℥ii. misceatur; æger vero quantitatem Nucis moschatæ majoris mane, & sero quotidie devoret diebus à genuino Paroxysmo vacuis, donec confectionem omnem absumpserit. Repetatur porro ad tres alias vices, interjectis semper diebus quatuordecim. Morb. Acut. Histor. Sect. I. Cap. V.

Quantumlibet autem Cortex suprà laudatus in Febribus hisce medendis omnibus aliis, quotquot adhuc inventa fuerunt, palmam facilè pręripiat,

attamen in *Tertianis Vernalibus*, si modò æger sanguineo temperamento præditus esset, atque etiam ætate floreret, Remedia sequentia curationem absolvisse observavi. Ex.gr. Mittatur sanguis è brachio die à paroxysmo libero, & post aliquot horas eodem die exhibeatur *Emeticum ex infusione Croci Metallorum*; ita tempus præfigendo, ut Vomitorium opus suum absolvat ante invasionem paroxysmi insequentis, quo elapso, immediatè aggrediatur usum sequentium. ℞ *Extracti Gentian. Absinth. & Centaur. min. an.* ʒii. *Misceantur, ac dividantur in* ix. *doses, quarum unam capiat quarta quoque hora, superbibendo decocti amari sine purgantibus, & vini albi an.* ʒiii. Est & altera methodus curandi has Tertianas, in pauperibus scil. quorum facultas prolixo apparatui Medico ferendo non sit. Ut ℞ *Serpentar. Virginian. subtiliss. pulv.* ℈i. *vin. alb.* ʒiii. *Mis. sumat duabus horis ante paroxysmum, & stragulis bene coopertus sudet per tres, vel quatuor horas: Idem faciendo per duas alias vices paroxysmo ingruente.*

* Sequenti anno (nempe 1679.) sub initio Julii eædem Febres de novo vires redintegrabant, & quotidie increbrescentes mense Augusto quam immanissime debacchabantur, ac magnam stragem edebant. Cum autem de his jam fusius egi, nil amplius adjiciam, nisi quod *Novo Epidemico* à manifesta aeris crasi pendenti sub mense Novembris prorsus locum cedebant.

Etenim unà cum *Novembri* subingrediebantur *Tusses* cæteris, quos mihi contigit observare, annis ὀπωρινώτεραι, cum in singulis fere familiis universi laborarent. Harum aliæ opem medicam non magnopere desiderabant, aliæ verò pulmones ita vehemen-

* *Annus* 1679.

menter agitabant, ut æger ventriculi contenta per os ejicere ſubinde cogeretur, vertigine inſuper correptus, à niſu violentiori, & laborioſo. Primis ferè diebus Tuſſis, ſiccam æmulans, nullam materiam ſpectabilem exantlavit; mox ętate auctior nonnihil; atque ut verbo expediam, tum in eo, quod parcius expectorarent ægri, tum etiam conatu vehementiori, & paroxyſmorum duratione ad *Tuſſim puerorum Convulſivam* mihi propius accedere videbatur, niſi quod mitius aliquantum ſæviret. In hoc ſaltem Convulſivam ſuperabat, quòd & Febre, & ſolitis ejus ſymptomatis ſtipata ægrum invaderet, quæ in Tuſſi puerorum nondum me vidiſſe memini.

Solenne ſit licèt Tuſſes ſub Hyemis adventum affligere, mirabantur tamen omnes, eas hoc anno ita præter ſolitum increbreſcere: quod quidem hac præcipuè de cauſa arbitror contigiſſe. Quum menſis *Octobris* crebrioribus, quam ſolebat, & ferme continuis permaduiſſet imbribus, & ſanguis hominum tempeſtati conſentiens particulas crudas, atque aquoſas affatim imbibiſſet, tranſpiratione per cutis ſpiracula à primo frigoris inſultu prohibita, Natura colluviem hanc ſeroſam vel per ramos Venæ Arterioſæ, vel, quod alii volunt, Aſperæ Arteriæ glandulas eliminare ſategit, & tuſſis ope explodere.

Curatio ritè ut inſtitueretur, quoties ſc. Medico fuit opus, tam per Venæ ſectionem, quam Catharſin evacuandum eſſe nullus dubitavi: Neque enim alia aliqua methodo ęque commode ejiciuntur redundantes ſeri particulę, ac per Phlebotomiam, & Cathartica, quæ tam inſigniter vaſa emulgent. Remedia *Pectoralia* quod attinet (præter quam quod eorum uſu gratificamur ægris) non intelligo, quo pacto amoliendæ Tuſſis cauſæ queant conferre, cum

omnis eorum actio, vel in incraſſanda materia, quoties juſto tenujor vim expultricis facultatis eludit, vel in eadem attenuanda, quoties ob viſciditatem ægrius expuitur, poni videatur. Id certo ſcio, inutiliter in his tantum temporis impendi; nonnunquam etiam ſanguinis maſſam eò uſque debilitari à retentis particulis ſeri naturę inimicis, pulmoneſque inſuper Tuſſi irritatos ita conquaſſari motu violento, ac fere continuo, ut non raro via ſternatur ad *Tabem*; à cujus inſidiis celeritate Curationis ęger vindicari debuerat. Neque multo tutius adhibentur Sudorifica, à quorum uſu æger nonnunquam in Febrem incidit, nonnunquam etiam particulę ſanguinis facilè inflammabiles ita Pleuræ impinguntur, ut accendatur *Pleureſis*, quod per decurſum dictę Tuſſis Epidemicæ ingenti vi hominum cum ſuo magno periculo contigit.

Sanguinis itaque è brachio eduxi quantitatem moderatam; *Epiſpaſticum* ſatis amplum, ac forte poſteriori cervici applicandum curavi, quo materiæ peccantis pars aliqua aliò derivari poſſit. Poſthæc *Catharticum* è Lenioribus, Infuſionem ſcil. *Sennæ*, *Rhei*, cum *Manna*, & *Syr. Roſ. Sol.* quotidie exhibui, donec vel prorſus convaleſceret ęger, vel admodum imminuerentur Symptomata. Vel, ſi Potio minus ægro arrideret, *Pil. Coch. Major.* ℈ii. quotidie devorandos imperavi, hora ſcil. quinta matutina ſuperdormiendo.

Hac etiam Methodo, Phlebotomia ſcilicet, & repetita Catharſi, eaque ſola expugnatur *Tuſſis Puerorum Convulſiva*; malum aliàs pertinaciſſimum, & pene inſuperabile. Alii quid valeant hìc pręſtare, plane neſcio, me in variis, atque omnis fere generis remediis operam non ſemel perdidiſſe ſatis ſcio. Sed

lenio-

leniora tantum Cathartica hìc conveniunt, atque cochleatim sunt ingerenda pro ratione ętatis. Quę quidem κατ' ὄπτρασιν evacuatio eo nomine, ut arbitror, dictę Tussi medetur, quod scilicet, licèt non multum humoris serosi in Pulmonibus inveniatur, fervidiores tamen, & spirituosi Halitus è massa sanguinis in pulmones statis temporibus transmissi atrociores illos tussiendi Paroxysmos in tenellis excitent; horum autem in pulmones impetus haud alia methodo æquè sisti posse videtur, & præcaveri, atque hac, qua motus priori contrarius (per viscera scilicet) morbi causæ conciliatur.

Verum in Morbis *Epidemicis*, cujuscunque demum generis sint (si modo recens adhuc ægrum corripuerint) summopere cavendum, ne alvus ei ducatur, nisi misso prius sanguine. Qui enim Morbi à Constitutione aeris Epidemica pendent, aut jam Febres sunt, aut in earum classem levissima de causa transeunt; cum ex tumultu in sanguine, & humoribus à Catharsi vel leniissima excitato, & subsequente calore facile accendatur Febris, quam alias Natura propulsasset consuetis materiæ morbificę evacuationibus; *Gravedine* ex. gr. aut *Tussi* in hoc, de quo jam agimus, Epidemico, aut *Diarrhœa*, quoties Febris cum illa faciens epidemicè grassatur. Idem potest dici de quacunque alia aeris Constitutione, qua corpus ad certum aliquod Febris genus determinatur; quæ quidem non semper actu invadit, sed benignioris naturæ ductu morbi fomes è sanguine, mediante evacuatione aliqua ejus genio accommodata, exturbatur. Hoc constanter assero, quantumlibet mos jam obtineat exhibendi Cathartica ante celebratam Venæ sectionem, vel quod adhuc est periculosius, ea penitus omissa. Licèt enim objicia-

tur fæculentias in primis viis stabulantes toties in vacuas venas propelli, quoties detrahitur sanguis, alvo non priùs subducta, certissimum tamen est, evacuationem, quam isti præmitti volunt, nullo modo resarcire posse injuriam sanguini illatam à tumultuante Cathartico Phlebotomiæ præmisso. Atque negari non potest, Catharticum mox à dempto sanguine assumptum longè mitiùs vim suam exerere, neque perinde sanguinem vel calefacere, vel exagitare, atque idem solet, si Phlebotomiam præcedat. Neq; paucos, ex Infantibus maximè, vel ob ignoratam hanc rem, vel neglectam periisse existimo.

Atque hoc mihi suffragãte experientia multiplici compertissimum est. *Experientia*, inquam, optima duce & magistra: ad cujus leges, & normam nisi exerceatur Medicina, eã prorsùs exulare satiùs esset. Luditur enim, quod ajunt, de corio humano plus satis, cùm hinc Empirici, neque morborum historiam, nec Methodum medendi callentes, & Receptis tantùm freti; isthinc Sciolorum vanissimi spem omnem in affectato Artis ambitu, & speculationibus utrinque pari ferè momento disceptatis ponentes, quasi junctis viribus majorem edunt stragem, quàm ederent morbi eorum destituti auxilio. Ea demum Praxis, eaque sola ęgris mortalibus opem feret, quę Indicationes curativas ex ipsis morborum Phænomenis elicit, dein firmat experientia: Quibus gradibus magnus *Hippocrates* ad cœlum ascendit. Et si dicta Methodo Ars Medica à quoquam traderetur, licèt morbi unius, aut alterius Curatio cuilibet è vulgo possit innotescere, integra tamen Ars, quaqua patet, homines prudentes, & peritos etiam magis exquireret, quàm in statu hodierno, neque vel minimum Artis honori exinde decederet: Cùm enim

sub-

ſubtilitas longè accuratior in Naturæ operationibus (in quarum obſervatione vera Praxis Medica fundatur) quàm in Arte aliqua, Hypotheſibus etiam luculentiſſimis ſuffulta, inveniatur, medendi Ars, quam præcipit Natura, rude vulgi ingenium lõgiori intervallo ſuperabit, quàm iſta, quę à Philoſophia docetur. Fidem hìc mihi facient *Febres*, quæ duas è tribus in Medicina facienda partes occupant, & quemvis mihi arbitrum conſtituo, vel mediocriter cogitationibus indulgere ſolitum, vera dicã necne. Quis enim vel ex inſulſiſſimis Empiricis eſt, qui ſe huic morbo curando imparem fatebitur, ſi id tantùm agendum eſt, ut duabus iſtis Indicationibus Curativis, quæ vulgò obtinent, fiat ſatis? Nempe ut Sudoriferorum ope exterminetur materia morbum committens, & ſymptomatis eatur obviam, quæ ejuſmodi evacuationibus ſuperveniunt. Certiſſimus enim eſt, *Theriaca Andromachi, Pulv. è chelis Cancr. comp. Aq. Epidem. &c.* intrò aſſumptis, unà cum regimine calidiori ſudores poſſe propelli; quem ſibi ſcopum unicè propoſuit in hujus morbi curatione, maximè ſi fortè *Malignitatis* nomen auribus uſurpaverit. Et ad mitigãda quod attinet ſymptomata, *Diacodium* in promptu eſt, quo ſomnus invitetur, quoties urgeant vigiliæ, *Enema*, quoties alvus non reſpondeat, & ſic de cæteris. At nec ipſus valet comprehendere ſuo Marte, nec è Medicorum præſcriptis ediſcere, quę demum illa ſit Febris ſpecies, quam debellare ſatagit; ſi modò credamus (credent ſaltem fortè Poſteri) varias dari Febrium ſpecies, quarum ſingulæ ſuam ſibi methodum medendi à reliquis diverſam ferè poſtulant; Unam inſuper, eandemque Febrem, cujuſcunque ſit generis, uno modo ubi primùm aggreditur, atque alio paulu-

lulum diverso per singulos gradus quousque grassabitur, tractandam esse. Quo pacto Indicationes Curativas ab hoc, vel illo Phęnomeno minus insigni mutuabitur naturalem morbi Historiam ignorans (quæ sola veram medendi rationem indigitare poterit) cùm nequeat dijudicare, an hoc, vel aliud Phęnomenon à Curandi, quam adhibet, Methodo, an ab ipso nascatur morbo? Dies deficeret enumerantem varia, & subtiliora illa, minutioraque, quæ in hoc, atque in aliis morbis curandis observanda occurrunt: quæ cùm tot sint, & tanti momenti ad liberandos à morte homines, semper licebit Posteris, & seris Nepotibus aliquid adjicere iis Observationibus, quibus traditur varietas penè infinita operationum naturę in Morborum productione, & Curativę Indicationes ex eo fonte depromendę enumerantur. Non itaque vilescet Ars, si quid hujusmodi lucem aspiciat, quin potius illustrabitur, & difficilior reddita nonnisi sapientes, & subacti judicii viros in filiorum numerum cooptari sinet. Sed hęc obiter.

Tusses modo dictę, si imperitè tractarentur, *Febrem* accendere solebant ei haud absimilem, quæ Hyeme Anni 1675. adeo epidemicè grassabatur, & cujus historiam tradidi *Sect. quinta Cap. quinto* libri nostri de *Morbis Acutis*. Sed cùm Febris hæc soboles tantùm esset, ac effectus Tussis Epidemicę eadem ipsa methodo Febrem, felici semper cum successu, aggressus sum, quam in Tussis curatione supra descripsi; nempe *Venæ sectione*, *Epispastico* cervici apposito, & *Cathartico* deinde tribus auroris exhibito. Quamlibet enim in Tussi sine Febre nullum præfiniebatur tempus, quamdiu æger purgandus esset (utpote quæ continuari deberet, ut supra notavi,

donec

donec vel prorsus convalescceret, vel admodum imminuerentur symptomata) in Febre tamen, quæ à Tussi pendebat, purgatio per tres dies instituta ei prorsus debellandæ par erat, quod in Constitutione, de qua jam agimus, sæpiusculè observavi.

Hìc autem notandum occurrit, licèt hanc Febrem, quandò se primùm exerebat, comitarentur defluxiones in Pulmones molestissimæ, post mensem tamen unum, vel alterum, cùm colluvies ista seri sensim è sanguine eliminaretur, Febris ejusdem planè indolis hinc inde sine Tussi aliqua infestabat (non penitus deleta, sed manente adhuc in sanguine malæ Crasis impressione) ac proinde haud diversam Curationem ab ea, quam Tussis comitabatur, sibi vendicabat.

Verùm eodem, quem dixi, modo, hæc Febris se extendebat usque ad initium Anni 1680. quo hęc conscripsi; quo tempore etiam cum anno surgente *Febres Intermittentes* modò dictæ apparere incipiebant. * Exinde verò ad initium usque Anni 1685, quo *secundam* hanc nostram *Editionem* jam conficio, eędem adhuc perdurarunt. Etenim tametsi in hac urbe non adeò Epidemicè nunc temporis invadunt, ac in quatuor primis Annis, & mitiores etiam sunt; in aliis tamen locis, nunc his, nunc illis, non minus grassantur, ac sęviunt. Atque etiamnum generalis Constitutio Intermittentibus producendis adeò favet, ut ad hunc usque diem affirmare possim, me ne unicam quidem Febrim per hos dies verè *Continuam* vidisse unquam, nisi fortè re malè gesta in earum classem fuerit evecta; vel una esset *Intercurrentium* mihi dictarum, quòd scilicet omni ferè anno invaderent. Ita pertinaciter hęc Constitutio

* *Anni* 1680, 81, 82, 83, 84.

tio hujusmodi Intermittentibus cõducit; cujus certè acies prius est retundenda, quàm *Continuæ depuratoriæ* mihi dictæ, epidemicè grassari fuerit integrum. Etenim in Intermittentium specie natura plus satis festinare videtur, & agendi vehementia justo citiùs tempora materię morbificę subigendę, mox etiam despumandę, debita percurrere: Quod in Depuratoria secus accidit: in qua non nisi post dies 13. vel 14. apparent signa materię febrilis tandem concoctę, per sudores subinde, vel potius per ἀφρὸν paulò pleniorem, eliminandę. His ritè perpensis nullus dubito, quin Febres istæ *Depuratoriæ*, quæ annis 61, 62, 63, 64. regnabant, quasi fęces fuerint *Intermittentium* quarundam, quæ ante id tempus per seriem Annorum certam sævissent. (quanto autem tempore hæ invaluissent, haud equidem scio) Cùm enim Constitutio, quę ad Intermittẽtes faciebat, sęvitiem suam deponens jam fermè exoleviset, Febres, quas postea parturiebat, magis humorales erant, ac terreę, unde non nisi lentè, ac pedetentim sanguinẽ depurare sategerint, quę in primis Constitutionis Annis subtilioribus principiis innixæ, atque adeò Intermittentium typo indutæ, celeri passu suis temporibus defungi solerent. Quòd si res ita se habeat, verisimile mihi videtur, hanc Febrem (*Depuratoriam* volo) postliminio reversuram, quàm primum præsens Constitutio aliquantulum remiserit, eandemque serie quadam Annorum permansuram, antequã *Pestis* eam exceperit. Per annos autem omnes, quotquot demum ii fuerint, quibus Febris hæc grassabitur, *Intermittentes* etiam subinde se exerent, ac forte nonnunquam pro brevi tempore Epidemicæ evadent; quando scilicet manifesta aliqua aeris temperies ad id symbolum suũ conferet. An huic Febri

Cortex

Cortex Peruvianus æquè medebitur, ac nunc dierum Febribus intermittentibus solet, non habeo certò dicere. At in *peste*, atque *Epidemicis Continuis*, quæ eandem ordine excipient, debellandis, non alios effectus ex ejus usu expectare licet, quàm eos, quos hodie in *Pleuritide*, *Peripneumonia*, *Angina*, ac id genus *Febribus inflammatoriis* videmus, quibus non tantùm non prodest, sed & planè obest. Sed ut ut id fuerit, eo quem diximus modo, in posterum Epidemicorum alii alios excipient, si quidem natura eundem ordinem, ac per 24 annos ultimò prætерlapsos, observaverit.

Atque hæc ferè sunt omnia, Vir plurimum Honorande, quæ de morbis Epidemicis Annorum nuperrimè elapsorum observavi. In *Rheumatismi* verò curatione (nam & de illo etiam morbo quærebas) sæpenumero mihi subiit tecum dolere, quòd non nisi ingenti sanguinis vi repetitis venæ sectionibus educta, ea possit perfici; unde non tantùm ægri vires pro tempore franguntur, sed si paulò fuerit natura debilior, aliis etiam morbis ad annos aliquot obnoxior ferè redditur; cùm post illos elapsos materia Rheumatismum priùs committēs jam in pulmones depluat, ægro scilicet frigore perculso, vel alia aliqua προφάσει leviori diathesis latens in sanguine jam foras in actum protrudatur. His de causis experiri statui, an nulla alia methodus daretur à reiterata toties Phlebotomia diversa, qua hic morbus possit debellari. Seriò itaque perpendens, quòd affectus iste (uti jampridem in *Acutorum Historia* subinnui) ab inflammatione videatur oriri, quod tùm cætera arguunt Phænomena, tùm præsertim sanguinis è pertusa vena color, utpote qui *Pleuriticorum* sanguini per omnia similis est; tandem vero simile esse judi-

judicabam morbum hunc Diæta ſimplici, admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, ægro imperata, æquè feliciter, atque repetitis Venę ſectionibus profligari poſſe; etiam evitatis, quæ alteri methodo adjungebantur, incommodis: neque me fefellit *Diæta è ſero lactis* Phlebotomię loco ſubſtituta.

Prægreſſa æſtate Pharmacopola mihi in vicinia nomine *Malthus* (Vir probus, & ingenio non vulgari) me accerſebat. Rheumatiſmo autem miſerè cruciabatur his ſymptomatis ſtipato. Coxendice primò ad biduum claudicabat, exinde Pulmones dolore tentabantur gravativo cum dyſpnœa, quæ poſt aliud fermè biduum evaneſcebat; dein caput vehementer cœpit dolere, mox etiam coxendix dextri lateris, quę omnium primo laborabat; poſteaque pro morbi indole, omnes ferè tàm brachiorum, quàm crurum articuli per vices moleſtabantur. Cùm debiliori eſſet, & ſicco corporis habitu, veritus ne minus firmas jamdiu vires, & labeſcentes dempto copioſius ſanguine prorſus exſolverem (maximè cùm ęſtas eo uſque adoleverit, ut jam metus eſſet, ne ſuperveniens hyems redintegrandis viribus frequenti venæ ſectione attritis intercederet) imperavi, ut ſolo *lactis ſero* ad dies quatuor veſceretur æger, quibus elapſis pręter ſerum lactis pro victu ordinario panem ſimilagineum conceſſi loco prādii, ſemel nempe in die, donec penitus convaleſceret. Tenui hac diæta contentus ad dies octodecim perſeverabat, niſi quòd poſtremis eorum alium inſuper panem pro cęna indulgerem. *Serum* autem *è Lactis Libris octo* domi paratum quotidiè inſumebat, quo ſatis benè nutriebatur. Poſt hos dies, cùm non amplius urgerent ſymptomata, & jam ſub dio verſaretur, carnes etiam permiſi, Pullorum ſcilicet elixorum,

rum, cęteraque εὐπεπία. Tertio autem quoque die solo lactis sero victitabat, donec tandem pancraticè valeret; incommodis, quę supra memoravi, hac methodo elusis, quibus decimo abhinc anno pessimè excipiebatur, Venæ sectione ex meo præscripto in curationis subsidium tunc adhibita, ac sępè repetita.

Si quis hanc Methodum tanquam rudiorem, & Artis laude carentem contempserit, sciat is velim, primò leviora tantùm ingenia res quaslibet vilipendere, quòd simplices fuerint, & apertę, dein me, vel imminutæ existimationis pretio, publico hominum bono inservire paratissimum. Quibus edico, quòd, nisi obstarent præjudicia vulgi, nullus dubitaret methodum jam dictam aliis etiam morbis, quorum impræsentiarum nomen reticere libet, accommodare. Quod sanè magis ægris prodesset, quàm solennior illa remediorum pompa, quæ in jam moribundis, tanquam bestiis, ut mox immolentur, coronatis, malè collocatur.

Quod verò etiam ista, quæ pro vilissimis habentur, & nullius sunt pretii, accedente ea, quæ in Medico quæritur solertia, & ἀγχινοίᾳ, hominibus ab orci faucibus liberandis queant inservire, exemplo docebo: quod licèt ad morbum, de quo jam agimus, nihil pertineat, non tamen prorsus est ἀφορισδιάνυσον, nec ab eo, quem mihi proposui, scopo alienum. Duobus abhinc mensibus quidam in vicinia me rogabat, ut servum inviserem, qui haud modicam *Mercurii Sublimati Corrosivi* quantitatem deglutiverat, sive, ut postea audivi, ex amore μελαγχολῶν. Hora ferè elapsa erat, à qua venenum hauserat, cùm ad eum accederem, jamque os, & labia valde intumescebant, vehementer ęgrotabat, ardente ventriculi dolore, caloreque tantùm non confectus.

Ego

Ego tres *Aquæ tepidæ Congios* repetitis hauſtibus ſumma qua potui celeritate, & diligentia ebibendos imperavi; atq;ut toties nova ingereretur copia, quoties ventriculus jam ingeſtam per vomitum ejecerat: volui etiam, ut eluerentur inteſtina aqua tepida ſine ullo additamento copiosè per ſedem injecta, ubi primum ventris tormina admonerent venenum jam per inferiora exitum quærere. Paruit miſer, jam vitæ avidus, & plures etiam aquæ libras, quam præſcripſerim, abſorpſit. Amici, qui ægro, utpote in caſu inſolito, aſſiderent, ab eo didicerunt, quas primum evomuit aquas guſtu perquam acres fuiſſe, ſale ſcilicet venenato plenius exaturatas, ſingulis autem vicibus rejectas aliquam ſemper acredinis partem amittere; donec tandem nihil prorſus ſaperent. Quæ mox urgebant tormina, ſola aqua injecta ad modum Enematis leniebantur. Hoc tam nullo rerum apparatu, benedicente Numine, intra paucas horas convaluit æger, niſi quod labia non ſtatim detumeſcerent; ore etiam à veneni particulis, quæ aquam, quam evomuerat, penitus infecerant, adhuc exulcerato. Quæ ſymptomata, *Diæta è lacte* ſolo ad quatriduum adhibita, mox evanuere. Aquam *Oleo* (quod hìc unà cum opere ignari perdere ſolent) atque aliis omnibus liquoribus ideo prætuli, quod cum ea magis eſuriret, exinde magis idonea mihi videretur devorandis ſalinis hujus veneni particulis, quam alius quilibet liquor, qui vel craſſior eſſet, vel particulis alieni corporis jamdiu prægnantior.

Sed ut ad *Rheumatiſmum* revertar; Utut è ſero lactis Diæta conveniat Juvenibus, atque iis, qui temperate, & cum conſilio vixerunt, tamen inconſultum fuerit virilem ætatem prætergreſſos, vel vino, ac aliis liquoribus ſpirituoſis jam à longo tempore

pore plus æquo addictos hac methodo tractare; utpote quæ in hujusmodi hominibus ventriculum labefactet, & pariter præ inusitato frigore sanguini inducto viam sternat ad Hydropem. In hoc igitur casu omnino par est, ut eo ferè modo, quem Libri nostri *de Morb. Acut. Sect. VI. Cap. V.* tradidi, curetur æger: Tametsi ex quo eum scripsi, experientia didicerim satius esse post secũdam, vel ad plurimum post tertiam Venæ sectionem *Cathartica* sæpè sæpiùs exhibere, atq; repetere, donec symptomata omnia penitus cessaverint, quàm Phlebotomiæ rem totam committere. Etenim ob Catharsin suppetias ad averruncandum morbum Phlebotomiæ ferentem, citra ingentem istam sanguinis jacturã subsistere fas erit: atque porrò locus relinquetur *Paregoricis*, à quibus aliàs, utut sæviret dolor, ægro temperandum esset, cùm illorum usu figatur morbus, neque tàm facilè Venę sectioni cedat. Purgativa verò ista è *Lenitivis* solùm constent, ut *Thamarindis*, *Senna*, *Rheo*, *Manna*, & *Syr. Ros. Sol.* cum alia, quæ ex *Scammonio*, *Zalapio*, &c. parantur, tumultum cieant, & dolorem exasperent. At singulis vespertinis post peractam Catharsin *Syr. de meconio* ℥i. aliquantulum temporiùs, quàm id fieri solet, propinetur.

Hic autem commemorare libet, me per constitutionem instantem observasse affectum quendam modò *Rheumatismum* æmulantem, modò etiam à *Nephritico dolore*, quoad sævissimum lumborum cruciatum non multùm abludentem, qui cum Febres Intermittentes excipere soleret, translationi materiæ febrilis in musculosas corporis partes originem suam debebat. Hoc symptoma haud diversam medendi methodum postulabat ab illa, quam morbus ipse, cui adhæreret, Febris nempe Intermit-

tens, sibi vendicabat; cùm à frequenti Phlebotomia, & quibuscunque aliis evacuationibus exasperetur illud, atque æger in vitæ discrimen conjiceretur. Quod ut nemini imponat, id attingere volui.

Atque hæc sunt, Spectatissime Vir, quæ in his Affectibus, de quibus scisciatari libuit, sedula observatione habeo comperta: quæ si aut tibi placuerint, aut profuerint aliis, mihi cedent ex animi sententia; me saltem pro tenuitate mea debitum tuæ Claritati observantiæ specimen exhibere conatum mihi seriò gratulabor.

Tibi semper Addictissimus,

THO. SYDENHAM.

Doctissimo, Amicissimoque Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

MAgnum rei medicæ exortum est & lumen, & commodum, Vir Clarissime, ex consummata tua de Morbis Acutis historia, eaque sedula observatione, & fida experientia stabilita, non lucri, aut famæ aucupio scripta, sed sincera fide, & mente honesta; Cùm tibi amplum satis theatrum sit officium feciſſe, & præsenti seculo quovis modo profuisse. Ipse hactenus celavi penitus, quod volui, at fortasse quid jam parem tibi è longinquo subolet. Qui laudat, quod facis, urget, ut facias, quod adhuc laudetur. De morbis Acutis scribere summa difficultas est, utpote quos tàm rapida volvit rota, ut nisi opportuno sistatur sufflamine, in præceps ruat vita, nullis in posterum auxi-

liis,

liis, nullis suppetiis redimenda. Tu singula eorum momenta notas, & quid quovis temporis articulo fieri necesse sit. Opus quidem perfectum, & absolutum, cui nihil addi poterat, nisi majus promiseras, De Morbis scilicet Chronicis. Hi inducias ferent, & tutiores examinandi, & judicandi moras.

Sæpe nobis incidit sermo de propudio illo Morbi Venerei, cujus ignominiosam originem Gentes Europæ à se invicem sedulò satagunt propellere, &, ut ejus magis adhuc occultentur vestigia, ad ipsos Indos remotissimos amandant. Scortatorum audit flagellum, furiosæ, & indomitæ libidini aptissimè respondens pœna, eo fortasse fine tardius remota, ut tanti constet pœnitere. Et humanitatis, & peccati simul sensu tactus videbatur, qui palam optavit impurissimam hanc luem semel tantùm curari posse. Cùm jam autem ad Agyrtas, Tonsores, & infimos quosq; sciolos ejus sæpè devoluta sit curatio, illi aut fraude, aut imperitia magno eam sumptu, majori etiam molestia tamdiu differunt, & protollunt, ut vitæ planè tædeat inter carnificum tormenta, & longissimas Medicinæ moras protractæ, & ferè levius sit ægrotasse, quàm sanari. Jus igitur promissi, amicè tamen, exigo; præmittas oro, in arrhabonem reliquorum, si quid habes hanc in re confectum. Humaniter, & sincerè explices qua methodo, quibus auxiliis hoc morbo captus se redimat, quàm queat minimo. Satis est, ut æger sub Deo, non etiam pejus sub Medico vapulet. Hoc gratum pluribus fiet, & ad me aliqualis saltem pars gloriæ redibit, utpote cujus precibus desideratissimum hoc opus in lucem dederis.

Tibi omni officio addictissimus,

Ex Ædib. Lambeth.
Febr. 12. 1679. 80.

H. PAMAN.

Ornatissimo, Eruditissimoque Viro

HENRICO PAMAN M.D.

Divi Johannis Cantabrigiensis Socio, Academiæ Oratori Publico, & in Collegio Greshamensi apud Londinenses in Medicina Professori.

QUanquam eum, quem de *Acutis Morbis*, Vir Spectatissime, nuper edidi Tractatum, quę est tua tam humanitas, quàm animi in me propensio, ceu opus undique consummatũ deprædicare digneris; usque adeò tamen tenuitatis tùm meæ, tùm istius opellę mihi sum conscius, ut me nihil aliud egisse existimem, quàm viam pręmonstrasse, qua qui ingenio magis valent, dictorum Morborum & Historiam, & curationem queant investigare.

Fungor vice Cotis, acutum
Reddere quę ferrum valet, exors ipsa secandi.

Et profectò ita multiplex, incerta, & delicata, ut ita dicam, est natura, atque ita ludit in his morbis producendis, ut unius non sit hominis, utut vivacis, varia eorum φαινόμενα, & curationes iisdem accommodatas graphicè depingere. Unum hominem dixi? quid quod vel decem quidem homines per tot sęcula sibi invicem succenturiati, atque iidem tùm maxima ingenii vi, tùm indefessa industria prędediti, tùm etiã in Praxi, quę numerosas observationes suppeditaret, versatissimi perpulchrè hìc operam suam collocare possunt? Tantum abest, ut ad Artem Medicam vel pervenerim ipse, vel me putem pervenisse.

Mecum

Mecum habito, & novi quàm sit mihi curta supellex.

Morbos istos *Chronicos* quod attinet, quorum Historię perscribendę spem tibi feceram, ita penitus animo meo insedit ejus rei studium, ut non tàm alia de causa, si bene me novi, vitam mihi prorogari exoptem, quàm ut istiusmodi aliquo conamine communi hominum utilitati inserviam: At verò singuli me dies docent, quàm sit arduum cęptum id, & quàm periculosæ plenum aleæ (mihi præ cæteris, qui isto ingenii acumine, atque solertia, quibus hìc est opus, non satis valeo) cùm apud Scriptores rei Medicæ (Divinum *Hippocratem* si demas, atque alios pauciſſimos numero) vix ulla deprehendi queant vestigia, quibus adjutus per rerum avia spinis, & sentibus impedita iter faciam; cùm quæ promittunt subsidia Authores, & lumina ostentant, magis Ignes Fatui sint, quàm veræ faces, & in salebras potiùs, ac præcipitia sequentem agant, quàm mentem fideliter & rectà dirigant in genuina naturæ Methodo indaganda, atque invenienda: utpote quorum scripta ferè omnia *Hypothesibus* innituntur, quas peperit lascivientis ingenii, & Phantasiæ luxuria; ipsaque adeò Morborum Phænomena (in quibus eorundem Historia vertitur) prout ab iis describuntur, ex eadem Hypothesεωn officina prodeunt; quin & ipsa Praxis qua Morbos aggrediuntur (quod humani generis Pestis est certissima, & pernicies) ad hujusmodi Postulata componitur, non ad rei veritatem. Usque adeò grassantur, & regnant ferè in singulis paginis Cerebrosorum hominum commenta, jacent interim naturæ judicia. Quibus non obstantibus, si vitam Deus, atque otium concesserit, experiar fortassis aliquando, quid valeant humeri. Impræsentiarum, ut

animum agnoſcas in tui obſequia paratiſſimum, en tibi offero, ceu ejus quod molior operis ſpecimen, diſſertationem hanc, brevem illam quidem de *Lue Venerea*, & quam ſolam adhuc prælo adornavi.

Primùm autem id attingere volo, me haud paucos conveniſſe, qui ſive præ ſtudio honeſto quidem eo, incontinentiores à peccato coercendi metu inſecuturæ pœnæ, ſive ut Caſtimoniæ laudem ſibi arrogarent, non dubitabant aſſerere *Luis Venereæ* Curationem docendam non eſſe. His ego non aſſentior, utpote qui exiſtimem nullum ferè locum Charitati, atque operæ mutuæ relictum iri, niſi ea, quę ſibi ſua ipſorum culpa improvidi accerſunt mala, humaniorum officiis ſarciantur. Omnipotentis Dei eſt ſontes caſtigare, noſtrum verò miſeris pro virili ſuccurrere, atque ægris opem ferre; non autem curioſa cauſarum indagatione illos acriùs urgere, aut cenſorio vexare faſtu. Tradam itaque, quę in hoc morbo obſervavi, atque expertus ſum: non quo hominum animos deteriores efficiam, ſed ut corpora (quod mihi negotii datum eſt) reddam ſaniora.

**Lues Venerea* ex *India* primùm *Occidentali* An. Dom. 1493. *Europam* appulit; cùm ante id tempus, ne quidem nomine tenus, quantum ſcire licet, noſtro orbi innotuerit. Unde etiam Morbus vulgò cenſetur iis tractibus *Americę Endemius*, in quos nos primi Colonias deduximus. Mihi verò potiùs è regione aliqua *Nigritarum Guineæ* conterminorum originem traxiſſe videtur; cùm à plurimis noſtratium, iiſque fide dignis, qui *Inſulas Caribes* dictas incolunt, didicerim, mancipia recens à *Guinea* allata, etiam antequam in terram deſcenderint, tùm alia ibidem degentia hoc morbo tentari, nulla copula

pula impura prægreſſa; ita ut non rarò univerſam aliquam eorum familiam, viros ſcilicet, mulieres, liberoſque malè mulctet. Neque iſta Lues, quę afflictiſſimos hoſce ſæpe ſæpius invadit, vel hilum à *Venerea* nobis dicta, quantum ego quidem intelligo, quoad ſymptomata, *Dolores* ſcilicet, *Ulcera*, *&c.* habita nempè diverſorum Climatum ratione, videtur diſcrepare, licèt nomine prorſus abludat, cùm *The Yavvs* ab illis dicatur. At nec medendi methodus, qua utuntur illi, à noſtra abhorret: utrobique enim *Salivatio* ex *Hydrargyro* utramque facit paginam, non obſtante eo, quod hic apud nos dicitur de eximia *Gudiaci*, & *Sarſaparillę* vi, quam in natali ſolo exerant, quæ ex longo ad nos itinere tantùm non exhauſta putatur. Probabile itaque mihi videtur, *Hiſpanos*, qui in Europam primi hunc morbum traduxere, eodem infectos fuiſſe ex contagio *Nigrorum* emptorum in *Africa*, quorum genti alicui (multi enim ſunt populi *Guineæ* confines, apud quos invaluit mos ille barbarus homines Europęis mercibus permutandi) *Endemius* eſſe poteſt. Ut ut ſit, contagioſa iſta Lues paulatim ſerpens, has orbis terrarum partes eo uſque inquinavit, ut ſi ea celeritate graſſaretur adhuc, qua primùm invaſit, intra ſecula aliquot actum eſſet de genere humano, vel ſaltem Noſocomiis de cætero addictum, prorſus impar eſſet iis rebus gerendis, quibus continetur hominum ſocietas: niſi quòd, Vegetabilium inſtar, in alienum à patrio ſolum quaſi tranſplantata, Europæo noſtro non perinde lętatur, ſed languet in dies, & mitioribus Phęnomenis fatiſcit. Novus apud nos hoſpes cùm eſſet, ſi quem arripuerat, mox omnem ſanguinis maſſam contaminabat, & diris capitis, atque artuum doloribus, tùm etiam ulceribus variis in par-

tibus se prodebat. At verò Centum retrò annis *Gonorrhœę Virulentę* specie se primùm ostendebat, ostenditque adhuc, hac sibi porta exitum quærens; nullo alio manifesto symptomate, nisi quòd in perpaucis ulcusculum in pudendo (vulgò *à Shanker*) primum morbi est indicium; cujus virus cùm per Gonorrhęam non ejiciatur, sanguinis massam dicto citiùs pervadit, inficitque.

Propagatur autẽ Venerea hæc Lues vel per *generationem*, undè misellus Infans ab inquinato parentum altero mala ducit stamina vitæ; vel per *contactum mollioris alicujus partis*, quo virulentia, atque inflammatio corpori insinuantur ex occasionibus hoc in loco dicendis. Primò in lactatione v.gr. vel *Infans* Nutricem per rariores mammillarum poros, vel *Nutrix* Infantem per os tenerum inficere potest. Secundò Infantes, si nudi cum inquinatis in eodem lecto dormiant. Licèt enim Adulti, quorum caro jam firmior ętate obduruit, vix nisi intercedente impuro coitu, quamvis simul dormiant, possint infici, Infantium tamen laxior caro, & texturæ rarioris venenum facilè excipit, quod non semel observavi Infantibus à genitoribus, quibuscum dormiebant, infectis contigisse. Tertiò autem, partis mollioris contactus maximè in Coitu impuro fit, ac proinde eo prę cęteris modo serpit Lues; cùm scilicet penis Spiritibus Generationi dicatis turgidus, à Venereo sive ulcere, sive etiam pustula in uteri vagina stabulante noxam de facili haurit, quorum alterutro intus latente Mulier nihilominus sana videri potest; veneno nempe vel istarum partium illuvie ita detento, ut segniùs invadat sanguinem, vel per menstruas purgationes diluto sæpiùs, & quadantenus exterminato. Contagio hæc carnosam virgæ substantiam,

quan-

quantum ego judico, primum adoritur, quam quidem corrumpens, eidemque primò inflammationem, mox ulcerosam Διάθεσιν sensim inducens, efficit, ut sanies, qualem in *Gonorrhęa* cernimus, in urethram lentè extillet: quod ut credam, hac ratione promoveor, ipse scilicet vidi virulentam hujusmodi materiam per substantiã glandis porosam exudare, non per urethram ejectam, nulloq; ulcere vel glandem occupante, vel pręputium. Tandem verò altiùs penetrans, glandulas *Prostatas* efferato ulcere solet depascere; quod haud rarò cernitur in eorum cadaveribus, quos hic morbus è medio sustulit.

Gradibus mox dicendis procedit hic morbus. Æger (ocyùs, aut seriùs, prout mulier quacum consuevit, magis, minusve fuerit inquinata, pro ratione etiam temperaturę μίασματι excipiendo magis minusve idoneę) primùm dolore genitalium insolito cruciatur cum quadam rotatione quasi testiculorum; posteà, si recutitus non sit, macula primò Morbillum jam erumpẽtem magnitudine, & colore ęmulans glandis partem aliquam invadit. Statim ab hujus maculæ exortu, liquor quidam lentè extillat, seminis instar, qui quotidie à seminis tàm colore, quàm consistentia recedens, flavescit tandem aliquantò dilutiùs ovi vitello; & in Lue virulentiore, intensioreque non modò virescit, sed & aqueo humori permiscetur sanguine affatim tincto. Pustula jam dicta *ulcus* tandem fit, primò haud absimile *Apthis* Infantium ora obsidentibus, quod in dies latiùs, & profundiùs depascatur, supervenientibus orificii callo, & duritie. Animadvertendum est autem, quòd memorata pustula rarò Gonorrhęam comitem habet in iis, qui aut jam pridem Gonorrhœa laborarunt, aut recutiti sunt; utpote quorum Glans

tùm

tum ab aere, cui exposita est, tum à frequenti linteorum attritu indurescens, noxam non ita facilè suscipit. Hujusmodi Verpi igitur glandis ulcere ferè non tentantur, sola *Gonorrhœa* dicto modo nascitur. Hanc alia mox symptomata excipiunt, ut primò magnus doloris sensus in pene, quoties erigitur, perinde ac si valida manu transversus fortiter constringeretur, qui noctu præcipuè urget, quoties in lecto æger cœpit incalescere: quam quidem constrictionem penis dolorificam morbi hujus in hoc statu existentis signum παθογνωμονικώτατον existimo. Incurvatur etiam veretrum à frœno jam contractiore, quod cùm in erectione extenditur pro natura sua, acutissimum dolorem adfert. Accedit etiam *ardor urinæ*, qui plerumque inter mingendum vix percipitur, at verò æger jam à mictu cessans per omnem urethræ ductum acriter admodum uritur, maximè qua in glandem desinit. Nonnunquam etiam erosa atq; excoriata urethra jugi puris acrioris fluxu, natura in carne nova vice jam deperditæ justo occupatior laxam quandam, & spongiosam substituit, quę mole quotidie aucta, & sensim indurata *Caruncularum* excrescentiis ita meatum urinarium infercit, ut tandem lotio non detur exitus; quæ quidem caruncułæ nihilominus ex ulceribus sibi adnatis ichorem quendam evomunt, & tum Medico crucem figunt inter curandum, tum ęgro magis ipsa morte timendum malum. Quinimò sæpe accidit, ut sanies, quæ per Gonorrhœam depellẽda erat, vel à motu violentiori, vel Astringentium usu in Scrotum deposita, atrocissimum dolorem, & Scroti inflammationem accersat, nunc alterutro, nunc utroque ejus latere in molem ingentem elato; Gonorrhœa interim progreditur tardiùs, at verò urinę ardor non mitiùs urget.

Atque

Atque hæc sunt communiora morbi hujus symptomata, manente hoc ejus statu.

At verò quoties sive Morbi diuturnitate, & in dictis partibus mora, contagio sursum fertur, & sensim sanguini labem imprimit, aut materia virulenta indebito Adstringentiũ usu in corpore retenta humores putrescunt, *vera Lues* exoritur, in qua Tumores, sive *Bubones* sæpe in inguine comparentes primum ejus gradum constituunt. *Dolores* tum caput, tum artus in articulorum interstitiis, humeros scilicet, brachia, & talos crudeliter laniant, nullo ordine invadentes, & per intervalla, licèt noctu ægrum lectuli calore perfusum rarissimè destituant, nec nisi sub auroram libenter evanescant, Crustulæ etiam & *porrigines* varias corporis partes deturpant. Flavescunt hæ fermè ad instar favi, quo signo à cęteris omnibus queant internosci. Quandoque superficie latiore varia occupant corporis spatia ad eum modum, quo *Lepra* in Medicorum scriptis depingitur. Quanto autem magis scabies hęc diffunditur, tanto minùs æger discruciatur. Universa symptomata pedetentim incrudescunt, dolor præ reliquis, qui tandem eò usque exacerbatur, ut se nequeat miser diutius in lecto continere, sed protinus exiliens, huc illuc in cubiculo cursitet irrequietus fermè, donec illucescat. Adde quòd præ doloris vehementia Cranium, atque ossa tibiarum, brachiorumq; hinc inde attolluntur in perdura tubera, *Exostoses* dicta, excrescentiæ osseæ in equorum tibiis (vulgò *a Spavin*) haud absimilia: quæ quidem ossa tuberculis obsessa jugi dolore, ac inflammatione tandem cariosa redduntur, & putrescunt. *Ulcera* etiam *Phagedænica* varias corporis partes depopulantur, quæ fauces utplurimum primò aggredientia, sensim per palatum

in

in naſi cartilaginem propagantur, quam mox abſumunt, ita ut is jam fulcro deſtitutus planè concidat. Creſcentibus in dies ulceribus,& dolore aucto, æger partim indeſinenti carnificina enectus, partim ulceribus confectus,& putredine, vitam trahit cruciatu, fœtore, carie, opprobrio moleſtiſſimam, & quavis morte longo intervallo miſeriorem, donec tandem, pereuntibus per vices membris, lacerum cadaver, & jam ſuperis grave, humo condatur.

Intrinſecam hujus morbi naturam, Eſſentialem quam vocant, niſi quatenus ea ex iſtis, quæ jam depinximus, ſymptomatis eluceſcat, non mihi magis perſpectam eſſe arbitror, quàm eſt Eſſentia ſive Plantæ cujuslibet, ſive Animalis: Quicquid verò de ea ſit, certò mihi conſtat, humorem hunc committentem inflammationis haud mediocris participem eſſe, unde hæc tot malorum ilias: conſtat etiam dictum humorem evacuandum eſſe, idque iis mediis, quorum efficaciæ Experientia, medicorum Magiſtra, ſuffragatur: Cùm nondum inveniatur immediatum aliquod *Specificum*, cujus ope ſine evacuatione prægreſſa Lues debellari queat. Neque enim vel *Mercurius*, vel *Ligna Exſiccantia* dicta, Specificorum titulo ſunt donanda, niſi exemplis in medium allatis probare quis poſſit, vel Mercurium abſque Salivatione, vel Lignorum Decoctum nullo ſubſequente ſudore Luis Venereæ curationem quãdoque abſolviſſe. Utque experientia didici, ſudorifica vulgaria haud minùs profeciſſe in hoc morbo, quàm lignorum decoctum, ita nullus dubito, quin ſi reperiri poſſit aliud quid, ſive in Regno Vegetabili, ſive Animali, quod in excitanda ſalivatione pares cum Mercurio vires haberet, pariter etiam ad ſanãdam Luem valeret. Quandoquidem autem hic morbus

bus adhuc intra Gonorrhœæ limites subsistens, longè ab eadem distat, cùm jam omnem sanguinis massam contaminaverit, & Venereæ Luis nomen præcisè mereatur: ita etiam Evacuatio, qua Gonorrhœæ materia ejicitur, alia prorsus est, atque illa, qua Lues jam formata eliminanda est.

* *Gonorrhœam* itaque quod attinet, de qua primò agemus, in remediis *Cathartici*, quantum huc usque usu comperimus, Curationis omnis cardo vertitur, quorum auxilio vel educitur humor peccans, vel procuratur diversio succorum corporis naturalium, qui aliter hosti in pabulum cederent. Quamvis autem tùm ratio', tùm experientia mihi dictant hũc morbum quolibet demum Cathartico sæpe, diuque exhibito sanatum iri, ea tamen cæteris δραστικώτερα mihi videntur, quæ bilem, maximè verò quæ ichorem serosum fortiter è sanguine expurgant, & subducunt. Ac proinde sola *Jalapii radice* pauperibus aliquoties subveni, quorum tenuitati, & rebus domi angustis consulendum erat. Cùm verò & morbus conspicuam secum trahat inflammationem, & medicamenta purgantia, quibus expugnandus is est, calida etiam sint, *Diæta refrigerans* omnino est imperanda à carceribus, quod dicitur, ad metas.

Sic itaque soleo præscribere. ℞. *mass. Pilul. cochiar. maj.* ʒiii. *Extract. Rudii* ʒj. *resin. Jalap. & diagryd. an.* ʒs. *cum s. q. Opobalsami f. Pil. è singulis Drachm.* vi. Quatuor ex his singulis auroris deglutiendæ sunt hora quarta, vel quinta (ita ut æger superdormiat) ad dies 12. vel 14. vel etiam plures, donec sc. urinæ ardor, & materiæ seminiformis color flavus admodum imminuantur; quæ cum pro voto successerint, satis esse autumo, si æger interjecto semper die

* *Gonorrhœæ virulentæ Curatio.*

die uno, eaſdem repetat ad ſeptimanas adhuc duas; quo tempore elapſo, ſufficit, ut bis in ſeptimana ſumantur Pilulæ, donec humor ex urethra ſtillare ſolitus prorſus evaneſcat, quod ut plurimum non niſi poſt multos dies contingit. Quamvis enim vulgò affirmetur, quòd ejuſmodi ichor, qui ardore urinæ, & flavo materię extillantis colore diſparentibus, manè præſertim, in ſummitate colis digitis compreſſi ad guttulam unam alteramve cernitur, à debilitate tantùm, & à laxitate partium ob diutinam viroſi fomitis in eis moram oriatur; miſeri tamen experiuntur magno ſuo malo reliquias has eſſe contagii non penitus deleti; quod licèt quadantenus ſubactum ex leviſſima quaque occaſione (à potu ſcilicet nimio, aut exercitio quolibet vehementiori, aut ſimili alia) novas excitat tragœdias, Gonorrhœa poſtliminiò recrudeſcente, ſi nempe æger catharſeos moleſtiam defugerit, nondum extirpato radicitùs morbo.

Si poſt hujuſmodi purgationem Gonorrhœa nondùm cedat, ex uſu erit loco pilularum, maximè in iis, qui difficilius purgantur, potentius aliquod medicamentum ſubinde intercalare, cujuſmodi eſt Potio ſequens, quæ ſemel tantùm hauſta magis aliquãdo fecit ad ſiſtendam Gonorrhœam, quàm leniora Cathartica ſæpenumero ingeſta. ℞. *Tamarind.* ℥ſs. *fol. ſen.* ℥ii. *Rhei* ℥iſs. *Coq. ſ. q. aq. Colaturæ* ℥iii. *diſſolv. Mannæ, & ſyr. Roſar. ſolut. an.* ℥i. *ſyr. de ſpina Cervin. & Electuar. è ſucco Roſar. an.* ℥ii. *M. ſ. f. potio*. Vel curatione tardiùs procedente detur *Turbith minerale ad gr.* viii. tantùm bis vel ter, idque interpoſito debito temporis ſpatio, ne fortè oboriatur Ptyaliſmus; quod quidem remedium in eradicanda Gonorrhœa pervicaciori facilè primas fert. Vel bis in ſeptimana pil. ſequentes exhiberi poterũt,

℞. *pil.*

℞. *pil. ex duobus* ʒſs. *Mercur. dulc.* ℈i. *cum ſ. q. Opobalſami f. pil.*iiii. *ſumendæ ſummo mane.*

Eſt autem ubi æger à Catharſi dicto modo repetita uſque adeò abhorret, ut ne conſpectum quidem, vel odorem ſolum remediorũ ferre queat. Eſt etiam ubi corpus ex ἰδιοσυγκρασίᾳ quadam ita pertinaciter purgantibus refragatur, ut debita peccantis humoris quantitas nequeat educi; atque ita dum impenſiùs in hoc laboratur nullo cum fructu, Lues tandem obrepit, quæ eos ſæpiſſimè ægros adoritur, quorum corpora catharticis fortiùs obſiſtunt: cùm ita ſe res habeat, *Enematis* agendum eſt, quibus injectis utrique indicationi, humoris ſcilicet tum expurgandi, tum ab affecta parte derivandi ſatis fieri poteſt. Quin etiam hæc Methodus expeditior eſt nonnunquam prę memorata iſta, at non æquè tuta, me judice, cùm prior illa licèt diuturnitate moleſtior, minùs tamẽ habeat periculi, nequa contagioſi fomitis particula in viſceribus hæreat, novos datura tumultus. Hoc verò incommodum facillimè evitatur, ſi Cathartica per os aſſumpta diebus ab uſu Clyſterum liberis, mutuam iis operam commodent.

Hac itaque via incedo: *Pilulas* jam prædictas, aut alias ejuſmodi duabus, tribuſve auroris continuis exhibendas curo: poſteà *Enema* ſequens manè, & hora quinta pomeridiana quotidiè injiciendum, donec penitùs ceſſaverint ſymptomata; niſi quodſemel, aut bis in hebdomade Catharticum impero, miſſo die iſto Clyſtere. ℞. *Electuar. è ſucco Roſar.* ʒvi. *Terebint. Venet. vitello ovi ſolut.* ℥ſs. *diſſolvantur in aq. Hordei* lib.i. *Colaturæ adde El. Diacathol.* ℥ii. *m. f. Enema:* Singulis etiam noctibus *Opobalſami* vel *Balſami è Mecha gut.* xxv. ſacchari fruſtulo exceptas concedo, ſub lecti ingreſſu; quod quidem medica-

dicamentum, cum *Terebinthinæ* quoddam genus sit liquidum, ac purum, iisdem, quibus illa, facultatibus pollet, & ulcerosæ genitalium diathesi apprimè succurrit; hujus itaque defectu *Terebinthina Cypria* ad quantitatem avellanę dictis temporibus devoranda substitui possit.

Procedente Curatione, quacunque ea demum methodo tentetur, ęgro cibis omnibus sale conditis, vel alias dyspeptis (quales sunt carnes Bovinę, Porcinę, Pisces, Caseus, Radices, Olera) & fructibus horariis quibuscunque interdico; quibus substituo carnem Vervecinam, Vitulinam, Pullorum, Cuniculorum, & cętera ἄπεπτα. Volo etiam, ut vel his parcissimè utatur, tantùm ut ęgri vires non labascant. *Potus*, vino in genere abdicato, ut & liquore omni sive spirituoso, sive acescente, *Hydrogala* esto, ex tribus aquę coctę partibus, & lactis una, nisi quòd in prandio, & cœna Cerevisia tenuis in parva quantitate possit indulgeri. Ad contemperandam insuper inflammationem, & mitigandum ardorem urinę, refrigerantem aliquam *Emulsionem* ad sequentis normam compono, in Purgationum interstitio frequenter potandam. ℞. *Sem. Melon. & Pepon. an.* ℥ss. *sem. Papav. albi* ʒii. *Amygdal. dulc. excorticat. n.* viii. *contund. simul in mortario marmoreo, sensim affundendo aq. Hord.* lib.iss. *Colaturæ adde sacchari Crystallini q.s. m.f.s.a. Emulsio.*

In temperamento admodum sanguineo, & affectu pertinaciore, post mensem catharsi datum, aut circiter, ut plurimùm *sanguinis Uncias octo, vel novem* è brachio dextro detrahẽdas suadeo; ut maturiùs celebretur venę sectio author non sum, ne hac φορέσει contagium penitiùs inseratur. *Injectiones* in urethrã non magni facio utpote quæ sive acrimonia sua mor-

mordaci, sive stipticitate non rarò magis officere soleant, quàm prodesse: veruntamen sub morbi exitu *Aqua Rosacea* in pauca quantitate potest injici.

Hac methodo, quę mihi semper pro voto cessit in Gonorrhœa sananda, meliorem nondum comperi; maximè in iis, qui facilè purgantur. In iis enim, qui purgantur ęgriùs, curatio, licèt nunquam fallax, tamen non nisi post longum temporis spatium perficitur: In his itaque sanguis iterum mittendus, & acuenda sunt Cathartica, tùm etiam repetenda sępiùs, atque in eorum usu diutiùs est perseverandum, aut Clysteres modo jam signato usurpandi. Etenim *Catharsis* hìc ad instar omnium est. Atque in hoc affectu, si in alio quopiam, verè asseritur, quòd qui mundificat bene, bene sanat: modò ab *Aquis Mineralibus* sibi temperet, quas certò mihi constat morbi reliquias è corpore eliminandas vi astringente, & plus satis sanativa arctiùs constringere, & quasi clavo figere trabali; unde quòd sæpius observavi, *Scroti tumores* enascebantur, quoties in morbi principio, vel statu, pejoraque adhuc symptomata, ut *Caruncułæ*, si quando sub ejus exitu potarentur. Quod quidem ego fidenter assero, quantumlibet ex more hodiè recepto Aquæ Minerales in dicto casu haud rarò præscribantur.

Neque sum nescius, quantum se venditent Practicorum nonnulli in hujus symptomatis curatione, qua breviore temporis spatio, qua remediis magni nominis, & tituli absolvenda, interim observatione plus satis frequenti certò deprehendi, materiam, quę eliminanda fuit, astringentium vi in corpore detentam maximum ęgris dedisse malum, ex quo persępe sanguinis massam de novo subiens ipsam demum Luem parit. Nec majore cum fructu, licèt

periculo minore, decoctum *Lignorum exsiccantium* usurpatum comperi; quo scilicet, sub prętextu *Specificorum* tum universum ęgri corpus, tum præ cæteris affecta pars jampridem nimis incalescentia ulterius adhuc inflammabantur; nonnunquam etiam *Gonorrhęa*, quæ paulo ante evanuerat, quod me observasse memini, denuo in conspectum prodiit.

Animadvertendum est autem, quòd si ægri glans præputio undequaque contegatur, atque ejusdem ora præ inflammatione usque adeo tumida, dura, ac calosa reddantur, ut nullo modo queat reduci; laterem lavat quisquis Gonorrhęam remediis purgantibus, fortissimis licèt, & quotidie ad nauseam repetitis aggreditur, nisi eodem tempore id agatur, ut pars ita affecta ad statum sibi naturalem redeat, sublatis & duritie, & tumore, unde Gonorrhęæ novus utique fomes submini*s*tratur. Quod quidem ego admolior *Fotu* sequente. ℞ *Rad. Althææ, & lilior. an.* ℥iss. *fol. Malv. Verbasc. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamæmel. & Melilot. an. M.* i. *sem. Lini, & Fœnugræci an.* ℥ss. *Coq. s. q. aq. font. ut f. Fotus, parti affectæ admovendus per horæ unius spatium bis, vel ter in die.* Peracta fomentatione, partem affectam *Oleo è semine Lini* recenter extracto perungendam curo, deinde *Emplastrum è Mucilaginibus* alutæ agninæ inductum labiis præputii tumidis circumponendum. Quod si *Ulcus* vel in ipsius præputii labiis, vel in subjecta glande hærens sua callositate facit, ut illud non nisi ægre possit retrahi, præter fotum jam dictum, sequens etiam *Linimentum* præscribo. ℞ *Unguent. Basilici* ℥vi. *Unguent. è Nicotiana* ℥ii. *Præcipitat. ac. acq. Ros. lot. & optimè lævigat.* ℥ss. *m. f. Linimentum, quo lintei rasura imbuatur, & ulcusculo admoveatur semper post Fotus præscripti usum.*

Ubi

Ubi vero ſive quod juſto maturius Gonorrhœa ſiſtatur, ſive ab exercitio vehementiori, aut alia quacunque de cauſa, Scrotum jam morbi ſedes ab eadem in tumorem inſigniorem attollitur, prædictum *Fotum* bis in die parti affectæ admoveo, modò non imminuantur & dolor, & tumor *Cataplaſmate* vulgò noto *ex Oxycrato*, & *farina Fabarum*. Hæc dum foras peraguntur, non deſino remediis & Catharticis, & Refrigerantibus, quæ modò præſcripſimus, introſumptis, tum etiam Diæta ſupradicta hoſtem urgere; neque mihi religio eſt quovis hujuſce mali tempore ſanguinis ℥ ix. vel x. è brachio iſto detrahere, quod teſticulo tumefacto reſpondet, ſi tumoris magnitudo, & vehementia doloris id mihi ſuadeant. Atque hæc hactenus de *Gonorrhœa*.

* Cum vero eouſque invaluerit morbus, ut jam *Venerea Lues*, vel *Lues confirmata* præciſe dici mereatur, alia omnino porta quærenda eſt, & duriori huic nodo cuneus itidem durior eſt adhibendus: quandoquidem nullum adhuc experimentum, quod ſciam, adferri poſſit extirpati hujuſce morbi, niſi per *Salivationem ab Hydrargyro* excitatam: quicquid tam doctorum nonnulli, quam indoctorum de aliis ſanandi modis ſatis temere, & audacter effutiverint. Cum itaque *Salivatio* omnem hìc numerum abſolvat, id tantum mihi incumbit, ut quæ in ea excitanda, tum etiam regenda, & ratio (qualis qualis ea demum fuerit) & obſervatio rationi ſuffragata mihi dictaverit, ediſſeram.

In principio autem, ne conjectura quidem aſſequi poſsum, quid ſibi velint crebra iſta monita, quibus de corpore remediis *Catharticis*, & *Digerentibus*, Balneo puta, & cæteris id genus, rite præparando, ita

* *Luis confirmatæ Curatio.*

seriò cavetur ; Ut de Venæ sectione jam taceam, cui nonnulli hic loci primas deferunt. Quum enim, si veritati sit litandum, eò res redigatur, ut *Veneno* Salivatio procuranda sit (neque enim adhuc innotescit salubre aliquod medicamentum, quo possit excitari, neque æger sine ejus ope in tuto collocari potest) quæritur, utrum corpori constantibus adhuc viribus vegeto, & valenti, ac proinde frangendis inimicis conatibus haud impari; an eidem missione sanguinis, & tenui diæta jam debilitato rectius committatur Venenum. Haud dubiè satius esse duxerit æquus rerum æstimator nihil agere, quam ita importune satagendo nocere. Quid quod experientia testatur, nullis evacuationibus, aut alio modo infirmatos salivationis impetum multo melius sustinere, quam eos, quorum quasi ante prælium incisi sunt nervi?

Misso itaque damnoso omni hujusmodi præludio, statim atque accersor, *Unguentum* prescribo ex *Axungiæ Porcinæ* ℥ii. *& Mercurii crudi* ℥i. Neque oleum aliquod è calidioribus, neque aliud quid admisceo: cum deterius fiat Unguentum, si quod adjecta ista frenum injiciant, & nihilo efficacius, si nihil prorsus agant; Et fortasse additamenta ejusmodi sub nomine *Correctivorum* idem hìc prestant (si quid tamen prestant) quod *Catharticis* adjuncta judice experientia, solent prestare; tormina nempe excitant, & catharsin reddunt laboriosiorem, à lucta scil. inter Antidotum, & Catharticum, cujus vis omnis purgans in eo posita est, quòd naturę hominis inimicetur. Verùm ut *tertia parte* dicti *Unguenti* brachia, crura, & tibias ad tres noctes continuas (primam, qua accersor, includendo) manibus suis æger perungat, injungo; ita tamen, ut neque axillas,

neque

neque inguina attingat uspiam, & abdomen panno laneo tenuiore circumposito, & posterius consuto, à linimenti contactu diligenter muniat. Post tertiam inunctionem, gingivæ ut plurimum intumescunt, & *Ptyalismus* suboritur. Si verò intra tres dies post ultimam inunctionem idem haud procedat, tum gr. viii. *Turbith. Mineral. in Conser. Ros. rubr.* exhibeantur ęgro, qui post singulas vomitiones, aut sedes sumat haustum liquoris posseticì calidè. Cum expuere incęperit, id jam medico negotii tantum est, ut gradum salivationis scrupulosè expendat, ne invocatis temerè suppetiis, salivationem eousque evehat, ut æger de vita periclitetur. Ubi jam Ptyalismus statum debitum fuerit adeptus (in quo expuuntur ut plurimũ librę quatuor spatio Nycthemeri) vel symptomata, etiamsi parcius expuat æger, evanuerint (quod plerunque contingit post quartam diem à statu salivationis) & indusium, & tori lintea aliis, quæ, à quo ultimo lavabantur, usurpata aliquandiu fuere, sunt permutanda: cum priora ista unguento infecta salivationem, & magis quam erat opus, intendere, & longius protrahere, quam ęgro expediat, apta nata sint. Quod si fortè prius elangueścat salivatio, quam symptomata penitus disparuerint, extimulanda subinde est *Mercurio dulci ad* ℈i. pro dosi exhibito.

Nonnunquam accidit, præsertim in corporibus μεταβλήτοις, quod post unam, vel alteram inunctionem (nempe simul ac Hydrargyro sanguis affici incęperit) natura illico per intestina hunc hostem expellere satagat, unde non solum dejectiones mucosæ, & tormina ventris, ut in iis, qui dysenteria laborant, eveniunt, verum etiam curatio morbi impeditur, utpote qui salivationi tantummodo cedere

soleat. In hoc casu à Mercurio, sive extra applicito, sive intra assumpto, prorsus absistendum, donec hæc symptomata penitus evanuerint; atq; porrò dictus alvi fluxus (qui plerumque accidit, antequam salivatio benè assurgat) sistendus est usu *Laudani liquidi*, ita dosim augendo, atque repetendo, prout urgeat symptoma; aut *Diascordii sesquidrachma*, aliquoties, prout opus fuerit, devorata. Diarrhœa tandem cohibita, salivatio debito modo procedere solet, quæ antea vix appareret.

Convalescente de cæteris ægro, nisi quod os adhuc exulceretur (qui genuinus est ptyalismi fructus) salivatio, quæ jam in dies imminuitur, nec purgatione, nec alio modo quocunque sistenda est: fieri enim potest, ut etiam post consopitum dolorem, atq; exsiccata ulcera aliquid de morbi fomite adhuc in corpore deliteſcat, bella denuò moturum, nisi sibi permittatur sputatio illa moderata, quæ, postquam redintegrata sanitate homo se auræ liberiori aliquãdiu exposuerit, desitura est. Periculosum itaque esse arbitror ptyalismi jam abiturientis, & mox evanituri reliquias vel *Catharsi* deducere, vel *Lignorum decocto* exsiccare velle; à qua Praxi, quæ vulgò obtinet specie vel Mercurii è corpore eliminandi, vel corrigendæ ejus malignitatis, nascuntur sine dubio frequentes istæ *Recidivæ*, quæ miseris accidunt, sanitatem tandem aliquandò post tantum impensarum, tot exantlatos labores, tantum tædii devoratum anhelantibus, ad quam etiam certò perveniſsent, si salivatio non nisi suo tempore determinaretur. Longè itaque consultius esset, Ptyalismum promovere *Mercurio dulci* semel in hebdomade exhibito, etiam postquam omninò convaluerit, & jam sub dio versetur (quod & ego per men-

ses

ses aliquot fieri aliquando jussi) quam eundem præmaturius inhibere.

Quantumlibet autem à catharsi in salivationis declinatione ob jam dictas causas abhorream, fieri tamen potest, ut in ejusdem statu ea nec prætermitti possit, nec debeat, quoties scilicet re male gesta, eousque fuerit evecta salivatio, ut jam ægri vitæ metuatur: quo in casu non tutum modò est, sed & necessarium etiam Cathartico ingesto Ptyalismum ad eum gradum deprimere, ut cum ægri Διαφορία procedat, qui deinde suo juri relinquendus.

Si quis jam quærat, an nuda Salivatione contenti esse debeamus, nec Catharticis, nec aliis remediis solennibus in usum, post eam peractam, revocatis? Respondeo, præter jam dicta, quibus & ratio astipulatur, & experientia, me velle doceri, quam ob causam magis sit necessarium purgare post Salivationem, quàm Salivationem excitare post Catharsin, cum remedia purgantia (*Scammoniata* maximè, & id genus acria) malignitatis quidpiam in corpore relinquant, quod naturæ tamen committimus, cujus vi tandem subjugatur istud, quicquid est veneni, eo scilicet, qui purgatus fuit, ad regimen consuetum, exercitium, & liberiorem aeris usum se recipiente. Atque id porro libenter scire velim, qua demum arte freti Mercurii reliquias per Catharsin expellere conamur, cum genuinam illam, ac prope unicam methodum (per salivationem scilicet) qua natura id efficere solet, ac debet, non solum negligamus, sed etiam impendamus? Hujusmodi autem hallucinationes minimis istis rationis scintillulis imputandæ sunt, quibus nos miseri mortales tantùm præditi, ad veritatem in profundo demersam non penetrantes, quamlibet ejus umbram, & speciem amplecti-

mur, pro Junone, quod ajunt, captantes nubem; mox colloquia miscentes, prejudicia malè fundata ita penitus nobis invicem infigimus, ut tandem phantasmata nostra, & delirantium insomnia pro principiis Apodicticis haberi velimus; cujus specimen, ni fallor, pre manibus nobis est.

Quamvis autem in plerisque Curatio modo jam dicto absolvatur, *viz. Inunctione* per tres noctes continuas, & exhibito *Turbith. Minerali*, Ptyalismo haud ritè procedente, *Mercurio* itẽ *dulci* ad vices aliquot, eodem justo citiùs fatiscente; seriò tamen animadvertendum est, in quibusdam reperiri idiosyncrasiam, sive temperamentum quoddã peculiare tàm salivationis respectu, quàm purgationis (atque eadem plerumque in iisdem, ut qui egrè purgantur, egrè etiam ad Ptyalismum perducuntur) ita ut in nonnullis Methodus laudata vix gingivarũ exulcerationem queat efficere, multò minùs salivationem eam procurare, que malo eradicando par sit. In hujusmodi ægris Medico summopere cavendum est, ne animo nimiùm obstinato salivationem importuniùs urgeat, recalcitrante natura, atque ab isto evacuationis genere prorsus abhorrente; quod qui minùs intellexere, ægros haud paucos letho dederunt: Etenim in corporibus ita factis, quotiescunque medicamenta, sive externa illa fuerint, sive interna, pertinaciter ingeminaveris, loco salivationis perfectæ nil præter ventris tormina, & dejectiones dysentericas obtinebis, natura per hanc portam Hydrargyri virus amoliente; vel dolores ventriculi, & egritudines, sudores frigidos, horrendaque alia symptomata accersles, ita ut eger tantùm non agat animam, fortè etiam mox eam evomat. In his licèt Medico concedi possit, ut postquam ad dies quatuor,

vel

vel quinque à poſtrema inunctione ſalivationē fruſtra pręſtolatus fuerit, inunctionem jam ſępè dictam, & *Turbith. Minerale* denuò repetat (interjectis inter ſingulas inunctionum vices diebus aliquot) religiosè tamen cavere debet, ne cum tanto conamine ſalivationem incaſſum ſollicitaverit, eam per vim invitę naturę extorquere pergat. Hic itaque modus, quantum ego judicio valeo, Medico tenendus eſt, ut ubi primùm vel ęgritudo ventriculi, vel ventris tormina ſuccedant, ſtatim ſibi temperet à remediis adhibendis, donec ea penitùs evanuerint ſymptomata; pluribus enim, & fortioribus remediis ad cogendum, φύσεως ἀνπιπραξέσης, ſalivationem accumulatis, *Dyſenteria* certò certiùs tormina ventris, & ventriculi ęgritudinem Mors excipiet; Cùm ex adverſo ſi lentè feſtinet, & moras trahat, *Mercurii dulcis* ℈i. ſemel, aut bis in ſeptimana exhibendo, vel per ſe, vel cum ʒi. *Diaſcordii*, ſi ęger in Diarrhœam propenſior ſit, tandem aliquandò cum bonis ęgri rebus optata potietur arena. Quantumvis enim Ptyaliſmus ad plenum nunquam aſſurget: ęger tamen copioſiùs, quàm pro more ſolito expuet, & fœtor juſtę ſalivationis comes neque imminutiorem hanc deſtituet: unde evincitur, ſanguinem, & humores eā ſive putrefactionem, ſive alterationem, quęcunque ea demum ſit, attigiſſe, quę vel parit ſalivationem, vel cum ea naſcitur. Atque hac Methodo univerſa hujus morbi ſymptomata tandem expugnabis, conceſſo utique debito temporis ſpatio.

Obſervandum eſt autem, quòd licèt ſalivatio remedia alia, qualiacunque ea fuerint, in extirpanda *Lue confirmata* longè exuperet, *Gonorrhęam* tamen cum Lue concurrētem neutiquam valet ſanare, nec ſiſtetur illa, hac jam penitus devicta: unde rectè

col-

colligitur nullam vim specificam Mercurio inesse, qua Venerea Lues immediatè debellari possit; quamlibet *Specificum mediatum* fortè dici mereatur, in quantum mediante ptyalismo morbum expellat; pari fermè κατάχρησει (quod aliàs subinnui) atque scalpellum Chirurgicum Laterali morbo Specificum queat appellari. Sed ut ad rem redeam; Quoties *Lues*, & *Gonorrhœa* una stabulantur, vel ante Salivationem, vel ea jam peracta, Gonorrhœæ curatio tentanda est; quod & tutiùs fit, me judice, & facilius etiam post finitam salivationem, cùm Luem habens comitem Gonorrhœa ægriùs dometur; quæ verò à prægressa salivatione quadantenus subacta fuit, minori negotio expugnari soleat. At verò Cathartici religiosè abstinendum est, quousque vel minimæ salivationis reliquiæ supersint; Quamobrem *Turbith Minerali* semel, aut bis in hebdomade exhibito securiùs rem committemus, quàm aliis Purgantibus quibuslibet, cujus vi promovebitur aliquantulum ptyalismus, dum interim materia Gonorrhœam committens paulatim excernatur.

Porrò observandum est, si tumor ossi alicui, *Exostosis* vulgo dictus, insideat, qui etiam tamdiu permanserit, ut os jam carie afficiatur; incassum prorsus erit sive salivatione, sive alia aliqua methodo curationem aggredi, nisi etiam huic malo obviam eatur; ac proinde os ope *Caustici* denudandum, & quamprimùm idem, quod ajunt, *exfoliandum*, usu scilicet remediorum, quæ intentionem hanc implere solent.

In *Ore exulcerato*, quod Salivationem passis ita familiare, si vel æger dolori ferendo par non sit, vel eo usque illud excorietur, ut sanguine diffluat, idem nocte, dieque vel *aqua Rosarum Damascenarum*, vel *lacte aquæ permisto*, vel *hordei radic. Althææ*, &

se-

ſemin. Cydoniorum decocto ſępiſſimè proluẽdum eſt. Unicum hoc ſymptoma memorabile, quod ſcio, ſalivationi accidit, ſaltem quoties ea, more debito, adminiſtratur; & ſanè, ſi *dolor*, & *oris exulceratio* arte aliqua protelari potuerit, haud multò eſſet moleſtior morbi hujus curatio, quàm eſt aliorum aliquot longè minus famigeratorum.

Diætam quod ſpectat, & reliquum ægri regimen, eadem prorsùs in *Salivatione*, ſaltem donec ad finem jam ferè vergat, ac in *Catharſi* imperanda cenſeo: Cùmque ei, qui medicamentum aliquod purgans aſſumpſit, id tantum incumbat, ut ſe in cubiculo à vi frigoris defendat, & cibis ἀπέπτοις moderatè veſcatur, nondum mihi conſtat, quo nomine vel lecto ſemper addicatur, qui Ptyaliſmum ſubit, vel à victu modico arceatur, qui ſcilicet naturæ cum veneno conflictanti vires, animumque addat; unde etiam natura tanto oneri ſuccumbente, haud pauci, ſpiritibus, atque omni vitę robore, diaphoreſi, purgationibus, & jejuniis ſupervacuis (præter vulnus ab *Hydrargyro* inflictum) tandem penitus exhauſtis, miſerè confecti ſunt: Perſæpę etiam morbo jam pulſo, ęger ea ſpirituum copia, qua erat opus ad redintegrandam ſanitatem deſtitutus, præ imbecillitate cõcidit; aut ſi forte *Libithinam* valeat effugere, tot, tantiſque cruciatibus vitam redimit, ut tanti non ſit vivere. De quibus Poeta è Neotericis haud inelegãter:

Graviora morbis patimur remedia;
Nec vita tanti eſt, vivere ut poſſis, mori.

Hìc autem in promptu eſt iſtam objectionem diluere, qui fit, ut nonnulli hoc morbo (ſcilicet in ſtatu ejus modo dicto) malè multati in *Galliam* commigrare cogantur, ut ab eo liberentur; Cujus rei hanc eſſe rationem, quantum judicare poſſum, exiſti-

stimo; Hujusmodi ęgris, œconomia illorum corporum eversa, ac viribus prostratis, apud nos aer crassus, ac humidus resarciendis minus idoneus est, cum iste *Galliæ*, utpote qui salubrior, ac magis serenus, spiritus corporis, & vires deperditas instaurare aptus sit: Non quod Practici ibidem degentes, utut docti quidem, methodum, qua hic morbus devinci possit, melius calleant, quam nos hìc in *Anglia*. Sed ut ad Diætam revertar.

Existimo itaque (& experientia mecum facit) quod pręter jusculum Avenaceum, Panatellam, Lac cerevisiatum, & Cerevisiam tenuem tepefactam, *&c.* juscula insuper è carne Vitulina, Pullorum, atque alia ejusmodi in mediocri quantitate ęgro & possent concedi, & debeant; atque ut ubi primum eousque subsederit gingivarum tumor, ut dentes conserere valeat, Cuniculorum, Pullorum, Agnorum carnes, atque ejusmodi teneriores, at parca manu, sint indulgendæ; ut vel in lecto se contineat, vel ad ignem sedeat, prout hoc, vel illud magis allubescat animo: Cum enim *Ptyalismo* expugnetur hic morbus, non *Diaphoresi*, hariolando non sum, quorsum æger, nulla urgente necessitate, nimio calore mactetur.

Dicta Methodus uti expeditior est, cum neque tot dies corpori ante salivationem præparando inutiliter insumendos, nec frequentes istas purgationes, aut decocta solennia post salivationem ægris imponat; ita certissimus sum eandem longe faciliorem esse, minus itidem periculosam, & minus recidivæ obnoxiam: quod experimento suo discet quisquis in altera praxi versatus, ad hanc se demum conferet. Mihi saltem ex animi sententia successit in quamplurimis ægris; quorum nonnulli salivationis

tionis tædium, & laborem plus semel irrito conatu exantlaverant, recidivam semper denuò passi, ex occasionibus, & propter causas, quas suprà memoravimus.

Non est autem, Vir Candidissime, cur tuam fidem verborum ambagibus anxiè sollicitem, qui jamdudum de probitate mea persuasissimus exiguæ æstimationi etiam nostræ favere dignaris. Plura itaque de hoc morbo non addo, cùm mihi neutiquam placeat, nec placebit unquam, longis verborum ambagibus, & sermonibus ἀπροσδιονύσοις nucleum involvere, quo rei caput, seu *Nili* fons, ægriùs innotescat. Quantulicunque autem sit hoc opusculum sive pretii, sive molis, id ut boni consulas, rogo; cùm illud eo præcipue fine elaboraverim, ut & in bonum publicum cederet, & quo in te essem animo, palàm testarer: quantumlibet autem magni te faciam, major tamen adhuc tibi honos debetur & à me, & ab iis, quibus summa illa tua eruditio, morum suavitas, animique candor, cæteræque virtutes laude digniſſimæ ita clarè elucescunt. Haud equidem tibi assentor, quoties profiteor me tuam amicitiam, ex quo me primùm ea condecorabas, inter illa, quę mihi comparavi, pretiosissima, luculentissimaque semper habuisse. Inter alia enim in brevi vitę curriculo à me observata eximium est istud (quod etiam filio meo commendatissimum esse volo) hominum sc. probitate, cęterisque virtutibus præcellentium consuetudinem semper mihi commodo vertisse, atque emolumento; atque ex adverso pravorum amicitiam (nisi ea potiùs combinatio, sive etiam conjuratio dicenda sit, quæ in virtute non fundatur) quamvis nec dictu, nec vultu quidem me læserint unquam, tamen

ne-

nescio quo pacto, tandem aliquando aut mihi, aut rebus meis mali, aut damni quippiam affricasse. Vale, Vir Humanissime, & amare perge.

Tui semper Observantissimum
THOM. SYDENHAM.

DISSERTATIO EPISTOLARIS

AD GUILIELMUM COLE M. D.

De Observationibus nuperis circa curationem Variolarum Confluentium; necnon de Affectione Hysterica.

HUMANISSIMO VIRO

THOMÆ SYDENHAM M. D.

Miraberis fortasse, Clarissime Vir, quisnam importunus interpellator graviora tua interturbet negotia: sed veniam, confido, dabis, postquam intellexeris, ea potissimum de causa hanc tibi molestiam creari, ut grati animi sensa exprimat venerabundus Tui cultor. Quippe tantos ex elaboratissimis tuis, circa morbos acutos, commentariis, agnosco me accepisse fructus, ut ad grates autho-

ri

ri persolvendas me prorsus obligatum teneam. Tam accurate singulas annorum, aerisque, quas tractandas suscepisti, Constitutiones, cepto antehac inaudito, observasti; tam genuinas, facileque obvias pro singulis, qui in illis occurrebant, affectibus sanandis, indicationes excogitasti; tantoque ingenii nitore totum opus exornasti, ut merito tantam sagacitatem, tam indefesso labori junctam, suspiciamus: unde & Ægrotos, & Medicos tibi æternùm devincis.

Quanquam vero cuncta, quæ pertractas, accurate adeo absolvisti, ut pronum sit de singulis in laudes tuas erumpere; præ cæteris tamen haud mihi temperare possum, quin impense tibi gratuler methodum tuam circa Variolarum curationem: cujus ope, quin feralis ille hactenus affectus terrificam suam exuat larvam, interque facillime curabiles (nisi malignitas, vel quiddam valde insolitum accesserit) se sistat, nullus ambigerem, si per nutriculas (turbam raro non inimicissimam hominum saluti) liceret, quæ calido suo regimine, & medicamentis omnia usque adeo pessumdant, totque ubivis in sepulchrum ante tempus præcipitant, ut merito Tu, Doctissime Vir, humani generis vindex audire merearis, qui ægrotis misere, cumque extremo vitæ discrimine palantibus te ducem fidissimum præbes, ut in salutis viam, si ductum tuum sequi volent, redeant. Ut de me loquar, quanquam meis fidere ratiociniis aliquatenus reformidarim, diu tamen credidi, Variolarum eruptionem, sicut non ipsum esse morbum, sed febris crisim, sic par reliquis crisibus desiderare regimen, in quibus omnium Medicorum effatis sancitur, totum negotium naturæ committendum, si cuncta recte procedant;

dant; id, quod plerumque in isto affectu cernitur, nisi plus justo prius exagitatus fuerit sanguis. Postquam verò, perlecto aureo tuo libro, senseram tandem panicos esse, qui me, alioſque tam diu detinuerunt, timores, aususque fueram juxta tui præcepta (reclamantibus licèt quandoque non solum vulgo, sed etiam Medicis) ægros regere, tantum inde emolumenti iis, ubi in obtemperantes incidi, obvenisse comperi, ut quicquid alii senserint, me felicissimum reputem, cujus in manus tantus devenit thesaurus. Porro & ubi ad Variolis confluentibus laborantes (quod tamen haud admodum sæpe contigit) accitus fuerim, non dubitavi, quanquam animam jam agere viderentur, ad paregorica, tua fretus authoritate, confugere, idque successu haud pœnitendo, imo verò stupendo. Tam multum equidem hac in parte præstitisse mihi videris, ut nil superesse, quod vel aliorum, vel etiam Tui industriam exerceat, facile crederem, nisi nuperrime à doctissimo Viro, amicoque meo integerrimo, D. Kendrickio (qui humanitatem tuam plurimùm celebrat) audivissem, te innuisse novas quasdam (quas & ad praxin rite exercendam perutiles fore non possum non augurari, utpote à te factas) circa idem subjectum tibi occurrisse Observationes, quas nisi publico impertias, & in Tui famam, & in humanum genus injurius eris. Proinde, si quid apud te ignoti valeant preces, haud graveris, obsecro, Celeberrime Vir, eas in lucem emittere.

Sed nec hìc subsistam: Nempe ab eodem accepi, rariora quædam tibi observata fuisse cirta Affectus, Hystericos dictos; qui sanè sicut doctissimorum Medicorum ab omni memoria exercuerunt, imo lassarunt ingenia, sic (proh nimis sæpe!) & medicandi tradi-

traditas methodos eludunt; documentaque dant, quàm parum tutum sit, in Philosophicis, nostræ rationi nimium fidere, nisi iis in rebus, quarum certitudinem à sensuum testimonio petere valemus. Plurimum, Dignissime Vir, ulterius & à præsenti sæculo, & à posteris, haud dubiè mereberis, si & quæ circa hanc materiam meditatus es, propalare dignatus fueris. Hoc saltem à te mihi impetrare liceat, ut æqui bonique consulas; quod non mei solum, sed publici etiam causa, ignotus tibi licèt, petere non erubuerim; utque me inter innumeros eos habeas, qui tibi se quam maxime devotos profitentur,

Devotissimum

Vigorniæ.
Novemb. 17. 1681.

GUILIELMUM COLE.

Spectatissimo, Doctissimoque Viro

GUILIELMO COLE M. D.

SI usque adeo Philautiæ indulgerem, Ornatissime Vir, ut eas, quæ ad me nihil attinent, laudes mihi arriperem, ægre admodum me ab aliquali animi elatione continere valeam, laudatus tantopere à laudato viro, qui eruditissimis suis lucubrationibus orbi literario, mihi vero nec de facie, quod sciam, innotescit. At vero, quod me tanto, licèt immerentem, honore dignatus fueris, id demum humanitati tuæ acceptum refero; cum maximos quosque, & præstantissimos viros ita natura comparaverit, ut non tantum leviter errantibus, ut fit, æquiores sint,

sed etiam in mediocrium studiis deprædicandis, data vel qualibet ansa, ingenuo suo candori morem lubentes gerant. Cujus quòd & in ipso me, & meis istis conatibus, ut ut tenuibus, publico tamen commodo destinatis, præclarum edideris specimen, gratus agnosco.

Ea quod spectat, quæ à me præstolaris, sive jam editis de *Variolis* observationibus addenda, sive etiam de *Passione Hysterica* de novo tradenda, ita habe. Horum primum idcirco aggressus sum, ut quæ olim deficere viderentur, ex iis, quæ experientia jam annosior mihi suggesserat, possim sarcire. Alterum verò ideo in me recipiendum duxi, tùm quoniam *Affectus Hysthericos* omnium, post Febres, morborum frequentissimos occurrere, tùm quia emolumenti aliquid è levidensibus meis observationibus capi posse existimarem. Neque tamen diffiteor aliam quandam, præter hanc publicam juvandi spem, mihi causam subfuisse, ut otium scilicet benè locarem, & tædium brumalium noctium honestiùs fallerem; cùm jam ingravescente ætate non amplius Congerrones foras quæram. At quicquid id fuerit, quod me primùm instigaverit, me non ita, atque speraveram, incœptis, ac votis meis parem esse sentio, cùm continua illa cogitationum series, qua mens obstinatius defigenda est, mihi jam à multis annis ποδαγρῶντι nunquam non officiat, maximè verò, jam appetente Senecta. Cùm itaque tàm opportunæ appulerint humanissimæ tuæ literæ, brevi Responsionis limite expediam eorum summam, quę priùs fusius deducenda meditabar.

Sumpto itaque à *Variolis* exordio, illud prælibandum censeo, quòd scilicet ea Febrium Intermittentium species, quæ primùm Anno 1677, uti alibi di-

xi-

ximus, caput extulit, atque etiamnum regnat, Anno videlicet, quo hæc conscribo, 1681; hæ Febres, inquam, pro more Epidemicorum omnium, iis maximè tempestatibus grassabantur, quæ cum earum indole magis faciebant, per annos istos omnes, quibus vigebant; aliena autem tempestate appetente, iis protinus Epidemicis cedebant, quibus illa magis favebat. Exempli gratia, ingruente hyëme, nunquam non *Tussi*, & *Febribus Peripneumonicis* ab illa pendentibus locum dabant, ut & *Variolis*. Redeunte autem Vere dicta Febris postliminio reversa est. Ita Anno 1680, postquam Febris hæc per Autumnum omnia fuerat depopulata, *Variolæ* brumali tempore eam excipiebant, ubique locorum grassantes. Anno autem vertente, 1681 sc. Febres intermittentes denuò recrudescebãt, haud usquequaque Epidemicæ, fractis jam & succisis earum viribus: unde etiam Variolæ, hìc illic sparsæ, unà cum illis subpullulabant. Æstate verò jam ingressa Variolæ increbrescere quotidie, tandemque ἐπιδημικώτατα factæ stragem haud vulgarem edebant.

Hoc anno, sc. 1681. luce meridiana, quod ajunt, clarius mihi constabat, quod jam olim ratio suadere videbatur, ægrum scil. lectulo noctes, atque dies continuos non priùs addicendum esse, quàm Variolarum examẽ omne in conspectum se dederit; Etenim tùm Veris, tùm etiam Æstatis temperie ficciore diutiùs, quàm post eorum, qui nunc sunt homines, memoriam invalescente (adeò ut omnis fermè ubique locorum herba exaruerit) sanguinem ferè omnis illa humiditas, quam aer aliàs solebat suppeditare, destituebat; ex quo Variolas jam grassantes major, quàm pro morbi indole inflammatio accendebat, cæteraq; exinde nata symptomata præ-

ter modum sęviebant. Atque hanc ob causam, si quid ego judico, *Maculæ Purpureæ* plenam Exanthematum eruptionem haud rarò præveniebant, & quę eas extrudebat vehementior inflammatio, debitam sanguinis crasin interturbans, atque disperdens, etiam ante justam materiæ morbificæ expulsionem, præmaturam mortem accersebat. Id verò maxime fatorum sævitiam promovebat, quod jam exanthemata ob supra dictam causam ita facillime confluerent, vel ipsa aeris intemperie id mali sponte sua procurante, quod aliàs fere solent Scioli, & Medicastri, regimine, & Cardiacis calidioribus in ipso morbi limine inauspicato imperatis, atque admotis. Etenim (quod diligenter animadvertendum est) post omniũ vel exquisitissimas observationes, rei cardo in hoc vertitur, ut in Variolosis salutis spes omnis in *Exanthematum paucitate* reponatur; discrimen in eorundem *multitudine*: & prout plura sunt hæc, vel pauciora, aut moritur, aut vivit ęger. Interea fatendum est, & *sanguinis mictum*, & *maculas purpureas*, quæ ita certe mortem prænunciant, quandoque accidere, vix ullo adhuc comparente Variolarum indicio, vel etiam pauciſſimis pustulis erumpentibus, hæc vero ut Variolas denso agmine confluentes ut plurimum comitantur, ita aliquando tam præpropere invadunt, ut ægrum ante plenam eruptionem è medio tollant, sicut jam præmonuimus.

In proclivi est autem, ut mihi videtur, rationem reddere, quare ęger plus, minusve periclitetur pro majore, minoreve exanthematũ numero; cum enim quęlibet Pustula *Phlegmone* primò sit, licèt sub exigua mole, mox in *Apostema* evadat, fieri non potest, quin *Febris secundaria* à *Pure* jam in fieri pendens, magis, minusve exacerbetur, pro puris excoquendi

quan-

quantitate jam in morbi statu; quod in mitissimo cõfluentium genere, die à primo morbi insultu *undecimo*, in mediocri *decimoquarto*, in crudissima verò, & ægrius domabili specie, *decimoseptimo* fieri consuevit. Quemadmodum enim (quod est notandum) *Confluentium Variolarum* genus, *Distinctum* quod dicitur, ratione periculi imminentis, in tantum superat, quantum ab ipsa *Peste* superatur, ita etiam supra dictæ tres Confluẽtium species aliæ aliis præsentius discrimen adferunt. Quod insuper tam in ætate, quam in sexu locum habet, cum nemini non sit notissimum, Adolescentem in ipso juventutis flore multo magis periclitari ab hoc morbo, quam vel fœminam, vel impubem. Sed hæc obiter.

Neque sane mirabitur tam ingens discrimen à majori pustularum numero pendere, qui secum reputaverit, quod si cujuslibet sive humeros, sive brachia, sive aliam quamlibet partem *Phlegmone* (vulgò *a Boyle*) forte invaserit, idem tempore maturationis, qua jam Pus fit, febricitavit; cum scil. sanguis à purulentis particulis, per venas ex lege circulationis in ejus massam resorptis, incitatus, Febriculæ fomitem subministret. Quanto magis Medicus ubi primis morbi diebus ægrum invisens, faciem ad instar pulveris è limatura acicularum undique resperſam contemplabitur, mortem prædicet uno aliquo è diebus jam memoratis involutarum; idque prę indomita vi Febris succedaneę, quam pro ratione quantitatis puris ex innumeris istis apostematis in sanguinem rejecti, desævire necesse est. Quæ quidem hominis funesta ruina aliquot diebus antequã ingruat, facile prævideri potest, utut belle se habere æger & sibi videatur, & astantibus etiam in hujus morbi Historia minus exercitatis.

Quocirca si non aliunde periclitetur æger (purpureis maculis, & sanguinis mictu jam sepositis) quàm ex pustularum frequentia, seriò mihi perpendendum est, quibus potissimum de causis ita densæ protruduntur, & si tuto fieri potest, iisdem omni ope coercendis incumbendum. Quod quidem rei caput est, & in quo præcipue ægro suppetias ferre queam; cum periculosæ plenum sit aleæ, quicquid moliamur, jàm constituto in hac specie morbo; nec si tandem mortem æger evaserit, id tam meæ debetur solertiæ, quam vel insigni narium Hæmorrhagiæ, vel fortuitæ alicui, quæ morbo accidebat, mutationi. Profusissima autem illa crebrarum pustularum eruptio, si quid ego conjicere possum, à præcipiti nimis materiæ Varioloſæ assimilatione ortum ducit; quæ quidem præcipitatio maxime videtur contingere, vel quod ægri natura medicamenti ad instar *Cardiaci*, calore, & spiritu plus satis turgeat, vel quod ipse æger, sive præmature se lectulo includendo, sive adhibitis Cardiacis calidioribus, aut liquore quovis spirituoso, fermentum plus debito exaltaverit; quibus omnibus modis disponitur sanguis ad excipiendas, & intimius admittendas morbi impressiones, ipsaque natura, seu furiis agitata, præ exuberanti materiæ Varioloſæ copia, & plenitudine, omnem fere succorum, & carnium molem in exanthemata evomere satagit.

Nulla vero magis φροράτει promovetur immodica materiæ Varioloſæ assimilatio, quam si æger intempestive se lecto addicat, *viz.* ante diem sextum à prima invasione, vel quartum inclusive ab eruptione, quo tempore jam omnis pustularum cohors in conspectu est, nec sunt plures expectandæ.

Et licèt moderatus lecti calor etiam post elapsos

dies

dies istos Phreneſi, vigiliis, aliisque ſymptomatis accerſendis nonnihil conferat, ea tamen ejuſmodi ſunt, quæ à medicamentis cum judicio propinatis vinci poſſint: cùm ingens illud vitæ periculum, quod die undecimo inſtat, ab innumeris istis puſtulis prognatum, omnem medicam opem reſpuat, & aſpernetur.

Hìc itaque ſeriò monendum eſt, ęgrum nullo pacto ſe lectulo interdiu debere committere, ſi ſibi cavere velit à nimio puſtularum confluxu, niſi ſexto die jam adveſperaſcente, unde ſe plurimum uſque refocillari ſentiet: à quo tempore vix ſe continebit à jugi in lecto decubitu, ſi inſignior fuerit puſtularum συνδρομὴ, tùm ob acriorem jam puſtularum moleſtiam, tùm quòd ab ipſo ſeſſionis habitu in animi deliquium ſit propenſior; quod cùm ſæpenumero animadverterim, in mentem mihi venit, ex communi hujus morbi lege naturam ipſam quaſi digito mihi monſtraſſe, quo primùm morbi tempore ęger lectulo continuò adjudicandus eſt.

Sed ut non ſolum dicti problematis veritatem adſtruam, quod tanti eſt momenti ad minuendum à Variolis impendens periculum, verùm etiam, ut in iiſdem à carceribus, ut ita dicam, ad metam pertractandis, rationem noſtram quaſi manu ducam, non abs re fuerit, opinor, quoddam quaſi Schema totius morbi animo depingere, & diligenter expendere, quæ ſit ejus natura, ac qualis methodus; quo demum ex certo ſenſu hominum fidiſſimis obſervationibus utentium, non ex opinione incerto Phantaſiæ fundo innixa, rem clarè dijudicare valeamus.

Imprimis itaq; ejus eſſentia (quantum nos rerum eſſentias conjectura aſſequi valemus) in peculiari quadam ſanguinis *inflammatione* comprehendi videtur,

tur, in qua Natura primis aliquot diebus id negotii habet, ut particulas inflammatas præparet, subigatque, quo facilius in corporis ambitum eliminentur; quo tempore, mota seditione, perturbato jam sanguinis statu, Febris ut accedat omninò necesse est: quinimo incensæ, ac jam furentes particulæ, per omnem circulantis sanguinis ditionem tumultuantes, ventriculiæ gritudines, dolores capitis lancinantes, & quęcunque alia Symptomata præcedunt expulsionem, necessariò excitant, prout has, vel illas partes motu agitatæ appellant. At cum jam victrix Natura rebelles particulas in corporis habitum propulsaverit, ut priùs in sanguine, ita deinceps in carnea mole, id quod supereſt Tragœdiæ, peragitur. Et sicuti Natura non alia quidẽ methodo, quàm accensa Febre materiam in sanguine peccantem novit amoliri, ita etiam non nisi facto Apostemate massam carneam à re qualibet extranea liberat: ut si forte sentis, aut quippiam ejusmodi carni inhæserit, partes circumjacentes mox Apostemate obsidentur, nisi id, quicquid est molesti, protinus extrahatur. Hę itaque particulæ in carnibus demum stabulantes, primùm *Phlegmonas* haud ita spectabiles excitãt, in quibus latitant; quæ quidem augescentes in horas, atque efferatiores, & inflammatiores redditæ, tãdem in *pus*, & vomicas desinunt; quo quidem tempore fieri non potest, quin aliquid ex illa Apostematum colluvie, in massam sanguinis, per venas circulari motu reducti, resorbeatur; quòd si sanies ista nimia copia sanguini ingeratur, non tantùm febrem accersit, cui ęgri vires planè sunt impares, sed etiam omnem ejus massam putredine, ceu veneno quodam, inquinat. Sed neque hoc mali caput est: quinetiam ab intensiore Febris calore, postremis hisce diebus

à ni-

à nimia puris vi excitato, *Ptyalismus*, qui variolis confluentibus comes indivisus esse debet, præpropere sistitur, unde ægro spiritus continuò intercluditur. Quod si dicta materia purulenta parcius sanguini infundatur, insurgens Naturę robur secundariæ hujus Febris impetum nullo negotio reprimit,& absessulis in dies magis, magisque exarescentibus, æger brevi convalescit.

Si vera sit hæc, & justa hujus morbi Historia, cæcus sit oportet, qui non videat, omnem ejusdem in utramque partem eventum, à Curationis fundamento rectè, aut secus primis in diebus jacto, pendere. Nam si calidorum, & præcipue jugi lectuli usu, calentes hæ, ac spirituosæ particulæ acuantur, necesse est, ut assimilandi facultas (qua jamdiu plus satis pollent) adhuc intendatur, & augescat.

Adde, quod sanguis,& reliqui humores his modis excalefacti,fortiori particularum impressioni promptius cedunt, unde plures, quam res postulabat, emergunt pustulæ, & æger nulla necessitate cogente in vitę discrimen conjicitur. Quãdo oppositum huic regimen, & modicè frigidiusculum, atque aeris usus liberior, non tantum fervidarum, ac ferocientium particularum vim retundit,sed etiam condensat,obfirmatque humores, quo se validius spiritibus morbificis opponant, atque eorundem sustineant impetum, unde non major materię Varioloſæ copia conflatur, quam pro genuina morbi indole.

Sed nec unico hoc incommodo, quod scil. nimia materiæ morbificæ quantitas assimiletur, & superexaltetur fermentum morbi, multatur is, qui justo citius ad lectum damnatur: at ex eodem fonte sæpissime profluunt tum mictus sanguineus, tum etiam maculæ purpureæ, æstivo maxime tempore, atque

in

in juventa adhuc florentibus. Utraque hæc symptomata, nisi fallor ego, ortum ducunt ab æstu, & furore, in quem agitur sanguis à ferventibus, & spirituosis particulis, à quibus exagitatus, atq; insigniter attenuatus vasorum clauſtra diffringit, nunc in mictu sanguineo, quoties in renes irruit, nunc purpureis in maculis, quoties per arteriarum extremitates in musculos, & cutem terminatas, percolatur, unde totidem quasi *sphaceli* oboriuntur in iis partibus, in quibus extravasatus sanguis coagulatur. Atque, ut præcaveri facile poterant duo hęc symptomata primis morbi diebus, quibus plerunque emicant, regimine, & dięta in frigidum urgentibus, ita ubi jam actu comparuerint, pariter operam ludet, qui iisdem mederi conabitur, ægrum lecto includendo, & Cardiaca exhibendo, ac luderet anicula, quę nimiam aquę in olla ebullitionem, igni fomitem submini-ſtrando, sufflaminare satagat.

Sed ut verum fateamur, utut offendantur Dogmatici, & hujus rei ignari, ac proinde iniqui judices, non solum male tutum fuerit, ægrum primis diebus lectulo jugiter affigi, verum enimvero est, ubi æger libero aeri omnino est exponendus, si æstas scilicet fuerit, atque ęger ętatis florem nondum prętergressus, aut liquoribus spirituosis assuetus, præsertim si morbus nimiæ compotationi originem debeat: His, inquam, in casibus, præcipitem nimis pustularum eruptionem haud equidem arbitror satis coerceri posse, tum à lectulo abstinendo, tum etiam à Cardiacis; at sanguis etiam sine horum subsidio spirituum præfervidorum, & morbo congenerum largo penu auctus, magno cum impetu, ut explodatur, quasi necesse habet; atque insuper tanta humorum congeries in exanthemata faceſſet, ut

præ

prę nimia puris copia in ſanguinem regurgitantis ſub fine morbi, ęger quaſi obrutus fato omnino ſuccumbat.

Quamvis haud raro fermentum immodice exaltatum tantam colluviei Varioloſę vim conficiat, ut æger, incipiente adhuc morbo, è medio tollatur; cum ſcilicet materia morbum committens, tum prę nimia ſui copia, tum prę motu inordinato, ac confuſo in ſanguinis maſſa excitato, ſe nequit extricare, & foras educere, cujus loco mictus ſanguineus, & purpureæ maculæ tragœdiæ cataſtrophe fiunt. Quod etiam & in Morbillis, & in Febre, Scarlatina dicta, ſæpiuſcule occurrit, ubi ſcilicet intempeſtiva opera in iiſdem ad eruptionem vehementius ſollicitandis infeliciter collocatur.

Neque ſanguinis miſſio, quantum mihi videtur, licet maturè celebrata, ita efficaciter præproperam materiæ Varioloſæ aſſimilationem cohibere valet, ac ſanguinis contemperatio ab aere intromiſſo, maxime ſi ſtatim ab emiſſo ſanguine æger lectulo committatur, & cardiacis calidioribus mactetur: his etenim modis, ſanguis propenſior redditur excipiendis adventitii caloris impreſſionibus, quàm ante venæ ſectionem fuerat. Et ſancte aſsero, inſigniſſimum fere omnium, quos mihi unquam videre contigit, è confluentium genere morbum, & qui ęgram undecimo die jugulaverit, juvenculæ ſuperveniſſe, ubi primum à Rheumatiſmo uſitata illa methodo copioſæ, & iteratæ Venæ ſectionis fuerat liberata. Atque hinc mihi primum innotuit, Phlebotomiam non perinde, atque ego prius arbitrabar, Variolis intra juſtos limites coercendis conducere: Tametſi ſæpenumero obſervaverim, reiteratam catharſin, ſanguine nondum inquinato, ſubſequentes

tes Variolas laudabiles, & distinctas, ut plurimum, reddidisse.

Neque verò me fallit permulta esse, quę contra sententiam hanc nostram, qua ægrum interdiu lecto eximimus, possint objici; eaque haud exigui tùm apud hominum vulgus momenti, tùm etiam apud minus hac in palæstra exercitatos, quos Judices appellare solet vulgus medicorum, ut eorum authoritate malè fundata theoremata statuminent, utpote quę magis, & quasi ad amussim horum captui quadrent, quàm quæ ab ingeniis penetrantioribus maturè sunt excogitata; unde sequitur, ut cùm pars hominum longè maxima exteriori tantùm rerum cortici contemplando apta nata sit, pauciſſimi autem veritati in profundo latitanti inde extrahendæ pares sint, Scioli isti τῶν πολλῶν suffragio adjuti primas facile ferant, hi autem perspicaciores calumniantium maledicentia excipiantur, Πολλοὶ γὰρ νάρθηκοφόροι, ὀλίγοι δέ τε Βάκχοι. Qui tamen æquo id animo ferunt, veritate freti, & saniorum, paucorum licèt, consensu. Primò itaque objicietur, quòd lecto abesse primis morbi diebus pustularum eruptioni officiet, & ex consequenti ægritudinem, aliaque symptomata ab impedita eruptione pendentia in longum ducet. Hoc verum esse minimè nego, cùm experientia ferè quotidiana ei suffragetur. Quęrendum est autem, ubi gravius periculum, vel in sufflaminanda paulisper materia Varioloſa, atque ea de causa ægritudinem à non eruptione pendentem aliquantisper protrahendo; vel ex altera parte nimis urgendo morbi fermentum, & tàm insignem materię Varioloſæ quantitatem assimilando, ut ęger ad orci fauces sistatur à Febre secunda, die morbi undecimo. Si rem rectè expendamus, liquebit, opinor,

pau-

pauciſſimos ideò fato defunctos, quod exanthemata ſeriùs ocyùs non effloreſcerent, niſi fortè ex iis aliquot, quorum ſanguis præ nimia excalefactione, motu inordinato, quaſi œſtro quodam, percitus, materiæ morbificæ leniter excernendæ otium non concedebat; quod à meis partibus militat, non pugnat mecum. Neque enim extimeſcendum eſt, quin, ſi nihil prorſus agamus, materia Varioloſa (utut primis hiſce diebus hinc illinc tranſvolans, quamcunque occupaverit partem, fatiget, unde vehementiora illa ſymptomata, vomitiones enormes, dolores variis in partibus, &c. enaſcuntur) tandem tamen à victrice natura debellabitur, & in corporis habitum extrudetur, preſertim cum ægri alvus hucuſque utplurimum adſtricta, puſtularum eruptionem, ſeram licet, certam tamen fore ſpondeat. Aſt è contrario quot, quantique letho patent aditus, quoties puſtulæ intempeſtivè, & nimio opere exiguntur? Longum foret omnes percurrere: præcipuos jam indigitavimus. Sunt autem hi, 1. Nimiùm auctus exanthematum numerus, cui ex æquo reſpondet Febris ultimis diebus ſuccedentis majus, minuſve diſcrimen. 2. Mictus ſanguineus, & maculæ purpureæ, quorum utrumque ab extravaſato ſanguine oritur, qui plus juſto attenuatus, & quaſi præ æſtu ferociens, diſruptis vaſorum repagulis, qua data porta ruit. 3. Ut ſuprà dictum eſt, debitæ eruptionis ſuppreſſio totalis, à nimis ſedulo in præcipitanda eruptione conamine, quo non magis ſcopus medico propoſitus attingitur, quàm ſi quis id agens, ut denſa hominum turba ſpatioſis ædibus incluſa, ſeriatim, & ſervato ordine inde exiret, machina chartacea pyrio pulvere referta, ac in medio diſploſa uſque adeò omnes percelleret, ut ſingulis ad portam

omni

omni ope contendentibus, proindeque constipato agmine in ejus faucibus hærente, exitus universis, quasi cuneo facto, præcluderetur.

Jam si quis roget, quorsum debita materiæ Variolosæ separatio non perinde primis hisce diebus promoveri possit, si æger moderato lectuli calore foveatur, ac si ab eodem arceatur; sciscitabor ego ex adverso, an non testetur experientia quemlibet lecto inclusum tempore brumali, stragulis modice contectum, foco non accenso, magis percalescere, quam si idem probe vestitus in eodem cubiculo extra lectum versetur. Quod si de differentia notabili satis constet, tunc erit quærendum, quænam ex his methodis magis apta sit ad reprimendam exuberantem fermenti Varioloſi agitationem; ad quam metam, si quid nostra mediocritas judicando valet, à Medico, incipiente morbo, prȩcipue collimandum est, & prout ab eadem plus, minusve is aberraverit, ita cum malis, bonisve ȩgri rebus medicinam fecerit.

Incautioribus id verò præsertim hac in re imposuit, quod sc. animadverterint ægrum suapte sponte in sudores proclivem, qui cum jugiter manarẽt, quoties lecto contineretur ȩger, ȩstus febriles haud parum minuebant, secus ac in iis, qui non sudabant. Primum autem perpendamus, quam ob causam Febri coercendȩ ita impensam navemus operam, quum sit illa solennis naturȩ machina, qua tum in prȩparanda, tum in eliminanda materia quavis inimica in sanguine latenti, prȩcipue utitur. Quis autem non videt, quod dum ita sedulo sudorem provocemus ad mitigandum Febrem, eadem opera, ceu fructum prȩcocem, humorem crudum, & inconcoctum extrudentes, atque iis ipsis sudoribus immaniori postmodum Febri ansam prȩbeamus; cum hoc

modo

modo serum sanguinis (quo tum ipse sanguis, tum etiam recens natæ fervidæ istæ, & Varioloſę particulæ diluuntur) foras propellitur; his interim particulis vires sumentibus, & ferociam, eo quod jam liberæ sint à colluvie serosa, quam sudores exhauserant. Verbo dicam: Febris, aliorumque symptomatum alleviatio à provocato sudore, & pustulis exinde præmature exactis, quamplurimis male cessit, qui eam ob causam vitam cum morte die undecimo commutarunt.

Observandum est autem, me ægro primis morbi diebus lecto interdicere ex hypothesi tantum Variolarum è Confluentium genere subsecutarum: Namque distinctum genus quod attinet, modò certò prævideri possit, ut nulla ægro imperat necessitas se in lecto jugiter continere, ita illum ab eodem nullus abigo; cum exanthematum paucitas, sive hanc, sive illam viam incedentem in tuto collocet.

Nihilominus non usque adeo mihi assentor, ut ea, quę jam tradidi, ex authoritate judicii mei (quod scio, quam sit exiguum) credenda autumem. Et profecto ita parum firmas, & nullius fere ponderis hominum quorumcunque opiniones semper duxi, ut proprias etiam ubique pro suspectis habuerim, quoties cum aliorum sententiis pugnant: quod & hic etiam mihi usuveniret, nisi Phenomena practica quasi uno ore rationis judicio suffragarentur. Secluſis enim practicis observationibus, id, quod vel mihi, vel alii cuilibet pro ratione habetur, nihil fortassis erit aliud, quàm rationis umbra, aut phantasma, hoc est, mera opinio. Et quoties inter homines fuerim, certior inde redeo, quam sit periculosum, vel acutissimo ingenio præditis, cerebrum in qualibet sive Arte, sive Scientia indagãda agitari perpeti,

& quasi

& quasi concalefieri, nisi factum ipsum veri, ac falsi judicem, ac sequestrum constituant; quodque istiusmodi magni Opinatores, ut cum Cicerone loquar, in controversiis purè speculativis, gradibus, vel spatiis infinitis, quantum cuiquam possit innotescere, à veritatis scopo aberrent; Cùm qui ad illa tantum applicuerit animum, quæ Praxis certo determinare queat, si quid forte fuerit hallucinatus, nullo negotio ab errore liberabitur, ad hanc ceu ad Lydium lapidem probatis, quas animo conceperat, rerum Ideis. Nam in hoc nostro negotio, an non mihi licet observare, à quo maxime regimine adhibito, mitius, aut sævius Variolarum genus producatur, atque adeo conformem rei evidentiæ sententiam animo procudere? Quod si alii idem factitaverint, satis habeo. Iniquissimum est autem, cum ne semel quidem per omnem vitam fuerint experti, quantum ægro prosit, noceatve jam sæpe memorata è lecto interdiu immunitas, me tanquam falsarium convitiis proscindere. Quod si jam olim vera, licet inopinabilia, sentientes calumniandi libido obtinuisset, nemo quicquam tentasset, quo invento homines juvari possint. Et sane quorsum ego has mihi facesserem molestias, nisi repetita sæpe, & fere quotidiana experientia, hanc methodum vulgari ista longe tutiorem esse, inclamaret? Non sum usq; adeo delirus, atq; inops mentis, ut famam mihi quæram ab exagitata, atque explosa eorum opinione, qui, si plausum venarer, omni obsequio mihi ambiendi erant; neque malitiæ tam deploratæ cuiquam videri possim, ut hominibus, etiam sæculis aliquàm multis post mea fata nascituris, ex mea, si quæ erit illa, authoritate insidias struam, & vel mortuus, quod horreo referens, perinde ac vivus, illos occidam. Utut sit, hac

ego

ego methodo meos ipsius liberos, sanguine, & propinquitate conjunctissimos quosque, & quoquot se mihi liberè permiserunt, omnino curavi. Si quid deliquerim, in eo à me erratum est, quòd obstinatæ contra sentientium pertinaciæ, ne durus, ac præfractus haberer, aliquoties cessi; atque hac de re eorum fidem appello, quibus maximè familiaribus usus sum: Sed hoc ad infelicitatis meę cumulum accessit, quòd aliquoties, etiam ubi astantes, ea, quæ suaseram, omnia per integrũ morbi cursum fuerant aspernati, ægri tamen fatum (etiamsi à calore, quem promovebant amici, & curatrices, me ad ravim usque reclamante, extincti) mihi crimini dabatur. Qua de causa, accedente insuperabili τῶν πολλῶν præjudicio, benè mecum agi putarèm, si nunquam deinceps ad Variolis laborantes accersierer.

Haud equidem inficias eo, Variolas, quocunque demum modo tractentur, nonnunquam tamen insigniter confluxuras, unde etiam nunquam vacant periculo, quicquid suppetiarum afferatur; id autem affero (quod mihi satis esse debet) diuturna, atque iterata sæpè sæpiùs experiẽtia innixus, eum in longè minori discrimine versari, qui à primo morbi insultu lecto interdiu, & carnibus omnino abstinuit, nec nisi potum tenuiorem sibi indulsit, quàm qui statim lecto adjudicatus, medicamenta etiam Cardiaca assumpsit. Hæc enim methodus, quod suprà etiam innuimus, ut plurimum densam nimis exanthematum segetem cohibebit, & ex consequenti etiam immodicam Febris secundariæ effervescentiam, quæ non solùm suo Marte perimit, sed etiam salivam (de qua in hujus Morbi Historia fusè egimus) præproperè incrassando, ægro perniciem ultimis morbi diebus minitatur. Quid quod hoc pacto

tùm sanguinis mictus, tùm maculæ purpureæ præcaveri possint? quę duo symptomata primis morbi diebus invadunt, idque persępe nullo adhuc manifesto eruptionis indicio: quod etiam in Morbillis, Scarlatina Febre, atque Acutis aliis ab intensiore inflammationis gradu ortis, fieri assolet. Mitto jam jucundissimum istud refrigerium, quo se ęger perfūdi animadvertit ab aeris appulsu liberiore, quoties à lecto calente dimittitur; quod etiam singuli, quibus id per me licuit (maximas agentes gratias, quasi vita, & spiritu receptis, hac aura postliminio vescerentur) pleno ore agnoverunt.

Unde mihi subiit cogitare, quanto sępiùs fucum nobis facit illa, quam talem esse opinamur, ratio, quàm sensus iste certissimo nobis cognitus; quodque in morborum curatione plus dandum est ęgrorum appetitionibus, & desideriis impensioribus (modò perquam enormia non fuerint, & quę vitam ipso facto extinguant) quàm magis dubiis, ac fallacibus Medicę Artis regulis. Exempli gratia. Febre ardente laborans, tenuioris potus refrigerium liberaliori manu concessum iri vehementer efflagitat; Artis jam Theoremata Hypothesi alicui innixa, quę sibi alium scopum proponit, quocum pugnat liquoris frigentis indulgentia, appetitui adversantur, & hujus loco medicamentum Cardiacum imperant. Idem æger alimenti omne genus, dempto potu tenui, maximopere fastidit; hìc Ars, maximè illa, quam profitentur Curatrices, & Amici adstantes, omninò comedendum esse acriter contendit. Alter post diuturnum ab eadem causa languorem, absurdi aliquid, & quod fortè nocere posse videatur, obnixè petit; Ars iterum molesta se opponit, & mortem intentat morem non gerenti; nisi fortè ipsus Artifex

ſanum illum prudentiſſimi Hippocratis Aphoriſmum probè concoxerit, *Cibus, & Potus paulo deterior, ſuavior tamen, melioribus quidem, ſed inſuavioribus* (hoc eſt minus gratis) *eſt anteponendus*. In his omnibus naturæ, ut videtur, aberrationibus, quilibet in Praxi medica vel mediocriter verſatus, modò animum diligenter adverterit, facilè cõcedet, ægros haud paucos, ubi primùm, ſpreto Medici dictamine, Genio ſuo obſecundaverint, ſe meliùs habuiſſe. Neque hoc ſanè mirabitur, qui ſecum reputaverit, ſapiẽtiſſimum rerum omnium Conditorem, Statoremq; univerſa tàm exquiſito ordine abſolviſſe, ut ſicuti omnia naturæ mala ad concinnandam totius operis harmoniam egregiè conſpirent, ita eorum ſingula divino quodam artificio, propriæ eſſentiæ quaſi intertexto, donantur, quo ſubjectum eadem mala à ſe amoliatur; quod in morborum quàm plurium Acutorum exitu naturali ſatis cernitur, (*Acutos* dico, qui ut plurimum Deum habent Authorem, ſicut *Chronici* ipſos nos) uti etiam in propenſionibus iſtis, quę tales comitantur morbos, & ad ęgrum ab illa pernicie liberandum viam ſtruunt, quam Ars adfert, quoties in fatuos cadit. Atque in hoc ſanè bene cum hominibus agitur; quorum genus univerſum aliter ſe perquam male habuiſſet, tùm cùm Ars medica intra breves *Hellados* cancellos tota ſtaret; quę quidem eam ferè ad terrarum orbem proportionem habet, quam habet ignobilis aliqua Villa ad noſtram hanc *Britanniam*. Et quid vel impræſentiarum de tot tãtarum regionum incolis fiet, cùm omnis *Aſia*, *Africa* omnis, atque omnis etiam *America* (demptis aliquot nuperis Coloniis haud ita populoſis) atque inſuper magna *Europæ* pars, Arte medica prorſus deſtituantur? Attamen ut ele-

ganter Comicus, viros rationis, ac virtutum usu præstantes, ab eorum grege, qui formam humanam vita ad instar brutorum ἀλόγων acta conspurcant, distinguens, Ὣς χαρίεν, inquit, ἐς' ἄνθρωπος, ἂν ἄνθρωπος ᾖ ita etiam Ars medica, si revera Ars fuerit, & non solùm nomine tenus, maximum est donorum omnium, quæ hanc vitam respiciunt, tantoque cæteris omnibus præferendum, quanto ipsa vita iis, quibus in illa gaudemus, præcellit.

Sed ut ad rem redeam: Quantuncunque conducat plerumque ægro, ut primis morbi diebus lecto non addicatur, est tamen (quod observandum) ubi etiam ante eruptionem omninò addici debeat. Exempli gratia, *Infans* de symptomatis Dentitionem comitantibus jam securus, derepente *Spasmo* corripitur: in hoc casu cogitandum est mihi, convulsionem istam fortassis à naturæ conatu, quo *Variolas*, *Scarlatinam Febrem*, aut *Morbillos* in corporis habitum protrudere satagit, pendere, licèt hucusque lateant sub cutis tegmine. Ut itaque tàm periculoso symptomati eamus obviam, *Emplastro Epispastico* nuchæ mox applicito, lecto quàmprimùm committẽdus est; exhibito insuper medicamine aliquo *Cardiaco*, cui etiam *Paregorici* pauxillum est admiscendum, quo & potentiùs morbi causam eliminet, atq; etiam tumultum, à quo oritur Paroxysmus, consopiat: Verbi gratia, puero trienni, *guttæ* v. *Laudani liquidi in Aquæ Epidemicæ cochleari uno* (aut quid simile) sunt propinandæ. Et profectò suspicor admodum, ne dicam certus sum, millenos aliquot infantes, & nonnullos etiam ætate provectiores, idcirco letho fuisse datos, quòd non satis animadverterint Medici, hujuscemodi Convulsiones nihil aliud fuisse, quàm morborum jam dictorum prænuncios:

cùm

cùm enim Practici paulò incautiores paroxyſmos hoſce revera ſymptomaticos pro affectibus Eſſentialibus habeant, Enematis ſæpe repetitis, & aliis evacuationibus eos aggreſſi, Variolarum eruptioni officiunt, ac proinde permanentiores etiam reddunt paroxyſmos iſtos, quos tanto molimine opprimere ſtudent, quique aliàs, ubi primùm puſtulę eruperint, ſua ſponte certo certius evaneſcerent. Hic autem, fauſto, lætoque omine (quod alibi diximus) Variolę, quæ cum ſpaſmo teneriores pueros invadunt, rarò inſigniter confluunt, unde æger longè tutiùs lecto concreditur primis hiſce diebus. Licèt obſervaverim Variolas, quoties *affectus Comatoſos* à tergo inſequuntur, admodum confluere; quo in caſu ipſemet Veſicatorium, & Paregoricum, quale ſuprà deſcripſi, potius adhiberem, quàm ut ægro jugem lecti uſum ante eruptionem permitterem. Quinimò animadverti, ejuſmodi *Convulſiones* quandoque (oppidò tamen rarò) *Intermittentium Febrium Paroxyſmos* pręcedere; *Affectus* verò *Comatoſos* cum dictis paroxyſmis unà invadentes, & non niſi cum iiſdem terminantes, tàm in infantibus, quàm adultis perſępe vidi, quorũ ſimiliter nulla in curatione ratio habenda eſt, ſola autem Febris, utpote morbus primarius, & eſſentialis, omni ope eſt expugnanda. Si enim Comatoſis hiſce Affectibus Febrem comitantibus curandis præcipuè incumberem, ac proinde Venæ ſectione, Catharſi, atque Enematis repetitis, ſopori vincendo operam navarem, Febrem inde magis accenderem, & ex conſequenti eò uſque augerem Coma (quod mihi erat tollendum) ut æger tandem ab eo æternum conſopiretur; quando ſi in Febre debellanda totis viribus contendam, ſymptomata omnia ab eadem pendentia nullo negotio unà

faceſſent. Quod ſeriò notari velim, cum in hac re tàm crebrò, tàmque fataliter errari ſoleat. De hoc verò, alio in loco, fuſiùs dixi.

Aliquando etiam (quod proximè tradam) quantumlibet ægro conferat, ut lecto interdiu abſiſtat, nihilominus non poteſt id ſolatii eidem indulgeri, *ægritudine* ſc. *vehementiori*, *intenſiori Febre*, *Vomitu enormi*, *Vertigine*, *Artuum dolore*, quaſi Rheumatiſmo laboret, & ſimilibus contra indicantibus: quæ quidem ſymptomata omnia, ſæviora ſi fuerint maximè in ſanguineis, & ætate florentibus, ingẽtem materiæ Varioloſæ copiam intus natam, & diſcrimen haud vulgare à puſtulis exitum certatim quærentibus, ac mox valdè confluxuris, præſagiunt. Cùm itaque frænum fermento ita exorbitanti omni ope injiciendum ſit, attamen hinc quidem illud continuo lectuli calore adjutum ferociet magis, illinc verò præ nimia ægritudine eodem abſtinere nequeat ægrotans, niſi ſuppetias afferamus; has ob cauſas omnino neceſſe erit, rebus ſic ſtantibus, *ſanguinem* primùm è brachii venis educere, & poſt aliquot horas *Emeticum* eradicativum *ex Infuſione Croci Metallorum* exhibere, quod non ſolùm materiam, à qua oritur ægritudo iſta inſolentior, foras propellit, ſed etiam ægrum ita refocillat, ut jam quaſi ſanus lectulo abeſſe queat. Neque huic ſoli methodo inniten-dum eſt ad infringendas fermenti vires, ſed quo magis æger in tuto collocari poſſit, præter evacuationes jam memoratas percommodum erit *Vitrioli Spiritum* potui tenuiori, quoties eum haurit, liberaliùs immiſcere, etiam uſque ad plenam puſtularum eruptionem. Non obſtantibus tamen hiſce evacuationibus, tùm etiam uſu potus refrigerantis, æger nihilominus non niſi nocturno tempore lectulo permit-

ten-

tendus est, si quidem fieri potest, quoniam hæc universa longè minus ad inhibendam præproperam materiæ Varioloſæ assimilationem faciunt, quàm una sanguinis contemperatio à novo aere per pulmones subinde reciprocato: quæ quidem sola mirum in modum ægritudinem symptomaticam, de qua suprà, sublevat confestim, quod à me non uno experimento comprobatum est. Hæc autem methodus paulò insolentior non nisi in ætate florentibus, quorum quidem sanguis sive à Venere, sive à Baccho incaluit, atque in aliis (Infantes tenellulos semper excipio) quos unà cum Variolis vehemẽtiora, atque enormia ista symptomata jam dicta adoriuntur, necessariò requiritur. Ubi sanguis non usque adeò accenditur, neque ita urget symptomatum violentia, uti materiæ Varioloſæ præmaturè assimilandæ longè minor est suspicio, ita ex consequenti & evacuationes præmemoratæ, & Vitrioli Spiritus omitti possunt.

Longior in his fui, quia sat scio Curationis exitum sive lętum, sive funestum, ab ea potissimùm, s. non in solidum, ratione pendere, qua æger primis morbi diebus tractatur. Jam verò omni pustularum aci.e quasi in campum educta (quod *die* ab invasione *sexto*, quarto autem inclusivè ab eruptione prima, fier. jam diximus) haud amplius interrumpendus est ægro lecti usus per reliquum morbi decursum: qui quidem ut ante hunc diem cõcedi non debebat, ita ut diutius differatur, vix patitur ægri status, modò confluentibus Variolis laboret. Hoc autem est genus (quod notari velim) de quo hactenus verba fecimus. Quæ enim & pauca, & distincta emergunt Exanthemata, parum habent momenti sive in hanc, sive in alteram partem, si vel mediocriter in arte valeat is, qui medetur. Quanquam etiã in genere hoc,

utut ſuopte ingenio omni periculo vacet, haud pauci (quod ſeriò dolendum eſt) Libitinæ ceſſerint, quoties ſc. malo ſuo fato in eos inciderint, qui in promovendo calore ſpem omnem ponentes, cum morbo ad jugulandum ægrum, licèt inſcii, conſpirabant.

Tempore ab hoc Puſtulæ augeſcere, & corporis ſuperficiem undique concalefacere incipiunt, at caput imprimis, unde æger, niſi fuerit infans, ad ſomnum difficilior eſt, & inquietudine vexatur: Quod proximo loco in hoc morbo diligenter expendendum eſſe arbitror; prout enim ſedatior fuerit ſãguis; ita debitum augmentum, & magnitudinem acquirẽt puſtulæ, atque ex adverſo, pro ratione orgaſmi, quo tumultuatur dictus ſanguis, puſtulæ marceſcent, intercepto ulteriori progreſſu; unde non ſolùm peccantis materiæ eliminatio ſufflaminatur, ſed inſuper ſingularum phlegmonũ œconomia, & genuina craſis interturbatur; indeque vel non omnino debito tempore ad ſeparationem pertingunt, vel ichor demum fit puris vice, & loco flavi liquoris favum colore referentis, nigricans aliquis humor, vel ſuccus alius non naturalis, & à genuinis Variolarum puſtulis alienus, egeritur. Quapropter Medicamenta *Paregorica* æquè indicari in Variolis Confluentibus mihi videntur, ac indicatur quodvis remedium in quovis morbo; cùm hìc quaſi *Specifica* ſint, perinde ac Cortex Peruvianus in Febribus intermittentibus: quamvis haud ignorem Paregorica non virtute aliqua præcisè ſpecifica operari, ſed iſti ſolùm Indicationi reſpondendo, qua ſanguini, & ſpiritibus conſopiendis, & in ordinem redigendis operam damus. Atque hic quidem ſanguinis, & ſpirituum motus inordinatior (Variolarum Confluentium

tium in adultis comes individuus) Anodynorum uſum præ cęteris depoſcit; necdum ei ſatis innoteſcit hujuſce morbi Genius, qui iſta Vigiliis tantùm deberi exiſtimat. Sicuti enim fieri quandoque poteſt, ut etiam non dormiens benè compoſitis, ac ſedatis fruatur ſpiritibus (quod ab aſſumpto Laudano perſæpe accidit) ita etiam nonnunquam fit, ut ſpiritus vehementiùs agitati laudabili puſtularum eruptioni officiant, etiam ubi æger multùm dormiat, quod obſervatione dignum.

Ut de genere Anodynorum jam loquar: Tametſi ego à multis annis *Laudanum liquidum* ſatis auſpicato exhibuerim, quoties huic Indicationi ſatisfaciendum erat; nihilominus *Syrupum de Meconio* ipſe præferendum cenſeo; licèt enim utrumque ad eundem ſcopum dirigatur, tamen Laudanum paulò magis calefacere mihi videtur, Syrupus autem minùs. Doſin quod ſpectat Syrupi, ea non ſolùm ęgri ætati eſt adaptanda, ſed & ſymptomatum gradui, & quæ homini, qui ſedatos habet ſpiritus, & probè compoſitos, nimia fortè erit, alteri, cujus ſpiritus ferociunt magis, vix ſufficiet. Exempli gratia, ponamus in genere ſex Drachmas pleriſque convenire; jam in Varioloſis, quoties id remedii indicatur, vix intra *Unciam*, ſi quid præſtare velimus, eſt ſubſiſtendum; quæ quidem quantitas ſingulis vicibus morbo decurrente imperanda eſt. De adultis agimus impræſentiarum, etenim ſi infantibus propinetur, doſis pro ratione ętatis erit minuenda. Et ſanè Paregorica non perinde indicantur in infantibus Varioloſis, ac in adultioribus, cùm illi in ſomnos perdurante morbo proniores ſint. Quamvis & in his, quoties à morbo periclitãtur magis, à Paregorico abſtinere multùm extimeſcerem. At, quod dicere animus

mus mihi erat, difficile est admodum Paregoricorum dosin, quocunque in casu ista indicantur, certò determinare. Etenim sive in quocunque *Spirituum motu inordinatiori*, sive in *vomitu enormi*, & *alvi fluxu*, sive etiam in *dolore atrociore* (in quibus affectibus tribus præsertim usum paregoricorum indicari alibi docui) ea methodo sunt exhibenda, ut si prima dosis metam non attingat, alia, atque alia, debito tempore, assumatur, donec tandem medicamentum Medici votis respondeat non tàm ad ingestam Anodyni quantitatem, quàm ad effectum, quod in ægro producendum erat, respectu habito, quod ubi primùm successerit, nec citiùs, à Paregorici usu ita copioso, ac frequenti cessandum est: interposito tamen semper inter singulas doses spatio aliquo, ut pernoscere valeamus, utrum dosis ultima, id, quod quærimus, præstiterit, antequam nova ingeratur. At ubi semel finem propositum obtinuerimus, dosis Anodyni in morbi progressu exhibendi, jam minor pro re nata definienda erit.

Exempla haud pauca in promptu mihi sunt, quibus eis, quę hactenus tradidi, fidem adstruam, at unicum impręsentiarum adducam. Aprilis 13. Anno 1681. quædam è nostra vicinia, nomine *Crosse*, ad me accedens, atque flens obnixè petiit, ut filium ejus decennem adirem, qui à die quarto malè habens, Variolis, ut ipsa metuebat, jam laborabat. Ego à podagra, quæ me tunc temporis excruciabat, detentus, Pharmacopolam, quo uti soleo, rogavi, ut ægrum inviseret, ac mihi de ejus statu referret: rediens ille mihi narravit, pueri matrem è nescio cujus mulierculæ consilio, *pulverem Comitissæ*, & alia calidiora remedia filio propinasse; quin & stragula adjecerat matris indulgentia, sub quibus quasi defossus late-

latebat æger, ut horum pondere sudores (ad quos, ceu ad sacram anchoram in hoc morbo fœminæ confugiunt) exprimeret; ad hæc magnam *Possetî* calentis vim, *floribus Calendulæ, & cornu Cervi incoctis*, ægro infuderat; unde, adaucto Febris calore, tantam spiritibus confusionem induxerat, ut prêter modum deliraret æger, totis adstantium viribus vix lectulo affixus, ac incondita quædam, furentium ad instar, submurmurans. Nondum tamen in lucem prodibant exanthemata, vel saltem obscurè, sed denso agmine cutim impetebant, inhibita planè eruptione ab hac methodo violentiore, quæ ad eam sollicitandam destinabatur. Jubeo, ut è lecto eximatur quantò ocyùs, neque eundem nisi noctu ingrediatur ante elapsum *sextum diem*: dein ut syrupi de Meconio unciam dimidiam statim sumat, quo nihilum proficiente post horæ spatium eandem dosin repeto, at nullo cum fructu; quippe quòd sanguis tàm immani furebat orgasmo, ut non nisi unciis duabus cum dimidia (spatio tamen inter singulas semiuncias interjecto, quo liqueret, quid postrema dosis præstiterat) introassumptis frænari posset; quo facto, unciam dimidiam tantùm singulis noctibus hauriendam præscripsi usque ad finem morbi: quæ quidem illam spirituum requiem, quam crebrior exhibitio paraverat, tueri jam partam valebat. Unde etiam convaluit æger.

Hic minimè reticendum est, quòd in quantacunque demùm dosi, & quantumlibet repetita exhibeatur primis hujus morbi diebus Narcoticum, modò sanguinis æstus, atque enormis spirituum agitatio magnopere ferociant, vix scopum attingere poterit id, nisi æger è lectulo eximatur: Calor enim lecti calorem morbi ulteriùs augescit, atque incendit; proinde-

indeque vim ita magnam Narcotici exhibere necesse erit, cui fortean Natura impar fuerit: Quod etiam usuvenit, etsi haud tanto vitę discrimine, quando Cortex Indicus exhibetur in Febre Intermittente, ægro per ejus usum in lecto se continente. Et hoc, ni fallor, in causa fuit, quòd curatio hujusce Febris nonnunquam protelata fuerit, quę aliàs citiùs absoluta esset; & quandoque etiam si Febris Remittens tantummodo, & non interstincta erat, eadem adeò intendebatur, ut mortem ipsam ęger haud effugerit. Missis autem casibus extraordinariis, in quibus nullo non morbi tempore indicari potest hoc remedium, ego ista primùm nocte exhibendum suaserim, qua lecto jam in totum addicitur, *sexta* nempe à prima invasione, à quo tempore usque ad *diem decimum septimum* omni vesperi est propinandum, vel saltem donec æger ἔξω βέλων quod ajunt, fuerit constitutus. Sexto enim die caro Phlogosi quasi corripitur, unde caput ab humoribus exinde concalefactis turbari incipit, & vacillare.

Curandum est autem sedulò, ut Anodynum temporiùs sumatur hìc, quàm in aliis morbis; quoniam quidam caloris, & inquietudinis quasi paroxysmus Varioloſos sub vesperam semper affligit; & quandoque accidit, quòd, nisi maturiùs exhibeatur sub ultimis morbi diebus, æger, derepente paulò hebetior factus, mox incalescat, post de ęgritudine queratur, quę brevi in ipsa morte terminatur; attonitis haud parum amicis, qui paulo ante magnam de ęgro, ceu convalituro, spem foverant. Cui tanto malo occurri fortean poterat Anodyno confestim ingesto. His itaque diebus, *undecimo* verò prę cęteris, Paregoricum temporiùs propinandum impero, etiam hora quinta, sextave pomeridiana, utque in promptu

sit,

ſit, ſi quando fortè ægritudo ex improviſo invaſerit. Quinimo perſuaſiſſimus ſum, nonnullos ex mihi notis ideo fato functos, quòd dicto medicamento, re jam poſtulante, deſtituerentur; cujus ope, ſi adfuiſſet, adhuc inter vivos numerari potuiſſent. Atque hoc in loco maxime, ſi in quo unquam alio, *Occaſio præceps eſt.*

Quapropter cùm tàm ingens diſcrimen impendeat, ſi Narcoticum vel ſat citò non fuerit propinatum, vel ſi è diverſo ita præmaturè, ut ejuſdem vis paregorica, & ſpirituum ſedatrix priùs exoleverit, quàm illud repetendum veniat; idcirco cùm res in lubrico ſit, tutiſſimum omnino eſt Anodynum ſtatis horis tàm manè, quàm ſerò exhibere, ultimis ſc. & periculoſiſſimis morbi diebus. Neque hoc tempore ſyrupi dicti uncia ſemper ſufficit, cùm ea quantitas nihil magis præſtet in intenſiori ſanguinis inflammatione, & ſpirituũ animalium exorbitantia inſigniore, quàm uncia dimidia in morbo mitiore. Quinimo iterata experientia me edocuit, *Seſquiunciam* in juvenibus, & ſanguineo temperamento præditis pro ſingula doſi, violentię ſymptomatum, quę tunc ingruunt, & in quibus præcavendis toti ſumus, frangendę parem tantùm eſſe; quodque hęc ipſa doſis in talibus ſubjectis, atque iis temporibus, manè, & ſerò, non tutò tantùm, ſed cum magno etiam ęgrorum commodo, repeti poſſit, donec illi convaluerint.

Neque verò hoc reticebo, quòd in ultimis diebus Variolarum egregiè confluentium quandoque neceſſe habui etiam ter in ſpatio diei naturalis, *i. e.* Octava quaque hora, Narcoticum exhibere: quando ſcilicet vel ob violentum ſpirituum orgaſmum, vel ob eorundem confuſionem ægritudinem aliqualem inducentem, longiora ab uſu ejus intervalla

haud

haud concederentur. Hoc autem notandum, quod si tàm frequens Diacodii exhibitio ægro nauseam creet (quod in dictis diebus sæpè accidit) hoc in casu *Laudanum liquidum* propinandum: cujus *gutt.* xvj. idem valent, ac ℥j. *syr. de Meconio*, nempe si eodem modo præparetur, quem in *Libro de Morbis Acutis*, *& in Cap. de Dysenteria* ibidem descripsimus.

Objicient, sat scio, illi quibus hæc minus placent, materiam peccantem à Narcotico toties,& in tàm larga dosi repetito, fixam iri, & Ptyalismum retundi. Quibus respondeo, omnino fatendum esse Salivationem aliquatenus imminui, nunquam tamẽ ita penitus cessare, ut non longissimis ab assumpto Anodyno intervallis, atque ejus vi jam fatiscente, nonnihil recrudescat, imò verò gemino hoc commodo stipetur. Primò, quod æger, viribus à Narcotico instauratis, pituitam validiùs expectorare valeat. Dein, quòd Saliva quæ excreatur, licèt parcior sit, rectiùs tamen excocta est, quàm si Anodynum non fuerit exhibitum. Proximo loco, Ptyalismi defectus hìc partialis plusquam compensatur faciei, manuumque tumore, qui ex repetito Paregorici usu & certior est, & major in iis diebus, quibus hæ partes solent intumescere: facies scil. ab octavo die usque ad undecimum (quo tempore ferè incipit subsidere) manus verò ab undecimo, usque dum pustulæ eas obsidentes maturuerint. Atque fidenter asserо, neminem in hoc morbo probè versatum posse negare, utriuslibet horum tumorum absentiam, quo tempore se debent ostendere, pejoris esse ominis, quàm Ptyalismum interceptum. Me quod attinet, longè tutius esse autumo, Ptyalismi compescendi discrimen subire, quàm à Narcotico abstinere,

quod

quod ita impensè morbus hic efflagitat, ut in eo rudis ſit oportet, & parum obſervationi deditus, qui ægros ſuos ſubſidio tanto defraudat.

Non verò ita capienda ſunt, quæ hactenus diſſerui, ac ſi ego quotidianum Diacodii uſum, vel ea, quæ convenit, doſi, in tenellulis Infantibus, qui Variolis Confluentibus laborant, ſuaderem, niſi morbus periculum grave intentat: idque duabus de cauſis; primò, quia uſque adeò non calent infantes, atque illi, quorum vitæ fax plenius accenſa jam luculentiùs ardet; dein quod Narcoticorum jugiter aſſumptorum vim non ita benè ferat ætas mollior, & magis infirma. Adde, quòd ſponte ſua ſomno ferè perpetuo morbi tædia fallunt Infantes. Nihilominus quoties vel phreneſi illi corripiuntur, vel puſtulæ mali moris ſunt, Anodyna omninò indicantur: horum enim utrumque ſanguinis, atque ſpirituum animalium motum interturbatum plus ſatis evincit.

Duo hæc, quæ adeo prolixè tractavimus, nempe iſta methodus, qua inhiberi debet præpropera materiæ Varioloſæ primis in diebus aſſimilatio, tùm & altera, qua motus ſpirituum inordinatus ab externarum partium inflammatione excitatus, eſt præcavendus, duo ſunt quaſi Cardines, in quibus omnis hujus morbi Curatio vertitur; quandoquidem quæ ex eo oriuntur mala, quòd utrique huic diſcrimini non ſatis occurreretur, funeſta illa ſymptomata invitant, quibus Variolarum tragœdia abſolvitur. Quocirca cùm præcipuæ hæ fuerint Indicationes Curativæ, ubi iis modo jam tradito fecero ſatis, nihil amplius mihi reſtat agendum, in quantum ſc. Medicus ſum, non verò formularum medicarum Præſcriptor: Quas ego duas, ſive Artes, ſive Dotes,

ſive

sive etiam Provincias appellare libeat, toto cœlo à se invicem distare arbitror.

Unum adjicio, si *Epispastico* opus fuerit, id peramplum, & satis acre ægri Nuchę applicandum; quod ita opportuno tempore fieri debet, ut neque præmaturè appositum vim epispasticam ante diem undecimum, in quo de summa rerum agitur, amiserit; neque in eum ipsum diem rejiciatur, quo jam tardiùs adveniens illo temporis articulo obesse possit, præ calore, & æstu, quem sanguini imprimit, cum Febre Secundaria vix pari Marte tunc decertanti. Opportunissimè itaque applicabitur Epispasticum nocte illa, quæ magnam morbi crisin præcedit, mox ab assumpto Paregorico, quod tunc erat exhibendum. Appositо per id temporis Vesicatorio, dolor, quem ejusdem morsus adferet, desinet ante diem illum, quo æger vel agonizaturus, & materiæ peccanti eo ipso tempore dabitur exitus, quo eo est opus ad vincenda mala ista, quæ illum diem prestolantur. Hoc enim primùm tempore, quod in hujus morbi Historia fusè deduxi, facies, quę hactenus inturgescebat, jam detumescere incipit, & salivatio, quæ hucusque pleno amne fluebat, decrescere, condensato jam, & non nisi ęgrè excreto, qui eam excitabat, humore. Ut verò mittamus Epispasticum illud tùm faciei detumescentiæ, tùm etiam imminutę Salivationi quadantenus substitui, Febri insuper Secundariæ perdomandæ aliquatenus conducit, quæ nunc temporis invalescit, sanguine quasi obruto, & penitus infecto puris copia à totidem absceſſulis resorpta; adeò ut in omnibus ferè, quos unquam tractavi Variolis laborantes, observaverim, pulsum in carpo salientem ægrè percipi posse hoc tempore, utut facilè

cilè se pridie hujus diei, & postridie etiam, digito exploratori se proderet.

Sed inter ea, quæ à capite sive derivant, sive revellunt, nihil æque mihi videtur operari, ac *Allium* pedum plantis applicitum. Quod Allium revera attrahat, manifestum est à vesiculis, quas sæpe excitat, & à dolore illo non ferendo, quem nonnunquam, licèt rarò, affert, etiam non excitatis vesiculis, humores scil. in partes illas invitando; unde dolor tam vehemens quandoque exortus est, ut cataplasmate è mica panis similaginei in lacte cocti eundem sedare necesse habuerim. In adultis itaque, qui Variolis Confluentibus laborant, Allium incisum, & linteo involutum plantis pedum admovere soleo, à die octavo, in quo primùm facies intumescit, donec jam morbus periculo omni vacet, singulis diebus renovandum.

Neque interim istud mihi prætereundum est, ægrum scilicet à carnibus, durante morbo, arcendum omnino esse, & cerevisiam lupulatam, eamque tenuissimam tantùm pro potu concedendam. Jusculis avenaceis, pomis coctis, & jam dicta Cerevisia commodissimè interea vitam tolerabit. At verò instante jam maturatione, ubi particulę purulentę in sanguinis massam regurgitantes eandem tabo suo inquinaverint, utile erit cochlearia vini aliquot, singulis auroris, & noctibus ęgro indulgere. Stragula quod attinet, & lodices, quibus æger in lecto est contegendus, neque plura sint illa, neque pauciora, quàm quibus sanus utebatur. Quin & liberum ei sit, quoties voluerit, se ab hac in illam lecti partem transferre, quo præpediri possint sudores isti symptomatici, quos ægro nocere satis, opinor, evici. Eodem pacto etiam prȩcavebitur efferatior exan-

thematum phlogosis excita à nimio calore, quem carnes contrahunt, quoties æger semper eodem in loco, ceu palo defixus, jacet. De hoc autem aliàs prolixius disserui.

Casum nuperrimum, seu specimen integræ hujus Praxeos, subnectam. Hac ipsa hyeme me accersebat fœmina nobilis, Domina *Dacres*, ut quendam suum nepotem, Dominum *Thomam Cheut*, temperamento perquam sanguineo, & ætate florentẽ Medicus curarem. Pridie cœperat febricitare vehementer; colluviem biliosam in magna copia per vomitum rejiciebat; dorsum plurimum dolebat. His malis solatium quęrens, & levamen, lectum petebat, & tum stragulis acervatim injectis, tum calidis assumptis liquoribus sudores per diem integrum omni ope solicitabat, sed frustra, cum tanta ad vomendum proclivitas, & alvi fluxus, licèt modicus, omnem sudorificorum vim eluderent; Oleum interea Febris igni affuderat, quo illa multum increverat. Ego jam Variolas brevi exorituras suspicabar, easque insigniter confluxuras, tum ob ætatis vigorem, tum etiam quod sanguinem multum excalefecerat irrito sudoris extorquendi conatu, (quo quidem, si modò Æstate ægrotaverat, & mictum sanguineum, & maculas purpureas certò advocaverat) tum vero maxime, quod semper observaverim in juvenibus immani vomitione, ægritudine, & dolore præter solitum vexatis, Variolas insequentes ultra modum confluxisse. Meum itaque esse ratus, ut nullum non lapidem moverem, quo præproperam materiæ Variolosę assimilationem obstruerem, à lecto illum arcebam, nisi statis prius horis somni. Die sequenti (tertius is erat) Variolis nondum comparentibus, sanguinis uncias octo è dextro brachio manè extrahi curabam:

bam: optimus erat ille, floriduſque, cum adhuc ſpirituoſum tantùm μίασμα exceperat, nondum verò putredinem illam, quam conciliat longior morbi mora,& in eorum ſanguine ut plurimum conſpicitur, qui nuper ab hoc morbo convaluerint. Hora quinta poſt meridiem diei ejuſdem, Infuſionis Croci Metallorum unciam unam exhibui; ex qua ſatis commode vomebat, & ægritudine levatus, longe melius habere viſus eſt,jam haud invitus à lecto abſtinens, à quo prius ægerrime ſe divelli patiebatur, ægritudine, & vertigine mactatus. Die quarto mane accedens exanthemata, quibus præcavendis tanta fueram molitus, eo numero prodeuntia conſpexi, ut ab inſigniori, quem minitabantur, confluxu, ægri vitæ metuendum eſſet. Diligenter itaque cavebam, ne lecto interdiu committeretur, conſulebam etiam, ut Cereviſiam tenuem Spiritu Vitrioli inſtillato acidulatam potaret. In his ad ſextum uſq; diem perſeverabam;quibus diebus licèt non ęgrotaret, ſed aura liberius veſcens multum reficeretur, tamen alvo ſubinde laxiore fuit. Jam ſub meridie non valebat ulterius, quod hìc fieri aſſolet, ſe à lecto abſtinere; decubuit itaque uſque ad finem morbi, me non reluctante, cum nunc erupiſſent puſtulæ omnes, quæ, non obſtante meo omni conamine, plus ſatis confluebant. Quamvis enim pauciora erant exanthemata iis, quæ in nonnullis obſervavi ab hoc morbo extinctis, plura erant tamen, quàm pleriſque eorum,qui ſanantur, ſolent prodire. Hac primùm nocte Syrupi de Meconio unciam unam in Aq.flor.Paralyſ. propinabam, ſingulis deinceps noctibus repetendam; ſuadebam etiam, ut non aliis ſtragulis, quam quibus ſanus aſſueverat, tegeretur; ut Juſculis Avenaceis, & Hordeaceis, nonnunquam etiam

pomo cocto vescerétur; Cerevisiam etiam tenuem hauriret. Die octavo Allium incisum, & panno lineo inclusum pedum plantis applicandum curavi, & renovandum quotidie, donec extra aleam consisteret. Post hæc pro augescentium pustularum genio omnia cedebant, usque ad decimum diem; quo tempore manè eum invisens, licèt mediocriter se haberet, Febris tamen Secundariæ quendam quasi prodromum deprehendi, cum jactatione aliquali. Mox itaque procellam veritus imminentem, Paregoricum supra laudatum exhibui, à quo tranquilla omnia, & pacata; eadem nocte Syrupi de Meconio sesquiunciam præscripsi. Sequente aurora, diei scilicet undecimi, cum post exolescentem vim Anodyni, quod hesterna nocte sumpserat, jam de novo esset irrequietior, Diacodii iterum sesquiunciam extemplo ingessi, vesperi item tantundem, atque eandem dosin manè, & serò ut assumeret quotidie, consulebam, donec omnino convalescceret. Paruit æger; neque aliquod nos deinde symptoma exterruit, nisi quod urina ei quandoque supprimeretur (malum junioribus hoc in morbo familiare) quam tamen genubus innixus in lecto reddebat. Ptyalismum quod spectat, quantumvis salivæ copia frequenti Anodynorum in tam larga dosi repetitione aliquantulum interciperetur, tamen longiore ab eorum usu intervallo pituitam concoctam excreabat, ac facies, manusque debito tempore pro votis intumescebant. Die decimo octavo è lecto surgebat, & tunc primùm jusculum è pullorum carnibus indulgebam, à quo per gradus in dies ad victum consuetum redibat. Die vicesimo primo sanguis mittebatur è brachio dextro ad uncias octo, qui Pleuriticorum sanguinem æmulabatur, & puris fe-

rè

rè inſtar erat. Denique ad quatuor vices, ſpatio interpoſito, purgatus fuit.

Hìc ſubinnuam, quod quoties in his pagellis dies ab Invaſione v. g. ſextum, undecimum, &c. nominaverim, non ita accipi id velim, quaſi Variolę Confluentes tertio nunquam non die erumperent; cum ſatis ſciam quandoque ita accidere, etiam in iis, quę vel maxime confluunt, ut puſtulæ non niſi poſt aliquod à die tertio temporis ſpatium ſe exerant. Eruptio autem utplurimum in diem tertium ab invaſione incidit, & utplurimum, qui ex. gr. die Lunæ confluentibus Variolis primùm laborare incipit, die Mercurii ſequenti puſtularum primitias in cute ſumma deprehendet, & Jovis dies ab illo die Lunæ ſecundus, undecimus ille erit, periculi pleniſſimus, niſi interpoſuerit ſe Medicus.

Atque hìc iterum repeto, Theoremata hęc omnia ad *Confluentes* tantùm *Variolas* referri debere, quæ in genere diſtincto nullum prorſus uſum habẽt, nec ab illo expoſcuntur. Et tam ſibi, quam aliis imponunt, qui attollunt criſtas, quoties eos ſanaverint, quibus Exanthemata numero pauca, eaque interſtincta effloreſcebant. Si tentare libeat, quantum in Arte valeant, in Variolis Confluentibus vires experiantur; maxime quoties vel florentes ætate, vel eos, qui immodica vini ingurgitatione nimium incaluerint, hic morbus invaſerit. Ne in levioribus exercitati, ita toto cœlo aberrent, ut ſe eos ſervaſſe exiſtiment, quos ipſi adſtantes non occiderint.

Verum diſſertatiũculam hancce nõ prius finiam, quam ubi retulero, quæ mihi, dum hæc ſcriberem, ſuo ore narravit Amiciſſimus Dominus *Carolus Goodall*, M. D. Collegii Medicorum Socius, atque impræſentiarum Cenſor; quod mihi ideo faciendum

duxi, quo melius iis fidem conciliem, quæ cum hìc, tum alibi & de Petechiis, & de mictu sanguineo affirmavi: utrumque nempe hoc symptoma quoties Acutis morbis accedit, atrociori sanguinis inflammationi omnino deberi, ac proinde Refrigerantia indicare remedia. Casus ita se habuit.

Juvenis annorum quasi 27. habitu corporis extenuato, & calido temperamento præditus, Febre violenta, & continua correptus est mense Junio, Anno 1681. *Lingua erat sicca, & scabra, sitis vehemens, pulsus celer, dolor regionem cordis scrobiculo vicinam discruciabat, dorsum vero imprimis (in quo jugiter desæviebat) sanguinem subinde mejebat, tum & Petechiæ coloris subfusci collum, pectus, & carpos dense insidebant. Die sexto accersitus Medicus, & ægrum de vita periclitari à nimia urinæ sanguinolentæ excretione comperiens, Indicationes curativas ad sanguinem refrigerandum, incrassandumque, cum etiam ad vasorum oscula, quæ in Renibus relaxata dehiscebant, obturanda dirigendas censebat.*

Præmissis itaque tum Venę sectione, tum Bolo lenitivo, ægrum, ut à lecto, quantum fieri potuit, se abstineret, serio monuit, cum à continuo lectuli calore mictum sanguinis promoveri non dubitaret: suadebat etiam, ut in culcitra corio tecta æger potius dormiret, supinus non nisi rarissime jaceret, lac aqua permistum u potaret, Panatella, oryza lacti incocta, pomis co ctis, sive solis, sive aquæ fontanæ intritis, & sac charo edulcoratis vesceretur. Medicamenta ordinaba sequentia.

℞ *Fl. Ros. rubr.* ʒ vi. *cort. inter. Querc.* ʒ ss. *Sem Plantag. parum contus.* ʒ iii. *Aq. Font.* lib. ii. *Spir. Vi triol. q. s. ad gratam aciditatem: infundatur in vas clauso calore leni per quatuor, vel sex horas. Cola*

ad.

ad aq. Cinnam. hord. ℥ iii. Sacch. albiss. q. s. ut f. Tinctura gustui grata, de qua sæpiuscule bibat die, nocteque.

Enema è lacte cum Syrupo Violaceo injiciebatur hora è meridie secunda: & hora somni sequens haustus propinabatur.

℞ Aq. fl. Paralys. Plantag. Cinnam. hord. an. ℥ ss. Aceti stillat. ℥ ii. Syr. de Meconio ℥ vi. M.

Die septimo, symptomatis vix se remittentibus, Enema jam descriptum singulis diebus injiciendum curabat, tum etiam Emulsionem, Haustumque ad hunc modum præscribebat.

℞ Sem. Cichor. Endiv. Lactuc. Portulac. an. ℥ ii. Sem. Cydon. Papav. alb. an. ℥ iss. Amygd. dulc. excort. n. iv. contundantur simul in mortar. marmor. sensim affundendo Aq. Hord. lib. iss. Colat. add. Sacchar. Crystall. q. s. f. Emulsio, de qua bibat cochl. xii. quarta quaque hora.

℞ Aq. fl. Paralys. Nymph. germin. Querc. Plantag. an. ℥ ss Aceti stillat. Aq. Cinnam. hord. an. ℥ iii. Confect. de Hyacinth. ℥ ss. Syr. de Meconio ℥ i. M. f. haustus hora somni sumendus.

Die octavo, cum adhuc instaret Febris, sanguis urinæ immistus copiosius exiret, & Petechiæ in præmemoratis partibus numerosæ comparerent, omnia hæc symptomata à sanguinis calore, tenuitate, & acrimonia oriri conjectans, sanguinem secunda vice detraxit, liberaliorem cereviſiæ tenuis usum, cui Vitrioli spiritus ad gratum acorem prius instillabatur, concessit: quam cum fastidiret æger, Possetum è succo limonum, & lacte ei indulsit, uti etiam limonum pulpam in taleolas divisam, & saccharo involutam. Addebat & sequentia.

℞ Cons. Lujul. Cynorrhod. an. ℥ ss. Confect. de Hya-

cinth. ʒiii. Diascord. ʒiſs. Corall. rub. præpar. sang Dracon. Bol. Armen an. ℈i. Syrup. è Symphyt. & Pilosell. an. q. ſ. ut f. Opiata, de qua capiat quantit. Avellanæ ſexta quaque hora, ſuperbibendo hauſtulum ſeri lactis ſucco limonum facti, & ſacch. alb. edulcorati, vel Decocti vulnerarii Spiritu Vitrioli acidulati.

Hauſtus heſterna nocte præſcriptus repetatur cum Syr. de Mecon. ʒx.

Nono die Petechiæ paulatim evaneſcebant, Urina minus ſanguine ſcatebat, quique inerat ſanguis, facilius ſeparabatur, & matulæ fundum libentius petebat: hortabatur itaque ægrum, ut in Remediorum horum uſu perſeveraret, & diebus aliquot elapſis ſequentia adjiciebat, ad eundem ſcopum collimantia.

℞ Conſ. Roſ. rub. per ſetaceum traject. & Vitriolat. ʒiv. Balſ. Lucatel. ʒii. Bol. Armen. Sang. Drac. Spec. Electuar. Diacoral. an. ʒi. Syr. è Coral. q. ſ. ut f. Elect. de quo cap. quant. nuc. moſch. bis de die, ſuperbibendo hauſtum Emulſionis ſequentis.

℞ Sem. Lactuc. Portulac. an. ʒiii. Cydon. ʒiſs. Papav. alb. ʒſs. Amygd. dulc. excort. n.v. contund. in mort. marmor. ſenſim affundendo Aq. Plantag. lib. ii. Aq. Cinnam. hord. ʒii. Colat. add. Sacch. q. ſ.

His remediis, favente Numine, æger intra ſeptimanas tres à Febre, & horrendis illis, quæ memoravimus, ſymptomatis liberatus, Petechiis abolitis, atque urina tum colorem naturalem, tum conſiſtentiam recipiente, paulatim ad ſanitatem, & vires priſtinas rediit.

Quamvis autem ſymptomata iſta jam dicta Febri continuę accreſcerent, non verò illi morbo, de quo nos ſupra egimus; cum tamen quoties utrumlibet ea comitantur, à vehementi inflammatione, & ſanguinis nimia attenuatione, unde ſanguis per oſcula vaſo-

vaſorum quaſi vi exigitur, ſemper ortum ducant; nullus dubito, quin par Methodus in tanta cauſarum paritate omnino ſit adhibenda; quantum ſc. fert utriuſque morbi Genius. Quamobrem Virum Optimum rogabam, ut mihi per illum liceret hanc ejus Curationem hìc ſubnectere. Quam quidem ſi quis vel mihi infenſiſſimus (cùm tamen alienos mores è propriis æſtimans nullum inimicum habere ſperem) præſtiterat, tamen veritate victus, præclariſſimam eam fuiſſe omnium, quas unquam novi, curationum, lubens faterer: cùm jamdiu compertum habeam, quàm ſit fatale Febricitãtibus ſanguinem cum Urina excernere. Cùm verò idem amicitia mihi ſit conjunctiſſimus, quanto cum animi prolubio, & Veritati, & Viri Amantiſſimi famę mihi litandum erat? Hìc enim ille eſt, qui, cùm pauci admodum me vel minimum quid in re medica ſive indaganda, ſive etiam excolenda profeciſſe aſſerere auderent, maledicorum torrenti ſe medium objicere ſuſtinuit, atque me pari zelo, ac fide tutabatur, quo Parentem Filius. Quantumlibet autem beneficio tam inſigni devinctus, nunquam tamen niſi eas, quas commeruit laudes, prędicarem, cùm perinde ferè ſit improbum, ſive opprobrio, ſive laudatione indignos afficere, quandoquidem utrinque à veritate diſcedatur. Nemo itaque mihi vitio vertat, ſi Virum hunc ego nemini inter eos, qui mihi hactenus innotuere, probitate ſecundum fidẽter affirmaverim, cùm in tot annorum ſpatio, quibus eo familiariter uſus ſim, nec dicto quemquam lædere, quanto minus facto, ſibi permiſerit. Quantum verò in ea, quam profitetur, Arte pręcellat, modò Deus vitam ei conceſſerit, brevi ſatis eluceſcet; cùm Eruditioni haud vulgari, qua omnes Medicinæ tam Antiquæ

tiquæ,quàm Modernæ tractus perluſtraverit,exquiſitiſſimam in ſubtilioribus Praxeos minutiis indagandis ſolertiam (ſine qua nemo unquam Medicinam merita cum laude faciet) catus attulerit: Unde etiam Ægrorum ſuorum votis Bonus, Felixque cum primis reſpondet.

Hæc demum ſunt, quæ ipſe de hoc morbo ſentio, quæ non mihi ſuggeſſit phantaſiæ imaginatricis temeritas, ſed Phænomena Practica edocuere. Neque ſane capio, qui fieri poſſit, ut fallatur is, qui cogitationes ſuas omnes mera,ac nuda ejus ſive Artis,ſive Facultatis Praxi limitat & determinat, quam ſibi perdiſcendam,& cum laude exercendam propoſuit: aut è contra qui poſſit fieri, ut non tàm in ipſo ſe, quàm in aliis decipiendis omnes vitæ annos prodigat ille, qui in iis excogitandis operam diſperdit, quæ cum Praxi nihil prorſus habent commune. Et ſicuti haudquaquam fauſtus, probuſve *navis ad Clavum Gubernator* fuerit ille,qui non tàm ad brevia,& ſaxa ſubmarina agnoſcenda,evitandaque,quàm ad cauſas Fluxus,refluxuſque maris ſpeculandas animum adverterit (quod quidem cùm Philoſopho ſit digniſſimum, ab eo tamen perquam eſt alienum, cui id tantum negotii datum eſt, ut navis non ſubmergatur) ita neque Medicus, cui non alia, quàm curandorum morborum provincia decernitur, quantumlibet ingenio, cæteriſque animi dotibus valeat, in Arte verè Medica proficiet, qui non tàm in occulta, & tortuoſa illa Methodo, qua Natura morbos parit, alitque (à qua etiam eorundem Hiſtoria pendet) indaganda, atque in remediis eidem adaptandis omnes animi vires intendat, quàm in curioſis, & παρέργοις ſpeculationibus cerebrum fatiget, ad homines orco eripiendos (quod ſpondet Medicina) ne hi-

hilum facientibus. Quę quidem pręvaricatio non ſolùm in cauſa eſt, quòd genus Humanum commodis illis, & emolumentis privetur, quibus à plurimorum ingenio, animique dotibus augeri potuiſſet; ſed etiam effecit tandem, ut quæ Medica appellatur, revera Confabulandi, Garriendique potius ſit Ars, quàm Medendi. Atque eò tandem deventum eſt, ęgris vivendum, moriendumve ſit, prout Philoſophus vel conjectando ſcopum attigerit, vel ab eodem aberraverit, quod in lubrico ſemper eſt, atque ancipiti, cùm primi iſti ſpeculationum repertores, non minùs quàm eorum mancipia, & ſervum pecus, de cerebroſis iſtis commentis bello quaſi internecino invicem digladientur, attamen nemo fortaſſe omnium ipſam veritatem aſſequatur. Quãvis enim, ſi mentem ſeriò applicuerimus, quid de facto agat Natura, & quibus in operatione ſua utatur organis, deprehendere valeamus; modus tamen, quo illa operatur, mortales, aut ego fallor, ſemper latebit. Neque hoc mirum eſt, cùm longè (imò ſupra omnem humanum captum longè) credibilius ſit, nos miſellos homunciones ab illuſtri vitæ, luciſque regione exulantes, methodum, qua in fabricanda machina uſus eſt ſapientiſſimus Artifex, capere nullatenus poſſe; quàm Fabrum Ferrarium rudem prorſus, & imperitum, neſcire, quo pacto concinnetur Automaton Horarum index, cujus ſtructura, & motus exquiſitiſſimam artis elegantiam prę ſe ferunt: Sicuti de facto conſtat, Cerebrum omnis tàm Senſus, quàm Motus fontem eſſe, tum etiam & Cogitationum, & Memoriæ officinam; & tamen non eſt poſſibile à diligentiſſima ejus inſpectione, contemplatione ve mentem uſque adeò illuminari, ut intelligere poſſit, quo pacto ſubſtantia ita craſſa, & quaſi pulpa quædam,

ne-

neque operis, ut videtur, usque adeo affabrè elaborati usui ita nobili, & facultatibus tam præcellentibus queat sufficere; neque exinde assignare quis potis est, qua ratione ex naturæ ejus vi, & structura partium, sive hæc, sive altera ista facultas necessario fuerit exerenda.

Atque hæc de Variolis Confluentibus: Quibus si adduntur, quę in Historia Morborum Acutorum de hoc affectu tradidi, summam habes eorum, quę mihi hactenus innotuere, eaq; omnia diligentissime, quod à me fieri potuit, trutinata, atque expensa.

Accingo me jam (quoniam tu id postulas, Vir Eruditissime) ad ea exponenda, quæ de *Affectionibus Hystericis* hactenus observatione comperi. Quas quidem perobscuram, & difficilem præ cæteris, qui homines vexant, morbis, diagnosin habere, tum etiam ægriùs curationem admittere, lubens fateor. Attamen, ut potero, morem tibi geram, ea, quæ Epistolæ convenit, brevitate; quam sanè à me exigit valetudo infirmior, & quasi vacillans, hac præsertim anni tempestate, qua mihi verendum est, ne si pertinacius cogitationibus indulsero, Podagræ mox paroxysmum accersam: paucis itaque expediam, quæ hìc habeo dicenda, methodo, qua uti soleo, insistens, brevem scilicet morbi Historiam tradens secundum vera Naturæ Phęnomena; tum etiam medendi rationem subnectens, quæ mihi optime cessit; quamque non tam librorum lectio, quam experientia propria, Magistra haudquaquam infida, jam olim suggessit.

Hic morbus, si rectè calculum pono, Chronicorum omnium frequentissime occurrit; & sicuti Febres cum Appendicibus suis duas partes Tertias, ad Chronicos morbos simul sumptos si comparentur,

com-

complent; ita Affectus Hyſterici (vel iſti ſaltem, qui eo nomine inſigniuntur) ad reliquæ partis Tertiæ dimidium aſſurgunt, hoc eſt, Chronicorum pars media ſunt: Fœminarum enim pauciſſimæ (qui ſexus Adultorum dimidia eſt pars) ab omni horum affectuũ ſpecie prorſus liberæ ſunt, ſi iſtas excipias, quæ laboribus aſſuetæ durè vitam tolerant. Quinimo non pauci ex iis Viris, qui vitam degentes ſedentariam chartis ſolent impalleſcere, eodem morbo tentantur. Et quamlibet omnis retro Antiquitas ſymptomata illa Affectibus Hyſtericis adnaſcentia Utero ſemper vitio verterit, ſi tamen *Affectiones Hypochondriacas* vulgo dictas, quas Splenis, aut Viſcerum neſcio quorum obſtructioni imputamus, cũ mulierum Hyſtericarum ſymptomatis conferamus, vix ovum ovo ſimilius, quam ſunt utrobique Phęnomena, deprehendemus. Neque tamen reticendum eſt, Fœminas multo crebrius hoc morbi genere corripi, quam ſolent Mares, non quod ſe Uterus magis male habeat, quam alia quævis corporis regio, ſed ob cauſas infra explicandas.

Sed nec ſpectabilior eſt hujus morbi frequentia, quam varietas illa multiformis, qua ſe oſtendit, & nullos fere non æmulatur ex iis affectibus, quibus atteruntur miſeri Mortales. Quamcunque enim corporis partem inſederit, ſymptomata, qualia ei competunt parti, ſtatim producit: Et niſi Medicus tam ſagaci quadam ſolertia, & δεινότητι, quam in Arte peritia valeat, fraus ei fiet, atque iſta ſymptomata à morbo aliquo eſſentiali hujus, vel illius partis, non vero ab affectione Hyſterica pendere arbitrabitur.

Quandoque v. gr. *Capitis* arcem occupans, *Apoplexiam* facit, quæ ſimiliter *Hemiplegia* ſolvitur, eam

eam omninò referens Apoplexiam, qua tum ętate, tum mole corporis grandiores siderantur, & quæ ex eo nascitur, quòd, Cerebri Cortice pituitæ copia referto, ac scatente, Spirituum animalium meatus, ac semitæ intercludantur: à qua quidem causa, quę fœminis Hystericis accidit Apoplexia, oriri nullatenus videtur, cùm easdem haud infrequens adoriatur confestim à partu, magna sanguinis vi simul ejecta, & vel partu laboriosiori, vel vehementiori alicui animi commotioni debeatur.

Quandoque *Spasmos* horrendos gignit, *Epilepsiæ* persimiles, Ventre, & præcordiis guttur versus intumescentibus, & nixus ita fortes edente ægra, ut licèt aliàs mediocrium tantùm fuerit virium, jam omni Adstantium ope vix retineri queat, incõdita interim, atque inarticulata quædam vociferans, & pectus feriens. Fœminæ, quibus hæc species, quæ *uteri Strangulatus* vulgò audit, familiarior est, temperamento sunt utplurimum plus quã solet sanguineo, & habitu corporis ad Viragines accedente.

Nonnũquam *exteriorem Capitis partem* occupat, Pericranium inter, Craniumque, dolorem vix tolerabilem adferens, in quadam tantùm particula, quæ transverso pollice contegi possit, jugiter defixum. Dolorem hunc etiam comitantur Vomitiones enormes. Hæc species *Clavus Hystericus* mihi est, istas præ cęteris fatigans, quæ *Chlorosi* laborant.

Nonnunquam in *partes* incidens *vitales*, ita vehementem *Cordis Palpitationem* excitat, ut quę eam patitur fœmina pro indubitato habeat, sonitum Cordis in costas arietantis etiam ab adstantibus omnino debere percipi. Hæc species eas maximè infestat, quæ extenuato sunt corpore, & crasi minùs firma, quæque Extabescentium pene formam

mam prę ſe ferunt ; tum etiam Juvenculas *Febre alba* palleſcentes.

Nonnunquam *Pulmones* obſidet , unde ęger creberrimè tuſſit,& ferè ſine intermiſſione, nihil prorſus expectorans: & quantumlibet hæc Tuſſis ſpecies non ita valido niſu thoracem concutiat, atque illa, quæ Convulſiva dicitur, Exploſiones tamen longè frequentiores ſunt, æger præterea non ita ſenſu valet. Hęc autem *Tuſſis Hyſtericæ* ſpecies oppidò rara eſt, & fœminas pituita ſcatentes præ cęteris exagitat.

Nonnunquam in *Colon*, & regionem *Scrobiculo Cordis* ſubtenſam impetum faciens,dolorem vix ferendum infligit, *Iliacæ Paſſioni* haud abſimilem; ubi ægra immodicè vomit colluviem quandam Viridem, Bili, quam *Porraceam* appellant, ferè parem, nunc etiam inſoliti alicujus coloris, rejiciens. Sæpè etiam poſtquam ægra ad multos dies jam dicto dolore (qui vel Stoicorum ἀπάθειαν expugnaret) & continuo vomituritionis conatu tantum non fuerit enecta, tandem *Ictero* intenſiore omnem corporis ſuperficiem ad inſtar Croci tingente, ſolvitur Paroxyſmus. Ægra interea diris mentis angoribus preſſa, omnem recuperandæ Sanitatis ſpem prorſus abjicit: quæ quidem animi dejectio, & quaſi *deſperatio* quędam, non magis, quantum ego obſervavi, ab hac Hyſtericorum Affectuum ſpecie ſejungitur, quam ſive Dolor, ſive Vomitus præmemorati. Atque hoc genus in iſtis præcipue locum habet, quæ corporis habitu laxiore,crudoque ſunt,tum & in iis, quæ Infantes grandiuſculos cum ingenti ſui, & naturalium vitę ſtaminum diſpendio, ſunt enixæ.

Quandoq; hoc malum in alterutrum ex *Renibus* incurſans, atrociſſimo, quem illic parit, dolore, *Paroxyſ-*

roxysmum Nephriticum omnino mentitur, idque non solum doloris genere, locoque, quo sævit, sed & adscitis Vomitionibus immanioribus, tum etiam nonnunquam ex eo, quod dolor per Ureterum ductus propagetur, ita ut ęgrè admodum dignosci queat, utrum hæc symptomata ab incluso Calculo, an verò ab effectu aliquo Hysterico enascantur, nisi fortè Casus aliquis acerbior ęgrę animum paulo antequam corriperetur discrucians, aut materiæ viridis per vomitum rejectio, symptomata ista Affectioni potius Hystericę, quam Calculosæ tribuenda esse docuerint. Sed neque *Vesica* ab hoc Pseudosymptomate, atque ementito Affectu immunis est, cùm non tantùm ipsa ab eo doleat, sed & urina supprimatur, perinde ac si Calculus eam obstrueret, qui tamen nullus est. Rarissime autem cernitur postrema hæc species Vesicam attingens; quę vero Renum calculum imitatur, non ita rarò. Utraque eas solet invadere fœminas, quarum vires repetitis sępe paroxysmis Hystericis jam fractę sunt, & sanitas corporis detrita.

Nunc in *Ventriculum* decumbens, continuas *Vomitiones* excitat; nunc etiam *Diarrhęam*, quoties sc. in Intestina effunditur: at neutrum horum symptomatum sequitur dolor, licèt in utroque persæpe compareat dictus ille succus viridis. Utraque hæc species iis familiaris est, quas frequentiores paroxysmi Hysterici debilitaverunt.

Atque, ut hic morbus omnes ferme partes *Internas* infestat, ita etiam nonnunquam & *Exteriores*, carnemque musculosam occupat, *maxillas* scil. *humeros*, *manus*, *crura*, *tibias*, nunc dolorem adducens, nunc tumorem: in quo genere is, qui tibias distendit, tumor præ reliquis conspicuus est. Cum enim

enim in Hydropicorum tumoribus duo hęc ſemper obſervari poſſint, ut tumor ſc. ſub veſperam ſe majorem exhibeat, tùm etiam ut paſtę inſtar madentis, veſtigiũ digiti fortiùs impreſſi, formãq; referat; jam in hoc altero, tumor matutino tempore protuberantior eſt, nec digito cedit prementis, aut veſtigium ullum manet. Plerumq; etiam tibiarum alterutram tantùm inflat: de cętero ſive magnitudinem ſpectes, ſive etiam ſuperficiem, Hydropicorum tumores ita ad amuſſim ęmulatur, ut ęgrè ſe haud facilè ab ea, quę inſedit, ſententia, dimoveri patiantur.

Sed neque ipſi *Dentes* (quod vix credas,) ab hujuſce morbi inſultu ſe poſſunt defendere: licèt neq; vel minima cavitas, neque humoris alicujus defluxus, ſaltem qui percipi queat, dolori ſive anſam prębuerit, ſive vehiculum; qui nihilo minus nec mitior eſt, nec contractior, aut expugnatu facilior. Iſti verò tùm dolores, tùm tumores, quibus afficiuntur partes exteriores, quas ſuprà memoravimus, eas præcipuè fœminas adoriuntur, quæ, longa paroxyſmorum Hyſtericorum ſerie, ac impetu violento tantùm non exanimatę, vitam ducunt vix vitalem.

Inter omnia verò morbi hujus tormenta nullum ſe tàm crebrò ingerit, quàm *dolor* in *Dorſo*; quem certo certiùs perſentiſcunt, quotquot vel leviſſimè hoc affectu tanguntur. Quinimò id habent effectum commune dolores prædicti, quòd illa, cui inhęſerant, regio, etiam poſt eorum diſceſſum tenera ſit, & quaſi fuſtibus probè fuerit dedolata, tactum refugiat; quæ quidem teneritudo ſenſim evaneſcit.

Hoc interim obſervatu digniſſimum eſt, quòd non rarò notabilis quædam *externarum partium refrigeratio* ſymptomatis his omnibus viam quaſi ſternit, & plerumque non niſi paroxyſmo finito di-

spellitur: quam quidem refrigerationem haud semel isti ferè, qua rigent cadavera, parem comperi, pulsu nihilominus rectè se habente.

Addo, quòd Hystericæ ferè omnes, quotquot ego hactenus tractavi, de *spirituum* dejectione, sive *subsidentia* (ut cum illis loquar) conqueruntur; pulmonis regionem indigitãtes, quoties locum, in quo hæc spirituum contractio, seu subsidentia sentitur, volunt designare.

Demum mulieres Affectione Hysterica laborantes, nunc in *risum* effundi, nunc in *lacrymas* pariter immodicas solvi, nulla προφάσει manifesta sive illum, sive has extorquente, nemini non est notum.

Inter omnia verò, quæ in hoc morbo comparent Phenomena, illud maximè proprium est, atque ab eo ferè inseparabile, quod sc. ægræ *urinam* subindè reddant planè *limpidam* ad instar aquæ è rupibus scaturientis, idque satis copiosè; quod quidem ego sigillatim percontando in omnibus ferè didici signum esse Pathognomonicum eorum Affectuum, quos in Fœminis *Hysstericos*, in Maribus *Hypochondriacos* appellandos çensemus. Atque in Masculis nonnunquam observavi, quòd mox ab excreto lotio coloris Citrini (imò verò proximo temporis momento) violentiori aliquo animi motu derepentè perculsi, statim urinam, Crystallum claritate æmulantem, magna copia, & impetu diu continuato ejecerint, eò usque se malè habentes, donec urina pristinum colorem induerit, & paroxysmus simul evanuerit.

Quin & omnibus tàm Hysstericis, quàm Hypochondriacis, quibus scilicet jam malum inolevit, id accidit, ut *flatus* quandoque *nidorosos* è ventriculo emittant, quoties aliquid comederint, licèt mo-

moderatè tantùm, & pro ratione appetitus, tùm etiam aliquando *acidum* eructent, acetum ſapore referens, quoties in eos aſcenderit; lęſa nempe utrobique concoctione, & ſuccis proinde à naturali ſtatu interverſis.

Neque hoc tantùm nomine infelices ſunt, quòd corpus ita malè affectum, & quaſi conquaſſatum adinſtar ædium ruinas undequaque minitantium, tantùm non corruat, & fatiſcat, cùm magis adhuc animo ęgrotent, quàm corpore: Cùm enim deſperatio planè inſanabilis de hujuſce morbi natura ſit, indignantur admodum, quoties aliquis vel minimam de ſanitate recuperanda ſpem injecerit; facilè interim credentes omnia ſe, quęcunque in homines cadere poſſunt incommoda, quæq; adeò fert rerum natura, perpeſſuros, triſtiſſima quæque ſibi ominantes, atque timorem, iram, zelotypiam, ſuſpiciones, & ſique atrociora ſunt animi pathemeta, vel ex leviſſima, vel etiam nulla data anſa, arripientes, & ſinu foventes irrequieto, anxioque; ab omni interim gaudio, ſpe, lætitia abhorrentes: quæ ſi fortè occurrant, quando hæ rarę aves ſunt, velociſſimè avolant, animum interim haud minus vehementer exagitantia, quàm ſolent mœſtiora illa πάθη, ita ut nullibi mediocritatem ſervent, in una levitate conſtantes; nunc amant præter modum, mox odio eoſdem ſine cauſa proſequuntur; nunc hoc, illudve ſibi agendum proponunt, mox à propoſito reſiliunt, & quod cum eo pugnat, aggrediuntur: ſed neque hoc peragunt; ita animi pendentes, ut nunquam liceat quieta mente conſiſtere. Quodque de Superſtitioſis aſſerit Orator Romanus, noſtris hiſce Melancholicis pulchrè quadrat. *Perfugium videtur omnium laborum, & ſollicitudinum eſſe ſomnus, ac ex eo*

ipso plurimę curæ, metusque nascuntur ; dum funera tantùm in somniis , & denatorum Amicorum umbræ repræsentantur . Ita tàm animo , quàm corpore excarnificantur , quasi hæc vita omnis Ignis esset Expurgatorius , in quo scelera alio in statu perpetrata jam luerent , atque expiarent . Neque hoc tantùm Maniacis accidit, & furiosis , quos dicimus , sed etiam illis , qui , si hos animi impetus excipias , prudentia , ac judicio valent , quique & meditationum profunditate , & sapientia orationis longè eos superant, quorum mentes his cogitationum aculeis nunquam fuerint excitatæ : Ita ut non sine ratione observaverit Aristoteles , Melancholicos cæteris ingenio præstare .

At verò tàm horrendus animi status, qualem suprà delineavimus, non aliis competit, quàm iis , qui diu , multumque cum hoc morbo conflictati , tandemq; subjugati quasi victas manus dant: maximè si res adversæ, animi mœrores, sollicitudinesve, nimia in literarum studio assiduitas , atque animi contentio, cum prava corporis diathesi conspirantes,oleum camino adjecerint .

Dies me deficeret , si omnia , quæ affectus Hysterico gravant , symptomata enumerare velim ; tàm diversa,atque ab invicem contraria specie variantia, quàm nec Proteus lusit unquam, nec coloratus spectatur Chamęleon . Proindè rectè mihi videtur rationem subduxisse *Democritus* (quantumlibet in morbi causa hallucinaretur)ubi in Epistola ad Hippocratem missa disertè asserit ; *Sexcentarum ęrumnarum , innumerarumq; calamitatum authorem esse Uterum* . Neque tantùm multifaria sunt ista,sed nec regula aliqua,aut Typo uniformi se contineri patiũtur , quod in aliis hominum Affectibus tamen usu-

ve-

venit, ſed quaſi farrago ſunt quędam φαινομένων incompoſita, atque inordinata, unde perarduum eſt hujus morbi Hiſtoriam deſcribere.

Cauſæ autem hujus morbi *Procatarctice*, ſeu externæ, vel ſunt vehementiores corporis motus, vel etiam multo ſæpiùs violenta quędam animi commotio à repentino aliquo ſive irę, ſive doloris, ſive etiam timoris,& ſimilium Pathematum inſultu. Quoties itaque me conſulunt Fœminę de hoc,illove corporis affectu, cujus ratio è vulgaribus Morborum dignoſcendorum Axiomatis nequeat reddi, nunquam non diligenter ab eis exquiro,An non eo, de quo conqueruntur malo, tùm pręcipuè fatigẽtur, cùm triſtitia, ęrumna, aut alia aliqua perturbatio eas malè habeat; quod ſi annuerint, jam ſatis ſuperque mihi conſtat morbum in hac, de qua agimus, Tribu cenſendum; pręſertim verò, ſi diagnoſin id clariùs illuſtret, quod ſc. certis aliquot temporibus urinam limpidam,& Cryſtalli ęmulam, eamque copioſam ſimul excernant. His verò animi motibus, qui uſitatiores ſunt hujus morbi προφάσεις, accedunt vel Stomachi vacuitas ab inedia pertinaciori, vel nimiæ humorum evacuationes,ſive à ſanguine intemperanter effuſo, ſive ab Emetico, aut Cathartico, cui impares erant ægrę vires.

Jam verò ab hac totius morbi imagine, ſecundum vulgatiſſima ejus φαινόμενα depicta, proximo loco ejus *Cauſæ Efficientes internę*, ſive προηγούμεναι mihi veniunt penſitandæ,quantum eas,ex omnibus,quas deſcripſimus,Circumſtantiis ſimul junctis, expiſcari valeam. Pendent ergo Affectiones iſtæ, quas in fœminis Hyſtericas,in maribus Hypochondriacas inſignire libet, quantum ego judico, à ſpirituum Animalium ἀταξία, unde facto impetu in hanc, illamve

partem plus quàm pro rata densi, nimiique feruntur, spasmos, uti & dolorem excitantes, ubi in partes sẽsu exquisito prẽditas irruunt, atque organorum, tùm ejus, in quod se ingerunt, tùm istius, à quo abscedunt, functiones pervertentes; cùm utrumq; ab hac tàm iniqua partitione, quæ naturæ œconomiæ penitus adversatur, haud parum detrimenti capiat.

Cujus quidem ἀταξίας origo, atque *causa Antecedens*, est debilior dictorum Spirituum Crasis, sive nativa ea fuerit, sive etiam adventitia: unde quavis φορᾶσι dissipatu faciles sunt, & eorundem systema nullo ferè negotio dirimitur. Quemadmodum enim *Homo* quidam *Exterior* conspicitur ex partibus sensui obviis compaginatus; ita procul dubio & *Interior* est quidam Homo è debita spirituum serie, & quasi Fabrica constans, solo rationis lumine contemplandus. Hic verò cum temperie corporis intimiùs conjunctus, & quasi unitus, tanto ægriùs, faciliùsve de statu suo dejicitur, quanto major est, minorve ea, quam à natura sortimur, Principiorum constituentium firmitas. Quamobrem Fœminas longè plures, quàm Masculos hic morbus aggreditur, quoniam videlicet istas natura magis delicatulo, rarioreq; corporis habitu (ceu vitæ molliori, & hominum deliciis destinatas) blanda donavit; Mares autem torosо corporis robore, utpote qui laboribus exantlandis in tellure colenda, & repastinanda, & feris, quibus alantur, capiendis, aliisque simili bus, apti nati sint.

Dictam autem Spirituum ἀταξίαν hujus morbi causam esse, Phęnomena jam descripta satis probant; quorum præcipua tantùm attingam, à notissimo illo Affectu Hysterico, qui *Uteri Strangulatus* vulgò dicitur, initium faciens. Hìc jam Spiritus,

tus, facto quaſi agmine in ventre inferiore, catervatim, magnoque impetu in fauces irruentes, ſpaſmos excitãt per omnem, quam tranſeunt regionem, ventrem inflantes ad inſtar Globi prægrandis, qui tamen nihil aliud eſt, quàm partium ſpaſmo tentatarum convolutio, & quaſi conglobatio quædam, quæ non niſi magna vi reprimi poteſt, & coerceri. Partes interim externę, maſſaque carnea à ſpiritibus, jam aliò raptis, magna ex parte deſtitutæ, eò uſque frigeſcunt perſępè, non in hac ſola Affectus Hyſterici ſpecie, ſed in aliis omnibus (quod priùs adnotatum) ut cadavera non frigeant magis. Pulſus interim qualis ſanarum eſt, nec ęgra ab hoc frigore de vita periclitatur, niſi illud ab evacuatione aliqua enormiori pręcedente originem ducat.

Idem etiam dici poteſt de violentiori iſto Affectu Hyſterico, qui externa facie *Colicam Bilioſam*, vel etiam *Paſſionem Iliacam* ęmulatur: in quo ęgra dolore vix tolerando in regione Cordis Scrobiculo circumpoſita, una cum immani materię herbam colore referentis evomitione, diſcruciatur. Quod quidem ſymptoma haud aliunde naſci exiſtimo, quàm à vehementi ſpirituum densè conglomeratorum in dictas partes impulſu, unde & ſpaſmus, & dolor, & earum totalis facultatum ſubverſio.

Neque ex eo, quòd iſta, quę in hoc Affectu ſive per os, ſive per ſedem egeruntur, colore quandoque viridi tingantur, ſtatim conficitur morbum hunc in humoribus reſidere, aut atrociſſimum illum dolorem ab humoris alicujus acrimonia partem, cui inhęret, dilaniantis, produci, quem idcirco pro minera morbi habeamus, ac proinde Remediis tàm ἄνω, quàm κάτω Catharticis radicitùs extirpandum cenſeamus. Etenim de facto conſtat, ægritudinem

illam, qua laborant Navigantes (à spirituum animalium agitatione ortam, in fluctuanti, ac irrequieto mari) colluviem coloris planè herbacei ex hominum vel saniſſimorum ventriculo exantlare, ubi primùm in mare longiùs sunt provecti, quibus tamen ante semihorã ultimò elapsam non inerat Bilis hæc, quam Porraceam appellare libet. Annon & Infantes in Paroxysmis Convulsivis, in quibus spirituum Animalium maximè res agitur, tàm per superiora, quàm per inferiora materiam ejusdẽ planè coloris ejiciunt? Quibus addendum est id, quod experientia fermè quotidiana docet, sc. quantumlibet ejusmodi sive fœminas, sive infantes iterata Catharsi exhauserimus, attamen color jam dictus in eis, quæ vel per vomitum, vel per sedem exeunt, usque visetur. Quin etiam à Pharmacis tàm Emeticis, quàm Catharticis frequentiùs propinatis uberior materiæ viridis nascitur seges, cùm ab utroque genere Spirituum ἀταξία provehatur: quæ vel, nescio quomodo, istarum partium fermentum destruit, ac pervertit, vel in ventriculum, intestinaque vi spasmorum succum aliquem alienæ indolis intorquet, qui humores ejusmodi coloribus inficere potis est. *Chimiæ* Sectatores, licèt nondum ita bene cum illis sit, ut quę in Organis suis πολυτέχνοις Medicamenta elaboraverint, majus aliquid in morbis debellandis præstent, quàm quę contunduntur in Mortario, vel in Olla decoquuntur, tamen curiosorum περιεργία eousque gratificari norunt, ut duos liquores æquè limpidos, claroſque ostendentes, ex iisdem invicem commistis saturatum colorem aliquem, quasi præstigiantes, possint exhibere. Et profectò ita lubrica est, & evanida colorum speculatio, ut nihil certi ex illis, de corporum, in quibus apparẽt, natura

queat

queat deprehendi. Neque magis ſequitur ea, quæ colore viridi ſunt, acria eſſe omnia, quàm omnia, quæ ſunt acria, viridi eſſe colore. Re itaque undique perpenſa, ſatis liquet dolorem immaniſſimum, qui hac Colica Hyſterica laborantes penè exanimat, tum etiam materiæ viridis rejectionem, à Spiritibus nimio impetu in partes ſub cordis Scrobiculo poſitas incurſantibus, atque eaſdem ſpaſmo contrahentibus, omnino excitari.

Huic etiam Spirituum enormitati tribuendum eſt ſymptoma iſtud, quod ſuperiùs *Clavi Hyſterici* nomine indigitavi, in quo Spiritus ab omni corporis ambitu in certo Pericranii quaſi punctulo concentrantur, dolorem haud minùs perterebrantem, quàm ſi Clavus ferreus in caput vi adigeretur, acerſentes, unà cum inſigni materiæ viridis evomitione. Quæ quidem Spirituum ab univerſo corpore quaſi in punctum contractio nõ multùm abludit ab iſta radiorum Solis collectione, quæ fit ope Vitri Incenſorii: utque hi vi unita exurunt, ita & iſti ob eandem rationem dolorem infligunt, membranas quaſi diſcerpentes, laceranteſque junctis viribus.

Deinde ab hac inordinata Spirituum agitatione ſanguinem perturbante exoritur Symptoma illud, tàm Hyſtericis, quàm Hypochondriacis haud inſolens, ut ſuprà notavimus, quòd nempe ſæpenumerò *urinam* reddant *claram*, limpidamque ſimul, & copioſam: cùm enim ſanguinis œconomia ſubinde interpellatur, quod importatur ſerũ ſatis diu retinere nequit æger, ſed illud priùs dimittit, quàm iſtis particulis ſalinis, quarum ope color ad Citrinum traduci debuerat, imprægnari potuerit. Cujus rei quotidianum habemus experimentum in eis, qui, cùm plus ſatis liquoris, maximè tenuioris, atque attenuantis,

ingur-

ingurgitaverint, lotium mox limpidissimum excernunt. Quo in casu sanguis ab ea seri quantitate, cui retinendo prorsus impar est, planè devictus, illud omnino limpidum amittit, necdum à corporis succis infectum, ob moram justo breviorem.

Tertius jam agitur annus, à quo Nobilis quidam me sibi Medicum volebat, qui *Colicam Hypochondriacam* pati mihi videbatur, ad *Passionem Iliacam* fere accedentem, doloreque, & vomitu enormiori, quo morbo diu, multumque fuerat vexatus, & tantùm non fractus. Per omnem morbi decursum sedulus animadverti, quòd ubi pessimè se habuerit, urina limpida, & exors coloris semper fuerit, quando verò paulo melius, ad Citrinum vergeret illa. Hunc die quodam adiens, urinem conspexi, quam tribus vicibus excreverat, in Matulis totidem reservatam, Citrino colore præditam: lętus ipse, hilarisque cibum ex *Λπέπτοις* aliquem jam assumere meditabatur, invitante, quod mihi dicebat, appetitu: in quo temporis articulo superveniens quidam eousque bilem commovebat, ut extemplò ęgrotans Matulam deposceret, quam urina limpidissima crystallum colore æmulante ferè implevit.

Fortè etiam à Spiritibus sanguinem ita molestantibus pendet *Ptyalismus* ille Hystericis familiaris, cùm ad multas Septimanas salivam expuant tenuẽ, perinde ac si Unguẽto ex *Mercurio* fuerint delibutę: durante enim hoc turbido sanguinis statu, in quo excretionibus ad naturæ methodum exigẽdis impar is est, serum motum hunc inversum fortè sibi vendicans, non jam in Renes pro lege naturæ exoneratur, sed per arteriarum extremitates in glandulas deponitur, & per *Ductus Salivales* salivæ forma prodit. Idem dici potest de nocturnis istis sudoribus, quibus

bus fœminæ Hysthericæ nonnunquam profunduntur, qui non ab alia causa fluunt, quàm à seri sanguinis diathesi, qua in corporis habitum gestit effundi, ob modò memoratam sanguinis ἀταξίαν.

Frigus quod attinet, quo toties algent partes externæ in Affectibus Hystericis, luce clarius est, illud ex eo accidere, quòd Spiritus suam in illis stationem deferentes, se nimio opere in hanc, illamve partem inferant: Nec est dubitandum, quin tàm *Fletus*, quàm *Cachinnus*, quem tollunt haud rarò Hystericæ, etiam nulla data ansa, à Spiritibus Animalibus procuretur, Organa, quæ his functionibus Animalibus inserviunt, magna vi pulsantibus.

Obiter dicam, Mares etiam, quamvis rariùs id eveniat, Fletui ex nulla προφάσει quandoque obnoxios reperiri. Accersebar aliquando ad Virum tàm ingenio, quàm genere nobilem, qui non nisi paucis diebus à Febre convaluerat, alterius Medici consilio usus, qui & sanguinem detraxerat, & pharmacum Catharticum ter exhibuerat, tùm etiam carnibus illi interdixerat. Hunc ubi vestitum conspexerim, & de rebus quibuslibet cum judicio differentem audierim, rogabam quorsum me conveniret; respondit Familiaris quidam eius, modò expectarem paulisper, res ipsa loqueretur. considens itaque, & sermones cum ægro trahens, mox observavi labrum inferius pendulum protrudi cum motitatione crebra (uti solent Infantes morosiores fletum adornare) & exinde ægrum in tantas solvi lachrymas, quantas vix aliàs vidi unquam, cum gemitu, ac suspiriis tantùm non Convulsivis. Qui tamen repentinus torrens non ita multò post detumuit prorsus. Hanc ego Affectionem à spirituum ἀταξίᾳ, (partim à morbi diuturnitate, partim ab Evacuationibus, quas θεραπείᾳ ne-

necessariò exigebat, orta) pendere existimabam: partim etiam ab exinanitione, & abstinentia à carnibus, quam etiam ad dies aliquot, posteaquam convaluerat, imperaverat Medicus, quo eum à recidiva præstaret securiorem. Hinc eum pronunciavi extra omnem Febris aleam jam constitutum; symptomaque prædictum inanitioni tantùm deberi, ac proinde suadebam, ut pullum Gallinaceum assum in prandium juberet parari, & simul Vinum modicè hauriret, quo facto, & carnibus deinceps moderatè vescens, nunquam deinceps Fletum hunc Convulsivum passus est.

Ut tandem finiam, (cætera enim, quæ in hoc morbo spectantur Phænomena, jam missa facio) ab hac ipsa Spirituum inordinatione nascitur perturbatio illa, & varians subinde tàm animi, quàm corporis intemperies, quæ tùm in Hystericis, tùm Hypocondriacis dominatur: cùm enim utrisque desit ea spirituum firmitas, quæ in robustioribus, atque iis, quorum facultates jugi spirituum vegetorum subsidio actuantur, semper invenitur, impressiones rerum minus gratarum nequeũt perferre, sed vel ira, vel dolore subitò perciti, perinde sunt irritabiles, atque illi, quorum ἡγεμονικὸν mollius, & debilius vel natura primò procudit, aut longior ægritudinum sive series, sive mora tandem reddidit. Et enim animi robur, & constantia, quandiu hoc corporis luto is incrustatur, à firmitudine spirituum eidem famulantium maximè pendet, qui quidem supremum in scala materię gradũ constituunt, in ipso *Entis Immaterialis* confinio positi: Cùmque Animi compages, si fas est ita dicere, longè magis affabra sit, & delicata, quàm est corporis structura, utpote quæ in harmonia facultatum præstantissimarum, &

penè

penè divinarum consistat, si hujus σύσασις quoquomodo fuerit interrupta, conturbataque, major inde sequetur ruina, quanto præcellentius erat, & magis exquisitum opificium, dum integrum prestaret. Et hic quidem miserorum, quos depinximus, animoque fractorum status est; cui malo non citius remedium adferet pertinax aliquod vel insolentissimi Stoici Decretum, quàm ὀδοντα λγίω præcaverit is, qui firmiter statuerit, se nullo modo permissurum, ut dentes dolore pertententur.

Satis itaque jam constat, opinor, omnem hunc morbum ad spiritus animales non ritè dispositos referri debere; nec à semine, aut sanguine menstruo corruptis (quod asserunt nonnulli Authores) & halitus malignos in partes affectas elevantibus, produci; nec à succorum nescio qua perversa depravatione, sive etiam humorum acrium congestione, ut alii volunt, sed ab iis, quas modò assignavimus, causis. Quòd enim morbi fomes in materia non deliteſcat, unica hac instantia satis eluceſcet. Fœmina v. g. quæ rectissima semper valetudine uti solet, modò delicatula sit illa, & teneriore corporis habitu, si fortè errore aliquo, sive Emetico, sive Cathartico quovis fortiore nimium fuerit debilitata exhaustaq; certo certius symptomate aliquo, ex iis, quibus hic morbus stipatur, multabitur; quod tamen ejusmodi Vomitio, vel Catharsis amoliretur magis, quàm invitaret, si morbi minera in humore contineretur. Idem dici potest de immodico sanguinis dispendio, sive phlebotomia is fuerit extractus, sive in puerperio debito copiosiùs manaverit, uti & de exinanitione, & justo longiore à carnibus abstinentia; quæ omnia ad Affectus Hysticos præcavendos potius facerent, quàm ad eosdem accersendos, si illorum fomes in ma-

materia aliqua involveretur: cùm è diverso non alia causa ita constanter pariat hujusmodi Affectus, ac solent dictæ Evacuationes.

Quamvis autem satis pateat, originarium hujus morbi fomitem in humoribus nullatenus stabulari, fatendum est tamen (quod res est) spirituum ἀταξίαν illam, cui morbus debetur, humores putridos in corpore coacervandos gignere, cùm tàm illarum partium functio, quæ vehementiori spirituum impulsu distenduntur, quàm earum, quæ illis privantur, omninò pervertatur. Cumque harum plerèque *Organa* sint quasi *Separatoria*, excipiendis Cruoris recrementis designata, si earum functiones quovis modo lædantur, fieri non potest, quin ingens fęculentiæ colluvies accumuletur, quæ quidem eliminata fuisset, totaque proinde sanguinis massa depuratior facta, modo singula organa munus suum expleviſſent, cui nullo modo defuissent, si debita spirituum œconomia universas invigorasset. Huic ego causæ adjudico *Cachexias* insigniores, ἀνορεξίαν, sive *Appetitus prostrationem*; in Juvenculis *Chlorosin*, sive *Febrim albam* (quam quidem *speciem* esse *Affectionis hystericæ* nullus dubito) aliamque omnem malorum Lernam, in qua immerguntur Miselle, quotquot hoc morbo diu elanguerunt, quę omnia à succis putrescentibus in sanguine congestis, atque exinde in organa varia depluentibus; succrescunt. Hujus farinę est *Hydrops Testium* in fœminis, quę jam diutius affectu Hysterico laboraverint, natus à succis depravatis è sanguinis massa in Organa rejectis; unde perversis eorundem facultatibus, primò steriles fiunt mulieres, & destruitur prorsus œconomia partium, indeque serum, & sanies gignuntur, quę non tãtum *Nodulos*, *ovaque Testium* interficiũt,

sed

ſed etiam in Tunicarum interſtitia ſe inſinuantia Teſtes in molem ingentem elevant, quod in earum diſſectionibus cernitur, quę hoc morbo pereunt. Diatheſis interim Hyſterica horum, aliorumque humorum ſimilium cauſa eſt primaria, quamlibet ejuſdem cum illa Proſapię non fuerint.

Quemadmodum in *Febre Quartana*, qua vel pancraticè valens quiſpiam corripietur, ſi modò duos, treſve dies in locis paludoſis, ac lacuſtribus egerit; primò, ſpirituoſum quoddam μίασμα morbi hujus ſanguini imprimitur, quod diuturnius inhęrens, lęſa tandem naturę œconomia, omnes corporis ſuccos inquinat, aliena prorſus indole eos imbuens; unde ęger (maximè ſi ætate grandior fuerit, ac in ſenium jam vergat) Cachexiis, aliiſque malis obnoxius redditur, quę Febribus Intermittentibus diu affligentibus ſuperveniunt. Quę tamen Febres non ſunt profligandę remediis, quibus rectiſſimè expurgantur hujuſmodi humores, ſed *Specificis* iis, quę abigendis iſtis Febribus immediatè dicantur.

Ex omnibus, quę nos hactenus congeſſimus, abunde mihi cõſtare videtur, pręcipuam in hoc morbo Indicationem Curativam eam eſſe, quæ ſanguinis (qui ſpirituum fons, & origo eſt) corroborationem indigitat; quo facto ſpiritus invigorati eum ſervare poſſint tenorem, qui totius corporis, & ſingularum partium œconomię competit. Cum verò hęc ſpirituum ἀταξία (quod ſuprà fieri poſſe conceſſimus) mora longiore humores vitiaverit, è re fuerit eoſdem jam corruptos & *Phlebotomia*, & *Catharſi* priùs imminuere, modò ęgrę vires permiſerint, quàm ad ſanguinem corroborandum nos accingamus: quem quidem ſcopum vix aſſequi poterimus, quandiu fœculenta humorum colluvies ſe

me-

mediam, quasi obicem, interposuerit. Quandoquidem autem *Dolores* atrociores, *Vomitiones*, & *Diarrhœæ* enormes ita nonnunquam effereſcant, ut inducias non ferant, usquequo primariæ illi fortificandi sanguinis Intentioni possit satisfieri, quandoque ab effectis consopiendis (missa aliquantisper causa) Curationis tela necessariò ordienda est, exhibito sc. Medicamine *Anodyno*: dein spiritibus, quorum crasis infirmior morbi causa est, rectificandis opera danda est, quo ejusmodi symptomatis deinceps occurratur. Cùmq; experientia doceat permulta esse, quæ fœtoris exhalatione repellendis spiritibus seditionem molientibus, & in loco suo continendis apta nata sint, (quæ idcirco *Hysterica* audiunt,) neque illa sunt negligenda, quoties dictis intentionibus implendis operam navamus.

Ad hanc ego metam collimans, venam in brachio secari jubeo, dein ut purgetur ægra tribus, quatuorve auroris continuis. Per hos dies, in quibus *Venæ sectio*, & *Catharsis* celebrantur, ita planè nihil emolumenti capere ægra, ut in pejus ruere sibi videatur, cùm dictæ Evacuationes tumultu concitato ἀταξίᾳ promoveant, qua de re ægram diligenter præmoneo, ne animum despondeat, suadente morbi Genio: utut fuerit, vitiosi isti humores, quos à morbo diuturniore coaggeratos supponimus, quadantenus sunt detrahendi, antequam primariæ Intentioni percommodè satisfacere queamus.

Post has Evacuationes, ad sanguinem confortandum, & proinde etiam spiritus ex eo prognatos, *Remedium* aliquod Martiale, seu *Chalybeatum* ad *dies triginta* præscribo assumendum, quo non aliud certiùs hìc votis respondet. Etenim massæ sanguineæ, jam effœtæ, & langueſcenti, volatile quoddam

Fer-

Fermentum, ceu calcaria ſubdit, à quo excitantur, & quaſi eriguntur ſpiritus antea jacentes,& ſuo pondere preſſi. Cujus rei indicium eſt vel apertiſſimum; quod quoties *Chalybs* in *Chloroſi* propinatur, pulſus derepente major fit, & celerior, exteriora corporis incaleſcere,facies non amplius pallida, & mortuis concolor, ſed vivida cerni, & ſanguine purpurata. Attamen hìc notandum,quod non ſemper Venæ ſectio, & Cathartica Chalybis uſui ſint præmittenda, cum viribus admodum imbecillis, & diuturnitate morbi attritis, fractiſque omitti ea poſſint, ac debeant,& cum Chalybe ſtatim incipiendum; quod diligenter advertendum.

Commodiſſimè verò, aut ego fallor, in *ſubſtantia* exhibetur; atque ut nec obſervavi unquam ipſe, nec fando accepi, eum ita ſumptum cuivis nocuiſſe; ita certiorẽ me fecit experientia multiplex, nudam Chalybis ſubſtantiam & felicius, & breviore tẽporis ſpatio curationem abſolvere, quam ſi is quovis ex iis, qui vulgo feruntur, modo fuerit præparatus: Cum tam in hoc, quam in aliis melioris notæ remediis id quandoque præſtiterit Chymicorum officioſa ſedulitas, non tantum ut δραστικώτερα non ſint, ſed etiam à perverſa eorumdem diligentia, & opera pluſquam otioſa, magis evileſcant. Audivi etiam (quod ſi modò verum ſit, aſſertionem hanc noſtram fortiter ſuſtinebit) ipſam Mineram,prout à terræ viſceribus effoditur, crudam efficacius in morbis ſubjugandis operari, quam ferrum ignem jam paſſum, & fuſione depuratum: cujus rei fides tamen penes Authorem ſit, me nondum experto, ſiccine ſe res habeat,an verò aliter. Id certo ſcio, nullum remedium præclarum, atque ἐξαίρετον uſpiam gentium fuiſſe procuſum, quod non à natura præcipuas vires acce-

perit: unde Θεῶν χεῖρας, non verò Hominum præcellentiora quævis medicamina Antiquitas grata compellavit. Quòd verò nativa quidpiam bonitate præstans, & efficacia, mirandos edat effectus, quacunque demum forma ingeratur, testes hìc adduco Par illud nobile, Papaveris lacrymam, sive *Opium*, & *Corticem Peruvianum*. Neque enim tantùm in medicamentis præparandis medica cernitur peritia, quàm in iis seligendis, appropiandisque, quę Natura suo igne elaborata, atque evecta, liberali manu porrigit. Id tantùm nobis agendum restat, ut Medicamenta in eam formam reducantur, qua vel eorundem substantia, vel saltem vis, & efficacia meliùs corporibus nostris impertiri queat: cui muneri obeundo facultates nacti sumus plus quàm pares. Post Chalybis substantiam, ejusdem *Syrupo* lubentiùs, & præ cæteris utor. Fit autem è ferri, aut Chalybis limatura, in Vino Rhenano in frigido infusa, usque dum vinum satis imprægnatum fuerit, quo facto liquor colatus cum sacchari quantitate sufficienti in Syrupi consistentiam excoquendus est.

Nec mihi solenne est toto illo spatio, quo ægra Chalybeata sumit, Catharticum aliquod statis intervallis exhibere, cùm tàm in genere Hysterico, quàm Hypochondriaco, Chalybis vires à Cathartico intercidi, atque infringi mihi videantur. Quando enim id mihi palmarium sit, ut spiritus in ordinem redigam, atq; eorum systema redintegrem, firmemque, quod toto vix Octiduo resarciveram Chalybis ope, Cathartico vel leniſſimo exhibito die unica rursus demolior; atque ita diruta extruendo, atque à me extructa subruendo, & ęgros, & operam ludo, vanus, & infelix Ardelio. Qui quidem mos cùm etiam in usu Aquarum Mineralium obtineat, quæ

Fer-

Ferri mineræ sunt particeps, haud mihi dubium est, easdem exinde minus efficaces reddi. Non sum nescius quosdam fuisse sanatos Catharticis non tantùm intercalatis, sed etiam quotidie cum Chalybe propinatis; quod tamen non tàm Medici prudentiam, quàm Chalybis virtutem ἐνεργετικὴν mihi comprobat, cùm, si ea omittantur, breviori temporis spatio Curatio succedat.

Neque sanè video in aliis affectibus multis præter jam dictum, quid emolumenti, sive potius quid non incommodi tam repetita Catharticorum exhibitio ægris adferre queat. Quamvis enim haud negandum est, quin intestina ex impuritatibus liberent ea, & pariter è massa sanguinea humores noxios in ea stabulantes aliquantulum extrahant; è contra tamen haud minus certum est, quòd frequenter repetita in corporibus imbecillis (maximè verò in ætatibus tenellis) plurimum officiant; cùm ex hac προφάσει ingens humorum colluvies in viscera eliciatur, atque iis in partibus deposita fermentationes pręternaturales invitet; ex quibus deinceps *Tumores* in infimo ventre oriuntur, tanto magis in dies mole augescentes, quanto sæpiùs æger purgetur. Atque id demum accidit, ut istæ partes prę imbecillitate, & caloris nativi (jam sub humorum onere quasi obruti) defectu, *tabe* facilè afficiantur, ac putrescant. Quandoque etiam, Oeconomia viscerum ob causas jam dictas penitùs eversa, *Glandulę* præternaturales, *Strumæ* soboles, & id genus similia Mesenterio accrescunt, & ad mortem viam sternunt. His rationibus adductus tutissimum esse judico in *Infantibus* post evacuationes universales, easque perpaucas, eò Indicationem Curativã dirigere, ut confortentur sanguis, & viscera. Quod *Vinum Hispanicum*, vel solum,

vel *Herbis corroborantibus* alteratum efficere potis est, modò manè, & serò cochlearia aliquot (pro ratione ætatis ægri) satis diu exhibeantur. Cum verò quæ exterius admoventur, tenera Infantium corpora facilè penetrent, proindeque sanguinem ipsum qualicunque virtute sua penitus afficiant, è re erit in *Tumoribus*, qui ventrem eorum occupant, sive *Scrophulis*, sive *Rachitidi veræ* originem illi debeant, *Linimentis* uti, quæ sanguinem, ac viscera corroborandi, ac pariter labem aliquam morbificam iis inductam delendi vi pollent. Ut ℥ *Fol. Absynth vulg. Centaur.min. Marrub.alb. Chamædr. Chamæpit. Scordii, Calamint.vulg. Parthenii, Saxifrag. pratens. Hyper. Virgæ Aur. Serpill. Menth. Salviæ, Rutæ, Card. benedict. Puleg. Abrotan. Chamomel. Tanacet. Lilior. convall.* (*omnium rec. collectorum, & incisorum*) *an.m.i. Axungiæ porcinæ* lib. iv. *sevi ovini, & vini Clareti an.* lib.ii. *Macerentur in olla fictili super cineres calidos per horas* 12. *Deinde ebulliant ad humiditatis consumptionem, & postea colentur, ut fiat Unguentum, quo venter, ac Hypochondria illinantur manè, & serò per* 30, *vel* 40 *dies continuos, uti etiam Axillæ utræque.* Quoad *Rachitidem* autem hoc notandum, quod in tumoribus istis, qui ventres Infantium post longas *Intermittentes Febres* olim infestarent, veræ Rachitidi non multum abludentes, repetita Catharsis omnino videretur indicari, cum ante usum *Corticis Peruviani* istæ Febres in diuturnitatem longam se extenderent, ac proinde sedimentum deponerent, hujusmodi Tumorum causam, quæ ideò non nisi purgatione repetita abigi poterat. Attamen in *Rachitide vera* Cathartica locum non habent, nisi ut semel, vel bis ad plurimum æger purgandus, antequam usum Alterantium aggrediatur. Per totum

au-

autem tempus, quo partes illinuntur, intus aſſumat vel vinum modò dictum, vel, ſi fieri poſſit, pro potu omni bibat Cereviſiam, in qua quantitas ſufficiens herbarum prędictarum, vel earum ſaltem aliquàm multarum, unà in dolio incluſa fuerit. Denique hoc, quod innui, diligenter advertendum volo, cùm non paucos Infantes, atque pueros à Catharticis ſępe repetitis (quę fortè ventris tumor invitaverat) interemptos fuiſſe ſatis ſciam. Sed hęc obiter.

Si quis objecerit, *limaturam Chalybis*, niſi æger ſubinde fuerit expurgatus, in viſceribus hærentem, ei, qui illam devoraverit, nocere poſſe; reſpondeo, primùm me nihil unquam tale in quoquam deprehendiſſe: deinde longe veriſimilius eſſe eandem muco, & excrementitiis partium humoribus involutam una cum iſtis tandem omnem elabi, quam medicamentis purgantibus exagitatam, quæ adſtrictiones inſolitas, & viſcerum torſiones, contractioneſque afferunt; qua quidem compreſſione Chalybis particulæ viſcerum tunicis impactæ in iiſdem penitiùs defigi poſſunt.

Interea dum Chalybs adminiſtratur (ad confortandum ſc. ſanguinem, & ſpiritus Animales) Remedia vulgò dicta *Hyſterica* in uſum quaſi obiter revocanda ſunt, idque eo modo, atque ea forma, quæ maximè conveniunt ægris; quę quidem ſi in forma ſolida fuerint deglutitæ à minus faſtidioſis, potẽtiùs longè ſpiritus in officio, & loco ſuo retinebũt, quam ſi in liquida hauriantur, hoc eſt, ſive Decocta, ſive Infuſa. Ipſa enim ſubſtantia ventriculum diutius ſapore ſuo afficit, & corpus inficit penitiùs.

In ſumma, Indicationibus, quas ſupra attigi, univerſis ſatisfacturus, paucula hæc, & vulgaria præſcribere ſoleo, quæ licèt nihil magnifici præ

se ferant, ut plurimum tamen id præstant, quod volo.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad ℥viii.

℞ *Galban. in tinctur. Castor. solut. & colat.* ℥iii. *Tacamahac.* ℥ii. *f. Emplast. Umbilico admovendum.*

Sequenti mane aggrediatur usum sequentium Pilularum.

℞ *Pilul. Coch. maj.* ℈ii. *Castor. pulv. gr.* ii. *Balsam. Peruv. gutt.* iv. *f. Pilulę n.* iv. *Cap. hora quinta matutina superdormiendo. Repetatur per duas, vel tres alias vices, idque singulis, vel alternis auroris pro ratione virium, aut operationis.*

℞ *Aq. Cerasor. nigr. Rutæ, & Brion. comp. an.* ℥iii. *Castor. in nodulo ligat. & in vitro suspend.* ℥ss. *Sacchar. crystal. q. s. f. Julapium, de quo capiat cochl.* iv. *vel* v. *in omni languore; instillando primæ dosi*, modò paroxysmus urgeat, *spir. C. C. gut.* xx.

Post Pilulas purgantes modo supra descripto sumptas utatur & sequentibus.

℞ *Limatur. Chalyb. gr.* viii. *cum s. q. extracti Absynth. f. Pilulæ n.* ii. *sumat summo mane, repetanturque hora quinta pomeridiana, per dies triginta, superbibendo haustum Vini Absynthitis.*

Vel pro usu quotidiano, ℞ *Limatur. Chalyb. & extract. Absynth. an.* ℥iv. *m. s. asservetur pro usu. Capiat iisdem temporibus gr.* xvi. *vel* ℈i. *in pilulas tres redact.*

Vel si forma *boli* magis arrideat, ℞ *Conserv. Absynth. Roman. & Conserv. flaved. Aurantior. an.* ℥i. *Angelic. condit. Nuc. moschat. condit. & Theriac. Andromach. an.* ℥ss. *zinzib. condit.* ℥ii. *cum s. q. syr. Aurantior. f. Electuarium.* ℞. *Electuarii præscript.* ℥ss. *Limaturæ Chalybis probe triti gr.* viii. *cum s. q. syr. Aurantior. f. bolus, sumendus mane, & hora*

quinta

quinta pomeridiana, superbibendo haustum vini Absynthitis.

℞ *Myrrh. elect. & Galban. an.* ʒiſs. *Castor. gr.* xv. *cum ſ. q. Balſami Peruv. f. Pilulæ, è ſingulis drachmis* xii. *ſumat* iii. *ſingulis noctibus, ſuperbibendo Aq. Brion. comp. cochl.* iii. *vel* iv. *per totum decurſum hujus proceſſus.*

Sin autem Pilulæ ultimò præſcriptę ventrem moverint, quod in corporibus, quæ facillimè purgantur præ *Gummi*, quæ inſunt, quandoque fit, tum ſequentes ſubſtituantur.

℞ *Caſtor.* ʒi. *Sal. ſuccini volatil.* ʒſs. *cum ſ. q. extract. Rutæ. f. Pilulæ exiguæ num.* xxx. *cap.* iii. *ſingulis noctibus.*

Hìc autem obſervandum, quòd *Chalybeata* in quacunque forma, aut doſi exhibeantur, fœminis quandoque magnas tum animi, tum corporis perturbationes inducant, idque non ſolum primis diebus (quod ferè omnibus ſolenne eſt) ſed etiam per totum tempus, quo illis utuntur; in hoc caſu non ſtatim Chalybis uſus dictis temporibus interrumpendus, ſed, quo melius eũdem ferre potuerint, *Laudanum* aqua aliqua hyſterica miſtum ſingulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

At ubi ſymptomata mitiora sũt, & res ſine Ferro introſumpto tranſigi poſſe videtur, (in minore ſc. morbo) ſatis habeo ſanguinem mittere, atq; alvum ſolvere ad dies tres, quatuorve, ut ſupra diximus: Dein *Pilulas hyſtericas* alterantes pręmemoratas *manè, & ſerò per* x *dies* capiendas imperare. Quæ quidem methodus in affectu leviore rarò à ſcopo aberrat. Imo Pilulæ iſtæ ſolę, vel omiſſis Phlebotomia, & Catharſi, ſępe magnos effectus edunt.

Sériò interim animadvertendum eſt, nonnullas

fœminas *Idiosyncrasia* quadam, ab *Hysterici*s illis medicamentis (quæ plerisque hujus morbi symptomatis levamen afferunt, & solatium) ita penitùs abhorrere, ut non solùm non juventur, sed etiam insigniter ab eorum usu lædantur. In his itaque omnino sunt omittenda ista: φύσεως γὰρ ἀντιφραπίσης, ut divinus Senex, κενεὰ πάντα. *Invita Minerva* nihil quicquam moliendum.

Quæ quidem *Idiosyncrasia* adeò insignis, ac frequens est, quòd respectu ad eam non habito ægræ in discrimen vitæ conjici possint; idque non solùm quoad Hysterica, sed quoad multa Remedia alia: Cujus impręsentiarum instantiam unicam adferam. Fœminæ nonnullæ *Variolis* laborantes *Syrupi è Meconio* usum ferre non possunt, utpote à quo Vertigines, Vomituritiones, & id genus symptomata ad affectus Hystericos pertinentia, accersantur, quibus tamen *Laudanum liquidum* apprimè conveniat. Quod & dum hæc scriberem in Adolescentula Nobili observavi, cui Variolis laboranti cùm sexta, ac septima nocte syrupum dictum exhibuissem, symptomata priùs memorata singula exhibitione ei ingruebant, neque pustularum inflammatio debito modo procedebat; sed cùm in posterum Laudano uteretur, à Symptomatis dictis prorsus immunis erat, faciei tumore, ac pustulis in dies augescentibus, &, quod non minùs læti ominis erât, *anxietas* ista, cum *inquietudine* quadam tàm mentis, quàm corporis, (quæ quasi *paroxysmus Variolarum* solet esse) prorsus tolleretur, quoties Paregoricum hoc propinabatur, ægra mox vires, atque animum exinde recipiente. Hoc obiter.

Atque ita *hysterici Affectus* quoad plurimum sanantur, ut & pleræque *mulierum*, quas appellant,

ob-

obſtructiones, at præ cæteris *Chloroſis*, ſeu *pallidi virginum colores*, uti etiam *menſium ſuppreſſiones* qualeſcunque. Attamen ſi ſanguis uſque adeò effœtus fuerit, tantaque proinde ſpirituum ἀταξία, ut Chalybs præſcripta methodo uſurpatus malo vincendo par non ſit, adeundæ *Aquæ minerales* aliquæ Ferri minera ſaturæ, quales ſunt noſtræ *Tunbrigienſes*, aut aliæ nuper repertæ. Harum enim virtus Chalybeata, tùm ob inſignem quantitatem, qua hauriuntur, tùm etiam ob earundem cum natura convenientiam, intimiùs ſanguini permiſcetur, & potentiùs morbos expugnat, quàm Ferrum quocunque demum artificio nobilitatum, ut volunt Ciniflones imprudentiores.

Hoc autem præ cęteris inter bibendum obſervandum; ſi ęgritudo quęvis ad ſymptomata affectionis hyſtericę referenda accidat, hoc in caſu per diem unũ, alterumve ęger aquis abſiſtat, donec ſymptoma illud tranſitum Aquarum alias impediturum penitus abeat. Etenim tametſi hę Aquæ humoribus agitandis, ac proinde ſpiritibus confuſioni inducẽdę minùs aptæ natæ ſint, quàm Cathartica, vel leniſſima ex Officinis deprompta; aliquantulum tamen idem præſtant, quatenus ſc. diureticæ ſunt; ut taceã quòd ſæpe etiam ventrem movent. Quod ſi ipſæ Aquę humores, ac ſpiritus exagitando, turbandoque aditum ſibimet ipſis præcludant, quo minùs facilè tranſeant, videant illi quàm importunè agunt, qui medicamenta *purgativa* per harum uſum imperant, ſemel, aut bis in ſeptimana aſſumenda, vel, quod adhuc ineptius, ipſis Aquis immiſcenda præcipiant; Unde fit tàm in his, quàm in aliis aquis mineralibus, ut non ſolùm non promptiùs, ſed & planè tardiùs, ac difficilius eadem operentur.

Hic

Hìc mihi non reticendùm, quod tametsi his Aquis ferrum inesse in principiis solutis nõnullis videatur, (quod idem plane est, ac si *ferrum liquidum* supponamus) nullus tamen dubito, quin eędem nonnisi simplices aquę extent virtute minerę, per quam transeunt, impręgnatę, ac infectę. Quod cuipiam liquidò constabit, si aquę communis congiis aliquot satis magnam vim clavorum veterum ex calceis equinis extractorum infuderit. Sentiet scilicet aquam hanc, cui pulvis *Gallarum*, *fol. Tea*, vel similia fuerint immista, eodem plane colore infici, ac si aqua esset fontis Mineralis. Neque sanè diversos effectus hę aquæ sive artificiales, sive inartificiales (utrum enim mavult, quis appellet) epotę edent, modò tempore æstivo, atque aere salubri assumantur.

Sed utut hoc sit, si ob contumaciam ejus hic affectus ferreis aquis minus cedat, adeundę sunt *Aquæ calidæ sulphureæ*, quales sunt nostrę *Bathonienses*; atque ęger, postquam tribus auroris continuis eas intus assumpserit, sequenti die *Balneum* ingrediatur, & postero die iterum eas bibat; idem faciendo alternatim per duos menses integros. Etenim tam in his, quam aliis, cujuscunque demum generis sint, hoc sedulo notandum, quod in earum usu eousque ægro persistendum, donec non tantùm levamen aliquale sentiat, sed, quo minus symptomata omnia brevi postliminio revertant, donec omnino convalescat.

Theriaca Andromachi, vel sola, si crebro, diuque usurpetur, magnum est in hoc morbo Remedium. Neque verò in hoc solo, sed in aliis quamplurimis à coloris & Concoctionis, sive Digestionis defectu ortis, omnium fortè potentissimum, quę hactenus nobis innotuere, utut à plerisque fastidiatur, quod & pervulgata sit, & à tot jam sæculis cognita.

Vina

Vina Hispanica Gentiana, *Angelica*, *Absynthio*, *Centaurio*, *Corticum Aurantiorum flavedine*, aliisque corroborantibus infusis medicata, si ad aliquot cochlearia ter in die potentur, admodum conferunt, modò ęgra tenui non fuerit, bilioſoque corporis habitu. Profectò vel *Vini Hispanici simplicis* liberalior hauſtus hora ſomni aliquot noctibus, meo ſuaſu propinatus Hyſtericis nonnullis perquam ſalutaris fuit, cum ex eo robuſtior univerſi corporis habitus redderetur, ipſæque adeò fœminæ è Cachecticis vividæ ſimul, ac vegetæ fierent.

Ad hæc *Peruvianus cortex* eximias, mirandaſque vires in ſanguine, & ſpiritibus confortandis, invigorandiſque habere nonnunquam deprehenditur; cujus *Scrupulum unum manè*, *& ſerò* ad ſeptimanas aliquot deglutitum, ſanam, firmamque corporis craſin (tam Viris *Hypochondriacis*, quam *Hyſtericis* Fœminis diu, multumque ægrotantibus, dejectaque jam quaſi corporis œconomia) reſtituiſſe, ipſe obſervavi. In nullo autem Hyſtericorum Affectuum genere felicius ſuccedit, quam in illo, quo *Spaſmis* afficiuntur fœminæ, nixus edentes fortiſſimos, & pluſquam muliebres, pectora ſimul ferientes. Interim tamen confitendum eſt, quod hoc medicamentum non ita certo, crebroque huic malo ſuccurrat, ac *Febribus Intermittentibus*. Quamvis verò (ut id obiter dicam) in harum curatione egregia prętet, ne dicam miracula, dictus Cortex, atque eodem tum ipſi nos libenter utamur, tum Uxoribus, Liberiſque uſurpandum imperemus, quoties res poſtulet; ſunt tamen, quibus haud minus jam diſplicet, quod tam certo, ſubitoque morbos expugnet, quam olim diſplicebat, quod non niſi nuper his terrarum oris innotuerat. Quo quidem fato tum

Opti-

Optimi quique Viri, tum etiam prȩstantissima quæque, ac δραστικώτατα Remedia semper fere urgentur. Veruntamen ad hanc notam, seu Lydium Lapidem, indolem nostram licet adductam experiri, atque exinde dignoscere, Homineſne boni simus, an verò probrosi; pro gradu scilicet, quo vel exultamus, vel dolemus, ac ringimus; quoties Publica Res hominum communi aliquo beneficio, ac Numinis favore augetur.

Si quȩ verò ex remediis supra recensitis minus conveniant, quod temperamento bilioso, ac tenui prȩditis sȩpe accidit, tunc *Diæta Lactea* possit usurpari. Etenim Mulieres aliquot (quod prima statim fronte mirabitur quis) cum Affectibus Hysthericis diu conflictatæ, etiam iis, qui omnem Medicorum conatus spreverãt, eluserantque, tandem Lacte solo aliquandiu vescentes convaluere. Atque illæ quidem maximè, quæ ea specie laborabant, quam ego Colicam Hystericam appello, quæ non nisi à Narcoticis potuit deliniri; quibus itaque per intervalla repetendis multum assueverant hæ Fœminæ, dolore recrudescente, ut primum emarcuerit Anodyni virtus. Id verò in hac Curandi methodo prȩcipuè mirandum, quod cum Lac frigidum tantum, crudumq; alimentum præbeant, Spiritus nihilominus ejus usu corroborentur, invigorenturque. Nec tamen hoc à ratione abhorrere illis videbitur, qui secum reputaverint, Lac, cùm simplex omnino nutrimentum suppeditet, naturæ minus in coquendo negotium facessere, secus ac solent cibi, ac liquores magis compositi; quodque perfectissimam illam Concoctionem æqualis sanguinis, spirituumque crasis necessariò sequatur. Illud etiam est animadvertendum, quod non nuda Spirituum debilitas per se considerata, sed

eo-

eorũdem debilitas ad ſanguinis ſtatum comparatorum ἀταξίας, quam patiuntur, cauſa ſit. Fieri enim poteſt, ut infanti ſpiritus ſatis firmi, robuſtique ſint pro ſanguinis ratione, qui tamen debitam ad ſanguinem adulti hominis proportionem nõ teneant. Jam verò cùm ex jugi Lactis uſu, & Diæta, quantumvis illa ſit cruda, atque invalida, ſanguis mollior, & tenerior evadat, ſi ſpiritus ab eo nati ſanguinis pares tantum ſint, ſatis benè ſe res habet. Non omnibus tamen contingit, quantumlibet à lacte aliàs juvari potuerint, ea incommoda ſuperare poſſe, quæ primis ferè diebus apportat, quod nempe tum in ventriculo coaguletur, tum etiam viribus corporis in ſtatu conſervandis, ſuſtentandiſque minus ſufficiat.

At verò nihil ex omnibus, quæ mihi hactenus innotuere, adeo impenſe ſanguinem, ſpirituſq; fovet, firmatque, ac diu, multumque ſingulis fere diebus *equo vehi.* Cum enim in hac Gymnaſticæ ſpecie impetus ferme omnis in ventrem inferiorem fiat, in quo vaſa Excretoria (quotquot fæculentiis, in ſanguinis maſſa ſtabulantibus, educẽdis à natura inſtituuntur) ſita ſint; quæ tanta functionum perverſio, aliave organorum naturalis impotẽtia vel fingi poteſt, cui tot ſuccuſſationum millia eodem die ingeminata, idque ſub dio, opem non attulerint? Cujus calidum innatum uſque adeo deferbuerit, ut hoc motu non excitetur, & denuo efferveſcat? Quæverò ſive præternaturalis ſubſtantia, ſive ſuccus depravatus in aliquo harum partium ſinu recondi poteſt, qui non hoc corporis exercitio, vel in ſtatum naturę conſentaneum perducatur, vel quaquaverſum diſſipetur, elimineturque? Quid quod ſanguis perpetuo hoc motu indeſinenter exagitatus, ac permiſtus quaſi renovatur, ac vigeſcit? Quæ quidem methodus licèt

Fœ-

Fœminis vitæ desidi, atque imbelli assuetis, minùs accommoda sit, utpote quę à motu, maximè in principio, possint lædi, Viris tamen est aptissima,& sanitatem præcæteris conciliat.

Nostrorum quidem *in Sacris Antistes*, Vir prudentia,atque eruditione celeberrimus,postquam diù studiis intemperantiùs incubuerat,omnesque animi, qui permagnus ei est, atque excelsus, nervos seriis cogitationibus nimio opere intenderat, tandem in *Affectum Hypocondriacum* incidit, quo diutiùs lacessente, omnia corporis Fermenta erant vitiata, Concoctionesque penitùs subversę. Medicamentorum Chalybeatorum tædiũ plus semel devoraverat: Aquas Minerales ferè omnes, cum Catharsi sæpè repetita,fuerat expertus: Uti etiam Antiscorbutica omnium generum, pulveresque Testaceos quamplurimos, sanguinis edulcorationem promittentes. Ita partim morbo, partim medicatione per tot annos continuata, tantùm non fractus,*Diarrhœa Colliquativa*(quæ in *Tabe*, aliisque Morbis Chronicis, ubi omnes omninò Digestiones sunt prostratę,mortem anteire solet) demum corripiebatur. Ubi me tandem cõsuleret,statim mecum reputavi, Pharmacis nullum amplius locum relinqui, cùm tot, tantaque nullo cum fructu jam deglutiverat. Suadebam itaque ob causas suprà memoratas,ut statim se Equo vehendum,curandumque traderet;modico primùm itinere, quale ferre possit valetudo ita infirma, ut nisi judicio valuisset rerum interiora altiùs penetrãte, nec ad tentandum quidem illud exercitii genus potuisset adduci. Rogabam autem, ut quotidie in eo persisteret, donec ex animi sententia convalesceret; majora in die spatia gradatim conficiens, donec tandem ad tot milliaria ascenderet, quot uno die per-

percurrunt prudentiores, ac moderati Viatores; qui iter longiuſculum negotii alicujus gratia ſuſceperũt: Nullo interim ſive ad cibos, ſive potum, ſive etiam aeris temperiem reſpectu habito, ſed ad inſtar Itinerantis omnia, prout fors dederit, exciperet. Ne longior ſim, hanc ille viam inceſſit, productis gradatim itinerum ſpatiis, donec tandem ad viceſimum, imò ad triceſimum uſque lapidem quotidie vectaretur: cùmque ſe longè melius habere poſt pauculos dies experiretur, ipſo rei eventu penè mirabili animatus in eodem curſu ad menſes aliquàm multos perſeverabat, quo temporis ſpatio plura milliarium millia, quod ipſe mihi narrabat, emenſus eſt, donec tandem non convaluerit modò, ſed ſatis validum etiam, vegetumque corporis habitum fuerit indeptus.

Neque magis *Hypochondriacis* prodeſt hoc exercitii genus, quàm *Tabidis*, *Phthiſicique*, quorum nonnulli mihi ſanguine juncti multum terrarum equo vectore peragrantes, ex meo conſilio, ſanitati ſunt reſtituti; cùm certò ſciam me vel Medicamẽtis quantivis pretii, aut alia methodo, quæcunque demum ea fuerit, nihil magis iiſdẽ proficere potuiſſe, quàm ſi multis verbis hortatus fueram, ut rectè valerent. Neque in levioribus tantùm malis, crebra tuſſi, & macie ſtipatis, id remedium obtinuit, ſed & in *Tabe* tantùm non deplorata, ubi *nocturnis ſudoribus* jam etiam acceſſerat *Diarrhęa* iſta ſuperiùs dicta, quæ Phthiſi confectis mortis prænuntia ſolet eſſe, atque adeò ut plurimum ultima rerum linea. Verbo dicam. Quantumcunque exitialis *Phthiſis* & ſit, & audiat, utpote qua intereunt duo ferè Trientes eorum, quos *morbi Chronici* jugulant, hoc tamen ſanctè aſſero, quòd neque *Mercurius* in *Lue Venerea*, neque *Cortex Peruvianus* in *Intermittentibus* efficacio-

ciores extent, quàm in *Phthisi* curanda *Exercitium* jam laudatum; modò æger curet, ut linteamina lecti probè fuerint arefacta, atque etiam ut satis longa itinera emetiatur. Attamen hoc notandum, quod vitæ ἀκμὴν prætergressis multo diutiùs in hoc exercitio persistendum, quàm infra istam ætatem positis. Atque hoc multiplici experientia, quæ vix me fefellit unquam, didici: Et licèt equo vehi Phthisicis præcipuè conferat, tamen & itinera curru facta mirandos sanè effectus quandoque ediderunt.

Sed ut ad propositum revertar: Hæc est Generalis hujusce morbi curandi ratio, qua causæ originariæ, quę est debilior sanguinis crasis, occurritur; ac proinde extra Paroxysmum tantùm locum habet. Quoties verò *Paroxysmus* invaserit, adjuncto quolibet ex prędictis symptomate, si tale, aut tantum sit malum, ut inducias ferre nolit, donec sanguine, & spiritibus corroboratis, quasi per ambages sanari possit, confestim ad Remedia *Hysterica* ista confugiendum est, quę odore virosо, ac gravi Spiritus, ut dixi, exorbitantes, ac desertores, in proprias stationes remandant, sive intra corpus sumantur, sive naribus admoveantur odoranda, sive exteriùs applicentur: cujusmodi sunt *Asa fœtida*, *Galbanum*, *Castoreum*, *Spiritus salis Armoniaci*, & quicquid est denique, quod odorem tetrum admodum, ingratumque spirat.

Hìc enim quod res est dicam. Quæcunque fœtent, ea omnia Intentioni huic apprimè inserviunt, sive natura, sive etiam ars ea putido odore donavit. Atque, ni fallor, *Spiritus C. C. Sanguinis humani*, *Urinæ*, *Ossium*, ac similium, inde præcipuas suas vires acquirunt, quòd dum vi ignis præparentur, Empyreuma contrahant tetrum, ac malè olēs, quasi

es-

eſſentiæ eorum intimius annexum. Quod pariter cernitur in fumis à Corio, Pennis, & id genus Animalium partibus, cùm exuruntur, exhalantibus. Etenim id habent commune ſingulæ Animalium ſubſtantię, ut inter exurendum fumum emittant olidũ, & olfactui ingratum; qui ſi importuno igne affatim eliciatur, ac Organis excipiatur, condenſatus is in liquores iſtos abit, ac convertitur, qui *Spirituum Volatilium* nomine inſigniuntur, quique facultates eas facilè reportant, quæ ſubjectis ſuis haud primitùs inerant; utpote qui *Ignis* ſolummodò *Creaturæ* exiſtunt, & ſinguli eorum eandem planè Virtutem cũ cęteris nanciſcuntur, ex quacunque demum ſubſtantia (modò *Animalis* ea ſit) procudantur, extrahanturve.

Proximo loco animadvertendum eſt, quod ſi paroxyſmum comitetur *Dolor* aliquis intolerabilis in quacunque demum parte, aut *Vomitio* enormior, aut etiam *Diarrhęa*, tunc pręter Hyſterica jam laudata, *Laudanum* in uſum revocari debet, quod ſolum vires habet his ſymptomatis cohibendis prorſus pares.

At verò in iis doloribus ſedandis, qui Vomitiones excitant, cavendum eſt ſedulò, ne illi ſive Laudano, ſive alio Paregorico mitigentur, non pręmiſſis debitis Evacuationibus, niſi patientiam ferè humanam omnem vicerint. Primùm, quia tanta nonnunquam ſanguinis, & humorum copia eſt aggeſta (maximè in Fęminis ſanguineo, & Maſculis propriore habitu prędităs) quanta Narcotici vel efficaciſſimi, ejuſque ſępiùs repetiti, operationem valeat ſuffla-minare. Unde in talibus ſanguis è brachii venis neceſſariò eſt extrahendus, & Catharticum eis propinandum eſt, antequã ad Laudani uſum accedamus;

his enim ritè peractis, quod priùs vel in maxima dosi exhibitum nihil proficiebat, jam in dosi mediocri scopum attinget. Deinde quia multiplici experientia edocti sumus, quod quoties ægra paulatim Laudano assueverit, non præmissa evacuatione debita, necesse habuit ob dolorem mox ab evanescente remedii virtute denuo revertentem, Paregoricum rursus ingerere, idque quotidiè annos aliquot continuos, dosi subinde per gradus aucta, ita ut nullo modo jam à Laudano abstinere queat, licèt omnes ab illo digestiones vitientur, & functiones naturales debilitẽtur. Quamvis non sentiam Laudani usum sive Cerebro, sive Nervis, sive Facultatibus Animalibus immediatè nocere. Judico itaque ego, quod expertus loquor, Evacuantia Anodynis debere præmitti: v. g. Viraginibus, & fœminis, in quibus sanguis prædominatur, Vena secanda est, & alvus subducenda, præsertim si non jam à longo tempore paroxysmo fuerint correptæ. Si verò fœminæ debiliores, & quæ temperamẽti à prioribus illis plane diversi sunt, hujuscemodi paroxysmo, & dolore affligantur, atque eodem subinde haud ita pridem laboraverint, sufficiet eorùm ventriculos Congio uno, plus minus, lactis Cerevisiati hausto, & mox per vomitum rejecto detergere; dein largam dosin imperare sive *Theriacæ Andromachi*, sive *Electuarii Orvietani*, & cochlearia aliquot liquoris alicujus spirituosi, & gustui non ingrati cum paucis Laudani liquidi guttulis superbibenda.

Quod si ægra jampridem vomuerit, antequam accerseretur Medicus, & metus sit, ne, si Emeticis ulteriùs sollicitetur, in furorem agantur spiritus, & ægræ vires nimium dejiciantur, hoc in casu *Laudanum* sine mora propinari debet, eo dosis modo, nu-

numeroque, quæ symptomatis magnitudinem, ac durationem non tantùm exæquare possit, sed & vincere.

Duo autem hìc præ cęteris diligenter sunt notanda. Primò, quòd cùm semel post evacuationes justas, & necessarias, Laudano uti cęperimus, ea dosi, atque illa toties repetita, sumendum est illud Pharmacum, donec symptoma omninò fuerit debellatum; interjecto tantùm spatiolo inter singulas doses, ut, quid prior præstiterit, antè noscamus, quàm alteram repetamus. Sed de hoc fusiùs alibi egimus. Deinceps dum Laudano morbum aggredimur, nihil prorsus movendum est, nihil evacuandum, cùm vel mitissimum illud Enema è lacte Saccharato possit destruere, quicquid reparaverat Paregoricum, & tàm dolorem, quàm vomitionem postliminio revocare.

Utut verò Dolores, quod jam innuimus, suprà memorati importuni sint in Anodyno efflagitando, tamen Vomitiones enormes & dosin ejusdem longè maximam, & sępissimè repetitam indicant, cùm ab inverso motu ventriculi peristaltico (quo in eo contenta versus inferiora erant protrudēda) remedium Paregoricum priùs eliminetur per œsophagum, quàm opis aliquid afferre queat, nisi post singulas Vomitiones Narcoticum de novo toties quoties iteretur, idque in forma potissimum solida; aut si in liquida detur, vehiculum ita parcum esse debet, ut ventriculum imbuat tantùm, & præ materię inopia ab illo sursum evehi nequeat. v. g. *Guttæ aliquot in cochleari uno Aq. Cinnamomi fortioris*, aut similis. Monenda interim est ægra, ut statim ab assumpto Laudano conquiescat, ac caput præsertim, quantum fieri potest, immotum teneat; quando vel leviissimus capitis motus præ cęteris omnibus Vomitionem

provocet, unde medicamenti modo deglutiti jactura fit. Quinimo etiam cessante, & quasi perdomita Vomituritione, expedit Anodyno ad pauculos dies mane, & sero exhibito, ceu injecto freno, recidivam præcavere. Quod itidem post dolorem Hysthericum Narcotico sedatum, aut Diarrhœam, omnino observari debet.

Atque ita demum methodo jam tradita & *Dolori*, & *Vomitioni* syptomaticis mederi in promptu est; à quibus, cùm aliorum persæpe morborum speciem præ se ferant, Medicis facilius imponitur, quàm ab aliis quibuslibet symptomatis, quotquot manum medicam deposcunt, de quo pauca subjungam. v. g. in ista Hystericæ Affectionis specie jam descripta, quæ *Paroxysmum Nephriticum* imitatur, quis non videt, quanta sit paritas morbi utriusque, & similitudo, tùm quòd pars eadem utrobique doleat, tùm quòd in utroque affectu vomituriant ægræ, cùm tamen à causis ita ab invicem variantibus pendeant, & tàm impari methodo debeant sanari, ut quod in hoc lædat, in illo juvet, & è contrà? Si enim sive *Calculus*, sive *Arenulæ* Renum substantiam atterentes, dolorem inferant, atque ex partium consensu Vomitionem, nihil æquè conducet ac prælarga, & frequens Causæ Antecedentis per Phlebotomiam revulsio, tum ut dilatentur, laxenturq; meatus, per quos Calculus excludendus est, Enematis Emollientibus sæpenumerò repetitis, aliisque ejus generis remediis internis: Quibus Medicamenta Diuretica, & Lithontriptica addenda sunt. Jam si dicta symptomata à Calculo nullatenus oriantur, sed à spiritibus Animalibus nimia copia Renes impetentibus (quo in casu Paregorica tantùm indicantur, nec vel Enema è mitioribus, post primas Evacuationes, sine pericu-

culo injicitur,) in quanto vitę diſcrimine verſetur infelix iſta, de cujus jam corio luditur, non opus eſt dicere. Idem poteſt affirmari de Affectu illo Hyſterico, qui *Colicam Bilioſam*, vel *Iliacam Paſſionem* ſimulat. Hic ubi pro conceſſo habeatur Affectum iſtum (licèt indolis omnino ſit diverſę, imò contrarię) Colicam Bilioſam eſſe, & ab humore acri in viſcera per Arteriarum Meſentericarum oſcula excreto naſci (in quem errorem dolor intolerabilis,& viridis color, qui in materia cernitur tàm per os,quã per ſedem expulſa, Medicum incautiorem, & cogitationibus minus aſſuetum haud ęgrè perducant) quę methodus tàm commoda, quàm ut in contemperanda,remediorum Refrigerantium, atq; incraſſantium ope, humorum acrimonia operam locemus? Atque quo humores è viſceribus exterminentur,præter Enemata quotidiana, ut Cathartica frequenter propinemus; inter cętera verò etiam Mercurium dulcem Diagrydiatis permixtum ad pleniorem materię morbificæ eradicationem? Quàm malè autem cum ęgris agatur, quantumque eis periculum immineat, dum huic methodo inſiſtamus, ſi Affectus, qui Colica Bilioſa cenſetur, re ipſa Hyſtericus tantùm fuerit, aut Hypochondriacus,nemini non liquet: cùm clamet experientia, quò poſt primas evacuationes univerſales (quę humorum putreſcentium, quos peperit ἀταξία jam ſæpè dicta, quique Anodynis obſtaculo eſſe poſſint, ſaburræ amoliendę dicantur) nihil jam reſtat, niſi ut tumultuantes ſpiritus conſopiamus, donec tandem ſymptomata evanuerint,atque iis ceſſantibus opportunè Calybeata imperemus, vel ſi quod aliud eſt remedium,quod ſanguinem accẽdendo, atque invigorando morbum radicitùs extirpet. Meum non eſt plu-

rimas, atque ingentes illas calamitates enumerare, quas Fœminis contigisse ipse novi, ubi Colica hæc Hysterica à Bile ortum ducere existimaretur. Verũtamen affirmo Evacuationes sæpè repetitas, quæ quidem in Colica Bilioſa omnino indicantur, dolorem, vomitumque non solùm non compescere, sed irritare magis, spirituum sc. perturbationem, quæ vera horum symptomatum causa est, promovendo. Tandemque malum ad menses aliquot prolungatũ, metathesi derepentè in cerebrum facta, desinit in *Spasmos*, à quibus ægra brevi è medio tollitur; idque vel maximè, ubi post alias evacuationes diutius repetitas, suadẽte colore viridi eorum, quæ per os è ventriculo excernuntur, Emeticum fuerit propinatum. Verbo dicam. Si quid ego obſervando didici, imprimis cavendum est, ne Symptomata Fœminis Hysthericis familiaria ab aliis, quos sæpè æmulantur, morbis, diagnosi errante putentur oriri.

Hìc non est reticendum, quòd præter errores jam recensitos, à quibus Fœminæ Affectibus Hysthericis obnoxiæ de vita periclitantur, permultæ insuper errore non minus funesto dictis Affectibus multantur ea tempestate, qua hic morbus, licèt sua natura non sit lethalis, tamen vi malorum ὑπογινομένων, ac subsequentium haud paucas è medio tollat. Exempli gratia: Fœmina teneriori, atque infirmo corporis habitu Infantem parit, cui omnia feliciter, & secundum naturam cedunt: Obstetrix, sive rudis, & imperita, sive jactabunda, & quàm præclarè suo illa munere functa sit palàm ostentans, suadet, ut Puerpera paucis à partu diebus surgat, & se à lecto aliquandiu abstineat, hæc morem gerens, statim à primo corporis motu *Affectione Hysterica* corripitur, & pro ratione, qua morbus inaugescit, *Lochia* primum immi-

imminuuntur, deinde ſiſtuntur penitus; quorum ſuppreſſionem prȩmaturam longa ſymptomatum ſeries excipit: quæ, niſi permagna tàm diligentia, quàm in medendo peritia intercedat, ægram brevi perimunt. Nonnunquam enim *Phreneſi* laborant ex hac occaſione, quæ indies efferatior reddita *Spaſmos* primùm, dein mortem affert: Si verò mortem evadant, mitiùs aliquantulum inſaniunt, quandoque ad ultimum vitæ terminum. Nonnunquam poſt Lochiorum ſuppreſſionem in *Febrem* incidunt, quæ vel in earum, quæ tùm graſſantur, Epidemicarum caſtra tranſit, vel ab ea ſola pendet origine. Adde, quòd iidem Affectus Hyſterici, quibus Lochiorum ſuppreſſio imprimis debetur, jam magis ſæviunt, tanquam ex ſe denuò nati. Diu eſt, à quo mihi ſubiit in mentem, quòd ex eis, quȩ moriuntur, Puerperis, vix Decima quȩque, ut modeſtè computemus, vel ex eo perit, quòd vires partui neceſſariȩ eam defecerint, vel ex doloribus partum laborioſiorem comitantibus; at eo maximè nomine, quòd debito citiùs lecto exurgat, excitatis à motu illo paroxyſmis Hyſtericis, à quibus cùm ſiſtantur Lochia, mox ingens ineluctabilium ſymptomatum turba ingruit. Quamobrem iſtis, quæ me audiunt, ubique Author ſum, ut ad *diem* ſaltem *Decimum* uſque in lecto ſe contineant, ſi modò natura paulò debiliores ſint, prȩcipuè ſi *Vaporibus*, qui vulgò dicuntur, jampridem fuerint tentatæ. Præterquam enim quòd iſta, qua in lecto fruuntur, quies à malis jam toties commemoratis eas immunes prȩſtet, non interruptus lecti calor ſpiritus pariter reficit tùm à pariendi doloribus, tùm ab evacuationibus in hoc caſu ſolennibus exhauſtos, fractoſque; quinimò & naturæ ſuppetias fert, atque omnes, quas

gestationis tempore mulier congesserat, cruditates digerit, & amolitur.

Verùm, si ab admisso hoc errore quodvis è dictis symptomatis supervenerit, Indicationes Curativæ eò dirigendæ sunt, ut spiritus ab hoc motu jam irrequieti redditi sedentur, & ut *Lochia* rursus fluant, quandoquidem eorundẽ suppressio horum symptomatum causa sit proxima, atque immediata. Neque tamen huic methodo pertinaciùs insistendum, sed exhibitis aliquandiu remediis, quæ in hoc casu cum successu usurpari solent, si votis ea non respondeant, ab iis temperandum est; cùm neque fortiora hìc locum habeant, neque in mitiorum usu perseverare debeamus, propter attritas, & ferè prostratas Puerperarum ita affectarum vires. Exempli gratia, ubi primùm Lochia jam supprimi constat, è re fuerit fœminam è vestigio lecto addicere, mox *Emplastrum Hystericum* umbilico admovere, atque quamprimùm *Electuarium* sequens propinandum imperare. Ut ℞. *Conserv. absynth. Roman. & rutæ an.* ʒi. *trochisc. è myrrha* ʒii. *castor. croci Angl. sal. volatil. salis Armoniaci, & assæ fœtidæ an.* ʒs. *cum s. q. syr. de* 5. *radicibus, f. Electu. Cap. ad magnitudinem nucis moschat. majoris tertia quaque hora, superbibendo seq. Julapii cochl.* iiij. *vel* v. ℞. *aq. rutę, bryon. comp. an.* ʒiij. *sacchari Cand. q. s. m. f. Julap.* Atque hæc, si statim à primo suppressionis indicio exhibeãtur, hoc malum plerumque devincent. Sin autem dictis Remediis eousque continuatis, donec tota quantitas assumpta fuerit, Lochia adhuc supprimantur, hoc in casu *Laudanum*, una saltem vice, tentandum. Hìc Laudanum, quantumlibet suapte indole astringat, cum tamen spirituum perturbationem, à qua solennis Lochiorum evacuatio fuerat interrupta, com-

pescat,

pescat, quandoque plurimùm juvare, & *Emmenagogis* nihil proficientibus, Lochiorum fluxum postliminio revocare possit. Commodissimè verò Narcotica una cum *Hystericis*, & *Emmenagogis* propinantur; v. g. *Laudani liquidi guttæ* xiv. *in Aquæ Bryoniæ compositæ.* vel *Laudani in forma solida granū unum semis cum scrupulo dimidio Assæ fętidæ in Pilulas duas redactum.* Sedulò interim animadvertendum est, quòd si telo hoc semel misso scopum nõ attingamus, nec sequantur Lochia, *Opium* nullo modo est repetendum, ut in aliis casibus fieri solet, ac debet: Etenim si reiteretur hìc Paregoricum, Lochia ita potenter sistet, ut ea nulla deinceps arte provocari queant. Verùm enim verò si & hoc minus succedat (interjecto aliquo temporis spatio, quo certiores simus quid istud præstiterit) ad medicamenta interum ἐμμηναγωγὰ Hystericis permixta redeundum est, & dein ad *Enematis ex Lacte saccharato* injectionem. Verùm quod de *Opio* suprà, hìc de *Enematis* dicendum est; nisi enim primo injectum Lochia educat, nihil prorsus à pluribus est sperandum: cùm unum humores leniter sollicitando, ut fluant Lochia, efficere possit, plura verò eadem aliò divertant. His itaque peractis, (quæ tamen leviter tangenda sunt) tutissimum est, & Prudentis Medici officium, temporis συμμαχίαν præstolari; cum singulo quoque die curationis negotium magis magisque extra aleam ponatur; & si ęgra *Vicesimum diem* superaverit, jam ferè in vado est. Etenim cùm à morbo, quisquis is fuerit, jam diuturniori fœmina aliquantisper respiraverit, viresque quadantenus receperit, eam methodum valebit ferre, quę aptissima videbitur isto malo averruncando, quod à Lochiorum suppressione accreverat: quando remedia

ob-

obstinatius ingesta, primis ne hilum promoventibus, tùm etiam spirituum perturbationem, à qua morbus oritur, augere possint, quod sedulò advertendum velim.

Nuper Matrona, tàm natalibus, quàm moribus honestis, ac probis, me sibi Medicum volebat: huic ex modo dicta occasione statim à partu paroxysmis Hystericis affectæ Lochia penitùs defecerant. Conabar medicamentis suprà memoratis eadem proritare; at frustrà, Affectione Hysterica vehementiore omnem opem medicam respuente. Unde, cùm ita demum eam salvam fore præviderem, si nihil prorsus molirer, rem omnem Tempori, Medicorum facilè Principi, ac Coryphęo, committendam censui. Hoc meum consilium ad diem usque Decimum quartum optimè illi cessit; quotidie enim illam inviśens, nullo die eam in pejore loco, quàm pridiè fuerat, deprehendi: Post hunc mulierculæ adstantes, quas hactenus à noxa illi sub officii specie inferenda ęgrè arcueram, Maritum impellebant, ut sine mora sanguinem è pede uxoris extrahi curaret: quo facto, Paroxysmi Hysterici adeo invalescebant, ut intra paucas horas Spasmi accederent, & non ita diu posteà, ærumnarum requies, Mors.

Et si fas mihi sit liberè, quæ sentio, effari; jamdiu in ea Hæresi fui, ut arbitrarer me non tantùm in dictis Puerperarum morbis, sed etiam in Acutis omnibus, ubi Curationem ab hac, illave, qua uti placet, methodo certo insecuturam polliceri nequeam, & Viri, & Medici Boni, Probique pulchrè defungi munere, quoties nihil omnino tento, modò ægrum inviśens, illum non se pejus habere hoc die, quàm heri habuit, comperiam, nec cras habiturum, quam hodie conjectura assequi possum: Cùm si in ægro

cu-

curando ea methodo incedam, de cujus efficacia nondum mihi certò conſtet, tàm ab experimento, quod ex eo capturus ſum, quàm ab ipſo morbo is periclitabitur: Neque ita facilè geminum diſcrimen effugiet, ac ſimplex erat evaſurus. Quamvis enim impræſentiarum nullum vel incipientis Convaleſcentiæ ſignum manifeſtum ſe prodat, certiſſimus tamen ſum, morbi Acuti cujuslibet naturam non ferre, ut quis eo ſemper laboret: ac proindè dies quilibet res ægri magis magiſque in tuto collocat, vel ſaltem Medico anſam præbet, ex qua opportuniùs, ac certiùs morbum feriat, confodiatque, quàm in præcedentibus liceret. Quod quidem uti de Acutorum pleriſque verè affirmatur, ita præcipuè de Puerperarum morbis, quibus error vel leviuſculus fatalis eſſe poſſit; & in quibus ita parùm valeamus naturalem illam Evacuationem regere, à cujus ſuppreſſione mala, de quibus diximus, proveniunt.

Cùm verò *Affectus Hyſterici* non ſemper primariæ cauſæ, ſpirituum nempe debilitati nativæ, ſed adventitię aliquando originem ſuam debeant, hujuſmodi itaque cauſam, antequam finiam, hìc recenſere licet, quæ frequentiſſimè *Vaporum*, quos appellant, pararia exiſtit. Atque ea eſt *Fluxus menſium immodicus*, ſive in *Puerperio*, ſive extra idem invadat. Quoad primam ſpeciem, ea primis diebus poſt partum laborioſiorem maximè infeſtat, & longa ſymptomatum hyſtericorum caterva ſtipatur. Et ſicuti in primis hiſce diebus ſolùm ingruit, ac urget, ita etiam brevi ſe proripere ſolet. Etenim ſi victus paulò incraſſans inſtituatur, facilè abigitur; cui & ſequens potus addi poterit.

Aſſumatur *aq. plantag. & vini rubri an.* lib. i. *Coq. ſimul ad tertias, & deindè edulcoretur ſ. q. ſacchari albiſſ.*

albiss. Cujus, cùm frigescat, capiat lib. i. *bis, vel ter in die.* Interim *Julapium* aliquod *Hysterícum*, at satis mite, subinde propinetur, & *nodulus* seq. naribus admoveatur. ℞. *Galbani, & Assæ fętid. an.* ʒii. *Castor.* ʒ iss. *sal. succini volatilis* ʒss. *mſ. f. nodulus*. Vel ℞. *spir. salis Armoniac.* ʒii. quem sæpius olfaciat.

Quod verò ad hujusmodi *extra Puerperium fluxum* attinet, licèt idem omni tempore fœminis accidere solet, eas tamen paulò ante tempus illud, quo sponte sua omnino menses cessaturi, sæpissimè invadit; circa ætatis scilicet annum 45. si modò temporiùs fluere inçeperant, circa autem 50. si seriùs in vita priùs prorumpebant. His, uti dictum, paulò ante totalem eorundem discessum (instar Candelæ jam fere absumptę, deflagratæque, quæ subitò flammam edit insigniorem, mox penitùs disparituram) cum magno impetu affatim excidunt, & ob copiam sanguinis ingentem, qui continuò excernitur, in paroxysmos hysstericos ferè continuos miseras dejiciunt. Hìc licèt *Hysterica* tàm interna, quàm externa obiter usurpanda (fortiora devitando, ne fluxum ulterius ea provocent) omnis tamen curationis cardo in menstruis cohibendis vertitur, quæ hunc in modum quàm primùm sistenda.

Mittatur sanguis è brachio ad ʒviii. Seq. mane exhibeatur *potio purgativa communis*, quæ repetenda est tertia quaque die per duas alias vices; & singulis noctibus per totum morbi decursum sumat *Paregoricum ex syr. de meconio* ʒi.

℞. *Conserv. rosar. siccar.* ʒii. *trochisc. de terra Lemn.* ʒiss. *Cort. granator. & Coral. rubr. præp. an.* ℈ii. *lapid. hæmatit. sang. dracon. & bol. Armen. an.* ℈i. *cum s. q. syr. è Coral. simpl. f. Electuar. de quo sumat ad magnitud. nuc. Moschat. maj. mane*,

ne, & quinta pomerid. superbibendo seq. Julapii Cochl. vi.

℞. Aq. germin. quercus, & plantag. an. ℥iiii. aq. Cinnamom. hord. & syr. de rosis siccis an. ℥i. spir. Vitriol. q. s. ad gratam aciditatem.

℞. Fol. Plantag. & urticæ an. q. s. contundantur simul mortario marmor. & succus exprimatur, qui posteà clarificetur. Cap. cochl. vi. frigidè ter, vel quater in die. Post primam purgationem applicetur Emplastr. seq. regioni lumborum. ℞. Emplastr. Diapalm. & ad Herniam an. part. æqual. m. s. extendatur super Alutam. & f. Emplastr.

Diæta refrigerans, incrassansque imperanda, nisi quòd è re erit semel, vel bis in die Vini Clareti haustulum Ægrę indulgere, quod etsi minùs conveniat, in quantum ebullitionem ciere aptum natum sit, ad vires tamen refocillandas concedi possit. Atque hæc quidem methodus, ut fęminis hoc modo affectis apprimè proficua sit, ita eadem iis, quibus *Abortus* periculum imminet, non minùs confert. Atqui Cathartica, & Succi hìc omittantur.

Est & alia, etsi minus frequens, affectuum hysthericorum causa: nempè post partum laborioſiorem *Uteri procidentia*, magnam hujusmodi malorum Iliada secum trahens, quæ tamen cito, ac facilè hoc modo sanatur. ℞. Cort. quercus ℥ii. Coq. aq. font. lib. iiii. ad lib. ii. sub finem addendo Cort. granator. contus. ℥i. rosar. rubr. flor. granator. an. M. ii. deinde adde Vini rubri lib. s. Colatura sit pro Fotu, qui cum pannis laneis parti affectæ admoveatur manè horis duabus, antequam è lecto assurgat, & nocte post decubitum, donec symptomata penitùs evanuerint. Sed de his plus satis.

Habes tandem, Humanissime Vir; eorum summam,

mam, quæ à me in hujuſce morbi ſive Hiſtoria, ſive Curatione hactenus fuerint obſervata. Reſtat, ut ſi quid fortè peccaverim, iſta minus quàm oportuit accuratè deſcribens, veniam à te petam: tùm ut opellam hanc, eo animo exaratam, ut gratias tibi referrem, quòd alia noſtra conamina, qualia qualia illa fuerint, tuo calculo probare haud dedigneris, æqui, bonique conſulas. Quę quidem Gratulatio mihi ita rarò obvenit, ut vel nihil prorſus ab hominibus ſim promeritus, vel candidi, ingenuique iſti, quos ea mentis præſtantia natura effinxit, ut grati eſſe norint, perpauci ſunt; Vix totidem, quot *Thebarum portæ, vel divitis oſtia Nili*. Quo non obſtante pergo adhuc, imò & pergam, in ediſcenda, promovendaque quoad potero Methodo Curandorum morborum, atque iis, qui me minus in Praxi valent (ſi qui ſunt ejuſmodi) inſtruendis. Famæ meæ interim arbitrium penes alios ſit. Æqua enim lance, & ſcrupulosè expendens, Homineſne juvare præſtet, aut ab iiſdem celebrari, prius illud præponderare comperio, & maximi ſanè momenti eſſe ad Animi Tranquillitatem; Famam verò, populique halitum pluma leviorem, aut bulla, atque umbra inſomnii magis evanidum. Quod ſi opes ejuſmodi nominis celebritate partæ majus aliquod pondus habere videantur, fruantur illis per me licet, qui jam corraſerint; Meminerint tamen Mechanicorum nonnullos, artes vel ſordidiſſimas exercentium, uberiorem quotidiè quæſtum facere, & majorem Auri, Argentique vim poſteris legare; neque tamen in hoc Brutis Animalibus ſuperiores evadere; qui ſibi, ſuiſque pro ſua indole proſpiciunt; &, ſi recta ex animi arbitrio, & virtute nata excipiamus (quorum non eſt capax Brutorum natura) hos planè

exę-

exęquant Belluę, imò & alios, qui non eum ſibi vitę ſcopum proponunt, ut proſint quam plurimis. Commendatum me habeas, rogo Viro ſagaci, & eruditiſſimo Domino D. *Kendrick*, tibi, mihique amiciſſimo; utpote cui debeam quod tuum in me ita propenſum animum reſciverim, eamque, qua me complecteris, amicitiam, eo internuncio, didicerim. Conabor quantum in me eſt, mutuas officiorum vices reddere, & par pari referre, utpote qui ſim jure meritoque, Vir Digniſſime,

Londini,
Jan. 20. 168½.

Tibi Devinctiſſimus, Tuique ſemper ſtudioſiſſimus

THOMAS SYDENHAM.

TRA-

TRACTATUS DE PODAGRA, ET HYDROPE,

PER

THOMAM SYDENHAM,

M. D.

Non fingendum, aut excogitandum, sed inveniendum, quid Natura faciat, aut ferat. Bacon.

Doctissimo Viro

THOMÆ SHORT, M. D.

Coll. Med. Lond. Soc.

En tibi, Humanissime Vir, Tractatulum de Podagra, & Hydrope, loco spissioris voluminis, quod animo destinaveram; Historiam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maximè, circa quos mea Praxis potissimùm versata est. Cùm verò omnem cogitandi vim, atque omnes nervos his rebus plùs satis intendendo atrociorem podagræ paroxysmum mihi ac-

accersiverim, quam quo aliàs, ut puto, fueram mulctandus, res ipsa monebat, ut has lucubrationes vel invitus ponerem, & mihi tandem ipse consulerem, hos tantùm morbos duos quadantenus expediviſſe contentus. Quoties enim ad hæc studia me recipiebam, toties & Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale quale demum id est, accipere digneris, quod Tibi duabus potissimum de causis dicandum censeo. Primùm, quod earum, quas jam olim in publicum dedi, Observationum, à quibusdam despectarum, utilitatem aliquam, non tantum me coram atque in os, sed etiam coram aliis agnoscere, atque asserere nullus dubitaveris. Deinde quod ex aliqua consuetudine, quam mutuam habuimus, Consilia in commune pro Ægrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium deprehenderim ad Praxin Medicam apprime factum: quodque tametsi doctrina omnis generis inclarescas, Te tamen natura ad eas potius subtilitates determinaverit, quę è praxi nascuntur, quam ad inanes speculationes: quæ duo haud minori intervallo à se invicem distant, quam Sapientum res seriæ, ac maximi momenti à puerulorum ludo, ac crepundiis disterminantur: Et fortasse (nisi me fallit observatio mea) perraro in eodem subjecto conveniunt. Quæ tua sagacitas juncta opportunitati, quam tibi suppeditavit ingens Medicandorum copia ad Experimenta stabilienda, Te ad Artis nostræ fastigium evexit: Et morum comitas versus omnes haud vulgaris existimationem, quam nactus es, facile tuebitur. Si quæ hìc disserui, neque tibi, cui ista inscribo, nec paucis illis, ac spectatæ probitatis viris, quos amicos habeo, vitio dari possint, haud multum alios morabor, qui nulla alia de causa mihi infensissimi sunt, nisi quod aliter tam de ipsis morbis, quam de eorum Curationibus sentiam,

atque illi sentiant. Quod ut ita non fieret, penes me nullo modo fuit, quando sic à naturâ factus, atque dispositus sim, ut quod temporis alii libris legendis, id ego omne meditationi impendere soleam, neque tam quæram, an alii eadem mecum asserant, quam utrum, quæ ego trado, cum veritate consentiant: utpote qui rumores, & vulgi plausum haud magni faciam. Et sane quid tanti est, si officio Civis Boni strenue perfunctus, & publico commodo etiam cum privato damno inserviens, nullam tamen exinde gloriam reportem? Cum si rem recte perpendam, consulere Existimationi meæ, qui jam senex sim, brevi perinde erit, ac si Non enti consuluissem. Quid enim mihi post obitum prodesse queat, ut octo Elementa Alphabetica in istum ordinem redacta, ut nomen meum componant, eorum linguis jactentur, qui non magis aliquam mei Ideam animo possint effingere, quam ego jam queam concipere, qualesnam tandem illi futuri sunt, qui omnes & mortuos prioris sæculi ignorabunt, & aliis tum dialectis, tum moribus utentur, pro rerum humanarum omnium inconstantia, ac vicissitudine? At quorsum ego de aliorum judicio sollicitus sim? Si meo aliquo conatu in promovenda & Morborum, & eorundem Curationum scientia aliquantulum promeritus fuerim, haud diu ista laude fruar: Atque è diverso, si cui minus placuerint mea scripta, vix puto me alia additurum, cum non patiatur ratio sanitatis meæ, ut mundo ulteriores, rem medicam tractando, molestias facessam. Et profectò, vel in hoc Tractatulo, quem jam edo, cum manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab amicissimo Viro Domino Joanne Drake, Baccalaureo in Medicina ex Æde Christi apud Cantabrigenses, gratus agnoscere debeo: Quem quidem virum & nativus morum candor, & vitæ in-

te-

tegritas amicum perquam exoptabilem, Animi vero dotes tam à natura ſubminiſtratæ, quam ſtudio excultæ Humano generi utilem admodum reddent, & beneficum, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probe callet. De cætero rogandus es, Vir Spectatiſſime, ut huic meo in te officio, ſi permoleſtior fuerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde naſci exiſtimes velim, quam ex illo honore, & obſequio, quibus te meritò, atque ex animo proſequitur

Tibi Addictiſſimus

Tuique obſervantiſſimus

Londini, Maji 21. 1683.

THO. SYDENHAM.

DE PODAGRA.

PRoculdubio æſtimabunt homines, vel morbi, de quo agimus, naturã δυσνόητον, ac fere incomprehenſibilem eſſe, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardiſſimi, ac prorſus hebetis, cum meæ tam de ipſo morbo, quam de ejus curatione obſervationes ita parum votis reſpondeant. Utut tamen ſe res habeat, ego bona ſaltem fide tradam, quæ hactenus reſcivi omnia, difficultates, ſalebraſque, ſive rationem morbi ipſius, ſive curationis methodum ſpectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas, complanandaſque relinquens.

Podagra eos plerunque ſenes invadit, qui poſt-

quam meliores vitæ dies molliùs, ac delicatiùs transegerint, Epulis lautioribus, vino, aliisque liquoribus spirituosis liberaliùs indulgentes, tandem ob pigritiam ætatis ingravescentis semper comitem, ea corporis exercitia penitùs omisere, quibus juvenes assueverant. Ad hæc, isti, qui huic morbo sunt obnoxii, Crania habent grandiuscula, Habitu corporis ut plurimùm sunt pleniori, humido, & laxo, & constitutionem habent omnes luxuriantem, virosamque, ditissima, atque optima vitæ stamina.

Non quòd Podagra eos solùm adoriatur, qui crasso,& corpulento habitu donantur,cùm aliquando etiam, etsi rariùs, graciles, & macilentos invadat;neque quòd hic morbus in omnibus senium præstoletur:quandoque enim etiam ætate florentes corripit, quoties scilicet infelicia morbi semina à parentibus, quasi ex traduce acceperint; vel si hoc non fuerit, immodicæ Veneri præmaturiùs indulserint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus priùs etiam vehementioribus utebantur; edaciores insuper fuerint, & liquores spirituosos immoderatiùs hauserint,postea derepente ad liquores tenues, & refrigerantes se contulerint.

Si quem non nisi jam senio confectum primùm adoriatur, nunquam posteà vel tàm statas habet periodos, vel tam immaniter sævit, quàm si juniorem occupaverit; tùm quòd vita ut plurimum elabitur, antequã morbus naturalibus Symptomatis stipatus ad ἀκμὴν pervenerit,tùm etiam quia Colore nativo,& vigore corporis imminutis, nec ita jugiter, nec vehementer in Articulos displodi potest. At si quem maturiùs lacessat, quamvis nec sedem adhuc figat, nec eum ita malè tractet, sed incerta periodo pro data ansa ingruat, leviter ad paucos dies torquens,

& nul-

& nulla methodo invadens, recedensque; sensim tamen castrametatur, legem sibi ponens, typumque præformans, tàm quoad anni tempus, quo arma quotannis movebit, quàm quoad paroxysmi durationem: ad hęc ferociùs quàm primo insultu debacchatur.

De hoc morbo, dum ita regulam, typumque servat, libet primò disserere: posteà de ejusdem Phęnomenis Anomalis, atque incertioribus, quoties scilicet vel præpostero inidoneorum Medicamentorũ usu de statu suo de jectus fuit, vel ob subjecti debilitatem, & languorem, ad propria, & genuina Symptomata nequit assurgere. Quoties itaque *Regularis* est *Podagra*, hoc ferè modo Ægrum aggreditur. *Januario* exeunte, aut incipiente *Februario* derepentè, & nulla ferè præsensione antecedẽte ingruit, nisi quòd ventriculi cruditate, atque ἀπεψία ad septimanas aliquot æger laboraverit; corporis insuper intumescentia quasi ventosa, & gravitate, quæ indies augetur; donec tãdem detonet Paroxysmus; quem paucis diebus præit torpor, & quasi flatuũ descensus per femorum carnes, cum affectione σπασμοειδεῖ, tùm etiam pridie Paroxysmi Appetitus voracior, non tamen naturalis. Sanus lecto, somnoque committitur, Hora verò secunda post mediam noctem excitatur à dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò Calcaneum, Suram, aut Talum: Hic dolor eum refert, qui ossium dictorum dislocationem comitatur, cum sensu quasi aquę tantùm non frigidæ partis affectę membranis affusę. Mox sequitur Rigor cum horrore, & Febricitatione aliquali. Dolor autem hic primo remissior gradatim intenditur (& pari passu Rigor, atque Horror recedunt) idque in singulas horas, donec tandem

ſub noctem ad apicem pervenerit, ſe ad varietatem oſſiculorum Tarſi, & Metatarſi, quorum ligamẽta obſidet, perbelle accommodans, nunc tenſionem violentam, vel ligamentorum iſtorum dilaceratio-nem, nunc morſum canis rodentis, quandoque preſſuram, & coarctationem exprimens: ad hæc, ita vivum, exquiſitumque habet ſenſum pars affecta, ut nec linteorum ſuper incumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatioue concuſſionem ferre valeat. Atque hinc fit, ut nox nõ tantum in cruciatu tranſigatur, ſed etiam cum irrequieta partis affectæ hac iſtac rotatione, & mutatione ſitus quaſi perpetua. Neque minor eſt totius corporis jactatio inceſſans, quæ ſemper Paroxyſmum, maxime verò accedentem, comitatur, quam torti membri agitatio, & dolor. Hinc etiam mille conamina, ſitus tum ipſius corporis, tum membri affecti mutatione aſſidua, doloris ſedatiónem incaſſum exambiunt: quę tamen non contingit ante horam ſecũdam, tertiamve matutinam (decurſo ſcilicet Nyctemeri ſpatio à primo appulſu Paroxyſmi) quo tempore æger poſt materiæ peccantis modicam digeſtionem, & difflationem aliqualem, ſubitò à dolore reſpirat; licèt hanc ille liberationem iſti membri affecti poſituræ, qua poſtremò uſus erat, immeritò acceptam referat. Jam leni madore perfuſus ſomno concedit, à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit; cum ſolum antehac (quod in omnibus Podagricorum Paroxyſmis ſolenne eſt) inſignior intumeſcentia venarum membro vexato intertextarum ſe in cõſpectum dederat. Sequente die, forte etiam ad biduum, triduumve, ſi materia Podagræ generandæ apta fuerit copioſior, dolet nonnihil pars affecta, idque vehemen-

mentius die jam adveſperaſcente, levatur autem ſub Galli cantu. Intra paucos dies, alter pes eodem dolore torquetur, quo is, qui prior doluit, vel ſi prior iſte jam dolere deſierit, debilitas, quæ eum infirmaverat, mox evaneſcit, tam viribus, quam integra ſanitate iſti pedi ſtatim reſtitutis, perinde ac nunquam laboraverat, ſi modò dolor pedem nuper tentatum ferocius lancinet. Nihilominus eaſdem hìc excitat Tragœdias, quas prius in altero pede, tam quoad doloris vehementiam, quam durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus cum materia peccans adeò exuberat, ut ei capiendæ pes unus impar ſit, utroſque ſimul pari vehementia fatigat: ſed ut plurimum pedes ſucceſſive, uti diximus, aggreditur. Poſtquam utrumque pedem exercuerit, qui ſequuntur Paroxyſmi, abnormes ſunt, tum quoad tempus invaſionis, tum etiam quoad durationem: hoc tamen ubique ſervant, quod dolor noctu recrudeſcat, manè verò remittatur. Atque ex ſerie horum *Paroxyſmulorum* (ſit verbo venia) conſtat Paroxyſmus, qui dicitur Podagræ, diuturnior, breviorque pro ægri ætate. Neque enim cenſendum eſt, quoties quis cum hoc morbo ad menſes duos, vel tres fuerit conflictatus, unum illum Paroxyſmum fuiſſe, ſed ſeriem potius, & catenam Paroxyſmulorum, quorum poſterior quilibet priore & mitior fuit, & contractior, donec tandem materia peccante prorſus abſumpta, æger priſtinam obtinuerit ſanitatem: quod in vegetioribus, & iis, quos Podagra rariùs inviſit, diebus ſæpe quatuordecim fit; in ſenioribus, atque iis, quos ſæpius afflixit, duobus menſibus; iis verò, qui vel annis, vel diuturniore morbi mora fractiores jam ſunt, non prius valedicit, quam æſtas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim primos dies Urina

coloratior est, quæ post separationem sedimentum rubrum, & quasi arenulis refertum deponit; nec æger ut plurimum, nisi tertiam potulentorum, quę assumpsit, partem per vesicam reddit; Alvus item ad dictos primos ferè dies constipata est, Appetitus prostratior, Rigor totius corporis sub vesperam, partium etiam non affectarum gravitas, & molesta sensatio integrum Paroxysmum comitantur. Recedentem Paroxysmum excipit pedis affecti pruritus vix ferendus, maximè inter digitos, unde decidunt furfures, & pedes ipsi quasi ab epoto Veneno desquamantur. Morbo jam discusso, ægri tum Δεξία, tum Appetitus redeunt pro rata doloris, quo sęviebat Paroxysmus nuper elapsus, & in eadem proportione servata vel acceleratur, vel differtur sequens Paroxysmus. Nam si hic ultimus ægrum pessimè multaverit, sequens Paroxysmus nonnisi anno ad idem punctum revertente denuo accedet.

Atque hoc se habet modo Podagra Regularis Phęnomenis genuinis, propriisque se ostendẽs. Cum verò vel ab indebita medicatione turbatur, vel ob diuturniorem morbi pertinaciam, corporis substantia quasi in morbi fomitem pervertitur, neque par est natura eidem, methodo consueta, eliminando, Phænomena multum sunt diversa à jam descriptis. Nam cum hactenus dolor pedibus tantum fuerit infestus (qui peccantis materiæ sedes sunt genuina, quę cum alias quaslibet partes occupat, certissimum est vel morbi methodum inversam esse, vel corporis vigorem paulatim non imminutum) jam itaque manus, carpos, cubitus, genua, aliasque regiones occupat, ea jam, sicut pedes olim solebat, discrucians. Quandoque enim unum, pluresve digitos distorquens, fasciculo *radicum Pastinacæ* similes eos red-

reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quæ Articulorum cuticulam, ipsamq; cutem destruens, nudos *tophos*, *cretam*, vel *oculos Cancrorum* æmulantes, acicula eruendos, exhibet conspectui. Nonnunquam materia morbum committens Cubitis impacta, tumorem subalbum excitat ferè ad ovi magnitudinem, quę sensim inflammatur cum rubore. Est ubi Femur occupans sensum exhibet quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acriùs urget, motum omnem inhibens, ut quasi clavo transacto lectulo affixum ne latum pilum à loco, in quo est, se queat dimovere. Et quando vel propter totius corporis inquietudinem huic morbo ita familiarem, vel urgente necessario aliquo vitę officio, æger aliorum opera est movendus, omni cautela opus est, ne fortè vel minima motus contrarietas dolorem accersat, qui eo tantùm nomine potest tolerari, quòd confestim evanescat. Quæ quidem corporis latio ita cautè, & delicatè peragenda, haud exigua pars est ærumnarum, quibus Podagra oneratur: Dolor enim vehementior non per omnem Paroxysmum extenditur, si modò pars affecta omnino quiescat.

Cùm Podagra antehac non nisi exeunte hyeme soleret invadere, post duos, tresve menses pro more recessura; jam per annum integrum vexat ægrum, demptis duobus, vel tribus mensibus calidioribus, atque æstivis. Et quod insuper est observandum, quemadmodum *Paroxysmus* major, sive *Generalis* jam protractior, quam olim fuerat, inveniatur; ita etiam *Paroxysmi* isti *particulares*, ex quibus Generalior componitur, singuli diutiùs sæviunt: cùm enim antehac particulares isti non ultra unum, alterumve

diem

diem excruciarent; jam ubicunque ſedem figant, maximè ſi pedes, vel genua occupaverint, non ante diem decimumquartum caſtra movent: Primo ad hæc, aut ſecundo poſt appulſum die, æger præter dolorem, aliqualem etiam ægritudinem patitur, atque ſimul omnimodàm Appetitus proſtrationem.

Poſtremò, cùm, antequam malum uſque adeo incruduerat, æger non ſolùm longioribus frueretur Paroxyſmorum intervallis, ſed etiam durante iſta intermiſſione rectè valeret tàm artubus, quàm reliquo corpore, facultatibus ſingulis naturalibus officio ſuo debitè fungentibus; jam artus habet ferè undequaqne contractos, atque impeditos, ita ut quamlibet ſtare poſſit, fortè etiam aliquantiſper procedere, greſſu tamen ita claudicante, ac permoleſto prorepit, ut etiam cùm ambulet, quieſcere videatur: & ſi ultra vires ambulare perſtiterit, quo pedibus rectiùs valeat, quanto magis ipſos ambulando confirmat, & dolori excipiendo minus obnoxios reddit, tanto morbi fomes, nunquam per hoc omne intervallum perfectè diſſipatus, viſceribus periculoſiùs imminet, cùm in pedes ita liberè nequeat effundi: qui hoc morbi tempore vix unquam doloris ſunt expertes, ſed ſenſatione aliqua plus, minuſve moleſta perpetuò tentantur.

Quinetiam multis aliis ſymptomatis infeſtatur æger, ut venarum Hæmorrhoidalium dolore, Ructu nidoroſo cibi jam manducati, & in Ventriculo putreſcentis guſtum referente, quoties vel aliquid è Dyſceptis aſſumpſerit, vel eam tantùm cibi quantitatem, quę ſano competit. Appetitus languet, uti & totum corpus præ inopia ſpirituum. Denique ideo tantùm vivit, ut calamitoſus ſit, & miſer, nõ ut vitæ dulcedine vel minimum fruatur. Urina, quam priùs co-

coloratiorem, maximè in Paroxysmis, & in pauca quantitate solebat reddere, jam illam tàm colore imitatur, quàm copia, quæ in *Diabete* excernitur. Dorsum, aliæque partes molestè pruriunt, maximè sub horam somni.

Id etiam in hoc morbo, quoties jam confirmatior est, incommodi accidit, quod ab Oscitatione, imprimis verò matutina, ligamenta ossium Metatarsi vehementer convelluntur, cum sensu quasi coarctationis, vel compressionis fortissimæ à manu valida. Quandoque etiam nulla oscitatione præcedente, æger jam se somno committens, ictum quasi clavæ Metatarsum confringentis derepente persentiscit, unde cum ejulatu expergiscitur. Tendines Musculorum, quę tibias suffulciunt, subinde spasmo corripiuntur ita acri, & violento, ut dolor, quem excitat, si vel tantisper duraret, omnem humanam patientiam dejiceret, vinceretque.

Post multos, diросque cruciatus, & carnificinam diuturniorem, ceu pignus missionis, quam mors jam in propinquo stans mox est datura, Paroxysmi subsequentes ægrum quoad dolorem clementiùs tractant, (natura partim ab onere materiæ peccantis oppressa, partim ob senium eandem in corporis extremitates jugiter, ac strenuè relegare non amplius valente) ac loco doloris consueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad Diarrhœam supervenitit. Hæc symptomata, dum vigent, artuum dolorem leniunt, quæ pariter evanescunt, quoties articulos dolor fatigat: atque ita nunc dolore, nunc ęgritudine quasi alternatim lacessente, Paroxysmus lõgas moras nectit. Animadvertendum est enim, quòd ubi quis ad multos annos Podagra laboraverit, dolor

sin-

singulis Paroxysmis gradatim imminuitur, tandemque ægritudine potiùs conficitur, quàm dolore. Quem enim in his patitur dolor, quamlibet sint productiores, vix ad decimam partem ejus assurgit doloris, quem pati solebat, cum viribus esset magis integris. Nihilominus hæc ipsa morbi inclementia pensabatur ut plurimum longiore intercapedine, quæ paroxysmo intercedebat; tum sanitate, qua interea satis commoda utebatur. Namque hoc in morbo dolor amarissimum est naturæ pharmacum, qui quo vehementior est, eo citiùs præterlabitur Paroxysmus, atque insuper & longior erit intermissio, & magis perfecta, & vice versa.

Neque tamen dolor, claudicatio, atque impeditus partium affectarum motus, ægritudo, aliaque symptomata jam descripta, hujusce morbi tragœdiam absolvunt: *Calculum* insuper *Renum* in quamplurimis parit hic affectus, tum ex eo, quòd æger diu supinus recumbat, tùm etiam, quod ferientur Organa secretoria à debitis sibi functionibus; sive etiam, quòd Calculus ejusdem materię morbificæ in genere portio quædam sit, quam ego litem non dijudico. Quęcunque verò sit hujus mali origo, nonnunquam ægri animum mœstissima interpellit contemplatio, Calculusne, an Podagra immitior sit. Quandoque etiam Calculus lotii per meatus urinarios in Vesicã transitum impediens ægrum de medio tollit, lentas Podagrę moras haud amplius expectantem.

Nec satis est ægrum ita miseris modis dilaniari, ut nec sui jam fuerit compos, alienę opis prorsus indigens, sed & hic accedit miseriarum cumulus, quod durante Paroxysmo, animus etiam ceu contagio afflatus, eo usque corpori compatitur, ut haud facile sit dictu, utro horum ęger calamitosiùs doleat.

Non

Non enim rectiùs Podagræ, quàm iracundię, Paroxyſmus omnis dici poteſt; cùm mens,& ratio uſque adeò ab infirmato corpore enerventur, ut vel leviſſimo affectuum motu impellantur, & vacillent: unde non magis ipſi, quàm aliis gravis eſt. Quid quod & cæteris quoque paſſionibus eſt obnoxius, timori videlicet, ſollicitudinique, atque aliis id genus? A quibus pariter torquetur, donec, morbo evaneſcente, animus quoque priſtina tranquillitate recepta una convaleſcet.

Tandem æger (ut funeſtiſſimi hujus morbi Cataſtrophen ſemel expediam) viſceribus à Materiæ peccantis incubatu, complexuque ita læſis, ut Secretionis organa non amplius ſuo munere fungi queant, unde & ſanguis quaſi limo,& fæculentiis refertus ſtagnat, & materia peccans non jam, ut olim ſolebat, in corporis extremitates diſploditur, atque rejicitur, tandem inquam ὁ τρὶσ-ἄθλιος vitam afflictiſſimam, & jam diu non vitalem cum morte ęrumnarum requie feliciter commutat.

At verò (quod mihi, aliiſque, licèt tam fortunę, quàm ingenii dotibus mediocriter inſtructis, hoc morbo laborantibus ſolatio eſſe poſſit) ita vixerunt, atque ita tandem mortem obierunt magni Reges, Dynaſtę, Exercituum, Claſſiumque Duces, Philoſophi, aliique his ſimiles haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus (quod vix de quovis alio affirmaveris) Divites plures interemit, quàm pauperes, plures ſapientes, quàm fatuos, Natura quaſi digito monſtrante, quàm parum iniqua ſit omnium Parens,& Arbitra, quàm Partibus non ſtudeat; cùm eos, quibus alicubi defuit, alio aliquo bonorum genere cumulatiùs ditare ſoleat; profuſiorem verò erga alios munificentiam æqua malorum parte admix-

mixta diluat, & contemperet: Adeò ut ubique gentium rata sit lex, atque inviolabilis, nullum hominem, vel ex omni parte beatum, vel per omnia miserum, ac calamitosum posse inveniri, singulos autem utramque experiri sortem. Quæ Boni, atque Mali contemperatio, fragilitati nostrę, & mortalitati ita propria, nobis fortasse apprimè conducit.

Podagra Fœminas perrarò infestat, easque non nisi jam Vetulas, & Viragines, seu corpore masculorum habitum æmulantes. Graciliores, quę vel in adolescentia, vel constanti ætate symptomata patiuntur Podagram mentientia, ea ipsa vel affectibus Hystericis, vel Rheumatismo, quo jam olim laborarunt, & cujus fomes non satis initio fuerat eliminatus, accepta referunt.

Neque Pueros, neque Juvenibus minores Podagra vera, atque genuina vexatos hactenus observavi: Nõnulli tamen mihi noti sunt, qui priusquam eam ętatem attigissent, leviculam aliquam quasi vellicationem pręsenserant; quorum nempe Patres etiam tũc hoc morbo tenerentur, cùm iis generandis operam darent. Atque hìc explicit morbi hujus Historia.

Omnes animi nervos variis hujusce morbi Phænomenis contemplandis acriter intendens, illum Απεψίαν, seu labefactatę, tam in partibus, quam succis corporis universis Concoctioni ortum debere existimo. In istis enim, qui huic morbo sunt obnoxii, cùm jam vel ætate fuerint confecti, vel effrænata morum licentia senectutem pręmaturiùs accersiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficiunt, immodico functionum in Juventutis calore vegetissimarum exercitio consumpti; verbi gratia, præpropero, nimioque Veneris usu, insanis, improbissimisque laboribus, quibus ardenter, atque indefessè

vo-

voluptatibus inſerviunt, & his ſimilibus. Acceſſit etiam, ſive ab annis, ſive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus olim aſſueverant, intermiſſio, vel ceſſatio repentina (quorum uſu tum ſanguis invigoratior, tum partium tonus firmior, & conſtantior ſolebat reddi) unde jam corpus flacceſcit, & Concoctiones non amplius rectè promoventur; è contra verò, ſuccorum corporis recrementa, quæ talium exercitiorum ope prius excernebantur, dehinc in Vaſis, ceu morbi ſeminium, reconduntur. Nonnunquã & ſtudium, ſeu Meditatio de re quapiam ſeria, ac diuturna malum auxit, quo ſcilicet ſpiritus defæcatiores, & magis volatiles à concoctionum penſo, quod debuerant abſolvere, nimiũ avocantur. Adde, quod huic morbo obnoxii non ſolum ciborum in genere fere ſunt appetentiores, ſed & eorũ maximè, qui difficillime ventriculo cedunt; quos cum haud parcius devorent, quam tum ſolerent, cum exercitiis uterentur, non jam iis digerendis pares ſunt. Neque tamen dicta voracitas, & liberalior ciborum ingeſtio ita frequenter (licèt id haud rarò contigerit) Podagræ viam ſtravit, ac veſana, & immoderatior vini compotatio, unde fermenta Coctionibus variis dicata penitus proſternuntur, præcipitantur ipſæ Coctiones, & Spiritus naturales ab halituum adventitiorum copia ſubjugantur, diſperguntur que. Jam verò cum uno, eodemque tempore & Spirituum (qui Coctionis inſtrumenta ſunt) vigor imminuatur, atque inſuper ingens humorum colluvies ſanguinem opprimat, omnino neceſſe eſt, ut ſingulæ Coctiones haud rite peragantur, dum ita obruuntur ſingula viſcera, unde Spiritus jamdiu fatiſcentes nunc etiam ſuffocantur: Nam ſi à ſola ſpirituum debilitate penderet hic morbus, Infantes, Fœminas, atque eos,

quos

quos ægritudo diuturnior maceravit, pariter invaderet; cum fere viroſiſſimos quoſque adoriatur, & robuſtiſſimis naturæ principiis prędítos; quos tamen non aggreditur, donec caloris, & ſpirituum naturalium defectum, ſive declinationem, humorum quoque congeſtio excipiat, à quibus ſimul junctis concoctiones vitiatæ pervertuntur.

Porro ut Cauſarum, quas enumeravimus, ſingulæ Indigeſtionem promoverant, ita earum pleræque laxitati Habitus & Muſculorum corporis procurandæ nonnihil contulerant, unde porta crudis, indigeſtiſque humoribus intromittendis panditur, quoties iſti ad exteriora protruduntur. Quoties enim in ſanguine diutius ſtabulãtes tam mole, quam prava diatheſi macti fuerint, tandem calorem putreſcentem acquirunt; & cùm non amplius à natura regi poſſint, prorumpunt in ſpeciem, & in Articulos depluunt, calore, atq; acredine dolores exquiſitiſſimos in ligamentis, membraniſque oſſa contegentibus excitantes, quæ vel à ſenio, vel luxu, atque intemperantia labefactata, laxataque facile humoribus impetum facientibus locum concedunt. Hic verò humorum Podagram generantium prolapſus, qui Paroxyſmũ conſtituit, ſerius, ocyuſque contingit, prout anſa hujuſmodi humoribus in motum ciendis data fuerit.

Jam vero *Curationem* quod ſpectat; (ut primò, quæ ſunt omittenda ſubinnuam) licèt, ſi humores reſpiciamus, atque indigeſtionem, unde iſti trahunt originem, prima fronte videri poſſit Indicationes Curativas imprimis ad humores jam factos evacuandos, dein ad Coctiones roborandas (unde aliorum humorum ſuccreſcentium aggreſtio poſſit præcaveri) collimare debere, quandoquidem hę ſunt Indicationes magis generales, quibus in pleriſque

aliis

aliis morbis Humoralibus ſatisfaciendum eſt: in Podagra nihilominus Naturę quaſi prȩrogativa eſt materiam peccantem ſuo modo exterminare, & in Articulos deponere, per inſenſibilem tranſpirationem difflandam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus cauſam Podagræ continentem ejicere valeamus; Venæ ſectio ſcil. Catharſis, ac Diaphoreſis per ſudorem: nulla verò ex his methodus ſcopum attinget unquam.

Imprimis Venæ ſectio, quantumvis magna polliceatur tum in humoribus, qui in procinctu ſtant, & quaſi deſcenſum meditantes, tum in iſtis, qui jam jam Articulos obſederunt, evacuandis; manifeſto tamen pugnat cum indicatione illa, quam cauſa antecedens, quę eſt indigeſtio, à ſpirituum (quos ſanguinis detractio magis imminuit, opprimitque) depravatione, ac defectu orta, ſibi vendicat. Non eſt itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad præcavendum Paroxyſmum, qui timetur, vel ad iſtum, qui jam adeſt, mitigandum, in iis nempe, qui ætate jam ſunt provectiores. Quamvis enim qui educitur ſanguis Pleuriticorũ, & Rheumatiſmo laborantium ſanguinem utplurimũ referat, attamen Venæ ſectio haud minus inſigniter in hoc morbo officere ægro, quam in duobus prędictis prodeſſe cernitur. Etenim ſi ſanguis in intermiſſione, quantumlibet diu poſt Paroxyſmum, fuerit extractus, periculum eſt, ne à ſanguinis, & humorum agitatione novus ſuccreſcat Paroxyſmus, qui & priore diuturnior futurus eſt, & ſymptomatis enormibus ſtipãdus, ſanguinis robore, & vigore, quibus adjutoribus morbi fomitem ſtrenuè, ac conſtanter excutere debuerat, exinde retuſis. Atque hoc incommodi toties etiam accerſitur, quoties ineunte Paroxyſmo vena pertunditur. Si mox à

Paroxyſmo feriatur vena, ingens periculum eſt, ne natura, dum ſanguis adhuc languidior eſt, & nondum priſtinas vires à morbo ſucciſas redintegraverit, ejuſmodi vulnere importunè inflicto uſque adeò infirmetur, & ſuccumbat, ut Hydropi aditus aperiatur. Veruntamen ſi æger adhuc Juvenis fuerit, & ab immodica potatione excalefactus, ſanguis initio Paroxyſmi poteſt detrahi: ſin autem in Paroxyſmis ſubſequentibus Phlebotomia jugiter utatur, Podagra quàm citiſſimè etiam in juvenibus inveteraſcet, & intra paucos annos latius imperium, ſeu potius tyrannidem propagabit, quàm aliàs in multis extendere valuiſſet.

Deinde, Catharſin quod attinet, ſive ἄνω, ſive, κάτω, animadvertendum eſt, quòd, cùm naturæ lex ſit inviolabilis, atque ipſi hujuſce morbi eſſentiæ intertexta, innexaque, morbi fomitem ſemper in Articulos rejici debere; nihil prorſus aliud præſtabunt Remedia ſive Emetica, ſive Cathartica propriè dicta, niſi ut materia peccans, quam natura in corporis extremitates protruſerat, in ſanguinis maſſam denuò revocetur; unde accidit, ut quæ in Articulos eliminari debuerat, in aliquod è viſceribus fortè irruat, atque ita æger, qui in nullo priùs diſcrimine verſabatur, jam de vita periclitetur Quod iis fatale eſſe haud rarò obſervatur, qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram præcavendam, vel (quod adhuc pejus eſt) ad leniendum Paroxyſmum aſſueverant. Etenim cùm natura à methodo ſibi familiari exturbata fuerit, qua, utpote ſecuriſſima, optimaque, materiam morbificam in articulos ablegat, dum humores intrò verſus inteſtina ſollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum habent, vel certè perexiguum, ventriculi ægritudine, alvi tor-

torminibus, Lipothymia, & longo Anomalorum Symptomatum agmine miseri quasi enecantur.

Ego certè persuasissimus sum, à jugi, & sæpè iterata experientia edoctus, Catharsin omnem tàm per Lenientia, quàm per Fortiora Medicamenta, qualia pro more Articulis expurgandis destinantur, plurimum nocere; sive in Paroxysmo ad minuendam materiam peccantem, sive in fine ad dissipandas morbi reliquias, sive in perfecta intermissione, & recta valetudine, ut venturo Paroxysmo occurratur, Purgatio in usum revocetur. Etenim tam mei ipsius, quàm aliorum periculo compertissimum habeo, Catharsin quovis horum temporum administratam, ita parum votis respondisse, ut malum, quod debuerat averruncare, atque avertere, accerseret. Primùm itaque Purgatio sęviente adhuc Paroxysmo adhibita, naturæ in materia morbifica separanda, & in Articulos deponenda occupatę, negotium facessens, magnam spirituum ἀταξίαν nonnunquam excitavit, unde non tantum Paroxysmus magis invalescebat, sed & æger in vitę discrimen haud obscurè conjiciebatur. Deinde Cathartica in fine Paroxysmi usurpata, cùm morbi reliquias amoliri debuerint, id tantùm egere, ut recens Paroxysmus de novo suppullularet, haud mitior priori isto; atque ita æger spe falsa lactatus ea sibi fabricat mala, quæ non fuerat perpessus, nisi humores denuò in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipsemet plus semel expertus sum, artis medicæ opem præpostere implorans ad exturbandas, ut mihi videbatur, reliquias morbi. Postremò quod Purgationem attinet, certis intervallis, & integra sanitate repetendam, ut Paroxysmo eatur obviam, atque ei aditus præcludatur; etsi, quod est fatendum, non ita præsens periculum

est, ne nova accessio invitetur, atque fuit in casu jam dicto; cum æger nondum ἔξω βέλος omninò fuerit; tamen etiam hoc tempore Paroxysmum parit, idque ob causas suprà memoratas; quo malo si fortè ægrum non statim multaverit, nullatenus tamen eũ à morbo liberat, quantumlibet constanter, & debitis intervallis Cathartica hæc, illave assumpserit. Quinimò nonnullos novi huic morbo obnoxios, qui Catharsi non solùm Vere, & Autumno, sed & singulis mensibus, imò & septimanis continuis, celebrata, sanitati litabant, neque tamen horum quisquam Podagram effugit: quæ exhinc crudeliùs plerunque, & immanioribus symptomatis eos impetebat, quàm si ab omni medicatione sibi temperassent. Licèt enim jam dicta Purgatio causæ continentis partem aliquam possit educere, cùm tamen concoctioni roborandę (à quo tantum abest, ut eam debilitet, recenti vulnere naturam subruens, ac dejiciens) ne hilum conferat, uni tantummodò causę opponitur, & morbi curationi impares prorsus habet vires.

Ad hæc annotandum est, ab eodem illo spirituum defectu, quo Coctiones in viis vitiantur, qui Podagra solent laborare, eorundem Spirituum animalium σύστασιν minus firmam, vegetamque reddi, unde mox dejicitur, & interturbatur à quavis causa, quæ vel animum, vel corpus paulò violentiùs concutit, exagitatque, ac proinde jam fugax, ac dissipabilis est admodum, prout iis, qui Affectioni vel Hypochondriacę, vel Hystericæ obnoxii vivunt, persæpè accidit. A qua etiam Spirituum ad ἀταξίαν propensione fit, ut Podagra vel leviss imam quamlibet evacuationem ferè subsequatur. Dissoluto enim corporis tono, quem Spirituum firmitas, dum in vigore suo persistunt, ritè compactum, vegetumque servat,

ma-

materia peccans quasi disruptis repagulis jam sui juris est, atque ab hac plaga corpori inflicta Paroxysmus statim exoritur.

At verò hæc ipsa Methodus utut pernicioſa, ac nocens, nihilominus Empiricis quibusdam, qui Catharticum, quo utebantur, medicamentum astutè omnes celarunt, haud mediocrem existimationem conciliavit. Obſervandum est enim, quòd Purgatione currente, æger vel non omnino, vel remissè admodum dolet; & si Catharsis ad plures dies produci queat, nullo superveniente Paroxysmo recenti, æger confestim ab eo, quo jam tenetur, convalescet: verum enim verò pœnas imposterum pendet diriſſimas ab ἀταξίᾳ, in quam dicta humorum exagitatio naturam præcipitem egit.

Denique materiæ peccantis per Sudores evacuatio, licèt prædictis evacuationibus minùs officiat, liquidò tamen officere cernitur. Quamvis enim morbi fomitem non retrahat in viscera, sed è contra in corporis habitum propellat, attamen his saltem nominibus obest. Primò quidem, quòd extra Paroxysmum humores adhuc crudos, & nondum ita subactos, ut ritè separari debeant, quasi vi quadam protrudit in Artus, atque eo pacto cunctantem Paroxysmum ante diem, & vel invita natura sollicitat. Deindè quòd sudoris provocatio in ipso paroxysmo materiam morbificam nimis violenter in affectum membrum impingat, adigatque, dolorem simul adducens haud tolerandum; & si major sit materiæ peccantis copia, quàm ut pars affecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbat, unde orgasmus interea, atque ingens tàm sanguinis, quàm cæterorum humorum ebullitio, sive exæstuatio; si verò corpus colluvie serosa Podagræ generandæ apta

admodum ſcateat, metuendum eſt, ne Apoplexia ingruat. Quamobrem in hoc affectu, perinde ac in cæteris omnibus, in quibus ſudores Artis ope ſollicitantur ad eliminandam materiam morbificam, non verò naturæ ductu profluunt, periculoſiſſimum eſt eoſdem nimis violenter, atque ultra eum Coctionis gradum, ad quem humores evacuandi ſua ſpõte pervenerint, elicere. Et celeberrimus iſte Hippocratis Aphoriſmus, *Cocta, non Cruda ſunt medicanda*, tàm in Sudoribus provocandis, quàm in ſubducẽda Alvo locum habet. Quod quidem liquidò conſtat ex ſudore illo, quo Paroxyſmus Febrium Intermittẽtium claudi ſolet, qui, ſi modicus fuerit, materiæ Febrilis à præcedente Paroxyſmo concoctæ quantitati aptè reſpondens, ægrum inſigniter juvat, levatque; ſi verò ultra naturæ modum ſudatio promoveatur, ex eo, quòd æger lectulo jugiter affigatur, jam Febris continua ſubnaſcitur, & recens focus ſuccenditur, cùm iſte, qui priùs efflagrabat, fuerat extinguendus. Pari ratione in Podagra etiam lenis ille mador, qui ut plurimum manè ſua ſponte oritur poſt minorum Paroxyſmorum, è quibus majorem Paroxyſmum conſtare docui, ſingulos, tàm dolorem, quàm inquietudinem, quibuſcum ęger tota nocte conflictabatur, mitigat; è contra verò, ſi quando levis hicce mador, & ſuapte natura fugax, diutiùs, & vehementiùs proritetur, quàm fert proportio materię peccantis jam ab ultimo Paroxyſmo concoctæ, morbus inde exacerbatur. Tam itaque in hoc, quàm in aliis morbis quibuſcunque, quos mihi videre contigit, dempta ſola Peſte, ſudores prolicere non tàm Medici, quàm Naturæ provincia eſt: cùm nullo modo aſſequi poſſimus, quanta materiæ pars ejuſcemodi ſeparationi obeundæ jamjam eſt parata, nec per con-

ſe-

ſequens, quem in provocando ſudore modum tenere debeamus.

Ex jam dictis cùm ſatis liqueat, non ſolùm Podagræ Curationem à Medicamentis evacuantibus incaſſum peti, ſed & eadem ποδάγριδσι noxam adferre, reſtat, ut exquiramus, ad quem alium ſcopum Curativæ indicationes ſunt dirigendæ. Ego quidem ex accurata φαινομένων prædictorum omnium penſitatione, & diligenti examine colligo, duabus potiſſimùm cauſis in hujuſce morbi curatione obviam iri debere. Prima eſt cauſa Antecedens, ſive humorum indigeſtio à caloris, & ſpirituum Naturaliũ defectu orta. Altera eſt cauſa Continens, ſive eorundem humorum calor, & exæſtuatio, ubi jam tum putredinem, tùm etiam acredinem nacti ſunt à mora in corpore, quàm oportuerat, diuturniore, quę mora ab inconcoctione ſuprà memorata pendet. Hæ cauſæ ita toto cœlo, quod ajunt, à ſe invicem diſcrepant, ut, quæ huic proſunt remedia, alteri obſint; unde hic Affectus ita curatu perdifficilis eſt. Etenim dum Medicamentis calefacientibus Indigeſtionem vincere ſatagimus, periculum eſt, ne ex altera parte humorum calor intendatur: atque è diverſo, dum ſive Diæta, ſive Remediis refrigerantibus calorem, & acredinem humorum commitigare volumus, ἀπεψίαν accerſimus, labefactato ſcil. calore naturali. At verò hìc Cauſã Continentem non eam tantùm intelligo, quæ jam actu Articulos obſidens Paroxyſmum format, ſed eam inſuper, quæ adhuc in ſanguine deliteſcẽs ſeparationi hactenus eſt inepta. Perrarò enim materia morbifica omnis à Paroxyſmo quantumlibet diuturno, & crudeli, ita planè egeritur, ut nullæ prorſus in corpore reliquiæ ſint, eodem jam elapſo. Ac proindè utriuſque hujus cauſæ tàm

extra Paroxysmum, quam eo vigente ratio habenda est. Quandoquidem verò materię continentis eliminatio naturę omnino opus est, sua ipsius methodo peragendum: cumque nihil interea temporis, ad humores calidos, acresque leniendos, absque damno digestionibus illato, possit tentari, nisi ut exulent, ac evitentur victus, medicamentaque calidiora, à quibus inflammantur humores: maxima certè, & præcipua curandi intentio in eo verti debet, ut coctioni, indigestionibus sublatis, consulatur, de qua jam agam: ita tamen, ut in Dissertationis serie ea etiam attingam Remedia, prout ansa data fuerit, quæ ad leniendum humorum calorem, & acredinem retundendam facere possint.

Quæcunque igitur naturæ opem ferunt in muneribus suis rite fungendis, sive Ventriculum confortando, ut alimenta recte coquat, sive sanguinem ad debitam chyli in illum invecti assimilationem, sive partes solidas corroborando, quo melius succos earundem nutritioni, atque augmento destinatas in propriam substantiam convertant; quæcunque denique varia excretionis organa, atque emunctoria corporis in eo statu conservant, ut singularum partium recrementa debito tempore, atque ordine valeant amandare, hæc, & ejusmodi omnia huic intentioni adimplendæ conferunt, ac propriè *Digestiva* appellantur, sive Pharmaca ea fuerint, sive ratio victus, sive exercitatio, sive alia ex istis quælibet, quæ *sex res non naturales* indigitantur.

Hujusmodi Medicamenta sunt in genere, quæ moderate excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quæ ventriculo sunt pergrata, sanguini medentur, & cæteras partes fovent, confortantque; qualia sunt, verbi gratia, Radi-

ces

ces Angelicæ, Enulæ, Folia Abſynthii, Centaurii minoris, Chamædryos, Chamępityos, *&c.* Addi poſſunt etiam Antiſcorbutica vulgò dicta, ut Radices Raphani ruſticani, Folia Cochleariæ hortenſis, Naſturtii aquatici, *&c.* Cum autem herbæ iſtę acres, ac pungentes, utut ſtomacho arrideant, atque eidem conferant in coctione juvanda, morbi tamen fomiti jamdiu formato aculeos ſubdant, & augeant calorem, parcius uſurpandę veniunt, præ aliis iſtis, quæ miti calore, atque amaritudine & ventriculum corroborant, & ſanguinis maſſam vegetiorem reddunt, ac magis vitalem.

Eorum ſpecies aliquot affabrè permiſtę humoribus concoquendis rectius, ut mihi videtur, quam ſimplex quodlibet ex eorũ tribu deſumptum miniſtrãt. Quamlibet enim quoties ſpecifica medicamenti cujuslibet virtute opus eſt nobis, Regula tenet, *Quo ſimplicius, eo melius*; tamen cum id habemus propoſiti, ut huic, illive indicationi ſatisfaciendo ęgrum ſanemus; ſingula ingredientia ſymbolum pro morbo curando quaſi conferunt, atque in hoc caſu, quãto major eſt ſimplicium numerus, tanto potentius medicamentum operabitur. E prędictis itaque, & reliqua ejuſdem farinæ materia medica, varię Remediorum formulę ad hunc ſcopum tendentes concinnari poſſunt. Ego formam Electuarii ad exemplum Theriacæ Andromachi cęteris prędfero, ceu viribus prędſtantiſſimam, eo quod mutua ſimplicium confermentatio omnium virtutem adaugeat, quaſi *aliquid Tertium* progignens, quod in ita conjunctis majorum eſt virium in pari quantitate, quam in eorum quolibet. Verùm tam delectum ejuſmodi ingredientium, quam formulas, quibus exhibẽda ſunt, prudenti Medico lubens relinquo; cum nunquam

mei

mei officii esse duxerim Receptulas, ut vocant, conscribere, at potius veras indicationes notare, ad quas Curationes sunt dirigendæ: Quod cum minus observetur, exhinc, ut alibi dixi, Empiricis ansa data est, ut se Artis Medicæ Principes jactent.

Verumtamen Tyronum gratia, remedium, quo ego uti soleo, in medium proferam, quod ad hunc modum componitur, ℞ *Rad. Angelic. Calam. Arom. Imperator. Enul. campan. Fol. Absynth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamæpyt. Scord. Calaminth. vulgar. Parthen. Saxifrag. pratens. Hyperic. Virg. aur. Serpil. Menthæ, Salviæ, Rutæ, Card. bened. Puleg. Abrot. Flor. Chamæm. Tanacet. Lil. conval. Croci Anglic. Sem. Thlasp. Cochlear. hortens. Carui, Bacc. Junip. singulorum quantitatem sufficientem. Legantur singulæ Herbæ, Flores, & Radices, quo tempore viribus pollent maximis. Siccentur, ac in papyraceis sacculis asserventur, tum in pulverem tenuissimum redigantur. Singulorum unciæ sex simul probe mistæ excipiantur s. q. mellis opt. despumati, & vini Canarini, & in Electuarium debitæ consistentiæ conficiantur s. a.* Sumat drachmas duas manè, & serò. Vel hujus defectu, sequenti utatur. ℞ *Conf. Cochlear. hortens.* ℥iss. *Absynth. Roman. & Flaved. Aurantior. an.* ℥i. *Angelic. condit. Nuc. Moschat. cond. an.* ℥ss. *Theriac. Androm.* ℥iii. *Pulv. Ari. comp.* ℥ ii. *cum s. q. Syr. Aurant. fiat Electuar.* Capiat drachmas duas bis in die, superbibendo sequent. Aquæ cochl. v. vel vi. ℞ *Rad. Raphan. rust. incis.* ℥ iii. *Cochlear. hortens. manip.* xii. *Nasturt. aquatic. Becabung. Salv. Menth. an. manip.* iv. *Cortic. Aurantior. no.* vi. *Nuc. Moschat. contus. no.* ii. *Cerevisiæ Brunsvic.* lib. xii. *Distillentur organis communibus, donec solummodo libræ sex Aquæ eliciantur pro usu.*

E Me-

E Medicamentis vulgo cognitis *Theriaca Andromachi* concoctionibus roborandis præ cæteris confert: Cum tamen plures in se species contineat, quæ plus satis calefaciunt, atque insuper Opio abundet, Electuarium supradictum commodius parari potest è Vegetabilibus prȩcipuis excalefacientibus, & corroborantibus. Curandum est interim, ut ea simplicia eligantur, quæ ad ægri gustum magis faciant: cum enim diu admodum, scil. ad omnem fere ætatem in ejus usu perseverandum sit, omnino convenit, ut palato minus sit ingratum. Inter simplicia *Cortex Peruvianus* primas obtinet, cùm sanguinem corroboret, vegetumque reddat, ejus grana aliquot manè, & serò assumantur.

At sane, uti in hoc Affectu, de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis plerisque, hæc, & huic similia remedia, quæ sanguinem corroborant, vegetumque reddunt (si modo eorundem calor, propter causas postea adferendas, in spiritibus vinosis non consistat) præ cæteris juvant; quandoquidem singuli hujus generis morbi ad unam, eandemque causam universalem, humorum scilicet *Indigestionem*, si rectè conjicio, referri debeant.

Nihil est autem, ex quo hoc certiùs evinci poterit, ac probari, quàm si ob oculos ponamus differentiam, quȩ inter morbos *Acutos*, & *Chronicos* intercedit; quam ob causam æquus Lector boni consulet, si paulisper ab eo, quod jam prȩ manibus est, negotio digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* ii fere habentur, qui cito vel perimunt, vel ad Concoctionem perducuntur: ita *Chronici* appellantur isti, qui vel non omnino, vel tarde admodum, & longa temporis mora ad eandem coctionem pertingunt. Atque hoc quidem tam ipsa rei natura, quam verba, qui-

quibus illa exprimitur, apertè loquuntur; at verò cauſa hujus differentiæ, quæ inter hæc duo morborum genera deprehẽditur, altiùs latet, haud ita facilè eruenda: cujus indagationi ſi aliquantiſper immoremur, operæ, ut puto, vix nos pœnitebit, cùm harum rerum notitia clara, ac diſtincta, ad inveniendas veras Indicationes horum Morborum Curationi accommodas, magnum momentum adferre queat.

Sive interiora Terræ viſcera, ſi ita loqui fas eſt, varias ſubeant mutationes, unde à Vaporum inde exhalantium interventu aer inquinetur, quod mihi maximè probatur: ſive inficiatur Atmoſphæra omnis ab alteratione, quam eidem inducit peculiaris aliqua corporum Cœleſtium quorumlibet Conjunctio: res ita ſe habet, ut ad hoc, illudve tempus aer particulis referciatur, quæ humani corporis œconomiæ adverſentur; uti etiam alio tempore iſtiuſmodi particulis impręgnatur, quæ cum corporibus ſpeciei alicujus Brutorum minùs conveniunt. His jam temporibus, quoties nos hujuſmodi noxia, & naturæ inimica μιάσματα in nudum ſanguinem inſpiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata ſunt, Natura *Febrim* accerſit, ſolennem nempe ſibi Machinam ad ſanguinem à materia aliqua hoſtili, & cõtraria intus ſtabulante vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgò audiunt, & ideò Acuti ſunt, & Breves, quia motum habent ita celerem, & violentum. At verò prœter hos morbos à cauſa externa excitatos, ſunt & alii perinde Acuti, ab hac, vel illa peculiari ſanguinis inflammatione nati, quę non à cauſa aliqua generaliori ab aere pendente, ſed à particulari particularium corporum Anomalia, vel intemperie producuntur. Quod quidem Febrium genus ego

In-

Intercurrens, & ſporadicum idcirco vocito, quòd annis ferè quibuslibet occurrant.

At verò Morbi *Chronici* genium habent longè ab his diverſum: quamvis enim aer minus ſalubris hujus, vel illius generis ad hos morbos generandos multùm conferat; non tamen aeri ita immediatè originem debent ſuam, ſed ut plurimum communi omnium horum Parenti, Humorum ſcilicet *Indigeſtioni*. Ubi enim quis Naturæ principia jam habuerit infirmata, ac protrita, ſive à ſenecta, ſive à magnis, & continuis circa *Sex res non naturales* erroribus, præcipuè in Cibo, Potuque; vel ſi Organa Secretoria eo uſque fuerint debilitata, ut jam functionibus ſuis ad defæcandum ſanguinem, & ejus ſuperfluitates eliminandas deſtinatis, prorſus fuerint imparia: his in caſibus uberiori humorum proventu jã coagmentato, quàm cui digerendo hominis vires ſufficiant, dicti humores mora diuturniore varias fermentationes, ac putrefactiones patiuntur, tandemque in *ſpeciem* erumpunt, & varias morborum ſpecies edunt pro depravationum varietate. Et prout ſucci depravati variam habent indolem, ita varie in hanc, illam ve partem dilabuntur, quę eiſdem excipiendis aptiſſima eſt; atque ibi ſenſim longam illam ſymptomatum ſeriem explicant, quæ partim à talium ſuccorum natura, partim ab ἀταξίᾳ iſtis partibus illata, ſolent exoriri; quę duo ſimul juncta iſtam naturæ ἀνομαλίᾳ conſtituunt, quæ morbi alicujus nomine inſignitur.

Jam quod ejuſmodi impotentia naturæ ad coquendos humores plerorumque Morborum Chronicorum cauſa ſit præcipua, facilè liquebit, ſi animadvertamus Senes, quorum Coctiones ſunt læſæ, & ſpiritus, earum inſtrumenta, abſumpti à repetitis

vi-

vitæ longioris functionibus hiſce Affectibus magis eſſe obnoxios, quàm ſunt Juniores, quorum vitæ flamma magis accenſa recrementa iſta coacervata diſſipat; & quorum Organa Secretoria jugi iſto caloris naturalis ſubſidio inſtruuntur, ut functionibus in totius ſanguinis maſſa depuranda peragẽdis neutiquam deficiant, niſi inſuper premantur, & quaſi ſuffocentur à nimia humorum copia. Ad hęc talem humorum indigeſtionem plurium Morborũ Chronicorum cauſam eſſe ex eo conſtat, quòd Hyemis ad iſtiuſmodi morbos gignendos longè magis faciat, quàm Æſtas. Licèt nonnulli ex his morbis non actu exerantur, niſi ſub Brumæ exitum; attamen iſte humorum proventus, à quo illi pendent, per omnem Hyemis decurſum ſuccreſcens, auctior factus eſt ab ejus tempeſtatis frigore, & effæto languore naturam debilitante, quo minus valeat in adminiſtranda corporis œconomia. Unde fit, ut qui in Æſtate ſatis benè habeant, rarò tamen Hyeme eos morbos effugiant, ad quos magis ſunt proclives, *Podagram* verbi gratia, *Aſthma*, *Tuſſes*, *&c.* Atque hinc etiam ratio deducenda eſt, quare Peregrinatio in Regiones magis Auſtrales ita efficaciter eos morbos expugnet, quorum curatio in frigidioribus incaſſum tentabatur. Eorum, quæ de generali morborum Chronicorum cauſa jam dixi, veritas magis adhuc patebit ab ingenti, & quaſi ſtupendo, ac incredibili emolumento, quod ii, qui morbis Chronicis pleriſque, præcipuè verò *Phthiſi*, laborant, ab Equitatione percipiunt, quod genus Exercitii Digeſtiones ſingulas invigorat, firmatque, dum à continua corporis ſuccuſſione calor naturalis reaccenditur, & Organa ſecretioni deſtinata in munere depurandi ſanguinis ritè fungendo promoventur: unde neceſſe

eſt,

est, ut sequatur Digestionum deperditarum quasi renovatio quædam, & è consequenti totius corporis Crasis optima.

Quocirca è rationibus jam allegatis satis elucescit, non in Podagra tantùm, sed & in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptoma manifestum contra indicat, *Herbas* ejusmodi *excalefacientes* magnum omnino commodum adferre, cùm sanguini æstatis calorem vel media hyeme cõcilient: quamvis si æstivo tempore earum usui affluescamus, melius præcavebunt mala ista, quæ adversa tempestas solet apportare. Et profecto si ad hyemis usque appulsum deferantur, quo tempore ingens humorum saburra accumulatur, periculum est, ne serò nimis ad hoc Asylum confugiamus, &, quod dici solet, Μετὰ πόλεμον συμμαχία. Quamvis autem, ut suprà fusiùs disserui, Podagra id sibi habeat peculiare, ut non tantùm juvetur, sed & lædatur à Catharticis; tamen in aliis Chronicis plerisque & Venæ sectio, quoties opus fuerit, repetita, & Purgatio ante sunt imperanda, quàm Remediis corroborantibus, & Digestivis hic à me laudatis opera danda est: ubi verò se æger his addixerit, in iis perseverandum est, nullis intercalatis Evacuationibus. Etenim hoc est firmiter retinendum, quòd quoties cujuscunque morbi curatio Remediis Corroborantibus innititur, Evacuationes, qualescunque eæ fuerint, officiunt prorsus. Denique non is sum, qui asseram, Medicamenta Digestiva jam memorata cæteris quibuscunque præstare: at verò dico, eum, qui Remedium ad hanc intentionem satisfaciendam potentissimum invenire potuerit, longè majora in sanandis Morbis Chronicis præstare posse, quàm ipse se posse existimaverit.

Istud

Istud vero iis omnibus, quę de Podagra sananda dicturus sum, præmittendum est, & maximopere præ cęteris observandum, nempe quod *Digestiva* Remedia quęcunque, sive Medicamentorum apparatu, sive Diæta, sive Exercitatione ea constant, haud obiter instituenda sint, verum constanter, atque omni adhibita diligentia assidue usurpanda. Cum enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum quamplurimis, causa ejus in habitum, & novam quasi naturam transiverit, nemo sanus existimaverit leviculam aliquam, & momentaneam alterationem sanguini, atque humoribus à quolibet sive remedii, sive victus genere superinductam, curationis scopum posse attingere; at verò corporis habitus omnis aliò traducendus est, atque homo integer deinceps quasi nova incude refingendus. Neque enim hic ita se res habet atque in morbo Acuto aliquo; ubi is, qui modo athleticè, ac pancraticè valebat, derepente Febre correptus, ab optimo sanitatis statu in morbum periculosissimum, quasi rupto ponte, præceps ruit. Podagræ dispar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos comessationibus, compotationibusque intemperantius indulgendo, solita exercitia intermittendo, desidia, atque pigritia intabescendo, vel etiam nimio studio, atque irremissa animi intentione, aliisque vitę erroribus, id egit tandem quasi dedita opera, ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur spiritus Animales (qui coctionis instrumenta sunt primaria) unde humores præter naturales coacervati erumpunt tandem, cum jam ad summum gradum exaltati fuerint, ac stragem edunt; Carnibus denique emollitis, & effœminatis Articulis, unde humores illabentes promptius excipiunt. Atque ita demum alia

quasi

quasi natura sensim superinducitur, pristina, & naturali corporis œconomia eversa funditùs, & deleta: Cùm isti Paroxysmi, qui hominum incautorum, ac minus perspicacium oculos, animosque soli ferè perstringunt, & occupant, nihil prorsus aliud sint, quàm series, & ordo symptomatum ab illa methodo pendẽtium, qua uti solet Natura in materia morbum committente foras pellenda. Quamobrem operam ludit quisquis hoc, illove sive medicamento, sive etiam regimine subinde in usum revocato, hunc morbum protelare satagit. Cum verò hic habitus, tùm in Digestionum omnium labefactatione, tùm & in amissione firmitudinis naturalis partium singularum præcipuè fundetur, ac constet, utriq; malo occurrendum est; & tàm Coctionum robur, quàm firmitudo partium pedetentim reduci debet, ac restaurari, pro modulo scil. pristinæ, ac consuetæ corporis œconomiæ. Quantumlibet verò istud plene, perfecteque fieri non posse videatur, non eo solùm nomine, quòd Habitus quicunque non nisi ægerrimè in sibi contrarios transmutantur, sed etiam quòd ætas senilis, quæ huic morbo ut plurimùm comes est, & socia, vehementer refragatur: tamen quantum vires, annique sinent, tentanda est curatio, & prout æger potiùs ad hanc metam accedet, vel recedet longiùs, Podagræ tyrannidem magis, minusve effugiet.

Atque porrò animadvertendum est, quòd Remedia πεπτικὰ, vel Digestiva, sive partem Medicam ea spectant, sive Diæteticam, in Paroxysmorum præcipuè intervallis in usum revocanda sunt: idque quàm longissimè fieri potest à Paroxysmo insecuturo. Neque enim sine magna temporis mora, & pertinaci Remediorum usu Cõcoctionum omnium

corroboratio, fermentorum corporis jam imminutorum reſtauratio, tantaque firmitas, quantum expetunt tùm ſanguis, tùm viſcera, ſenio adverſante poſſunt acquiri.

Quantumlibet verò proſint hæc, aliaque ejuſmodi remedia, attamen hiſce ſolis hæc corroborandi intentio ſatisfieri nequit; ſed & earum etiam rerum habenda eſt ratio, quæ ad artem propriè medicam non ſpectant. Et certiſſimè voto fruſtrabitur is, qui in hoc, aliove morbo Chronico omnem curationem Medicamentis ſolis abſolvi poſſe autumat. Primum itaque ea in *Cibo, Potuque* mediocritas eſt obſervanda, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus concoquere valeat, ac proinde morbo fomes ſubminiſtretur: neque è contra, nimia abſtinentia partes ea proportione defraudentur, qua earundem robur, & vigor debuerat ſuſtineri, unde etiam magis debilitentur; quorum utrumque ex æquo nocet, prout tàm in meipſo, quàm in aliis haud ſemel expertus ſum. Ad hæc, ciborum qualitatem quòd ſpectat, licet ἄπεπτα per ſe conſiderata δυσπέπτοις præferenda ſint, attamen ægri palato eſt conſulendum: quandoquidem obſervandum eſt, quod ſæpenumero id, quod ventriculus vehementer appetit, licèt difficiliùs coquatur, citiùs tamen à natura vincitur, quàm quod facilioris concoctionis habetur, ſi ventriculo nauſeam creet: at verò, quæ δύσπεπτα habentur, idcircò parciùs ſunt comedenda. Unica etiam ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcendum arbitror, cùm varia carnium genera ſimul ingeſta plus ventriculo moleſtiæ faceſſunt, quàm unicum, quod omnia iſta quantitate exæquat. De cęteris, dempta carne, pro libitu comedat, modò nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis; quæ licet co-

ctio-

ctionem non lædant, nocent tamen, quatenus morbi fomitem exagitant.

Tempora quod attinet, Prandere tantùm expedit; cùm enim lectus humoribus digerendis propriè dicetur, id temporis in cibis concoquendis non eſt inſumendum. Non cœnent itaque, qui Podagræ ſunt obnoxii; hauſtum tamen Cereviſiæ alicujus tenuioris liberaliorem ſibi indulgeant: quandoquidem etiam Renum Calculo generando proclives fere ſint tales; cujus concretio à liquore ejuſmodi hoc tempore hauſto multùm impeditur, refrigeratis ſc. ab eo Renibus, prolutiſque.

Γαλακτοποσία, ſeu Diæta è ſolo lacte ſive crudo, ſive cocto, exulantibus cęteris omnibus, niſi quòd panis aliquid ſemel forte in die adjiciatur, ab Annis retrò viginti obtinuit. Profuit hæc quamplurimis præ cęteris hujuſce morbi præſidiis, quamdiu ne latum unguem ab ea diſceſſerint. Quamprimum verò ad ſanorum diętam, utut lenem, mitemque, ſeſe receperit, qui huic inſueverat, Podagra confeſtim reverſa ęgrum pejus longe, quam antehac vexavit: labefactatis enim hac methodo naturæ principiis, æger jam morbo pellendo magis impar redditur, unde & periculoſiùs infeſtat, & diuturniùs. Qui igitur huic ſe methodo tradere cogitat, primũ ſeriò ſecum perpendat, num valeat per omnem vitam in eadem perſiſtere: quod tamen fortaſſis penes eum non erit, utut propoſiti tenax fuerit: Novi enim Nobilem quendam, qui poſtquam per annum integrum ſolo lacte victitaverat, non tantùm ſine offenſione, ſed & cum ſumma voluptate; (quo tempore quotidiè ſemel, aut pluries dejecerat) ſiſtente derepente alvo, ac mutata corporis temperie, manente verò adhuc animi propenſione, & ventriculo tandẽ

ad lac nauſeante, abſiſtere coactus eſt. Nonnulli verò Hypochondriaci, craſſo corporis habitu, vel qui aliàs liquoribus ſpirituoſis diu, multumque aſſuevere, lactis uſum nullatenus ferre poſſunt. Interea emolumentum illud perbreve, ac fugax, quod ex hac diæta percipiunt illi, quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet quòd non tantùm diæta ſit ſimpliciſſima (unde nullus dubito, quin juſculum Avenaceum, modò ventriculus illud ferat, idem præſtare poſſit,) ſed etiam ſanguinem dulciorem, mitioremq; reddat, particulas in eo acriores contemperando: atque inſuper, quod ego palmarium judico, cùm lac alimenti genus ſit Adultis prorſus impar, iſtam humorum turgeſcentiam, ſive viroſitatem reprimit, cui Podagra ortum debet, eo nomine paucos iſtos, quibus congruit, tamdiu à Podagra immunes præſtat, quamdiu eo ſolo veſcuntur, nec juvat ulteriùs. Cum enim Podagræ cauſæ originali, ac primariæ, nempe Concoctionum, ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longè magis hac ratione obeſt, quàm altera prodeſt. Quòd cùm minus perſpectum fuerit, nonnulli incautiores in errores permagnos, & planè exitiabiles inciderũt; dum morbi cauſæ Continenti, humorum ſc. calori, & acredini, obviam ire ſatagentes, Concoctiones peſſundederũt, & Functiones naturales proſtraverunt omnes.

Liquores quod ſpectat, ii, me judice, optimi ſunt, qui neque ad Vini generoſitatem aſcendunt, nec ad Aquæ debilitatem deprimuntur, cujuſmodi ſunt Cereviſia tenuis *Londinenſis*, ſive lupulata, ſive non lupulata; cùm extrema ab utraq; parte noceant. Primum de Vino, licet Proverbio jactetur, Vinum potans Podagra laborabis, & Vinum non potans laborabis Podagra; extra controverſiam tamen eſt, &

va-

variis ποδαγειώντων experimentis confirmatissimum, *Vinum* de facto officere. Licèt enim prodesse credatur juvandis Coctionibus, quarum vitia causam Podagræ Antecedentem jamdudum statui; ratione tamen Causæ Continentis omnino obesse censendũ est, humores scilicet, fomitem morbi, jam in procinctu stantes accendendo, exagitandoq;. Sed neque damus Vinum pro potu ordinario usurpatum Coctiones promovere, at potiùs subvertere dicimus, nisi in diu Vino assuetis. Quamvis enim calorem aliqualem in transitu impertiat, certissimum est tamen, fermenta corporis ab eo subjugari, & avocari spiritus naturales, atque fugari; unde est, si benè conjicio, quòd Bibaces, atque Nepotes isti malè feriati *Podagra*, *Paralysi*, *Hydrope*, aliisque morbis frigidis ferè perimuntur. Adde, quòd jugis, & immodica Vini ingurgitatio corpus ad instar corporum Fœminarum emollit, laxatque; cùm liquores temperati partium omnium tonum roborent, ac firment: unde qui liquoribus tenuioribus semper assuevere, Podagram ferè nesciunt. Notandum est insuper, quòd huic morbo maximè obnoxii Viri sunt, qui licèt imminutam habeant concoctionem naturalem, tamen ex quadam sanguinis luxuria plus satis nutriunt, & incrementum sumunt ex materia quadam indigesta loco substantiæ sanioris, & ritè compactæ. Hanc sanguinis luxuriam Οἰνοποσία adauget magis, ac proinde tùm novam materiæ saburram accumulat, tùm etiam fomitem jamdiu repositum quasi subdita face actu in morbum provocat. Huic accedat strui, quòd cùm Podagricorum sanguis isti, qui è Pleuriticorum, aliorumque morbis inflammatoriis laborantium pertusis venis extrahitur, persimilis sit, insanorum esset sanguinem jam ὀργιῶντα

ulterius ſpirituoſis liquoribus,ceu ignem oleo, proritare. Neque tutius ex adverſo liquores nimium refrigerantes in uſum revocantur, cùm hi Concoctiones prorſus dejiciendo, & extinguendo calorem naturalem, majorem adhuc noxam inferant; non dolorem ſcilicet,ut Vinum,ſed ipſam adeò mortem: prout experientia docet in iis, qui ad ſenium uſque vino liberaliùs indulgentes, aquam, aut tenuiores liquores derepente cum Vino, & non ita diu poſt vitam cum morte commutarunt.

Hic itaque Podagræ obnoxiis in potu modus ſtatuatur, ut iis utantur liquoribus, qui neque vel in maxima copia aſſumpti inebriare poſſunt, neque frigore ſuo ventriculum lædere. Hujuſmodi eſt,ut dixi, Cereviſia tenuis noſtras, & in aliis regionibus confici poterit ex multa aqua cum pauco vino permixta. Aquam puram, crudamque & periculoſam exiſtimo, & expertus ſum meo damno. Attamen ſatis commodè ab ineunte ætate potatur Aqua; qua hodieque longè major hominum pars ſitim levat: inopia ſua feliciores ſunt illi,quàm nos noſtra copia, & luxu. Teſtes appello ingens morborum agmen, quo corpora noſtra hoc nomine diſcruciantur, Podagram ſc. Calculum, Apoplexiam, Paralyſin, &c. tùm & vim animis illatam,qua à nativa rectitudine tranſverſum aguntur, dum adventitii talium liquorum ſpiritus, cum ſpiritibus Animalibus cogitationi formandę inſervientibus complicati, mentem nimium volatiliſando perturbant,vana,ac futilia loco rerum ſolidarum, atque alicujus momenti ſubingerentes:atque ita demum ingeniosè Lepidos, ac Dicaces, pro Sapientibus nos reddentes; inter quos eadem fermè differentia intercedit, atq; eſt inter Subſtantiam, & prorſus Nihil. Sed de his ſatis.

Jam

Jam verò quamvis ſufficiat ei, qui Podagra mitiùs, ac tantùm per intervalla laborat, vel Cereviſia tenui uti, vel vino dilutiori, cùm is morbi gradus tanti non ſit, ut ſeveriori regimini ſe ſubjiciat; attamen cùm univerſa corporis ſubſtantia in Podagram quaſi degeneraverit, minùs quàm exoptet in profligando morbo promovebit, qui non à liquore fermentato quocunque, quantumvis leni, & tenui, in totum abſtinet: cùm hi omnes ſpiritus pungentes & aliquem acredinis gradum in ſe contineant; & quod pejus eſt, quatenus fermento imbuti (perinde ac flores Cereviſiæ liquoribus inditi vim ſuam fermentativam toti maſſę communicant) humores fermentationi perpetuę addicunt: *Potus* itaq; *Diæteticus* ex ingredientibus vulgò notis, & huic uſui dicatis pro tali potu ordinario præſcribendus eſt: modò non ſit juſto fortior, quo haud multo minùs periculosè accendentur humores, quàm ipſo vino; nec è contra aquoſior juſto, naturales functiones nimia refrigeratione proſternens. Hujuſmodi Potus ſi ritè paretur, ſelectis Ingredientibus iſtis, quę ęgro minùs ſunt ingrata, licèt ad ſeptimanam unã, alteramve non ſine aliquali faſtidio ita jugiter aſſumatur, poſteà tamen perinde gratus, & acceptus eſt, ac ſunt alii liquores, quibus quis maximè aſſueverit. Atq; ab hoc potus genere non tantùm non imminuetur Appetitus, ſed & augebitur: magis inſuper naturalis, & genuinus evadet, quàm cùm liquoribus fermentatis uti ſoleret. Hoc inſuper commodi accedet, quòd qui hujuſmodi motum Diæteticum loco ordinarii hauriunt, liberiùs in cętero victu ſibi poſſint indulgere, quàm cùm Cereviſiam biberent, aut Vinum: cùm errores in victu, (quos omnes penitùs evitare penè ſupra humanam ſortem eſt) hoc pacto

aliquatenus corrigantur, compenſenturque. Quod verò omnium primum eſt, æger hoc modo ſibi à Calculo præcavebit, qui Podagræ ferè individuus eſt comes; cùm liquores acres, ac attenuantes quilibet, uti ad Calculum jam factum proritandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt. Liquor ſequens, utpotè qui guſtu, ac colore jucundo eſt, mihi maximè arridet. ℞. *Sarſaparil.* ℥vi. *Lign. Saſſaphr. Chinæ, & raſ. c.c. an.* ℥ii. *Glycyrrhiz.* ℥i. *Coq. in Aq. fontan. Cong. duobus per horæ dimidium; deindè ſtent claus. ſuper cineres calidos per horas* 12. *poſtea ebulliant ad tertiæ partis conſumptionem. Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde ſem. Aniſi* ℥ſs. *Poſt duas horas coletur, & poſtea depuretur per reſidentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probè clauſis ad uſum.*

Hic liquor tùm primùm commodiſſimè in uſum trahetur, ubi quis à Paroxyſmo convaluit; atq; in eo perſeverandum tàm in ipſis Paroxyſmis, quàm in eorum intervallis per reliquum vitæ curſum. Neq; enim ſatisfactum eſt ſęviente adhuc morbo novis rebus ſtudere, cùm in ejuſmodi ἀταξίᾳ, & motu inordinato natura vix ferre queat, ut liquores fermentati, qui vegetiores ſunt, ac magis ſpirituoſi, cum alio inerti, ac ſpiritibus deſtituto commutentur. Eodem etiam tempore & *Electuarium* prędictum uſurpabitur; quod pariter deinceps tàm in Paroxyſmorum inſultibus, quàm extra eos quotidie eſt devorandum, Hujus calor Potus Diętetici aquoſitatem quadantenus penſabit, ſanguini, & viſceribus debitum caloris gradum concilians, ſine iſta agitatione, quæ excitari ſolet ab æſtu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem eſſe, in qua omnimoda tùm à Vino, tùm ab aliis liquoribus fer-

fermentatis abstinentia observatur; respondeo perpendendum esse, an non longè miserius sit, ac minùs tolerabile diris inveteraſcentis Podagræ cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc postulo) quotidie excarnificari, quàm huic soli liquori se adstringere; cujus usu continuato in cęteris esculentis fermè omnibus animo obsequi licet: ut jam non repetam, quòd & hic potus (uti cętera omnia) dulceſcet consuetudine. Certè qui hunc morbum expertus est, modò Homo, non bipes fuerit pecus, nihil ambiget, in quam partem debeat concedere.

Quo non obstante, si æger vel à longo, ac nimio usu liquorum inebriantium, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos absque Vino, vel quovis alio liquore fermentato nequeat concoquere, non vacat certè periculo eundem protinus, ac derepente à vino depellere; qui quidem error haud paucis lethalis fuit. Prorsus itaque, si me audit, Apozema Diæteticum suprà præscriptum abdicet, vel, si eodem uti statuerit, ei sensim assuescat, hausturn vini in pastibus ad tempus aliquod sibi indulgens, quasi Remedii loco potiùs, quàm Diætæ, donec Decoctum illud familiarius evaserit. *Vinum* autem *Hispanicum* hic loci, tàm Rhenano, quàm Gallico omnino præferendum est, quæ posteriora, licèt ventriculo pergrata sint, tamen exacerbandis humoribus, & augendo morbi fomiti apta nata sunt. Adde, quòd cùm æquè ferè cruda sint, & vix magis concocta, quàm est nostrum Pomaceum, non perinde cardiaca sunt, atque calida, ac res postulat. Atq; hęc de Cibo, Potuque ποδαγειώντων dicta sunto.

Est & aliud, quod tametsi parvi pendatur, magni tamen momenti est tàm in digerendo morbi fomite, Paroxysmo adhuc vigente, quàm ad prohibendam

ejusdem

ejuſdem materię generationem extra Paroxyſmum, nempe ut æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat. Etenim poſt venæ ſectionem, & Catharſin nihil ęquè naturę vires ſubruit, ac noctu vigilare: quod quidem valetudinariorum quilibet expertus affirmabit, ſi ſeriò animadvertit, quanto alacrior, vegetiorque exurgit, quoties ſe lecto temporiùs commiſerit, quàm verò enervis eſt, ac languidus, quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res eodem recidere videatur, an citiùs, ſeriuſve quis lectum repetat, modò per tot horas eidem indulgeat, verbi gratia, an *hora nona* cubitum eat, & *quinta* ſurgat, vel *undecima* cubitum eat, & ſurgat *ſeptima*; multum tamen intereſt, idque ob hanc, ut exiſtimo, potiſſimum rationem. Interdiu ſcil. ſpiritus diſſipantur, ſive in corporis exercitio, ſive animi, qui in minus rectè valentibus ita ſunt infirmi, ac debiles, ut veſperi ſomni ſubſidio maturiùs opus habeant; & cùm noctis appulſus œconomię corporis quaſi relaxationem quandam adferat, quę diurno tempore à ſolis influxu vegeta conſervatur; lecti calor, bruma præſertim, ſolis vicem ut gerat neceſſe eſt. Manè verò ſpiritibus, tàm à prægreſſę noctis quiete, quàm à lectuli calore refocillatis, invigoratiſque, præterquam quòd dies ſuperveniens firmitatem, ac robur corporis tono conciliet, diluculo ſurgere hoc tempore, licèt horam unam, alteramve à ſomno matutino detrahat, non ita altũ vulnus Naturæ infligit, ac vigiliæ veſpertinæ ad horam unam, vel alteram protractę. Quamobrem iſtis, qui podagrę ſunt obnoxii, Author ego ſim, hyeme præcipuè, ut lecto maturè admodum ſe committant, & diluculo exurgant, quantumvis ſomnus juſto brevior ſuadeat, ut diutiùs cubantes eundem

adhuc

adhuc venentur : Cùm ſomnus, qui ita diluculo capitur, ſecuturę noctis ſomno tantundem detrahat ; atque ita tandem naturæ vi illata, ſpretoq; ſapienti ejus inſtituto, noctem pro die quis habeat, diem perverſus pro nocte.

Quinimo *animi tranquillitas* omni ope ſtabilienda eſt: cùm perturbationes omnes, ſi repagula ſemel effringant, ad ſolvendam ſpirituum, qui ſunt Digeſtionum inſtrumenta, ſyſtaſin, ac proinde ad Podagræ incrementum multùm faciant. Prudenter itaq; ſecum meditetur æger mortalitatis ſuæ conditionem, nec ſe earum, quæ eam ſequuntur, moleſtiarum exortem ſtultus opinetur : ſive enim ſui ipſius, ſive aliorum culpa hanc animi ægritudinem pariat, non poterit unquam mundo leges dare, qui nemini hactenus, quantumlibet demum potens, aut ſapiens fuerit, ſemper morem geſſit ; neque ita cuiquam ſemper ex animi voto cedebant res omnes, ac vana mens ſpoponderat, at derepente inter rerum apparatus animam agens humanæ fragilitatis ſpecimen tandem edit, immerito ſe brevi vitæ fructu ſpolians. Idem etiam incommodi ſequitur nimiam animi ad ſtudia, & res ſerias applicationem : Cùm enim huic morbo præ cæteris quibuslibet Melancholia vulgò dicta comes ſemper adhęreat, qui ei ſunt obnoxiii, ſpiritus Animales diù, multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare ſolent, atque obruere, hoc ipſum ita valdè, ac nimiopere agentes, ut corporis œconomia integra amplius conſervari nequeat : Quam ob cauſã ut mihi videtur, hic morbus perpaucos Inſipientes (me excipiat, qui volet) occupavit unquam.

Cęteris verò omnibus, quę ad impediendum humorum indigeſtionem (quam ego primariam

Po-

Podagrę causam constitui) & ad sanguinem idcirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliãdam faciunt, *Exercitium* corporis facilè palmam præripit. Animadvertendum est autem, ubi suprà monui, quòd cum in hoc morbo, etiam magis quàm in Chronicorum quovis, totius corporis Habitus immutari debeat, exercitatio corporis, nisi quotidiana fuerit, nihil juvabit: hujusmodi enim exercitatio per vices intermissa, uti nihil fere conferet ad immutandum habitum corporis ab inertia, atque indulgentia jam languescentis, & effęminati, ita fortassis & nocere possit, Paroxysmum accersendo, ubi quis jamdiù ab ea desueverat. Hoc verò exercitium vehemens non sit oportet, tale verò quale Senibus competit, qui Podagræ subjecta sunt magis usitata. Motus enim corporis justo vehementior nimium dissipat, & è consequenti Concoctiones lædit; quando exercitatio moderata, ac perseverans eosdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui præter senium, & corporis ad motum ineptitudinem, & socordiam huic præsertim malo quasi connaturalem, dolore insuper mactatur, tamen si hoc omittatur, nihil ex hactenus inventis quicquam proficiet: Utque Paroxysmorum intervalla sine jugi corporis exercitio magna esse non possint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior; qui quidem plus habet & periculi, & cruciatus, quàm ipsa Podagra.

His adde (quod magnum pondus habere debet) materiam *tophaceam* à longa requie admodum auctam iri in Articulis corporis, maximè verò Digitorum, ita ut tandem omni motu priventur. Utut enim fidenter asserant nonnulli horum tophorum materiam nihil aliud esse, quàm sanguinis *Tartarum* ad-

ad articulos transmissum, facilè tamen constabit cuilibet rem paulò attentius perpendenti, quòd dum magna vis materiæ inconcoctæ Podagram facientis in Articulos quosdam depluit, & partes vicinas diutiùs timidas reddit, tandem accidit, ut partim harum virtus assimilativa sufflaminetur, partim à suffocante obstructione, quam in eis parit iners hic humor, dicta materia generetur, quæ a calore, doloreque articuli in hujusmodi substantiam cogitur atque in dies augetur, tùm carnem, tùm cutim articuli in propriam naturam vertens; quę jam nuda jacet, acicula, ad instar *Cretæ*, *Ocul. Cancr.* aut similis alicujus rei, extrahenda. Jam verò hoc malum ab exercitio quotidiano præcavetur, à quo oritur debita humorum Podagram generantium, qui unam aliquam partem libenter occupant, diffiatio per omne corpus. Unde fit, uti ipsemet expertus sum, quòd exercitatio longa quotidiana non tantùm non officit generationi tophorum, sed etiam tophos veteres, & induratos solvit, modò non eo usque invaluerint, ut cutim extimam in suam substantiam mutaverint.

Exercitii genus quod spectat, *Equitatio*, quoties nec grandior ętas, nec Calculus intercedant, reliquis longè prę ferenda est. Et sanè diu, multumque mecum reputavi, quòd si cui innotescceret Medicamentum, quod & celare vellet, ęquè efficax in hoc morbo, ut in Chronicis plerisque, ac est Equitatio constans, & assidua, opes ille exinde amplissimas facilè accumulare posset. Hac si uti non liceat, vectio frequens in curru ferè eodem recidet. Atque in hoc saltem Podagra laborantibus plerisq; benè est, quòd opes, quę luxurię, unde pullulavit morbus, irritamenta erant, facultates currus habendi submi-

ni-

nistrent, quo hac saltem exercitationis specie fruantur, cùm altera frui nequeant.

Observandum est autem, quòd Exercitatio in aere salubri longè ea præstantior est, quę in minus salubri peragitur: ruri scilicet potiùs, quàm in urbe, ubi aer vaporibus à variorum Artificum officinis exhalantibus est repletus, & ędificiorum densitate constipatus; qualis est in *Londino* hoc nostro, urbe, quantum certò scimus, omnium, quę in toto terrarum orbe sunt, spatiosissima. Quantum verò interfit, an quis ruri, an in urbe se exerceat, Podagricorum quivis statim persentiscet.

Quod *Venerem* attinet, is, qui tàm Podagra, quàm senecta laborat (quandoquidem jamjam ea spirituũ copia destitutus est, qua Concoctiones promoveri debuerant, & per consequens absque hac clade adventitia articulos, & reliquas partes adjacentes plus satis laxatas habet, & debilitatas) æquè improvidus meo judicio foret, si ejus lenociniis indulgeret, atque ille, qui cùm longum iter emetiendum susceperit, Viaticum omne priùs abliguriret, quàm se vię committeret. Quinimò præter malum, quod sibi accersit, languidiora ævi jam fatiscentis desideria non cohibens, maximo illo Privilegio fruendi Jubilæi, quod speciali, atque eximio naturę munere Senibus conceditur, se abdicat; qui jam in ultima vitæ scena ab earum libidinum impetu, quæ, ceu tot rabidæ ferę, eos per juventam omnem diu, noctuque quasi laniabant, tandem aliquando sunt emancipati: cùm horum appetituum expletio nullo modo longum illud malorum agmen, quod eam vel comitabatur, vel insequebatur, pensaret unquam. Atque hæc de Regimine.

Quamvis autem hujusmodi Regulæ, tàm Dięta

quàm

quàm cæterum regimen ſpectantes, ſi ab homine Podagræ obnoxio religiosè obſerventur, eum ab enormioribus morbi inſultibus præſervare queant, atque iſtam ſanguini, & partibus ſolidis firmitatem conciliare, quæ ab illa malorum Iliade, unde morbus non ſolùm ſupra humanæ patientię vires, ſed & funeſtus tandem redditur, eundem immunem præſtare poſſit; non tamen efficient, ut non poſt quædam intervalla, maximè exeunte hyeme, Podagra quandoq;tentetur. Licèt enim æſtivo tempore, dum tonus, vigorq; ſanguinis à Solis calore excitatus fuerit, & in ſtatu conſervatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio pro voto ſucceſſit, omnino oporteat, ut coctiones longè melius, quàm hyeme celebratę fuerint;tamen cùm appetente bruma, & ſanguinis robur fuerit imminutum,& perſpiratio per cutis poros impeditior,neceſſe eſt, ut ingēs materię indigeſtę colluvies ſit accumulata, quę tandem diuturna mora in ſpeciem prorumpet, propriis ſe exerens ſymptomatis, & Paroxyſmum inducens, quam primùm vel ab humorum motu ab acceſſu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut alia cauſa evidenti quacunque anſa detur.

Ex jam dictis liquet,eum, qui hujuſce morbi curationem molitur, id negotii ſibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immutet, atque illud ad priſtinam conſtitutionem refingat, quantum per ętatem, & reliquas circumſtantias fieri poſſit: quod in Paroxyſmorum interſtitiis, non in ipſis Paroxyſmis annitendum eſt. Cùm enim morbi fomes non ſolùm generatus, ſed & in articulos jam ablegatus fuerit, ſero nimis, vel ejuſdem mutationem, vel eliminationem per alias vias conabimur: cùm non alia methodo foras ejiciendus ſit, quàm ea quam natura

præ-

prȩmonſtrat, cui ſoli permittendus omnino eſt. Quod & in Febrium Intermittentium Paroxyſmis uſuvenit, quas ob eandem cauſam remediis non oppugnamus, niſi æſtu priùs conſopito. Nec abſurdiùs quis in extinguendis harum febrium, calore ſcilicet, ſiti, inquietudine, aliiſque ſymptomatis, anxiè operam locaverit, quàm exiſtimaverit alius ſe Podagram ſanare, cùm in Podagræ ſymptomatis tantùm coercendis laboret; cùm tantum hoc tempore à curatione morbi abſcedat, ut eandem aliquatenus impediat, ac remoretur. Quanto enim magis ægri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adverſatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiȩ morbificȩ expulſioni officit. Adde, quòd quanto paroxyſmi furor, ac acies retunditur, non ſolùm tãto diutiùs affliget, ſed & brevius erit ſpatium interjacens, & minùs etiam liberum ab omni gradu ſymptomatum, quibus hic morbus funeſtatur. Quod nemo inficiabitur, qui diligenter trutinaverit, quæ ſuprà in hujuſce morbi hiſtoria ediſſerui.

Quamobrem licèt nihil magni in *Paroxyſmo* tentandum ſit, niſi quòd iſtis ſymptomatis occurrendum eſt, quæ falſa medendi methodus quandoque parturit; tamen cùm omnes uno ore fateantur, morbum huncce ab humorum copia, & exuberanti plenitudine naſci, ægro fortaſſe conducet à carnibus per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur, abſtinere, & harum loco ſimplici juſculo Avenaceo uti, aut alio pari alimento; cujuſmodi dięta tenuis materiæ morbificæ imminuendȩ multum conferet, & naturȩ opportunitatem ſubminiſtrabit, qua eandem ocyus digerat. Cùm verò ingens ſit corporum aliorum ab aliis diſcrimen, quibuſdam abſtinentiam à carne non ferentibus, ſtatim verò ab ea ſpirituum

ani-

animalium ἀταξίας, animi deliquio, aliisque symptomatis, qualia fœminis Hysterica Affectione laborantibus accidere solent, correptis, istos non tantum non juvabit, sed & lædet, si diutius à carnibus abstineant, quam ventriculus earum usum aversetur: quod ut plurimum non excedit primum, aut secundum diem eorũ Paroxysmorum particularium, qui omnes simul juncti integrum Paroxysmum, ut supra innui, constituunt. At verò sive tardiùs, sive ocyùs quis carne vescatur, seriò cavendum est, ne urgente morbo majore copia utatur, quam quæ ad naturam sustentandam necessaria sit, nec minore cura opus est in assignanda victus qualitate. Namque ut semper in Paroxysmorũ intervallis, ita præcipuè Paroxysmo jam præsente, æger summopere curare debet, ne quid vel in quantitate, vel qualitate sive potus, sive ciborum peccetur. Neque in hoc solo, sed in alio omni Regimine, de quo fusius egi, in intervallis observando, cautela haud vulgaris adhibenda est. Et licèt tam dolor, quam magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod ego præ cæteris omnibus laudavi, contra indicare videantur, tamen & hic labor exantlandus omnino est. Quamlibet enim in Paroxysmi initio ęgro impossibile videatur, ut lationem in currum, multo minus ejus motum ferre queat, attamen si id tentaverit, non ita diu post sentiet se minus à tali motu dolere, quam cum se in cathedra domi contineret. Id insuper accedit emolumenti, si ad horas aliquot tam manè, quam post meridiem in curru vectus fuerit, quod cum domi toto die sederet, noctem fere insomnem ageret, jam dolorem somno ad multam noctem fugare poterit; cum exercitatio permodica Podagra laborantem eousque delasset, ut in somnum dilabatur. Adde, quod

eadem exercitatio Calculum, quem vita deſes, ac iners ut plurimum accerſit, quadantenus prȩcavebit. Quod verò maximi momenti eſt, à jugi, ac pertinaci exercitio occurretur totali Artuum ad motum impotentiæ, quæ haud paucis accidit poſt Paroxyſmũ unum, alterumve diuturniorem, contractis ſive poplitum, ſive calcaneorum tendinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulſerint (maxime crura nolentes extendere, quoties dolor genu occupaverit) tandem crurum, ac pedum motu per reliquum vitæ tempus orbati ſunt, tam in Paroxyſmorum interſtitiis, quam in ipſis Paroxyſmis, quos non ita tamen effugiunt. Quinimo in iis Senibus, quorum Concoctiones admodum vitiatæ ſunt, & qui à morbo per multos annos affligente ipſam corporis ſubſtantiam quaſi in Podagram habent converſam, nihil minus ſperandum eſt, quam ut morbus ſine exercitio ad digeſtionem perducatur unquam: cum enim morbus naturam viribus ſuperet, ſæpe moriuntur à languore, atque ægritudine, quæ fomitis morboſi copia concoctionem reſpuentis apportat, & ab hac materia inconcoctili, quæ nullo modo poteſt aſſimilari, tanquam à veneno enecantur.

Attamen non obſtantibus iis, quȩ de exercitii utilitate in Podagræ Paroxyſmis dicta ſunt, ſi tamen æger præ nimia Paroxyſmi atrocitate primo ſtatim inſultu quaſi proſtratus fuerit, (quod iſtis fere uſu venit, in quibus Podagra jam ἀκμὴν ſuam attigit, nec adhuc à multorum annorum decurſu mitigata eſt) hoc in caſu ſi æger cubiculo includendus eſt, è re erit, ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec ſcilicet doloris vehementia remiſerit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus ſupplebit; cum ejus uſus continuus materiam

mor-

morbificam potentiùs digerat paucis diebus, quàm excubatio aliquàm multis, maximè incipiente morbo; ſi modò æger abſque lipothymia, aliiſque malis ſymptomatis à carnibus abſtinere queat, ſolo juſculo Avenaceo, Cereviſia tenui, & cæteris ejuſmodi contentus. Veruntamẽ haud omittendum eſt, quòd ſi Podagra jam inveterata fuerit, atque æger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhœam, aliaque his ſimilia ſymptomata propendeat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxyſmorum jugulatus, ſi non exercitio utatur, idque in aere liberiore, ac perflabili loco; quod diligenter animadvertendum cenſeo, quando magnus Podagricorum numerus iis ſymptomatis jam perierit, quibus hæc in cubiculo, & præſertim in lecto incarceratio eoſdem obnoxios fecerat, qui non ita maturè fato conceſſiſſent, ſi moleſtiam vectationis per majorem diei partem devorare voluiſſent. Licèt enim qui unico artuum dolore fatigatur, ſe cubiculo poſſit includere, tamen qui loco doloris acerbiſſimi, ægritudine, aliiſque ſymptomatis prædictis laborat, talis idem imitando ſe in vitæ diſcrimen conjiciet. Et quidem benè nobiſcum agitur, quòd quoties dolor ita vehemens eſt, ut æger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipſo dolore, quod amariſſimum eſt naturæ remedium, ægro de vita proſpiciente.

Jam verò quod attinet Podagræ *Symptomata*, iis occurrendum eſt, à quibus æger in *Paroxyſmo* de vita periclitatur. Horum maximè familiare eſt ventriculi debilitas, ac languor, cum ventris torminibus tanquam à flatu, quod iis accidit, qui vel jam à multis annis Podagrę obnoxii vixerunt, vel iis, qui licèt nõ ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitarũt

præproperè, liquores ſpirituoſos cum tenuioribus, & multùm refrigerantibus derepente commutantes; vel *Emplaſtra repellentia*, aliaque Medicamenta refrigerantia partibus affectis ad leniendum dolorem admoventes, unde morbi cauſa materialis, quæ in artus debuerat deponi, in viſcera rejicitur. Multa egomet expertus ſum in poſtremorum annorum Paroxyſmis ad mitigandum hoc ſymptoma; nihil verò æquè votis reſpondit, ac *Vini Canarienſis* hauſtulus ſubinde deglutitus, languore, atque ægritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubrum, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet è Cardiacis mihi hactenus notis pares habet vires. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet ęgrum, ſi exercitio non utatur, omnino ſervare poſſe exiſtimandum eſt.

Sin autem gravius aliquod ſymptoma inducias haud ferens, ex retroceſſu materiæ Podagricę ſubitò ingruat, & mortem ægri minitetur; neque vino, neque exercitio ſuprà laudatis fidēdum verum hoc in caſu, modò non caput, at partes vitales, vel vitales ejuſmodi malum impetat, ad *Laudanum* ſtatim confugiendum; nempè *laudani liquidi gutt.* xx. *hauſtulo aq. Epidemicæ immiſta propinentur*, & in lecto ad quietem æger ſe componat.

Quod ſi materia Podagram committens, quia non jam in artus fuerit eliminata, *Diarrhœam* induxerit, modò ea Paroxyſmi ſingularis Criſis non fuerit, & Laudano jam laudato, & exercitio omniuſmodi (hoc enim imprimis ad Diarrhœæ curationem obeundum eſt) non obſtante, alvus nihilominus diutiùs fluat, ægritudine, torminibus ventris, *&c.* accedentibus; unicum, quod ſcio, remedium eſt, ut *Sudor* provocetur methodo, & medicamentis

huic

huic usui destinatis: quod si fiat ad biduum, triduumve mane, & vesperi, per duas, tresve horas continuas, sistetur ut plurimum Diarrhœa, & morbi fomes magna vi in artus detonabit. Hac ego methodo aliquot retrò annis meæ vitæ consului, postquam me in hoc malum à potatione aquæ frigidæ pro ordinario potu imprudens conjeceram; idque postea-quam Cardiacorum, & Adstringentium varii generis opem frustrà imploraveram.

Est & aliud symptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipse vidi; Metastasis scilicet materiæ peccantis in Pulmonum lobos; quoties nempe Tussis Brumalis à frigore tẽpore Paroxysmi susceptо materiam sensim in Pulmones allicit, Artubus interim, ob translationem materiæ morbificę in aliam regionem, vel omnino, vel tantùm non, tàm à dolore, quàm à tumore liberatis. Uno hoc in casu Intentio Curativa non ad ipsam Podagram dirigenda est, at verò hoc symptoma pari modo tractandum est, quo Peripneumonia absoluta; Venæ sectione scilicet repetita, cum diæta, & remediis refrigerantibus, ac incrassantibus, cùm sanguis, in hoc symptomate præcipuè, extractus Pleuriticorum sanguinem prorsus referat. Purgandus est insuper æger inter Venę sectiones Potionibus lenientibus, quibus hæc colluvies in Pulmones illapsa possit amandari. Sudoris autem provocatio, quam vim cunque habeat in morbi fomite super Artus deturbando, hic tamen non tantùm non prodest, sed & obest, materiam pulmonibus impactam indurando; unde generantur *abscessuli*, & tandem ægri mors certissima subsequitur.

Hìc porrò notandum, quòd *Podagrici* ferè omnes, postquam cum hoc morbo diu conflixere, *calculo*

renum ſint obnoxii, proindeque vel ſtatu, vel declinatione ſępius, paroxyſmi generalis Nephritico dolore laborare ſoleant; idque cum magno ægrorum non tantum cruciatu, ſed & virium diſpendio, cum jam plus ſatis attritę, fracteque eę fuerint. Hoc in caſu poſthabitis quibuſvis aliis remediis, *liquoris poſſetici*, *cui rad. Althææ* ℥ii. *incoctæ fuerint*, *Congium unum* quam citiſſimè devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur.

℞ *Rad. Althææ, & Lilior. an.* ℥i. *fol. malvæ, parietar. branc. urſin. & flor. Chamæmel. an. m.* i. *ſem. lin. & fœnugr. an.* ℥ ſs. *Coq. ſ.q. aq. ad* lib. iſs. *Colatura diſſolv. ſaccbar. culinaris, & ſyr. Dialthææ an.* ℥ ii. *Mſ. f. Enema*. Quam primum per vomitionem ęger totum reddiderit, quod per os ingeſtum fuerit, ut etiam Enema rejecerit, *Laudani liquidi* ſatis magna doſis propinetur, viz. ad gut. xxv. vel *pil. Matthæi* gr. xv.

Remedia *Externa* ſi quis quęrat ad leniendum Podagrę dolorem accommoda, nulla mihi hactenus cognita ſunt (licèt plurima tum in meipſo, tum in aliis expertus fuerim) pręter merè Refrigerantia, & Repellentia, quorum uſum jam ſupra docui periculo haud vacare. Et fidenter aſſero, multa, & longa obſervatione ſuffultus, maximam partem eorũ, qui Podagra periiſſe putantur, non tam ipſo morbo, quam ſubleſta, atq; indebita medicatione fuiſſe peremptos. Si quis autem Remediorum externorum, quę pro Anodynis indubitatis habentur, virtutem probare velit, non fucum ſibi faciat, eadem ſub declinatione paroxyſmi particularis (quo tempore dolor jam ſponte ſua ceſſurus eſt) applicando: quin potius ſub initio paroxyſmi iſta uſurpet, & ſtatim edocebitur, quã ficulneum ſit illud auxilium, quam

vana

vana ſpes; cùm hæc Epithemata nocere quandoque poſſint, prodeſſe nunquam. Qua de cauſa egomet jam à multis annis nulla remedia externa adhibui. Pulticula ex pane ſimilagineo cum Croco in lacte cocto, addito poſtea Oleo Roſaceo in pauca quantitate, mihi olim præ cæteris profuit, quę tamen in Paroxyſmi initio nihil prorſus juvabat. Si igitur dolor admodũ ſæviat, æger rectius ſibi conſulet ſe in lecto continendo, donec is aliquantiſper remiſerit, quàm Anodynis utatur: attamen haud abs re fuerit *Laudani* pauxillum veſperi ſumere, ſi dolor patientiam multum vincat; aliter melius omittetur.

At verò cum in externis hujuſmodi Remediis jã ſim, omnino aliquid mihi dicendum eſt de Muſco quodam Indico, *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagrę Curatione, ſi nempe pars affecta eadem accenſa leviter uſtuletur. Quamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europæis* univerſim omnibus pro incognito habeatur, attamen conſtabit antiquioris id eſſe ævi etiam apud nos, illi, qui *Hippocratis* effata jam ante annos bis mille literis tradita voluerit cõſulere. In pręſtantiſſimo illo de *Affectionibus* libro, *Sect.* 5. *pag.* mihi 524. de *Iſchiade* agens, hæc habet, εἰδὲ ἐς ἕν τι χωρίον, &c. i. e. *Quod ſi in uno aliquo loco firmiter conſtiterit dolor, neque Medicamentis expellatur; quocunque loco dolor fortè extiterit, eum limo crudo inurito.* Et paulo poſt de *Podagra* verba faciens: συμφέρει ὃ καὶ τούτῳ, &c. i. e. *Huic eadem, quæ Articulari morbo conferunt, & longus quidem hic morbus eſt, & gravis, minimè tamen lethalis. Quod ſi in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo ſupra articulum inurito; uſtio autem per linum crudum fiat.* Opinor neminem poſſe exiſtima-

re, eam esse differentiam Specificam inter flammam vel à lino, vel ab hoc Musco Indico excitatam, ut hæc illa in sanatione Podagræ plus valeat, non magis quam reputaverit ignem è *Roboris* Segmentis accensum majus aliquid præstare posse illo, qui *Fraxini* ligno alitur. Hæc partis affectæ ustulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque possit) ad doloris commitigationem, evocata scilicet fomitis morbifici parte subtilissima, ac maximè spirituosa, in articulum jam deposita. Attamen beneficium ab hoc remedio partum, cum Indigestionem, quæ Podagræ causa est antecedens, nullo modo attingat, fugax esse oportet, ac breve. Neque opus est, ut dicam, illud in Podagris tantum incipientibus locum habere: quando enim sive à morbi diuturnitate, sive ab importuno, atque indebito Medicamentorum usu, Podagra, ut subinde fit, ad partes internas fuerit conversa, ac proinde ægritudine, torminibus ventris, atque longo hujusmodi symptomatum agmine, potius quam dolore ægrum multaverit, nemo sanus igne utendum esse arbitrabitur.

En vobis omnia, quæ mihi hactenus comperta sunt in hujus morbi curatione. Si quis objiciat multa esse Remedia *Specifica* ad Podagram; ego me ea nescire lubens fateor: & vereor, ne Promissores isti perinde sint ignari, ac sum ego. Et sanè dolendum est, Medicinam, Artem nobilissimam hujusmodi magis, quę sive ab inscitia, sive à pravitate Scriptorum credulis objiciuntur, usque adeo deturpari; cum in omni fere morborum genere hujusmodi aliquid à Nugivendulis tanquam Θεῶν χείρες decantetur pleno ore: &, quod est magis mirandum, quod non tantum in morbis typo indutis hujusmodi deli-

ra-

ramenta obtineant, sed & in minimè formatis, qui ab Organorum læsione aliqua, aut προφάσει externa producuntur, Viris etiam cætera cordatis imponant. Atque hoc satis evincunt *Specifica in Contusionibus* vulgò prædicata, qualia sunt *Sperma Ceti*, *Tegulæ Hybernicæ*, *&c.* quæ omnia id tantum præstant, ut Methodum, qua tractari debuerat hic Affectus, divertant: prout illi satis constabit, qui experiri voluerit, quanto tutius, atque ocyus sanabitur is, qui *Venæ sectionibus*, ac *Purgationibus* utetur *alternatis*, usque dum bene habuerit, neglectis prorsus levidensibus istis, quæ pro more post sanguinem semel eductum sæpe exhibentur; atque etiam ea sudorum sollicitatione, quæ pari passu cum eorum usu solet procedere; à qua partium jamdiu ad inflammationem propensarum excalefactione æger sine causa in vitæ periculum adducitur.

Quod si nihil proficientibus his, quæ attuli, omnibus, adhuc minus sagax videar, & minus copiosus in Medicamẽtis eruendis, enumerandisque, Universa illa proponam, quę *Lucianus* in Τραγοποδάγρᾳ jam plenius collegit, è quibus tam externa, quam interna qui volet eligat: quæ forsan haud minus efficacia sentiet, quam sunt eorum plurima, quę à nonnullis deprædicantur. Apud hunc *Podagræ* Persona ita istos alloquitur, qui Secreta quędam Remedia se habere jactabant, quibus is morbus possit expugnari.

Τίς ἡ ἀνίκητον, *&c.* i. e.

Quis invictam me dominam dolorum
Ignorat Podagram in terra mortalium?
Quam neque Thuris vapor placat,
Neque effusus sanguis aras ad incensas;
Non templum divitiarum undique suspensis ornatum
donariis;

Quam

Quam neque Apollo Medicamentis expugnare valet,
Omnium Medicus in cœlo Deorum;
Non filius Apollinis doctissimus Æsculapius.
Postquam enim enatum est primùm hominibus genus,
Conantur omnes meam elidere potentiam,
Miscentes semper Medicamentorum artificia.
Alius aliam in me experitur artem.
Terunt Plantagines, & Apia mihi,
Et folia Lactucarum, & silvestrem Portulacam;
Alii Marrubium, alii Potamogeitonem,
Alii Urticas terunt, alii Symphytum;
Alii Lentes afferunt ex paluſtribus lectas;
Alii Pastinacam coctam, alii folia Persicorum,
Hyoscyamum, Papaver, Cepas agrestes, Mali Punici Cortices,
Psyllium, Thus, radicem Ellebori, Nitrum,
Fœnum græcum cum vino, Gyrinum, Collamphacum,
Cyparissinam Gallam, Pollen hordeaceum,
Brassicæ decoctæ folia, Gypsum ex Garo,
Stercora Montanæ Capræ, humanum oletum,
Farinas Fabarum, florem Asii lapidis;
Coquunt Rubetas, Mares araneos, Lacertas, Feles,
Ranas, Hyœnas, Tragelaphos, Vulpeculas.
Quale Metallum non exploratum est mortalibus?
Quis non succus? Qualis non arborum lachryma?
Animalium quorumvis ossa, nervi, pelles,
Adeps, sanguis, medulla, stercus, lac.
Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
Alii octono: sed septeno plures.
Alius verò bibens Hieram purgatur:
Alius incantamentis impostorum deluditur:
Judæus alium stultum excantat nactus:
Alius verò remedium petit ab Hirundinis nido.
Ego autem his omnibus plorare impero,

Et

Et facientibus hæc, atque irritantibus me
Soleo occurrere multò iracundior.
Iis verò, qui cogitant nihil adversum mihi,
Benignam adhibeo mentem, faciliſque fio.

Nullus dubito, prudentiſſimos quoſque eorum, qui cum hoc morbo diu conflixere, de omnimoda Curatione deſperantes, Choro, qui iſtius Dramatis Cataſtrophen facit, ſuffragaturos.

Ἤπιον ὦ πάνδημε, &c. i. e.

Lenem, O ubique gentium celebrata, afferas (nobis) dolorem, ò Podagra,
Levem, facilem, non acutum, brevem, haud ſævientem,
Tolerabilem, facilè deſinentem, parum validum, ambulationes non impedientem.
Multi ſunt modi miſerorum:
Sed exercitia dolorum, & conſuetudo
Podagricos ſoletur.
Ideoque æquo animo, ò Complices, obliviſcimini
Dolorum. Si ea, quæ placent, non fiunt,
Tamen etiam præter ſpem accidentibus viam invenire ſolet Deus.
Quivis ſuſtineat Podagra laborantium
Deludi, & derideri:
Talis enim hujus morbi natura eſt.

Ut ſemel finiam, Methodus, quam hìc trado, φαινομένων prędictorum examini innititur; quamque ego ſecutus tam in ipſo me, quam in aliis, morbi levamen percepi. Therapeja *Radicalis*, & uſquequaque perfecta, qua quis etiam à diatheſi ad hunc morbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque in naturę ſinu reconditur, neſcio quando, aut à quibus in lucem extrahenda. Spero nihilominus me hoc ſcripto humano generi commodi

ali-

aliquid contuliſſe, ſi iſtos ſcopulos fideliter indigitaverim, ad quos tùm ipſemet, tùm alii plurimi naufragium fecimus; atque inſuper optimam, quæ hactenus innoteſcit, methodum præmonſtraverim. Non his majora promitto; quamvis à longa cogitationum ſerie, quas huic rei impendere tantùm non ſum coactus, inducar credere, ejuſmodi Remedium quandoque inventum iri. Quod ſi unquam acciderit, inſcitiam ſuam Dogmaticis exprobrabit, atque exinde liquebit, quàm inſigniter tàm in dignoſcendis morborum eſſentiis, quàm in medicamentis, quibus eos aggrediuntur, hallucinentur. Cujus rei exemplum ſatis luculentũ habemus in repertione ſummi illius ad *Febres intermittentes* Specifici, *Corticis Peruviani*. Per quot jam ſæcula homines quique ſolertiſſimi ingenia exercuerant in inveſtigandis harum Febrium cauſis, quibus praxin quilibet aptavit Theoriæ à ſe excogitatæ optime reſpondentem? Quomodo verò hæ Medicationes Theoremata valebant defendere, ex iis conſtat, quorum adhuc recens eſt memoria, in quibus varias Intermittentium ſpecies in variis humoribus in corpore redundantibus collocantes, Curationem ad humorum iſtorum alterationem, atque evacuationem dirigere ſolebant. At quàm inauſpicato id egerunt, eorum in his conaminum fruſtratio, præcipuè verò hujus *Corticis* uſus felicior, palàm faciunt: cujus ope nos nũc temporis tùm humores hujuſmodi omnes, tùm etiam Diætam, & regimen quodcumque ſuſque deque habentes, ac nihil niſi methodum pulveri exhibendo debitam obſervantes, ſcopum rectà attingimus; vix ab illo aberrantes unquam, niſi ęgrum lecto ſine ulla neceſſitate addicimus, dum in ejus uſu eſt: Tanta tamen eſt hujus remedii vis, ut non

ob-

obstante eo incommodi, quod scilicet Febris à lecti calore plus, quam erat opus, intendatur, ęgrum nihilominus ad sanitatem ut plurimum reducat. Interim donec hæc Podagrę curatio radicalis comperta fuerit, quod Medicos omnes, me præ cęteris, optare fas est; hanc meam qualemcunque opellam boni consulite. Quod si minus eveniat, hominum mores ita probè perspectos habeo, ut non multum fallar; & officii mei rationem ita calleo, ut animo neutiquam cadam. Et si sæviſſimi isti cruciatus, impotentia ad motum, cęteraque corporis mala, quę ego per maximam vitę partem sum perpessus (una cum damno rei familiaris, quod sustinui, à Medicina facienda toties adversa valetudine avocatus) aliis quietem, & ἀναλγησίαν possint comparare, erit unde me fructum aliquem miseriarum hujus generis, quas in hac vita toleravi, in aliam migrans percepisse existimabo.

DE HYDROPE.

OMnis hominum ętas, sexus omnis ab *Hydrope* nonnunquam infestatur. Fœminæ tamen huic morbo magis sunt obnoxiæ, quam Viri: verum hos ętate pręsertim ingravescente adoritur, illas ubi jam parere desierint: Steriles autem quandoque etiam juniores occupat. Foveę à digitorum impressione in surarum parte inferiore, sub noctem imprimis conspicuę, manè verò evanescentes, primum hujusce mali indicium dant, quod non perinde certum est Hydropis ingruentis signũ in Fœminis, atque est in Maribus; cùm & prægnantes, & alię, quibus Catame-

menia quavis de causa sistuntur, haud raro idem patiantur. Neque tamen in Viris ejusmodi tumor Hydropem certò indicat: etenim cùm senex quispiam, habitu corporis paulò pleniori præditus, *Asthmate* jam à multis annis laborans, ab eodem derepente, idque Hyemis tempore, fuerit liberatus, mox ingens tumor musculos tibiarum occupabit, Hydropicorum tumores æmulans, qui Hyeme etiam magis, quàm Æstate, tempestate magis pluvia, quàm serena, pariter invalescet, & tamen sine quovis incommodo insigniori eundem ad Libitinam usque comitabitur. Quo non obstante, si generaliter loquamur, suræ, & tibiæ intumescentes, etiam in Viris, pro signo supervenientis Hydropis habendæ sunt; maximè si ita affecti spiritum ægriùs ducant: qui quidem tumor tàm copia, quàm mole auctior in dies redditur, donec pedibus majorem aquarum vim jam respuentibus, crura tentantur, ac postea abdomen ipsum; quod quidem sero è sanguine jugiter decidente repletum, paulatim ad ultimum capacitatis suæ limen distenditur; adeò ut sæpè multos Aquæ Congios intus contineat, quæ in umbilicum, qua data porta, ruentes, quandoque Exomphalon constituunt.

Tria interim hunc morbum stipant Symptomata, *Dyspnœa*, *Urinæ paucitas*, *sitis intensa*. Spirandi difficultas oritur ab aqua Diaphragma comprimente, unde naturalis ejus motus suffl aminatur. Urina idcirco parcè redditur, quia sanguinis serum, quod per ductus urinarios ex lege naturæ excerni debuerat, jam in cavitatem abdominis deponitur, & in cæteras partes eidem excipiendo aptas natas. Sitis est à putredine colluviei seroſæ, quæ à mora in corpore longiore & calorẽ, & acredinem contrahit,

un-

unde æger & febre quadantenus ſemper laborat, & memorata ſiti.

Pro rata, qua æger in partibus, quas morbus obſidet, mole augetur, in reliquis magis, magiſque indies emaciatur, & gracileſcit: tandemque cùm tanta aquarum vis intra abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu in Viſcera nobiliora, & vitalem arcem facto, cataclyſmo quaſi ſubmerſus perit.

Cauſa hujuſce morbi in genere ſanguinis debilitas eſt; unde alimento, quod forinſecus importatur, in ſubſtantiam ſuam convertendo non jam par, idem in extremitates, & pendulas corporis partes explodere neceſſe habet, mox in abdomen etiam, in quo, quamdiu in exigua quantitate hinc inde diſpergitur, natura eidem continendo Veſiculas quaſdam fabricat, donec tandem, modum jam ſuperans, uno Peritonęo ſimul clauditur.

Sanguini autem debilitando operam ut plurimum commodabant, vel nimia ejus per Venę ſectionem, aut alio quovis modo evacuatio, vel morbus aliquis diuturnior, vel perditus ille liquores ſpirituoſos ingurgitandi mos, unde & naturalia corporis fermenta deſtruuntur, & diſſipantur ſpiritus. Hinc eſt, quòd bibaciſſimi quique Helluones ſępius cum hoc morbo, frigido licèt, quàm cęteri conflictentur. E contra etiam Aquę potatio in iis, qui generoſis liquoribus diu aſſueverant, ſanguini eandem noxam infert.

In Fœminis verò, quod notandum eſt, alia quędam, & ab his longè diverſa Hydropis cauſa reperitur, incluſa nępe in teſticulorum alterutro ſaburra, ſeu obſtructio, quę ſenſim ejuſdem craſin ſubvertit; unde in dicto teſticulo repoſita primùm morbi minera, tunica ejuſdem mirum in modum diſtenditur; qua iam tantùm non crepante, natura humori excipien-

piendo Veſciculas quaſdam ſuggerit, quarum tãdem ſive una aliqua, ſive etiam pluribus diſruptis, & in abdominis cavitatem ſe exonerantibus, eadem occurrunt ſymptomata, quæ in Hydrope, quam ſupra depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.

Sunt & aliæ duę Species tumorum abdominis Hydropem mentientes, Fœminis utręque familiares. Prima eſt carnium in partibus intra abdomen excreſcentia pręternaturalis, quæ ventrem in molem haud minus conſpicuam attollit, quam ſolet incluſa aqua. Altera ſpecies flatibus eorum debet, qui non tumorem tantùm, ſed & alia ingravidationis ſigna pariunt. Hęc Viduas ut plurimum exercet, vel etiam mulieres, quę non niſi provectiores ętate nupſerant: atque hæ tam ſuo ipſarum, quam Obſtetricum judicio, quarum Oracula hac ipſa de re conſuluere, motum Infantis jam à tempore conſueto uſque ad legitimum tempus pariendi perſentiſcentes, quin & ad eundem modum, quo gravidę ſolent, ſubinde ęgrotantes, ſororiãtibus inſuper mammillis, & lacte extillante, de faſciis haud rarò, cæteriſque ad excipiendum infantem neceſſariis ſibi proſpexerunt, donec tandem venter pari, quo increverat, gradu, ſenſim detumeſcens, ſpem vanam eluſerit. Neutra verò harum ad eum, de quo agimus, morbum eſt referenda.

Indicationes Curativæ veræ, ac genuinæ, utpote à prędictis Phęnomenis naturaliter quaſi exortæ, vel ad aquarum in abdomine, cæteriſque partibus contentarum evacuationem, vel ad inſtaurandum ſanguinis robur, quo novus earundem proventus pręcaveri poſſit, omnino dirigendę ſunt.

Seri evacuationem quod ſpectat, magni refert, ut diligenter obſervemus in omnibus Hydropicis ea

Ca-

Cathartica, quæ vel ſegniùs, vel minùs potenter operantur, officere magis, quàm prodeſſe: cùm enim Medicamenta Purgantia ad unum omnia naturæ ſint inimica, quo nomine Catharſeos munere funguntur, ſanguinem aliquatenus debilitant, lædunt-que; unde niſi corpus celeriter pervadant, & citiſſimè expellantur, Camerinam eam moventia, quam ſecum abducere nequeunt,& ſanguinem tumultuosè exagitantia, tumorem magis adaugent: quod plus ſatis liquet in eorum pedibus, quibus alvus ita leniter, ac blandè ſollicitatur. Quamobrem, ut cum bonis ægri rebus Purgatio inſtituatur, ſcire oportet, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter, atque ægrè Catharticis cedat, cùm in hoc cardine Curationis omnis, ſive nullo, ſive non niſi magno labore peragendæ negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum eſt, ſollicitè ad facilitatem, vel difficultatem, qua ęgri corpus Catharſin ferre ſolebat, reſpicere omnino convenit; quod non alia via ulla certiùs dignoſci poteſt, quàm ex diligenti inquiſitione, quomodo alia Purgantia Remedia alio tempore aliquo uſurpata opus deſtinatum peregerint. Cùm enim in corporibus Idioſyncraſia quædam inveniatur, quoad facilem, difficilemve Catharticorum operationem, ægrum ſæpiſſimè in vitæ diſcrimen conjiciet is, qui ſenſibile corporis temperamentum, modum ſibi, aç normam ſtatuerit: quando non ita rarò uſuveniat, ut, qui habitus ſunt fermè Athletico, mediocribus Catharticis facilè pareant; cùm qui contrario planè habitu ſunt prædíti, vel fortiſſimis ægrè cedant. Et profectò jam dicta cautio de ægri corporis ad Purgantia ferenda ineptitudine non in Hydragogis tantùm præſcribendis, ſed in aliis quibuslibet Catharticis locum

habere debet. Etenim sæpenumero observavi hypercatharses à Potionibus etiam Lenientibus adductas, ex eo, quòd ęgrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facilè, an verò difficulter expurgaretur. Attamen cùm Hydrops, quod superiùs dixi, prę cęteris morbis quibuslibet Catharsin & validissimam postulet, & maximè celerem; cumq; in hoc morbo Purgatio per ὑπίκρασιν quę in nonnullis aliis prodest, nullatenus admitti debeat, (cùm hujus generis Catharsis non tantùm non imminuat tumorem, sed & adaugeat) Hanc inquam ob causam, expurgatio paulo fortior, & nimia, justo debiliori est pręferenda; pręcipuè cùm *Laudano* non destituantur, certissimo ad Hypercatharsin istiusmodi subitò domandam fręno.

Ad hęc in *Catharticis* omnibus Hydropicorum sanationi dicatis id diligenter est observandum, ut aquę ea maxima celeritate exhauriantur, quam ęgri vires ferre queant; utpotè qui singulis diebus expurgari debeat, nisi quòd sive ob nimiam debilitatem corporis, sive propter Cathartici præcedentis operationem plus satis violentã dies unus, aut alter nonnunquam intercalari possit. Etenim si non nisi post longa intervalla repetatur Purgatio, quantumlibet copiosa Catharsis pręcesserit, aquis denuò affatim colligendis ansam præbebimus; atque ex hac inducarum occasione, quasi victoria jam parta uti nescientes, tandem loco pulsi, re infecta turpiter fugabimur. Adde, quod periculum est, ne aquarum inter viscera mora diuturnior eadem putredine quadam sua inquinet, ac inficiat. Atque insuper, quod parvi ducendum non est, istę aquę à pręgressis Catharticis ita in motum concitę ad noxam inferendam jam propensiores sunt, quàm ubi quiescerent. Tàm ob hanc

hanc itaque cauſam, quàm ob alias ſuprà memoratas, huic Intentioni, quæ colluviem ſeroſam intùs clauſam reſpicit, quàm velociſſimè ſatisfaciendum eſt; neque ab ea, niſi urgente neceſſitate, eſt abſiſtendum, aut ceſſandum, donec omnis aquarum moles omninò demum exantlata fuerit.

Hoc porrò notandum venit, quòd cùm è Praxi conſtet Hydragoga fere omnia, genio quodam ſibi peculiari, ſi ſola exhibeantur, iis, qui ægrè purgantur, parùm admodùm votis reſpondere, quin & largiorem eorundem doſin, non tàm Catharſin, quàm ſanguinis tumultum promovere (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur) Hæc itaque non alium obtinent uſum in hujuſmodi corporibus, quàm ut lenioribus Catharticis ſtimulum addant. Quo non obſtante in iis, qui purgatu ſunt faciles, Hydragoga iſta & celeriter, & cum magno effectu operantur.

Quocirca in iſtis, qui Catharſi promptè cedunt, *Syrupus de Spina Cervina*, etiam ſolus, Aquas ſat copiosè elicit. Quod quidem Remedium in his aquas ferè ſolas, eaſque in magna quantitate educit, nec ſanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratiorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantùm habet incommodi Syrupus ille, quòd inter operandum ingentem ſitim provocet. Quòd ſi idem vel in ſumma doſi aliis propinetur, qui ægrè expurgantur, neque multæ ſequentur dejectiones, neque eæ multa aqua, ut debuerant, refertę.

Equidem probè memini, cùm tunc primùm ad Hydropem curandũ invitarer, me annis abhinc 27, aut circiter ad Matronam quandam piam, & honeſtam, nomine *Saltmarsh*, *VVeſtmonaſterii* commorantem, fuiſſe accerſitum; cũjus abdomen Hydrops,

quo atrociorem nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendæ evexerat: huic ego Syrupi prædicti Unciam unam ante prandium, qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix potest, quàm magnam aquarum vim per sedem deturbavit, idque nullo excitato tumultu, absque ulla virium ęgræ jactura: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, nisi quod diem unum, alterumve intercalari paterer, si quando paulò infirmior videretur. Atque ita aquis sensim eductis, venter in dies detumuit, ipsaque prorsus convaluit. Ego fiducia planè juvenili, atq; hominis inexperti, credebam me ejusmodi medicamen possidere, quo Hydropes quoscunque possem debellare: verùm hujusmodi erroris intra paucas septimanas admonebar. Cùm enim non ita diu post ad aliam Fœminam eodem morbo laborantem, qui Febri Quartanę diuturniori supervenerat, medicinam facturus accederem, eundem Syrupum propinavi, quo sępiùs repetito, & dosi gradatim aucto, morbum lacessebam; at cùm aquarum evacuationem frustrà tentarem, Catharsi non procedente, tumore autem ventris magis aucto, missum me fecit ęgra; atque alterius Medici ope, qui remedia efficaciora adhibuit, si benè memini, sanitatem recepit.

Ubi igitur constiterit, ęgrum eo esse corporis habitu, ut Cathartica Leniora nec celeriter, nec cum bona euphoria opus suum peragant, Fortiora tentanda. Quo in casu, ut modò innui, notandum est, quòd licèt Hydragogorum pauca, si sola exhibeantur, votis respondeant, lenioribus tamen calcaris vice permista, efficaciissima omnino sunt. In hujusmodi corporibus, exempli gratia, sequentem Potionem cum successu sæpe numero pręscripsi. ℞ *Tamarind.*

rind. ʒſs. *Fol. Sen.* ʒii. *Rhei.* ʒiſs. *Coq. in q. ſ. Aq. fontan. ad* ʒiii. *in Colatur. diſſolv. Mann. & Syr. Roſar. ſolut. an.* ʒi. *Syr. de Spin. Cervin.* ʒſs. *Elect. è ſucc. Roſar.* ʒii. *m. f. Potio.* Quę tamen potio nonniſi Robuſtioribus exhibenda eſt, quibus alvum ſolvit, ubi cętera id pręſtare nequiverint; quod multiplici experientia ipſius probavi. Vel ℞. *Vini alb.* ʒiiii. *Zalap. ſubtiliſſ. pulv.* ʒi. *Zinzib. pul.* ϑſs. *ſyr. de ſpin. cervin.* ʒi. *m. f. potio, ſumenda ſummo mane, repetendaq; ſingulis, vel alternis diebus pro ratione virium.*

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud infrequens, quo illi ſatis commodè utentur, qui à repetito aliorum purgantium uſu abhorrent; quãdo ęgrum calefaciat inter purgandum, tum etiam corroboret, *ex. g.* ℞. *Rad. Lalap. contuſ. Hermodactyl. an.* ʒſs. *Scammon. crud.* ʒiii. *fol. Senn.* ʒii. *Glycirrhiz. raſ. ſem. Aniſ. Carni an.* ʒſs. *Summit. Abſynth. fol. Salv. an. m.* i. *Infunde frigid. in* lib. iii. *Aq. vitæ vulgaris, & coletur tantummodo uſus tempore. Cap. cochlear.* i. *hora ſomni, &* ii. *mane ſequenti.* Augendo, vel minuendo doſin pro ratione operationis.

Reſtant verò Medicamenta duo, me judice, Palmaria, & in iis, qui nonniſi ęgrè purgantur, cęteris, quę vel ſuprà enumeravi, vel adhuc comperta habeo δραστικώτερα, *Elaterium* intelligo, & *Infuſionem Croci Metallorum; Elaterium*, ſive *Fæcula Cucumeris agreſtis* potenter in permodica quantitate vires ſuas exerit in conturbanda alvo, & fęcibus cum ſeroſis, & aquoſis humoribus copiosè egerendis, adeò ut ejus grana duo pleriſque, in genere loquendo, corporibus doſis aptiſſima ſint. Ego permiſcere ſoleo *Pil. ex Duobus* ϑi. quas in Pilulas tres exiguas formandas, ac manè ſumendas impero.

Infuſionem Croci quod ſpectat; ejus ʒ. iſs. (vel

purgatu difficillimis ℥ii.) manè exhibita, & quotidie pro ęgri viribus reiterata, quamlibet prima facie haud aliud promittat, quàm colluviem in ventriculo ſtabulantem egerere, tandem tamen efficiet, ut abdomen ab aquarum ſuperincumbẽtium onere liberetur. Præterquam enim quòd, ceſſante Vomitione, in Catharſin τὴν κάτω ſolet deſinere, neceſſe eſt omnino, ut cùm tanta fuerit agitatio, concuſſioque tàm Ventriculi, quàm viſcerum, à tam inſigni aquarum corrivatione quaſi circumſeptorum, earundem evacuatio per ductus communi naturæ lege haud ſatis patentes, conatum ita vehementem inſequatur. Veruntamen ſi prædictum Vomitorium inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tàm *Electuarium de Succo Roſarum, quàm Syrupum de Spina cervina* ſoleo poſt tertiam, aut quartam doſin meræ infuſioni Croci Metallorum quandoque, licèt rariùs, adjicere. Ex. gr. ♃. *Aq. Card. Ben.* ℥iii. *Infuſ. Croc. Metallor.* ℥iſs. *Syr. de Spin. cervin.* ℥ſs. *Elect. de Succ. Roſar.* ʒii. *m. f. Potio.*

Quòd verò dentur ejuſmodi cęci meatus, per quos aquæ ex abdominis cavitate ad inteſtina transferantur, de facto liquet; cùm quotidiè obſervemus Hydragoga tantam aquarum in abdomine incluſarum vim per ſeceſſum educere, perinde ac ſi primitùs in ipſis inteſtinis continerentur. Cui tàm duro nodo cùm parem cuneum haud facilè inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici omnium ſęculorum judicio ſapientiſſimi, optimique, *Hippocratis* ſcilicet, qui in libro de Priſca Medicina hæc habet. Λέγουσι δέ τινες καὶ ἰατροὶ, καὶ σοφισταὶ ὡς οὐχ ἑνὶ δυνατὸν ἰατρικὴν εἰδέναι, ὅστις μὴ οἶδεν ὃ τί ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ ὅπως ἐγένετο πρῶτον, καὶ ὅπως συνεπάγη· ἐγὼ δὲ τουτέων μὲν ὅσα τινὶ εὕρηται σοφιστῇ, ἢ ἰατρῷ, ἢ γε-

ἢ γέγραπται περὶ φύσεως, ὅσον νομίζω τῇ ἰατρικῇ τέχνῃ προσήκειν, ἢ τῇ γραφικῇ, i. e. *Medici quidam, & Sophistæ dicunt, quòd impossibile est eum medicinam cognoscere, qui non novit quid sit Homo, & quomodo primum factus, & compactus sit. Ego verò ea, quæ ab aliquo Sophista, aut Medico de Natura dicta, aut scripta sunt, minùs censeo ad Artem Medicam spectare, quàm ad Pictoriam.*

Attamen (ne vel divinus hic Author erroris ullatenus insimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantiæ suæ patrocinium quærant) apertè dicam, me quantum attentissima cogitatione, eaque ad Praxin (quæ Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relata assequi valeam, utcunque existimare, quòd necesse omnino sit, ut Medicus structuram humani corporis probè calleat, quo rectiùs veras ideas & naturæ, & causarum quorundam morborum animo concipere, ac formare queat. Neque enim fieri potest, ut qui Renum fabricam ignorat, ductuumque exinde ad Vesicam tendentium, conjicere possit, unde oriantur Symptomata illa, quæ à *calculo* vel in pelvim, vel in ureteres altiùs impacto pendent. Nec minus Chirurgum oportet eandem humani corporis structuram perdiscere, quo meliùs inter operandum ab iis vasis, sive aliis partibus abstineat, quæ, si violentur, ægro exitium afferant. Sed nec ossa dislocata ad situm naturalem rectè poterit reducere, nisi eam ossium compagem, *Sceleton* dictam, curiosè inspexerit, atque animo comprehenderit.

Hujusmodi itaque humani corporis notitia omnino necessaria est; quam qui non habet, cum quibusdam morbis *Andabatarum*, quod ajunt, more pugnabit, aut sine Nautica pyxide tentabit mare.

Porrò hæc ſcientia, & citò, & facile acquiritur, cùm id præ cęteris difficilioribus habeat compendii, quod αὐτοψία in cadaveribus vel humanis, vel animalium quorumlibet perdiſcatur, idque nullo ferè negotio, etiam ab iis, qui mente, ac judicio minus valent. Veruntamen in Acutis quibuslibet, quod genus plus, quàm duas tertias morborum partes comprehendit, atque porro in Chronicis pleriſque, omnino fatendum eſt τὸ Θεῖον ineſſe, ſive ſpecificam proprietatem aliquam, quam nulla unquam contemplatio à ſpeculatione corporis humani deducta queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum diſſectione præcipuam locarent operam, tanquam exinde potius, quàm ex φαινομένων naturalium, ut & *Juvantium*, & *Lædentium* diligenti obſervatione, promoveri poſſit Ars Medica; id opinor, ut maximè caveri in loco prædicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricæ humani corporis notitiam carpere, ac ſugillare.

Et profectò Virum tantum, tamq; ſapientem nullo modo potuit latere, humanam omnem inveſtigationem ultra generalem ejuſmodi notitiam pertingere non poſſe. Licèt enim diligenti in ſecandis cadaveribus inquiſitione, ac ſcrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus ſuis utitur, in conſpectum veniant, vaſaque itidem nonnulla, per quæ ſucci ab his ad illas corporis partes tranſmittuntur; quæ tamen hujus motus ſit origo, & cauſa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microſcopium quodvis, vel exquiſitiſſimè elaboratum exiles iſtos meatus, per quos Chylus ex. gr. ex inteſtinis in vaſa Chylifera tranſcoletur, vel per quos ductus ſanguis per Arterias derivatus in Venarum oſcula reducendus tranſmittatur, poteſt detegere.

Quin-

Quinimò ſunt & alii ferè innumeri, iiq; magis adhuc affabrè concinnati, meatus, ac pori in hac miranda hominis compage, quos nemo hominum ne per ſomnium quidem vidit, cùm rudis, & indocta, (ſit verbo venia) Cognitio noſtra in rerum cortice omnis fermè verſetur, ac ad τὸ ὅτι, ſive quòd res hoc modo ſe habeat, ferè tantùm aſſurgens, τὸ διότι, ſive rerum cauſas nullatenus attingat. Utut ſe res habeat, haud difficili inveſtigatione ſcire poſſumus, quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) ſufficit in eorum Curatione morborum, qui hujuſmodi peritiam, quod ſuprà dixi, ſibi vendicant: maximè verò quantum nos impellat ad divinum Artificem ſumma animi demiſſione adorandum, dum ſtupendum ejus artificium contemplamur in iis, quorum ratio nobis innoteſcit, tùm illud longè excellentiſſimum in cæteris, ad quæ prorſus cæcutimus.

Et ſicuti *Hippocrates* eos reprehendit, qui huic in humanis corporibus ſpeculandis curioſitati, & περιεργίᾳ plus dant, quàm obſervationibus practicis, ac proinde quàm ipſius naturæ judicio; ita pari jure prudens vir quiſpiam in hoc noſtro ſęculo eos culpare poſſit, qui exiſtimant, Artem Medicam nulla re alia magis promoveri poſſe, quàm novis *Chymicorum* inventis. Quanquam enim ingrati prorſus animi eſſet non libenter agnoſcere id emolumenti, quod Chymiæ acceptum debemus, eo quòd utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus ſatisfaciendis perquam accommoda (inter quę vel hoc ipſum *Emeticum*, de quo jam agimus, haud infimum locum tenet) nobis ſuppeditaverit: atque eam ob cauſam, ſi intra Pharmacopęæ limites contineatur, Ars eſt ſatis quidem laudabilis: attamen nec illi culpa, aut ſaltem errore vacant, qui cerebrum ſibi eouſque exca-

excalefaciunt, ac torquent, ut tandem arbitrentur Artem Medicam in hoc præsertim deficere, quòd Remediis magnis, atque efficacibus à sola *Chimicorum* præparatione, atq; opera nobis subministrandis, indigeat; Cùm ei, qui rem rectè perpenderit, satis liqueat, prȩcipuum Medicinæ faciendȩ defectum non in eo verti, quòd nesciamus, quo pacto huic, aut illi intentioni satisfacere debeamus, sed quòd non satis sciamus, quȩnam sit illa Intentio, cui satisfaciendum est: Cùm vel rudissimus quispiam Pharmacopolæ servulus intra dimidium horȩ quadrantem certum me faciet, quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo æstuantem; at verò in palæstra medica probè exercitatus sit oportet, qui pari certitudine me docere queat, ubi hoc, vel illud remediorum genus in usum revocare debeam per omnem morborum, ac Curationum circuitum.

Et quidem certissimus sum, nihil ȩquè ad judicium hac in re ritè formandum conferre, atq; observationem exactissimam φαινομένων naturalium, & morborum, & pariter eorum, quȩ in Praxi cernuntur à *Juvantibus*, & *Lædentibus* derivata, post ea sive Remedia usurpata, sive etiam Medendi methodum istam, quibus morbos depellere satagimus. Hæc si diligenter inter se collata fuerint, mihi ostendent & morbi naturam, & insuper undenam Curativæ Indicationes desumendæ sint longè meliùs, certiùsque, quàm si ad speculationem naturæ hujus, aut illius principii corporis concreti tanquam ad *Cynosuram* cursum dirigam. Etenim vel exquisitissimæ hujus generis Dissertationes nihil aliud sunt, quàm Metaphora bellè deducta, ornataque: quæ etiam ad eorum instar omnium, quæ in scena imaginationis

nis, non verò in ipsa rerum natura fundamentum habent, dies delebit, ac proteret, cùm *Naturę judicia* rerum veritati superstructa, non nisi cum ipsa natura interciderint.

Quamvis autem *Hypotheses* speculationibus Philosophicis innixæ futiles sint prorsus, cùm nemo hominum scientia intuitiva præditus sit, qua fretus Principia queat substernere, quibus mox superstruat; attamen si *Hypotheses* ab ipsis rebus factis fluant, ex eis tantùm observationibus natę, quas Phęnomena Practica, & naturalia suggerunt, stabiles manent, & inconcussę: ita ut licèt Praxis Medica, si scribendi ordinem respicias, ex Hypothesibus orta videatur; nihilominùs ipsę Hypotheses, si modò solidæ fuerint, ac genuinæ, Praxi quadantenus originem debeant. Exempli gratia, in *Affectione Hysterica* non ideò Chalybeatis utor, cæterisque sanguinem invigorantibus; nec ideò ab evacuantibus me tempero (nisi scilicet in statis quibusdam circumstantiis) & Remedia potius Paregorica impero, quia primùm pro concesso habui hunc morbum à debilitatis, fractisque spiritibus Animalibus pendere: verùm cùm φαινομένων Practicorum constans observatio me docuisset, Cathartica exhibita morbi symptomata semper auxisse, his verò contraria eadem symptomata consopire solere, ex hac, aliisque φαινομένων naturalium observationibus Hypothesin meam desumpsi, ita ut Philosophus Empirico hic famularetur. Quòd si ab Hypothesi cæpissem, ea planè ratione insanirē, atque ille, qui tabulata, tignaque domus superiora prius velit erigere, quàm fundamentū jecerit: quod quidem istis tantùm convenit, qui in Aere *Castella*, quod ajunt, solent extruere: his enim certo quodam privilegio ab alterutra extremitate licet ordiri.

Sed

Sed ut ad rem redeam: Quicunque demum sint meatus isti, per quos aqua ex abdominis cavitate in intestina deducitur, certissimus sum, Vomitionem à dicto Emetico excitatam easdem potenter evacuare, idque non solùm deorsum per sedem, sed & sursum per ipsum Ventriculum, atque Os in vomendi actu. Etenim post duas, vel tres evomendi vices, aquæ non tàm medicamenti vi secretoria elici videntur, quàm ruptis quasi repagulis, & claustris reseratis, pleno alveo effundi: quod satis constat ex earumdem eruptione, atque impetu sæpe facto inter ipsa vomendi spatia, sive intervalla.

Mense Augusto postremùm elapso, Paupercula quædam annos habens 55. aut circiter, opem meam imploravit. Febre intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat inclusa ferè per triennium, à frigore multum passa erat, venter deniq; ad tantam molem increverat, ut ei parem nunquam hactenus viderim: Ego ℥iss. *Infusionis Croci Metallorum* singulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium ægræ ratione, usque dum doses omnino sex hausserat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus supprimebatur, quam postea quandoque per intervalla reddebat, sed rarò admodum: quò frequentiùs Emeticum repetebat, eò majorem aquæ copiam solebat rejicere, idque sub finem tàm per os, quàm per sedem. Verùm post tertiam dosin tumor subsidere, atque imminui cepit, & post quatuordecim dies filo, quo crassitiem corporis inflati jussu meo fuerat dimensa, judice, ac teste, jam tribus pedibus gracilior comparuit, atque aliquot aquæ Congios, supputatione ex iis, quę mihi ipsa narravit, facta, ἄνω, καὶ κάτω egessserat: Ita ut quæ priùs in lecto non nisi erecta dormiebat, ne decumbens ab

aqua-

aquarum pondere ſuffocaretur, jam capite in pulvinar reclinato ſecura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio ſe movere potuerit. Cùm verò dicta Emetica operandi violentia *Vapores*, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut iiſdem diutiùs morbum laceſſere tutum non foret, & tamen tàm ex reſidua adhuc ventris mole, quàm aquarum rotatione, quã toties percipiebat, quoties ſe in alterutrum latus convertebat, & veſtigiis inſuper rei cujuslibet prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus ſatis liqueret multum aquæ adhuc in corpore reſtare: ob cauſàm jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus propriè dictis cogebar abſolvere. Poſthac igitur vel potionem Purgantem ſupra dictam, vel aliud quoddam Hydragogum præſcripſi; idque vel rarius, vel ſæpius, prout vires ejus ferrent, aut Vapores minus infeſtarent. Etenim & Catharſis per inferiora Affectus Hyſtericos aliquatenus invitabat, licèt non ita graves, & violentos, ac ſolebant Emetica. Atque in hac methodo perſiſtebam; donec prorſus convaluiſſe videretur. Quæ dum fierent, hæc mihi præcipuè obſervanda occurrebãt: Primò, quòd iis diebus, quibus a Purgatione feriabatur, nonnunquam magnam aquarum vim per ſedem excernebat, atque etiam ſub finem per meatus urinarios, vel ad Congii menſuram; quamlibet non ultra lib. iſſ. vel lib. ii. Potus pro ſingulis diebus concederem: ita ut portæ omnes, atque canales undicunque patere viderentur. Secundò notatu dignum erat, quòd curatione fere abſoluta, ſi quando Vapores a Catharticis commoti tumultuarentur, venter maximè verſus ſuperiora intumeſcebat, tanquam novo aquarum proventu denuò repletus foret, quod tamen fieri non poſſe ſciebam, cùm ita parcè bibiſſet, ac proinde tumo-

rem

rem illum à flatibus, quos peperit ἀταξίᾳ ista à Catharticis provocata, tantùm oriri: quod meum judicium eventus comprobavit. Licèt enim vel Congium aquæ, eo die, quo purgabatur, ejeciſſet, mox tamen cœpit intumeſcere; nec remittebat tumor ille, ad guttur uſque aſſurgens, & dyſpnœa affligens, donec corpus à Purgantium moleſtia liberatum, ſtatum naturalem, ac quietem reciperet; quo facto, & tumor, & cætera ſymptomata derepente evaneſcebant, donec à ſuccedente Catharſi de novo irritarẽtur. Denique & hoc animadvertendum erat, quòd cùm præfata Fœmina annum agens quinquageſimũ quintum, fluxum Menſtruum jam ab annis aliquot non fuerat paſſa, attamen Menſes magno quaſi flumine erumpebant denuò; qui ſanguinis fluxus debilitati, & evacuationibus prægreſſis additus ingens Affectuum Hyſtericorum agmen adducebat, dolorem ſc. in dorſo, & circa regionem Splenis vehementem, Cephalalgiam, & Tuſſim ferinam. Adhæc tametſi poſt tàm inſignem Aquę quantitatem per os, ſedem, & urinas eliminatam omnino credibile eſſet non multum in corpore reſtare, attamen venter haud minus protuberabat, quàm nulla adhuc evacuatione tentata ſolebat. Quamobrem ad hos motus ſedandos, qui etiam ad ſeptimanam à poſtrema purgatione negotium faceſſebant, coactus ſum ad quatuor noctes continuas *Diacodii* ℥iſs. propinare; quæ etiam Doſis erat repetenda, niſi ſomnus intra horas tres inſequeretur. Quo tandem pacata ſunt omnia, & tumor diſparuit.

Hoc interim obſervari velim, quòd ſi leviculo aliquo ventris tumore tentetur æger, non ita promptè educuntur aquæ per Infuſionem Croci Metallorum, ac in Aſcite grandiore, ubi ingens aquarum copia

copia aggesta fuerit: etenim vel ipsa aquarum moles, dum Emetici operatione agitatur, ac concutitur, ad earundem evacuationem mirè conferet: atque eam ob causam, nisi venter in tumorem insignem attollatur, omnino convenit, ut tota res evacuationibus per inferiora committatur.

Est & aliud Medicamentum satis vulgare, ac simplex, quod Hydropem pari ratione, qua illud, de quo modò egimus, expugnat: Nempe manipuli iii. *Corticis interioris Sambuci* à ligno derasi in lib. ii. aquæ, & lactis simul mistorum, ad lib. i. incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera serò quotidie assumatur, donec æger convalescat. Hoc remedium & vomitionem ciet, & catharsin, pariter ac Crocus Metallorum; ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliqua specifica: quocirca si neutram harum operationum præstet, vel si mediocriter, ac parcè, ne hilum prodest quidem: ubi verò alterutram producit efficaciter, maximè verò si utramque, mirè ad hunc morbum debellandum confert.

At sanè, quod serio animadvertendum est, haud raro accidit, ut aqua non solùm in crura, ac tibias deturbetur; sed etiam in ipsam abdominis cavitatem depluat, quæ tamen Medicamentis Catharticis, sive ἄνω, sive κάτω ducentibus, omnino elicienda non est. Verbi gratia, quoties hujusmodi tumor vel Phthisin: diuturnam excipit, vel à viscerum alicujus labe, ac putredine nascitur; vel à sanguinis tono, si ita loqui fas est, non tantùm relaxato, sed & deperdito, ac spiritibus penitus exhaustis, vel à longa Fistularum in partibus carnosis mora, quæ copiosam saniem egesserant; vel à nimia debilitate, atque evacuatione tàm humorum, quàm spirituum, quas advocavit sive sali-

vatio,

vatio, ſive ſudatio, ſive etiam Purgatio juſto intenſior, & Diæta tenuis, quæ in Luis Venereę Curatione, etiam magis, quam res poſtulabat, fuerant adhibitæ. In his, atque aliis morbis ad hunc modum factis, ęger non tantùm non juvabitur a Catharſi, ſed, imminuto adhuc amplius ſanguinis tono, augebitur malum. Quamobrem rebus ita ſtantibus, omnis Curationis Cardo in ſanguine, ac viſceribus omni ope corroborandis, firmandiſque omnino vertetur. Inter cætera hujus ordinis, pręter Remedia Confortativa infra enumeranda, ego certiſſimo Experimento edoctus ſum, aeris mutationem, & in aere libero Exercitium, quale quale demum æger ferre potuerit, huic Indicationi apprimè reſpondiſſe; ſpiritibus ſcil. quaſi nova vita hoc pacto afflatis, atque Organis Excretoriis ad penſum ſibi debitum denuò revocatis.

Eſt etiam ubi abſque omni iſtiuſmodi προφάσει, Intentioni iſti, quę aquas evacuandas reſpicit, nec Catharticis, nec Emeticis ſatisfaciendum eſt: quoties enim vel æger conſtitutione eſt infirmiore, vel Fœmina Vaporibus, atq; ataxiis ſpirituum animalium admodum obnoxia: fieri non poteſt, ut Catharticis, & multo minus, ut Emeticis res geratur. Hic itaque aquarum evacuatio *Diureticis* committenda eſt. E quorum familia, licèt quamplurima in Medicorum ſcriptis magni ſint nominis, efficaciſſima tamen (ne dicam ſola) mihi videntur ea, quæ è *Salibus Lixivialibus* fiunt: neque quicquam refert, è quorum vegetabilium genere cineres petantur. Quandoquidem verò vix aliud vegetabile *Geniſta* ſit parabilius, & in hoc morbo benè audiat, ego ut plurimum *cinerum* ejus lib. i. *in Vini Rhenani* lib. iiii. frigide infundi jubeo, addendo *foliorum Abſynthii vul-*

vulgaris pugillum unum, alterumve. Liquoris per filtrationem colati ℥iv. manè, hora quinta pomeridiana, & ſero, ægro jugiter hauriendas impero, uſque dum tumor evanuerit. Quo ſolo Remedio Hydropes pro deploratis habitos curatos vidi, in iis, quorum Craſis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad ſecundam Intentionem properemus) quę ſunt proxima cauſa morbi, jam penitus evacuatis, non niſi ad dimidiam Curationis partem ut plurimum perventum eſt, niſi ſanguinis etiam debilitati, quę prima morbi origo fuit, occurratur longo, & aſſiduo Medicamentorum *Calefacientium*, & *Corroborantium* uſu, unde novus aquarum proventus præcaveri poſſit. Quamvis enim in junioribus ſæpe contingat, ut aquis rite expurgatis ſine alio quovis prędidio convaleſcant, cum eorum calor naturalis jam ab aquarum onere, ac preſſura liberatus, dictorum Remediorum vices ſupplere valeat; tamen in ętate provectioribus, aut iis, qui aliàs minus ſano corporis habitu ſunt prędiți, omnino neceſſe eſt, ut ſtatim ab aquarum eductione jam abſoluta, ad eorum ſimplicium uſum, quæ ſanguinem excalefaciunt, invigorantque, protinus confugiant. Inter quæ ea, quæ ego jam ſuperius in *Podagra* curanda laudavi, ſive ipſa Remedia ſpectent, ſive *ſex Res non naturales*, prędter illa, quę jam dicentur, locum habere poſſint; (niſi quod *Vinum*, à quo in Podagra prorſus eſt abſtinendum, non tantum non noceat Hydropicis, ſed & proſit admodum, ſi pro potu ordinario uſurpetur) Cum hi duo morbi id habeant commune, quod eadem Remedia Corroborantia utriuſque cauſæ originali adverſentur. Fatendum eſt interim, quod cum tam

ex manifeſtis Phœnomenis, quàm à juvantibus, & lædentibus edocti ſimus tùm hoc, tùm alios plures *morbos Chronicos* ſanguinis debilitati, atque *indigeſtioni* ortum debere, nec ulterius progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice hęremus; nec in eſſentiales eorundem differentias, & ſpecificas Humorum depravationes ab iſtiuſmodi Indigeſtionibus prognatas (quæ quidem ἀπεψία communis omnium ſtirps eſt) quimus penetrare: Uti neque varias illas ſpecificationes, quæ in morbis Acutis ab una eademque cauſa, ſanguinis nempe *inflammatione* fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tàm in his, quàm in Chronicis morbis, cùm *Specificis* careamus, Curationem non ad Eſſentialem morborum naturam, ſed ad cauſam eorundem magis generalem dirigere cogimur; Curandi methodum ſubinde variantes, vel pro indicio naturę ſpontaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experientię, cui potiſſimùm Medicationis generi quilibet morbus facillimè concedat, dictantis, filum ſecuti.

Porrò ad hanc, de qua jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut ſanguis corroboretur, ſive aquarum evacuatio per hoc Diureticum, ſive per Catharſin, vel etiam Vomitionem procuretur, ut ſuprà, omnino neceſſe eſt, ut ęger, quantum res ferat, *Vinum* potare teneatur, dum in curando eſt, (modò ne priùs incipiat ὀινοπροσίδω, quàm meatus quadantenus recluſi fuerint, & porta aquis data) vel ſaltem loco vini Cereviſiam aliquam è generoſioribus; cùm liquores tenues, ac refrigerantes quilibet, utut ægri palato arrideant, qui ferè ſemper in hoc morbo ſiticuloſus eſt, eum magis Phlegmaticum reddant, & aquis obſtetricentur: rarò itaque, aut nunquam hi ſunt concedendi. Atque è diverſo li-

quo-

quores generosi, modò non sint spiritus per distillationem eliciti, usque adeò sanitatem promovent, ut vel soli aliquando amissam revocaverint; utique in morbi initio, nondum multa aqua distento abdomine; præsertim si Herbis calefacientibus, & confortantibus fuerint imprægnati. In Pauperibus, verbi gratia, quorum res angusta domi meliora remedia non permittebat, *Cerevisia fortis*, in qua quantitas sufficiens *Rad. Raphan. Rustic. fol. Absynth. vulgaris, Cochlear. hortens. Salviæ, Centaurii min. summitatum Genistæ* inclusa fuerit, meo consilio usurpata pro potu ordinario, sola fuit instar omnium. Proditioribus Vinum Canarinnm eisdem herbis amaris potest similiter impręgnari, cujus haustulus bis, terve de die inter Medicamenta suprà memorata deglutiendus est. Vel si id palato minus allubescat, *Vinum Absynthites* vice ejus substituatur, de quo ęger sumere possit cochlearia ix post *Electuarii Digestivi* (in *Tract. de Podagra* descript.) ʒii. horis medicinalibus, *i. e.* manè, quarta pomeridiana, & nocte, devorandas. Electuarium hoc huic intentioni faciendo satis, Corroborantia quęlibet Medicamenta longo post se intervallo linquit alia. Hic verò magni momenti est, quòd ęger parcè admodum bibat liquores istos, qui minus generosi sunt, quandoquidem omnes, qualescunque demum sint, aquis nonnihil incrementi dant; adeò ut vel omnimoda abstinentia à potu nonnullos sanaverit: atq; ob eam causam, si liquoribus istis quandoque indulgendum sit, ęger tamen admodum parcè eos bibat; Veruntamen cùm sitis magna huic affectui se comitem adjungere soleat, quam insuper à potu tenuiori abstinentia adaugeat, è re erit, ut ęger sæpiusculè aqua frigida *Spiritu Vitrioli* acidulata os colluat, aut *Tamarindos*

in ore ſubinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum verò deglutiens, præ eorum frigiditate, quę morbo minùs convenit.

Verùm inter *Corroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum ſibi vendicat, ſanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob cauſam & *Allium* hic adeò conducit, cùm eo ſolo, miſſis evacuantibus, Hydropem ex aliorum præſcripto, non meo, depulſum noverim.

Eſt enim obſervandum, eum Hydropem, qui vel pedes tantùm inflavit, vel etiam ventrem, ſed modicè, non ſtatim Curationem per Emetica, & Cathartica ſibi depoſcere; ſed hujuſmodi liquoribus præfatis calefacientibus, & corroborantibus haud rarò cedere. At verò præ cæteris ſeriò animadvertendum eſt, quòd quoties hunc morbum ſolis corroborantibus, vel etiam Lixivialibus aggredimur, ęger nullo modo expurgandus eſt, ſive mitiori, ſive fortiori quocunque Pharmaco, tantiſper dum ſanguinis corroborationi navatur opera: evertet enim Catharticum quicquid Corroborans ſubſtruxerit; quod vel invitus agnoſcat oportet, qui obſervaverit tumorem, qui ab uſu Corroborantium jam imminui cœperat, mox à Purgatione augeri. Etenim tametſi cùm Intentioni iſti aquas educendi ſatisfacere cupiamus, haud abs re fuerit, etiam Corroborantia ſubinde exhibere; tamen cùm tota res in iſto ſolùm cardine vertitur, ut ſanguis corroboretur, omnino neceſſe eſt, ut à Catharticis abſtineamus.

Notandum eſt autem, ægrum non ſemper ſanari, quamvis utrique Indicationi ſatisfecerimus, *i.e.* tùm Aquæ in abdomine congeſtæ omnino eductæ fuerint, tùm etiam Calefacientia, & Corroborantia poſteà

ſteà ad præcavendum novum aquarum proventum fuerint exhibita. Etenim non rarò contingit, ut *Aſcites* ad multos annos perdurans diuturna aquarum in viſcera incubatione eorum ſubſtantiam perverterit, & quaſi ſemi-coxerit; & tàm ipſa viſcera, quàm partes vicinas corruperit penitùs, glandulas præternaturales, & Veſiculas ſanie turgidas generãs, & omnia intra abdominis cavitatem contẽta in putrilaginem quaſi quandam convertens: prout in eorum cadaveribus, qui ab Aſcite inveterato ſunt interempti, Sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam provectus, Artis ſubſidia, quantum video, contemnit. Nihilominus Medici eſt, cùm certò ſcire nequeat, quantum adhuc noxæ viſceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri Remediis tàm Evacuantibus, quàm Corroborantibus: & neque animo ipſus cadere, neque ægro ut cadat author eſſe debet. Cui rei ob hanc potiſſimum cauſam danda eſt opera, quoniam in permultis Affectibus, morbi fomite jam penitùs exantlato, Natura, quæ noctes, atque dies noſtris rebus invigilat, cõſulitque, ſponte ſua mirum in modum machinatur, quo ægrum à pernicioſis morbi reliquiis muniat, ac tueatur. Quamobrem omnis Aſcites, quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funeſtam cladem viſceribus intulerit, haud alio modo tractari poteſt, quàm ſi nunc primùm occœperit.

Topica, ſive Remedia *Externa*, quantũ ego obſervare potui, nihil egregium in hoc morbo præſtiterunt unquam. Ea minus ſaltem nocuere, quæ in forma ſive Cataplaſmatis, ſive Linimenti abdomini ad tumorem diſcutiendum fuerint applicata: Neque tamen video, quo pacto aquæ poſſint diſcuti. Verùm & alia ſunt à nonnullis Remediorum loco præſcri-

pta, quæ ita non prosunt, ut etiam obsint plurimum: Hujusmodi sunt *Unguenta Catharticis* fortioribus confecta, atque abdomini adhibita; *Vesicatoria* item cruribus,& tibiis superimposita, ubi cutis in magnam molem fuerit protensa,ad aquas scil.hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis est periculosum; cùm à primo vis simplicium Cathartica ita penitus nonnunquam musculis, ac membranis impingatur, ut excitetur Hypercatharsis, nulla Remediorum ope unquam sistēda. *Vesicatoria* autem locis prædictis, ab Empiricis applicari solita, calorem naturalem jam fermè aquis obrutum, deficientibus item spiritibus Animalibus,omnino extinguunt, & *Gangrenam* (plus satis in hoc casu familiarem) sæpenumero invitant. Etenim vulnus vel leviſſimum in Hydropicorum carnibus, maximè in membro pendente, sanatu difficillimum est;quoniam ipsa carnium substantia his in partibus usque adeo irrigua est,& scatens latice, ut data quacunque porta, continuo cursu prorumpat humor, à quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque aut feliciori cum eventu, aut minore discrimine administrantur, me judice, sive *Paracentesis*, sive *Acupuncturæ* à nonnullis celebratæ, quàm Vesicatoria.

Ut tandem finiam; quamvis hic Morbus,ubi jam in verum *Asciten* evaserit, pro deplorato semper habitus fuerit; attamen constabit, quòd si dicto modo tractetur, æquè certò potest subjugari(modò viscera a corruptione sint libera) ac alii permulti, qui non ita funesti vulgò æstimantur.

At si quis fortè arguerit hæc Remedia, utpote simpliciſſima,& planè inartificialia, ego potiori jure ejus nequitiam arguam, & improbos mores; si dum ringatur alios hujusmodi simplicibus Medicamentis

juva-

juvari, se, uxorem, vel liberos suos, siquando ęgrotaverint, vel vilissimis ad sanitatem reduci exoptet. Adde, quòd fucum sibi facit Morio, *Equitans in arundine longa*: etenim Artis Medicę pompa, & dignitas non tàm in Formularum concinnitate, & elegantia, quàm in Morborum Curatione cernitur.

Atque hæc sunt, quę de his duobus morbis dicenda habui: & nisi fallor alios haud attingam unquam. Verùm ista quod spectat, quę hactenus in publicum dedi, si quis ea semel tantùm perlegere dignetur, est quod doleam me huic eam perdendi temporis ansam præbuisse. Quod si eadem sępius relegere voluerit, & alta mente reponere, nullus dubito, quin eum fructum ex iis capiat, qui voto, & magnis laboribus, quos ego in istis observationibus faciendis, componendisque locavi, aliquatenus respondeat. Quę quidem quàm bona fide fuerint traditę, haud aliter sciet, quàm si in earum Praxi fuerit versatus, ac perinde in observando diligens, ac curiosus Explorator, atque Ego priùs fueram. At si in paucis iis, quę scripsi, Naturam, me quasi manu ducentem, omninò secutus fuerim, nullius unquam Hominis, quantuscunque is demum sit, opinationibus me addicens, pro certo habeo sapientes, quotquot sunt, veniam mihi saltem daturos; quos & latere non potest duo esse hominum genera, qui profectum omnem in Arte Medica ex ęquo prohibent, sufflaminantque: Primum ii sunt, qui nullum prorsus symbolum ad eam, quam profitentur, Artem excolendam ipsi conferentes, illis succensent, qui vel minimum conferre videantur; defectus interim suos, atque socordiam, Reverentię, quam Antiquioribus, à quibus ne latum unguem discedere audent, deberi contendunt, specie prętexentes.

Quorsum vero reliquas artes omnes, quę homines minus tangunt, juvantque, magna incrementa sumpsisse fateamur, etiam sine ulla priscorum hominum injuria, solam autem Medicam undique perfectam existimemus? An non certioris istius, quę nunc obtinet, navigandi Artis Repertores, eum *Pyxidis Nauticæ* usum, qui ita feliciter cessit, tentare potuerint, nisi primos, ac rudiores illos, qui non nisi ad stellarum cõspectum, & littorum anfractus cursum suum dirigebant, prius contempserint? Aut accuratior illa, ac magis perfecta, sive construendarum navium, sive earundem in pugna regendarum Ars, qua hodie prę cæteris pollent Europę magis Occidentales incolæ, istos sugillat Naupegos, qui classes eas fabricabant, quę olim *Actii* depręliabantur? Aut *Augustum*, & *Marcum Antonium*, tanti belli Duces, & classium Rectores, ignominia afficit? Ad hæc innumera fere sunt exempla rerum à nuperis hominibus inventarum, quę Antiquioris sæculi inventis longe antecellunt: quarum omnium Repertores haud potiori jure priscorum memoriæ vim inferre censendi sunt, quam is filius patris famam lędere putandus est, qui rem familiarem à Parente acceptam, industria, ac solertia sua auctiorem, ac cumulatiorem reddiderit. Est & aliud hominum genus, qui prę animi levitate, ingenii, ac sapientię haud vulgaris titulum affectantes, *Speculationes* ad morborum Curationem ne hilum facientes molestę ingerunt; Medici non tam viam pręmonstrantes, quam ignibus suis fatuis devios in errorem agentes. His Natura eum ingenii modum largita est, quo de illa docte nugari queant; at prudentiam non dedit, qua intelligant se eam haud aliter scire posse, nisi experientia indice, atque ejus peplum revelanti:

quan-

quando abjectior humanæ naturæ conditio ad scientiam *Intuitivam* nullatenus assurgens, intra angustos cognitionis, quam a quinque sensibus haurire potest, limites coarctetur. Unde nihilominus vir *Prudens*, quantum fert sors humana, quis potest evadere; *Philosophus* verò, saltem pro augustiori hujus nominis majestate, nemo mortalium evadet unquam. Medici autem *Philosophia* omnis in expiscandis Morborum Historiis, iisque Remediis adhibendis, quæ *Experientia* indice, ac magistra, eosdem valent depellere, tota stat; observata tamen, ut alibi dixi, Medendi methodo, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito, & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit.

Postscriptum.

LEctor mihi veniam concedat, si unum haud parvi tam in dignoscendis, quam curandis Febribus momenti hic adjiciam, quod nisi memoriæ mihi exciderat, loco magis suo dicendum fuerat. Observavi, quod singulis annis ab hyeme ingruenti usque ad ver adultum *Febris* quædam invadit, quæ tam quoad symptomata, quam curationē à *Stationaria*, sive Febre Epidemica constitutionis generalis, quæ tum obtinet, plane discrepat, proindeque in febriū, quas *Intercurrentes* appello, classem recensenda est. Frigiditati aeris una cū crassitie, ac humiditate ejusdem illa originem suam debere videtur: Hinc enim pori cutis occluduntur, & sanguis ob impeditam transpirationem colluvie serosa oneratur, quæ tandem inimica facta, ac diuturniore mora putrescens, facile à tuscepto frigore, vel à levi aliqua occasione febrem accendit. Si materia morbum committens

co-

copioſa admodum fuerit, ea febris emergit, quam ſub titulo *Peripneumoniæ nothæ Libro de Morbis Acutis, Sect. 6. Cap. 4.* deſcripſi. Sin autem humor iſte minus ſcateat, ea ſolummodo ſymptomata producit, quæ jam ſum deſcripturus. Æger per diem unum, vel alterum poſt primum febris inſultum nunc incaleſcit, nunc friget: de dolore capitis, atque artuum cum inquietudine quadam totius corporis conqueritur. Lingua alba apparet: pulſus ſanorum pulſui non admodum abſimilis: urina turbida eſt, & intenſe rubet: ſanguis ei detractus Pleuriticorum ſanguinem æmulatur: Tuſſis fermè adeſt; ſed reſpirationis difficultas, thoracis coarctatio, & dolor capitis inter tuſſiendum quaſi idem diſſiliret, dictæ tuſſi (ſicut in *Peripneumonia notha* ſolent) ſe non adjungunt, proindeque, cum notis inſignioribus peripneumonicis hæc febris haud ſtipuletur, licèt à dicto morbo non niſi gradu diſſideat, *Febrem Hyemalem* indigitare lubet.

Hic morbus, etſi primo ejus inſultu ſymptomata ſolummodo à frigore ſuſcepto orta præ ſe ferat, ſi tamen male tractetur, longam ineluctabilium malorum catenam poſt ſe trahit, quæ tandem mortem ipſam accerſunt. Etenim cum Æger lectulo incarceratus fuerit, & Cardiacis neſcio quibus ad ſudorem eliciendum, ac proinde ad febrim ſolvendam (quod tamen rarò perficitur) mulctatus, delirium, lethargus, pulſus languidus, & inordinatus, lingua arida, maculæ rubentes, & quandoque ad livorem aliquantulum accedentes ſæpe ſæpius hanc febrim comitantur. Hæc, atque hujuſmodi ſymptomata, etſi nonnullis pro *malignitate*, ut loqui amant, imponant, revera tamen rei male geſtę ſunt adſcribenda. Cum enim hęc febris ſuapte natura plus ſatis in-

flam-

flammatione polleat, ſanguis adhuc ulterius Cardiacorum, & jugi lectuli uſu incenditur: unde ſpiritus in confuſionem, ac motus inordinatos, inconditoſque adiguntur, atque materia morbifica in cerebrum impulſa, in peſſum ruunt omnia.

In hac febre pellenda hunc mihi ſcopum propono, ut exundantem ſcilicet illam pituitæ colluviem ob hyemis analogiam congeſtam venę ſectione revellam, & repetita Catharſi ſubducam. Hæc ut fiant, ubi primum accerſor, ſanguinem è brachio dextro ad ℥ ix, vel x mitti jubeo. Die ſequente blandam illam potionem purgativam mihi in praxi familiarem exhibeo. Ut ℞ *thamarind.* ℥ ſs. *fol. ſennæ* ℥ii. *rhabarb.* ℥iſs. *Coq. ſ. q. aq. ad* ℥iii. *Colatura diſſolve mannæ, & ſyr. roſar. ſol. an.* ℥ i. *m. ſ. f. potio, ſumenda ſummo mane.* Hanc potionem per duas alias vices repeto, die uno inter ſingulas purgationes interpoſito, modò ſymptomata omnia citius non diſparuerint: Et noctibus inſequentibus Paregoricum ex *Syr. de Meconio* ℥ i. propino. Diebus à Purgatione vacuis, modò Tuſſis adſit, *Decoctum Pectorale, & Eclegma ex oleo amygdal. dulc. Syr. Capil. Vener. & Violar.* ſubinde aſſumenda præcipio. Atque ad nimium ſanguinis fervorem reprimendum, ſi febris magnopere æſtuet, *Emulſionem ex ſeminibus frigidis* preſcribo; ut *Julapium ſeq.* ℞ *Aq. Nymph. Portulac. & Lactuc. an.* ℥ iv. *Syr. de Limon.* ℥ iſs. *Syr. viol.* ℥ i. *M. f. Julap. de quo bibat ad libitum.* Interim ut æger à lecto interdiu ſibi temperet, injungo, ut & à carnis eſu: poſt primam verò, vel ſecundam purgationem hauſtulum juſculi tenuis ex pullo gallinaceo facti ſubinde aſſumendum concedo. Verum hoc notandum, ſi ſymptomata quævis graviora, ut reſpirationis difficultas, dolor capitis inter tuſſiendum

dum lancinans, malum hoc ad Peripneumoniam notham propius accedere indigitēt, hoc in casu tam Venæ sectio, quam Catharsis eousque debitis intervallis sunt iterandę, donec symptomata omnia penitus evanuerint; & ęger eo modo, quem Capite dicto descripsimus, sedulo tractandus. At non nisi perquam rarò febris, de qua jam agimus, ad eam sævitiem assurgit, ut post unicam Phlebotomiam, & tres Purgationes, pluribus evacuationibus indigeat.

Sed de hoc satis, quod tamen mihi neutiquam reticendum videbatur, quo minus errante diagnosi febris hæc *Hyemalis* pro *Stationaria*, sive febre epidemica generalis cujusvis constitutionis habeatur, cum ingentem hominum vim ob hanc rem vel neglectam, vel ignoratam periisse certò sciam.

SCHE-

SCHEDULA MONITORIA

DE NOVÆ FEBRIS INGRESSU

PER

THOMAM SYDENHAM M. D.

Accedunt Ejuſdem

De Febre putrida Variolis confluentibus ſuperveniente; Et de Mictu ſanguineo à Calculo Renibus impacto,

DISSERTATIONES.

Viro tam Virtute, quàm Eruditione undique conſummato

CAROLO GOODALL M. D.

Coll. Med. Lond. Socio.

CUm ea, quæ de Febre præſentis hujuſce Conſtitutionis nuper obſervaram, in publicum edere ſtatuerem, tibi præ cæteris, Vir Ornatiſſime, opellam hanc meam dicandam eſſe cenſui; idque ob duas potiſſimum rationes mihi faciendum videbatur. Primùm, quod cum amiciſſimus mihi ſis, comes indivulſus lateri ſemper hæſiſti, meque tuo juvaſti patro-

trocinio contra omnes quotquot se mihi uspiam objecerant. Quod non tam mei ipsius gratia præstabas, quam ex incocto generoso pectori honesto, hoc est, ex magno, proboque Animo, qui tibi Author fuit, ut Veritati à te cognitæ, compertæque assentiri haud dubitares, etiam cum omnes fere omnium, qui rem Medicam tractabant, linguæ in me unum exacuerentur. Quibus tamen non est quod irascar, (nec irascor sanè) quandoquidem cum tot nequam Medicastri cerebrosa sua somnia, & figmenta venditantes, quò famam sui latius spargerent, toties mundo imposuerint; fas omnino erat, ut Viri ingenio, & judicio præditi, non statim, & sine examine ea admitterent, quæ ego jam recepto Praxeos mori plurimum adversantia in medium protuleram. Quo non obstante cum nihilo tibi minus debeam, mearum partium esse duxi, gratum animi mei in te affectum omnibus testatum facere: quando vix alia virtus naturam humanam ad profectus ultimas metas evectam hac deceat magis. Nam sicuti Reges eos, quibus favent, titulis, & honorum insignibus illustrare, atque aliis spectabiliores reddere satagunt; ita natura quoties hunc, vel illum humili turba, ac grege hominum eximere voluerit, Gratitudinem, ceu excelsioris Genii notam, ac characterem solet imprimere. Altera Ratio, cur hæc tibi potissimum inscribam, hæc est: quod scilicet pro familiari illa, & quasi quotidiana consuetudine, quam jam per multos annos invicem habuimus, Tibi imprimis, plusquam cuiquam mortalium, notum esse oporteat, quanto cum labore Notitias illas quantulascunque, tam Historię, quam Curationis Morborum, de quibus palam disserui, indeptus fuerim. Quæ omnia non simul, & semel evulgavi, sed interposito annorum aliquot in-

ter-

tervallo, prout in aliqualem eorundem cognitionem pervenire tandem potuerim. Istas vero Observationes meas ita mancas, & imperfectas esse judico, ut me magis earum pudeat, quam ut ullam exinde laudem mihi quæram. Utut se res habeat, illud saltem in mei excusationem potest adferri, quod licet triginta annorum, & quod excurrit, spatium, quibus ego non indiligenter in morborum observatione versabar, sufficere posse videatur ad majorem, quàm in eorum cognitione ego feci, profectum faciendum; attamen haud temere affirmo, quod licèt hoc temporis spatium plus quam sufficiat ad Cerebrum Theorematis, & Commentis fictitiis, ex Authorum libris collectis, (quæ omnia non magis ad Morborum Curationem faciunt, quam Pingendi Ars ad Artem Navigandi) plane obruendum; attamen ne quadruplicatus quidem horum annorum numerus, etiam in homine occupationibus Medicis distractissimo, satis erit ad eundem in omni Medicę Artis, quaqua patet, circuitu rite perficiendum. Ego saltem pro meo modulo omnem quam potui operam istuc contuli, ut Observationes quam accuratissimas colligerem, quas sine mora prælo mandandas curavi, ut si quid utile haberent, id statim Publico cederet. Quæ in re cum meo munere pro virili defunctus jam mihi videar, acquiescit animus meus, nihil porro sollicitus, quo in loco ab aliis habeantur mea scripta. Hoc tantum addo, quod sicuti si quis ea neglexerit, mihi ne hilum nocuerit; ita qui semel tantum perlegerit, haud multum exinde proficiet. Sed ut hæc missa faciam, obsecro te, Humanissime Vir, ut Tractatulum hunc æqui, bonique consulas, quo testatum esse volui, quanto te honore prosequor; quod pariter faciunt etiam ii omnes, quibus longe minus, quam

mihi

mihi perſpecta eſt virtus tua. Neque jure merito exiſtimare quis poteſt, me, qui tui nullatenus indigeo, tibi aſſentari, cum palam profitear; quod ſicuti in ea, quam exerces, Arte, nemini ſecundus ſis, (ut modeſtè loquar) ita morum integritate, honeſtateque undique abſolutiſſima, omnes fere, quorum ego conſuetudine unquam uſus fuerim, ſuperes. Diu vivas poſt mea fata, & in Jatrica palmam feras; non tam ad nummos poſterorum uſui corradendos (quę quidem ratio, ſi cum ſequente conferatur, animam fere Brutorum redolet) quam ut ſæculo tandem aliquando detegas, quibus modis iſtæ in morbis perſanandis difficultates, ſub quibus Ars Medica hactenus gemit, & ſuccumbit, vinci queant. Quod dum moliris, iſtis quæ ego primis jeci fundamentis, ſi modo libet, poſſis ſuperſtruere: Ita tamen, ut errata, in quæ ego forte inciderim, pro more humano, in meis Obſervationibus ſive Hiſtoriam, ſive Curationem hujus, illiuſve morbi attinentibus, ubi ab annoſa, & repetita Experientia melius fueris edoctus, libere, ac palam arguas. Neque hoc pacto defuncti ejus memoriam lædes, qui in vita cum eſſet, nihil prius habuit, quam ut Ars medica à quocunque demum promoveretur, non tam eruditis de Morborum natura commentationibus, (quibus ad nauſeam, & faſtidium uſque jamdiu explemur) quam certa, fidaque eorundem curandorum Methodo. Vale, Vir Optime, & amare perge

Tibi ſemper Addictiſſimum

THO. SYDENHAM.

SCHE-

SCHEDULA MONITORIA DE NOVÆ FEBRIS INGRESSU.

TAmetsi ingravescens jam ætas, & à diuturnis morbis penè confecta, missionem à Cogitandi penso, Meditationeque intensiori, vel eo nomine sibi jure postulare videatur; attamen non mihi tempero, quin vel propriæ sanitatis dispendio alienam curare satagam: populares scilicet meos admonens de subingressu Novæ cujusdam Constitutionis, à qua pendet Febris Nova species à nuper grassantibus multùm abludens.

Memoria recolendum est, quòd in Autumno, *Anno* 1677. Febres Intermittentes se primùm exerebant, quæ quotannis increbrescentes, & δημικώτερα factæ, donec ad suum statum, sive ἀκμὴν pervenerint, postmodum sensim decrescebant; & postremis hujus Constitutionis annis ita raræ apparebant, ut pro Morbo Epidemico vix, ac ne vix quidem haberi potuerint. Qua de re pariter animadvertendum est, posteriores duos Constitutionis jam exeuntis annos Hyeme rigidissima fuisse infestatos, penultimum maximè, nempe Annum 1683. in quo ita

enormi Bruma intemperies desæviebat, ut nemo quisquam viventium illi parem, vel intensissimo eo frigoris gradu, vel prælongo temporis tractu, viderit umquam. Quippe quo Thamesis, Nobilis fluvius, ita prævalido gelu compaginabatur, ut Curruum circumcursitantium rotas, officinas ad Platearum modum mercibus refertas, ac numerosissimam hominum frequentiam, solidi instar pavimenti, facilè sustentaret. Subsequens Annus 1684. licet nec intenso frigoris gradu, nec pervicaci duratione, præcedentem exæquaret, non tamen multùm ei utrobiq; cessit. At cùm primùm exolveretur gelu Anno 1685. mense Februario, exorta est Febris ista, de qua jam agere institui, quam quidem ego novam Febris speciem esse arbitror, atque Febri, quæ per octennium ultimò prægressum invaluit, esse prorsus dissimilem.

An hujusce Constitutionis mutatio mutationi manifestarum aeris qualitatum, quæ per binas has hyemes successit, tribuenda sit, ego non satis scio; cùm pro comperto habeam alterationes, quoad sensibiles Annorum qualitates, utcunque dispares, morborum Epidemicorum species non protulisse; & certam annorum seriem, quantumlibet annus unus ab alio externa facie, & temperamento discrepaverit, nihilominus omnes in eadem Febrium Stationariarum specie producenda convenisse. Quod cùm seriò animadverterim, opinari mihi subiit, prout à me aliàs dictum fuit, Constitutionis mutationem à secreta aliqua, abditaq; alteratione in terræ visceribus Atmosphæram omnem pervadente, vel à Corporum Cœlestium influxu aliquo maximè pendere. Tametsi hìc est notandum, quòd valedicente nobis olim Febre Depuratoria, ficciissimum, ac vehemens

hemens gelu ab initio hyemis 1664. omnia constrinxerat; nec quicquam remisit, donec mensis Martius adolesceret; quo quidem tempore, quamprimum fatiscente gelu, terra solveretur, mox Febris Pestilentialis, postmodum ipsa Pestis grassari cœperunt. Utut verò hoc se habeat, Febris, quam nunc tractamus, jam dicto tempore primùm se ostendit, nempe Februario mense 1684. & tàm præcedente anno, quàm eo, qui jam agitur, per omnes Angliæ regiones latiùs vagata est; longè magis, & ὑπεδημικωτέρως aliis in locis, quàm hìc Londini desęviens.

Ubi primùm ad hanc Febrem vocarer, omninò existimabam, illam non ex eo genere Febrium fuisse, quas ego Stationarias appello, sed potiùs ex intercurrentium familia, quæ singulis ferè annis promiscuè adoriuntur. Non aliud scil. morbi genus esse rebar, quàm Peripneumoniam illam Notham, quam Libro de Morbis Acutis olim delineaveram. Una hac intercedente discriminis nota, quòd in hac Febre subindè non cõparebant Symptomata in Peripneumonia magis Pathognomonica, qualia sunt Tussis vehementior, Cephalalgia inter tussiendum sæviſſima, & quasi Caput distringens, Vertigo à motu quolibet, & Dyspnœa ingens, quæ omnia Peripneumoniam Notham ferè comitabantur. Cùm itaq; Librarius novam Tractatuum meorum Editionem eo tempore solicitaret, visum est conjecturam tunc meam, in qua me hallucinatum fuisse jam sentio, in forma Postscripti publico dare, in quem quidem errorem me induxit ingens consensus, quo Febris hæc cum dicta illa Peripneumonica luculenter conveniebat, quæ nulla non hyeme subinde occurrit. At, cùm æstate superveniente, quæ Febres

illas Peripneumonicas ſolebat fugare, hæc nihilominus perſeveraret, ſtatim erroris mei commonitus, Febrem hanc ad novam Conſtitutionem redigendam omninò cenſui.

Symptomata diligenti quantum potui indagine comprehenſa, hęc ferè ſunt, & olim fuere: Æger per vices calore, & frigore tentatur; ſæpenumero & caput, & artus dolere queritur; pulſus ſanorum pulſui non abſimilis eſt; Sanguis è venis eductus Pleuriticorum ſanguinem haud rarò æmulatur; Æger ut plurimum laborat Tuſſi, quæ quidem quantò ab hyeme longiùs invadit morbus, tantò citiùs, unà cum aliis Symptomatis Peripneumoniam mitem, & boni moris comitantibus, recedit. Dolor collum, & fauces (hic verò levior, quàm in Angina) ſub primum morbi inſultum quandoq; occupat. Febris tametſi prorſus continua ſit, ſępè tamen Exacerbationes moleſtiſſimas ingruente nocte apportat, non aliter ac ſi duplex foret Tertiana, ſive Quotidiana. Æger jugem in lecto decubitum, quantumlibet leviſſimè ſtragulis coopertus ſit, non ſine magno ſuo periculo experitur. Febre enim exinde in Cerebrum verſa, vel in Coma, vel in Phreneſin facilè incidit. Et, ut verum fatear, ita proclivis eſt in hoc morbo ad Phreneſin lapſus, ut perſæpè ſua ſponte, nulla ejuſmodi data anſa, illicò ſubrepat. At non eò excandeſcentiæ, & furoris aſcendit Phrenitis in hac Febre, atque illa, qua Variolis, atque aliis Febribus correpti laborant; quinimò æger potiùs tranquillè delirat, incongrua ſubinde effutiens. Ab intempeſtivo Cardiacorum uſu, & regimine paulò calidiore Petechiæ ſæpiùs effloreſcunt, & in junioribus calido temperamento prædítis, maculæ etiam purpureæ, certiſſimum ſummæ Inflammationis indicium,

cium, tàm in hoc, quàm in alio quovis morborum Acutorum genere. Quandoq; eruptiones Miliares, quas vocant, in superficiem corporis se dispergunt, Morbillis haud multum absimiles, nisi quòd rubent magis, & quando recedunt, squamulas istas furfuraceas, quæ in Morbillis cernuntur, haud relinquunt: licèt hæ sponte sua nonnunquam ingruant, sæpiùs tamen Lecti calore, & Cardiacis extorquentur. Lingua ægri pro ratione imperati Regiminis, vel humida est, vel sicca. Ubi inaruerit, fusci est coloris in medio; quam partem undique cingit fimbria inalbescens. Ubi verò humida est Lingua, omni ex parte alba est, pellicula item scabra, & alba vestita; Nam si æger ab adhibito regimine plus justo incalescat, lingua ferè est fusca, & arida; sin minùs, humida est, & alba. Idem de sudore dicendum est, qui pro ratione diversi regiminis præfati dimanat. Nam si calidiùs tractetur æger, ferme viscosus effluit, è capitis præsertim regione. Quantumvis autem sudor copiosè, & undequaque erumpat, parum tamen ex eo levaminis sentit æger, unde liquet ejusmodi sudores symptomaticos tantùm esse, criticos non esse. Primis morbi diebus sudoris ex arte provocatio materiam morbificam, si non in caput, saltem in artus solebat deponere. At ubi jam caput Febris occupavit, & Phrenesis semel invaluit, nulla restant Febris indicia, nisi quòd pulsus nunc citatior est, nunc tardior; tandem verò, cùm ex re malè gesta spiritus in confusionem omnimodam adigantur; pulsus inordinatus cum subsultu membrorum subingreditur, quem non ita diu post mors excipit.

Curationem quod spectat: ista Peripneumoniæ signa, quæ hanc Febrem comitabãtur *Februario* illo anni postremi, quo primùm emergebat, statim ab

hyemis exitum fidem, ut dixi, mihi fecere, eam prorsus in Peripneumonicarum familia censendam esse. Ac proinde me statim contuli ad usum Methodi istius, quam olim laudaveram in Curatione Peripneumoniæ Nothę, & Auctario suprà memorato. Quę quidem Methodus satis feliciter cessit, tùm mihi, in paucis illis, quibus medicandis per adversam valetudinem meam vix sufficiebam, tùm etiam aliis, qui, me Authore, eandem experiri haud aspernabantur. Quicquid verò id demum fuerit, quod hanc mihi Methodum suaderet; jam mihi satis compertum est, quando & morbi Phęnomena, & ultimi Anni, qui binas rigidissimas hyemes excepit, perpendo temperiem (hyeme pręsertim, si modò Hyems dici possit, quę nullũ frigus notabile secum adduxit) mihi inquam constat, hanc Febrem nihil esse aliud, quàm simplicem Sanguinis Inflammationem; ac proinde Indicationes Curativas ad dictam Inflammationem debitis Remediis, & methodo reprimendam, omnino dirigendas esse.

Hunc itaque ductum sequens, primo loco sanguinem è brachio dextro ad ℥x educi volo. Neq; sanè Febris hęc (utut sanguis emissus Pleuriticorum sępissimè sanguinem ęmulatur) reiteratam Phlebotomiam facilè tolerat. Sin autem respirationis difficultas, dolor capitis inter tussiendum lancinans, &c. malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigitent; hoc in casu tàm venę sectio, quàm catharsis eousque sunt iterandę, donec symptomata omnia penitus evanuerint; prout Capite de Peripneumonia tradidi. Atq; hoc diligenter animadvertendum volo. Vesperi *Epispasticum*, seu Vesicatorium Nuchę appono. Sequente Aurora lenitivam hanc Potionem exhibeo.

℞. *Tama-*

℞. *Tamarind.* ℥ls.
Fol. senn. ℥ii.
Rhabarb. ℥iſs.
Coq. ſ. q. aq. ad ℥iii.
in Colat. diſſolv. Mann. & ſyr. Roſar. ſolutiv. an. ℥i.
Mſ. F. *Potio, ſumenda ſummo mane.*

Quod quidem Catharticum etiam alternis diebus repetendum præſcribo, donec tertiam vicem expleverit. Hora ſomni poſt Catharſin toties, quoties Paregoricum hoc, vel ſimile injungo.

℞. *Aq. Paralyſeos* ℥ii.
Syr. de Meconio ℥i.
Succi Limon. recenter extracti cochl. ii.
Mſ. F. *Hauſtus.*

Id ſcil. cavens, ne fortè ab agitatione, & tumultu, quem in Febricitantium ſanguine, & humoribus Purgantia ſæpe excitant, æger ex ſpirituum Animalium confuſione Comatoſus fiat. Quod quidem Symptoma Medicamentum Hypnoticum, quantumlibet contra facere videatur, procul amolitur. Qua de cauſa ego in Febre Comatoſa Anni 1673. Catharticum propinare non auſus, in Clyſterum uſu ſubſiſtebam, certò ſciens Remedia Purgantia eo tempore uſurpata illicò Comata adduxiſſe. Quod fortean aliter evenire potuiſſet, ſi Paregoricum uſurpatum fuiſſe poſt talem Catharſin mihi in mentem veniſſet. Ubi verò Purgatio celebrata non fuerit: Hypnoticum hora ſomni nullatenus eſt concedendum; ne ſc. Cathartici poſtridie deglutiendi operationem, ac vim (quod fieri ſolet, quantumvis ſerò aſſumatur illud) ſufflaminet, vel ſi non in ſolidum retundat, efficaciam tamen imminuat. In hac, aut alia quavis Febre Epidemica, ſtatutum mihi eſt alvum non turbare in principio, ſtatuve morbi, niſi

Venæ ſectione pręmiſſa. Quæ quidem praxeos Regula ſuſq; deque habita, aut violata quamplurimos Orco addixit, infantes maxumè, prout aliàs in cautelam monui.

Obſervandum eſt autem, quòd licèt ut plurimùm Evacuationes omnes prefatæ in hujus Febris Curatione uſurpari debeant; ſæpe tamen æger, maximè ſi Juvenis, aut Infans fuerit, poſt eductum ſanguinem una Catharſi defunctus, ſtatim convaleſcit, nec pluribus fatigandus eſt, Febre primo purgantis Remedii impetu expugnata. E contra verò nonnunquam opus eſt, ut alvus ad plures, quàm ſuprà diximus, vices ſollicitetur. Quandoque enim, licèt id rarò eveniat, Ægro è Febre jam dicta methodo liberato, recrudeſcentia materiæ Febrilis poſt dies aliquot morbum poſtliminio reducere videtur, quem tamen purgatio quarta vice repetita mox eliminat. Tametſi in hac methodo nova hæc Febris rarò accidit, niſi ab Aphthis, quę ſub exitu Febris prędcedentis ſupervenere, & quę jam ad ſtatum auctę eam denuò revocant. Quę quidem Febris Symptomatica tantum eſt, & Singultum per intervalla redeuntem ſępenumero poſt ſe trahit, qui etiam ſublata Febre per dies aliquot perſeverat; at pro ratione redintegratarum Ægri virium ſpontè tandem evaneſcit. Quod eſt diligenter animadvertendum, quandoquidem ex Singultu ſub finem hujuſce Febris accedente nihil ęgro periculi eſt, niſi officiosè nimis, & inutiliter multa ingerantur remedia: quod ſi fiat, Mors pro Medico eſt. Veruntamen tàm Aphthę, quàm Singultus, vel horum utervis, ſi non ſponte faceſſat, ſed in longum tempus decurrat, facilè fugantur uſu *Pul. Corticis Peruviani*; nempè ℥i. *Corticis cum ſyr. Papaver. Rhœad. q. ſ.* in forma Electuarii, vel Pilularum

larum redacta, eaq; methodo assumpta, quam olim tradebam Epistola ad D. D. *Brædy*, superbibendo haustum lactis deflorati. Quod remedii genus experimento deprehendi certiùs in hoc casu scopum attingere, quàm aliud quodvis etiam è celebratissimis, modò non frustrentur ejus vires (quod fieri assolet) ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à Purgatione liberis sequentia, vel his similia nonnunquam præscribo.

℞. *Conserv. Lujulæ, & Cynosbati an.* ℥i.
Conserv. Berberum. ℥ss.
Cremoris Tartar. ℥i.
Cum s. q. syr. è Limonibus F. Electuarium, de quo capiat ad magnitud. Nucis Moschat. ter in die superbibendo seq. Julap. cochl. vi.
℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paralyt. an.* ℥iii.
Syr. de Limon. ℥iss.
Syr. Violar. ℥i.
M. F. Julapium. vel:
℞. *Aq. Font.* lib. i. *Aq. Rosarum, Succ. Limon. Suchar. albiss. an.* ℥iiii. *Coq. lento igne, dum despumaverint cap.* ℥iii. *ad libitum.*

Verùm in his omnibus spiritum Vitrioli, etsi summè refrigerantem, semper devito, utpote qui, cùm egregie stypticus sit, minùs convenit morbis omnibus, quorum Curatio purgationi innititur; ut in hoc loco mineralem hujus spiritus naturam haud memorem.

Sæpenumero hìc accidit, maximè Febre jam ad finem vergente, ut æger, dum hac Methodo tractatur, nocte subindè sudore sponte prorumpente diffluat: à quo admodum mitigantur universa morbi symptomata. Quo non obstante, cùm hujusmodi dia-

diaphoresi fidendum non sit, supradicta Methodus nullo pacto est intermittenda; quandoquidem si æger ad longius temporis spatium istis sudoribus indulgeat, Febris, quam Purgationes præcedentes quadãtenus subjugaverunt, denuo vires resumet. Si enim diaphoresis ista protrahatur ultra tempus illud, quo particulæ Febriles Coctione debita præparatę prorsus difflantur; qui post insequuntur Sudores non ad aliud faciunt, quàm ad inflammationem de novo accendendam. Quamobrem licèt Sudores isti, qui spõte manabant, Critici fortasse fuerint, quoad materiæ Febrilis ejus, quæ expulsioni jam parata est, eliminationem, alii tamen, qui post illos eliciuntur, Symptomatici tantùm esse possunt, atque adeò officere magis, quàm prodesse. Verbo dicam: Hujusmodi sudoribus noctu sponte sua prodeuntibus, opportunè favet lecti per noctem lenis calor; quare stragula nec plura, nec densiora illis, quibus sanus assueverat, ægro aggerantur, nec exhibeantur Medicamenta quævis excalefacientia: lectulo tantùm indulgeat æger aliquantulùm solito diutiùs manè subsequente; & posteà pergat in suprà descripta medendi methodo.

Diæta ex pulticula avenacea est, vel jusculo hordeaceo, cum pomo subinde ad ignem cocto, atque etiam post secundam purgationem jusculo tenui ex Pullo Gallinaceo. Pro potu ordinario Cerevisiam tenuem nullatenus tepefactam injungo, ut & Decoctum Album (quod appellant) ex ℥j. C. C. ubi in aq. communis lib. iii. cocti, & posteà sacchar. albiss. edulcoratum.

Post Catharsin bis celebratam nulla suadet necessitas, ut alio loco adnotavi, Pullorum carnibus, aut similibus Eupeptis ægro interdicere, cùm hæc per

pur-

purgationem medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, si alii viæ insisteretur. Atque porro post ultimam purgationem, modò Febris aliquantulum deflagraverit, & intermittentis typum nondum prorsùs induerit; Vini Canarini cochl. tria, vel quatuor manè, & serò, ut & post prandium, per dies aliquot propinentur, quo & vires citiùs instaurentur, & febriles avertantur accessus.

Cùm autem hæc Febris species præ cæteris, quas mihi unquam videre contigit, cerebrum petere quasi apta nata sit, nec sine ingenti tùm molimine, tùm ægri periculo, inde queat deturbari; ægros meos sollicitè moneo, ne se nudos lectulo, nisi noctu tantùm committant: Quòd si usque adeò debilitati à morbo fuerint, ut erecto corpore sedere nequeant, permitto, ut vel super lectum ipsum, vel super grabatum, vestiti jaceant, capite paululum elevato; nec sino, ut focus sit luculentior in cubiculo, quàm cui æger tunc, cùm sanus erat, assueverat.

Atque ut hoc Regimen omninò tenendum est ab initio in singulis hac Febre correptis (si fœminas in primis Puerperii diebus decumbentes excipias) ita necessariò est imperandum, ubi ad ægrum, quem ob regimen justo calidius, Phrenesis, Petechiæ, aut Purpureæ Maculæ obsederunt, aut alia quævis efferatæ inflammationis indicia, accersitur Medicus. Hoc enim in statu, quantumlibet sanguinis detrahatur, quantumvis leviter tegatur corpus, quicunque demum liquores Refrigerantes ingerantur, non priùs sedabitur Febris, quàm æger se lectulo interdiù abstinuerit: Cùm calor circumambientis aeris inter stragula concluſi sanguinem plus satis exagitet, & procumbentis corporis situs vehementiori impetu eundem in caput impingat. At hic ubi

Phre-

Phreneſis ob methodum imperitiorem ſemel invaluit, nec ſubitò deleri poteſt, nec tutum eſt repetita ultra limites præſcriptos vel Phlebotomia, vel Purgatione, ejuſdem curationem aggredi, tandem verò ſuo tempore, ſuaque ſponte, ope dicti regiminis recedet. Ad quam tamen amovendam nihil perinde confert, atque ægri caput radi: quod itaque ſemper præcipio, nullum Emplaſtrum admovens, ſed Piſeolum tantùm, quod ablatum raſura Capillitium ſpiſſitudine quadantenus compenſet, aut ſaltem Caput à frigore externo muniat. Hac Methodo Cerebrum refrigeratur admodum, & recreatur, itaut ſenſim calidas impreſſiones Phreneſin excitantes queat vincere.

Et quæ de Phrenitide hìc dicuntur, de Comate etiam huic Febri ſupervenienti dicta ſunto, in quo, ut in dicta Phrenitide materia Febrilis in caput ſurſum fertur, ac proinde ſi linguę albedinem excipias, nulla adſunt febris ſigna, at ęger Apyrexia prorſus frui videtur. In hoc pariter affectu, ac in alio, Cathartica, ſudorifica, veſicatoria, atque id genus alia non tantùm nullo cum fructu, ſed ne quidem ſine maximo periculo urſurpantur; iſtiuſmodi enim evacuationes mortẽ ſæpiùs, quàm ſymptomatis hujus curationem adſciſcunt. Quamobrem poſt evacuationes generales per venæ ſectionem, & purgationem factas, quantumlibet hoc ſymptoma aſtantes perterrefaciat, tota res naturę, & tempori committenda eſt. Licèt enim ſtupore æger diù laborarit, poſt aliquàm multos tamen dies priſtinam ſanitatem recuperabit, modò lecto non perpetim affigatur, ſed de eo eximatur indies, & ſupra grabatum, vel etiam lectum veſtitus decumbat. Interim autem abradatur caput, & ſub affectus finem vini canarini

cochl.

cochl. tria, vel quatuor bis in die exhibeantur. Sed de hoc fusiùs egi in *Sectione quinta*, *& capite secundo lib. de Morbis Acutis*. ubi de Comate quodam insigni Febrim constitutionis illius comitante disserui.

Quoad Febrem autem haud deterrendus est Medicus à faciendis prædictis Evacuationibus, si fortè membrorum subsultum, vel motum Convulsivum in ægri corpore persentiscat, dum pulsus tangitur; quandoquidem in quibusdam generis Nervosi affectibus tàm Venæ sectio, quàm Purgatio, etiam sæpiùs repetitæ non tantùm non nocent, sed & necessariò sunt adhibendæ. Cujus rei experimentum à me factum in medium profero, nempe in quadam Convulsionis specie, quæ *Chorea Sancti Viti* vulgo appellatur: quo morbo haud pauciores quinque laborantes & vidi, & sanavi ipsemet, & Venę sectionibus, & Purgationibus per intervalla celebratis. De quo morbi genere, cùm & mihi opportunè occurrat, & eorum, quę jam asserо, veritati luculenter astipuletur, pauca dicere non gravabor. *Chorea Sancti Viti* Convulsionis est species, quæ utplurimum pueros, puellasve à decimo ætatis anno ad pubertatem usque invadit; primò se prodit claudicatione quadam, vel potius instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more; postea in manu ejusdem lateris cernitur, quam hoc morbo affectus vel pectori, vel alii alicui parti adplicitam, nullo pacto potest continere in eodem situ vel horæ momento; sed in alium situm, aliumque locum convulsione quadam distorquebitur, quicquid ęger contra nitatur. Si vas aliquod potu repletum in manus porrigatur, antequam illud ad os possit adducere, mille gesticulationes, Circulatorum

rum inſtar exhibebit: cùm enim poculum recta linea ori admovere nequeat, deducta à ſpaſmo manu, huc illuc aliquamdiù verſat, donec tãdem fortè fortuna illud labris propiùs apponens, liquorem derepente in os injicit, atque avidè haurit, tanquam miſellus id tantùm ageret, ut dedita opera ſpectantibus riſum moveret. Cùm Affectus iſte ab humore aliquo in nervos irruente, quorum irritatione iſtiuſmodi motus præternaturales producuntur, pendere mihi videretur; Indicationes Curativas primùm ad humores illos tàm venę ſectione, quàm Purgatione minuendos, dein ad corroborandum genus Nervoſum omninò dirigendas cenſebam. Quem in finem hac utor Methodo. Sanguinem ex ægri brachio ad ℥vij. plus, vel minus pro ratione ætatis, educi jubeo. Die ſequente vel dimidiam partem, vel quiddam amplius (pro ratione vel ætatis, vel etiam majoris, minoriſve corporis ad ſubeundam Catharſin aptitudine) Potionis Purgantis Communis ſuprà deſcriptę ex *Tamarind. Fol. Senn. &c.* exhibeo. Veſperi hauſtulum ſeq. propino.

℞. *Aq. Ceraſor. Nigr.* ℥i.
Aq. Epilept. Langii. ℥iii.
Theriac. Androm. vet. ℈i.
Laudani liquid. gutt. viii.
F. Hauſt.

Potionem iſtam Catharticam ad tres vices alternis diebus repetendam præſcribo, & Hauſtum Paregoricum iiſdem noctibus. Poſtea ſanguinem rurſus extrahi curo, dein ut ad Catharſin, uti priùs, æger revertatur. Atque ita alternatim ſanguinem mitto, & ſubduco alvum, donec ægro vena ter, quaterve fuerit inciſa, & poſt ſingulas venæ ſectiones, toties fuerit purgatus, quoties vires ferre poſſe viderenren-

rentur: eo tamen temporis ſpatio inter alternas evacuationes diligenter obſervato, ut nihil inde periculi ægro immineat. Diebus à Purgatione vacuis, ſequentia præſcribo.

℞. *Conſerv. Abſynth. Rom. & flavedinis Aurantiorum an.* ʒi.
Conſerv. Anthos ʒſs.
Theriac. Androm. veteris, & Nuc. Moſchat. condit. an. ʒiii.
Zinzib. condit. ʒi.
Syr. è ſucc. Citri q. ſ. f. Electuar. de quo cap. ad magnitud. Nucis Moſchat. mane, & horæ quinta veſpertina, ſuperbibendo Vini ſequentis cochl. v.

℞. *Rad. Pęoniæ, Enul. Campan. Imperator. & Angelicæ an.* ʒi.
Fol. Rutæ, Salviæ, Betonicæ, Chamædr. marrubii albi, & ſummitat. Centaur. minor. an. m. i. *Baccar. juniper.* ʒvi.
Cort. duorum Aurantior. Incidantur, & infundantur frigidè in Vini Canarini lib. vi. *Coletur tantummodò tempore uſus.*

℞. *Aq. Rutæ* ʒiv.
Aq. Epilept. Langii, & Bryon. compoſ. an. ʒi.
Syr. Pęoniæ ʒvi.
Mſ. f. Julap. cap. cochl. iv.
Sing. noctibus cubitum iturus, inſtillando C. C. gutt. viii.

Applicetur plantis pedum Emplaſtrum è Caranna.

Quantò magis convaleſcit æger, tantò minùs pedem ducit; tantò pariter & diutiùs, & conſtantiùs manum in eodem ſitu continens, & Scyphum ori magis directa via admovet: quæ certiſſima ſunt in-

indicia quantũ profecerit in ſanitate redintegranda. Ad quam quidem conſummatiùs perficiendam licèt author non ſim, ut plus ter, quaterve utplurimùm ſanguinem emittat æger, attamen Remedia Cathartica, & alterantia eouſque in uſum ſunt revocanda, donec rectiſſimè tandem valeat. Et quoniam qui hoc morbo ſemel laboravit, facilè recidivam pati poſſit, è re fore exiſtimo, ut pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, vel ea ipſa tempeſtate anni ſequentis, vel paulò antequam Morbus primò invaſit. Sane haud multum abeſt, quin huic Methodo *Epilepſiam Adultorum* cedere poſſe autumem, modò Remedia præſcripta ætati eorum ritè adæquentur; tametſi, cùm non niſi perquàm raro hic morbus mihi occurrerit, non adhuc idem ſum expertus. Sed de hoc obiter. In fœminis affectionibus Hyſtericis obnoxiis quandoque accidit, quòd ubi Curatio Evacuationibus dictis commiſſa fuit, Febris poſt Venæ ſectionem, & purgationes iſtiuſmodi iteratas etiamnum duret, procurratque. In hoc caſu Febris, quæ jam urget ſpiritum, commotioni ab evacuationibus excitatæ durationem ejus planè debet: ac proinde jam aliis omnibus poſthabitis, Indicationes curativæ, modò ſigna Peripneumoniæ, & inflammationes circa partes vitales abſint;, ad quietem ſpiritibus inducendam, & eorum orgaſmum ſedandum omninò ſunt dirigendæ. Quem in finem ſingulis noctibus Paregoricum, quod vigiliis debellandis par ſit, exhibeatur, atque etiam medicamenta *Hyſterica* propriè dicta bis, vel ter in die injungantur, qualia ſunt pilulæ ex *Galbano*, *Aſſa fœtida*, *Caſtoreo*, & ſimilibus, & julapia ejuſdem indolis in cap. de affect. Hyſter. deſcripta. Inſuper ad vires inſtaurandas, & vapores, quos dicunt, ſupprimendos

dos concedatur ęgrę talibus victitare, tàm quoad cibum, quàm potum, qualia Appetitui maximè conveniunt.

Jam diximus, Febrim hanc tùm anno ultimùm elapso, tùm maximè hoc ipso, qui nunc currit, exacerbationem quandam sub noctem quotidie adducere, Paroxysmo Febris Intermittentis non absimilem. Quamobrem Medici illi, qui usu didicerant omnes illas Febres, quę vel minimùm intermittebant (sępè etiam, quę ne intermittebant quidem) per illam annorum seriem ab *An.* 1677. ad initium *An.* 1685. à Cortice Peruviano certissimè fugari, eodem remedio hanc etiam Febrim adoriebantur. Quod quidem licèt judicio Rationis suffragante tẽtarent, non tamen æquè feliciter illis cessit, atque prioribus istis annis plerumque cesserat. Mihi enim quantum potui diligenter perquirenti compertum fuit, etiam magnam Corticis quantitatem exhibitam rarissimè ægrum à morbo liberasse. Idque ita perrarò, ut quoties restitueretur æger pristinæ sanitati, ego id magis fortunato alicui Morbi eventui, quàm Corticis viribus tribuendum arbitrarer: ita penitùs Cortex descivit ab illa sanandi vi, & certitudine, qua prædictis illis annis pollebat. Febrim istam intelligo, quacum nobis impræsentiarum res est, quæ Quotidianam aliquatenus imitatur. Ubi verò Tertianæ Genuinę, vel alternis diebus invadentis, Typus reperitur, Cortex Peruvianus perindè hodiè, atque olim ægris opitulatur. Unde liquidò constat, hanc Febrem ab istis Constitutionis prioris toto cœlo distare; cùm ne hilum quidem Corticis usu hic proficiamus; cùmque hæc è Vino, & Cardiacis, aliisque Calidis exasperetur magis; quibus omnibus cum

Corticis usu olim satis conveniebat, quin & cum ipsa Febre.

Porrò notandum est, quòd grassante hac Febre, per æstatem omnem, maximè illam anni jam currentis, morbis persæpe non tam Pathonogonicis Febris signis, calore scil., inquietudine, *&c.* quàm *ventris Torminibus*, nunc siccis, nunc dejectionibus, se ostendebat. Cùm nihilominus sub hac larva ipsa hujusce tempestatis Febris deliteſceret, in qua exhalationes sanguinis inflammatoriæ, non pro more solito, in externum corporis habitum protrudebantur, sed introrsum per Arterias Mesentericas in viscera inferioris ventris, sive Intestina; & nonnunquam etiam per Arteriarum Cœliacarum ramos in Ventriculum deponebantur, quæ quidem exhalationes Vomiturition em excitare solent, præcipuè statim ab ingestione, sive potus, sive nutrimenti cujusvis solidioris: Quamvis autem hæc Febris sub dictorum Symptomatum specie, & forma deliteſcat, omnino tamen genuina illa Methodo, quam suprà dedimus, expugnanda est, perindè, ac si usitata hujus Febris facie compareret, idque tàm ratione venæ sectionis, quàm repetitæ Catharseos. Nisi quod hìc animadvertendum sit, quòd quoties Febris eò usque Ventriculum infestet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pilulæ Cochiæ Majores* (quæ ad ℈ii. exhibitæ nunquam non per viscera sibi exitum parant) loco Potionis leniter Purgantis substitui possint. Devorentur verò Pilulæ hora quarta Matutina, ita ut æger superdormiat.

Tum etiam Hypnoticum dosi paulò largiore est concedendum, *v.gr. Laudani solidi Londinensis gr.* iis. cum simili quantitate *Mastiches* in duas Pilulas redacta eadem nocte deglutiantur, vel etiam *Laudani*

liquidi

liquidi gutt. 18. vel 20 in ʒi. *Aq. Cinnamom. Hordea.* aut alio quovis Vehiculo generosiore; quò Ventriculus hujus tùm viribus corroboratus, tùm minori quantitate non irritatus, ad medicamenti rejectionem minùs insurgat. At si quovis modo Potio Purgans, & Diacodium in Ventriculo queant retineri, dictis Pilulis, & Laudano omnino præferantur; cùm officio suo fungantur, corpore minùs quàm ex Pilulis excalefacto.

Cùm autem de Torminibus Ventris mentionem fecerim, monendi hìc mihi sunt Populares mei, quanto cum periculo, prout frequenti observatione didici, *Aquę Minerales* in Ventris Torminibus quibuslibet, vel Diarrhœa, vel Vomitione, vel Affectu alio quocunque, quem à Febre oriri vel suspicari possimus, præscribi soleant. Quandoquidem in tam subtili, & spirituoso morbi genere, ac Febris extat, ejusmodi Medicamenta Mineralia ita omnia conturbant, ut loco eorum Symptomatum, quę Febrem ex more usitato comitantur, accidentia prorsus anomala adducant; nec quicquam interea ad Febris extirpationem conferant, quod me diu, sæpèque observasse memini.

Illud interim omnino observandum est, utpote quod ad quamplurimos ab Orci faucibus liberandos pertineat, quòd non obstantibus iis, quæ suprà jam tradidimus, quotiescunque prædicta ventris Tormina ad *Dysenteriam* usq; *confirmatam* (in qua præter illa Tormina Materia quædam mucosa una cum sanguine per sedem excernitur) promoventur; hìc mihi periculosissimum esse constat morbum aggredi protractiore illa Methodo, quæ evacuandos primùm, dein contemperandos acres istos humores esse docet (ut de Remediis Astringentibus,

varii generis, & variante forma intro assumptis, tùm & Clysteribus nunc Abstergentibus, nunc cõsolidantibus subinde injectis nihil dicam) cùm Experientia didicerim, Dysenteriam & certissimè, & celerrimè curari, si, missis ambagibus, Fluxus Laudano confestim sistatur. Ita enim atrox, & vehemens est hicce morbus, ut, si Dysenteria jam confirmata adhuc purgare satagas, perquam metuendum sit, ne Dysenteria sumptis inde viribus in præceps lata, ægrum præ incredibili fermento, quocunque te poştea verteris, diutius excruciet, vel etiam vita spoliet. Advocatus itaque, guttas circa xxij. Laudani liquidi in Aq. Epidemica, vel Aq. Mirabili, vel alia simili protinus exhibeo, bis intra horas 24. repetendas; vel etiam hoc sæpiùs statis intervallis, si nempe Dosis jam præscripta, manè, ac serò tantùm usurpata, tàm torminibus Ventris, quàm Dejectionibus cruentis ritè compescendis par non fuerit. Dejectionibus paululum incrassatis, vel jam magis consistentibus (quod primum sanitatis mox recuperandæ indicium est) & fugatis Symptomatis, tutissimum arbitror, ut æger aliquantisper in usu prædicti Remedii manè, & serò capiendi perseveret, guttulis aliquot indies demptis, donec eo amplius non fuerit opus. Animadvertẽdum autem est diligenter, quòd ægrum diutius ab usu Paregorici lectulo affigendum curo, cùm situs quilibet paulo erectior cerebrum facilè conturbet, nisi æger somnos post in lecto satis longos captaverit. Diætam quod attinet si æger vino priùs assueverat, Canarienſe concedo probè tamen aqua dilutum, in qua panis crustulum fuerat decoctum, & quam frigidam in hunc usum in lagena asservandam jubeo, ut in promptu sit, ub vinum est contemperandum. Decoctum Album,

Cor-

Cornu Cervi ustο in Aqua fontana, hic etiam affatim epotum prodest. Pro victu jusculum Hordeaceum, vel è pullorum carnibus elixis, ovum sine testa coctum, vel aliud quodvis ex Eupeptis in primos dies sufficiet. Deinceps verò tùm ad liquores magis generosos, tùm ad alimentum uberius, solidiusque paulatim ascendendum, ne scilicet nimia vacuitas, sive exinanitio, vel morbum, à quo convaluerat, vel alia Symptomata, quæ exinanitio solet parere, denuò reducat. Veruntamen hoc est adnotandum, quòd licèt in constitutione jam regnante Laudanum solitarium suo Marte Dysenterias subjugabat; in istis tamen Annis, in quibus Dysenterię Epidemicę grassantur, cęteris prælucent morbis, non absre fuerit illas primùm Evacuationes, quas in Capite de Dysenteria olim descripsi, in usum revocare.

Et sicuti in radicata illa Dysenteria modò dicta, ita etiam in hoc, qui sequitur, casu, fieri non potest, ut Curatio Methodo illa, quæ Febri unde primitùs ortum duxit, debetur, illicò possit expediri. Verbi gratia. Nonnunquam usuvenit, ut quis rigore, atq; horrore corripiatur, calore, & frigore per vices alternantibus, quæ sunt haud mendacia Febris jam imminentis indicia. Derepentè viscerum torminibus, à materiæ febrilis irruptione, ac insultu gravissimè discruciatur. Æger cùm venam ferire, & alvum repurgare deberet, ad normam suprascriptam, ad Medicamenta nescio quæ Calefacientia, tàm intro assumenda, quàm extra applicanda se confert: eo sc. animo, ut flatus, quos hujus mali fontem esse auguratur, his mediis discutiat, donec tandem augescente dolore, & visceribus diuturniori mora quasi impacto, motus Intestinorum Peristalticus, quo ex naturæ ordine omnia deorsum propellere debent,

inverti occipit, & incluſa omnia ſurſum tendunt, unde æger ſæviſſimo cruciatu torquetur, & provocatur ad Vomitionem, malo jam in Iliaca paſſione deſinente. Hìc in Medendi ratione, quam Febris, quæ hujuſce Symptomatis Cauſa erat Antecedens, ſibi poſtulabat, ulteriùs procedere nequit Medicus, quàm ut ſanguinem ex ęgri brachio ſemel extrahendum prȩcipiat: etenim quot, & qualiacunque demum Cathartica propinaveris, ea ſtatim Emetica fieri, atque ita ſurſum inverſum viſcerum motum magis promovere ſolent; cùm utplurimum vix fortiſſima quidem Medicamenta Purgantia, vel minima eorum pars inteſtina permeare valeant, ac ſedem petere. Rebus ſic ſtantibus conſultiſſimum eſſe arbitror, brachii venam primum pertundere; mox interjecta hora una, alterave, Clyſterem aliquem ex iis, qui potentiùs operantur, injicere: ego fumum Nicotianæ, ſive Tabaci, ex Tubulo inverſo, per veſicam majuſculam, in inteſtina validiſſimè inſufflatum, Enema omnium, quæ mihi innoteſcunt, hactenus efficaciſſimum eſſe duco. Qui etiam poſt moram aliquam reiterari poteſt, niſi prior immiſſus, ſoluta alvo, meatus deorſum verſus reſeraverit. Huic autem Remedio Symptomate haud cedente omnino neceſſe eſt, ut Catharticum paulò fortius, ac δραστικότερον in uſum veniat, utut difficile fuerit exinde viam facere: ut:

℞. *Pil. ex duobus gr.* xxv.
Mercurii dul. ℈i. *cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. n.* iiii. *cap. è cochl. uno Syr. violar.*

nullum inſuper liquorem aſſumendo, ne minus retineantur. Sin autem ęger hoc Remedium per os rejecerit, hac methodo procedendum,

Lauda-

Laudani liq. gutt. xxv.
Aquæ Cinnam. fortis ʒs.

instillatæ statim propinentur; & interjectis aliquot horis idem Paregoricum repetatur. Cum verò horum usu vomituritio, ac ventris dolores remiserint, tunc Catharticum priùs dictum iterum exhibeatur. Hoc enim tempore idem sub Laudani tutela assumptum retinebitur, ac suo tandem defungetur munere. Verùm si *Anodynorum* virtute, ac vi jam penitus infractis, vomituritio, ac dolor iterum redierint, Cathartico interim in corpore restitante, in hoc casu, ex dejectionibus per inferiora spe omni impræsentiarum abjecta, ad usum Paregorici suprà descripti revertendum, idemque eousque repetẽdum quarta, vel sexta quaque hora, donec intestinis quies omnimoda inducatur, ac proinde motus eorum naturalis deorsum versus restituatur: quo quidem tempore Catharticum, quod hactenus ob contrarium intestinorum motum in corpore sisteretur, jam operationem suam per sedes exeret, quantumlibet ex tam repetito narcoticorum usu planè contrarium effectum iri videatur. Quod & ipse dum hæc scriberem, in Generoso quodam Ileo sævissimo laborãte expertus sum; cui tamen postea ex nimis longa tàm humorum morbum committentium, quàm aerium Catharticorum retentione, *Aphthæ* supervenere, sed quæ satis facilè debellarentur usu Corticis Peruviani suprà descripto; ut & os sæpè colluendo cum sequente Gargarismate:

℞. *Succi Pomorum agrestium* lib. ss.
Syr. de Rubo Idæo ʒi.

At cùm jam ductus isti pro naturæ lege denuò pateant, ægro liberum est, ut ad dies aliquot ferietur à Purgatione, donec scilicet tumultus nuper in viscer-

ribus excitatus, omnino reſederit, quod temporis ſpatium humorum calori, & acrimoniæ diluendis, contemperandiſq; ſatis commodè impertiri poteſt. Quo facto, Catharſi alternis diebus, ut ſuprà, repetendæ vacare debet, ſi vel minima adhuc reſtent Febris veſtigia. Sed de hoc ſatis.

Si infans hac Febre laboret, Gargariſma, tùm hirudines duæ utrinque pone aures applicentur.

Dein Emplaſtrum Epiſpaſticum poſteriori cervici admoveatur.

Cum Cereviſia, in qua Rhabarbarum fuerit infuſum, purgetur.

Si poſt Catharſin Febris intermittere videatur, tùm *Julapium cum Cort. Peruv* (in cap. *de Febre Intermittenti*, pro Infantibus deſcriptum) exhibeatur.

Hoc in loco inſuper eſt animadvertendum, quòd licèt *Infantes* huic Febris generi æquè cum Adultis obnoxii ſint, ac proinde pari cum illis Methodo curandi, niſi quòd pro ratione ætatis minor ſanguinis quantitas eſt detrahenda, ac Catharſis tùm eorum ætatulæ accommodanda, tùm etiam fortè rariùs celebranda (ſæpè enim & Infantium, & Juniorum morbus à primo, vel ſecundo ſaltem Cathartico prædominabitur) nihilominùs ſeriò advertendum eſt, an quæ hoc modo tractatur Febris, pro certo hujuſce Conſtitutionis fuerit, non verò alterius ſpeciei, quod diligenter perquiri debet in febribus iis, quæ Infantes corripiunt, in omnibus quibuſcunque annorum Conſtitutionibus. Vulgo enim notiſſimum eſt, Infantes à doloribus ex dentitione ortis ſæpiùs in febres agi, quæ haud ita facilè ab alterius generis febribus internoſcuntur. In harum ego Curatione diù, multumque angebar, nec niſi nupe-

nuperis his annis certò mihi perſuadere potui, quemlibet ex illis, qui meæ curæ concrediti, ad ſanitatem reſtituti fuerunt, tàm Arte, quàm Caſu convaluiſſe, donec tandem de felici ſucceſſu Remedii haud ita celebris, imò ob tritum ejus uſum planè contempti, frequenter admonitus illud ipſe quoque præſcriberem; quod etiamnum præ cæteris, quę mihi innoteſcunt, medicamentis, optimè votis hìc reſpondet. Ejuſmodi verùm eſt. Guttę duę, tres, vel quatuor ſpiritus C. C. pro ratione ętatis, in cochleari uno, vel altero Aq. Ceraſor. nigr. vel Julapii alterius appropriati, exhibeantur quarta quaque hora ad vices quatuor, vel ſex.

Eſt & Symptoma aliud Infantibus permoleſtum, longè diverſum & à Febribus variorum Annorum Conſtitutionum, & ab illa proximè memorata. Eſt verò Hecticæ ſpecies Infantes diu affligens, qua infeſtati ſine inſigni aliquo calore languent, cum appetitus dejectione; & tàm artus, quàm corporis truncus ubique emaciantur. Simpliciſſima qua hìc utor methodo, talis eſt. Rhei electi taleolatim inciſi ʒii. in lagenam vitream duarum librarum Cereviſiæ tenuis capacem, ſubere mox probè obturandam, immitti curo, (vel in alio quolibet liquore, quo pro potu ordinario uti ſolet infans) quam Cereviſiam ita medicatam infanti tàm noctu, quàm interdiu, & cum, & ſine cibo propinandam injungo. Epoto hoc liquore, duas alias libras Rhabarbaro eidem ſuperaffundi jubeo; quibus pariter exhauſtis, alias adhuc duas pro tertia vice ſubſtituo; quo facto & Rheum vires ſuas amittit, & Infans morbo utplurimum liberatur. Ne tamen Cereviſia primùm affuſa Rhei vi Cathartica ſaturatiùs impręgnata, juſto vehementiùs alvum cieat, cautiùs agimus, ſi libra

una

una epota alteram ſtatim adjiciamus: poſt verò, recentem Cereviſiam non affundemus, niſi exhauſta ea omni, quæ priùs fuerat lagenæ incluſa.

Sed ut ad Febrem, de qua nunc agimus, conſtitutionis ſcilicet jam currentis, revertamur, hoc ſedulo obſervandum eſt, quòd in hoc Febris genere (perinde ac in Rheumatiſmo, & aliis morbis quamplurimis, quorum curatio ſolis evacuationibus abſolvitur) ſi dictis evacuationibus pertinaciter inſiſtamus, uſque dum Symptomata omnia prorſus ablegaverimus; ſæpiùs ægro non niſi Morte medebimur. Neque enim ita inſolens eſt, ut Symptomata quædam leviora, & quaſi effœtæ Febris Reliquiæ aliquantiſper etiam expirante jam morbo perdurent; à quibus tamen nullum ægro recidivæ periculum eſt, quæque ſua ſponte pari paſſu, quo ſanitas redit, abſcedent. Quid quòd jam recitata Symptomata haud rarò nihil aliud ſunt, quàm reiteratarum evacuationum, quibus Medicus morbi curationem tentavit, vera progenies? ſi huic ſaltem addamus in cauſę partem, exinanitionem illam, quam ægri à conſuetis cibis, potuque abſtinentia ſuperinduxit: quæ omnia cùm in corpora jam à morbis infirmata, & penè confecta vim fecerint, Vapores, quos dicunt, haud aliter elevantur, quàm in fœminis, atque eandem planè ob rationem, ob debilitatum ſc. & quaſi diſjectum, fractumq; Spirituum Animalium Syſtema. Quapropter poſt factas, quæ tollendo morbo ſufficere queant, evacuationes, prudentis Medici eſt, ab importuna earumdem ordinatione ſibi temperare, & pauliſper attendere, quid Tempus, Medicorum ſępè Feliciſſimus, Optimuſque, ad leviculorum iſtorum Symptomatum depulſionem conferre poſſit; quæ quidem ſępenumero, prout multoties repetita obſerva-

servatione comperi, à Paregorico duabus, vel tribus noctibus assumpto, sine alio quovis apparatu, sub morbi hujusmodi exitu devincuntur.

Methodus jam laudata cæteris, quas expertus sum omnibus, in hujusce Febris curatione facilè antecellit. Si quandò verò Febrim non prorsus tollat, id saltem agit, ut intermittere cogatur, ac proinde Peruviano Cortici, qui hic nunquam non triumphat, conficiendam tradit: cùm autem Catharsis isthìc imperata curationi hujus Febris obesse nonnullis forte videatur, pro comperto affirmo, nihil ita certo, atq; ita potenter ægrum refrigerare atq; Catharsin, post venæ sectionem (quæ ubique præmittenda est) celebratam. Tametsi enim Medicamentum Purgans eo ipso quo sumitur die, atque adeò inter operandum majorem impręsentiarum & in sanguine, & in reliquis humoribus, quàm qui ante fuit, tumultum excitet, & proinde Febrim intendat; id tamen noxæ emolumento mox inde subsecuturo plus satis pensatur. Testatur enim Experientia, Catharsin, modò post eductum sanguinem tentetur, quibuslibet aliis remediis feliciùs, certiùsq; Febrem perdomare: tùm quatenus fędam illam Humorum illuviem è corpore exigit, à quibus ut à causa Antecedente Febris accendebatur, vel si non antea peccabant ii, jam saltem concalefacti, & à Febris ardore quasi cocti, & constipati, ad ejusdem moram diuturniorem multum faciunt; tùm etiam quatenus Anodyno viam sternit, quod tutiùs longè, certiùsq; officio suo fungitur, quàm si humores peccantes, qui Paregorici vires aliter potuissent infringere, purgatione non fuerint eliminati.

At è contra sicuti Methodus illa, quę materiam Febrilem per poros cutis eliminare satagit, minùs

habet

habet certitudinis, ita plus habet & faſtidii, & moræ, utpote qua morbus ſæpius ad ſeptimanas aliquot producitur. Cùm æger hoc modo primùm in ipſo ſepulchri margine (ſi forte Libitinam evitet tandem) conſtituatur; & per longum illum Febris decurſum denſo Remediorum agmine infeſtatur, quibus ea expugnantur ſymptomata, quę imperita Morbi tractatio advexit; dum Regimine, & Medicamentis calidiſſimis tentatur Curatio ejuſmodi affectus, qui pro genio ſuo utraque horum frigidiſſima omnino depoſcit. Atque ita dum malè ſani homines Artis falsò dictæ Regulis ſe mancipant, etiam ſpreto ſenſuum illis reclamantium judicio, morbum ex ſua natura brevem, facilemque in diuturnum, & difficilem eruditè convertunt, omnia tumultu, & metu conturbantes; & fluctus, quod ajunt, excitantes in ſimpulo. Quo facto non iis magis opus erat, quàm eſt Nauclero, ut dum in mari libero navim poſſit agere, eandem inter cautes, & brevia inſerat, unde licèt majoris peritæ gubernationis famæ comparandę opportunitatem nanciſcatur, ſervato in tanta deſperatione navigio, viri Prudentis ſaltem nomen amittet.

Has itaque ob cauſas, & prudenti, uti ſpero, fiducia affirmare lubet, quod dicta Methodus curationis per Venæ ſectionem, & Purgationem expediendæ, plus alia quavis præſtabit in Febribus quamplurimarum ſpecierum expugnandis. Licèt enim Diaphoreſis, propriè loquendo, naturæ ipſius ſit Methodus, qua materiam febrilem foras protrudit, & præ cæteris maximè genuina ſit, & accommodatiſſima, quoties natura ſuo relicta arbitrio dictam materiam primùm digerat, dein ritè coctam per corporis habitum blandè expellat (quem felicem

Na-

Naturæ eventum Febres per sudores abigentis cum Medici Practici sæpè animadvertissent, hinc ansam arripiebant Δογματικώτεροι fidenter statuendi, Febres universas hac tantùm Methodo, non verò alia quavis, profligare posse, ac debere) Quo tamen dato, & concesso, Ars nihilominus, quantumcunque Naturæ imitationem præ se ferat, id saltem sibi privilegii arrogare nequit, ut Febribus per sudores certò exigendis par sit. Primò enim nescit Ars, quo pacto materia peccans ad expulsionem subeundam ritè præparanda sit; nec si hoc sciat, certa ulla habet indicia, quibus de hujusmodi debita pręparatione possit moneri; unde etiam & tempus ciendo sudori opportunissimum ignorari necesse est. Temerariam verò sudoris, nondum peracta Coctione, provocationem longè periculosissimam esse, nemo opinor nisi pertinax negaverit; cùm materiam crudam in Cerebrum impingens oleum camino addat. Atque, prout aliàs etiam innui, saluberrimum illud Hippocratis Monitum, *Cocta, non Cruda sunt Medicanda*, non tàm Catharsin, quàm Diaphoresin ex Arte sollicitandam spectare videtur. Etenim neminem in ægris tractandis vel mediocriter versatum fugere potest, quàm multi in dies malè multẽtur à Vetulis, & imperitis Medicastris, præposteró hoc Sudorificorum abusu: hic enim more receptum est, ut siquis de rigore, & capitis, atque ossium dolore (quæ utplurimum Febris mox invasuræ præludia sunt) conqueratur, extemplo illum lecto adjudicent, & sudoribus quoquo modo extorquendis toti incumbant. A quo importuno molimine tantum abest, ut præcaveatur Febris, quę fortè vel sua sponte, vel eductis aliquot sanguinis Unciis poterat evanescere, ut è cõtra magis accensa vehementiùs exardescat, &

in

in morbum jam radicatum, confirmatumque abeat. Illud insuper (ut Vetulas jam missas faciamus) notissimum est, quòd sicut sudores isti, qui Febre primùm ingruente spontanei erumpunt, Symptomatici omnino sunt, nullatenus verò Critici; ita etiã qui primis Febris diebus Diaphoreticorum vi exprimũtur, nihil magis ad morbi curationem plerumque conferunt, quàm solent alteri illi Symptomatici, ita præmaturè sua sponte manantes, hoc est ut plurimum ne hilum quidem. Deinde verò sicut ignorat Ars opportunitatẽ illam temporis, qua sudores eliciendi fuerint, ita pariter nescit, quamdiu in iisdem sollicitandis perseverandum sit. Quod si diaphoresis ultra debitum tempus, quo scil. materia morbum committens penitùs fuerit exacta, protrahatur: humidarum istarum particularum, quibus sanguis diluendus, contemperandusq; erat, absumptio, febris tùm morę diuturniori, tùm incremento ministrabit. Constat itaq; quàm in lubrico res hìc vertatur; cùm è contra penes Medicum sit alteram illam methodum, qua materia febrilis per Phlebotomiam, & Catharsin eliminatur, pro arbitrio suo moderari. Adde, quòd hoc etiam nomine illi alteri anteponenda est, quòd scilicet si fortè Medicus propositum sibi scopum non attigerit in sanando ægro, saltem eundem in nullum discrimen adducit, quod in Diaphoreticorum usu cõtingit, nisi convalescat. Etenim vel calor lectulo jugiter inclusi, cui pręter solitum morem aliquandiu se addixit, (ut Cardiaca, quę in hac Medendi ratione locum semper obtinent, omittamus) naturę œconomiam confundit, & convulsivos artuum motus, aliaque Symptomata prorsus Anomala adfert, quæ sanè ideò delineari non possunt, quia sub morbi Historiam non cadunt (quod

in

in Symptomatis plerisque ad quemlibet morbum spectantibus usuvenit) sed à superaddito tumultu,& confusione oriuntur, quibus sæpè opprimitur natura, quoties curationem Morbi hac Methodo aggredimur. Quæ quidem omnia vulgò Malignitati nescio cui solent imputari.

Cujus de *Malignitate* (sive Notionem, sive verbum dixeris)opinionis inventio humano generi longè ipsa Pyrii Pulveris inventione lethalior fuit. Cùm enim eę Febres præsertim Malignæ dicantur,in quibus intensioris præ cęteris Inflammationis gradus conspicitur, hinc medici se ad usum Cardiacorum, & Alexipharmacorum nescio quorum contulerunt, quo scilicet per cutis poros expellant, quod somniant *Venenum* (hoc enim est dicendum, nisi malint verbis ludere, quam illud, quod potest intelligi, seriò proponere) ex quo factum est, ut Regimen calidissimum, Methodumque huic parem iis morbis adaptaverint, quę frigidissima tùm Remedia, tùm Regimen prę cęteris sibi postulabant. Quod quidem satis arguitur, tùm in Variolarum, qui ex calidissimis in rerum natura Affectibus est, tùm in Febrium aliarum curatione. In quem errorem forte inciderunt ex conspectu Petechiarum, Macularum purpurearum, & cęterorum id genus φαινομένων: Quæ tamen omnia in plerisq: subjectis, Inflammationi, ęgri sanguini jamdiu plus satis à Febre accenso superinducto, omnino debentur: utpote quæ rarò sponte sua efflorescunt, præterquam sub adventu Pestis ipsius: atque in initio invasionis istarum variolarum Confluentium, quę summæ inflammationis participes sunt. In hoc enim Morbi genere Maculæ lividæ in variis corporis partibus unà cum Pustulis primùm erumpentibus com-

comparent; atque æger eodem tempore ſanguinis excretione, vel per meatus urinarios, vel cum Tuſſi per pulmones, fatigabitur; cùm ita valida exagitatione, atque orgaſmo ab inflammatione orto ſanguis ferociat, ut, diffractis jam repagulis, in cavitates corporis præceps ruat: Et licèt Maculę iſtę purpureæ in hac Febre non à tam intenſo ſanguinis calore, qualis is eſt, qui iſtiuſmodi Hæmorrhagias excitat, ortum ducant; ab eadem nihilominus inflammatione, ſed gradu remiſſiori producuntur: & quoties iſta ſanguinis excretio(unicum in Variolis Symptoma, cui devincendo nondum par eſt Ars Medica) non accedit, Refrigeranti regimini facilè cedunt. Quod ſi Malignitatis preſentiam non tantùm è Maculis Purpureis colligunt, ſed ex eo, quòd obſervaverint, Febris Symptomata ſubinde fuiſſe mitiora, quàm quæ ejus naturæ competere viderentur, ęgrũ tamen magis viribus occiſum fuiſſe, quàm pro ratione temporis, à quo cœpit ægrotare; Reſpondeo omnia hæc exinde tantùm procedere, quòd Natura à primo morbi impetu, quaſi oppreſſa, devictaque, non ſatis valida eſt, ut Symptomata regularia, & magnitudini morbi conſona exerat, omnia verò phænomena prorſus ſunt anomala. Etenim perturbata Oeconomia animali, & quaſi disjecta, Febris exinde deprimitur, quæ, obtinente genuino naturæ ductu, vigere ſolet. Cujus rei experimentum haud vulgare occurriſſe mihi memini multis abhinc annis, in Juvene quodam, ad quem accerſebar. Quamvis enim fermè animam agere videretur ille, calor tamen in externis corporis partibus ita ad tactum ſentiebatur temperatus, ut fidem mihi derogarent adſtantes amici, quoties aſſerebam eum Febre laborare, quæ ob ſanguinis oppreſſionem(cujus mole, exitu

ne-

negato, quasi strangularetur) se explicare, & ostendere palam nequibat: quod si venam inciderent, Febrem illicò satis violentam statim animadverterent. Aperta vena, & sanguine paulo copiosius educto, emicuit Febris, qua vehementiorem mihi nondum videre contigit; quæ non nisi tertiæ, quartæve demũ Phlebotomiæ cessit. Sed de his satis.

Quòd si rationes à me allatæ tãti nõ sint, ut certò, ac necessariò evincant, rem ita se habere atque ego statui; attamen si suffragante experientia deprehendero, hãcce Febrim evacuationibus per Diaphoresin factis haud libenter cedere, habeo quod quæro. Neque enim cujuslibet demum Ratiocinatio, sed potius Experientia docere poterit, quęnam Febrium species Diaphoreticis, quænam verò aliusmodi evacuationibus sanari possint, ac debeant. Et profectò nemo sapiens, cui tam hominũ, quàm rerum natura satis est perspecta, in iis, quæ meræ speculationes sunt, nullo autem certo experimento determinari queunt, in cujusvis Mortalis verba, quantuscunque is demum fuerit, facilè juraverit: cùm idem animadvertisse debeat, *Momenta Rationis* ita prorsùs varia, itaque subtilia esse, ut cùm aliquis Theoriam quamlibet proposuerit, ita validis rationibus suffultam, ut adstantium, quotquot sunt, omnium assensum extorqueat, hunc mox alius insignioribus fortè naturæ dotibus præditus, excipit, qui sententiam istam, quæ ita pulchrè stabilita videbatur, convellit, & firmiori Argumentorum vi nihil illud esse aliud, quàm Cerebri Commentum, cujus nulla prorsus in natura vestigia reperiuntur, palàm ostendit. Cujus jam loco is novam quandam substituit Hypothesin, majori adhuc verisimilitudinis specie innixam, & magis affabrè concinnatam; quod tamen

posterius figmentum, pari cum superiori illo fato fungetur, quoties Tertius aliquis se objecerit, qui Secundum istum tantum ingenio vincat, quantum ille sibi præcedentem devicerat. Atque hoc iterabitur toties quoties, donec tandem ad illum perventum fuerit, quem *ultima humani ingenii potentia* consummaverit. Quàm verò difficile sit hunc hominem investigare; & à cæteris dignoscere, statim sentiet, quisquis non usque adeo desipit, ut hanc sibi laudem delirus arroget. Quinimo, cum jure merito suspicari liceat, esse Naturas in Orbibus illustrioribus per Universi expansum hinc illinc sparsis pene infinitas, quæ præcellentiori longe intellectus vi pollent, quam nos homunciones; haud satis scimus, annon vel totum hominum genus Cerebrum, cogitationum officinam, habeant à Natura ita efformatum, ut non tam quid sit absolute verum, quam quid maxime conveniens, ac suis naturis accommodum, excogitare queant. Atque hæc iis, qui in Medicina facienda potius speculationibus vanis, quam experientiæ solido sensuum testimonio innixæ fidem adhibent, dicta sunto.

Quod si quis hìc regerat; Annon igitur de facto experimur, hanc Febrem Methodo huic, quã tradis, prorsus contraria persepe fugari? Respondeo toto, quod ajunt, Cœlo distare Curationem Morbi ea Methodo, cui sola ægri nonnunquam ad sanitatem restitutio adstipulatur, & ejusdem Curationem, ista Praxeos Methodo; cui & frequêtior ægri restitutio, atque etiam Phenomena predicta omnia, quę in eodem curando incidunt, pariter astipulantur. Exempli gratia, in Variolis: Multi ex iis, qui diro calidorum & regiminis, & remediorum usu cruciantur, tamen convalescent; ex adverso autem & iis pariter

feli-

feliciter cedet, quorum Curatio methodo planè cõtraria tentatur. Jam quo pacto litem hanc finiemus? Quænam Methodus est præferenda? Hoc planè modo certissimè dijudicabimus. Nempe si in illo regimine priori exploratum habuero, me quanto magis ægrum excalefacio, tanto magis Febrem, Inquietudinem, Delirium, cæteraque Symptomata intendere, ac promovere; è contra verò deprehendero, eundem, ubi moderatè refrigeretur, tanto sedatiori temperamento esse, tantoque minùs tàm à Febre, quàm ab aliis Symptomatis vexari. Addo, quòd servata debita illa carnis musculosę temperie, quæ pustularum tum augmento, tum maturationi maximè competit, & grandiores sunt pustulæ, & liberaliùs implentur, quàm si ęger nimio suffocaretur calore. Posito hoc utroque casu, satis manifestum esse arbitror, quam potius Praxeos Methodum sequi debeamus. Pariter in illa, de qua nunc agimus, Febre, si comperiam, ægrum quo magis calefit, eo magis non tantum Phrenesi, Maculis Purpureis, Petechiis, &c. obnoxium esse; sed & Febrim insuper symptomatis omnium generũ irregularibus, & Anomalis exinde stipari: E contra verò si alium ęgrum ea, quam jam proponimus, Methodo tractatum ab his symptomatis prorsus liberum observaverim, ratio dictat posteriorem hunc Praxeos modum longè alteri præstare, tametsi uterque æger ita diversimodè curati ad sanitatem revertantur. Quod si plures hac via, quã alia ista mortem effugiant, eò faciliùs solvitur Controversię nodus; qua de re non est mearum partium judicium ferre, ne mihi, & meis plus æquo faveam.

Atque hæc de hac Febris specie. Quousque illa durabit non hariolor. Neque satis scio, annon sit initium aliquod spirituosius, ac subtile, & quasi pri-

mordium *Febris* illius *Depuratoriæ* jam antiquatę, quam insecuta est immanissima illa Pestis. Sunt profectò Phænomena quędam, quæ me, ut hoc credam, quadantenus inducunt: quandoquidem non tantùm Febres Intermittentes proprie dictæ, præsertim *Quartanæ*, hic illic sparsę adhuc restant: verùm etiam nonnullæ ex his Febribus Continuis subinde in Intermittentium castra, maxumè Autumno jam pendente, commigrant. Ut jam taceam Exacerbationes in hac Febre suprà memoratas, eorum Paroxysmorum, qui Febres Intermittentes comitantur, genium aliquo saltem modo referre. Tum etiam quòd hoc morbo laborantes ad Vomitionem satis sunt propensi. Qua de re tamen nihil prorsus pro comperto venditare animus mihi est, quoniam non jam mihi succurrit, qua facie Febris Depuratoria se primùm extulit; prout libro de Morbis Acutis, Sect. 1. Cap. III. his verbis subindico. *Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat, dicendo non sum, cùm mihi hactenus satis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias Annorum crases, aut ejusdem Anni varia tempora easdem distingui posse animadverterám.*

De Febre Putrida Variolis Confluentibus superveniente.

CUm vel ætas jam provectior, & in occasum ruens, vel adversa, quacum jamdiu conflictor, Valetudo, opportunum fortè spatium posthac non concesserit, quo nuperas aliquot observationes à me (tametsi nimis serò in vita mea) factas, circa *Febrem Secundariam* Variolis Confluentibus superve-

nien-

nientem, in publicum edam; veniam dabit Lector, opinor, si paucula quędam de hoc Affectu, quantumvis à morbo, quem superiùs tractavimus, satis abhorrente, pergam subnectere.

Jamdiu aliàs demonstravi, quantum interfit inter variolas generis Distincti, & Confluentis: in hoc scilicet, quòd qui *Distincto* genere laborat, vix opis medicę indigus, sponte sua, & naturę vi convalescet; nisi fortè ab initio Diaphoresi in lectulo continuò indulserit. Namque, uti pridem alibi adnotavi, qui *Discretis Variolis* laborat ęger, cùm satis promptè sudoribus diffluat, ac sibi omnia bona promittat, si morbi, ut sperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideò huic methodo insistit, tum remediis Cardiacis intrò assumptis, tum regimine calidiore, ut par est, adhibito; (atque hęc eò facit lubentiùs, quòd tum ab hac Methodo in principio sibi melius videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Adstantium opinionem propiùs accedat:) Tandem verò eliminatis per Διαφόρησιν particulis istis, quæ ad pustularum elevationem, atque intumescentiam faciei debuerant facere, die *Octavo*, quæ turgescere, & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albescunt interstitia, licèt interim rubescant pustulæ, atque eleventur, etiam post ęgri mortem. Qui ad hunc usque diem nullo negotio manaverat sudor, jam subitò, suaque sponte evanescit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidissimis, revocari potest. Æger interim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; Urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem pauciſſimarum horarum spatio amicorum spem fallit, & ad plures migrat; quando idem

ille ſine ullo vitæ periculo à morbo convaluiſſet, ſi naturæ rem committens, nulli ſe prorſus regimini ſubjeciſſet.

At in *Variolarum Confluentium* genere longè aliter ſe res habet: Licèt enim hæ (niſi ſanguinis ſive per Pulmones, ſive per meatus Urinarios excretio primis diebus accedat) nec adſtantes admodum perterrefaciant, nec ęgrum in diſcrimen aliquod vitæ adducant ad primos morbi dies; poſtea tamen iſtis diebus, ſub morbi exitu, quibus ægrum maximè periclitari jam olim monui, ita derepentè ad incitas redigitur æger, ut, an Vita, an Mors inſequatur, pariter incertum ſit. In horum numero *Undecimum* pono (ſi à primo morbi inſultu computes) ſc. in minimè crudo, at maximè vulgari Confluentium genere: *Decimum quartum* in crudiore adhuc; *Decimum Septimum* verò in omnium, quæ paſſim obviæ ſunt, genere crudiſſimo. Tametſi æger nonnunquam, ſed rariùs, non ante *Diem Viceſimum Primum* fato defungatur, puſtulis uſque ad id tempus ita incruſtatis, exſiccatiſque, & in carnes quaſi impactis maximè in ipſa facie, ut ad ſeparationem nulla arte queant perduci. At verò Undecimo die æger ut plurimum primùm periclitari videtur, Febre atrociore, inquietudine, aliiſque ſymptomatis unà invadentibus, quæ mortem in propinquo eſſe denunciant; à qua ęger, niſi Ars Medica interceſſerit plerumque opprimitur. Quòd ſi hoc die non ſuccumbat morbo, utrique illi poſteriores, quos indicavimus, adhuc metuendi reſtant. Quinimo per ſpatium illud omne, quod inter Undecimum, & Decimum Septimum interjacet, appetente Veſpera moleſtiſſimo inquietudinis quaſi paroxyſmo quotidiè vexatur; & Mors quaſi vi, & armis protelatur.

Por-

Porrò ostendi hanc causam esse majoris, minorisve, in his Variolarum generibus, periculi ægroto impendentis, quòd scilicet in *genere Discreto* cùm Phlegmonæ, sive tumores cum inflammatione (cujusmodi sunt pustulæ omnes, ubi primum elevantur) pauciores extiterint, ac proinde non nisi exigua Puris quantitas in sanguinem per Circulationis leges foret regerenda, ubi illæ jam cœperint matureſcere; nullus ex hac parte metus est, ne Febris nimium insurgat, cùm Natura impressionibus in sanguinem factis à tantillo Puris cohibendis facilè par sit. Cùm verò in *genere Confluentium*, ubi corpus ferè universum his Phlegmonis protegitur, quæ postmodum in Abscessulos totidem facessunt, tanta Puris vis, diebus præfatis (in quibus Pustulæ, duce Natura, ἀκμὴν suam, vel debitam maturitatem utplurimum obtinent) per venas in sanguinem reducitur, tanta item halituum putridorum copia ab omni corporis jam quasi suppurati undique superficie in sanguinem subrepit, ut Febris ex hac occasione excitata naturæ vires penitus prosternat: atque ita extinguitur tandem æger, partim à Febre, partim à Veneno, quod sanguinis massam infecerat, jugulatus. Quapropter quando ægri incolumitas usque adeò à Variolarum paucitate, periculum verò è contra ab earundem auctiori numero pendeat; dictat Ratio, vel etiam sensus omnibus communis, Periti Medici esse ita nõ materiam Variolosam, sub principio Morbi, Regimine, & Cardiacis calidioribus vehementer propellere (unde nimia fit assimilatio materię morbificę in sanguine contentę, totaque corporis substantia quasi in fomitem morbi faceſſit) ut omnẽ potius operam in reprimenda tàm enormi, & subtili Inflammatione collocare debeat. Nempe

ęducto ante omnia è brachii venis ſanguine, ſi vel levis fuerit ſuſpicio (ſive à florente ægri ætate, ſive ex eo, quòd ſanguinem liquoribus Generoſis accenderit, ſive quòd vehementiores dolores in aliqua corporis parte fuerit perpeſſus, ſive denique ab immani Vomitione) Variolas jamjam exituras ad Confluentium ſpeciem referendas; poſtea verò propinato *Emetico*, ad eundem ſcopum collimabit. Cùm verò nihil æquè ægrum percalefaciat, nec proinde nimis copioſam materiæ Varioloſæ aſſimilationem æquè promoveat, atque ægri jugis in lecto decubitus: ego illum ab uſu lectuli interdiu ſemper arceo uſque ad *Sextam diem* à prima morbi invaſione, ſive ab eruptione puſtularum *Quartam*, quo tempore omne puſtularum agmen jam in conſpectu eſt. Poſthac eundem lectulo committo uſque ad morbi finem: at non pluribus, denſioribuſve ſtragulis coopertum, aut luculentiori in cubiculo foco illum uti ſino, quàm quibus ſanus cùm eſſet ſolebat uti. Interim Cereviſiæ tenuioris, aliorumque liquorum Refrigerantium, qui ægro ſunt acceptiſſimi, uſum liberalem concedo. Quandoquidem verò non obſtante vel temperatiſſimo regimine, æger nihilominùs in calores, deliria, & moleſtas inquietudines frequenter incidet; *Hypnoticum* præſcribo ſingulis noctibus, ſed paulò temporiùs, quàm pro recepto more, ſumendum: quoniam in hoc morbo quaſi Paroxyſmus quidam, ſive exacerbatio caloris, & inquietudinis quotidie ſub veſperam ferè reperitur. Quæ hìc traditur Methodus, & ad prȩcavendum juſto uberiorem Variolarum proventum, (unde maximum ęgro periculum intentatur, ut ſuprà docui) & ad conciliandum tùm incrementum Puſtulis, ubi jam omnes

exie-

exierint, tùm debitam postea maturationem, accommodatissima est.

Attamen (quod sanè dolendum est, cùm florentissima hominum ętas hac ferè strage deleatur) tùm his, quę præcipimus, tùm aliis omnibus, quę hactenus invenit Ars Medica, pręsidiis nihil proficientibus, sępenumero æger, licèt usque eò non admodum periclitetur, tamen vel *Undecimo*, quod usu venit, die, vel alio aliquo istorum, quos variis speciebus Variolarum Confluentium ceu *magis fatales* assignavi, vehemente Febre corripitur, unà cum suffocatione, & jactatione inquietissima, & de tanta spe decidens subitò moritur, attonitis, & stupentibus amicis, qui ad hoc usque punctum ægro benè ominabantur. In frangendo improviso hoc morbi impetu, cùm priùs is omnia fecerit, quibus pręcaveri potuerat, maximoperè desudabit Medicus. Quem in finem seriò perpendendum est, Febrem illam adventitiam, quę Undecimo die Variolis Confluentibus laborantes adoritur, morbum esse tam ab ipsis Variolis, quàm ab ista Febre, quę vel earum eruptionem pręcedit, vel primis nonnunquam diebus à Plegmonarum inflammatione gignitur, prorsus diversum. Nihil enim est aliud, quàm *Febris Putrida*, propriè dicta, particulis putrescentibus, & à Pustulis jam adeptis maturitatem suam inquinatis, in sanguinem, uti dixi, resorptis ortum debens, quarum noxia, & naturę inimica qualitate ęger eodem tempore & pessima Febre, & Veneno lacessitur. Quamobrem ea sola in remediis huic malo cedere posse Prudens quispiam existimaverit, quę ad retundendam Secundariam hanc Febrem, quam Putridam appello, maximè faciunt. Id verò nihil efficacius pręstat, quàm copiosa sanguinis eductio, quo pacto vi-

vitiatæ illæ particulę, quæ morbi ſunt fomes, confeſtim è ſanguine exulant. Neque huic Praxi, ſi quid ego judico, Variolę in quo jam ſunt ſtatu, vel minimum intercedunt: Jam enim puſtulæ nullo modo introrſum agi poſſunt; adeò ut ſi æger hoc morbi tempore Fatis cederet, & cadaver in terram frigidã exponeretur, attamen Puſtulæ jam in duritiem incruſtatæ, nec intra cutim ſe recipere, nec minimam molis ſuæ partem amittere poterint. Nec ſanè cum Variolis jam nobis res eſt, ſed cum alio prorſus morbo, nempe *Febre Putrida*. Has ob cauſas ſequente Methodo, à quo poſtremas de Variolis obſervationes in publicum edidi, mihi comperta, feliciter uſus ſum; quam ſi omittas, nec aliam video, nec conjectura aſſequi poſſum, quo pacto æger ita certò queat liberari. Cùm itaque ad has incitas redactus fuerit æger, & ex inuſitata ſymptomatum immanitate, ſtatim animam acturus videatur, niſi quis θεὸς ἀπὸ μηχανῆς præſentiſſimam opem adferat; in hoc inquam caſu, ſive alius quis iſto poſterior, ſanguinis ℥x. vel xii. ex eo brachio, in quo puſtulæ rariores ſitu majorem feriendę venę commoditatem fecerint, quamprimùm ſunt mittendæ. Quamvis enim Paregorica, vel lectuli interdiu abdicatio primis morbi diebus, etiam omiſſa venæ ſectione, Orgaſmo, vel Paroxyſmo, cum nocte utplurimum ingruenti, debellando queant ſufficere; attamen per hos dies Febris Secundariæ nulli alteri adminiculo ſecurè fiditur, niſi copioſæ ſanguinis detractioni, qua ſola orgaſmus per id temporis deſęviens tutò ſedatur. Veſperi Anodynum, uti priùs, larga doſi exhibendum eſt (ad quod jam tanquam ad ſacram Anchoram confugimus) atque ita deinceps tàm manè, quàm ſerò, alicubi etiam, & hoc ſæpiùs. Eſt enim

di-

diligenter obſervandum, quòd in quibuſdam Orgaſmus ita ſupra modum efferatur, ut etiam prælarga Paregorici doſis ejuſdem impetum uſque ad 12. horarum ſpatium ſubjugare, vel ſiſtere nequeat; quo in caſu omnino neceſſe eſt, ut dicta doſis octava quaque hora repetatur.

Cùm verò ſub ultimis morbi diebus haud rarò accidat, ęgri alvum, partim à morbi natura, partim à magna Paregoricorum vi, quorum opem planè depoſcebat Medendi ratio, ita conſtipatã eſſe, ut tùm fere ſuffocetur ille, tùm Febris ad eum gradum aſcenderit, ut jam de ęgro penè conclamatum videatur; duro huic nodo durus Cuneus aptandus eſt; & rebus ſic ſtantibus longè minus ęgro periculi erit ab aſſumpto Cathartico Leniente, quàm à Febre eò vehementię ab alvinarum fæcum retentione profecta. Hic Ego ſatis feliciter ℥iſs. *Electuarii Lenitivi in Aq. ſtillatitiæ tenuioris*, (*ex gr. Aq. Cichorei, vel Aq. Lactis Alexiter.*) ℥iv. *ſolut. propinavi.* Qui quidem Hauſtus licèt tùm ob alvi conſtrictionem huic Affectui ſolemnem, tùm etiam ob diuturniorem Hypnoticorum uſũ haud ita ſubitò ventrem exolvat, plerumque tamen, ſi manè deglutiatur, ante noctem dejectiones aliquas parit. Quod ſi minùs pręſtare valeat, attamẽ Paregoricum veſperi aſſumendum eſt, imò & citiùs, non obſtante Cathartico Paregorico nuper aſſumpto, ſi modò inquietudo ingens, aut ęgritudo aliqua inſignis periculum minitetur, ne ęger hoc pręſidio deſtitutus, dum dejectiones nos præſtolamur, luce privetur. Nec æger damni vel minimum ex hoc tàm leni Cathartico capiet, ſi nihil prorſus efficiat ad dejectionem provocandam. Si itaque primo die votis non reſpondeat, iteretur proximè ſequenti; quę ſecunda

doſis

dosis priori in suppetias data rarissimè Medici opem frustrabitur. At si primo die id egerit, ut hujus saburræ quantum satis in præsens est, subduxisse Medico videatur, atque Æger exinde melius se habere cœperit, secunda dosis in aliud tempus potest differri. Atque hac ratione tàm Venæ sectio, quàm Catharsis per intervalla repeti possint, prout Febris mos, atque ægri inquietudo postulare videantur, donec tandem res in vado sit. Veruntamen in Catharseos negotio illud probè notari velim, (ne injecta ejus rei mentio longè plus damni, quàm emolumenti apportet) ægrum non esse purgandum, nisi facessente iam morbo, *v. gr. die decimo tertio*, aut eorum aliquo, qui illum sequuntur, nec per istos etiam dies, nisi sanguis, à quo secundaria Febris invasit, fuerit imminutus.

Sed, ut quantum in me est, Praxi in hoc morbo ultimam manum imponam, paucula *de Sputo Sanguinis*, ut & *de Mictu sanguineo* Variolis supervenientibus in medium proferre non gravabor. Utraque hæc Hæmorrhagia, ut olim adnotavi, sub morbi initio contingit pustulis nondum erumpentibus: vel si in quibusdam locis se ostendant, in plerisque tamen aliis adhuc sub cute densæ latent, atque ejus sunt generis, quæ in maximè confluentes adolescerent, nisi jam dictum Symptoma ægri morte morbum finierit, maculæ interim purpureæ hic illic superficiem corporis obsident, tristem eventum interminantes. Verùm tametsi debita sanguinis contemperatione maculæ ejusmodi auferantur, attamẽ tàm mictus sanguinis, quàm violenta ejusdem è pulmonibus eruptio indubiè mortem prænunciare solent. Veruntamen tremenda hæc difficultas superari etiam possit, & ægri vita in tuto collocari. Et-

enim

enim cùm hæc Symptomata intensæ sanguinis inflammationi, ac proinde summæ ejusdem tenuitati originem suam debeant; Remedia ista, quæ sanguinem contemperant, ac pariter quæ vi, qua pollent, astringendi, incrassandique eum minus fluxilem reddunt, Hæmorrhagiis hisce apprimè succurrunt. Quamobrem post unicam sanguinis liberali manu eductionem *Paregoricum* exhibeatur, ut:

℞. *Aq. papav. rhæad.* ℥ii. *Laud. liq. gutt. XIV. Aceti distillat.* ℥iii. *Syr. de Mecon.* ℥ls. *Mf. f. Haustus.*

Deinde sequentia, vel his similia præscribantur, donec Hæmorrhagia prorsus evanuerit.

℞. *Trochisc. de Terra Lemn. & boli Armenæ ana* ℥i. *Terræ sigilli Lapid. hæmatit. sang. Draconis, & Corall. rubri præparati ana.* ℥ls. *Mastich. & gum. Arab. ana.* ℈i. *M. f. Pulv. subtiliss. cujus cap.* ℥ls. *tertia quaque horæ ex Cochl. uno Syr. de Symphyto, superbibendo cochl. IV. vel V. Julap. sequentis.*

℞. *Aqu. Plantag. & germin. Quercus ana.* ℥iii. *Aqu. Cinnam. hordeat.* ℥ii. *Syr. de Rosar. siccis* ℥i. *spirit. Vitrioli q. s. ad levem aciditatem.*

Interim singulis noctibus Paregoricum præscriptum propinetur.

Emulsiones item ex 4. *sem. frig. maj.* cum *sem. papav. alb.* magnopere conferunt.

Cessante verò hæmorrhagia, reliqua per decursum morbi agantur, prout in *Variolarum Capite* traditur.

Antequam finem faciam, hoc adjiciam; quòd quoties guttulas aliquot Laudani liquidi usurpandas præscribo, *Laudanum* meæ descriptionis intelligo;

cu-

cujus formula in libro noſtro *de Morbis Acutis*, capite de *Dyſenteria* habetur. Et quòd *Syrupum de Meconio* illum volo, qui conficitur ex ℥xiv. *Capitum Papaveris* albi benè ſiccatorum, & (poſt macerationem in Aquę font. lib. viii. ad horas 24.) probè coctorum, dein expreſſorum quàm fortiſſimè; quorum colaturę adduntur Sacchari ℥xxiv. & in Syrupum coquitur. Has enim duas Prępara tiones in ſuo genere efficaciſſimas eſſe judico: pręſertim *Syrupum de Meconio*, cujus ℥i. plus pręſtat, quàm ℥ii. alterius iſtius, in quo Papaverum capita humidiora uſurpantur, liquor nõ ita fortiter exprimitur, & loco *Nigri* quandoque Capita *Papaveris Rheados* quę paululum virtutis habent, partem ita magnam ſuppeditant. Quoties itaque non ſatis mihi conſtat de alterutrius horum Paregoricorum viribus, utrorumvis loco *Laudani Londinenſis ſolidi* ſeſquigranum, vel etiam *gr. ii.* ſoleo præſcribere in Aqua appropriata ſoluta; quo pacto ab omni errore, & mihi, & ęgro meo caveo.

De Mictu Sanguineo à Calculo Renibus impacto.

QUamvis hominis minùs cauti, & prudentis eſſe videatur, obſervationem in vulgus ſpargere, cujus in ſeipſo tantùm experimentum ceperit; nemo tamen, opinor, æquus rerum arbiter ægrè feret me, qui tandiu, tãtaque à *Mictu Sanguineo*, à Calculo Renibus impacto orto, fuerim perpeſſus, humanitate, & miſeratione erga Sodales in hoc malo meos commotum, iis, qui eodem morbo excruciari quandoque poterint, iſta remedia indicare, quæ mihi aliqua-

quali levamini fuerunt, quantumlibet vulgaria, & nihili facienda forte videantur.

Anno 1660. *Podagra* me invasit, Paroxysmo tùm immaniore, tùm diuturniore, quàm priùs unquam, miserum affligens, cùm ex hac causa æstivo tempore, vel intra, vel supra lectum submollem jugiter ad duos menses decumberem, finem Paroxysmi, dolorem hebetem, & obtusum maximè in sinistro Rene nonnunquam, licèt rariùs, & in dextro cœpi persentiscere. A Podagra convalescenti hærebat utcunque Renum dolor, qui per intervalla quædam, nullatenus acutus, sed satis tolerabilis, me submonebat; nondum enim Paroxysmo Nephritico (cujus sunt comites dolor ingens per Ureterum ductus vesicam versus tendens, tùm Vomitio enormis) vel semel laboraveram. Quamvis verò nondum aderant ista Calculi Renum indicia, cum ratione tamen judicabam, me Calculum, mole insigniorem in Renum Pelvi gestare; qui cùm major esset, quàm ut ex Pelvi dicta in Ureterum ductus elabi posset, prædicta symptomata non intulit. Qua in re post annos multos elapsos me hallucinatum non fuisse certò comperi. Etenim cùm Bruma Anni 1776. statim à soluto rigidissimo gelu, diu multumque obambulassem, urinam mox reddidi sanguine permixtam; idque toties mihi usuvenit, quoties vel multum itineris pedibus conficerem, vel in curru per plateārum pavimenta veherer, quantumlibet lento equorum gressu; quod mihi tamen non accidebat, quoties per viam Regiam lapidibus non stratam, licèt quàm longissimè, curru vectarer. Urina, quam tunc excernebam, tametsi terribili sanguinis tantùm non sinceri specie prodiret, non ita diu post sanguine in fundo seorsim grumescēte, insummitate limpida, &

sui

sui similis conspiciebatur. In hujusce mali remedium sanguinem satis copiosum è brachio mitti curabam, & post Purgationes Universales, medicamenta Refrigerantia,& Incrassantia varii generis in usum revocabam;Dietam interea his consentaneam adhibens, liquores acidos, acres, & attenuantes sollicitè devitans. Cùm autem neque ista, neque alia permulta, quę numerare longum esset, quicquam prodessent,& metuens calculum, quem grandiorem esse suspicabar,quàm ut expelli posset,Aquis Chalybeatis ad exitum sollicitare, tandem spem rei benè gerendæ prorsus amisi; idque eo potissimum nomine, quòd observaram seues aliquot mihi notos sibi mortem accersisse, dum hujusmodi remediis incassum morbi curationem molirentur.Stetit itaque sententia non ampliùs tentare, at vitato tantum,quàm potui maximè,corporis motu,ab hoc effectu mihi cavere. Tandem verò animo fortè recolens, quam mirè nonnulli deprædicent seminis *Fraxini* vim Linthontripticam,subiit cogitare,quòd si semen ejusmodi virtute polleret, omnino verisimile esset *Mannam* Fraxini adhuc plus posse. Cùm Manna, quam habemus, docente Botanographo τῷ πάνυ Dño *Joh. Ray* post alios Scriptores, neque Mel Aereum est, nec Ros aliquis Cœlestis; sed liquor potiùs, tàm è foliis, quàm è trunco, & ramis Fraxinorum in *Calabria* nascentium, exudans; de cujus rei veritate idem, dum in *Italia* peregrinaretur,certior factus est ab eruditissimo Medico, qui ex ramulis, & foliis linteo à se curiosè contectis Mannam (qui est succus, ut dixi) sæpiùs collegit. *Vid. Joh. Ray. Catalogum plantarum Angliæ.* Experimentum itaque facturus,Mannę ℥iiss.in seri lactis lib.ii.solutę hausi,pauxillum succi limonum subinde, dum pur-

ga-

garer, deglutiens; quo & Catharticum acuerem, quod ſegniùs operari ſolet, & ventriculo minùs ingratum redderem. Ab hujuſce remedii uſu vix dici queat, quantum ego levaminis circa Renum regionem perceperim: licèt enim ânteà non ſemper dolerent Renes, tamen pondere quodam gravativo, & moleſto ſenſu afficiebantur. Quod cùm ita feliciter mihi ceſſit, idem Catharticum ſingulis Hebdomadis ſtato quodam die ad menſes aliquot continuos in uſum revocabam, & poſt ſingulas Catharſeos vices meliùs me habuiſſe planè ſum expertus, donec tandem etiam rudiorem Currus conquaſſationem ferre potuerim, ab hoc ſymptomate prorſus liberatus uſque ad Veris tempus jam proximè elapſum. Quo appetente, cùm per prægreſſam hyemem ferè omnem Podagra laboraſſem, atque nimia corporis ad motum inhabilitate, quieti, & ἀκινησίᾳ magis, quàm aliàs ſolebam, induliſſem, redit denuò ſanguinis mictus. Hìc ego an ad Catharſin me iterum reciperem, hærebam dubius, quoniam nuperis hiſce annis omni corporis ſubſtantia in Podagræ ſedem, & fomitem quaſi perverſa, Catharticum, quantumlibet lene, diutinum Podagræ Paroxyſmum certò certiùs accerſebat. Tandem animo ſuccurrebat, ſi Paregoricum ſingulis noctibus poſt purgationem adhiberem, quo tumultus à Cathartico excitatus ſedaretur, poſſe me priſtinam methodum Mannæ ſemel in hebdomade capiendæ tutò reſumere. Uncias itaque duas cum ſemiſſe in ſeri lactis lib. ii. diſſolutas manè hauſi, & ſerò guttas xvj. *Laudani liquidi* in Cereviſia tenui dormiturus adjeci. Et Mannam, & Laudanum dicto modo repetens bis in Septimana ad ſex vices. Poſtea verò Manna ſemel in ſeptimana tantùm uterer, humorum illuvie jam ita copiosè à

Cathartico ſubducta, ut à Podagra minùs metuendũ erat. Cùm tamẽ mea mihi ratio planè dictaverit, quòd ſi facultate aliqua, ſive diſſolvente, ſive alio quovis modo Lithontriptica, fuerit inſignita Mãna, omnino eſt neceſſe, ut Medicamentum, quale eſt Laudanum, validè adſtringens, remedii, in quo ſpem collocaveram, efficaciam, ac vim quadantenus infringat; ſatius eſſe duxi Hypnoticum miſſum facere, cùm jam ſemel tantùm in ſeptimana alvum ſolverem. In qua Methodo jam ad menſes aliquot perſtiterim, eundem ſeptimanæ diem ubique Catharſi dicans; nec me ab hoc meo more ex quacunque data anſa dimoveri paterer. Licèt à prima remedii hujus doſi dolor, qui in dorſo erat, remittebat, uti priùs, tamen non ita diu poſt repetita Catharſis Podagræ ſignum dedit; quod nunc Artubus, nunc Viſceribus bellum cœpit indicere: at hæc morbi tentamina Laudanum fortiter repreſſit. Cùm hæc mihi Medendi Ratio hactenus benè verterit, in eadem perſeverandum mihi eſſe judicabam, tàm ad præcavendum mictus ſanguinis recurſum, quàm ad immuniendum aliquantulum calculi fomitem. Quod tandem votis reſpondit, Hæmorrhagia iſta, ex quo Tractatulum hunc primum edidi, prorſus evaneſcente, proindeque Manna in totum abjecta. Purgationem itaque quod attinet (modò ſanguinis mictus urgeat, & ſolùm Cathartico hoc lenitivo, Manna ſcilicet, & ſecundum Methodum ſuprà à me traditam ſubducatur alvus) jam retractanda mihi eſt ſententia illa mea, quam in Scripto de Podagra olim evulgaveram; nempè Podagra affectis minimè conducere, ut vel initio, vel in declinatione, vel per Paroxyſmorum intervalla purgentur.

——— Nec ſi miſerum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam, mendacemq; improba
finget.

Nondum enim in mentem mihi venerat, Paroxyſmum, quem à tumultuante Cathartico excitandum metuebam, exhibito ſub noctem Hypnotico prohiberi potuiſſe. Nihilominus ſi Podagram ſolum reſpiciamus, Evacuationes qualeſcunq; plurimum nocent, ac proinde nequaquam ſunt admittendæ, niſi Symptoma dictum earundem uſum omnino poſtulaverit.

De *Regimine*, & *victus* ratione, quæ utrovis horum Affectuum laborantibus competere mihi vidētur, (quando nihil eorum præterire velim, quæ iſtis uſui eſſe poterint, qui iiſdem, quibuſcum Ego, morbis conflictantur) hæc addo. Manè lecto exſurgens, Decoctionis *foliorum Tea* cyathum unum, alterumve exicco: dein curru ad meridiem uſque geſtatus, & domum reverſus, quovis ciborum genere mihi grato, & eupepto *modicè* (id enim ante omnia ſemper, & diligenti cum cura tenendum eſt) me reficio: ſtatim à prandio per ſingulos dies vini Canarini plus aliquid quarta parte Libræ (ſeu Pinte) vulgaris ad promovendam ciborum in ventriculo Concoctionem, & ad Athritidem à viſceribus procul arcendam, haurire ſoleo. Pranſus iterum Rheda vector, & quoties per occupationes meas non diſtineor, Rus peto, aeris ſalubrioris inſpirandi gratia, ad milliaria duo, vel tria. Cereviſiæ tenuioris hauſtus mihi pro cœna eſt; ſed & hunc repeto etiam in lectulo, me jam ad ſomnum compoſiturus, idque eo fine, ut hoc Julapio ſuccos acres, calidoſque in renibus ſtabulantes, è quibus fit calculus, refrigerem ſimul, ac diluam. Ego vero & hìc, & inter prandendum

dum Cereviſiam tenuem lupulatam Cereviſiæ non Lupulatæ, quantumlibet tenui, ac miti, præferendam cenſeo. Licèt enim non lupulata, mollitie, ac lubricitate, qua pollet, ad ſubducendum calculum jam in Renibus concretum magis faciat; attamen Lupulata, ob levem illam ſtipticitatem, quam impertiunt Lupuli, minùs facit ad ſabuli, vel materiæ calculoſæ generationem, quàm facit non Lupulata, cujus & viſcidior eſt ſubſtantia, & lutulentior. Quo die Catharſi defungor, ex Pulli carnibus prandium mihi eſt; vinum tamen Canarinum pro more meo ſuperbibo. Mihi curæ eſt, præſertim hyeme, ut lectum temporiùs petam: quo nihil magis confert ad Concoctiones rectè perficiendas, & conſervandum pariter tenorem illum, atq; ordinem, qui naturæ jure debetur: Sicuti ex adverſo, Nocturnæ lucubrationes Senum cum Morbo Chronico qualicunq; conflictantium, tùm Concoctiones omnes imminuunt, ac depravant, tùm eorundem principio Vitali vulnus haud facilè Medicabile infligunt. Illud etiam ſedulò obſervo, ad prçcavendum à Calculo mictum ſanguineum, ut quoties per Plateas ad longius aliquod intervallum curru vehendus ſim (Geſtatio enim vel ad maximam quamlibet diſtantiam per vias lapidibus non ſtratas minimè officit mihi) non priùs rhedam ingrediar, quàm hauſtum Cereviſiæ tenuis paulo liberaliorem ingeſſero, quem pariter itero ante regreſſum domum verſus, ſi fortè alicubi diutius fuerim commoratus; quo pacto ſemper mihi à mictu ſanguineo ſatis eſt prækautum. At quoad Podagram hoc unum adjiciam. Nuperis hiſce annis ex errore aliquo circa ſex res non naturales commiſſo, mihi retroceſſio ſubinde materiæ Podagricę accidit; cujus ſigna ſunt ægritudo ingens cum vomi-

vomituritione, & aliquali ventris dolore. Artus interim ex improviso doloris sunt expertes, ac ad motum plus solito habiles. In hoc casu congium unum Liquoris possetici, vel cerevisiæ tenuis devoro, & quamprimùm totum per Vomitionem rejecerim, vini Canarini haustulum, cui instillatæ fuerint Laudani liquidi gutt. XVIII. ebibo, in lecto ad quietem me componens. Atque hac methodo meipsum ab imminenti morte aliquoties liberavi.

Etsi verò haud quenquam fortasse deceat (eum maximè, quem sive salvum, sive mortuum esse Hominem vix interfit) ita crebram sui mentionem injicere; hæc tamen eo animo dicta volui, ut aliis, quorum vita, salusque majoris fortasse ponderis, & momenti sunt, queant prodesse.

Hic postremò subindicandum est ingens discrimẽ, in quod nonnulli se conjiciunt, tàm Calculo, quàm Podagra laborantes, quoties Mannam in *Aquis Mineralibus* Catharticis solutam inconsultò capiunt. Quamvis enim hoc modo assumpta & celeriùs vim Catharticam edat, & minori nausea Ventriculum irritet; tamen minora ista commoda injuriam aliàs ab aquis illatam pensare non valent. Etenim si calculus Renibus inclusus ita magnæ molis sit, ut per Ureterum ductus in Vesicam propelli nequeat, istæ Aquæ Paroxysmum ut plurimùm excitant, qui eousque perdurabit, cum magno vitæ ægri periculo, donec tandem calculus in pelvim redierit. Quinimo nec *Calybeatis Aquis* æger se tutò committet, nisi priùs certò sciat calculum majorem non esse, quàm ut per Ureteres vim possit sive invenire, sive facere, quod hoc tantùm modo, quantum ego conjicio, certò dignoscere potest; si nempe jam anteà Paroxysmum aliquem Nephriticum fuerit perpessus, (cum

dolore ſcilicet ſæviſſimo in Renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & Vomitu enormi) pro comperto habeat, non tàm grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus ſubinde in Ureterem illabitur, atque in Paroxyſmum hunc invitat, qui ferè non deſinit calculo ita Veſicam detruſo. Cùm res ita ſe habeat, nullum eſt magis efficax Remedium, ſive ad præcavendum minorum Calculorum incrementum, ſive ad eoſdem è Renibus deturbandos, quàm *Aquarum Calybeatarum* Potatio liberalior, per ſingulas æſtates jugiter repetenda.

Cùm verò ſæpe accidat, ut *Paroxyſmo Nephritico* quis corripiatur, quando hujuſmodi Minerales Aquæ haud præſto ſint, vel etiam tempeſtas Anni adſit, quæ earundem potationi minùs faveat; hac itaque compendioſa Methodo, ſine ulteriore Remediorum apparatu, inſiſtendum. Si æger temperamento ſanguineo præditus fuerit, & ætatem provectiorem haud adhuc attigerit, ſanguis ex brachio Reni affecto reſpondenti, ad ℥x. extrahatur; deinde *Liquoris Poſſetici, cui Rad. Altheæ* ℥ii. *incoctæ fuerint, Congium unum* quàm citiſſimè devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur. ℞. *Rad. Altheæ, & Lilior. an.* ℥i. *Fol. Malvæ, Parietar. Branc. Urſin. & Flor. Chamamil. an. M.* i. *Sem. Lin. & Fœnugr. ana.* ℥ſs. *Coq. ſ. q. Aq. ad* lib. iſs. *Colatura diſſolve Sacchari culinaris, & Syr. Dialtheæ, an.* ℥ii. *M. ſ. Enema.* Quamprimum per Vomitionem æger totum reddiderit, quod per os ingeſtum fuerit, ut etiam Enema rejecerit, *Laudani Liquidi* ſatis magna doſis propinetur, *viz.* ad gutt. xxv. vel *Pil. Matthęi* gr. xv. vel xvi.

In Senibus verò, morbo aliquo diuturno fractis, ut & in Vetulis, *Vaporibus*, vulgò dictis, obnoxiis

(prę-

(præcipuè si sub initium Paroxysmi Urinam eę reddant nigram, ac sabulosam) Venę sectio omittatur: At quoad reliqua, eadem, quę jam dicta fuit, via omninò procedendum.

Sed ad Calculum, qui hujus loci est, grandiorem revertamur. Quod si Calculosus nullo unquam paroxysmo Nephritico fuerit tentatus, cùm jam major sit calculus, quàm ut ex Pelvi possit elabi: non solùm nihil proderunt *Ferreæ Aquæ*, sed etiam ob jam dictas rationes non sine præsenti periculo sumentur. Neque minùs malè quandoque *Podagricis* cedit Aquarum Mineralium usus, modò senes fuerint (ut sunt plerumque) & pariter corporis habitu phlegmatico, imbecilloque. In his enim nonnunquam naturæ vires eo usque sunt imminutæ, ac succisæ, ut omnino metuendum sit, ne tanta copia aquarum penitùs obruantur, ac succumbant. Sive vero hoc in causa sit noxę, quam exinde capiunt homines tali habitu, ac temperamento pręditi, sive non sit; illud mihi compertissimum est, haud paucos, quorum corpora hoc morbo fracta admodum, & quasi confecta fuerant, hisce Aquis interemptos diem suum obiisse.

Atque hęc eorum ferè summa est, quę mihi in Morborum curatione hactenus innotescũt, ad diem, quo hęc scribo, *Septembris sc. Vicesimum, & nonum, Anno Domini*, 1686.

THOMÆ SYDENHAM M. D.

INTEGRI PROCESSUS

In MORBIS ferè omnibus CURANDIS,

Quibus accessit

GRAPHICA SYMPTOMATUM DELINEATIO

Unà cum quamplurimis Observatu dignis.
Editio *novissima* pluribus Articulis Aucta.

Nec non

DE PHTHISI

Tractatulus nunquam antehac editus.

AMICE LECTOR.

SPecimen habes *Praxeos eximiæ, in dilectissimi filii M. D. usum, cautè, & diligenter excogitatum, sua ipsius manu conscriptum, mihi autem pro familiaritate ista, qua omnes excepit, concessum à* Cl. Sy-

Sydenham, *Viro ſanè, cui vix ætas ſuperior parem dederat, vel poſtera datura eſt, non modo in arte ſua mira ſagacitate, & ingenii acumine ſingulari, conſpicuo; ſed & probis moribus, & in humanum genus ſtudio, & amore inſignibus adeo, ut apud omnes ſummum ſui reliquerit deſiderium: Cujus præcepta licèt animo meo, & imo pectore infixa ſint, ne tamen fortè fortuna in mei ipſius, & ægrorum detrimentum excidant memoria parùm fida, typis haud ita pridem mandabam, exemplaribus circiter viginti impreſſis, ut amicis quoque inſervirem. Neſcio autem quo pacto in lucem irrepſit publicam inter* Miſcellanea Curioſa *ſuperioris anni Norimbergæ editum; ſed inepta mole inutile. Prodiit tandem eo modo veſtitum, ut tibi ſit in quovis loco paratum; figmentis cerebri vanis, & futilibus ſciolorum dogmatis nequaquam refertum, nec hypotheſi placida ſolidis, ut videtur, rationum momentis undequaque conſtipata ſuperbiens; humile autem, & modeſtum accuratè morbos depingit, & accuratiùs adhuc medetur; in id ſolum ſolicitum innoteſcat, quod natura faciat, aut ferat. Et ſi verum loqui liceat, modò partium ſitus noveris; pateant tibi per Symptomata ægritudines (quod aſſidua ediſcas obſervatione) ſcias deinde veram, & genuinam medendi methodum per diætam, & Pharmaciam adhibere, feliciſſimus eris practicus, & tibi, & infirmis optimè conſules. Parum interim tua refert, utrum Alcali peccet, an Acidum; num in Spiritibus Animalibus, an in ipſo ſanguine, aut in recondito aliquo Viſcere deliteſcat morbi minera: unde de Periodico Intermittentium reditu doctè ſatis, & prolixè poſſis diſſerere; dum interea ipſa Febris ſine ullis ambagibus, inquietudine, ſiti, calore,*

pul-

pulsu celeri, nausea, cæterisque Symptomatis, etiam astantibus palàm est, & apertè dignoscitur: Hinc sæpius mirari subit, quamobrem anxiè, ita & scrupulosè immediatas, & proximas morborum causas, dum Medicinam pertractandam suscipiunt, indagare satagunt, & è tenebris istis, quibus natura obduxit, irrito licèt conatu, eruere, gravi, & subacto judicio viri, & in praxi versatissimi; satis interim gnari se latere vel quævis obvia; unde enim dimanat graminis viridis, aut albus nivis color? Quid est, quod humana anima ratiocinari nequeat, dum adhuc Infantes, aut Pueri sumus? Unde forma tua Specifica? Satius esse Medicum, quàm Philosophum agere (quis enim unquam Cartesium sibi Medicum voluerit?) minutissima Phænomena planè, & ritè enumerare, & remedia, quibus unusquisque morbus faciliùs cedat, candido, & sincero animo proponere; ita tandem limites suos prætergressa, quibus angustis nimis jam includitur nobilissima, omnibus, quaquaversum patet orbis, feliciter satis, & prospere salutem, filiis autem suis honores summos conciliabit.

Meditabatur paulo ante obitum tractatum de Phthisi peritissimus medicus in perquirendo naturæ methodum, qua morbos amoliri studet, ut adjutrices porrigeret manus, & miseriis hominum subveniret, diu, noctuque pensitabundo, & anxio animo, exercitatissimus; hinc fidissimarum observationum serie, & irrefragabili edoctus experientia, medicinæ praxin ornavit, & ad saniores reduxit regulas; sed væ tabidis, dum hujusmodi nunquam intermissis studiis detenti, & defatigati spiritus, solitis non vacabant excubiis, truculentissimus hostis, Podagra, quæ per multos annos obsederat,

& de-

& debilitaverat artus, impetu facto interiora viscera irruit, per vomitum, & secessum enormiores intentans mortem. unico autem morbo nescit cedere Medicorum Princeps, sed cum malorum cumulo accessit & Renum Calculus, *qui corrasis vasorum osculis, sanguinem liberaliùs, quàm senectus tulit, urinæ permixtum effudit, se jam non amplius opponens, nec vitæ, nec mortis cupidus, placidam, & pacatam expiravit animam. Ne tamen auxilio prorsùs destituantur tabidi, fragmenta quædam, quæ autorem ubivis sapiunt in primo saltem morbi stadio plerumque proficua, (neque enim fas est, quod ægrotanti proximo opituletur, celare) in publicum prodeunt, ut exindè pateat, quàm accurata, & omnibus numeris absoluta, si modo Deus Opt. Maximus concessisset vitam, expectari potuisset Phthisiologia.*

Quid in Febribus, Variolis, Morbillis, acutis cæteris, ut & Chronicis sanandis valuit optimè meritus Author noster, sequentes indicant paginæ. Regimen, & Diæta instituuntur aptissima; præscribuntur remedia pauca, sed necessaria; nec in Pharmacopolarum lucrum excogitata, nec inani ostentationi composita: sitibundis ægris (eodem modo, quo & ipse sitim suam restinguere solitus erat) cerevisiam tenuem affatim, & pro libitu hauriendam, unde mirè reficiuntur, & refrigerantur, concedit; nec immanitate plus quàm barbara precibus eorum surdus, Apozemata, & Julapia, præ ingrato sapore fastidita, substituit; maximam adhibet cautelam, ne exæstuans nimis, vel igne luculentiori, vel stragulorum onere, plus adhuc incalesceret, vel à propinatis forsan remediis eum in finem, ut per poros eliminetur materia morbifica cruda adhuc, &

incon-

inconcocta, quæ tamen hac data ansa concitato motu cerebrum petit, unde Phreneſi, aut Coma, aut extravaſato ſanguine deturpant cutim maculæ purpureæ, aut eruptiones, quas vocant miliares, collum, & pectus ubivis obſident. Numquid ad amuſſim magis depingi poterat, quam Variolarum hiſtoria? eruptionis diem in utravis ſpecie deſignat, puſtularum ingenium ad unguem deſcribit, quo tempore incipiat, & quandiù continuetur Salivatio, quo iterum faciei, manuumque tumor ſe prodat, quid tandem quolibet die expectandum diſertè explicat. Paregoricorum uſum, quo emolumento judicent Practici, primus perſuaſit, malum ingerendi Cardiaca, ante eruptionem, morem, unde ſæpe accerſitum fuerit confluentium genus, meritò primus improbavit. Meliùs autem hæc ex ipſo fonte. Valeas itaque amice, Lector, & ſicubi ſcateant Menda, ignoſcas.

S. M.

Amico

Amico ſuo Integerrimo M. D. Expertiſſimo Domino *S. M.*

SOlum ſequaces prætulimus diù
Coum Medentes; Compar habebitur,
Qui clariorem te minori
Reddidit hoc, Medicina, Libro.

Non hic tumoris Mole ſuperbiens
Blattis futurus Præda opulentior:
Senſu ſed arcta Ditiori
Conciliant ſibi Verba Pondus.

Fruſtra moleſto vaſta Volumine
Luſtres Galeni ſcripta; Minutulæ
Acumen huic majus Tabellæ;
Se ſtupet hìc Medicina totam.

Hic non remoto ſordidus Angulo
Senſim fatiſcet; Sedula ſtrenuè
Manus quotannis Spe perenni
Deteret, auctior ut reſurgat.

Applaude Votis Turba Medentium:
Non Febris illum, Morbus atrocior
Haud afflet ullus, Commodis qui
Immoritur ſatagendo Veſtris.

Sic Vovet

Chriſtophorus Crelle, M. D.

MEDI-

MEDICAMENTORUM

Quędam formulæ in praxi magis familiares.

Potio Communis Purgativa.

℞ *Tamarind.* ℥ ſs. *fol. Sennæ* ℥ ii. *Rhei.* ℥ iſs. *coq. ſ. q. aq. ad* ℥ iii. *in Colatura diſſolve Mannæ, & Syrup. Roſar. ſolut. an.* ℥ i. *m. f. Potio.*

Emeticum Commune.

℞. *Aq. Cardui Benedict.* ℥ ii. *Infuſ. Croc. Metal.* ℥ i. *Syr. Caryophyll.* ℥ ſs. *m. f. vomitorium.* Sumat hora 4. Pomeridiana, ſuperbibendo poſt ſingulas vomitiones hauſtum largum liquoris poſſetici.

Julapium Perlatum.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr. lact. Alexeter. aa.* ℥ iii. *aq. Cinnamon.* ℥ i. *Margarit. præparat.* ℥ iſs. *ſacchar. Cryſtall. q. ſ. adde aq. Roſar. Damaſcen.* ℥ ſs. *f. Julap.* de quo cap. cochlear. *iv.* vel *v.* in Languoribus.

Julapium Cardiacum.

℞. *Aq. Lact. Alexeter. Ceraſor. nigr. an.* ℥ iii' *aq. Epidem. Syr. Caryophyll. & de ſucco Citri' an. unc.* ſs. *m. f. Julap. de quo capiat ſæpius.*

Decoctum Diæteticum.

℞. *Rad. Sarſæparill.* ℥ vi. *lign. Saſſaffr. & Chinæ ana* ℥ ii. *Glycyrrhiz.* ℥i. *coq. in aq. font. Congiis ii. per horæ dimidium, deinde ſtent clausè ſuper cineres Calidos per horas xii. poſtea ebulliant ad tertiæ par-*

tis

tis consumptionem; Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi ℥ ss. post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor reponatur in lagenis vitreis probè clausis ad usum. Sit pro potu ordinario per xxx. dies.

Apozema Aperiens, & Antiscorbuticum.

℞. *Rad. gramin. Cichor. Fœnicul. & asparag. ana unc. j. uvarum Corinthiac. & passul. enucleat. an. unc. ij. fol. hepat. ling. cerv. & cap. Ven. an. M. j. fol. Beccabung. sub finem addit. M. ij. coq. s. q. aq. fontan. ad lib. ij. sub finem adde vini Rhenani lib. ss. Colatura adhuc calente, infunde ad duas horas, vase clauso, Cochl. hortens. M. j. colatur. adde syr. è quinque radic. & è succo Aurant. ana. unc. ii. aq. Cinamom. hordeat. unc. j. M. f. Apozema.* Sumat lib. ss. manè, & 5. pomeridiana per xiv. dies.

Eclegma Incrassans in Tussi.

℞. *Ol. Amydg. dulc. un. j. Syr. Papav. Rhœad. Portulac. Jujub. & Loboc-sani, ana ℥ ss. Sacchar. crystall. q. s. M. in mortario marmoreo ad integræ horæ spatium, & f. Linctus perfectè mistus; recondatur in olla figulina, ad usum.* Cap. sæpius lambend. è baculo Liquiritiæ.

Eclegma fortiùs incrassans.

℞. *Conserv. Ros. rub. Syr. violar. & de Mecon. an. unc. j. sem. papav. alb. ℥ iij. contundantur simul, & per setaceum trajiciantur, deinde adde ol. nuc. moschat. express. gr. vj. f. Eclegma.*

In Defluxione tenui.

℞. *Conserv. ros. rub. unc. ij. Syr. de Mecon. & Jujub. an. un. i. Oliban. Mastich. & Succin. an. ℥ i. ol. Nuc. Mosch. per express. gr. vi. M. f. Loboch.* de quo lambat sæpe; bis in die cap. eclegm. descript. cochl. j. instil. land. Balsam. sulphur. Anisat. à gutt. *viii.* ad gutt. *xij.*

Ce-

Cereviſia Purgativa.

℞. *Polypod. Querc.* lib. i. *Rad. Rhabarb. Monac. fol. ſennæ, & paſſul. enucleat. ana* lib. ſs. *Rhabarb. inciſ. & rad. Raphan. Ruſtican. an. unc. iii. fol. Cochl. hortenſ. ſalv. an. M. iv. Aurantior. inciſ. N. iv. infunde in Congiis v. vel. vi. Cereviſiæ non lupulatæ, fermentationis tempore, & quando ad maturitatem pervenerit*, ſit pro potu ordinario per dies *xiv.* vel *xxi.* præcipuè verò ſumat hauſtum ſingulis Auroris.

Emplaſtrum Hyſtericum.

℞. *Galbani in tinctura Caſtor. ſolut. & colatur.* ℥iii. *Tacamahac.* ℥ii. *f. Emplaſt. pro umbilico.*

Catharticum pro Infantibus tenellis.

℞. *Syrup. Cichor. cum Rhabarb. Cochl. i. parvulum.*

Decoctum Amarum Purgativum.

℞. *Decoct. amar. duplicata ſene unc. iv. Syrup. de Spina Cervina unc. j. Elect. de Succ. Roſar.* ℥ii. *M. f. Potio.*

Laudanum Liquidum Authoris.

℞. *Vini Hiſpanici lib. i. Opii unc. ii. Croci unc. i. pulv. Cinnamomi, & Caryophyllorum, an.* ℥i. *infundantur ſimul in B. M. per duos, vel tres dies, donec liquor debitam conſiſtentiam acquirat. Colatura ſervetur pro uſu.*

PROCESSUS INTEGRI IN MORBIS Fere Omnibus Curandis.

De Affectione, in fœminis *Hysterica*, *in* maribus *Hypochondriaca*, *dicta*.

CUm à casu aliquo graviori molestum patitur humana anima, ataxiam concipiunt animales spiritus; urina subinde limpidissima copiosè excernitur; sanitatis recuperandæ spes omnis protinus abjicitur, & tristissima quævis sibi ominantur ægrotæ; quamcunque corporis partem morbus insederit (plurimas autem insidet) symptomata ei parti competentia confestim urgent; in capite apoplexia, hemiplegia soluta; statim à partu adoritur; spasmi epilepsiæ persimiles (vulgò uteri strangulatus, in quo venter, & præcordia guttur versus intumescunt) infestant; clavus hystericus, in quo dolor in capite atrocissimus, quem transverso pollice possis contegere; ægra interim materiam viridem bili porraceæ parem evomente, miserè excruciat; cordis palpitationem, tussim, passiones iliacam, & colicam,

cam, nephritin, urinę ſuppreſſionem ęmulatur paroxyſmus; vomitiones enormes, Diarrhęam ſubinde excitat; externè in carne muſculoſa nunc dolorem, nunc tumorem inducit in tibiis hydropis inſtar; nec (quod mireris) intactos dimittit dentes; dolor dorſi creberrimè ſęvit; & ſępe ſępiùs adeò refrigerantur externę partes, ut cadaver planè referant; in riſum, & lachrymas effuſiſſimas ſine ulla προφάσει ridiculè erumpunt; ptyaliſmus nonnunquam eo gradu laborantes afficit, ut Mercurio delibutas facilè crederes. Dolores hyſterici quamcunque partem obſident, ubi diſceſſerint, teneritudinem, quę tangi recuſat, relinquunt, ac ſi verberatę fuiſſent carnes.

Mittatur Sanguis ad unc. *viii.*

Emplaſt. de Galbano umbilico admoveatur. Sequenti manè aggrediatur uſum ſequentium pilularum.

℞. *Pil. Coch. maj.* ʒii. *Caſtor. pulv. gr.* ii. *Balſam. Peruv. gutt. iii. f. Pil.* xiii. Cap. iv. ſingulis, vel alternis matutinis, pro ratione virium, hora 4. vel 5. matutina, ſuperdormiendo.

℞. *Aq. Rutæ* ʒiv. *Bryon. comp.* ʒii. *Caſtor. nodulo ligat. & in vitro ſuſpenſ.* ʒſs. *Sacchar. Cryſtal. q. ſ. f. julap.* de quo capiat cochl. iv. vel v. in omni languore. Poſt has pilulas ſumptas utatur ſequentibus.

℞. *Limatur. Calyb. gr.* viii. *cum ſ. q. Extract. Abſynth. f. Pil. N. iii.* Sumat ſummo manè, & repetantur hora 5. pomeridiana per xxx. dies, ſuperbibendo hauſtum Vini Abſynthitis.

Sin forma boli magis arrideat.

℞. *Conſerv. Abſynt. Roman. & Conſerv. flaved. Aurant. an. unc.* i. *Angelic. condit. Nuc. Moſchat. condit. & Theriac. Andromach. an. unc.* ſs. *pulv. Ari com.* ʒiii. *Zinzib. condit.* ʒii. *cum ſ. q. Syrup. de*

ſuc.

ſuc. citr. vel, ejus defectu, Syr. Aurantior. f. Electuarium.

℞. *Elect. præſcript.* ℥ii. *limatur. Calyb. gr.* viii. *cum ſ. q. Syrup. Aurantior. f. Bolus* ſumendus manè, & ſerò, ſuperbibendo hauſtum vini abſynthitis, vel Cochl. vi. ſeq. Infuſionis.

℞. *Rad. Anglic. Enul. campan. & Imperator. an. unc.* i. *fol. Abſynt. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. & Chamædr. an. M.* i. *Cort. Aurant. duor. inciſ. affunde vini Hiſpanic. q. ſ. ad ſupereminentiam duorum digitorum.* Coletur tempore uſus, **Vel**

In Delicatulis *Chalybs* exhiberi poterit in forma pulv. ſequentis.

℞. *Limatur. Calyb. probè trit. unc.* i. *pulv. Ari comp.* ℥vi. *ſem. Coriand. prępărat. Aniſi, Fenicul. dulc. an. unc.* ſs. *Cinnamom. acutiſſ. Corall. rubr. præparat. an.* ℥iii. *Nuc. Moſchat.* ℥ii. *f. omnium pulvis ſubtiliſſimus, cui adde ſacchar. albiſſ. ad pondus omnium,* hujus cap. è Cochleari ℥ſs. bis in die per 4. dies, tùm ℥i. bis in die per 40. dies ſuperbibend. Cochl. vi. ſeq. Julap. vel vini Abſynthitis.

℞. *Aq. Lact. Alexeter. unc.* xii. *Gentian. comp. unc.* iv. *Abſynth. mai. comp. unc.* ii. *ſacchar. albiſſ. q. ſ. f. Julap.* **Vel**

℞. *Vini Rhenan. Abſynth.* lib. ſs. *aq. Gentian. comp. unc.* ii. *Syr. Carryoph. unc.* i. *f. Julap.*

℞. *Myrrh. elect. Galban. & Aſæfœtidę, an.* ℥i. *Caſtor.* ℥ſs. *cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. è ſingulis drachmis* xii. Sumat iii. ſingulis noctibus, ſuperbibend. aq. Bryon. compoſ. Cochl. iii. vel iv. per totum decurſum hujus proceſſus.

Si Pilulę Prędſcriptę ventrem moverint, utatur ſequentibus.

℞. *Caſtor.* ℥i. *ſal. ſuccin. volatil.* ℥ſs. *cum ſ. q. ex-*

tract. Rutæ, f. pilulæ N. xxiv. Cap. iii. singulis noctibus, superbibendo Julapii hysteric. Cochl. iii. vel iv.

Sp. CC. ad gutt. xvi. vel xviii. in aqua aliqua appropriata sæpiùs exhibitus valde confert.

Si verò his non cedat remediis, tùm capiat sequentes pilulas.

℞. *Trochis. de Myrrh. pulv.* ℈i. *Balsam. sulphur. Terebinth. gut.* iv. *cum s. q. gumm. Ammoniac. solut. f. Pil. N.* iv. Cap. manè, & serò superbib. Julap. hysteric. Cochl. iv. vel v. instillando *Sp. CC.* gutt. xii.

Electuarium Antiscorbutic. cum aqua ibidem descripta prodest in his affectionibus, ut & *Electuar. corroborans cum additione Conserv. Cochl. hortens. unc.* i. *pulv. Ari Compos.* ʒvi. superbibendo prescriptam aquam.

At si affectus his non cedat remediis, eundum est ad *aquas ferreas*; & si neque his, tùm ad *Sulphureas*, quales sunt *Bathonienses*.

Inter bibendum aquas ferreas hæc observanda; si aliquod Symptoma graviusacciderit, quod potationi aquarum referri potest, tunc ab iis æger abstineat, donec Symptoma istud penitùs evanuerit. Æger in earum usu per sex septimanas ad minimum, vel potius ad duos menses perseveret. *Zinziber conditum*, vel *Semina Carui Saccharata*, ad calefaciendum ventriculum subinde sumat. *Pilulæ* etiam *hysterica* iii. devorari possunt per primas x. noctes, superbibendo *Julap. hysteric.* cochl. iv. vel v.

Quoad usum *aquarum Bathoniensium*, duobus diebus bibat eas, ac tertio die per modum Balnei eas ingrediatur, atq; ita alternatim per sex septimanas, vel duos menses.

Si *Chalybs* justo plus corpus calefaciat, tùm per

ejus

ejus usum quarta quaque Aurora sumat *aq. mineralium purgantium* lib.iv. Quæ tametsi alvum moveant, haud tamen tumultum cient, ut solent Cathartica ex officinis deprompta.

Si *Calybs* magnas perturbationes inducat, Laudanum aq.aliqua hysterica mistum singulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

Cùm à morbi diuturnitate fractæ, & attritæ fuerint vires,venæsectio,& cathartica non sunt præmittenda, sed à Chalybe statim incipiendum.

Ubi Symptomata sunt mitiora, satis est sanguinem mittere, & alvum solvere ad dies iii. vel iv. dein pilulas hystericas ad dies x. manè, & serò exhibere.

In dolore intolerabili, vomitione, & *Diarrhœa* enormioribus, exhibendum Laudanum, & postea corroborandi spiritus, at modò per vires liceat, ante usum Laudani educatur è venis sanguis,& Catharticum propinetur; in viraginibus præsertim, & sanguineo temperamento præditis: in debilioribus autem, & haud ita pridem paroxysmum passis, sufficit ventriculum Congio uno lactis cerevisiati hausto, & mox per vomitum rejecto detergere, dein largam dosin *Theriac. Androm.* vel *Elect. Orvietan.* imperare, & Cochl. aliquot liquoris alicujus Spirituosi, cum paucul. Laudani liquid. guttalis, superbibenda, dare. Quod si ægra jampridem vomuerit, & ulteriùs emeticis sollicitare periculo non vacabit, Laudanum sine mora propinandum est,ea dosi, quæ Symptoma vincat, & post singulas vomitiones toties quoties repetendum, in forma potissimum solida, vel in liquida, in parco vehiculo, viz. gutt. aliquot in cochl. j. aq.Cinnamon. fortior. ægra interim conquiescente, & caput immotum tenente.

Perdomito Symptomate, manè, & ſerò, ad dies pauculos continuetur uſus Laudani.

Hæc duo diligenter notanda, quòd cùm ſemel poſt evacuationem Laudano uti cœperimus, ea doſi, atque illa toties repetita, ſumendum eſt, donec Symptoma omnino fuerit debellatum, interjecto tantùm ſpatiolo inter ſingulas doſes, ut quid prior præſtiterit, ante noſcamus, quàm alteram ingeramus, deinceps cùm Laudano morbum aggredimur, nihil movendum eſt, nihil evacuandum, vel per mitiſſimum enema.

Theriaca Andromachi crebro, diuque uſurpata, magnum eſt in hoc, & aliis morbis quamplurimis à caloris, & concoctionis defectu ortis, remedium.

Vina *Hiſpanica* gentiana, angelica, abſynth. centaurio, corticum aurantior. flavedine, aliiſque corroborãtibus infuſis medicata, ſi ad aliquot Cochlearia ter in die, potenter admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit, bilioſoque corporis habitu.

Cortex Peruv. ad ℈i. manè, & ſerò, per ſeptimanas aliquot deglutitus, præſertim in ſpaſmis hyſtericis, miras habet vires.

In tenui, bilioſoque corporis habitu poſſit uſurpari Dieta lactea, præcipuè in Colica Hyſterica, ſi modò ea incommoda poſſint ſuperari, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempè tùm in ventriculo coagulatur, tùm etiam viribus corporis in ſtatu conſervandis, ſuſtentandiſque minus ſufficiat.

Nihil tamen æquè ſanguinem, ſpirituſque fovet, & confirmat, ac diu, multumque ſingulis ferè diebus equo vehi, nec itinera in curru facta ſuo carent ſucceſſu.

De Febre Depuratoria annorum 1661, 62, 63, 64.

Si æger juvenis ſit, extrahatur ſanguis è brachio, & eo-

& eodem die poſt aliquot horas, vel ſequenti die, duabus horis poſt leve prandium, *Emeticum ex infuſ. Croc. Metal. paratis Zythogal.* lib. vi. *vel* viii. ut quoties vomuerit, aut alvum exoneraverit, è veſtigio ſumatur hauſtus, exhibeatur &, poſt finitam operationem Emetici, hoc, vel ſimile paregoricum.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr.* ℥ils. *aq. Epid.* ℥ls. *Laudani liquid. gutt.* xvi. *Syr. Caryophyll.* ℥ii. *M. F. Hauſtus.*

Vomitoria ex infuſ. *Croc. Metal.* parata, puerulis, ulliſve infra adoleſcentiam conſtitutis, vel minima quantitate, non eſt tutum exhibere.

Poſt hunc diem uſque ad undecimum, vel duodecimum, ſingulis Auroris, injiciatur enema ſequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clyſtere* lib. i. (*vel lactis Vaccini eandem quantitatem*) *Sacchar. Culinar. & Syr. Violac. an.* ℥ii. *f. Enema.*

Poſt dictum diem alvus conſtipari permittatur, quo materia febrilis citiùs concoquatur, ad quem etiam finem Cardiaca moderata his ultimis diebus exhibita apprimè conducunt; ut

℞. *Pulv. è Chel. Cancror. comp.* gr. xiv. *Elect. de Ovo* ℈ls. *cum ſ. q. Syr. Caryophyl. f. Bolus* ſumendus octava quaque hora, ſuperbibendo ſequentis Julapii Coch. v. vel vi.

℞. *Aq. Lact. Alexiter. Ceraſor. nigr. an.* ℥iii. *Aq. Epidem. & Syr. Caryophyll. an.* ℥i. *M. F. Julap.* vel alia his ſimilia.

Hac methodo ſollicitè obſervata, uſitatò circa xv. diem (tùm ex laudabili in urina ſeparatione, tùm ex manifeſta Symptomatum omnium remiſſione) tempeſtivum eſſe Potionem Purgantem communem exhibere percipies.

Accidit interdum, maximè in Senibus, curata Febre, & purgato corpore, ægrum nihilominus valdè

debilem esse, & quandoque tussi, interdum etiam screatu, magnam glutinosi, viscosiq; phlegmatis copiam expectorare. Hoc in casu vinum Malaganum annosum, cum pane tosto ei immisso, bibat æger.

Si superveniat Iliaca passio; præscribatur Sal. Absynth. ℈i. ex Coch. i. Suc. Limonum, manè, & serò; intermediis temporibus cap. Aq. memb. stillatit. sine Saccharo Cochl. aliquot, bis quaque hora; dum hæc fiunt, catulus vivens nudo ventri indesinenter accumbat, postquam dolor cum vomitu per biduum, triduumve cessaverit, exhibeatur *Pil. Coch. maj.* ℥i. in *Aq. Menth.* soluta, nec removendus catulus ante pilularum usum.

Ad recidivam præcavendam persistat in usu prædictæ aquæ per longum tempus, & duplicatis pannis laneis ventrem à frigore defendat.

De Febre Pestilentiali 1665, 66.

Post venæ sectionem in lecto celebrandam æger stragulis obruatur, & Lacinia Lanea syncipiti alligetur; tum, si vomitus non adsit, hoc, vel simile Hydroticum exhibe.

℞. *Theriac. Andromach.* ℥ss. *Elect. de ov.* ℈ss. *Pulv. è chel. cancr. comp. gr.* xii. *Coccinel. gr.* viii. *Croc. gr.* iv. *cum s.q. succ. kermes, f. Bolus*, quem sumat sexta quaq; hora, superbibendo Cochl. vi. seq. Julapii.

℞ *Aq. Card. Benedict. & Scord. compos. an.* ℥iv. *Aq. Theriacal. stillatit.* ℥ii. *Syr. caryophyl.* ℥i. *M. F. Julapium.*

Si adsit Vomitio, hydroticum differatur, donec solo tegumentorum pondere sudor promanare incipiat, linteaminis parte vulti superinducta.

Incepta Diaphoresis haustulis Zythogalæ salvia alteratę, vel Cerevisię, cui macis aliquantulum incoxeris, subinde repetitis ad naturalis diei spatium

(i. e.

(i. e. horas 24.) est continuanda; in sudore licet jusculis confortativis ægrum reficere.

Ubi tumor enatus fuerit, venam aperire non sustinui; per horas adhuc à finito sudore xxiv. ægro se in lecto continente frigus cautè devitetur. Indusium sponte sua in corpore arescere permittatur, potulenta omnia calidiusculè hauriantur, & Zytogalæ salvia alteratæ usus etiamnum continuetur, in seq. luce potio purgat. communis exhibeatur.

Anni 1667, 1668. Febrim Varioloſam, & Variolas produxerunt.

Anni 1669, 70, 71, 72, Febrim Dysentericam.

Anni 1673. 74. 75. Febrim Comatosam.

Curationem febrium horum annorum non attingo; quoniam methodo in febre anni 1685, &c. descripta curari eas potuisse autumo.

De Febribus Intermittentibus.

Cum rigore, & horrore adoritur paroxysmus, quibus mox succedit calor, & huic tandem sudor, & subsequens ἀπυρεξία: licèt in primis morbi diebus, Autumno maximè, aliquoties remissio potius, quàm intermissio persentiscitur, in calore æque ac in rigore vomiturit ut plurimum, ac vehementer ęgrotat miser cum siti, & lingua arida. In tenera ætate abdominis inflatio, in adultis crurum tumor febris solutionem; tonsillarum dolor, raucedo, oculi cavi, facies Hippocratica, mortem denunciant.

℞. *Cort. Peruv. subtiliss. pulv. unc. j. cum s. q. Syr. Caryoph. vel de Rosis siccis, f. Electuarium dividendum in* xii. *doses:* quarum unam capiat quarta quaque hora, superbibendo Vini cujuslibet haustum, incipiendo immediatè post paroxysmum.

Si autem præscripti boli ventrem moverint, in haustu Vini dentur *gutt.* x. *Laudan. liquid.* singulis,

vel

vel alternis vicibus post assumptionem boli, ut opus fuerit.

Ad recidivam præcavendam (præcipuè in quartana) repetatur processus prædictus singulis septimanis per tres alias vices.

Sin forma Pilularum magis arrideat,

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. j. cum ſ. q. Syrup. caryophyll. f. Pilulæ mediocris magnitudinis*, quarum capiat *vi.* quarta quaque hora.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. ii. Vin. Rhenan.* lib. *ii. ſtent ſimul in Infuſione frigida, & coletur per manicam* Hippocratis. Uſus tempore cap. *unc. iii.* tertia, vel quarta quaque hora.

Sin ob vomiturionem ferè continuam, Corticem deglutire nequeat æger, tum ſexies, vel octies, Spatio duarum horarum, *Succi Limonum* recens expreſſi Cochl. j. cum *Salis Abſynth.* ℈ i. aſſumat, dein *Laudan. Liquid. gutt. xvi.* cum *Aq. cinnam.* fortior. Cochl. j. ac brevi poſt, ceſſante vomitu, Corticis uſum aggrediatur.

In intermittentibus vernalibus nonnunquam emeticum, tempeſtivè propinatum, ut nempe ante paroxyſmum negotio ſuo defungi poſſit, feliciſſimè ſucceſſit. Nonnunquam Enema in diebus intermittentibus, per triduum, vel quatriduum injectum, Curationem abſolvit. Quę ſequenti quoque modo tentari poteſt.

℞. *Serpentar. Virgin. ſubtiliſſ. pulveriſat. gr. xv. Vin. alb. unc.* iii. Sumat duabus horis ante Paroxyſmum, & ſtragulis coopertus æger ſudet per iij. vel iv. horas, idem faciendo per duas vices ante Paroxyſmum.

Si ab ingeminatis paroxyſmis ſummè debilis fuerit æger,

℞. *Con-*

℞. *Conſerv. Flor. Borag. Bugloſſ. an. un. j. conſerv. Anthos. un.* ſs. *cort. citr. condit. Nuc. Moſchat. condit. Theriac. Andromach. an.* ʒ iij. *confection. Alchermes.* ʒ ii. *M. F. Opiata*, cap. ad quantitatem avellanæ, manè,& veſperi, ſuperbibendo Cochlearia paucula alicujus *Aq. Epidemicæ* ſimplicioris, *Sacchar*o edulcoratę, interdicto interim enematum uſu.

Si ſub morbi exitum occurrat hydrops, nondum tamen depulſa Febre,curatio non eſt inſtituenda remediis purgantibus, ſed infuſionibus rad. *Raphan. Ruſtican. Summitat. Abſynth. centaur. Min. Baccar. Juniper. cinerum geniſt.* &c. vino factis, exulante autem Febre, Catharticis, & aperientibus.

Pro Infantibus Febre intermittente laborãtibus ℞. *Aq. ceraſor. nigr. & Vini Rhenan. an. unc. ij. cort. Peruv. ſubtiliſſ. pulv.* ʒ iii. *Syr. caryophyll. unc. j. M. f. Julap.* Cap. Cochl. j. alterumve, pro ratione ætatis, quarta quaque hora, donec Paroxyſmi non amplius diſcrucient, inſtillando alternis vicibus, ſi Diarrhœa adfuerit, Laud. liquid. gutt. j. vel jj.

De Febre Stationaria, ab an. 1685. *ad* 90.

Calor,& frigus ſe invicem excipiũt,artus pariter, & Caput dolent, pulſus interim ferè ſanus,nonnunquam tuſſis, dolor circa collum, & fauces, exacerbatio Febris prope noctem, inquietudo,ſitis, lingua vel humida, & ex omni parte pellicula alba, & ſcabra veſtita,vel ſicca,fuſci coloris in medio,quam partem undique cingit fimbria inalbeſcens. A jugi in lecto decubitu coma, & phreneſis, à calido regimine petechiæ, maculę purpureę, eruptiones (quas vocant) miliares morbillis magis rubentes, pulſus inordinatus, tendinum ſubſultus,atq; ita tandem mors. Sudores in initio ſymptomatici divexant, qui ſi ab arte provocentur, viſcoſi à Capite erumpunt, &

mate-

materiam morbificam in Caput, aut in artus transferunt.

Mittatur Sanguis ad unc. x. è brachio. Reiteretur Venę sectio; si modò respirationis difficultas, dolor Capitis inter tussiendum lancinans, & alia signa Peripneumoniæ nothæ adsint. In hoc casu tàm venæ sectio, quàm Catharsis repetenda, donec æger convaluerit.

Vesperi applicetur Epispasticum,& sequenti Aurora Potio Lenitiva præscribatur, quæ ad tertiam vicem alternis diebus repetatur, & hora somni post Catharsin haustus pacificus propinetur.

℞. *Aq. Paralys.* ʒiij. *Syr. de Mecon.* ʒj. *Succ. Limon. recent. extract. cochl.* ii. *M. F. Haustus.*

Aphthæ, & singultus sponte sua post curationem febris supervenientes sponte evanescunt; Si in longum tempus decurrant, facilè fugantur *Cortic. Peruv.* ʒj. *cum Syr. Papav. Rhęad. q.s. in formam Electuar. vel pilular.* redacta, superbibend. haustum lactis deflorati. Remedium hoc certissimè scopum attinget, si non frustrentur ejus vires ex jugi ęgri in lecto decubitu.

Diebus à purgatione liberis sequentia pręscribentur.

℞. *Conserv. Lujul. & cynosbat. an. unc. j. conserv. Berber. unc.* ss. *crem. Tart.* ʒj. *cum s. q. Syr. de Limonib. f. Electuarium*, de quo cap. ad magnitud. Nuc. Moschat. ter in die, superbibendo sequent. Julap. Cochl. vi.

℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paralys. an.* ʒiii. *Syr. de Limonib.* ʒi ss. *Syr. Violar.* ʒj. *M. f. Julapium*. Vel.

℞. *Aq. font.* lib. *j. aq. Rosar. Succ. Limonum, Sacch. albiss. an. unc.* iv. *coq. lento igne, dum despumaverint, cap. unc.* iii. *ad libitum*. præscribatur quoque seq. gargarisma. ℞. *Su-*

℞. *Succ. Pomar. agreſt* lib. ſs. *Syr. de rubo Ideo unc.* j. *m. f. gargariſma.*

Si febris ita ventriculum infeſtet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pil. Coch. maj. ad* ℈ii. exhibeantur, tum etiam hypnoticum eſt concedendum, *v. gr. Laudan. Londin. gr.* iſs. *cum ſimili quantitate Maſtich.* vel *Laudan. Liquid. gutt. xviij. in aq. Cinnamo. hordeat. unc.* j.

Decoctum album paratum, an. ℥j. C. C. *uſti, in aq. communis* lib. iij. *cocti, & poſtea Saccharo albiſſimo edulcorat.* ſit pro potu, ut & Cereviſia tenuis pro libitu.

Poſt Catharſin bis celebratam concedatur ægro Pullorum carnibus veſci, & poſt ultimam Purgationem, modò febris aliquantulum deflagraverit, vini Canarini cochl. iij. vel iv. manè, & ſerò, ut & poſt Prandium per dies aliquot propinentur.

In Phrenitide, ut & Comate, nihil perinde confert, atque ægri caput radi, nullo admoto Emplaſtro, ſed Pileolo tantùm.

Si (quod fœminis hyſtericis quandoque accidit) poſt venæ ſectionem, & purgationes hujuſmodi iteratas, etiamnum duret, procurratque febris, modò ſigna Peripneumoniæ, & inflammationis circa partes vitales abſint, ſingulis noctibus Paregoricum, & medicamenta hyſterica, bis, vel ter in die injungantur.

De Infantibus febre Stationaria laborantibus.

Hirudines duæ utrinque pone aures applicentur, dein *Emplaſtr. Epiſpaſticum* cervici admoveatur.

Cereviſia, qua Rhabarbarum fuerit infuſum, purgetur.

Si poſt Catharſin febris intermittere videatur, tum *Julapium cum Cortice Peruviano* (in Capite de

fe-

febre intermittenti pro infantibus descriptum) exhibeatur.

De febre Scarlatina.

Æstate exeunte, infantes præcipuè infestat. Rigẽt, & horrent sub initium; nec tamen admodum ægrotant, cutis universa maculis parvis rubris, crebrioribus, latioribus, & magis rubentibus, quàm in morbillis interstinguitur: Ad duos, tresve dies persistunt, quo quidem tempore evanescunt, & decedente subjecta cuticula squamulis furfuraceis, ad instar farinæ, cutis conspergitur.

℞. C. C. *usti, & pulv. è Chel. cancr. comp. an.* ℥ss. *Coccinell. gr.* ii. *Sacchar. Crystal.* ℥j. *M. f. pulvis subtiliss. in xij. Chartulas dividend.* quarum unam cap. 6. quaque hora, superbibendo cochl. ij. vel iij. sequentis Julapii.

℞. *Aq. Cerasor. nigr. aq. Lactis Alexeter. an.* ℥ iij. *Syr. è succ. citri* ℥ j. *M. f. Julap.*

Applicetur etiam Epispasticum cervici, & qualibet nocte *paregoricum ex Syr. de Mecon.* propinetur, & postquam symptomata cessaverint, purgetur æger.

De Pleuritide.

Inter Ver, & Æstatẽ dominatur. A rigore, & horrore orditur, quos statim comitantur calor, sitis, inquietudo, & cætera febrium Symptomata; elapsis pauculis horis, æger vehementi dolore punctorio in laterum alterutro circa costas corripitur, qui nunc versus omoplatas, nunc spinam, nunc anteriora pectoris sese propagat, tussi crebra excruciatur; Materia sputo rejecta in initio morbi pauca est, & tenuis, & sæpe sanguinis particulis intermista, progressu verò copiosior, & magis concocta, sanguine etiam permixto. Febris pari passu incedit cum tussi,

spu-

ſputo ſanguinis, dolore, & pro ratione liberioris expectorationis ſenſim imminuitur: nunc alvus eſt aſtricta, nunc ſoluta nimis; Eductus è vena ſanguis ſevi liquati ſpeciem præ ſe fert, ubi refrixerit.

Mittatur ſanguis è brachio lateris affecti ad ℥x.

℞. *Aq. Papav. Rhęad.* ℥ iiii. *Sal. Prunel.* ℈i. *Syr. Violar.* ℥ i. *M. f. Hauſtus*, ſumendus ſtatim à prima venę ſectione.

℞. *Amygd. dulc. excorticat. N.* v. *ſem. Melon. Pepon. an.* ℥ ſs. *ſem. papav. alb.* ℥ iii. *aq. hord.* lib. i. ſs. *aq. Roſar.* ℥ ii. *cum ſ. q. ſacchar. cand. f. ſ. a. Emulſio, Cap.* ℥ iv. 4. quaque hora.

℞. *Decoct. Pectoral.* lib. ii. *Syr. Viol. & Cap. Ven. an.* ℥ iſs. *M. f. Apozema. Cap.* lib. ſs. *ter in die.*

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ii. *Syr. Viol. & Cap. Ven. an.* ℥ i. *Sacch. Cand. q. ſ. M. f. Eclegma*, de quo ſępe lambat.

Oleum Amygd. dulc. per ſe, vel *Oleum ſem. Lini recenter extract.* exhiberi poteſt.

℞ *Ol. Amygd. dulc. Lilior. & unguent. Dialtheæ, an.* ℥ i. *M. f. Linimentum*, quo inungatur latus affectum manè, & ſerò ſuperimponendo fol. Braſſicę.

Repetatur Venę ſectio ad tres alias vices, ad eandem quantitatem, quatuor diebus continuis, ubi dolor, & reſpirandi difficultas ſuadent.

De peripneumonia notha.

Ingruẽte hyeme, & ſępe ſub ejus exitum emergit: inſultu primo nunc incaleſcit, nunc friget æger, ex motu quolibet vertiginoſus eſt, rubent, & inflammantur genæ, oculique: tuſſit, & inter tuſſiendum dolor capitis lancinans premit, potulenta vomitu rejicit, urina turbida eſt, & intensè rubet, ſanguis pleuriticorum æmulus, anhelus crebrò, & celeriter ſpiritum ducit, dolente thorace. Ab aſthmate ſicco

pla-

planè distinguitur, quòd in isto nusquam comparent febris indicia, in hac manifestò se produnt, licèt minora longè, & magis obscura, quàm in peripneumonia vera.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. x. Die sequenti æger hanc potionem sumat.

℞. *Cassiæ extract. unc.* j. *Glycyr.* ʒii. *ficus pingues N. iv. fol. senn.* ʒ iiss. *Agaric. trochiscat.* ʒ j. *coq. s. q. aquæ ad unc.* iv. *in Colatur. dissolv. Mannæ unc.* j. *Syr. Rosar. solu. unc.* ss.

Si verò potionem assumere nequeat, Cap. *Pil. Ch. maj.* ℈ ij. hora quarta matutina.

Sequenti die celebretur iterum Venæ sectio ad eandem quantitatem; ac postero die repetatur Catharsis, quę porrò repetenda est alternis diebus, vel post majora intervalla, pro ratione virium; Atque insuper si Symptomata non cessaverint, extrahatur iterum sanguis, semel adhuc, bis, vel sępius, diebus aliquot interjectis, prout res postulaverit; sed ut plurimum venę sectio bis celebrata sufficiet; Interim, dum hæc fiunt, pręsertim in diebus à purgatione vacuis, utatur *decocto Pectorali*, *Eclegmate*, & *oleo Amygd.* dulcium, in Pleuritide descriptis.

De Rheumatismo.

Rigorem, & horrorẽ, & cętera febrium symptomata patiuntur, elapso die uno, alterove (est & ubi citius) dolor adest atrox, nunc in hoc, nunc illo artu, in carpis, humeris, & genubus pręsertim, vicissim hos relinquens, & illos occupans, rubore, & tumore in parte, quam postremùm affecit, adhuc residuis. Febris sensim evanescit, manente dolore, quin & nonnunquam immaniùs sæviente. In lumbagine rheumatica immanis dolor est, circa lumborum regionem fixus, nephritin mentiens, nisi

quòd

quòd æger non vomituriat, qui procumbere nequit, ſed vel è lecto exilit, vel ſuper eodem erectus ſedet, corpore perpetua agitatione, nunc verſus anteriora, nunc poſteriora inclinato. Sanguis pleuriticorum ſimilis.

Mittatur Sanguis è Brachio lateris affecti ad unc. x.

℞. *Aq. Nymph. Portulac. Lactuc. an.* ℥iv. *Syr. de Limonib.* ℥iſs. *Syr. Violac.* ℥i. *M. f. Julap.* de quo bibat ad libitum.

Præſcribend. *Emulſio* 4. *Sem. frigid. maj. Cataplaſma è mica panis albiſſ. & lacte Croco tincto* applicetur parti dolenti.

Die ſequenti eadem ſanguinis quantitas detrahatur; atque iterum, die uno, vel altero interjecto, reiteretur, atque porrò quater, vel pluries, ſi opus fuerit, hoc obſervando, ut poſt ſecundam Venæſectionem majora ſint intervalla inter ſingulas ſanguinis miſſiones.

Diebus à Phlebotomia vacuis, Enema è lacte ſaccharato ſubinde injiciatur, vel ſequens

℞. *Decoct commun. pro Clyſtere* lib. 1. *Syr. Violar. & Sacchar. culinar. an.* ℥ii. *M. f. Enema.*

Si Imbecillitas ægri repetitionem Phlebotomiæ non ferat, tum poſt ſecundam, vel tertiam venæſectionem Curatio hac methodo tentanda.

Capiat alternis diebus *potionem purgativam communem*, donec convaluerit, & iiſdem noctibus Paregoric. *ex Syr. de Mecon.*

Sin his remediis non cedat, & æger ob imbecillitatem evacuationes qualeſcunque ferre nequeat, aggrediatur uſum *Elect. & aq. Antiſcorbutic.* in ſcorbuto deſcript. quæ etiam remedia locum habent in Rheumatiſmo Scorbutico.

In Juvenibus, atque iis, qui temperatè vixerunt, vino non plus æquo dediti, Rheumatiſmus Diæta ſimplici admodùm refrigerante, & mediocriter nutriente æque feliciter, ac repetitis Venæ ſectionibus (quas minùs ferre queant) profligari poteſt. Ex. grat.

Solo Lactis ſero ad dies quatuor veſcatur æger, poſtea præter ſerum pane ſimilagineo ſemel in die loco prandii, donec penitùs convaleſcat, niſi quòd poſtremis diebus iterum panem in cœnam indulgere liceat, Symptomatis ceſſantibus, carnes pullorum elixorum, cæteraque eupepta concedantur, tertio autem quoque die ſolo lactis ſero victitet, donec tandem pancraticè valeat.

De febre eryſipelatoſa.

Nulla non corporis pars, præſertim facies, tumet, dolet, & ſummè rubet, puſtulæ denſæ, parvæ in veſiculas ſubinde faceſſunt, quæ per frontem, caputque ſerpunt, oculi tumore obruti, rigor, & horror, atque reliqua febris indicia adſunt. In alia hujus morbi ſpecie, liquorum attenuantium potationi ſuperveniente, febricula adeſt, puſtulæ urticarum puncturas referentes, nonnunquam in veſiculas ſublatæ, mox recedentes, tuberculorum more, ſub cute ſe condentes, maximè pruriunt, & ſcalpendo rurſum apparent. Eſt & alia eruptionis ſpecies, pectus ut plurimum obſidens, macula nimirum lata, cuti vix ſupereminens, porriginoſa, cum ſquamulis flavis, qua vigente, æger benè ſe habet, eadem evaneſcente, leviter ægrotat, urina turbida, & flava, iiſdem remediis, quibus pruritus ſerinus, cedit, vino utatur æger, & carnibus eupeptis.

Mittatur ſanguis è brachio ad ℥ix. vel x. Die ſequenti ſumat *potionem communem purgativam*.

℞. *Rad.*

℞. *Rad. Althææ, & Lilior. an.* ℥i. *fol. Malv. Sambuc. Verbasc. flor. Chamæme. Melilot. summit. Hyperic. & centaur. minor. an. M.* i. *sem. lini, fœnugrec. an.* ℥ss. *coq. s. q. aq. ad* lib. iii. *Coletur liquor, & tempore usus adde singulis libris decocti Sp. Vini* ℥ii. Stuphæ è panno laneo huic decocto immersæ, ac expressæ, calidè admoveantur bis in die, & pars affecta post fotum sequenti mixtura illinatur.

℞. *Sp. Vini* lib. ss. *Theriac. Androm.* ℥ii. *pulv. piperis longi, & Caryophyll. an.* ℥ii. *f. mixtura.* qua Charta Emporetica madefacta parti affectæ circumvolvatur.

Si primæ venæ sectioni non cedat morbus, tùm repetatur; & nondum cessante, ad duas alias vices celebretur, interposito semper die uno.

Diebus à Venæ sectione liberis *Enema è lacte cum Syr. Violarum. Emulsio Refrigerans, & Julap. refrigerans*, sunt præscribenda.

De pruritu ferino, & inveteratis cutis eruptionibus, quæ Venæ sectioni, & Catharsi non cedunt.

℞ *Theriac. Andromach.* ℥ss. *Elect. de ovo* ℈i. *rad. Serpentar. Virgin. subtiliss. pulver. gr.* xv. *Lapid. Bezoar. oriental. gr.* v. *cum s. q.* Syr. è *conditur. citri. f. Bolus*, hora somni sumendus per dies xxi. superbibendo cochl. vi. sequent. Julapii.

℞. *Aq. Card. Benedict.* ℥vi. *aq. Epidem. & Theriacal. Stillat. an.* ℥ii. *Syrup. Cariophyl.* ℥i. *M. f. Julap.*

Singulis matutinis cap. liquoris possetici libr. ss. calidè, & sudet horæ unius spatio.

His finitis, si pustulæ adhuc non evanuerint, sequenti Linimento partes affectæ inungantur.

℞. *Unguent. ex Oxylapatho* ℥ii. *Unguent. Pomati* ℥i. *flor. Sulphur.* ℥iii. *ol. Rhodii* ℈ss. f. Linimentum.

Veruntamen Medicamenta præscripta haud usurpentur, nisi Venę sectione, & Catharsi ritè præmissis.

De Angina.

Angina inter Ver, & Æstatem ut plurimum aggreditur. Sequuntur Febris insultum dolor, & faucium inflammatio, unde à tumore uvulę, tonsillarum, & laryngis, nec deglutire queat Æger, nec spiritum ducere.

Mittatur Sanguis è Brachio copiosè. Tangantur partes inflammatę *melle Rosaceo, Sp. Vitrioli, vel Sp. Sulphuris ad summum acorem permixto, vel Sp. Vitrioli solo.* Mox Gargarisma sequens usurpetur, non vulgari modo; sed ita ut sine ulla agitatione in ore contineatur, donec incalescat; dein expuatur, & repetatur subindè.

℞. *Aq. Plantag. Ros. Rubr. & Sperm. Ranar. an.* ℥iv. *alb. ovor. in aquam agitando redact. N.* iii. *Sacchar. Crystal.* ℥iii. *M. f. Gargarisma.*

Emulsio Refrigerans in Pleuritide descripta in dies sumatur.

Sequenti mane, nisi febris, & dolor inter deglutiendum remiserint, Venæ sectio repetatur, Catharsi in diem posterum rejecta, alias Catharticum lenitivum exhibeatur.

Manente adhuc affectu (quod oppidò rarum) repetatur adhuc Venæsectio, & Catharsis, Epispasticum amplum, ac forte applicetur cervici post primam Venæsectionem. Omni mane, nisi diebus purgationi datis, Enema refrigerans, & Emolliens injiciatur, Diæta tenui utatur æger, & lecto per horas aliquot quotidie absistat.

In his omnibus febribus, quas intercurrentes appello, ut etiam in illa, quæ stationaria est, cautè observandum, quòd æger à lecto abstineat magnam

diei

diei partem, ut juſculis hordeaceis, avenaceis, ac id genus aliis victitet, & cereviſiam Lupulatam, & hydrogalam pro potu ordinario bibat.

De Morbillis.

Infantes plerumque impetunt. Primo die rigent, horrentque, calent, & frigent alternatim. Secundo conſummatam febrim accerſunt, ægritudo vehemens, ſitis inappetentia, lingua alba (non verò ſicca) tuſſicula, capitis, & oculorum gravedo, & ſomnolentia perpetua, acriter premunt, humor è naribus, & oculis jugiter ſtillat (quæ lachrymæ certiſſimum morbillorum ſignum.) Huc accedunt ſternutatio, tumor palpebrarum paulò ante eruptionẽ, vomitus, diarrhœa, cum dejectionibus colore viridi in dentientibus præſertim; Symptomata ingraveſcunt ad quartum uſque diem, quo quidem die (nonnunquam quinto) in fronte, & facie maculæ parvæ, rubræ, pulicum morſibus perſimiles prodeunt; quę numero, & magnitudine auctæ, racematim coaleſcunt, & faciem maculis rubris majuſculis interſtinguunt. Hæ maculæ è parvulis papulis, ſupra cutim paululum elevatis, conflantur, quarum protuberantia digito levi, vix oculorum acie deprehendi poſſit.

A facie, quam primò ſolùm occupant, ad pectus, ventremque, crura deinde, tibiaſque propagantur maculæ; in his autem partibus latæ, & rubræ, ſuperficiem cutis non ſuperantes conſpiciuntur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur Symptomata, ac in variolis. Vomitus poſt eruptionem nullus: ſed tuſſicula, & febris cum ſpirandi difficultate intenduntur, in oculos defluxio, ſomnolentia, & inappetentia perſeverant. Die ſexto, aut circiter frons, & facies aſpereſcunt, emorientibus puſtulis, ruptaque cuticula, in reliquo corpore maculæ latiſſimę

sunt, & maximè rubescunt. Octavo circiter die in facie evanescunt, & vix in reliquo corpore permanent. Nono nullæ prorsus sunt, per faciem verò, & artus quandoque, & totum corpus in farinam quandam, & squamulas faceſſunt, & tunc temporis febris, spirandi difficultas, & tussicula augentur. In adultis à calido regimine livescunt primò, mox nigrescunt exanthemata.

℞. *Decoct. Pectoral.* lib. i. ʒs. *Syrup. Violar. & Cap. Ven. an.* ʒiſs. *M. f. Apozema, Cap.* ʒiii. vel iv. ter, vel quater in die.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ʒii. *Syr. Violar. & Cap. ven. an* ʒi. *Sacchar. Cand. albiſſ. q. ſ. M. f. Eclegma*, de quo sæpius lambat, præcipuè quando tussis urget.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr.* ʒiii. *Syr. de Mecon.* ʒi. *f. hauſtus* singulis noctibuss sumendus, à primo morbi insultu, usque dum convaluerit æger, dosin augendo, vel imminuendo pro ratione ętatis.

Æger se contineat in lecto per biduum post primam eruptionem.

Si post Morbillorum discessum, Febris, respirandi difficultas, & alia Symptomata Peripneumoniam mentientia supervenerint, sanguis liberaliter extrahendus è brachio, semel, bis, vel ter, prout opus fuerit, convenienti spatio interposito inter singulas Venę sectiones; Atque etiam continuentur *decoctum Pectorale suprà descriptum*, ut & *Lohoch.* vel *Ol. Amygd. dulc. per sc.* Circa diem *xii.* ab invasione Cathartico lenienti purgetur.

Diarrhœa, quę morbillos excipit, Venę sectione sanatur.

De Variolis.

Distinctę sunt, vel confluentes, & in distinctis invadunt rigor, & horror, calor intensus, capitis, & dorsi

dorſi dolor vehemens, vomituritio, in adultis ingens in ſudores propenſio (& hinc minimè confluxuras eſſe licet conjicere) dolor ſub ſcrobiculo cordis ſi manu prematur, ſtupor, & ſomnolentia, nonnunquam & inſultus epileptici (in infantibus præſertim) quibus ſi, dentitione peracta, corripiantur, in procinctu eſſe variolas poſſis prædicere, ita ut ſi fortè inſultum epilepticum ſub veſperam patiantur, ſequenti Aurora in conſpectum ſe daturæ ſint variolæ, mites ut plurimum, & rariſſimè confluentes. Quarto incluſivè ab invaſione die, nonnunquam ſeriùs, rarò tamen ante illum erumpunt, quo tempore vel minuuntur Symptomata, vel prorſus evaneſcunt. In eruptione autem ſubrubræ primò puſtulæ tenuiſſimarum acicularum puncta æquantes ſparſim ſe produnt per faciem, collum, pectus, & corpus univerſum; tunc in faucibus dolor, qui cum puſtulis ſurgentibus augetur. Circiter octavum à primo inſultu diem intervalla puſtularum priùs alba rubere jam incipiũt, in tumorem attolli, & dolore tenſivo affici; extenduntur palpebræ, & ut veſica inflata, oculos claudunt. Proximè à facie intumeſcunt manus, digitique diſtenduntur, puſtulæ faciei antea leves, & rubræ, jam aſperæ (primum maturationis indicium) & ſubalbidæ apparent; ſuccum inſuper luteum, colore à favo non abludentem evomunt, faciei, & manuum inflammatio jam ſumma in puſtularum interſtitiis colorem exhibet floridũ, & roſarum Damaſcenarum æmulum, quem quidem colorem, quo mitiores ſunt variolæ, eo magis tùm puſtulæ, tùm cutis interjecta ad amuſſim exprimunt: Quæ faciem occupant puſtulæ, aſperiores quotidie, ac magis flavæ pro maturationis ratione; quæ manus, & reliquum corpus, minùs aſperæ, albæq; magis

conſpiciuntur in dies. Die undecimo faciei tumor, & inflammatio recedunt, puſtulę maturæ, & juſtam magnitudinem (viz. piſi grandiuſculi) adeptę exareſcunt, deciduntque. Decimo quarto, vel quinto pereunt funditùs; manuum autem puſtulę pertinaciores, albę adhuc, & recentes die uno, aut altero moras trahunt, & tandem dirumpuntur, cęterę autem; faciei nimirum, & corporis, deſquamantur, & in facie ſquamulis hiſce furfuraceis ſuccedunt foveę. Per totum morbi decurſum alvus vel prorſus conſtipatur, vel rariſſimè dejicit. Maxima eorum pars, qui ex hoc morbo pereunt, octavo die in diſcretis, undecimo autem in confluentibus intereunt: Quippe cùm in diſcreto hoc genere promoventur ſudores tùm cardiacis, tùm regimine calidiore, prędicto die facies, quæ turgida, & per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat, è contra flaccida reperitur, & albeſcens, puſtulis nihilominus rubentibus, & elevatis, etiam poſt ægri mortem, ſudor, qui huc uſque manaverat, derepentè evaneſcit, æger interim phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine, vehementibus, urinam parcè reddit, ac frequenter, & tandem pauciſſimarum horarum ſpatio ad plures migrat.

In Confluentibus eadem Symptomata (ſed atrociora) febris ſcilicet anxietas, ægritudo, vomituritio, &c. immaniùs ſæviunt; licèt non ita promptè, ac in diſcretis, in ſudores diſſolvitur æger. Diarrhœa nonnunquam eruptionem precedit, & ad diem unũ, aut alterum poſt illam protrahitur, quod in diſcretis vix contingit. Tertio die, aut citiùs, rarò tardiùs, erumpunt; & quo citiùs, eo magis confluunt. Quandoque ad quartum, vel quintum diem differtur eruptio ob atrox aliquod ſymptoma, v. gr. acutiſſimum

mum dolorem in lumbis, nephtitici æmulum, in latere pleuritici, in artubus rheumatici, in ventriculo cum ingenti ægritudine, & vomitu. Non perinde, ac in discretis, mox ab eruptione remittunt symptomata, sed & febris, & alia ad multos etiam dies post eruptionẽ pustularum ægrum discruciant: Nunc erysipelatis ritu, nunc morbillorum erumpunt, eruptionis licèt tempore planè distinguantur. Crescente morbo, non in molem aliquam spectabilem attolluntur; sed in facie sibi invicem implicitæ, tanquam vesicula rubra vultum omnem contegunt, quem maturius elevant, quàm discretæ: postmodum ad instar pelliculæ albæ vultui agglutinatæ cutis superficiem non admodum superant. Præterlapso die octavo, pellicula alba quotidie paulatim magis exasperatur, calore fusco; Intensus magis est dolor cutis, donec tandem in truculentiori morbo nonnisi post diem vicesimum latioribus laminis desquamatur. Hoc interim observatu dignum, quòd quanto pustulæ matureſcentes propiùs ad colorem subfuscum vergunt, eò deteriores lentiùs abscedunt; quo magis autem flaveſcunt, eò minùs confluxerint, & ocyùs se proripiunt. Ubi primùm deciderit pellicula, nulla scabritie vultus afficitur, at verò mox illam excipiunt squamulę furfuraceæ, indolis perquam corrosivę, quę foveas relinquunt patentiores, & sępe cicatrices. Quandoque humeri, & dorsum cuticula denudantur. Morbi periculum à pustularum frequentia, & numero in facie sola, æstimandum. Pustulæ manuum, & pedum majores, & quò altiùs ab extremitate artuum ascenderis, eò sensim minores, & contractiores extant. In adultis salivatio, in infantibus diarrhœa (licèt non ita certo) confluentium comes. Ptyalismus nunc cum eruptione se

pro-

prodit, nunc biduo, triduove præterito, materiam primò tenuem, die undecimo viscidiorem ęgerrimè excreat. Siticulosus est æger, voce rauca, somnolentia, & stupore ingentibus corripitur, inter bibendum subinde tussit, & potus per nares revertitur. Tunc cessat ut plurimum salivatio, cui nisi faciei intumescentia (quæ licèt hoc ipso die pro morbi genio aliquantisper remitti debeat, non tamen nisi post diem unum, alterumve omnino recedere) & manuum insigniter incipiens, & diutiùs perdurans suppetias tulerint, ægro protinus moriendum est. Diarrhęa non ita maturè infantes occupat, ac ptyalismus adultos. In utraque variolarum specie febris ab insultu ad eruptionem dominatur, inde dat inducias ad pustularum maturationem, qua peracta, desinit. Superveniunt à malo regimine symptomata anomala; qualia sunt, pustularum flacciditas, & subsidentia, phrenitis, coma, maculæ purpureæ pustulis interspersæ, & in earum summitate maculæ nigrę exiguæ in medio subsidentes, sanguinis mictus, & sputum sub initio morbi, urinæ suppressio.

Separationis tẽpus cum febrili ebullitione tribus, vel quatuor primis diebus transigitur; Expulsio per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis abscessibus, in carne perficitur.

Dies, in quo maximè periclitatur æger, in confluentibus, in minimè crudo, maximè vulgari genere à primo morbi insultu, est undecimus, in crudiore adhuc, decimus quartus, & in crudissimo, decimus septimus; nonnunquam tamen, sed rarius, non ante diem vicesimum moritur æger. Quinimo per spatiũ illud omne, quod inter dies undecimum, & decimum septimũ interjacet, appetente vespera, molestissimo inquietudinis paroxysmo quotidie vexatur æger.

Mitta-

Mittatur ſanguis quovis ex tribus primis diebus ab invaſione ad unc. *ix.* vel *x.* & poſtea *Vomitorium* exhibeatur *ad* ℥i. vel ℥iſs. *Infuſionis Croci Metallorum.*

His primis diebus diluatur ſanguis frequenti potatione Cereviſiæ tenuis Lupulatæ, cui Vitrioli Spiritus immiſceatur uſque ad plenam puſtularum eruptionem.

Cùm variolæ omnes eruperint (quod ut plurimũ eſt ſexto die poſt invaſionem) veſperi propinetur *Syr. de Mecon.* ℥i. quę repetatur dehinc ſingulis noctibus ad diem decimum poſt invaſionem. Ea nocte, ſi Variolę è Confluentium genere fuerint, augeatur doſis ℥iſs. quæ dein repetatur ad ℥i. mane, & ad ℥iſs. ſerò, ſingulis noctibus, donec æger convaluerit.

Si Syr. de Mecon. minùs congruat, ſubſtitui poſſit *Laudan. liquid.* viz. *gutt. xviii. pro* ℥i. *Syrupi, & gutt. xxv. pro unc. iſs.* Hoc interim obſervandum, quod ſi paregoricum bis in die exhibitum orgaſmum compeſcere non valeat (quod in Variolis inſigniter confluentibus ſub finem earum ſæpe accidit) tùm 8. quaque hora exhibendum, vel ſępius, ſi opus fuerit.

At ſi variolæ Interſtinctæ fuerint, ſatis erit, ut ſolummodo ſingulis noctibus poſt plenam eruptionem exhibeatur Paregoricum; atque etiam in minori doſi.

Qualiſcunque autem generis variolæ fuerint, atq; etiam qualicunque morbi tempore, ſi Phrenitis acciderit, omnino oportet, ut inordinato ſpirituum motui frænum injiciatur, ac proinde ſi prior Paregorici doſis metam non attingat, alia, atque alia aſſumatur, donec tumultus penitùs conpeſcatur, interpo-

posito inter singulas doses spatio aliquo; ut pernoscere valeamus, utrum dosis ultima id quod quærimus, præstiterit, antequam nova ingeratur.

Si omnimoda urinę suppressio acciderit, ęger è lecto eximatur, & aliquantulum obambulet.

Si saliva ob calorem sit adeò viscida, ut expectorari non possit, tùm Gargarisma cum Syringa sæpe in fauces injiciatur. Componatur *è Cerevisia tenui*, vel *aq. hord. cum Melle Rosarum*; vel sequens usurpari poterit.

℞. *Cort. Ulmi* ʒvi. *rad. Glycyrrhiz.* ʒss. *Passul. enucleat. N.* xx. *ros. rub. p.* ii. *coq. s. q. aq. ad.* lib. iss. *in Colatur. dissolv. oxymel. simp. & mell. Rosar. an.* ʒii. *M. f. Gargarisma.*

Si epispastico opus fuerit, amplum satis, & acre nuchæ applicetur nocte ista, quę magnam morbi crisin prędedit, mox ab assumpto paregorico plantis quoque pedum applicari potest allium, à die octavo usque ad morbi finem, singulis diebus renovandum.

Si infans de Symptomatis dentitionem comitantibus jam securus, derepente spasmo corripitur, hìc cogitandum est, convulsionem istam, fortassis à naturę conatu, quę variolas, scarlatinam Febrem, aut morbillos in corporis habitum protrudere satagit, pendere: applicetur itaque Emplast. Epispasticum nuchę, lecto quam primum committatur æger, exhibeatur insuper cardiacum, cui paregorici pauxillum est admiscendum, puero nempe trienni *Laud. liquid. gut.* v. *in aq. Epidem. cochl.* i.

Si die undecimo, vel alio quovis post eum, febris secundaria cum inquietudine, jactatione, & cęteris id genus symptomatis, usque adeò efferatur, ut Paregoricis utcunque repetitis sufflaminari nequeat, &

mors

mors quasi immineat, tum sanguis in satis magnam quantitatem illicò detrahatur; nempe ad unc. *xii.* vel circiter, atque porrò repeti possit semel, vel bis in sequentibus diebus, si symptomatum dictorum ratio idem postularit; at non aliàs. Catharsis etiam blanda die decimo tertio (non antea) vel quovis alio die eum insequente (modò Venę sectio pręcesserit) institui possit, nempe ex *Electuarii Lenitiv. unc.* i. *dissolut. in aq. Cichor. vel lactis Alexeter. unc. iv.* Veruntamen nec Venæ sectio, nec Catharsis impediunt, quo minùs Paregorica in usum veniant, quę (haud obstantibus iis) tàm quoad largam dosin, quàm repetitam exhiberi debent, si opus adhuc fuerit: nam ad hęc in hoc morbo semper confugiendum.

Quando Pustulę perfectè exaruerint, inungatur facies Linimento ex ęqualibus partibus *ol. Amygd. dulc.* & *Pomat.* per biduum; at non ultra.

Die *xxi.* post invasionem mittatur sanguis è brachio; & sequenti die Catharsis celebranda, quę porrò alternis diebus ad tres alias vices repetatur.

Quoad Regimen; è lecto abstineat ad sextum diē post invasionem, in quo postea se contineat usque ad *xvii.* non aliis stragulis tectus, quàm quibus sanus uti solebat.

Jusculis Avenac. hordeac. Pomis coct. & Cerevisia tenui victitet, & post undecimum diem vini Hispanic. Coch. *iv.* vel *v.* bis in die exhibeantur, si ęger voluerit.

Si crurum tumor non evacuationibus præscript. cedat, tum fotu fol. Malv. verbasc. Sambuc. Lauri, cum floribus Chamęmel. & Melilot. in lacte coct. facilè fugatur.

Si primis morbi diebus æger Hæmoptoe laboret,

vel

vel urinam reddat sanguineam, tùm pulvis, & tinctura, quæ in capite de Hæmoptoe præscribuntur, sexta quaque hora (donec symptomata ista prorsus cessaverint) diligenter exhibeantur Quo etiam casu Paregorica liberali manu propinanda.

De chorea Sancti Viti.

Convulsionis species quædã est, quę pueros, puellasve à decimo ætatis anno ad pubertatem invadit, prodit se claudicatione, vel instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more; manum ejusdem lateris vel pectori, vel alii alicui parti applicitam, nequit continere in eodem situ horæ momento, sed in alium situm, & locum convulsione distorquebitur, quicquid æger contra nitatur. Antequam poculum ad os possit adducere, mille gesticulationes, circulatorum instar, exhibebit: Non enim recta linea ori admovet, sed deducta à spasmo manu, huc illuc aliquandiu versat, donec tandem fortè fortuna labris propiùs apponens liquorem derepentè in os injicit, & avidè haurit, dedita tanquam opera, ut spectantibus risum moveret.

Sanguis ad ℥viii. plus minùs, pro ætate, ex brachio educatur.

Die sequenti, dimidia pars, vel quiddam amplius, pro ratione ætatis, potionis commun. hauriatur; & vesperi haustulus sequens propinetur.

℞. *Aq. Cerasor. nigr.* ℥i. *aq. Epilept. Langii* ℥iii. *Theriac. Andromac.* ʒi *Laudan. Liquid. gutt.* viii. *f. haustus.*

Potio Cathartic. ad tres vices, alternis diebus, repetatur; & *haustus Paregoricus* iisdem noctibus.

Postea Sanguis iterum extrahatur; & ad Catharsin, uti priùs, æger revertatur; & sic sanguis mittatur, & alvus subducatur ad tertiam, quartamve vicem,

cem, ſpatio tamen inter alternas evacuationes obſervato, ut nihil periculi ægro immineat.

Diebus à purgatione vacuis ſequentia præſcribantur.

℞. *Conſerv. Abſynth. Roman. & flaved. Aurantior. an.* ℥i. *Conſerv. Anthos* ℥ſs. *Theriac. Andromac. vet. & nuc. moſchat. condit. an.* ℥iii. *Zinzib. condit.* ℥i. *Syr. è ſucc. citr. q.ſ.f. Electuar.* de quo capiat ad magnitud. nuc. moſchat. manè, & hora quinta pomeridiana, ſuperbibend. vini ſequent. Cochlear.v.

℞. *Rad. Pæoniæ, Enul. Campan. Imperator. & Angelic. an.* ℥i. *fol. Rut. Salv. Betonic. Chamædr Masrub. alb. & ſummitat. Centaur. min. an M.* i. *Baccar. Juniper.* ℥vi. *Cortic. duor. Aurantior. Incidantur, & infundantur frigidè in vini Canarini* lib. vi. Coletur tantummodo uſus tempore.

℞. *Aq. Rut.* ℥iv. *aq. Epilept. Lang. & Bryon. comp. an.* ℥i. *Syr. Pæon.* ℥vi. *M.f. Julap.* Cap. Cochl. iv. ſingulis noctibus cubitum iturus, inſtillando *Sp. C. C. gutt.* viii.

Applicetur plantis pedum Emplaſt. è Caranna.

Ob Recidivæ metum pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, ea ipſa anni ſequentis tempeſtate (vel paulò ante) qua morbus invaſit.

Veriſimile mihi videtur, quòd hæc methodus curationi Epilepſiæ Adultorum convenire poſſit, quod tamen non adhuc expertus ſum. Cùm verò Chorea *S. Viti* ætates teneras adoriri ſoleat, in Epilepſia Adultorum tàm ſanguinis detrahendi quantitas, quàm Catharticorum doſis adaugeantur.

De Apoplexia.

Somnus eſt profundiſſimus, & omnimoda ſenſus, & motus privatio, excepta reſpiratione, quam ægri habent difficilem cum ſtertore.

Mit-

Mittatur sanguis è brachio ad ℥xii. quãprimum, ac postea ex venis jugularibus ad ℥viii. deinde *Vomitorium ex* ℥iſs. *vel unc. ii. Infus. Croc. Metal.* propinetur statim.

Emplast. Epispastic. satis amplum, ac forte cervici applicetur.

Dum hæc aguntur, erectus sedeat æger in lecto, nec stragulis nimis obrutus.

Sp. Sal. Armoniac. optimè rectificatus admoveatur naribus.

Finita Vomitorii Operatione, subinde exhibeantur Cochl.iii. vel.iv. sequentis Julapii.

℞. *Aq. Rutæ* ℥iv. *aq. Bryon. compos. & Antiepilept. Lang. an.* ℥i. *Sp. C.C.gut.xx. Sacchar. Crystal. q. s. f. Julap.*

Vel *Cochleare* i. *Sp. Lavendulæ compos.* per se propinari possit bis, vel ter, durante paroxysmo, hora dimidia, vel integra interposita.

Cavendum est, ne Cardiaca plus justo calida, ac nimis frequenter (uti mos est) exhibeantur; nam quacunque demum specifica virtute pollere videantur, plus damni, quàm emolumenti ęgro apportant, ut pote quę humores fundere (ac proinde malum augere) apta nata sunt: quod etiam incommodum non minùs infertur ex nimia stragulorum congestione.

Paroxysmo jam finito, ad pręcavendam recidivam sequentia exhibeantur.

℞. *Pil. Coch. maj.* ℈ii. cap. tertia quaque die per 6. vices hora 4. matutina superdormiendo.

℞. *Conserv. flor. salv. Rorismarin. an. unc. i. Conserv. flaved. Aurant.* ℥vi. *nuc. Moschat. condit. & Zinzib. condit. an. unc.* ſs. *Theriac. Androm. vet.* ℥ii. *pulv. elect. diamb. diamosch. dulc. an.* ℥i. *cum s. q. Syr.*

con-

conditur. citr. f. opiata. capiat ad magnitudinem Caſtaneæ manè, & ſerò, ſuperbibend. *aq. Epilept. Lang. Coch. ii.*

℞. *Ambr. gr. iſ.* ʒſs. *ol. deſtil. ſem. Aniſi, cinnamom. nuc. moſchat. an, gutt. ii. ol. Caryphyl. gut. i. ſacchar. in aq. flor. aurantior. ſolut. unc. iv. f. ſ. a Tabellæ,* quarum capiat unam ad libitum.

Ab uſu potus generoſioris cujuſvis ſibi temperet, veſcatur juſculis avenaceis, hordeaceis, ut & ex pullis gallinaceis confectis, & quandoque etiam (præcipuè inter purgandum) carne pullorum agnorum, ac id genus ciborum eupepton.

De Ophthalmia.

Ex oculorum inflammatione patet.

Mittatur Sanguis è brachio ad unc. x. Sequenti die ſumat potionem purgativam communem, quæ repetenda eſt per duas alias vices, duobus diebus interpoſitis; iiſdem noctibus ſumat *hauſtum paregoricum ex Syr. de Mecon. unc. i.*

Diebus à purgatione vacuis ſumat ter, aut quater in die *unc. iv. Emulſionis ex ſem. frigid. maj. & Papav. alb.*

℞. *Aq. Plantag. Roſ. rubr. & Spermat. Ranar. an. unc. i. pul. Tutiæ præparat.* ʒi. *f. Collyrium*, cujus guttę aliquot inſtillẽtur oculis bis in die; at nõ incipiendum, niſi poſt primam purgationem.

Si his remediis affectus haud cedat, repetatur Venæ ſectio ſemel, vel bis (prȩcipuè ſi ſanguis Pleuriticus apparuerit) ut etiam Catharſis.

Abſtineat ab uſu vini, & cujuſvis liquoris generoſi, ab uſu etiam ciborum coctu difficilium, & ſale conditorum; & diebus inter purgationes bibat hydrogalam coctam.

Nota, quòd ſæpè accidit, quòd Venæ ſectioni, &

Catharſi utcunque repetitis Ophthalmia non cedit; hoc in caſu *Paregoric. ex Syr. de Mecon. unc. i.* ſingulis noctibus exhibitum curationem ſine aliorum ſuppetiis abſolvit.

De Uteri Procidentia.

℞. *Cort. Querc.* ℥ii. *Coq. in Aq. font.* lib. *iv. ad* lib. *ii. ſub finem addendo Cortic. Granator. contuſ.* ℥i. *roſ. rubr. flor. Granator. an. M. ii. dein adde vini rub.* lib. ſs. Colatura ſit pro fotu, qui cum pannis laneis parti affectę admoveatur manè horis duabus, antequam è lecto aſſurgat, & nocte poſt decubitum, donec ſymptoma penitùs evanuerit.

De Paroxyſmo Nephritico.

Adſunt dolor fixus in lumborum regione, urina cruenta, arenularum, aut calculi excretio, ſtupor cruris è directo renis laborantis, teſtis retractio ejus lateris, in quo eſt dolor, nauſea, & vomitus. Dolor colicus nephritico haud abſimilis; licèt in quibuſdam ſymptomatis planè diſcrepet, quę recenſita in *Capite de colica bilioſa* videas.

Si Æger temperamento ſanguineo fuerit, mittatur ſanguis è brachio affecto reni reſpondenti ad ℥x. dein *liquoris poſſetici, cui Rad. Althææ* ℥ii, *incoctæ fuerint Cong. i.* quàm citiſſimè deglutiatur, & Enema ſequens injiciatur.

℞. *Rad. Althææ, & Lilior. an.* ℥ i. *fol. Malv. Parietar. Branc. Urſin. & flor. Chamæmel. an. M. i. Sem. Lini, & Fęnugr. an.* ℥ ſs. *coq. ſ. q. aq. ad* lib. iſs. *M. F. Enema.* Rejectis Vomitorio, & Enemate, *Lauda. Liquid. ſatis magna doſis* propinetur, viz. *ad. gutt. xxv.* vel *Pil. Matth. gr.* xv. *vel* xvi. In ſenibus verò, & morbo diuturno fractis, ut & vetulis Vaporibus obnoxiis (prępipuè ſi ſub initium Paroxyſmi urinam ęę reddant nigram, & ſabuloſam) Venęſectio omittatur;

tatur; at quoad reliqua, eadem, quæ dicta est, via omnino procedendum.

In mictu Sanguineo calculo renibus impacto.

Capiat æger, stato quodam die, singulis hebdomadis, *Mannæ* ℥iiſs. in seri lactis lib. ii. solut.

Conducit aliquando haustus cerevisiæ tenuis liberalior.

In calculo renum grandiori, dolor hebes,& obtusus, nullatenus auctus, sed satis tolerabilis persentitur, nec paroxysmus nephriticus comitatur.

Aquis chalybeatis æger se non tutò committet, nisi priùs certò sciat, calculum majorem non esse, quàm ut per ureteres viam possit invenire,quod hoc tantummodo certò potest dignosci, si nempè, jam antea,paroxysmum aliquem nephriticum fuerit perpessus, (cum dolore scilicet sæviſſimo in renum alterutro,per ureterum ductus propagato, & vomitu enormi) pro comperto habeat,non tàm grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus subindè in ureterem illabitur, atq; ita paroxysmum invitat, qui ferè non desinit,nisi calculo in vesicam detruso.Cùm sic se res habeat, nullũ est magis efficax remedium, quàm aquarum chalybeatarum potatio; quòd si calculosus nullo unquam paroxysmo nephritico fuerit tentatus, cùm jam major sit calculus, quàm qui ex pelvi possit elabi, devitandæ sunt aquæ ferreæ.

De Dyſcenteria, Diarrhœa, & Teneſmo.

Rigent,horrentque,sequitur deinde totius corporis calor, quem brevi excipiunt ventris tormina, & hæc dejectiones crebræ, & mucosæ omnes (nisi quod stercorosæ nonnunquam interponantur) cum ingenti cruciatu, & molestiſſimo viscerum omnium quasi descensu, quoties exoneratur alvus, sanguinis

interim lineamentis intertextæ, licèt aliquando ne minimum sanguinis per totum morbi decursum admisceatur. Progressu morbi sanguis sincerus quandoque excernitur, & gangræna insanabili afficiuntur intestina: Si æger ætate floreat, vel cardiacis incalescat: Febricitat admodum; lingua est subalbida, quadam mucilagine densè obsita, interdum nigra, & sicca. Prosternuntur vires, dissipantur spiritus, apthæ insuper oris interna, fauceſque obsident, præsertim ubi materiæ peccantis evacuatio adstringentibus præposterè impeditur, non exacto per cathartica morbi fomite. Aliquando exulante febre, agmen ducunt tormina, & cętera morbi symptomata sequuntur:

In diarrhęa humores excrementitii sine sanguine, aut intestinorum exulceratione excernuntur.

In tenesmo assidua est desidendi cupiditas, nihil tamen præter mucosum quoddam, & subcruentum, aut purulentum rejicitur.

Mittatur sanguis è brachio quamprimum, eademque nocte *Paregoricum* propinetur, & mane sequenti *Potio purgans communis*, repetenda alternis diebus ad duas alias vices, & *Paregoric.* post Purgationes, quamprimum suo defunctæ sunt munere; ac diebus à purgatione vacuis idem mane, & sero est exhibendum.

Post Venæ sectionem, & Catharsin semel celebratam, per totum morbi decursum, sequens Cardiacum exhibeatur.

℞. *Aq. ceras. nigr. & fragor. an.* ℥iii. *Aq. Epidem Scord. comp. & cinnam. hordeat. an.* ℥i. *Margarit præparat.* ℥iiſs. *Sacchar. cryſtal. q. ſ. adde Aq. Roſar Damaſcen.* ℥ſs. *ad gratum ſaporem, m. f. Julap.* de qu cap. cochl. iv. vel v. in languoribus, vel ad libitum

Potus

Potus ſit Lac coctum cum *Aq. Triplo*, vel *Decoct. Alb.* ut.

℞. *c. c. c. & Mic. panis alb. an.* ℥ii. *coq. in Aq. font.* lib. iii. *ad* lib. ii. *poſtea ſ. q. Sacchar. Albiſſ. edulcoretur*. Vel ſi dejectio virium poſtulaverit, *Aq. font.* lib. ii. *cum Vin. anarm.* lib. i. *ſimul coctæ*, pro potu frigidè aſſumantur.

Cùm per tres vices purgatus fuerit æger, tota curatio uſui *Laudani* bis, vel ter in die repetiti poſtea incumbit, niſi quod *Enema ex Lact. vaccin.* lib. ſs. & *Theriac. Androm.* ℥iſs. ſubinde injiciatur, quod in alvi egeſtionibus mirè confert.

Cùm alvi fluxus in Diarrhęam tantum aſſurgat, Phlebotom. & Catarſi præſcript. omiſſis, ſequ. Bolus ſingulis matutinis exhibeatur.

℞. *Rhabarb. pulv.* ℥ſs. (*plus minus pro ratione virium*) *cum ſ. q. Diaſcordii. f. Bolus, addendo Ol. Chym. cinnam. gutt.* ii.

Noctibus inſequentibus *Paregoric. ex Aq. cinnam. hordeat.* ℥i. & *Laudan. Liquid. gutt.* xiv. *exhibeatur*.

Ubi tormina ſicca ſine dejectionibus excruciant, curantur diluendo ſero lactis frigidè propinato, & tepidè injecto; ut in Cholera morbo pullorum juſculo, aut lacte cereviſiato.

Si hic morbus diutiùs excurrat, adeò ut omnis ejus vis in rectum inteſtinum decumbat, cum aſſidua deſidendi cupiditate, Diæta Analeptica inſtituatur, & liquor aliquis Cardiacus pro libitu ingeratur, ut reſtaurari poſſint vires, quibus redeuntibus Teneſmus ſponte ſe proripit.

In dyſenteria malè curata dolores aliquando ęgrũ ad annos aliquot diſcruciant, in hoc caſu Phlebotomia repetita priſtinam ſanitatem reſtituet.

Notãdum eſt, quòd in conſtitutionibus huic morbo minùs faventibus, omiſſis evacuationibus, dyſenteria Laudano ſolo ſanatur, quod manè, & ſerò repetendum, donec ſymptomata penitùs evanuerint, vel etiam ter Nycthemeri ſpatio, ſi opus fuerit.

De Colica bilioſa.

Inteſtinorum dolor atrociſſimus eſt, per horas aliquot affligit febris in hunc morbum deſinens, qui aut quaſi injecta faſcia conſtringit, aut in punctum contractus quaſi terebello perforat; ſubinde remittitur, mox recrudeſcit. Sub initio non ita certo ad unum aliquod punctum determinatur, neque tam crebra vomituritio, neque alvus ita pertinaciter catharticorum vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eo obſtinatius in puncto figitur, vomituritio frequentior, & major alvi adſtrictio, colica tandem in iliacam tranſeunte. A nephritide ſic diſtinguitur. 1. Dolor nephriticus fixus in rene eſt, & ab eo ad teſtem exporrigitur ſecundum longitudinem ureteris. Colicus vero vagus eſt, & cinguli inſtar medium ventrẽ affligit. 2. A paſtu colicus dolor augetur: Nephriticus potius imminuitur. 3. In colico dolore, ab excretione per alvum, & per vomitum majus levamen emergit, quàm in nephritico. 4. In dolore nephritico urina primum clara, & tenuis, poſtea aliquid ſubſidit, & tandem arenulæ, aut lapilli excernuntur: In colica urinæ ab initio craſſiores exiſtunt.

Sanguis è brachio paulo liberaliùs educatur, & poſt horas *iii.* vel *iv.* *Anodyn.* exhibeatur: Poſtero die *Catharticum Lenitiv.* & interpoſito die uno, ad tertiam vicem propinetur.

At ſi malum hoc fructibus horariis, vel aliis cibis avidè ingeſtis originem debeat, tum ventriculus ante omnia lacte cereviſiato affatim hauſto eluendus eſt;

est; quo exantlato Anodynum propinandum est; sequenti autem die vena secanda est, & in ordine præscripto procedendum.

Ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutissimè fatigaverit, & ægrum penè confecerit, liberalior sive aquæ Epidem. sive Mirab. sive alius cujuscunq; qua sanus maximè delectabatur, usus ægrum hoc tempore ultra spem omnem juvit.

De cholera Morbo.

Intra Augusti limites se continens, vix in priores Septembris hebdomadas evagatur. A crapula, & ingluvie excitatus similis affectus nullo temporis discrimine insurgit, qui licèt eodem curetur modo, alterius tamen est subsellii. Adsunt vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate, & angustia per alvum dejectio, ventris, ac intestinorum dolor vehemens, inflatio, & distentio; cardialgia, sitis pulsus celer, ac frequẽs, parvus, & inæqualis, æstus, & anxietas, nausea molestissima, sudor, crurum, & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, & similia, quæ ægrum in 24. horarum spatio interimunt.

Pullus tenerior in tribus circiter Aquæ font. Congiis elixetur, ut carnis saporem vix perceptibilem liquor referat, hujus decocti, vel (defectu ejus) liquoris posseticì capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhauriat; & eodem tempore ex eodem liquore *Enemata* successivè repetenda. Haustibus, & Chlysteribus *Syr. Lactuc. Violar. Portulac. Nymph. eorumve* alicujus unica subindè admisceri poterit.

Exantlato hoc Eluvionis penso (quod *iii.* vel *iv.* horas sibi vendicat) *Paregoricum* curationi Coronidem imponit.

Si non accesserit medicus, nisi postquam æger

vomitu, & dejectionibus per multas horas continuatis fuerit exhaustus, & jam frigescant membrorum extrema, tum ad *Laudanum Liquidum* confugiendum est in paulo majori dosi (viz. *Laudan liquid. gutt. xxv. in Aq. cinnam. fort. unc. i.*) & cùm cessaverint symptomata, nihilominus manè, & serò quotidiè est repetendum; at in minori dosi, donec pristinas vires receperit.

Est species quædam cholerę morbi infantibus valdè familiaris, ac sæpenumerò funesta, ex Dentitione, vel Crapula originem ducens.

Horum ætas tenella minimè fert, ut diluatur ventriculus larga liquorum potatione, multò minùs, ut Catharticis tumultus major in humoribus excitetur; sed Curationẽ *Laudano* solo aggredi oportet; quamobrem *gutt. ii. iii.* vel *iv.* vel *plures*, pro ratione ætatis, Chochlear. i. cereviſiæ tenuis, vel Aquæ cujusvis appropriatæ instillatæ exhibeantur, repetanturque, ut opus fuerit.

De colica Pictonum.

Est species quædam Colicæ, quæ degenerare solet in Paralysin, & motus omnimodam manuum, ac pedum depravationem; quam hoc nomine *Riverius* in capite de Paralysi indigitat, & apud insulas Caribum notissima est, utpote quæ magnam vim hominum infestat.

Hunc dolorem atrociſſimum sanat *Balsam. Peru.* frequenter, ac in magna dosi exhibitum, nempe si *ejus gutt. xx. xxx.* vel *xl. Sacchar. Albiſſ. cochl. i. instillentur*, & bis vel ter in die dentur: at Paralysis huic remedio haud cedit.

De iliaca Passione.

Peristalticus intestinorum motus invertitur, propinata cathartica, & injecta enemata in emetica sta-

tim

tim tranſeunt, alvi fęces per vomitum rejiciuntur.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad unc. ix. vel x. poſt aliquot horas exhibeatur ſequens Pulvis.

℞. *Reſin. Scammon. vel (defectu ejus) Reſin. Jalap. gr.* xii. *Calomelan. Turquet.* ℈i. *m. f. Pulvis*; cap. è Cochl. i. lactis vaccini, ſuperbibendo ejuſdem lactis Cochl. i. vel alterum, vel ſi forma Pilularum magis arrideat,

℞. *Pil. ex duob.* ʒ ſs. *Calomel. Turquet.* ℈ i. *cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil.* iv. ſumend. è Cochl. i. Syr. Violarum.

Sin autem æger hoc remedium per os rejecerit, *Laudan. liquid. gutt.* xxv. *Aq. Cinnam. fort.* ʒls. inſtillatæ ſtatim propinentur, cùm verò horum uſu vomituritio ac ventris dolores remiſerint, cathartícum dictum iterum exhibeatur, verùm ſi anodynorum virtute, ac vi jam penitus infractis vomituritio, ac dolor iterum redierint, cathartico interim in corpore reſtitante, ad uſum paregorici ſuprà deſcripti revertendum, idemque eo uſque repetendum quarta vel ſexta quaque hora, donec inteſtinis quies omninò inducatur, quo quidem tempore cathartícum operationem ſuam per ſedes exeret.

Nec ſanè abs re fuerit, elapſa una, aut altera poſt Venæ ſectionem hora, clyſterem aliquem ex iis, qui potentiùs operantur, injicere, fumum ſcilicet nicotianę, ex tubulo inverſo, per veſicam majuſculam, in inteſtina validiſſimè inſufflatum, quæ quidem operatio poſt aliquot horas reiterari debet, niſi citiùs meatus deorſum pateat.

Finita operatione Cathartici, ſumat ſequentem hauſtum.

℞. *Aq. Cinnam. fort. unc. i. Laudan. Liquid. gutt.* xxv. *m. f. Hauſtus*, qui porrò repetendus eſt bis, ter,

vel

vel sępius in die, donec vomituritio,& dolor penitùs cessaverint, atque etiam, istis symptomatis cessantibus, nihilominus ad curationem confirmandam per aliquot adhuc noctes capiat idem paregoricum in minori dosi cubitum iturus.

De Fluxu Mensium immodico.

Menstruorum fluxus, naturaliter constitutus, capacitatem testę ovi anserini implet. Patet autem immodicus ex difficili tolerantia, virium lapsu, inappetentia, cachexia, colore cadaveroso, & pedum intumescentia.

Mittatur sanguis è brachio ad unc. viii. sequenti mane sumatur *potio purgativa communis*, repeteturque alternis diebus ad duas alias vices; & noctibus post purgationem *Paregor. è Syr. de Mecon.* exhibeatur.

Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia.

℞. *Conserv. Rosar. sicc.* ʒii. *Trochisc. de terra Lemnia* ʒiss. *Cort. Granator. Corall. rub. præparat. & boli Armen. an.* ℈ii. *lapid. hæmatit. Sanguin. Dracon. an.* ℈i. *cum s. q. Syr. Cydonior. f. Elect.* de quo sumat ad magnitudinem nucis moschat. maj. manè, & hora quinta pomeridiana, superbibendo sequentis Julapii Cochl. vi.

℞. *Aq. Germin. Querc. & Plantag. an.* ʒiii. *Aq. Cinnamom. hordeat; & Syr. de Rosis siccis an.* ʒi. *Sp. Vitriol. q. s.* ad gratam aciditatem.

℞. *Fol. Plantag. & Urtic. an. q. s. Contundantur simul, & succus exprimatur, & postea clarificetur*, de quo cap. Cochl. iv. vel v. sæpiusculè ad libitum.

Post primam purgationem applicetur emplast. seq. regioni Lumborum.

℞. *Emplast. de Minio, & ad Herniam an. part. æq. ex-*

æq. extendantur ſuper alutam, f. Emplaſtrum regioni Lumborum admovendum.

De Colica hyſterica.

Eſt ſpecies quędam, ſeu potiùs inſigne, ac valdè uſitatum affectionis hyſtericæ ſymptoma, cui comitem ſe adjungit dolor circa ſcrobiculum Cordis atrociſſimus, uti etiam humorum viridi colore per vomitionem ejectio.

Primò, quò ſaburra vitioſorum humorum in ventriculo contentorum minùs impediat Paregorici efficaciam, ſatis magna quantitas *liquoris poſſetici* affatim ingurgitetur, atque iterum per vomitionem rejiciatur, nempe *ejuſdem liquoris Cong.* iſs. quo peracto *Lauda. liquid. gutt.* xxv. *in Aq. cinnam. fort. Aq. Epidem. vel alius vehiculi* ℥i. propinentur.

In uſu Paregoric. hoc notandum, quòd eò uſque repetendum eſt, donec ſymptomata omnia penitùs ceſſaverint, debitum interea tempus interjiciendo, ut judicare valeamus, quid prior doſis effecit, antequam novam ingeramus.

Si ſanguineo temperamento prædítus ſit ęger, vel ſi antea hoc ſymptomate haud multùm infeſtatus fuerit, ac viribus fractus, hoc in caſu ſanguis primùm è brachio detrahendus, antequam vomitorium præſcriptum propinetur.

Hac ipſa Methodo Clavus hyſtericus curatur. Sin verò Colica Hyſterica diuturnior fuerit per Paroxyſmos affligens, tum in eorum intervallis, ſive extra Paroxyſmum, ſeq. uſurpentur.

℞. *Zedoar. ſubtiliſſ. pulv.* ℥i. *cum ſeq. Syr. è conditur. citri, f. Bolus* ſumendus manè, & ſerò per xxx. dies, ſuperbibendo ſequentem infuſionem.

℞. *Zedoar. inciſ. minutim. unc.* ſs. *vini Canar. unc.* iv. *infundantur frigidè per* xii. *horas; deinde colen-*

tur

tur pro usu; vel *Balsa. Peruv.* ut in Colica Pictonum, usurpetur.

Quæ de Colica Hysterica hìc dicuntur, de Colica etiam hypochondriaca dicta sunt; ut & hoc diligenter advertendum.

Utriusque affectus natura sibi vendicare videtur, ut alia atque alia tententur, donec tandem ad illud remedium perventum fuerit, cui quasi genuinè morbus cedit, tametsi ut plurimum Chalybs imprimis confert.

Colica Hysterica tàm in hypochondriacis, quàm hystericis sæpissime in icterum desinit, qui sensim sponte sua facessit, sin autem longas moras nectat, exhibeatur Apozema sequens.

℞. *Rad. Rub. Tinctor. curcum. an. unc.* i. *chelidon. maj. cum toto, & summitat. centaur. an. M.* i. *coq. in æqualib. partibus Vini Rhenani, & Aq. fontan. ad* lib. ii. *colatur. dissolv. Syr. de* 5. *radicibus unc.* ii. *m. f. Apozema*, de quo capiat lib. ss. calidè manè, & serò, usque dum convaluerit.

De Ictero, colica neutiquam prægressa.

Color flavus in toto corpore, præsertim in oculorum albis est conspicuus, quo quidem colore objecta omnia apparent afflictis tincta, corporis pruritus, segnities, & lassitudo, linguæ amaror, vomitus bilioſus interdum, singultus, egestio alba, urina crocea, & pannum immersum eodem colore inficiens, morbum indigitant.

Exhibeatur *potio purgativa communis*, dein aggrediatur usum sequentium; & durante eorundem usu Catharticum præscriptum quarto quoque die exhibeatur.

℞. *Conserv. Absynth. Rom. conserv. flaved. Aurant. an. unc.* i. *Angelic. condit. nuc. moschat. condit. pulv.*

Ari

Ari compoſ. & chalyb. cũ aceto præparat. an. unc. ſs. *Extract. centaur. min. Extract. Gentian. & cremor. Tartar. an.* ʒii. *croc. Anglic. pulv.* ʒſs. *cum ſ. q. Syr. de 5. radicibus ſ. Electuarium*, de quo cap. ad magnitud. nuc. moſchat. manè, & hora quinta pomeridiana (vel vice Electuarii ſumat pilulas chalybeatas) ſuperbibendo poſt matutinam doſin *aquarum mineralium purgantium* lib. iv. & poſt pomeridianam doſin *Apozemat. in colica hyſterica deſcript.* lib. ſs.

At ſi ſigna hydropis affuerint, tàm manè, quàm ſerò apozema ſuperbibat.

Si vel his diu continuatis morbus adhuc perſtiterit, ad *aquas ferreas* eundum eſt, quę ex ipſo fonte ſunt bibendæ.

Ad præcavendum abortum.

Eadem pręſcribenda, ac in Fluxu menſium immodico, omiſſis ſolummodò catharſi, & ſuccis.

De immodico lochiorum fluxu.

Fluxum lochiorum naturalem tria conſtituunt, ſanguis ſcilicet purus, copioſus, per triduum primùm fluens; dehinc ſanguis aquoſus, loturæ carniùm craſſiori ſimilis per quatriduum præter eas propè durans; hinc poſtmodum materia viſcoſa, & mucilaginoſa, pauco, aut nullo ſanguine permiſta, per quinque, aut ſeptem dies prodiens, & ſic porro ad menſis finem.

Fluxus autem eorum immodicus dijudicandus eſt ex virium dejectione, animi deliquio, ſanguine grumoſo effluente, cibi faſtidio, dolore in hypochondriis, ventris tenſione, pulſu debili, & frequenti, viſus obtenebratione, aurium tinnitu, & convulſionibus.

Victus incraſſans inſtituatur, & potus ſequens addatur.

℞. *Aq. Plantag. vin. rub. an. lib. i. coq. simul ad tertias, & deindè edulcoretur ſ. q. ſacchar. albiſſ.* cujus, cùm frigeſcat, cap. lib. ſs. bis, vel ter in die.

Interim Julap. aliquod Hyſtericum (at ſatis mite) ſubinde propinetur, & nodulus ſequens naribus applicetur.

℞. *Galban. Aſæ fætid. an.* ʒ *ii. caſtor. ſal. ſuccin. volatil.* ʒ*ſs. m. f. nodulus*, vel

℞. *Sp. ſalis Ammoniac.* ʒ*ii.* quem ſæpe olfaciat.

De ſuppreſſione Lochiorum.

Intumeſcit venter, dolor gravativus imum ventrem, lumbos, & inguina occupat, facies rubeſcit, difficilis eſt reſpiratio, perturbantur oculi, rigores, febres acutæ adſunt, animi deliquia, ſudores frigidi, pulſationis, & ardoris ſenſus in utero; paralyſis in partibus inferioribus, ut & interdum epilepſia.

E veſtigio lecto addicatur, & *Emplaſt. hyſtericum* umbilico admoveatur quamprimum; Elect. ſeq. adhibeatur.

℞. *Conſerv. Abſynth. Rom. Rut. an. unc. i. Trochiſc. è Myrrh.* ʒ *ii. Caſtor. croc. Anglic. ſal. volatil. ſal. Armoniac. & Aſæ fætid. an.* ʒ*ſs. cum ſ. q. Syr. è* 5. *radicib. f. Elect.* cap. ad magnitud. nuc. moſchat. quarta quaque hora, ſuperbibendo ſeq. Julap. Cochl. 4. vel 5.

℞. *Aq. Rut. unc.* iv. *Bryon. compoſ. unc. ii. Sacchar. cand. q. ſ. f. Julap.* vel ſumat *Trochiſ. de Myrrh.* ℈ *i.* quarta quaque hora.

Si tota prædictorum quantitas conſumatur, & Lochia adhuc ſupprimantur, *Laudanum* unica ſaltem vice exhibendum, ut *Laudan. liquid. gutt.* xiv. *in Aq. Bryon. compoſ. vel Laudan. ſolid. gr. iſs. cum Aſæ fœtid.* ℈ *ſs. in pilulas duas redact.*

Si hæc nihil proficiant, tùm Enema ex lacte Saccharato unica ſaltem vice injiciatur.

De

De Hydrope.

Foveę à digitorum impreſſione in ſurarum parte inferiori ſub noctem conſpicuæ manè evaneſcentes hoc malum primum indicant, maximè ſi ſpiritus interim ęgriùs ducatur (haud rarò tamen fœminæ prægnantes, & quibus catamenia ſiſtuntur, ut & viri ab aſthmate inveterato derepentè liberati eodem tumore tentantur) pedibus, cruribuſq; ad extremum extenſis, in abdomen ruunt aquę, & ad ultimu m capacitatis ſuę limen paulatim diſtendunt, donec tandem in viſcera nobiliora impetu ab iis facto, æger ſubmergitur. Pro rata, qua partes à morbo obſeſſæ mole augentur, aliæ magis magiſq; gracileſcunt, urgentibus dyſpnœa, urinæ paucitate, & ſiti intenſa. Viros ingraveſcente ætate, fœminas, ubi jam parere deſierint, ut plurimum adoritur.

Indicationes curativæ dirigendæ ſunt primo ad aquarum evacuationem, deindè ad inſtaurandum ſanguinis robur: quo novus aquarum proventus præcaveri poſſit.

℞. *Vini albi* ℥ iv. *Jallap. ſubtiliſſ. pulv.* ʒ i. *zinzib. pulv.* ℈ i. *Syr. de Spin. Cervin. unc. i. M. f. Potio*, ſumenda ſummo manè, repetendaque ſingulis vel alternis diebus, pro ratione virium, donec partes affectæ detumuerint; vel

℞. *Tamarind. unc.* ſs. *fol. Senn.* ʒii. *Rhei.* ʒiſs. *Coq. in ſ. q. aq. ad unc. iii. in. Colatur. diſſol. Mannæ, & Syr. Roſ. ſolut. an. unc. i. Syr. de Spin. cervin. unc.* ſs. *Elect. è ſucc. Roſar.* ʒ *iii. M. f. Potio*, ſumenda, ut ſuprà; vel

℞. *Pil. ex duob.* ℈ *i. Elater. gr. iii. Ol. Chym. Caryophyl. gutt. ii. f. Pil. N. iii.* cap. ſummo mane, repetaturque, ut opus fuerit; vel,

℞. *Gam-*

℞. *Gambugii gr.* xv. *vin. alb. & aq. Cichor. an. unc.* ſs. *m. f. Potio* ſumenda ut ſuprà; vel,

℞. *Cortic. interior. Sambuc. & lact. partibus aq. è ligno deraſi M.* iii. *coq. in aq. miſtorum* lib. ii. *ad* lib. i. Colaturæ capiat dimidiam partem manè, & alteram ſerò quotidie, donec convaleſcat. At hoc remedium, niſi in corporibus, quæ faciliſſimè purgativis cedunt, nihil confert.

Circa uſum Catharticorum in hoc morbo hæc tria advertenda ſunt.

Primò, utrum ęgri corpus facilè, an verò difficulter Catharticis cedere ſoleat, cùm in iis, qui facilè purgantur, *Syrup. de Spin. Cervin. ſolus ad* ℥ i. exhibitus, aquas ſat copiosè eliciat, in illis verò, qui difficulter purgantur, Cathartica ſuprà deſcripta, utut valida, vix ſcopum attingant.

Secundò, Cathartica omnia, quæ ſegniùs operantur, magis officiunt, quàm proſunt; quamobrem purgatio paulò fortior, & nimia, juſto debiliori eſt præferenda.

Tertiò, Aquæ ea maxima celeritate exhauriri debent, quam ægri vires ferre queant: ne nimis longa inter purgationes intervalla adhibendo, aq. denuò affatim colligantur.

Eſt autem ubi medicamenta omnia, qualiſcunque demum generis, quæ alvum movent, prorſus omitti poſſint, ac debeant: quoties enim ęger conſtitutione eſt infirmiori, vel fœmina vaporibus obnoxia, aquarum evacuatio Diureticis ſolùm committenda, inter quæ ea ſunt efficaciſſima, quæ ex ſalibus Lixivialibus fiunt; ut,

℞. *Cinerum Geniſtæ* lib. i. *infundantur frigidè in vini Rhenani* lib. iv. *liquoris per filtrationem colati unc.* iii. manè quinta pomeridiana, & ſerò ſingulis

die-

diebus exhibeantur, usque dum humor evanuerit.

Aquis jam penitus evacuatis, Calefacientia, & corroborantia medicamenta usurpanda; ut,

℞. *Rad. Raphan. Rustican. fol. cochl. hortens. absynth. vulgar. Salv. summitat. centaur. min. & Genistæ, infundantur in cerevisia forti* pro potu ordinario, qui potus incipienti hydropi aliquando sine Catharticis subvenit, vel sequent. utatur.

℞. *Conserv. Cochl. hortens. absynth. Roman. an. unc.* j. *Extract. Gentian. Absynth. vulgar. & Centaur. min. an.* ℥iij. *s. q. syr. è cortic. citr. f. Electuarium*, de quo sumat ad quantitatem nuc. moschat. maj. manè, quinta pomeridiana, & vesperi, superbibend. *unc.* iv. sequentis infusionis.

℞. *Rad. Gentian. unc.* j. *summitat. Genist. Centaur. min. & Absynth. vulgar. M.* j. *Sem. fœnicul. & Petroselini an.* ℥ij. *incisis minutim affunde vini Rhenani lib.* iv. *stent. simul in infusione frigida*, & coletur solummodo tempore usus.

Notandum, cùm ad corroborantium usum deventum fuerit, ægrum nullo modo esse purgandum, tantisper dum sanguinis corroborationi navetur opera.

Quod & per salium Lixivialium usum omninò observandum, quo quidem tempore pariter corroborare convenit.

℞. *Rad. Raphan. Rustican. unc. iij. fol. cochl. Hortens. absynth. vulg. salv. summitat. Centaur. & Genistæ, an. M. iij. Aurant. incis. N. iij. Infundantur in Congiis* vi. *Cerevisiæ fortis non lupulatæ, interfermentandum;* sit pro potu ordinario.

De Gonorrhœa virulenta.

Corripiunt dolor genitalium insolitus, & rotatio testiculorum, in non recutitis macula morbilli æmula glandem occupat, statim à cujus exortu li-

quor, feminis instar, exstillat, qui quotidie à seminis colore, & consistentia recedens flavescit tandem dilutius ovi vitello; in lue virulentiore viresçit, & aqueo humori permiscetur sanguine tincto. Pustula dicta ulcus fit, aphthis infantum simile, indies latiùs, & profundiùs depascens, supervenientre orificii callo. *Verpinon glandis ulcere, sola Gonorrhœa tentantur.* Mox magnus dolor in pene, quoties erigitur, quasi manu transversus fortiter constringeretur, noctu præcipuè urget, dum æger lecto incalescit. Curvatur penis à frœno contracto. Accedit ardor urinæ, inter mingendum vix perceptibilis, sed mictu finito, per urethræ ductum acriter urens, maximè qua in glandem desinit. Caruncule lotii exitum quandoque impediunt, & scroti dolor, ac inflammatio nonnunquam superveniunt.

℞. *Mass. Pil. Coch. maj.* ʒiii. *Extract. Rud.* ʒi. *Resin. Jalap. & Diagryd. an.* ʒs. *cum s. q. Opobalsam. f. Pilul. è singulis drachmis vi.*, cap. *iv.* singulis Auroris, donec urinæ ardor, & color flavus materiæ seminiformis admodum imminuantur. Posteà alternis diebus ad septimanas adhuc duas, ac sub finem bis in septimana, donec humor stillare prorsus cessaverit.

In his, qui difficulter purgantur, subindè intercalari possit potio communis purgativa, cui addantur, *Syr. è Spin. Cervin. & Elect. è Succ. Rosar. an.* ʒii. vel, curatione minùs feliciter succedente, *Turbith. Minerale ad gr.* viii. exhiberi potest bis, vel ter, diebus quatuor interpositis, vel vice *Turbith. Mineral.*

℞ *Pil. ex duob.* ʒs. *Merc. dulc.* ℈i. *cum s. Opobalsam. f. Pil.* iv. summo manè sumendę,

Si æger à dicta Catharsi abhorreat, post pilulas primò de-

descriptas, tribus Auroris continuis sumptas, tùm mane, & hora quinta pomeridiana quotidie injiciatur Clyster sequens, nisi quod semel, aut bis in hebdomade, omisso Clystere, Cathartic. imperandum.

℞. *Elect. è succ. Rosar.* ℥vi. *Terebinth. Venet. Vitello ovi solut.* ℥ss. *dissolvantur in Aq. hord.* lib. i. *Colatur. adde Syrup. Viola. unc.* ii. *M. f. Clyster.*

Singulis noctibus cap. *Opobalsam. vel Balsam. è Mech. gutt.* xxv. *Sacch. frustulo exceptas.* Hujus defectum *Terebinth. Cypr.* ad quantitatem Avellanę substitui possit.

Sit pro potu hydrogala; at Cerevisia tenuis in pastubus.

Vel sequentem methodum aggrediatur.

℞. *Pil. ex duob.* ℥ss. *Opobalsam. gutt.* iii. *f. Pil. N.* iii. Cap. hora quarta matutina, superdormiendo, repetanturque alternis diebus, vel tertia quaq; die. Diebus à purgatione vacuis injiciatur manè, & hora quinta pomeridiana Clyster suprà descriptus.

Procedente curatione (quacunq; ea demum methodo tentetur) sanguis sub medium curationis semel, vel bis mittatur, & dięta refrigerans, & incrassans præscribatur, & medicamenta iisdem virtutibus pollentia, qualia sunt *hydrogala, Emulsiones ex seminib. frig. &c.*

Si penis Tumore afficiatur,

℞. *Rad. Althęæ, Lilior. an. unc.* iss. *fol. Malv. Verbasc. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamæmel. Melilot. an. M.* j. *sem. Lini. Fœnugræc. an. unc.* ss. *coq. s. q. Aq. font. & f. fotus* parti affectæ admovendus per horæ unius spatium bis, vel ter in die.

Peracta fomentatione, perungatur pars affecta ol. sem. Lin. rec. extract. dein *Emplast. è mucilaginibus*

alutæ agninæ inductum labiis præputii tumidis circumponatur.

Si Ulcus in præputii labiis, vel in subjecta Glande hæreat, tum sequens Linimentum præscribatur.

℞. *Unguent. Basilic.* ℥vi. *Unguent. Nicotian.* ℥ii. *præcipitat. Aq. Rosar. loti, & optimè lævigat.* ℥ss. *M. f. linimentum*, quo lintei rasura imbuatur, & ulcusculo admoveatur semper post fotus præscripti usum.

Si scrotum tumore afficiatur, statim sanguis è brachio extrahatur, atque bis in die fotus præscriptus parti affectæ admoveatur, singul. fotubus addendo *Sp. vin. Gallic. cochl.* i. *vel alterum*, *vel Cataplasma ex Oxycrato & farina fabarum* ejus loco applicandum.

Catharticis interim, & refrigerantibus modò descriptis introsumptis utendum est.

De Lue Venerea.

Ubi aut à Gonorrhœę mora, aut indebito astringentium usu labes sanguini imprimitur, exoritur Lues. Comparent in inguine bubones, in capite dolores, & artubus, articulorum interstitiis, noctu præcipuè invadentes in lecto calidos; crustulæ, & porrigines in variis corporis partibus, quæ ad instar favi flavescunt. Quò magis scabies diffunditur, tantò minùs æger discruciatur. In cranio, tibiis, brachiisque exostoses, ossium inflammatio, & caries; ulcera phagædenica in variis partibus, sed fauces ut plurimum primò aggredientia, quæ sensim per palatum in nasi cartilaginem propagata, mox eam absumũt, ita ut fulcro destitutus nasus planè concidat. Ulceribus, carie, & dolore in dies exacerbatis, pereunt per vices membra, lacerum donec cadaver, & jam Superis grave humo condatur.

℞. *Axung.*

℞. *Axung. Porc. unc.* ii. *Mercur. crud. unc.* i. *M. f. Linimentum*, in tres æquales partes dividendum, quarum una brachia, crura, & tibias ad tres noctes continuas manibus suis æger perungat.

Si intra tres dies post ultimam inunctionem salivatio haud procedat, tùm *gr.* viii. *Turbith. mineral. in conserv. Rosar. rubr. exhibeantur, aut corporibus minùs robustis Merc. dulc.* ℈i. Sed si salivatio jam incepta priùs elangueſcat, quàm symptomata penitùs disparuerint, extimulanda subindè est eadem dosi Mercur. dulc.

Ptyalismus ita moderari debet, ut lib. iv. Nycthemeri spatio expuat, aut circiter,

Si justo altius exurgat Ptyalismus, cum inflammatione nimia, atque id genus symptomatis ingruentibus, aliquantulum reprimendus est medicamentis Catharticis, donec debitum gradum attingat.

Quamprimum symptomata cessaverint, statim immutentur indusium, & tori lintea; at sint ea, quæ priùs usurpata fuerint.

Si Diarrhœa supervenerit (quod plerumq; accidit, antequam salivatio benè assurgat) tunc sistenda est usu Laudan. Liquid. ita dosin augendo, atq; repetendo, ut debitum opus absolvat.

Si os exulceretur, *Aq. Ros. Damascen. vel lacte Aq. permisto*, vel seq. decoct. idem colluatur.

℞. *Rad. Alth. Hord. mundat. an. unc.* i. *sem. Cydonior. unc.* ſs. *coq. ſ. q. aq. ad lib.* ii. *M. f. Gargarisma*, quo sæpius utatur.

Diæta, & reliquum ægri regimen, eadem, ac in Catharsi imperanda, nisi quod primis aliquot diebus liquore possetico, jusculis avenac. hordeac. ac cerevisia tenui tepefacta nutriatur.

His omnibus ritè peractis (etiamsi symptomata

omnia evanuerint, ac subindè morbus penitùs profligari videatur) quo minùs recidivam postliminio patiatur, ægro semel in septimana per 4. vel 6. vices, *Merc. dulc.* ℈i. exhibendus, utcunque benè se habeat, & etiamsi jam domo egrediatur.

De fluore albo.

Quod effluit, modò album, modò pallidum, flavum, viride, aut subnigrum, modò acre, & erodens, tetrum quandoq; & graveolens, decoloratur facies, dolet spina dorsi, prosternitur appetentia, oculi, pedesque intumescunt.

Mittatur sanguis è brachio ad *unc.* viii.

℞. *Pil. Coch. maj.* ℈ii. *Castor. gr.* ii. *Balsam. Peruv. gutt.* iii *f. Pil. N.* iv. cap. hora quarta matutina, superdormiendo; repetanturq; per duas alias vices interponendo diem unum, vel alterum pro ratione virium.

℞. *Aq. Rut. unc.* iv. *Aq. Bryon. comp. unc.* ii. *Sacchar. Crystall. q. s. f. Julapium.* Cap. Cochl. iii. vel iv. in omni languore; deinde aggrediatur usum sequentium.

℞. *Theriac. Andromac.* ℥ss. *Conserv. flaved. Aurant. unc.* i. *Diascord. unc.* ss. *Zinzib. condit. & nuc. moschat. condit. an.* ℥iii. *Pulv. è Chel. cancr. comp.* ℥ss. *cort. exterior. granat. Rad. Angeli. Hispan. corall. rubr. præparat. & trochisc. de terra Lemnia an.* ℥i. *Boli Armen.* ℈ii. *Gumm. Arabic.* ℥ss. *cum s. q. Syrup. de Rosis siccis. f. Electuar.* de quo sumat ad magnitud. nuc moschat. maj. manè, hora quinta pomeridiana, & nocte per mensem integrum, superbibendo sequent. infusionis Cochl. vi.

℞. *Rad. Enul. campan. Imperator. Angelic. Calami Aromat. an.* ℥ss. *fol. Absynth. Roman. Marrub. alb. centaur. min. Calamenth. vulgar. salv. sic. an. M* i. *Bac. Junip.*

Junip. unc. i. *incidantur minutim, & infundantur in Vini Canarini* lib, iv. *ſtent ſimul in infuſione frigida*: coletur tantummodò tempore uſus.

Veſcatur cibis eupeptis, & abſtineat ab uſu olerum, & fructuum qualiumcunque, & ſingul. paſtibus bibat vinum Hiſpanicum.

De Diabete.

Succi ſanguini illati per vias urinarias crudi, & inconcocti exitum ſibi quærunt, unde ſenſim labefactantur vires, colliqueſcit corpus, & quaſi ſubſtantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum ſiti, ardore viſcerum, lumborum, coxarumq; intumeſcentia, & ſalivæ ſpumoſæ expuitione crebra.

Eadem præſcribenda ſunt, quæ in fluore albo, omiſſis ſolummodò Venæſectione, & Catharſi.

De Dolore Hæmorrhoidum.

Intenſiſſimus inter excernendũ dolor excruciat, & excrementi ſuperficies cruore conſpergitur: Nonnunquam tumores verrucis ſimiles in ſphincte re delitescunt, vel in margine ani apparent.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad *unc.* x.

℞. *Sem. Melon. Pepon. an. unc.* ſs. *ſem. papav. alb.* ʒii. *Amygd. dulc. excorticat.* N. v. *contundantur in mortario marmoreo, ſenſim affundend. Aq. Hord.* lib. iſs. *aq. Roſar.* ʒii. *Sacchar. albiſſ. q. ſ. f. ſ. a.* emulſio. cap. *unc.* iii. ſæpiuſcule.

℞. *Flor. Sulphuris Pulv. Glycyrrhiz. Salviæ an.* ʒi. *cum ſ. q. Balſam. Lucatel. f. Pil. è ſing.* drachm. *vi.* cap. iii. ter in die, ſuperbibend. Emulſ. præſcript. Cochl. vi.

℞. *Aq. Spermat. Ranar. unc.* iv. *in qua diſſolv. Lithargyr.* ʒii. *Opii.* ℈i. *f. mixtur.* cujus tantillo Linteum madefactum parti affectæ applicetur, vel ſi

tumor intus lateat, Cochl. iii. ejusdem mixturæ modo Clysteris injiciantur.

Pro Potu ordinario bibat aquam cum lacte coctam, vel aquam hordei, & à carnis usu abstineat. Singulis noctibus sumat Diacodium.

De fluxu Hæmorrhoidum immodico.

Innotescit ex viribus prostratis, copia, & diuturnitate sanguinis excreti, fœdo corporis colore, ad citrinum (ut in ictero) vergente. Succedit cachexia, & deinde hydrops.

Eadem conferunt, quæ in fluxu mensium immodico, omissa solummodò Catharsi.

De Epilepsia Puerorum.

Vel primo mense aggreditur à frequentibus nimis alvi dejectionibus; (quo in casu *Diascordium ad quantitatem grani piperis in Aq. Saxifrag aut lacte materno solutum*, & exhibitum præstantissimum est remedium.) Vel circa dentitionis tempus, à septimo ad decimum mensem, tussi comitata est, aut (quod multo deterius) vomitu, & diarrhœa, viridia (ut solent hystericæ) egerente infante. Quandoq; improvisò occupat paroxysmus, os, oculosque distorquens, nigredine vultum perfundens, & artus varios convellens; quandoque præsentitur ex digitorũ in pugnum contractione, & ex stabili, & insolita oculorum orbitarum immobilitate. Nunc seriùs, nunc ocyùs se propipiunt paroxysmi, certa subinde periodo, vago aliàs insultu revertentes; sed appetente morte, à tergo se invicem premunt: Si quando inducias dent, in soporem proclives sunt infantes, donec à novo resuscitentur insultu.

Applicetur *Emplastr. Epispastic.* cervici quamprimum.

℞. *Aq. Epilept. Lang.* ʒiii. *Laudan. Liquid. gut.* i.

vel

vel ii. *vel plures, pro ratione ætatis, Syr. pœon.* ℥i. *M. f. Hauſtus*, ſumendus quamprimum.

℞. *Aq. Rutæ* ℥ iii. *Aq. Epilep. Lang. & Aq. Bryon. comp. an.* ℥ i. *Syr. caryophyll.* ℥ ſs. *M. f. Julap.* cap. Coch. i. ſingulis horis, ſi hauſtus præſcript. paroxyſmum non fugaverit.

De Rachitide.

In Rachitide adſunt partium laxitas, & mollities, debilitas, & languor, ignavia, & torpor, & inæqualis earundem nutritio, *Viz.* caput juſto majus, facies plenior, & floridior, partes carnoſę infra caput emaciantur, nodis protuberant articuli, maximè carpi, paulo minùs tali, tument & extremitates coſtarum, oſſa incurvantur, præcipuè tibiæ, & fibulæ, hinc ulnę, & radii, aliquando femoris, & humeri, dentes tardè, & moleſtè erumpunt, vacillant, nigreſcunt, & fruſtulatim excidunt, pectus à lateribus anguſtum, anteriùs acuminatum, abdominis repletio, & hypochondriorum tenſio, tuſſis, & pulmonum vitia laceſſunt, lateralis decubitus, modò dextri, modò ſiniſtri averſatio.

℞. *Fol. Abſynth. Vulgar. centaur. minor. Marrub. alb. chamædryos, Scorpii, calamenth. vulg. Perthen. Saxifrag. pratenſ. hyper. Virg. aureæ, ſerpill. menth. ſalv. Rutæ, Card. benedict. Puleg. Abrotan. chamæm. Tanacet. Lilior. convall. omnium rec. collect. & inciſ. an. M. i. axung. Porcin.* lib. iv. *ſev. ovin. & Vin. claret. an.* lib. ii. *macerentur in olla fictili ſuper cineres calidos per horas xii. deinde ebulliant ad humiditatis conſumptionem, & poſtea colentur, ut f. Linimentum*, quo venter, & hypochondria illinantur manè, & ſerò, ut etiam & artus hoc malo affecti, per 30. vel 40. dies, vel donec convaluerit.

℞. *Singulor. ingredient. præſcript. an. M.* ii. in-

fun-

fundantur frigidè in Cereviſiæ non Lupulat. Cong. iiii. pro potu.

In Tumoribus Infantum ventres occupantibus ab Evacuationibus nimiis procedentibus Sanguis, & Viſcera herbis corroborantibus confortentur, ut in Rachitide vera; niſi quod axillæ etiam utræque inungantur, at non artus.

De Febribus à Dentitione ortis.

Sp. C. C. gutt. ii. vel iii. vel iv. *pro ratione* ætatis in Cochl. i. vel altero, Aq. Ceraſor. nigr. vel Julap. alterius appropriati, exhibeantur quarta quaque hora ad vices quatuor, vel ſex.

De Febre hectica Infantum.

Sine inſigni calore languent cum appetitus dejectione, artus, & truncus corporis emaciantur.

Rhabarb. inciſi ℥ ii. in lagenam vitream cereviſiæ tenuis lib. *ii. capacem* immittantur pro potu ordinario.

Epoto hoc liquore, *aliæ* lib. *ii. eidem Rhabarb. ſuperaffundantur ad tertiam vicem.*

Si verò potus vi Cathartica ſaturatiùs impregnetur, tum lib. i. epota alteri cereviſia mox adjiciatur.

De Tuſſi Puerorum Convulſiva.

Phlebotomia, & repetita Catharſi, eaque ſolâ, expugnatur hæc tuſſis, malum aliàs pertinaciſſimũ, & fere inſuperabile; ſed leniora tantùm cathartica hìc conveniunt, eaque cochleatim ingerenda ſunt, pro ratione ætatis.

De Hæmorrhagia Narium.

Dolor, & calor ſinciput lancinant.

Sanguis è brachio frequenter extrahatur; victus ratio refrigerans, & incraſſans injungatur, Julap. refriger. & incraſſans, cum Emulſionibus refrigerantibus præſcribantur.

Sin-

Singulis diebus injiciatur *Enema refrigerans*, atque omni nocte *Paregoric. ex Syrup. de Mecon.* exhibeatur, & ſemel, vel bis *potio purgativa commun.* præſcribatur.

Lintea quadruplicata immerſa Aq. frigidæ, in qua ſal. Prunell. diſſolvatur, & poſtea leviter expreſſa admoveantur nuchę, & utrinque cervici ſępiùs in die.

Poſt Evacuationes liquor ſeq. applicetur.

℞. *Vitriol. Hungaric. & Alum. an. unc. i. Phlegm. Vitriol.* lib. ſs. *Coq. tamdiu, donec omnia fuerint diſſoluta, liquorem frigefactum filtra, & à Cryſtallis ſubinde natis ſepara: liquori reſiduo adde Ol. Vitrioli duodecimam partem*, vel potiùs

℞. *Aq. Plantag. unc. iii. Bol Armen. ſubtiliſſ. pulver. unc.* ſs. *probè miſceantur; Turunda ex linteo raſo liquore hoc humectata* nari, ex quo ſanguis ſtillat, indatur per dies duos iſtic relinquenda.

Hoc minus ſuccedente, *Vitriol. Rom. Aq. commun. diſſolvatur, qua Turunda imbuta* nari indatur, *liquore* etiam *hoc linteamina imbuta*, & applicata ſanguinem ſiſtunt, ſi ex parte externa diffluat.

De Chorioſi.

Adſunt vultus, & totius corporis decoloratio, intumeſcentia in facie, palpebris, & malleolis, gravitas totius corporis, crurum, ac pedum tenſiva laſſitudo, reſpiratio difficilis, cordis palpitatio, capitis dolor, pulſus febrilis, ſomnolentia, pica, & menſium ſuppreſſio.

Sumat *Pilulas Chalybeatas*, vel *Pulv. Chalybeatum* in affectione hyſterica prędſcript. plus minùs pro ratione ętatis, ſuperbibend. hauſtum vini cujuslibet ad libitum, vel infuſion. corroborant. cum Rad. Angelic. ibidem deſcript. Si Ægra non valdè

debilis

debilis fuerit, purgetur semel, vel bis ante præscriptorum usum.

De Suppressione Mensium.

Cibum fastidiunt mulierculæ, fœdus faciei color est, gravitas totius corporis, dolores sincipitis, lumborum, crurum, & imi ventris; pedum tumores infestant.

Eadem præscribenda, ac in Hysterica affectione; at si iisdem remediis affectus non cesserit, tum seq. sunt præscribenda.

Singulis Auroris, & quarta pomeridiana, sumat *Julap. Hysteric. sine Castor. Cochl.* v. *instilland. Sp. C. C. gutt.* xii. Singulis noctibus sumat cubitum itura *Trochis. de Myrrh.* ℈i. *cum Syr. de Artemis. in formam boli, vel. Pil. Redact.*

De Vomitu sanguinis, vel etiam de Hæmoptoe.

In Hæmoptoe dolor, & calor pectus obsident, cum debilitate quadam.

Mittatur sanguis ex brachio dextro ad unc. x. Sequenti mane sumat *potionem purgativ. commun,* & eadem nocte *Paregoric. ex unc. iii. Aq. Cerasor. nigr. & Syr. de Mecon. unc.* i.

Postea aggrediatur usum sequent.

℞. *Bol. Armen. unc.* i. *Pulv. Radic. Symphit.* ℥ ii. *Terr. Sigillat. Lapid. hæmatit. & Sang. Dracon. an.* ℥i. *Sacchar. Albiss. ad pondus omnium; M. f. pulvis subtilissimus*, cujus cap. ℥j. manè, quinta pomeridiana, & nocte, superbibend. sequent. Apozemat. unc. iv.

℞. *Fol. Plantag. Rubi Sylvestris, & millefol. an. M. j. coq. s. q. Aq. ad lib. iss. in Colatura dissolv. Syr. de Symphyt. unc. ii. M. f. Apozema*; vel cap. Cochl. vi. sequent. Tincturæ.

℞. *Flor. Ros. rubr.* ℥ vi. *Cor. intern. querc. unc. ss.*

sem.

ſem. Plantag. parum contuſ. ℥iii. *Aq. font.* lib. iii. *Sp. Vitriol. q. ſ. ad levem aciditatem, infundatur in Vaſe clauſo, calore leni, per 4. horas; Colatur. adde aq. cinnam. Hordeat. unc.* iii. *Sacchar. albiſſ. q. ſ. ut f. Tinctura guſtui grata.*

Si ab uſu Pulveris abhorreat, utatur Electuario in fluxu menſium immodico præſcripto.

Enema quotidie injiciatur, & Diacodium hora ſomni propinetur.

Phlebotomia inſuper ſemel, bis, vel ter (ut opus fuerit) reiteretur, diebus aliquot interpoſitis, & ſemel iterum, ſi res poſtulet, repetatur potio purgativa.

Diæta incraſſans, & refrigerans obſervanda.

De Punctura Tendinis.

Humor aqueus, vel ichor quidam, ex orificio venę inciſæ jugiter deſtillat.

℞. *Rad. Lilior. alb. in lacte Vaccin. ad teneritud. coct. & contuſ.* ℥iv. *farin. ſem. Lin. & Avenac. an. unc.* jii. *coq. ad cataplaſmatis conſiſtentiam in eodem lacte, quo radices coctæ fuere:* applicetur parti affectæ manè, & ſerò.

De Ambuſtis.

Foveatur pars affecta *linteis Sp. Vini imbutis*, uſque dum evaneſcat dolor, & deinceps de novo imbuatur *linteum*, quod ter, vel quater in die parti affectæ applicetur.

De Mania communi.

A nimis exaltata, & vivida ſanguinis craſi oritur. Eſt & alia manię ſpecies febres intermittentes diuturniores excipiens, in ſtultitiam tandem degenerās, producta quidem à debilitate, & vapiditate ſanguinis, à diutina fermentatione. Præſcribantur itaque cardiaca generoſiora, *Viz. Theriac. Andromach.*

Ele-

Electuar. de ovo, Pulv. Comitiss. Pulv. Gualt. Ravvleigh, in Aq. epidem. theriacal. vel alia, & diæta instituatur analeptica.

In junioribus mittatur sanguis è brachio ad *unc. viii.* vel *ix.* bis, vel ter, diebus tribus inter singulas Venę sectiones interpositis. Tum semel extrahatur sanguis è venis jugularibus. Postea tota curatio innitatur sequenti Cathartico, quod sumat tertia, vel quarta quaque die, donec convaluerit, hoc interim observando, quòd cùm octies, vel decies purgatus fuerit ęger, exhibitio Cathartici ad septimanam unam, vel alteram omittatur.

℞. *Pharmac. domestic.* (i. e. *Rad. Bryon. alb.*) *pulv.* ʒ *i.* lactis vaccin. *unc.* iv. vel,

℞. *Ejusdem unc.* ss. *vel* ʒ vi. *Vin. alb. unc. iv. infundantur per noctem, in colatura dissolve Syr. Violar. unc. i. M. f. Potio*; vel,

℞. *Gambugii gr. xxv. Aq. Cerasor. nigr. unc. iii. Syr. Caryophyll. unc. ss. f. Potio.*

De Contusionibus.

Mittatur sanguis è brachio lateris magis affecti ad unc. *x.* seq. mane exhibeatur *potio communis purgativ.* ac deinceps eodem modo Venę sectio, & purgatio alternatim repetantur, donec æger convaluerit. Interim toto decursu, si internę partes lędantur, sequentia prescribantur.

℞. *Decoct. Pectoral.* lib. iss. *Syr. Violar. cap. Ven. an. unc. ii. f. Apozema*; *cap.* lib. ss. ter in die. Item *Ol. Amygd. dulc. rec. Cochl. i.* sępius propinetur.

℞. *Ol. Amygd. dulc. unguent. Dialeth. & Pomat. an. unc. i. M. f. Linimentum*, quo inungatur pars lęsa manè, & serò, superimponend. fol. Brassicę.

De furfure, sive porrigine capitis.

Potio purgans communis bis propinetur, dein

℞. *Ol.*

℞. *Ol. Amygd. Amarar. & Laurini, Cinerum fol. Abrotani an. unc.* i. *miſceantur probè, & f. Linimentum*, quo inungatur totum caput ſingulis matutinis, diligenter infricando, & poſtea ſuperimponendo veſicam ſuillam.

At primùm abradatur totum capillitium, & poſtea defricentur ſquamulę ſenſim ſingulis auroris, prout decidere pronę fuerint.

De Morſu canis Rabidi.

Poſt 40. dies, aut plures melancholica adſunt ſymptomata, febris, ſitis, hydrophobia, & tandem partium extremarum convulſio.

℞. *Sp. vin. optimè rectificat.* ℥iv. *Theriac. Andromach.* ℥i. *f. mixtura*, qua illinatur pars læſa ter in die, ſuperimponendo linteum eadem mixtura imbutũ:

De Ulcere Veſicæ.

Pus graveolens, aut ſanguis, nonnunquam ſquamulæ, ſeu pelliculę membraneę, ac veluti furfuraceę cruſtulę (ſin in renibus hæreat ulcus, carunculę minutulę, aliquando craſſiores) unà cum urina excernuntur, perpetua dyſuria, & continuus earum partium dolor infeſtant; renibus autem affectis ulcere, dilucida dyſuriæ, & doloris dantur intervalla, pus etiam excretum copioſius eſt, album, leve, & minimè fętidum, lacti ſimilis profunditur urina: & longè poſt mictionem pus ab eo ſeparatum in fundo reſidet.

℞. *Emplaſtr. Fl. unguent. dict.* ℥iſs. *f. Pil. N.* ix. cap. iii. horis medicinalibus, ſuperbibendo ſequentis Aqu. Cochl. vi.

℞. *Rad. Fęnicul. Conſol. Ariſtoloch. & Caryophyll. an.* ℥ iii. *fol. Agrimon. Hyper. Sanicul. Plantag. an. M.* vi. *incidantur minutim, & deſtillentur in vini alb. & lact. an.* lib. iv. *& eliciantur ſolummodo* lib. vi. pro uſu.

℞. *Pulv.*

℞. *Pulv. rad. Consolid. maj. & gum. Arab. an.* ʒi. *Sacchar. Penid.* ʒii. *f. pulv.* cap. Cochl. i. bis in die.

De Asthmate inveterato in iis, qui sanguineo temperamento præditi sunt.

Dividitur in tres species; Dyspnœam, quæ difficilis est respiratio, in qua crebrior, densiorque est spiritus tractio ex infarctu pulmonum sine stertore oriunda: Asthma, ubi frequens, & magna respiratio, in qua diaphragma, musculi intercostales, tùm etiam abdominis, violenter moventur, cum stertore, & sibilo. In priore specie substantia pulmonum, in posteriore bronchia oppilantur. Et Orthopnœa, quæ est maxima spirandi difficultas, sub qua ægrotantes non nisi sedentes, & erecta cervice respirare possunt, Musculi etiam pectoris, & scapularum vehementer exagitantur.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. x. Die sequenti sumat *potionem purgativam communem*, quę repetatur tertia quaque die per duas alias vices.

Diebus à Purgatione vacuis sumat sequentia.

Sem. Anis. subtiliss. pulv. ʒii. *cum s. q. Balsam. Lucatell. f. pil. ex singulis drachmis* vi. cap. iii. manè, & quinta pomeridiana, superbibend. *decocti Amari sine purgantibus* ʒiv. calidè.

Si Symptomata adhuc maneant, repetatur de novo integer Processus.

De Paralysi.

Sensus, & motus in partibus, quę afficiuntur, simul, vel alterutra tantùm facultas aut prorsus extinguitur, aut vitiatur.

Sumat *pil. Cochl. min.* ℈ii. alternis matutinis per vi. vices; deinde capiat ter in die per xxx. dies *Electuar. Antiscorbutic.* ʒii. superbibend. *Aq. Antiscorbutic. Cochl.* vi. Vide ut Scorbut.

℞. *Un-*

℞. *Unguent. Nervin.* ℥iii. *Sp. Lavendul. comp.* & *Sp. Cochl. hortenſ. an.* ℥iſs. *M.* & inungantur partes affectæ, ut ſpina dorſi, &c. manè, & ſerò.

Pleraque præſcriptorum, utut curationi ſcorbuti ſolùm deſtinari videantur, attamen, cùm humores crudos ad fixos volatiliſare præ aliis apta nata ſunt, in Paralyſi etiam conveniunt.

De tuſſi, & Phthiſi.

Tuſſis per ſe patet. Phthiſis autem invadit ab ætatis anno 18. ad 35. Extenuatur totum corpus. Febris moleſtat hectica, à cibo invaleſcens (quæ ex celeritate pulſus, rubedineque genarum dignoſcitur) materia per tuſſim excreta cruenta eſt, aut purulenta, in ignem conjecta tetrum ſpirat odorem, & immiſſa in vas aqua repletum fundum petit. Sudores nocturni ſuperveniunt, liveſcunt tandem genæ, facies pallet, exacuuntur nares; temporum quoque collapſus, unguium incurvatio, capillorum defluxio, & alvi profluvium colliquativum, mortem ſtatim ſubſecuturam denunciant.

Si Tuſſis recens fuerit, & nondum febrim, aut alia ſigna Peripneumoniam notham comitantia acceriſiverit, vel ſi à Pleuritide, aut Peripneumonia, ob neglectam ſufficientem Phlebotomiam, malè curatis, eadem nequaquam orta fuerit, ſatis erit, ut æger per dies aliquot ab uſu vini, & carnis abſtineat, & his ſimilibus remediis ad libitum utatur.

Balſamum Sulphuris Aniſatum ad gutt. x. *Cochl.* i. *Sacchar. cryſtal. inſtillatum* bis, vel ter in die devoretur; ut etiam Tabellar. ſequent. quas ſecum æger continuò portet, unam frequenter aſſumat.

℞. *Sacchar. cand.* lib. iſs. *coq. ſ. q. aq. font. uſq; dum adhæreſcat extremis digitor. tum adde pulv. Glycyrrhizæ, Enul. Campan. ſem. Aniſ. & Angelic. an.* ℥ſs.

pulver. Irid. Florentin. Sulphur. an. ʒii. *Ol. Chym. Anisi* ℈ii *f. ſ. a. Tabellæ domeſticæ vocand.* atque hoc interim Eclegmate utatur.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ʒii. *Syr. cap. Ven. Violac. an.* ʒi. *Sacchar. cand. q. ſ. f. Lohoch.* de quo ſæpius lambat bacillo Glycyrrhizæ, quando tuſſis urget.

In defluxione tenui *Eclegmata incraſſantia* exhiberi poterunt.

Sin verò Tuſſis his remediis haud ceſſaret (præcipuè autem ſi febrem comitem habeat, vel ſi à Peripneumonia, aut Pleuritide originem ducat) tum ineptum fuerit pectoralibus fidere, ſed Venę ſectione, & Catharſi debellanda eſt, ut in methodo, quę in curatione Peripneumonię nothę deſcribitur.

Verùm enim verò, cùm, his omnibus non obſtantibus, Tuſſis non modò non curationi ceſſerit, ſed & diuturna Pulmonum concuſſione eos adeò debilitaverit, ut Phthiſis tandem ſubingreſſa fuerit, tùm hac methodo procedendum.

℞. *Bal. peruv. gutt.* x. *inſtillentur Cochl.* i. *Syr. Hederæ terreſtris*, vel ſi id minus gratum fuerit ęgro, *Cochl.* i. *Sacchar. cryſtal.* cap. ter in die, ſuperbibendo *Decocti Amari ſine purgantib.* ʒiv. vel (ſi idem ventrem moverit) ʒiii.

Sed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa ſunt) *Equitatio* ad ſatis longa, & diutina itinera facilè palmam prępripit, hoc obſervando, quòd ſi ęger juvenilem ętatem prętergreſſus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quàm ſi puer, aut juvenis eſſet, & ſanè haud multò certiùs Cortex Peruv. febri intermittenti, quàm in hac ætate Equitatio Phthiſi medetur.

De Scorbuto.

Adſunt ſpontaneæ laſſitudines, corporis gravitas, dyſp-

dyſpnœa, præcipuè ex motu corporis, gingivarum putrefactio, oris graveolentia, ſanguinis è naribus crebra eruptio, ambulandi difficultas, crurum nunc intumeſcentia, nunc extenuatio, in iiſdem perpetuò maculæ lividæ, plumbeæ, flavæ, aut violaceæ, faciei color plerumque ex pallido fuſcus.

Extrahatur ſanguis è brachio ad ℥viii. niſi ſigna Hydropis adfuerint: Seq. mane exhibeatur Potio Purgat. communis, quæ repetatur tertia quaque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam poſtea, per menſem unum, vel alterum ſumat ſequentia.

℞. *Conſ. Cochl. hortenſ.* ℥ii. *Conſerv. Luiul.* ℥i. *pulv. Ari compoſ.* ℥vi. *cum ſ. q. Syr. Aurantior. f. Electuar.* de quo cap. ad magnitud. nuc. moſchat. maj. manè, quinta pomeridiana, & nocte, ſuperbibendo *Aq. Raphan. compoſ. Cochl.* vi. vel ſequentis

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. raſpat.* lib. ii. *rad. Ari* lib. i. *fol. Cochl. hort. M.* xii. *fol. Menth. Salv. Naſturt. Aquat. & Becabung. an. M.* i. *Sem. Cochl. hort. parum contuſ.* lib. ſs. *nuc. Moſchat.* ℥ſs. *Vin. Alb.* lib. xii. *deſtillentur organis communib. & eliciantur ſolummodo* lib. vi. pro uſu.

Vel *Folia Rec. Cochl. hortenſ. per ſe deſtillentur* pro uſu dicto.

Porro ſequens cereviſia ſit pro potu ordinario.

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. recentis inciſ.* ℥ii. *fol. Cochl. hort. N.* xii. *paſſular. enucleat. N.* vi. *Aurant. cum tot inciſ. dimid. in Lagenam vitream* lib. ii. *Cereviſiæ tenuis capacem ſubere mox probè obturandam immittantur.*

In hunc modum parentur eodem tempore ſex Lagenæ pro uſu, & poſt aliquot dies ſex aliæ, antequam priores exhauriantur, & ſic deinceps; vel,

Vice hujus Cereviſiæ ſeq. mixturæ Cochl. iii. vel iv. immiſceri poterint ſingulis hauſtibus potus communis.

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. & ſem. Cochl. hortenſ. an.* ℥ſs. *fol. Cochl. hortenſ. M.* ii. *pulp. unius Aurant. Contundantur ſimul in mortar. marm. ſenſim affundendo Vin. alb.* lib. ſs. *Coletur cum levi expreſſione*, & reponatur pro uſu.

Eadem remedia, Phlebotomia, & Catharſi omiſſis, in Rheumatiſmo ſcorbutico, ſive hyſterico, valdè proſunt.

Phthiſis, ſeu *Tabis Deſcriptio, & curâ.*

Plures ſunt Tabis ſpecies: Prima ferè oritur è frigore hyeme contracto. Paulò enim ante ſolſtitium Brumale quamplurimi ab ingruente tempeſtate frigida tuſſi tentantur: Quæ cùm illos invaſerit, quibus pulmones ab ortu ſunt infirmiores, omnino neceſſe eſt, ut à repetitis Tuſſiendi conatibus magis adhuc debilitentur; atque ita tandem alimento ſibi proprio aſſimilando, præ mala Διαθέσει, prorſus impares reddantur. Hinc jam ingens Pituitæ crudę copia aggeritur, quæ continua pulmonum agitatione, & vehementi niſu aſſatim per os rejicitur. Pulmones exinde pure referti purulenta μιάσματα quaquaverſum in carnes diſpergunt. Hinc enaſcitur Febris putrida, cujus Paroxyſmus ſub veſperam fatigat, ſub auroram verò ſudore copioſo, ac vires imminuente ſolvitur. Denique ad malorum cumulum Diarrhęa ſuccedit, partim ab humoribus putridis ex arteriis Meſentericis in inteſtina depoſitis, excretiſque, partim à labefactato, peſſundatoque viſcerum Tono. Atque ita demum ęger proxima æſtate fato ſuo fungitur, à morbo, cui prægreſſa Hyems viam ſtraverat, extinctus. Atque hæc eſt præcipua Tabis ſpecies.

Por-

Porro cùm ſanguis hac tempeſtate particulis humidis admodum ſcateat, perſpiratioque à ſubita pororum contractione plus ſatis inhibeatur, particulę hę in pulmones depluunt per interſperſos Venę Arterioſæ ramos; vel per Ductus Salivales in glandulis fauces occupantibus reponuntur; unde jam humor per Aſperam Arteriam delapſus in pulmones, Catarrhi ritu, eos ita jugiter irritat, ut creber, & vehemens tuſſiendi conatus tùm illam debilitatem, tùm alia, quæ diximus ſymptomata, brevi accerſat. Cumque non jam amplius naturalem ſibi pulmones ęconomiam, ſtatumque tueri valeant, Glandulę, & Tubercula adnaſci ſolent; quæ in ęgris ex hoc morbo decedentibus, ſi aſpiciantur pulmones, purulenta ſanie ut plurimum diſtenta reperiuntur.

Ubi ſemel invaluerit hic morbus, & radices egerit, remedia plerumque aſpernatur. Tentari utcunq; poteſt Medicatio, minuendo cauſam defluxionis in pulmones, pertuſa in Cubito Vena, Catharticis mitioribus, tùm medicamentis pectoralibus dictis, ad varios morbi ſtatus accommodatis; Incraſſantibus ſc. ubi humor ſubtilior, & tenuior vim Expultricis facultatis videtur eludere: Attenuantibus verò, ubi pituita craſſior ęgrè, & cum moleſtia per os rejicitur. Dein & hectica Febris remediis refrigerantibus, contemperantibuſque coercenda. Talia ſunt *Lac aſininum*, *aqua lactis Stillatitia*, *Emulſiones ex amygd. dulc. ſem. melon. pepon. Papav. alb. aq. Fl. Paralyſ.* &c. Denique & curando Ulceri opera danda eſt; cui rei Terebinthina illa Liquida, Opobalſamum vulgo dicta, apprimè conferre cenſetur.

Hujuſce Morbi Curatio, me Judice, hac methodo optimè, ac feliciſſimè inſtituetur. Primum educatur è brachio ſanguis, dein ſubducatur Alvus ad tres dies

continuos, vel *Pil. Coch. majoribus*, vel *Decoct. Leniente à nobis præscripto*. Tertia nocte exhibeatur *Syr. de Mec. unc.* ss. Intermisso biduo, triduove, pro re nata, repetatur Purgatio, idque toties fiat, quoties opus esse videatur, donec symptomata vel prorsus evanuerint, vel saltem mitescant. Post singulas Catharses jam finitas capiat Opobalsami gutt. xx. Sacchari particulę majori instillatas, permixtasque nihil superbibendo. Vel Pil. è Terebinth. ex Insula Chio cum Saccharo cand. confectam. Opobalsamum non assumendum est, nisi prægressis evacuationibus debitis. Hujus loco *Electuarium è Balsamo Lucatelli, Glycyrrh. pulvere, semine Anisi, & Terebinthina* concinnatum poterit substitui. Post evacuationes sedulò conandum est; ut Tussis sedetur, ne Pulmones jugi agitatione infirmiores evadant. Huc facit præ cęteris Syrupus jam laudatus, qui hac formula possit usurpari. ℞. *Decoct. pectoral.* lib. i. *Syr. de Mecon. Syrup. capill. Ven. an.* ℥ii. *Cap. cochl.* v. *ter in die*. Medicamentum hoc ita frequenter haustum catarrhum in Pulmones depluentem paulatim sistet, eosque in pristinam εὐεξίαν reducet, nisi jampridem à naturali statu nimium recesserint. Promovebit insuper purulentæ materiæ in iisdem aggestæ concoctionem.

At vero Palmarium hujusce Morbi præsidium est, ut Æger quotidie Equo vehatur. Et qui se huic corporis exercitio sanandum tradit, nullis jam Diætæ legibus adstrictus, nullo Cibi, potusve genere privandus est: cùm in hoc uno omnis rei cardo vertatur. Quibusdam eorum, qui ex hac methodo convaluere, tumor in collo exortus est non multum à Scrophulis abludens.

Est & alia Tabis species à Tussi prognata, longè diverso anni tempore, initio scilicet æstatis. Hæc

Juve-

Juvenes perſępe illos invadit, qui debiliori ſunt corporis habitu, & quorum ſanguis particulis calidis acribuſque refertus eſt. Sanguinem iſti è pulmonibus per tuſſim exantlant, nimio meri potu priùs excalefacti. Ægri dolorem, ſive ęgritudinem quandam in pulmonibus perſentiſcunt: Quæ Symptomata niſi maturè remediis appropriatis eliminentur, primò ſcabrities, mox & ulcus accedit, unde pus confectum demum expuitur.

Dicta jam Tabis ſpecies Venęſectione, & Catharſi alternatim repetitis, ſaltem in principio, facilè vincetur: Si Dięta inſuper Refrigerante, & Incraſſante utatur ęger, & à carnibus in ſolidum abſtineat.

Tertia hujus morbi Species ortum debet materiæ Febrili in pulmones Febre jam fatiſcente amandatæ, qui ſenſim infirmiores redditi à ſymptomatis jam memoratis vexantur.

Quandoque oritur à ſanie iſta purulenta, quæ à Pleuriticis non ſatis copiosè per expectorationem egeritur, quo in caſu eandem, quam Empyema, Curationem poſtulat.

Sunt etiam, qui à nimis copioſis, & debito frequentiōribus evacuationibus debilitati in quartam Tabis ſpeciem præcipitantur. Hos calor Hecticus à cibo, potuque ſumpto, ſub noctem laceſſit: Atque hos prę cæteris Aphthæ infeſtant.

De Podagra.

Exeũte Januario, aut incipiẽte Februario ingruit hora ferè ſecunda matutina, dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò calcaneum, ſuram, aut talum, mox ſequitur rigor cum horrore, & febricitatione aliquali, dolor gradatim intenditur, (de pari paſſu rigor, atq; horror recedũt) idque in ſingulas horas, donec tandem ſub noctem

ad apicem pervenerit, nunc tenſionem violentam, nunc morſum canis rodentis, quandoque preſſuram, & coarctationem exprimens, hinc præ exquiſito dolore, nec linteorum ſuperincumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concuſſionẽ ferre Podagricus valeat; dolor non ſedatur, niſi ante horam ſecundam, tertiamve matutinam (decurſo ſcilicet nycthemeri ſpatio à primo appulſu) & jam leni madore perfuſus æger ſomno concedit, à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit. Sequenti die, fortè etiam ad biduum, triduumve dolet nonnihil pars affecta, idque vehementiùs adveſperaſcente die, levatur autem ſub galli cantu. Intra paucos dies alter pes eodem dolore torquetur. Poſtquam utrumque pedem exercuerit dolor, qui ſequuntur Paroxyſmi abnormes ſunt, tùm quoad tempus invaſionis, tùm durationem, atque ex ſerie horum paroxyſmulorum conſtat paroxyſmus, qui dicitur Podagræ diuturnior, breviorve, pro ægri ætate in iis, qui vegetiores ſunt, & quos Podagra rarius invaſit, diebus ſæpe quatuordecim, in ſenioribus, atque iis quos ſæpius afflixit, duobus menſibus ferè deſinit, iis verò, qui vel annis, vel diuturniore morbi mora fracti ſunt, non priùs valedicit, quam æſtas jam adultior eam fugaverit.

Ad quatuordecim primos dies urina coloratior eſt, cum ſedimento rubro, & quaſi arenulis referto, alvus ferè conſtipata eſt, *Appetitus* proſtratio, rigor totius corporis ſub veſperam integrum Paroxyſmum comitantur, recedentem Paroxyſmum excipit pedis affecti inter digitos pruritus vix ferendus, unde decidunt furfures, & pedes deſquamantur.

Hactenus dolor pedibus tantum fuerit infeſtus,

cùm

cùm verò vel ab indebita medicatione turbatur Podagra, vel ob diuturnam morbi pertinaciam corporis ſubſtantia quaſi in morbi fomitem pervertitur, jam manus, carpos, cubitos, genua, aliaſque regiones occupat, quandoque unum, pluresve digitos diſtorquens, faſciculo radicum paſtinacæ ſimiles eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones, circa articulorum ligamenta, tophaceas generans, cretam, vel oculos cancrorum æmulantes, nonnunquam in cubitis tumorem ſubalbum ciet, ferè ad ovi magnitudinem, qui ſenſim inflammatur cum rubore, nonnunquam femur occupans, ſenſum exhibet quaſi ingentis ponderis appẽſi, ſine dolore tamen notabili, at genu exinde petens, id acrius urget, artus jam habet æger ferè undequaque contractos, & impeditos, ita ut claudicet; & permoleſtè prorepit. Urina illam colore imitatur, quæ in diabete excernitur, dorſum, aliæque partes moleſtè pruriunt, maximè ſub horam ſomni.

Poſt multos, diroſque cruciatus Paroxyſmi ſubſequentes (natura partim onere materiæ peccantis, partim ſenio oppreſſa) ægrum quoad dolorem clementius tractant, at loco doloris conſueti ægritudo quędam cum dolore ventris, laſſitudo ſpontanea, quandoque etiam propenſio ad diarrhœam ſuperveniunt, quæ ſymptomata evaneſcunt, quoties articulos dolor fatigat, atque ita nunc dolore, nunc ęgritudine quaſi alternatim laceſſentibus, Paroxyſmus longas moras nectit.

Calculum Renum in quamplurimis parit hic affectus.

Fœminas perrarò infeſtat; eaſque non niſi jam vetulas, & viragines, pueros quoque, & juvenibus minores vix adoritur.

Indicatio

Indicatio Curativa in eo vertitur, ut coctioni consulatur, indigestionibus sublatis, seu fiat per Pharmaca, seu victus rationem, seu exercitationem, seu alia ex istis qualibet, quæ sex res non naturales indigitantur.

Venę sectio, Catharsis, ac Diaphoresis scopum non attingent, licèt iis qui *Renum* simul *Calculo*, & exinde orto *Mictu sanguineo* laborant, non abs re erit semel in septimana alvum *Manna* subducere, & singulis noctibus, post Purgationem Paregoricum exhibere.

Medicamenta, quæ prędictę indicationi satisfaciunt, ea sunt, quæ moderatè calent, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, talia sunt, *Rad. Angelic. enulæ, fol. Absynt. cent. cmin. chamædr. chamæt. &c.* quibus addi possunt *Antiscorbutica* dicta, ut, *Rad. raph. rustic. fol. Cochl. hort. nasturt. Aq. &c.* quæ tamen parciùs usurpanda veniunt, quia morbi fomiti aculeos subdunt, & calorem augent, prę istis aliis, quæ miti calore atque amaritudine ventriculum corroborant. Haud inutile est *Electuar.* sequens.

℞. *Conserv. cochl. hort. unc.* iss. *Absynth. rom. flav. Aurant. an. unc.* i. *Angel. condit. nuc. mosch. cond. an. unc.* ss. *Teriac. Andromac.* ʒiii. *Pulv. ari comp.* ʒii. *cum s. q. Syr. aurant. f. Elect. de quo sumat* ʒii. *bis in die superbibendo seq. Aq. destillat. Cochl.* v. *vel* vi.

℞. *Rad. raphan. rustic. incis. unc.* iii. *Cochl. hort. M.* xii. *nasturt. Aq. becabung. salv. menth. an. M.* iv. *cort. aurant. N.* vi. *nuc. mosch. cont. N.* ii. *cerev. Brunsuicens.* lib. xii. destillentur organis communibus, donec solummodo lib. vi. aquæ eliciantur pro usu.

Hæc

Hæc autem remedia *digeſtiva* conſtanter, atque omni adhibita diligentia, aſſiduè uſurpanda, & in *paroxyſmorum* intervallis præcipuè in uſum revocanda ſunt.

Mediocritas ea in cibo obſervanda eſt, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus concoquere valeat, neque è contra nimia abſtinentia partes ea proportione alimenti defraudentur, quæ earundem robur, & vigorem ſuſtinere potis eſt. Quoad qualitatem autem ciborum ægri palato conſulendum eſt, ut unica ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcatur, de cæteris, dempta carne, pro libitu comedat, modò nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis. Prandere tantùm expedit, loco autem cœnæ indulgeat ſibi hauſtum cereviſiæ alicujus tenuioris, quo calculi concretio impediatur.

Liquores optimi ſunt, qui neque ad vini generoſitatem aſcendunt, nec ad aquæ debilitatem, ne frigore ſuo lędant ventriculum, deprimuntur. Hujuſmodi eſt *Cereviſia tenuis Londinenſis*, aut multa aqua cum pauco vino permixta; aqua autem pura, & cruda periculoſa eſt: cùm autem univerſa ferè corporis ſubſtantia in podagram degeneraverit, à liquore quocunque fermentato quantumvis levi, & tenui abſtineat, & utatur *Decocto Diætetico ex Sarſa, in remediorum formulis deſcripto*, ubi primùm à paroxyſmo convaluerit, per reliquum vitę curſum.

Sin autem æger à longo, & nimio liquorum inebriantium uſu, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos abſque vino nequeat concoquere, in paſtibus hauſtum vini Hiſpanici ſibi indulgeat, *Apozema Diæteticum* abdicans.

Æger maximè hyemis tempore maturè lectum pe-

petat, diluculo exurgat, animus ſit tranquillus, nec nimis intentus ſtudiis, & rebus ſeriis, cæteris verò omnibus exercitatio corporis quotidiana facilè palmam præripit, quæ moderata ſit, & perſeverans, nullo autem modo juſto vehementior; quoad exercitii genus, quoties nec grandior ætas, nec calculus intercedant, reliquis præferenda eſt equitatio conſtans, ac aſſidua in aere ſalubri, aut vectio in curru.

Veneris lenociniis ne indulgeat. Remedia externa nulla adhibenda.

Quamvis nihil magni in paroxyſmo tentandum ſit, conducet tamen fortaſſe per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur, à carnibus abſtinere, juſculo uti avenaceo, aut alio pari alimento; ſin autem ſpiritus animales ataxiam concipere apti ſũt, non expedit à carnibus abſtinere diutius, quàm ventriculus earum uſum averſetur, ne quid autem vel in quantitate, vel in qualitate ciborum, aut potus peccet.

Symptomatis iis occurrendum eſt, à quibus æger in paroxyſmo de vita periclitatur, horum maximè familiare eſt, ventriculi languor, cum ventris torminibus, tanquam à flatu, hoc in caſu nihil æque votis reſpondet, ac vini Canarenſis hauſtulus ſubinde deglutitus, exercitio utatur æger; ſin autem ſymptoma, inducias haud ferens, mortem minitetur, modò caput malum non impetat, ad *Laudan.* ſtatim confugiendum, *viz. gutt. xx.* in hauſtulo *Aq. Epidem.* & in lecto ad quietem ſe componat; hac ipſa methodo ſe ab imminenti morte liberavit author clariſſimus, ubi ex errore aliquo, circa res ſex non naturales, in ingentem ventriculi ægritudinem incidit, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore; artus

interim,

interim, ex retroceſſione materiæ Podagricæ, doloris erant expertes, ac ad motum plus ſolito habiles; Congium nempe unum liquoris poſſetici, vel cereviſiæ tenuis devorabat, & quamprimum totum per vomitum rejecerit, Vini Canar. hauſtulum, cui inſtillatæ fuerint *Laudan. liq. gutt. xviii.* ſumebat. Quod ſi huic remedio ſymptoma non cedat, ſudor provocetur, methodo, & medicamentis huic uſui dicatis ad biduum, triduumve, manè, & veſperi per duas, treſve horas continuas.

Si autem metaſtaſis fuerit materiæ peccantis in Pulmonum lobos, liberatis artubus à dolore, & tumore, tractandum eſt hoc ſymptoma pari modo ac Peripneumonia abſoluta, venæ ſectione ſcilicet repetita, dieta, & remediis refrigerantibus, & incraſſantibus: purgandus eſt inſuper æger, inter venæ ſectiones, potionibus lenientibus, ſudoris autem provocatio obeſt.

FINIS.

INDEX

INDEX
MORBORUM,
Quorum Curatio in Proceſſ. Integr. &c. habetur.

A

De Abortu Præcavendo Pag. 701
Ambuſtis 717
Angina 676
Apoplexia 687
Aſthmate. 720

C

Canis rabidi morſu; 719
Chloroſi 715
Cholera Morbo 695
Chorea Sancti Viti, 686
Colica bilioſa 694
Colica Hyſterica, 699
Colica Pictonum, 696.
Contuſionibus 718

D

Diabete 711
Diarrhœa 691
Dyſenteria ibid.

E

Epilepſia Puerorum 712

F

Febre Stationaria, 67.& 659
Febre Conſtitutionum variarum, 655

Fe-

Febribus à dentitione ortis 714
Febre depuratoria, 652
Febre Erysipelatosa, 674
Febre Hectica Infantum 714
Febre Intermitt. 655
Febre Pestilentiali, 654
Febre Scarlatina, 660
Fluore albo. 710
Furfure, sive Porrigine capitis 718

G

Gonorrhœa virulenta. 705

H

Hœmoptoe 716
Hæmorrhagia narium 714
Hæmorrhoidum dolore 711
Hæmorroidum fluxu immodico, 712
Hydrope 703
Hypochondriaca affectione 657
Hysterica Passione, ibid.

I

Ictero 700
Iliaca Passione 696

L

Lochiorum fluxu immodico 701
Lochiorum suppressione 702
Lue Venerea 708

M

Mania communi, 717
Mensium fluxu immodico 698
Mensium suppressione 716
Mictu Sanguineo à Renum calcul. 691
Morbillis 677

N

Nephritico Paroxysmo 690

O

Ophthalmia 689

P

Paralysi 720
Peripneumonia notha, 661
Phthisi 721.
Pleuritide 660
Pruritu ferino 675
Punctura tendinis 717
Podagra 727.

R

Rachitide 713
Rheumatismo 672
Remediorum formulæ 654

S

Scorbuto 722

T

Tussi 721
Tenesmo 691
Tussi Puerorum convulsiva 714
Tabis Descriptio, & Cura. 724

V

Variolis 678
Ulcere Vesicæ 719
Vomitu sanguinis, 716
Uteri procidentia, 690

INDEX
RERUM, ET VERBORUM
Totius Operis.

A

Abortus curatio. 493. 705
Acupunctura in Hydrope rejicitur. 582
Aer terrenis effluviis inquinatus Epidemicorum morborum causa. 39. 269. 276. 594
Aeris dispositio sola Pestem vix potest suscitare. 119
Aeris manifestæ qualitates morbos Epidemicos variè moderantur. 39
non tamen eos producunt. 216. 594
Aeris mutatio in Febribus chronicis valdè nonnunquam est salutaris. 102
Aeris mutatio quo morbi tempore fieri debeat. *ibid.*
Aeris occultum quoddam vitium varios gignit morbos. 116. 216.
Affectus quidam Scorbuti nomine perperam ingeruntur. 69. 318
Alba profluvia, vid. Fluor muliebris.
Alexipharmaca plerumque calida sunt. 124
Alexipharmaca occulta quadam indole agere necdùm constat. 125
Alexipharmaca sudore solùm movend. videntur operari. *ibid.*
Allium laudatur in Hydrope incipiente. 580

in Variolis confl. pedum plantis admovendum. 433.
Alvi profluvium, & vomitus à sudore sedantur. 138
Amentia, sive Mania post Febres Intermittentes autumnales. 110
Ambustorum curatio optima lintea madefacta in spiritu vini. 313.7.7
Anatomiæ quænam notitia Medico necessaria. 567
Anethum non semper proscribit singultum. 77
Angina à quo aeris temperamento plerumque oriatur. 39.
Anginæ Descriptio, 326. 676
Curatio, 326. 676.
Anginæ Epidemicæ. 295
Aniculæ Medicorum simiæ stolidæ, ac infelices, 170. 173
Anima Mundi. 142
Animi pathemata spirituum systasin solvunt. 539
Annorum constitutiones variæ ab occulta aeris alteratione. 38.
Anodyna, vid. Paregorica.
Antimonialia Emetica nunquam tutò exhibentur pueru'is infra adolescentiam constitutis. 59
neque tutò præbentur, nisi probè diluta fuerint. 56.
Aphthæ in Dysenteria. 202
Aphthæ Febri supervenientes quomodo removendæ. 600 615.
Apoplexiæ curatio, 687.688
Apostema quid sit. 184
Apostematis cum Febre Analogia. *ibid.*
Apozema aperiens, & anti corbuticum, 655
Apozema pectorale in Pleuritide. 304
Apozematis post Febres autumnales usurpandi formula, 107
Appetitui ægrorum, licèt incongruo, sæpiùs indulgere oportet. 261, 418
Aqua antiscorbutica.
Aquæ Cardiacæ temperatæ, 205
Aqua destillata in Podagra, 522
Aqua Menthæ in Vomitu egregiè confert. 81
Aquæ minerales cur non in omnibus torminibus ventris salutares. 611
Aquæ minerales multùm vitandæ in gonorrhœa. 385
Aquæ minerales terreæ quando hystericis prebendæ. 473
cùm

cùm non transeunt, ab iis plane abstinendum; per diem unum, alterumve. *ibid.*
Aquæ minerales eædem in quibus calculosis tutò usurpentur. 646
Aquæ minerales quibus Podagricis minus conveniant. 647.
Aqua Rosarum capiti applicita vigiliis medetur. 73
Ars Medica valdè adhuc imperfecta. 261
non rectiùs, quàm ab ipsius usu addiscitur. 4
Artis Medicæ incrementum in quo consistat. 11
Arthritis. 313
Arthritis Naturæ medicatricis instrumentum. 34
Arthritidem præcedentia, & consequentia Symptomata Scorbutica mentiuntur. 318
In Arthritide materiæ morbificæ recursus summè noxius. 128
Asthma siccum. 312
Asthmatis inveterati curatio. 720
Authoris integritas. 415
Autumno humores sunt viscidiores, quàm Vere. 89

B

Botanica sensuum testimonio debet inniti. 47
Bubones in Peste. 132
Bubonum in Peste exortus. 123
Bubo pestilentialis interdum ex improviso disparet. 127.

C

CÆci dantur meatus ex abdominis cavitate in intestina. 566
Calculus Renum prævenitur copiosæ cerevisiæ tenuis sub noctem compotatione. 537
it. potu diætetico loco potus ordinarii. 535
Calculi magnitudo ureteris capacitatem haud superans quomodo cognoscatur. 691
Calculi curatio. 550. 690
Manna in sero lactis solùm commendatur. 691. *& seq.*
Laudantur & Aquæ chalybeatæ, nisi major calculus renum adfuerit. 691
Calculum Renum simulans affectus. 744

Calculum Veſicæ ſimulans affectus. ib.
Ejuſdem memorabile exemplum. ib.
Vulgaria contra Calculum Veſicæ remedia hic nocebant, proderat verò Narcoticum. ib.
Calor Adoleſcentulorum juxta cubantium interdum debilibus mirè confert. 69
Canis rabidi morſus. 619
Curatio. ib.
Capillorum abraſio in Phrenitide confert, & cur. 604
Cardiaca quibus conferunt, & quo morbi tempore exhibenda. 62. 64
Cardiaca moderata. 64
Eorundem formulæ. ib.
Cardiaca generoſa. 111
Cardiacorum virtus. 103
Cataplaſma in Rheumatiſmo. 316
Catarrhi Epidemici Anno 1675. 251
Catharticorum exhibitio nimia in plurimis affectibus noxia. 467
Catharticum pro Infantibus tenellis. 656
In Catharticis exhibendis cautio per quàm neceſſaria. 469
Cereviſia purgativa. 656
Calybs, vid. de ejus uſu in Hyſtericis affectibus. 470. ad 474.
Calybs cùm nihil profecerit in morbis curandis, aquę minerales ferreę adeundæ. 473
cùmque iſtæ minus conferant, aquę calidę ſulphureę, quales Bathonienſes, adeundę. 474.
Chloroſis quomodo curanda. 473. 715
Cholera morbus quo anni tempore invadere ſoleat. 40 191. 695.
quandiu graſſetur. 41
ejus deſcriptio. 196. 695
Curatio nec catharticis, nec adſtringentibus molienda. 197
quo pacto perficiatur. ib. 695
Cholera epidemica. 338
ejus curatio, ib.
Cholera ſicca. 197
Chorea Sancti Viti. 605. 686
Chronici morbi indigeſtionibus debentur. 525
modus, quo gignuntur. ib.
quo-

quomodo cùm præveniendi, tùm curandi. 527
qualis interim diæta obſervanda. 528.529
Chronici morbi plures Scorbuti larvam gerunt. 318
Chymia quouſque utilis. 570
Chymica morbos non ita mirè debellant. 318
Chmicæ præparatio medicinas deteriores ſæpè reddit. 465.
Cicatrices Variolarum illitionibus nequeunt præcaveri, 174.
Cicatrices Variolarum regimine moderato præcaventur. *ibid.*
Cicatrices Variolarum præcavendi ratio. 273
Clyſter in Diarrhœa. 77
Clyſteres in ſoporoſis affectibus valdè utiles. 256
Clyſteres in quibuſdam Colicis plus nocent, quàm proſunt. 239. 255.
Clyſteres in Sentum Febribus minus tuti. 60
Clyſteres fumi tabaci commendantur omnium potentiſſimi: 614.
Clyſterum frequens uſus in Febrium declinatione vitandus. 60. 281.
Clyſterum frequens uſus in Hypochondriacis,& Hyſtericis nocet. 281
Cocta, non cruda, ſunt medicanda. 187. 258. 520. 621
Colicæ Bilioſæ,& Hyſtericæ quàm diverſæ eſſe debeant curationes. 486
Colicæ Bilioſæ deſcriptio. 235.694
cauſa. 236
curatio. 237.695
Enemata nullius hìc uſus. 239
Equitatio in declinatione laudatur. 240.
Dieta. 242
Colicæ Hyſtericæ deſcriptio. 243.699
Anodyno ſedatur, interdictis Venæſectione, catharſi. 243.699
niſi in valdè ſanguineis. 246.699
Preſervatio. 700
ſæpè deſinit in Icterum. 246.700
cujus curatio oſtenditur. 247.248.700
Colicæ Hyſtericæ, & Hypochondriacæ curatio eadem. 246. 700.
Colica Pictonum. 696
Color excretorum ſæpè nullam Practico ſuggerit indicationem.

nem. 245
Colorum ſpeculatio admodum incerta. 457
Comatis Febri ſupervenientis curatio. 260.604
Coma in Variolis. 155.156.178
Concoctio in Febribus quid. 63
Corroborantia primi ordinis. 353. 475
Corroborantium omnium maximum eſt Equitatio. 477
Inter Corroborantium uſum Cathartica nunquam intercalanda. 579
Conſtitutioni aeris preſenti, Intermittentibus febribus omninò faventi, ſucceſſura videtur febris continua Depuratoria, quam regnaturam per aliquot annos Peſtis tandem excipiet. 593.594
Conſtitutiones Epidemicę, vid. Epidem. Conſtitut.
Contagium quomodo propagetur. 285
Contuſionum curatio. 553.718.
Convulſio Dentitioni Infantum ſuperveniens ſola Venæ ſectione curatur. 226
ſpecifica vulgaria hìc minus tuta ſunt. *ibid.*
Convulſiones pro partium, quas invadunt, diverſitate varios gignunt, vel ſimulant affectus: 244
preſtant hìc Narcotica prę omnibus aliis. 264.
Convulſionibus obnoxia eſt quęlibet corporis pars. 265
Convulſivi motus non ſemper Evacuationes prohibent. 605.
Correctivorum purgantibus immiſceri ſolitorum incommoda. 388
Cortex interior Sambuci laudatur in Aſcite grandiore. 575. 704.
Cortex Peruvianus, inter anti-quartanaria hactenus unic. 100.
conferre etiam poterit in Tertianis. 346. 102.
Febrim ſępius ſuſpendit, quàm debellat. 100
Methodus eundem exhibendi. 101.346 354.355.
Cortex Peruvianus laudatur quoque in Affectionibus Hyſtericis. 475. & Podagra. 523
Rheumatiſmus ſcorbuticus, unicum ejus incommodum. 320
quare Cortex ita malè audiat. 343 345
quomodo ejus diſcrimina evitari poſſint. *ibid.*
quòd immeritò inculpetur. 476

quòd inter Corticem exhibendum decubitus in lecto, & cardiacorum assumptio sint diligenter evitanda. 348
quòd omnes evacuationes post ejus usum sint interdicendę. 351
Cortex febribus inflammatoriis curandis ita non confert, ut plane obsit. 365
In Febre, quę Quotidianam aliquatenus imitatur, inefficax. 351
In sanguine, & spiritibus confortandis egregium est remedium. 475. in affectionibus Hystericis, & Hypochondriacis. *ibid.* item in Podagra provenienda. 523
Cortex in electuariis, & pilulis exhibitus. 345. 665
in infusione. 349. 666
Copula febres producit. 296
Croci metallorum infusio. 178
quoties in Hydrope repetenda. 572
Curationis in morbis acutis rectè institutę character. 220.
Cutis affectuum curatio. 323. *& seqq.*

D

Debilibus adolescentulorum accubitus mirè interdum prodest. 70
Decoctum album ex pane, & Cornu Cervi. 207. 232
Decoctum amarum purgativum. 656
Decoctum amarum quando usurpandum. 351
Decoctum Aperiens, & antiscorbuticum. 655
Decoctum Diæteticum. 654
Decoctum Pulli in Cholera laudatur. 197. 699
Dentitioni Infantum superveniens Convulsio sola Venę sectione curatur. 226
specifica vulgaria hìc minùs tuta sunt. *ibi.*
Desumatio in Febribus Intermittentibus. 83
Diabetes. 711
Diabetis curativa indicatio. 352
Remedia medica. 353
Diæta Febrem præcavens. 279
Dieta in Lue venerea observanda. 395
Dieta Podagricorum. 529. 530
Dieta qualis in morborum Chronicorum curatione observanda. 529. 530

Diete lactee in Podagra cenſura equa. 532
Diaphoreſis non convenit in omni febre. 258.620
periculi plena eſt in tertianis, & quotidianis. 341. 342.
Diaphoreſis quenam proſit, quenam verò noceat. 258 259.
Diarrhœæ curatio. 56.207.208.
Diarrhœam, ubi vomituritioni conjungitur, ab Emetico, non ab adſtringentibus propriè ſiſti. 56
attamen Enemate adſtringenti ſiſti poſſe, ſi minùs valeat Emeticum. 77
Diarrhea melius curatur venę ſectione, & ſanguinem contemperantibus, quàm aliis quibuſcunque. 188
Diarrhœa in Febre Continua Epidem. ab An. 1661. ad 1664. 55.
Diarrhœa in Febribus unde oriatur. 183
Diarrhœa Epidemica ab Anno 1667. ad 1669. 144. 190.
Diarrhœa ſymptomatica Ann. 1675. 250. 254
Diarrhœa Pleuritidi ſuperveniens. 183
Diarrhœa in Variolis. 167
Diarrhœa variolarum confluentium comes. 152
Diarrhœa in Variolis diſtinctis noxia, in confluentibus ſalutaris. 173
Diarrhœę poſt Morbillos curatio per Venę ſectionem. 225.
Diaſcordium. 59. 167
Diaſcordium ſingultui medetur. 77
Digeſtiva medicamenta. 520
Digeſtiva ob materię craſſitiem evacuationi prę mittenda. 184.
quantum valeant in Chronicis morbis debellandis. 528
quamdiu perſeverandum in eorum uſu. 529
Dogmaticorum exprobatio. 539
Dolores partium à Convulſionibus. 244
Dyſenteriæ deſcriptio. 200. 691
curatio. 205. 206. 692. & ſeq. c. ſero lactis. 210
Laudani ſolius uſu. 214. 610
Diæta. 207. 612
affectus eſt periculoſus. 201
diuturna deſinit in Teneſmum. 202
Dyſenteria Endemia Hibernorum. *ibid.*
Dyſenteria Epidemica diverſorum Annorum. 191. 192 193. 200.

Dy-

Dyſenteria Symptomatica. 248. 250
Dyſenteria quo anni tempore invadere ſoleat. 200
Dyſenteria quandoque per annos aliquot affligit. 213
Ejuſdem per repetitam Venæ ſectionem curatæ exemplum. *ibid.*
Dyſenteriæ cum torminibus ſiccis curatio. 210
Dyſenteriæ ſæpiùs ſe jungunt Aphthæ. 202. 215
In Dyſenteria contumaciori quid agendum. 207
In Dyſenteria Inteſtina quandoque Gangræna afficiuntur. 202
In Dyſenteria meri ſanguinis dejectio interitum minatur. 201. 202
In Dyſenteria mucoſæ dejectiones unde. 202
Dyſenteriæ circa Æquinoctium autumnale graſſantur. 45

E

E *Bullitio* humorum in Febribus Intermittentibus. 88
Eclegmata incraſſantia in Tuſſi. 655
Electuarium hyſtericum, & emmenagogum. 488
Electuarium roborans in Podagra præſtantiſſimum. 522
Electuarium roborans in Tertiana duplici. 101
Electuarii antiquartanarii formula. 162. 665
Emetica quibus exhiberi convenit, & quibus non convenit. 55
Quo morbi tempore exhibenda. 57
Emeticum Authoris. 56. 654
Empirici ægro aſſiduè medicamenta ſolent ingerere. 293
Emplaſtrum hyſtericum. 656
Emplaſtra Epiſpaſtica cervici in Febribus caput petentibus cum fructu applicantur. 255
Empyema. 302
Emulſio in Pleuritide. 304
Enema adſtringens. 77
in calculo. 550
in dyſenteria. 207
Enemata fumi tabaci commendantur omnium potentiſſima. 614
Enemata Venæ ſectionis locum quandoque ſupplent. 60
Enematis abſtinendum in progreſſu morbi. *ibid.*
Epidemici morbi qui dicantur. 36
Epidemici morbi regulares, & irregulares. 39. 40
vernales, & autumnales. 40
Epidemicorum morborum diverſitas. 37

Epidemicorum curatio quam variè instituenda. *ibid.*
Epidemicarum constitutionum quinque genera enumerantur. 288
Epidemicæ constitutiones generales suas habent periodos. 195. 276
ab occulta aeris crasi pendent, non à manifesta. 38. 216. 594
Epidemica constitutio an. 1661. 62. 63. 64. 48
annor. 1665. 66. 114
annor. 1667. 68, & partim ann. 69. 143
annor. 1669. 70. 71. 72. 191
annor. 1673. 74. 75. 248
Epilepsia adultorum qua methodo curari posse videatur. 608
Epilepsia puerorum. 712
Epileptici insultus in Infantibus Variolarum sæpè sunt prænuntii. 146
Equitatio est confortans maximum. 477
Equitatio est exercitiorum omnium primarium. 541
est in colica aliisque morbis chronicis exercitium utilissimum. 240. 241
Equitationis beneficia in morbis rebellibus devincendis. 474
in Tabidis, Phthisicisque. 378. 722
Exemplum Hypocondriaci deplorati equitatione mirè restituti. 478
Equus septem annorum. 85
Erysipelatis descriptio. 321. 322
curatio. 322
Evacuationes sponte à natura fieri solitas imitari velle sæpè stolidum est. 259
Exanthemata Pestilentialia post nimios, & coactos sudores. 132
Exercitio calefacti solicitè vitare debent frigus. 296
Exostoses Venereæ quommodo tractandæ. 394
Expectoratione Pleuritidem curare velle periculosum. 307.

F

Febris quomodo fiat. 35. 36
Febris est Naturæ instrumentum ad impuritatum secretionem. 63. 185
Febris Naturę primaria. 288. 289

Fe-

Febris continua omnium, quas Auctor novit, maximè uniformis. 49
Febris continua constitutionis annor. 1661. 62. &c. 58
curatio. 52
constitutionis annor. 1667. 68. & 69. 181
ejus curatio. 184
constitutionis annor. 1670. 71. & dictæ Dysentericæ. 214
curatio. 218
constitutionis annor. 73. 74. 75. 251
Febris nulla verè continua Auth. visa est ab ann. 1680. nisi fortè ob rem malè gestam. 363
Febris intermittens, vide, Intermittens. Febris.
Febris Pestilens, vid. Pestis.
Febris Pestilens, per diaphoresin, Pestis per abscessus propriè solvi videtur. 126
Febris depuratoria. 288. 662
Febris Erysipelatosa. 322. 674
Febris in Angina. 298
in Pleuritide. ibid.
Febris Infantem intermittens. 667
Febris Infantum dentitioni superveniens quomodo profliganda. 616. 714
Febris Infantum Hectica. 320
Febris cum Scorbuto. 69
cum Tussi. 279
cum Variolis. 153
Febris sub torminibus ventris delitescens quomodo expugnanda. 610
Febris continuæ species quomodo ab aliis Epidemicis grassantibus dignoscatur. 290. 291
Febris certam semper speciem è phænomenis elicere difficile est. 218
Febris cum Apostemate analogia. 184
Febris Novæ natura quomodo investiganda. 292
quæ demum cautelæ Indicationes curativæ sumendæ exortu Novæ Febris. 293
Febris Novæ An. 1685. descriptio. 594. & seqq.
curatio. 570. & seqq.
Diætæ. 602
curatio in Infantibus. 616
Febris species unde possit dignosci. 218
Febris Hyemalis descriptio. 586
Fe-

curatio. 589
Febris eadem Hyemalis pro novæ potius febris venditatur ſpecie. 594. & ſeqq.
Febris putridæ Variolis confluentibus ſupervenientis deſcriptio. 633
curatio. 634. & ſeqq.
Febris Scarlatinæ deſcriptio. 299. 670
curatio ſimpliciſſima. 300. 670
Febrim præcavens diæta. 279. 280
In Febre Commotionis vocem præſtat uſurpare, quàm Fermentationis, vel Ebullitionis. 51
In Febri quadam Epidemica materiæ in ſanguine craſſities. 184
In Febre ſanguis commovetur vel ad heterogenei ſecretionem, vel ad novam ſuſcipiendam diatheſin. 52
Febre non raro accenditur purus ſanguis. *ibid.*
Febre non raro corripiuntur ſani. *ibid.*
Febre ſublata, probè purgandus eſt æger, non autem priùs. 105. Finita purgatione Paregoricum exhibendum. 106
Febres adoleſcentulorum vigentium. 96
Febres autumnales continuæ, & intermittentes qua in re à ſe invicem differant. 94
Febres continuæ Epidemicæ diverſam medendi methodum expoſcunt. 37
Febres continuæ quare paucæ occurrant vere, niſi in conſtitutione Epidemica. 89
Febres cum notabili Symptomate. 295
Febres è levi diætæ errore. 96
Febres Epidemicæ à manifeſtis aeris qualitatibus variæ mutantur. 216
Febres Hyſtericarum quomodo tractandæ. 608
Febres Intercurrentes quæ. 39. numerantur ſex. 295
In iis curandis ad Anni febrim ſeriò attendendum. 297
Ex Anni tempore innoteſcit, an eſſentiales ſint, an ſymptomatici. 298
Febres malignæ. 69
quæ verè tales ſint. 116
Febres Morbis Epidemicis junctæ haud æqualiter cum ipſis ſæviunt. 216. Sæviunt præſertim menſe Julio. *ibid.*
Febres nonnullæ brevi iterum evaneſcunt.
Febres nonnullæ in principio ſola Diæta curantur. 96
Febres præter communia Symptomata etiam certas pe-

culiares genii ſui notas gerunt. 291. 298
Febres quare tot Novæ vulgò audiant. 217
Febres quædam Novæ vulgò dicuntur, nec tamen ſunt. *ibid.*
Febres Refrigerantium, aut Clyſterum uſu ſubinde Chronicæ fiunt. 95
Febres Stationariæ quæ. 38. 667
quomodo à manifeſta aeris qualitate pendeant. 216.
Febres ſunt duæ ferè tertiæ omnium, quæ ſunt, morborum. 444
Febres vernales rarò ſunt continuæ. 89
Febres vernales pauciora poſt ſe relinquunt ſymptomata, quàm autumnales. 106
Febrium Autumnalium Epocha certiſſima eſt Julius, ſicut vernalium Februarius. 86. 195
Febrium contin. Epidem. ſpeciem exactè dignoſcere arduum eſt. 292
Febrium contin. Epidem. ſpeciem qua ratione poſſimus expiſcari. 290
Febrium Epidemicarum Symptomata alia propria ſunt, alia adventitia. 216
Febrium Epidemicarum Symptomata pro varia conſtitutione temporis variant. 218
Febrium quædam ſpecies ſudore critico finiuntur. 258
Febrium quædam ſymptomata ſubinde pro Morbis Eſſentialibus perperam habentur. 197
In Febrium curatione ſemper reſpicienda eſt Anni conſtitutio, quatenus huic, alterive Epidemico producendo favet. 283
In Febrium curatione viam Evacuationis noſſe præcipuum eſt. 299. 618
In Febrium principiis cur ſubinde Evacuationes inſtituendæ. 259
In Febrium principiis ſudorifica ſæpe vel Phreneſin, vel Pleuritidem inferunt. 302
In Febrium declinatione Clyſterum frequens uſus vitandus. 60. 281
In Febrium declinatione lecto aſſiduè ſe contineat æger. 257.
Febribus Epidemicis generalis curandis methodus nequit applicari. 45
Febribus plurimis anſam dat intempeſtiva veſtium mutatio, vel alias frigoris admiſſio. 296

Fe-

Febres curandi methodus non per rationem, sed per Experientiam innotescit. 258
Ad Febres tollendas provocandi sudores quales esse debeant. 187
Inter Febres, & Morbos Epidemicos simul grassantes mira affinitas. 290
Post Febres Autumnales tonsillarum inflammatio valdè est periculosa. 209
ejusdem Causæ. *ibid.*
Post Febres Autumnales omissa purgatio multis morbis ansam dat. 67. 105
Post Febres vernales Purgatio non tàm necessaria est, atque post Autumnales. 67
In Febribus Autumnalibus Infantum regio Lienis intumescens Febris fugam prænunciat. 209
In Febribus ad coctionem promovendam non opus est regimine calido. 260
In Febribus cum materia crassa cautè agendum. 184
In Febribus caput petentibus emplastra epispastica cervici cum fructu applicantur. 255
In Febribus continuis Julapii convenientis formula. 185
In Febribus maximè continuis generis intermittentis cortex præbendus. 349
Vinum non obesse in hujusmodi continuis. *ib.*
In Febribus convalescentes nonnunquam sudoribus nocturnis obnoxii sunt. 263
curantur quotidiano Vini generosioris usu.
In Febribus Chronicis Aeris mutatio valdè nonnunquam est salutaris. 103
In Febribus Malignis fit expulsio ad cutim. 52
In Febribus Malignis Vomitorii omissio. 55
In Febribus quibusdam Malignis Sudores nocent. 285
In Febribus quibusdam Malignis aliæ propter Sudores moliendæ sunt evacuationes. 284
Febrilis materiæ concoctio quid sit. 63
Febrilis materiæ concoctionem promoventia vulgò commendant, at sine ratione. *ibid.*
Febrilis materiæ concoctio quomodo revera sit promovenda. 64
Fermentationis natura simili illustratur. 96
Fermentationis phenomena, & effectus. 59
Ad Fermentationem requiritur materiæ quædam visciditas. 96
Fermentationes liquorum variæ. 95

Fluor albus. 710
Fluoris muliebris curatio singularis. 388. 354. 710
Fœminæ medicamenta egenis distribuentes taxantur. 302
Fomenta in Erysipelate. 322
Fontanella in crure prodest in Rheumatismo inveterato. 319
Formulæ Medicamentorum. 654. & seqq.
Fumus Tabaci enematis potentissimi loco laudatur. 614
Furfuris capitis curatio. 718

G

Gangræna ex Erysipelate. 322
Gangræna Intestinorum in Dysentericis. 202
Gargarisma in Angina. 326
Gargarisma in salivæ visciditate. 177
Gonorrhœa virulenta centum retrò annis se ostendebat diversam ab ipsa Lue confirmata. 376
Quòd materia semini-formis, quæ hic fluit, carnosæ virgæ substantiæ debeatur. 377
Modus invasionis describitur, 375. & seqq. 705.
Curatio Catharticis perficitur. 381. 706
Pilulis 281, 706. Clysteribus. 383. 706
Diæta quænam observanda. 384. 706
In Gonorrhœa rejicitur Lignorum exsiccantium usus. 386.
item improbantur aquæ minerales. *ibid.*
Quomodo Phymosis sit curanda. 386
Gonorrhœæ justo citius suppressæ Tumores scroti supervenientes quomodo curentur. *ibid.*
Gonorrhœa cum Lue juncta quomodo tollenda. 394

H

Hæmope quando, & quos præcipuè invadat. 328
Ejus Curatio. *ibid.*
Hæmoptysis in Variolis. 156. 636. 681
Hæmoptysis, & mictus sanguinis in Variolis mortem prænunciant. 178
Hæmorrhagiæ narium descriptio, & curatio. 328. 714
Hæmorrhagiæ narium in Febre Continua Epidem. ab An. 1661. ad 1665. descriptio, ac curatio. 75
Post Hæmorrhagiam cur æger purgandus. 76

Hæmorrhoidum dolor. 721
Curatio. *ibid.*
Hæmorrhoidum fluxus nimius. 712
Hectica Febris. 320
Hippocrates. 16. 276
Hippocratis Aphorismi nequeunt quibusvis Febrium speciebus applicari. 289
Historia Morborum quomodo conscribenda. 11. & seqq.
Historiam Morborum verè practicam Author tradit. 330.
Homines variis affectibus obnoxii. 33
Homo 21. annorum. 84
Humores nonnunquam pertinaciter partibus inhærent. 35.
Humores sunt viscidiores Autumno, quam Vere. 89
Hydrogala. 232: 384
Hydragoga varia. 564. 565
Hydrops ibi incipit ubi, desinit Scorbutus. 318
Hydropis febribus intermittentibus succedentis curatio. 107.
Hydropis primarium signum, foveæ in suris à digitorum impressione sub noctem apparentes, & mane evanescentes. 557. 558. 703
Symptomata sunt Dyspnœa, urinæ paucitas, & sitis. 558. 703
Causa sanguinis debilitas. 559
Aliæ in fœminis causæ. 560
Indicationes curativæ. *ibid.* 703
Hydropem præcedentia Symptomata Scorbuti faciem præ se ferunt. 318
In Hydrope Cathartica fortiora semper usurpanda. 561
Perseverandum in Catharticis, donec moles abdominis evanuerint. 562. 704
Syrupus de spin. cerv. quibus conveniat. 563 704.
Exemplum ejus memorabile. 563
Hydragoga varia. 564. 565. 703
Infusio croci metallorum quoties repetenda ad curandum Hydropem. 572
In Ascite grandiore tantùm convenit. 575
Cortex interior sambuci. 575. 704
In Hydrope quænam contraindicant catharsin. 576
Ubi catharsis contraindicatur, quænam Confortativa conveniant. *ibid.*

Diu-

Diureticis res agenda est in debilibus naturis, & fœminis valdè hystericis. 576
Salia lixivialia vino Rhenano. ib. 704
Corroborantia eadem in Hydrope, quæ in Podagra, præbeantur, nisi quod vinum Hydropicis permittatur pro potu ordinario. 577
Corroborantia qualia. 704. 705
Chalybis usus in Hydrope incipiente. 580
Alii similiter usus. ib.
Topica quare improbentur. 581
Rejiciuntur Paracentesis, & Acupunctura. 582
Hydropicorum sitis quomodo fallenda. 579
Hypercatharseos frænum certissimum est Laudanum. 502
Hypochondriaci Affectus. vid. Hyster. affect.
Hypotheses Physiologiæ multis in Praxi erroribus ansam præbuerunt. 13
Hypotheses quatenus valent Medico instruendo. 571
Hysterica affectio sub quàm variis symptomatis se ostendit. 445. 657
cujusnam temperiei fœminis singula contingunt. *ibid.*
Hystericæ affectiones sunt dimidia pars morborum Chronicorum. 445
Idem sunt in fœminis, ac affectio Hypochondriaca in viris. ib.
Uterus immeritò inculpatur. ib.
Hystericæ fœminæ interrogandæ, an malum, de quo queruntur, inceperit cum tristitia, atque an urinam limpidam excreverint. 450
Hystericorum simul, ac Hypocondriacorum affectuum signum maximè Pathognomonicum est urina limpida copiosa. 450. 657
Hystericorum affectuum causæ Procatarcticæ. 453
Causa efficiens interna, spirituum animalium ἀταξία. ib.
Causa sunt humores. 461
Causa antecedens ἀταξίας, debilior spirituum animalium crasis. 454
Unde Vomitio materiæ viridis. 455
Symptomatum singulorum ratio explicatur. 454.
Casus cujusdam abundè, & sæpiùs lacrymantis. 459
Curativa Indicatio est sanguinis Corroboratio. 463.

Venæ sectione, & Catharsi ordienda. 463. 658
Deinde Calybeatis absolvenda. ib.
In imbecillioribus quandoque à chalybe statim incipiendum. 465.
Chalybis substantia præponitur præparationibus. 465. 470
Chalybis usum non rectè admittere purgantium intercalationem. 466
Formulæ curationi inservientes. 470
Theriaca Andr. magnum in his affectibus remedium. 474
Item Cortex Peruv. 475. 479
Dolor, & Vomitio hystericarum quomodo sint cohibendæ. 481. & seqq.
Fœtida qua ratione hystericis utilia. 480
In Affectione Hysterica mitiori dantur pilulæ hystericæ per X. dies. 471
Hystericus Affectus Colicam bilioſam referens. 243. 244.
In Hystericis Affectus sæpè perperam dignoscuntur. 242
In Hystericis, & Hypochondriacis Clysterum frequens usus nocet. 281

I

Icterus in Colica Hysterica. 243. 700
Icterus post Febres lectum justo citiùs deserentibus superveniens. 257
Icteri curatio. 247. 700
Idiosyncrasiæ ratio habenda. 472
Ignis sacer unde, & quomodo oriatur. 122
Pestis quandam gerit imaginem. ib.
Iliacæ passionis causa. 79
quo pacto producatur. ib.
Curatio. 80. 697
Argenti vivi, & globorum in hujus curatione censura. 80
Iliaca passio Colicam bilioſam sequens. 236
Iliaca passio Febris perversæ tractatæ superveniens quomodo curanda. 614
In Iliaca passione omnia medicamenta, etiam enemata evomuntur. 236. 696
Imaginationis læsæ per cardiaca restitutæ exmplum. 111 112.
Indicatio à juvantibus, & nocentibus in Febrium Novarum Cu-

Curatione adhibenda. 293
Infantes sæpè diuturnas Quartanas vincunt. 09
In Infantibus venæ sectio æquè tuta, & necessaria est, atque in adultis. 226
In Infantibus ventris tumor, & durities, hujus medela perlinimentum. 109
Infusum corticis Peruviani. 349.666
Infusum Rad. Serpentariæ virginianæ contra tertianas. 666.
Ingrata assumpta horrorem gignunt. 83
Intermittentes febres Autumnales in initio videntur continuæ. 42
Intermittentes Febres Epidemicę nonnunquam maturè grassari incipiunt. 88
Intermittentium Febrium tria tempora spectanda. 83
Symptomata consueta. *ib.*
unde est, quòd redeant Paroxysmi. 84
Paroxysmorum descriptio. 85
Duplicatio unde. 86
Divisio in vernales, & autumnales. 87
Essentialiter hæ distinguuntur. *ib.*
Vernalium curatio. 89
Autumnalium curatio. 96.98.665.
Tertianæ autumnalis curatio. 99.346
Tertianæ vernalis curatio sine cortice. 356
Curatio pro pauperibus. *ib.*
Tertianæ duplicis curatio. 99. 346
Quartanę curatio. 101.346
Quomodo Recidiva præveniatur. 346
Vomitio in his febribus quomodo compescenda, antequam Cortex exhibeatur. 350
Infantum medicatio. *ib.*
Decoctum amarum quando præbendum. 351
Julapium cardiacum. 654
Julapium in Febribus continuis. 185
in Febrib. pro Infantibus. 350
in Pleuritide. 304
in Rheumatismo 315
perlatum. 654
roborum in Tertiana duplici. 100

L

Lacteę Dięte uſus, & quibus potiſſimum conveniat. 476.
Lacteę Dięte cenſura notatu digna. 532
Laudani liquidi deſcriptio. 209.656
Ejus uſum non immediatè nervis nocere. 482
Laudani uſus in cholera. 198
E Lecto ſurgere quam utile in Variolis. 168.224
ſolvuntur objectiones. 412
Quam neceſſarium in omnibus morbis [inflammatoriis. 186
Quàm neceſſarium in Febre continua an. 673 &c. 256
in febre nova An. 1685. 603
Cautela neceſſaria in ſurgendo, ſcilicet ne nimis diù pro una vice ſurgant. 217
morę longioris in lecto incommoda, ſcilicet Rheumatiſmus, & Icterus ſubſequentes. *ibid.*
Quàm utile in Pleuritide. 307
Quàm utile in Angina. 327
E Lecto ſurrectionem quęnam contraindicent. 423
Lepra. 276
Lienis regio in Febribus Autumnalibus Infantum intumeſcens febris fugam prænuntiat. 109
Deſcriptio hujus intumeſcentię. *ibid.*
Linimentum in Pleuritide. 306
Linimentum in Rachitide infantum Hypochondriis inungendum. 468
Linimentum in Ventris tumore, & duritie Infantum. *ibid.*
Lochiorum fluxus nimius quomodo ſiſtendus. 701
Lochiorum ſuppreſſionis curatio. 488.702
Luciani irriſio in medentes Podagrę. 523
Lues Venerea unde, & quo tempore Europam appulerit. 374.
Contagium ejus quomodo propagetur. 375. 376.
Symptomatum ejus enumeratio. 377. 378. 708
Luis confirmatę ſola ſalivatione curatio. 387
Recidivę quibus debeantur, & quomodo præveniantur. 391
Quid in ore minus exulcerato ſit agendum. 394
Dięta quęnam obſervanda inter curandum. 395
Quare in Gallia faciliùs ſanetur, ac in Anglia. *ib.*

Luem

Luem Veneream non ſanat Mercurius, vel ſalſa parilla virtute ſpecifica. 125. 380
Lumbago Rheumatica. 315
Paroxyſmum Nephriticum mentitur. *ib.*
Valdè ægrum excruciat. *ib.*
Cauſa. *ib.*
Curatio. *ib.*

M

Maculæ purpureæ in Acutis certiſſimum Inflammationis ſummæ indicium. 586
Maculæ purpureæ in Peſte, malum ſignum. 127
Maculæ purpureæ in Variolis itidem malæ. 156. 404
Malignitas morborum quid ſit. 285. *& ſeq.* 623
Malignitas morborum ſæpe error medentium. 69. 115
Malignitas non ſemper ſudore poteſt eliminari. 285
Malignitas per ſudorifica, aliaque calida medicamenta nonnunquam augetur. 286. 624
Malignitas nonnunquam contemperantibus poteſt edomari. *ib.*
Malignitas in morbis Epidemicis iiſdem, quibus hi, curatur remediis. 287
Malignitati quodnam regimen propriè concedatur. 286. *& ſeq.*
Mania ex debilitate. 90
Maniæ communis cauſa. 717
Maniæ curatio. 112
Maniæ febres intermittentes diuturniores nonnunquam excipientis curatio. 110. 669
Manna quid ſit. 640
in ſero lactis ſoluta mictui cruento à calculo medetur. *ib.*
in Aquis mineralibus catharticis ſoluta cur rejiciatur. 641
Materia Medica cur adeo immenſa. 12
Meatus dantur cęci ex abdominis cavitate in inteſtina. 566
Medicamentorum formulę. 654. *& ſeqq.*
Medici peritiores ſubinde nihil in ęgri viſitatione præſcribunt. 293
Medici præcipua cura in Intentionibus veris expiſcandis verti debet. 570
Medicum eſſe, & formulas præſcribere, quam immane

distant. 40
Medicum probum haud decet celare remedia morborum, imprimis Epidemicorum. 97
Medicorum quorundam speculationes inutiles. 331
Medicina non rectius, quam ab ipsius usu addiscitur. 4
est Ars valde adhuc imperfecta. 262
Medicinæ incrementum in quo consistat. 11. & seqq.
Melancholia Hypochondriaca. vid. in Hyster. Affect.
Mellis rosacei usus in Angina. 326
Mensium fluxus intempestivus in Variolis fœminarum. 232
Mensium fluxus immodicus quando potissimum contingit. 491
Mensium fluxus immodici tam intra puerperium, quam extra, curatio. ib. 698
Mensium suppressio. 716
Mercurius non sanat Luem Veneream virtute specifica. 24. 123. 380
Methodus medendi qualis esse debeat. 17
Miasma pestiferum, vel immediate, vel mediate suscipitur. 117
Mictus sanguineus à calculo renibus impacto. 638. 639
Multa in hoc remedia sine successu adhibenda. ib.
Manna in sero lactis soluta, c. pauxillo succi limonum confert. 640
Dieta. 643. & seqq.
Mictus sanguineus in variolis. 156. 636. 686
Mictus sanguineus, & Hæmoptysis in variolis mortem prænunciant. 157. 404
Morbus quid sit. 33
Morbi alii acuti, alii chronici. 35. 36
Morbi acuti quinam sint. 36
Morbi acuti, vel ab aeris inquinamento, vel à particulari corporum anomalia gignuntur. ib.
Morbi acuti Deum habent authorem, chronici nos ipsos. 419
Morbi certis quibusdam annorum constitutionibus proprii. 38
Morbi epidemici qui dicantur. 36
Morbi epidemici mirè ab invicem differunt. 37
Morbi epidemici, vel regulares, vel anomali. 39. 40
hæc disparitas unde. ib.
Morbi epidemici, vel Verni sunt, vel Autumnales. ib.
Morbi Epidemici ab aeris occulta crasi oriuntur. 115. 216
Morbi epidemici ab Anni constitutione, qua grassantur, pecu-

peculiarem mutuantur indolem. 45
Morbi epidemici à manifeſtis aeris qualitatibus variè reguntur. 216
Morbi epidemici diverſi in locis vicinis, à terræ potius effluviis, quam ab aeris diatheſi oriuntur. 43. 269. 276. 594
Morbi epidemici in initio vehementiores ſunt, in progreſſu leniores fiunt. 195
Morbi epidemici ab Anno 1661. ad 1665. 113
Quo ordine ſe invicem ſequebantur. 94
Anno 1665. 114
ab Anno 1667. ad 1669. 143
Anno 1669. 191
Anno 1670. 194
Anno 1671. ib.
Anno 1672. ib.
Anno 1673. 248
Anno 1674. 249
Anno 1675. 250
Morbi eſſentiales, & iidem ſymptomatici quomodo diſcernendi. 298
Morbi eſſentiales aliter ſunt tractandi, quam iidem ſymptomatici. ib.
Morbi inflammatorii quando graſſari ſoleant. 124
Morbi omnes ferè ex veſtium præmatura abjectione, & ſubito refrigerio poſt exercitium, exoriri videntur. 296
Morbi vel ex ſe, vel Medicaſtri culpa fiunt lethales. 35
Morbi quidam antiqui ævi jam non comparent. 276
Morbi moderni poterunt ſuo tempore intercidere. ib.
Morbi plurimi ſine cauſarum cognitione curantur. 120
Morborum Acutorum, & Chronicorum differentia. 36
Morborum Acutorum ratio, & genius, 35
Morborum Epidemicorum ratio, & genius. 37
Morborum epidemicorum curatio ſolicitè peragenda. 330
Morborum epidemicorum ab Ann. 1669. ad 1672. particularis hiſtoria. 196. & ſeqq.
Morborum epidemicorum alter ab altero pellitur. 195
Morborum quælibet ſpecies peculiarem obtinet genium. 120
Morborum periodi certæ, ſive ætates. 376
Morborum tempora. 195
Morborum ortus a qualitatum vitio deducuntur. 120
Morborum ſpecies exactè diſcernendæ. 418
Morborum ſpecies unde deſumendæ. 48

Morborum Sporadicorum ratio, & genius. 36
Morborum historia quomodo conscribenda. 11. & seq.
Morborum historiam verè practicam Author tradit. 330
Morborum, præsertim epidemicorum, remedia celare haud decet Medicum probum. 97. 98
In Morborum curatione plus Naturæ committendum, atque vulgo fit. 261
In Morborum epidemicorum ortu Naturæ artificium. 198
Morbis Antiquitati incognitis novam methodum accommodare non est absonum. 276
In morbis producendis naturæ methodus nondum hactenus detecta. 45
In Morbis inflammatoriis primaria remedia. 185
In Morbis Inflammatoriis assiduus in Lecto decubitus valdè nocet. 186
Morbilli Vernales. 40
Morbillorum descriptio, & historia. 221. & seqq. 677
Curatio. 224. 678
Morbilli anomali. 229
Curatio. 230
Morbilli quo anni tempore regnent. 221
Morsus canis rabidi 719
Curatio. *ib.*
Pro *Mortuo* habitus casu ad se rediit. 177
Mucosæ dejectiones in Dysenteria unde. 205
Mundi Anima. 142
Moxæ combustio in Podagra. 551
Moxæ combustio in Podagra inveterata nullius est usus. 552
Moxæ loco inustiones lino crudo ab Hippocrate usurpatæ. *ib.*

N

Narcotica post factas evacuationes quandoque felicius operantur. 246
Narcotica turbas à purgatione excitatas compescunt. 72
Narcotica urgente dolore tuto repetuntur. 239
Narcotica vigente febre obsunt, ut in declinatione morbi præclaros edunt effectus. 72
Narcoticorum dosis magnitudini doloris respondeat. 238
Narcoticorum frequens usus sæpe innoxius. 209
Narcoticorum in variolis insignis utilitas. 172
Narcoticorum noxæ quandoque venæ sectionibus emendan-

dantur. 340
Narcoticorum formulæ. 172. 198. 577
Natura optima morborum medicatrix. 17. 261
Naturæ vox quo sensu ab Authore usurpetur. 142
Naturæ in curando multum relinquendum. 160. 205. 490
Naturæ in medicamentis producendis simul, ac præparandis collaudatio. 465
Naturæ opera incomprehensibilia. 84. 203
Naturæ operationes parum intelligimus. 120
Naturæ operum indagatores aliorum invidiam sibi arcessunt. 203
Naturales causæ à Deo quomodo regantur. 106
Nephritici paroxysmi veri, & hysterici, quam diversæ curationes sint instituendæ. 484. 485. 690
Nephriticum paroxysmum mentiens Lumbago Rheumatica. 315
Nicotianæ fumus loco enematis potentissimi commendatur. 614

O

Oleum Amygdalarum dulcium aliis bechicis præferendum. 74
in febribus sine noxa potest assumi. *ib.*
non debet affatim, sed parce exhiberi. *ib.* 85. *ib.* & 75.
Ægri viribus attritis subvenit. 75
usus ejusdem in Pleuritide. 304
Variolarum aridarum crustis illinitur. 174
Olei Sem. Lini in Pleuritide usus. 304
Ophthalmiæ curatio. 689
Opium pluribus medetur affectibus. 209
insigne est Cardiacum. *ib.*
Opii præstantia, & nativa bonitas. *ib.*
In quibus affectibus præcipue ejus indicetur usus. 339
Opii virtus non præparationi, sed nativæ Papaveris bonitati debetur. 209
Inter *Opiata* quoad vim ipsam nullum fere est discrimen. *ib.*

P

PApaver. 209
Paracenteſis in Hydrope rejicitur. 382
Paralyſis quid, & quomodo curetur. 720
Paregoricum Auctoris. 198
Paregorica in quibus caſibus recte indicentur. 339. 424
Paregoricis evacuantia debent præmitti in ſanguineis temperamentis, non aliis. 481
Penis tumor in Lue Venerea quomodo diſcutiendus. 707
Peregrinatio verſus Auſtrum cur in Chronicis curandis profit. 526
Peripneumonia quid ſit, & quomodo à Pleuritide differat. 304. 312
Peripneumoniæ Nothæ deſcriptio. 310 671
Curatio. 311. 672
Peripneumonia Epidemica Ann. 1675. 251. 255
Peripneumonia ſymptomatica Tuſſi epidem. An. 1675. ſuperveniens. 278
Peripneumonia poſt Morbillos. 225
Ejuſdem curatio per venæ ſectionem. *ib.*
Peſtis naturæ medicatricis inſtrumentum. 35
Peſtis Ann. 1665. 115
Peſtis quid ſit. 120
Peſtis Britanniam vix frequentius devaſtat, quam poſt annorum 40. revolutionem. 117
Peſtis Londinenſis Anno alioquin ſalubri graſſans. 123
Peſtis Italiam occupans, excepta Hetruria. 119
Peſtis ab aeria diatheſi fit epidemica. *ib.*
Peſtis ab aeris occulta craſi. 116
Peſtis ab inflammatione oritur. 123
Peſtis à tempeſtatum anni viciſſitudinibus regitur. 117
Peſtis in initio atrocior, in progreſſu benignior eſſe ſolet. 303
Peſtis per miaſma propagatur, idque duplici modo. 116
Peſtis pro aliis morbis epidemicis rarius evenit. 116
Peſtis quandoque ſubito, nulla etiam exorta Febre, jugulat. 119. 120. 121. 286
Peſtis quanto tempore ſoleat graſſari. 42
Peſtis quo anni tempore exoriatur. 118
Peſtis ratione ſolum mechanica tolli poteſt. 125
Peſtis ſemper manet ſuperſtes. 118
Peſtis ſporadica. 117

Pe-

Peſtis invadendi modus deſcribitur. 119.120
Peſtis ſymptomata. *ib.*
Peſtis Curatio. 137. *& ſeqq.*
Alexiteria in hac, & aliis morbis, non ut ſpecifica, ſed ut diaphoretica proſunt. 125
Pro venæ ſectione facientes Authores. 128. 129
Pro venæ ſectione hiſtoria admiranda. *ib.*
Præfertur tamen ei ab Authore diaphoreſis. 132
Diaphoreſis quamdiu continuanda. 139
Peſtis proprium Alexiterium nondum innotuit. 125
Ad Peſtis prophylaxin vix conducunt calida. 124
Peſtem accelerat ſæpe vinorum, & calidorum ingurgitatio. *ib.*
Peſtem commercii cum locis contagioſis inhibitio poteſt avertere. 118
Ad Peſtem excitandam requiritur contagium peſtiferi corporis, præter aeris diſpoſitionem. 119
Peſte affecti à continuata Diaphoreſi recreantur. 139
In Peſte abſceſſuum fit eruptio. 184
In Peſte abſceſſuum eruptio incerta criſis eſt. 127.141
In Peſte abſceſſuum eruptio quomodo promoveri poſſit, nondum conſtat. 126
In Peſte abſceſſuum ſine ſudore eruptio magis fuit ſalutaris. 127
In Peſte Alexipharmaca calida quandoque nocent. 124
In Peſte Alexipharmaca calida quomodo proſint. *ib.*
In Peſte Diaphoreſin interpolandam ſuadet Diemerbroekius. 139
Refellitur. *ib.*
In Peſte Sudor continuus, & prolixus requiritur, non interpolatus. *ib.* & 285
In Peſte Sudor ſpontaneus valde ſalutaris. 139
In Peſte Sudores non faciunt ſalutarem abſceſſuum eruptionem. 126. 127
In Peſte ſudores ſubinde valde noxii. 126. 131. 132
In Peſte maculæ purpureæ, malum ſignum. 119.126
In Peſte tumores prorumpere, bonum. 119
In Peſte poſt abſceſſus eruptionem ſanguinem mittere, minus eſt tutum. 140
In Peſte ob magnos ſudores Bubo nonnunquam diſparet. 126. 132
In Peſte poſt ſudores abſceſſus ſubinde erumpunt. 126
In Peſte ſudantes, quando induſium mutare debeant. 140
Peſtilentialium macularum ratio. 131.132

Petechiæ ab intempestivo Cardiacorum usu, & regimine paulò calidiore sæpiùs efflorescunt. 596
Petechiarum, & mictus sanguinei casus insignis à D. D. Goodall communicatus. 438. *& seq.*
Philosophia effecit, ut quæ Medica appellatur, revera confabulandi, garriendique potius sit Ars, quàm medendi. 442
Phrenitis Febre Cont. Epid. ab An. 1661. ad 1665. 71
In Febre Epidem. ab An. 1673. ad 1675. 262
In Febre Nova An. 1685. 600
In Variolis. 154. 683
Phrenitis quomodo tractanda. 71. 604
In Phrenitide Spiritus Vitrioli laudatur. 262
In Phrenitide Rasio capitis confert. 604
In Phrenitide Variolis superveniente refrigerium ægro concedendum. 176
Phthiseos curatio. 721
Phthiseos specificum est equitatio. 479. 721
Pilulæ Cochiæ. 237
Pilulæ Cochiæ maj. in Ileo usurpandæ. 80
it. in Tussi epidemia. 358
Pilulæ Cort. Peruv. 446. 666
Plantæ variis mensibus florent. 84
Pleuritidis historia. 301. 302. 670
Curatio. 304. 671
Diæta. *ib.*
Rejicitur cura per expectorationem. 307. 309
Pleuritis Maligna vulgò dicta quænam sit. 282
Pleuritis Maligna venæ sectionem non fert: *ib.*
Pleuritidi superveniens Diarrhœa. 183
De Pleuriticorum sanguine quædam notatu digna. 304
Mensium sanguinis extrahendi. 304. 306
Podagræ Regularis historia. 500
Irregularis historia. 504. *& seqq.*
Causa est concoctionum depravatio, & humorum indigestio, sive à venere, sive à vino, sive ab exercitiis intermissis. 510. 511
Curatio non aggredienda est Venæ sectione. 512. 513
non Catharsi, sive ad præcavendum, sive ad curandum paroxysmum. 514. 515
nisi Symptoma aliquod eandem postulet. 643
neque Sudoribus, & quare. 518
Curandi præcipua intentio in coctione promovenda, atque indigestionibus tollendis versari debet.

bet. 520
Medicamenta Digeſtiva. ib.
Podagræ Therapeia Radicalis adhuc latet. 555
ſed non ſine ſpe aliquali ſpecificum quandoque inventum iri. ib.
In Podagra electuarium corroborans præſtantiſſimum. 522
Electuarium aliud, atque Aqua deſtillata. 523
Theriacæ Andr. & Cortex Peruvianus laudantur. ib.
In Podagræ Paroxyſmo nihil magni tentandum, ſed ſolùm extra Paroxyſmum, exemplo ab intermittentium febrium paroxyſmis ducto. 543
In quorum paroxyſmis abſtinentia à carnibus interdicatur. 544
Paroxyſmi ſymptomatis vitam minantibus quomodo occurrendum. 538
Ventriculi debilitas cum ventris torminibus vino Canarino mitiganda. 545
quo nihil proficiente ad Laudanum fugiendum. ib.
Diarrhœa ſudoribus cohibenda. 548
Tuſſis brumalis à frigore, tempore paroxyſmi ſuſcepto, ſicut ipſa Peripneumonia curanda eſt. ib.
Calculus ſuperveniens quomodo curetur. 550. 646.
In Podagræ Paroxyſmo Remedia externa in genere improbantur, verùm iſtorum meliora reperiri merè Refrigerantia, & Repellentia. 550. 551
Quid Moxæ comburiem præſtare poſſit. 551. 552
Podagrica materia ubi retroceſſerit, quid agendum. 547
Podagrici ante, & poſt paroxyſmum variis ſæpe vexantur ſymptomatis Scorbuti æmulis. 504
Podagricorum Diæta. 530. 648. & ſeqq.
Potus ſit cereviſia tenuis. 532
Potus Diæteticus loco ordinarii in podagris inveteratis. 535. 536
Vinum planè officit. 532. 533
Vinum verò Hiſpanicum minus injurium. 536
Lacteæ Diætæ in Podagra cenſura æqua. 532
Podagricis decubitus maturior quàm ſit utilis, idque hyeme præſertim. 538
Animi tranquillitas ſtabilienda. ib.
Exercitium ſit quotidianum. 540.
Hoc Tophos præcavet, vel ſolvit. ib.
In ipſo paroxyſmo permittitur, 545
niſi iſte ſit atrocior. 546

Exer-

Exercitiorum primarium est equitatio. 541
quam tamen supplere potest in curru vectio. ib.
Venus quàm sit injuria. 542
Porriginis capitis curatio. 718
In *Practicis* experimentis commemorandis Fidelitas Authoris. 141
Praxis Medica Theoriæ multùm præferenda. 142
Probi hominis verum criterium. 494
Pruritus ferini curatio cardiacis. 324
Pulli Decoctum in Cholera Morbo probatum remedium. 197.695
Punctum tendinis. 309. 717
Purgans Potio Authoris. 67.654
Purgans pro Infantibus tenellis. 656
Purgantis leniſſimi formula. 205.587
à Purgantibus dolores ventris intenduntur. 516
Purgantia, vid. Cathartica.
Purgatio quare necessaria post febres. 67
Purgatio quare conveniat post hæmorrhagias. 48
Purgationis noxæ, & incommoda. 206
Pustularum Urticæ puncturas referentium per totum corpus eruptio. 322
Curatio. ib.

Q

Quartana. 85
Quartana secunda vice infestans brevi finitur. 91
Quartanæ lethales in regione paroxysmi ægrum jugulant. 90
Quartanæ Autumnales. ib.
Quartanæ Autumnales quibus temporibus finiantur. ib.
Quartanæ Autumnales alios quosdam chronicos gignunt affectus. ib.
Quartanæ Epidemicæ. 43
Quartanæ Ann. 1661. & seqq. 48
Quartanæ Epidemicæ An. 1661. maturè invadentis exemplum. 88
Quartanæ Infantum. 91
Infantes sæpè diuturnas Quartanas vincunt. 91
Quartanarum Curatio. 101
Parum hactenus votis respondet. 99
Per corticem Peruvianum. ib. & 101
Aeris mutationem. 103

Po-

Potentiora cardiaca in declinatione propinanda. 104
Quartanariis obest Phlebotomia, ut & frequens Catharsis. 98
In Quartanis Infantum, & Puerorum fortioribus Cardiacis abstinendum. 104
Quotidiana. 85
rariùs observatur. 93

R

R*Achitis* vera describitur. 713
non est curanda catharticis. 469
Linimentum ventri, & hypochondriis infantium inungendum per 30. vel 40. dies. 465.713
Rachitidis febribus infantium intermittentibus succedere solitæ curatio. 108
Radix Serpentariæ Virginianæ in vino infusa tertianis medetur. 666
Rasio capitis in phrenitide confert. 604
Refrigerantia in fine morbi eum protrahunt. 64
idque maximè in grandævis. 69
Regiminis calidioris in Variolis noxæ. 160. 233. 418
Ejusd. in Dysenteria noxæ. 200
Ejusd. in Morbillis noxæ. 223
Ejusd. in Febribus plerisque discrimina. 302. 303. 604.
Regiminis refrigerantis in certis affectibus nocumentum. 69. 186
Remedia morborum, præsertim Epidemicorum, celare haud decet Medicum probum. 97
Remediorum formulæ. 654. & *seqq.*
Renum Calculus. vid. Calculus.
Rhabarbarum in alvi fluxu sine additis aliis vix conducit. 205. 206
in Diarrhœa Epidemica nocuit. 190
Rheumatismi historia. 313. 672
Curatio. 315. 673
Anodynis figitur, & protrahitur. 316
Rheumatismus inveteratus quomodo tractandus. 319. & *seqq.*
Rheumatismi Scorbutici descriptio. 319
Curatio singularis. 320
Rheumatismi Curatio sola Diæta è sero lactis, loco phlebo-

botomiæ. 366
Quibus conveniat istiusmodi curatio, & quibus non conveniat. 367. 368
Purgatio frequens, atque anodynorum usus possunt phlebotomiæ liberalioris vicem supplere. 369
Rheumatica Lumbago. 315
Rigor, vel Horror in Febribus Intermittentibus unde. 82
Rosa. 121

S

Salia lixivialia in vino Rhenano potentissima in Hydrope sunt diuretica. 577. 704
Salis Absynthii usus in vomitu. 81
Salivatio in Febre continua Epid. ab Ann. 1667. ad 1669. 181
Salivatio Variolarum confluentium comes. 189. 152. 171. 173.
Salivatio in Confluentibus Variolis usu refrigerantium promovetur, & cardiacis calidioribus reprimitur. 189
Salivationis in Lue Venerea methodus. 188. *& seq.*
Neque Cathartica, neque alia præparantia salivationi debent præmitti. 387. 391
Peracta salivatione neque Cathartica, neque sudorifica in usum venire debent. 390
Diarrhœa superveniens quomodo cohibeatur. 390
Cautelæ magni momenti observandæ in naturis salivationi nimis resistentibus. 393. *& seq.*
Salsaparilla non sanat Luem veneream virtute specifica. 24. 125
Sambuci cortex interior laudatur in Ascite grandiore. 574. 704
Sanguis purus non raro Febre accenditur. 32
Sanguis color purulentus in febribus Inflammatoriis detractus unde. 303. 304
Sanguinis depuratio fit per duplicem partium secretionem. 78
Circa Sanguinem in Pleuritide per Venæ sectionem eductum variæ observationes. 303. 304
Sani non rarò Febre corripiuntur. 52
Scabies. vid. Pruritus.
Scorbutum non tàm frequens apud nos, ac vulgò creditur. 318
Scorbutum ubi desinit, ibi incipit Hydrops. *ib.*
Scorbuti Symptomata. 722. Curatio. 723

Scorbuti larvam plures gerunt morbi chronici. 318
Scorbuti vocabulum perperam, & temerè usurpant imperiti. 69.318
cum Scorbuto Febris. ib.
Secretio impuritatum sanguinis fit per fæces, & per flores. 78
Semen Anethi in Singultu nihil profuit. 77
Seri Lactis in Dysenteria usus. 210
Serpentariæ Virginianæ Radix in Vino infusa Tertianis medetur. 666
Singultus in Febre Contin. Epid. ab Ann. 1661. ad 1665. 76
Causæ remotiores, proxima incognita. ib.
Curatio per Diascordium. 77
Singultus in nova Febri An. 1685. Curatio per Corticem Peruvian. 60
Sophistarum reprehensio Hippocratica. 566
In *Soporosis* Affectibus Clysteres valdè utiles. 526
Specifica pleraque dolo malo celebrantur. 552
Speculationibus nimis addictorum Medicorum censura non minùs rigida, quàm judiciosa. 441. 442
Spiritus Cornu Cervi in febribus Dentitioni infantium supervenientibus laudatur. 617.714
Spiritus volatiles omnes ideo fœtent, quia creaturæ ignis. 481
Spiritus volatiles in Rheumatismo inveterato prosunt. 320
Spiritus Vini ustulatus in Tussi sæpe nocet. 280
Spiritus Vini ambustis prodest. 313
Spiritus Vitrioli Phrenesin in Febre Epidemica domabat. 262
in Variolis insigniter profuit. 272
Sputum Sanguinis, vid. Hœmoptoe.
Sudores vel critici sunt, vel symptomatici. 258
Sudores Symptomatici. 292
Sudores ad Febres tollendas provocandi quales esse debeant. 186
Sudores in Febrium declinatione spontanei valdè sunt salutares. 259
Sudores in omni Febre convenire neutiquam patet. 258. 621
Sudores nocturni convalescentium quomodo tollendi. 263
Sudorum in Febribus observatio multùm facit ad earum cognitionem. 291
Sudorum provocatio in nullo morbo, excepta Peste, vide

tur convenire, & quare. 518
Sudores ad ciendos nihil æque conducit, ac capitis obvelatio. 183
In Sudore jusculis ægrum reficere admodum salutare est. 140
Sudoriferorum formulæ in Peste. 138
Syderatio. 322
Symptomata nonnulla non tàm morbo, quàm Medico debentur. 14
Syrupus de Meconio s. Papaveris qualis ab Authore præscribatur. 638
Syrupus de Spina Cervina quibus in Hydrope conveniat. 563.704
usus ejus in Hydrope exemplo memorabili confirmatur. 563

T.

Tabaci fumus loco enematis potentissimi laudatur. 614
Tabellæ præstantes ad tussim. 284
Tabes deplorata Equitatione tanquam specifica curatur. 478
Tendinis punctura curatio. 309.717
Tenesmus quid sit. 692
Tenesmus post Dysenteriam. 202. 212
Adultis exitialis, Infantibus benignus. 202
Tenesmi curatio corroborantibus solis. 212
Terræ effluvia morbos Epidemicos varios gignere possunt. 270.276
Tertiana. 85
Tertianæ Curatio. 665
Tertianæ Vernales. 40
Tertianæ Vernales ob perversam curationem diù durantes. 89
Tertianæ Vernales diuturnæ ab Autumnali tempestate fugantur. *ib.*
Tertianarum Vernalium Curatio. 91
Tertianæ Autumnales. 41. 0
Tertianæ Autumnales Quartanis magis sunt affines, quàm Vernales. 93
Tertianarum Autumnalium curatio. 98. & seq.
Per Sudores, & Dejectiones eodem tempore excitatos. 99.
Tertianæ duplicis Autumnalis curatio. *ib.*

In

In Tertiana duplici Electuarium roborans, atque Julepus. 100
Tertianæ Epidemicæ Ann. 1661. & seq. peculiaria Symptomata. 48
Tertianæ Ann. 1671. 138
Theoria Medicorum vera qualis esse debeat. 17
Theriaca Andromachi in Febri Pestilentiali [feliciter usurpata. 133
maximum in quamplurimis morbis remedium. 474
laudatur in Affectione Hysterica. *ib.*
in Podagra. 523
Tophi Podagricorum exercitio impediuntur, vel solvuntur. 540
Topica in Hydrope improbantur, & quare. 587
it. in Podagra. 550
Sub *Torminibus* ventris Febris nonnunquam delitescit. 610
In Torminibus ventris non omnibus Aquæ Minerales conferunt. 611
Tumor crurum post Variolas quibus remediis curandus. 181
Tusses Epidemicæ. 277.278
Curatio. 279
Epidemicæ curationem evacuationibus debent. 357
Tussis sine febre quomodo tractanda. 279.283.721
Neque Narcotica, neque liquores spirituosi, neque diaphoretica tuto hic usurpabantur. 280
Nec diaphoretica, nec pectoralia permittuntur. 358
Tussis oleo amygdalarum dulcium optimè lenitur. 74
Tabellæ præstantes ad tussim. 284
Tussis in Febre Contin. Epid. ab An. 1661. ad 1665. 73
Ejusdem Curatio. 74
Tussis Convulsiva puerorum, & infantium curatur imprimis venæ sectione. 225.226
Curatur venæ sectione, & repetita catharsi. 359
Tussis causa. 259
In Tussi quandoque valdè salutare est corporis exercitium. *ib.*
In Tussi Spiritus vini ustulatus, aliaque similia valdè interdum noxia. 250

V.

Vaporum quos appellant Hystericorum frequens causa. 490

Variolæ ab Aeris occulta crasi. 116
Variolæ in crustas resiccatæ. 151
Variolæ mitiores citiùs finiuntur. 268
Variolæ quanto tempore soleant grassari. 41
Variolæ quo anni tempore invadere soleant. 145
Variolæ quandoque sine insigni ægritudine erumpunt. 147
Variolæ revera parvi sunt abscessus. 158.159
Variolæ Regulares divisæ in Distinctas, & confluentes. 146
Variolarum Distinctarum Symptomata. 147.678
Distinctarum historia. 147.& *ib.* seq.
Venæ sectio in his supervacanea. 169
nisi regimen calidius præcesserit. *ib.*
Regiminis justo calidioris noxa. 160.161
Evacuationum noxa. *ib.* 162
Frigoris sunt etiam nocumenta. 163
Cardiacis quando utendum. 164. 169
Cardiacum quale. 166.169
Quo tempore ægrotus lecto addicendus. 166.407.685
Lecto damnari nimis præpropere, est valde perniciosum. 507.410
Loci in lecto frequens permutatio, tùm in hoc, tùm in alio genere, est concedenda. 171
Solvuntur objectiones pro continuo in lectulo decubitu oblatæ. 412
Curatio. 164. 631.683
Variolarum Confluentium historia. 149. 404.680
Salivatio eas adultorum, Diarrhæa istas infantium comitari solet. 152.173.682
Quibus temporibus morbi febris dominetur. 153. 635
Quibus ut plurimùm moriantur, 153.633
Symptomata exitialia utrique generi communia. 175. ad 180
Quàm plenum periculi hoc genus. 170.405
Curatio auspicanda est venæ sectione, atque emetico. 422. 632. 683, & spiritu vitrioli in potu. *ib.*
Ptyalismo potissimùm perficitur. 171
à Fundamento rectè, aut secùs in primis diebus jacto maximè pendet. 410
Paregorica in his quasi specifica. 424
nisi sint infantes, qui corripiuntur. 172.414.431
Quo tempore morbi primùm exhibenda. 428
Præ aliis ptyalismum promovent. 172

Eo-

Eorum exhibitorum commoda. 193
Paregoricorum quantitas. 429
Exemplum eorum exhibitorum in quodam Crosse. 426
Epispasticum quo die applicandum. 432
Alium incisum quo die plantis pedum applicandum. 433
Diæta. ib. 685
Casus D. Cheut totam curationem complectens. 334. & seqq.
Emeticum dari potest die morbi undecimo, in suffocationis metu. 177
In quo aeri exponendus est varioloſus. 409
Varioloſi admiranda historia. 177
Pustularum præpropera exclusio quantis stipetur incommodis. 413
Infantis regimen in variolis erupturis, & à convulsione incipientibus. 421
Diarrhœa infantibus salutaris. 174
Venæ sectio, & Catharsis quo demum tempore in convalescentibus varioloſis sint celebrandæ. 180
Mensium fluxum in Variolis refrigerantia indicare. 232
Variolæ Anomalæ Distinctæ (sc. Nigræ) quomodo à Regularibus Distinctis fuerint discriminatæ. 227
Curatio. 231
Diæta. 232
Variolæ Anomalæ Confluentes quomodo à Regularibus Confluentibus discreparint. 229. 230
Curatio. 231
Variolæ Anomalæ An. 1674. & 75. 267
Curatio. 270
Spiritus vitrioli in his usus egregius. 272
Variolarum cicatrices, vid. Cicatrices Variolarum.
Variolarum nulla unquam mentio apud Hippocratem, neque perspicua apud Galenum. 276
Variolarum cum phrenitide casu sanatarum historia. 176
Variolarum in Infantibus sæpè sunt prænuncii Epileptici insultus. 142
Variolarum perversè curatarum symptomata. 162
Variolarum retrocessio sæpè temerè inculpatur. 179
In Variolarum summitate maculæ nigræ à nimio fervore. 156
Post Variolas relictæ foveæ unde, & quomodo oriantur. 148.

148.149.174
Ex Variolis cur plures divites moriantur, quàm pauperes. 170
In Variolis duo morborum tempora, Separationis, & Expulsionis. 158
In Variolis Separationem paulatim fieri satius est. 160. 164
In Variolis Expulsio plus temporis requirit, quàm Separatio. 159
In Variolis eruptio præcocior periculosior est tardiore. 161. 164
In Variolis faciei, manuumque tumor magni est momenti. 157
In Variolis mox impensè sudare noxium. 131
n Variolis retrocessis quid agendum. 179
In Variolis tractandis quomodo Medici fama periclitetur. 164
Vectio in Colica utilissimum exercitium. 240
Venæ sectio quibus noxia, & quibus utilis. 52.54.59
Debet Emeticum semper præcedere, ubi utrumque indicatur. 57
Debet similiter præcedere Catharsin. 359. 598
Ubi phlebotomia liberalior non permittitur, potest suppleri usu enematum. 60
Suppletur etiam purgatione frequenti, atque anodynorum usu. 369
Venæ sectio infantibus succurrit pariter, ac adultis. 226
Convulsionibus puerorum dentientium specificè conducit. *ib.*
Vena in lecto secanda, quo facilius phlebotomiam ferant. 11
Venæ sectio in debilibus nocet. 52
Venæ sectio in Peste à multis laudatur. 129
Venæ sectio in Peste parcè, & absceſſu jam erumpente administrata valdè noxia est. 141
Venenati à sublimato Corrosivo assumpto Curatio sola aqua simplici. 367
Vere Morbi quidam Inflammatorii gignuntur. 89
Vesicatoria in hydropicis sæpe gangrænam inducunt. 582
Vesicatoria non in omni Comate prosunt. 604
Vesicæ ulceris signa, & curatio. 719
Vestium hyemalium depositio quousque sit differenda. 296
Vigiliæ quo pacto tractandę. 71
Quomodo consopiendę post febrem sint narcoticis. 73

73
Vinum Abſynthites. 102. 578
Vinum Canarinum. 169. 223. 548. 578. 612
Vinum Hiſpanicum. 475. 537
Vinum Malacenſe. 68. 263
Vinum in Hydrope pro potu ordinario commendatur. 577
Vinum in Podagra nocet, & quare. 533. 534
Vini Compotatio quenam nocumenta ſecum trahat. *ib.*
Ulceribus pudendorum venereis quomodo ſuccurrendum. 708
Ulceris veſicæ ſigna, & curatio. 719
Unguentum in Pleuritide. 306
Vomitiones virides non ſemper cacochymiam indicant. 245
Vomitus, & alvi profluvium à Sudore ſedantur. 138
Vomitus ſedatur aqua menthæ. 81
Vomitus ſanguinis. 716
Vomitorium in Febre maligna quandoque Diarrhœam excitat. 77
Vomitorii exhibitionem præcedat Venæ ſectio. 57
Vomitorii præſcriptio, & uſus. 56. & 58
Vomitoria ex Infuſione Croci Metallorum minùs ſunt tuta, præſertim pro puerulis. 59
periculoſa itidem, niſi copioſè diluantur. 56
Vomitoriis quandoque emendari nequit materia vitioſa vomitu. 246
Urinæ ſuppreſſio in Variolis. 157. 179. 680
Uteri procidentiæ curatio fotu adſtringenti. 493. 690
Vulnus leviſſimum in hydropicorum carne quare curatu ſit difficillimum. 382

SOLI DEO GLORIA.